

B. S. Ingemann

*Samlede eventyr
og
fortællinger*

B. S. Ingemann

**Samlede eventyr
og
fortællinger**

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af B. S. Ingemann: *Samlede eventyr og fortællinger* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.

Copyright and conditions of use

This ebook edition of B. S. Ingemann: *Samlede eventyr og fortællinger* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

**Krønike
om
Hr. Helias
og
Jomfru Beatricia**

(1816)

I kejser Theodosii tid var der en herre til Cleve, som hed Diderik. Han havde i sin velmagt været såre berømt for sin manddom og ridderlige færd, og kejseren holdt ham også derfor i stor agt og ære. Men nu var han gammel og grå; hans heltekraft var ikke mere synlig tilstede, men lå nu stille forborgen i oldingens sjæl. Hans gamle stridshingst var blind og stiv; den stod nu rolig i stalden ved nådsensfoderet; selv sad gubben på sin borg ved Nymwegen og så mangen gang med et vemodigt smil på sit rustne panser, som, sort og kæmpestort, hang på muren i riddersalen blandt de hæderlige levninger af erobrede tyrkerfaner. En eneste datter var den gamle herres glæde og håb; for sønner havde han ikke, og hans tro hustru var tidligt gangen forud til Gud. Beatricia var denne datters navn; at se hende lykkelig på Jorden var gubbens højeste ønske og, så at sige, det sidste bånd, som bandt hans mødige sjæl til denne timelige verden.

Tidligt var også Beatricia dannet til guds frygt og ærbare sæder, og naturen havde med rund og moderlig hånd givet hendes legeme yndigheder, som, i priselig forening med sjælens endnu herligere gaver, gjorde hende værdig til at pryde en fyrstetrone. I et kloster havde hun modtaget sin første opdragelse, medens faderen færdedes i fjerne lande; men til at leve og dø i den dunkle celle var hun ingenlunde skabt:

Dertil var hendes ånd for livlig og verden hende for skøn; ej heller var sådan hr. Dideriks vilje, og da oldingen satte sig til ro på sin borg, forlod den blomstrende Beatricia klosterskolen og plejede med barnlig omhu den grånende helt. Mangen gang forglemte han også for hendes ungdom sin høje alder og glædede sig ved at se på de turneringer og fester, som han selv

dog ikke længere kunne tage del i. Dog aldrig udslettedes af Beatricias hjerte de rene billeder af hin stille og fromme ensomhed, hvori hendes barndom så blidelig var henrunden, og midt i den mere højrøstede verdensglæde fløj tit et lønligt erindringssuk tilbage til den stille, indmurede klosterhave, som nu dog syntes hende så snæver og ensom. Beatricia var nu en fuldvoksen jomfru, og mange ædle riddere meldte sig allerede som bejlere og søgte ved fester og ridderspil at drage hendes skønne øjne på sig. En dag kaldte den gamle ridder Diderik sin datter for sig, klappede hende venligt på den rødmende kind og sagde: "Den tid er vel ikke langt borte, min datter! da jeg skal lægge mit hoved til hvile hos mine fædre; så er borg og land din arv; men mit rustne riddersværd vil da næppe mere, som nu, holde fjender og røvere fra landet. Din arm er rund og smuk; men til skjold og glavind har Gud ikke skabt den, og kunne du endogså i fred regere langt visere og bedre, end jeg, hvilket jeg dog hartad tvivler på, ugørligt ville det dog være dig i nød og fare at forsvare folk og land, som det sig bør. En ægtefælle må du vælge dig, som kan være dig en medhjælp i råd og dåd, og er dit hjerte ikke anderledes skabt, end andre kvinders, vil denne pligt ikke heller falde dig såre tung at opfylde. Mange herrer og statelige riddere, og blandt dem grev Albrecht, ridder Hugo og hans tvende brødre, har alle bejlet til din hånd; hvad vil du, jeg skal svare dem? min datter!"

"At jeg ingen af dem kan give min tro" – svarede den blufærdige jomfru og bøjede sit hoved mod oldingens hjerte – "O fader!" – vedblev hun med et ængsteligt suk – "enten ved jeg slet ikke hvad elskov betyder – eller visselig! jeg elsker allerede; men jeg gruer ved at tænke derpå."

"Det er mig ingen glædelig tidende" – tog den gamle til orde – "i det stykke kommer I døtre alt for ofte jeres fædre i forkøbet; men siden det nu engang er så, og vel heller ikke er let at gøre om, så sig da nu hvilken mand det er, som i løn har lokket dit hjerte, og hvem din hu så stadig står til, men især hvorfor du gruer ved at tænke derpå! – for således plejer det ikke at være med den rette, oprigtige elskov."

Nu fik datteren mod og fortalte sin fader, hvor storlig han fejlede, hvis han forment, at hun uden hans vidende og vilje havde skiftet elskovsord med nogen ridder eller svend, men at den mand, hvem hendes hu stod til, endnu aldrig på menneskelig vis havde stået hende for øje, men var kun et syn, hun i drømme engang havde haft, og som hun aldrig siden kunne glemme.

"Det var den første nat, jeg sov udenfor klosterets mure" – fortalte Beatricia – "at jeg havde hin stærke drøm. Mig syntes, at jeg stod ved vinduet hist henne i riddersalen og så ud over Rhinen: den var klar som et spejl, og se! da kom en stor, hvid fugl svømmende ned ad floden; den havde en guldkæde om sin hals, og ved kæden fulgte der et lille skib med silkesejl og gyldne råer; i skibet stod der en ung ridder, så skøn som den kære Herre Krist; hans åsyn lyste venligt som fuldmånen, og på masten hang der et skjold; deri stod otte gyldne sceptre og en zinnobersten." –

"Hvad siger du" – afbrød hende hr. Diderik – "dette er jo det våben for Cleve, som for længst er spået mine fædre; men om dette gamle sagn har jeg jo aldrig sagt dig et ord. – Nu, bliv ved, min datter! drømme er vel ikke altid at foragte."

Og Beatricia vedblev: "Ved den unge ridders side klang et funklende guldsværd; om hans hals hang et jagthorn; men i hånden holdt han en sølvstrenget lut; deri greb han med dristig hånd, medens han opløftede sine øjne på mig og sang. Det var som bølgerne krusede sig mildt ved den liflige klang og tonede med, og jeg kunne ikke længere modstå de tusinde fortryllelser: Hvo er du? skønne fremmede! – udbrød jeg og bøjede mig ud over bølgerne imod ham; men næppe var det ulyksalige ord udtalt, førend guldkæden brast af fuglens hals med en skurrende klang, den liflige sang endtes i et suk og forstummede, og skibet begyndte at synke. Det sank dybere og dybere i den svulmende flod – og forgik for mine øjne; forgæves udbredte ridderen sine arme imod mig – han gik med skibet til grunde; men den hvide fugl udslog sine vinger og fløj klynkende bort. Da vågnede jeg og så, det var alt sammen kun en skuffende drøm; men den skønne ridders billede kan jeg aldrig mere glemme, og mangen gang står jeg endnu hist ved vinduet og ser ud over floden, om den hvide fugl dog ikke vil komme med skibet og med ridderen; men den kommer ikke; da husker jeg på, det kun var en drøm, og vender mig bort og" – her tav Beatricia, og de klare tårer stod hende i øjnene.

"Græd ikke! mit barn!" – sagde hr. Diderik, efter at han længe havde siddet tankefuld og tiet – "hvad Gud vil, der skal komme, det kommer visselig engang. Din drøm er vel ikke af den slags, som man ganske skal slå hen i vind og vejr, og gerne kan det ske, at noget lignende engang times dig; for det tilkommende som det forgangne afbildes ofte sålunde for os kortsynede mennesker, når det nærværende og hvad vi kalder virkeligt er skjult for vore øjne; men vi må vel vogte os, at sådanne syner

ikke forvilder vor gang fra Gud og menneskene; for da er de ikke af de gode, men kommer fra mørkets og vildfarelsens rige. Det huer mig ikke, barn! at du just skulle drømme dette den første nat, du sov udenfor det hellige kloster, og noget betænkeligt er der altid ved et syn, som foregår, når man spørger hvad det er: Hvad der er af sandheden skyer jo ikke lyset. Dog det være nu hermed som det vil! Et menneskeliv er dog for vigtigt til, at en uvis drøm må gribe virkeligt ind deri og forstyrre det. Skal min stamme nu ikke uddø med dig, men – hvad jeg håber – på ny opblomstre for de tilkommende dage, ja vorde stærkere og mægtigere, end nogensinde før, da må du ikke bortdrømme din ungdom med et skyggebillede, men snarlig vælge dig en brudgom blandt de mange ædle riddere, som allerede bejler til din hånd!"

"Skal det endelig så være" – sukkede Beatricia – "og kommer *han* dog aldrig, hvem mit hjerte og sind står til, så giv mig da til den mand, som jeg højest kan agte! og lad min hånd vorde turneringsprisen for den tapreste ridder i landet!"

Med stor glæde hørte hr. Diderik denne sin datters beslutning. Således tyktes det ham også priseligst og bedst, og nu troede han at kunne lægge sig tryk til hvile hos sine fædre, siden han nu vidste, at ikke blot forgængelig skønhed og udvortes skin, men ægte ridderkraft og mandemod skulle smykke den mand, ved hvem hans slægt og folk skulle velsignes.

—

Føje tid efter at fader og datter således havde talt sammen, faldt hr. Diderik i en svar sot og døde. Men først havde han ved herolder ladet kundgøre sin datters beslutning vidt om lande og æsket alle ædle riddere, som ville bryde en lanse for hendes

hånd, til en alvorlig ridderfægtning på hans borg ved Nymwegen. Når kampen var endt og sejrherren i tre dage havde afventet enhver rival, som endnu måtte være på vej, da skulle brylluppet fejres og brudgommen overdrages alle borgherrens herligheder. – Således havde hr. Diderik kundgjort sin og sin datters vilje. Sorgen over hans død forhalede kun tiden og stunden; men hellig og urokkelig forblev, som ridder Dideriks sidste vilje, den faderlige bestemmelse. Alene sad nu den sørgende jomfru tilbage på borgen, og næppe havde den gamle helt lukket sine øjne, førend det alt indtraf ligesom han havde forudsagt: Det rustne riddersværd holdt nu ikke længere, som før, fjender og røvere fra landet, og Beatricia så med stor bedrøvelse hvor jammerligt hendes arme folk blev plaget og det skønne land ynkeligt hærget af de vilde og dumdristige fribyttere. Tyve og mordere tog overhånd i landet, og den blufærdige jomfru havde ondt nok med at holde fred og mandstugt på sin egen borg.

Sørgetiden var forbi, og den udsatte turneringsdag var for hånden. I prægtige rustninger ilede ridderne til Nymwegen og søgte ved glimrende optog og smigrende ord at vinde brudens velbehag, førend de med lanse og sværd skulle kæmpe om hendes hånd. – Forgæves søgte det jomfruelige øje blandt bejlernes pyntelige skare det billede, hvorom hun endnu idelig drømte. Mange fagre riddere så hun, og mange, hvis åsyn bebudede ædel kraft og ridderlig ånd; men den ranke, lyshårede ungersvend, med de himmelblå øjne og den sølvklare stemme, med det klingende guldsværd og de otte sceptere i skjoldet, ham så hun ikke, og med stor bedrøvelse gik hun hen til sin

kære faders grav og bad Gud om styrke til at fremme hans vilje. Den første turneringsdag kom, og da skranken var opladt, skingrede trompeterne lydeligt og kampen begyndte. Det var ingen blot leg med stumpe lanser og sløve sværd; men her vankede mødige arme og blodige pander, og således gik det i to dage. Mangen stolt ridder rejste sig aldrig mere efter den færd, og mange var sårede til marv og ben; iblandt dem var ridder Hugo og hans to brødre; men grev Albrecht blev begge dage sejrherre, og hans manddom var så stor, at der var ingen, som på den tredje dag havde lyst til at gøre ham bruden og sejren stridig.

Grev Albrecht var den grimme mand at se til; men hjertet sad ham på det rette sted, og hvem hans brede slagsværd én gang havde ramt, lystede ikke anden gang at stå for dets hug; han var tilmed et hoved højere, end de største riddersmænd, og havde et så grueligt øjesyn, især når han var bister, at små børn græd og løb, så snart de så ham langt borte, og kvinderne vendte øjnene fra ham, når de priste hans berømmelige gerninger. Ej anderledes gik det den arme Beatricia nu: Hun måtte ære grev Albrecht, som hendes tapreste bejler – hun måtte agte ham højlig som hendes tilstundende brudgom; men se på ham mægtede hun ikke, uden at hjertet hartad blev koldt i hendes bryst.

Da grev Albrecht nu den tredje dag holdt for skranken på sin fnysende skimmel og ingen modstander meldte sig, for på ny at optage hans frygtelige stålhandske, da stod Beatricia alene ved det åbne vindue i riddersalen og så ud over Rhinen; men de salte tårer trillede ned over jomfruens kinder og blandede sig i de spejlklare bølger. Og se! da opfyldtes hin sælsomme drøm:

En hvid svane kom nu virkelig svømmende ned ad floden; den havde også en guldkæde om sin hals; efter svanen fulgte ligeledes et lille skib, og i skibet stod en dejlig, lyshåret ung ridder; hans klædebon var blå, som hans funklende øjne, guldsværdet klang ved hans side, og lutten i hans hånd. På masten hang også skjoldet med de otte sceptre og zinnerstenen, ret ligesom hun havde drømt det tidligere. Beatricia troede atter at drømme den velbekendte levende drøm; men da opløftede ridderen sine himmelblå øjne på den forbavsede jomfru og sang med liflig røst:

Vær hilset! rene billed
Af englen, som mig ej forlod,
hvorhen sig end forviled
på bjergene min fod!

Svøm hastig, hvide svane!
– På borgen står den jomfru prud –
Du skal mig vejen bane
På dybet til min brud!

De gyldne sceptre funkle
På skjoldet for hin jomfru skøn –
Flyer bort! I skygger dunkle!
Forlader bjergets søn!

Udspil de silkevinger!
Flyv fort, min snekke! lystelig!
Hør! gyldensværdet klinger!
Til kamp det kalder mig!

Til kamp og sejr vinker
Min stjerne mig fra natten ud –
Zinnoberstjernen blinker –
– Vær hilset! rene brud!

Så lød den fremmede ridders sang, medens svanen svømmede fort og skibet gled forbi borgen; det var ligesom bølgerne fornam de liflige toner og blandede velklingende deres rislen dermed. Som drømmende, stod endnu Beatricia i vinduet og så og hørte, men vidste ikke selv, hvor hun var, og, ligesom hovedsvimmel af forundring og overvættes glæde, bøjede hun sig ud over bølgerne; hun åbnede allerede læberne for at spørge: "Hvo er du? skønne fremmede!" men da overfø'r hende pludselig en kold gysen; hun kom sin drøm i hu og tav – og kæden brast ikke om svanens hals; skibet sank ikke heller; men den fremmede ridder tog skjoldet på sin arm og det klingende guldsværd i hånden, hilste endnu engang den skønne Beatricia og steg i land for alles øjne.

Endnu holdt grev Albrecht for skranken og ventede enhver kommende modstander; men, forvisset om, at ingen ville melde sig, udstedte han allerede herrebud til bryllupsfærden og beskuede med et myndigt herskerblik borgen og alle dens herligheder. Men da fremtrådte den fremmede ridder, hilste høfligt til alle sider både riddere og damer, tog grev Albrechts stålhandske op, uddrog så sit klingende guldsværd og sagde: "Er det en fremmed forundt at tage del i denne hæderlige ridderfærd, og formenes det mig ikke at kæmpe ubekendt, da står jeg rede at møde min modstander, han komme på hvad måde han vil!" Kredsdommerne havde herimod intet at indvende; men da grev Albrecht så sin skønne, ubekendte rival,

som uden stridshest og harnisk blot med sværd og skjold stod rede til den ulige kamp, da steg han ned af sin skimmel, løste panseret af sit brede bryst og kastede det stoltelig på jorden; derpå greb han sværd og skjold og sagde: "Kom! unge vovehals! nu er kampen lige, for så vidt det står til mig; brystharnisk gøres her ikke behov; for så højt når næppe dit sværd!" – i det samme fløj hans drabelige sværd imod den unge ridders hoved, og sikkert havde han kløvet det i to dele, eller skilt det fra hans skulder, havde ikke skjoldet modtaget det drabelige slag; men førend den kæmpestore helt på ny kunne hæve sit tunge slagsværd, havde den fremmede ridder sine arme om hans liv og strakte ham i samme øjeblik afvæbnet i støvet.

Da glædede sig af hjertet alle de riddersmænd, som før var gangne samme vej ved den stærke greves hånd; men ingen glædede sig dog mere, end den dejlige jomfru, for hvem de alle havde kæmpet forgæves, og som nu stod på altanen med en krans i hånden af laurbærblade og roser. – Frådende af harme, fo'r grev Albrecht op og greb rasende efter sit sværd; men da trådte den øverste kredsdommer, en gråskægget ridder, imellem ham og den lykkelige fremmede: "Imellem jer er denne handel afgjort ifølge denne kamps særegne vedtægt" – sagde gubben – "nu er kransen din, unge ridder! modtag den af jomfruens hånd! og forsvar den i trende dage imod enhver rival, som ikke allerede har kæmpet for den med sværd eller våbenløs arm, da er bruden din, og vi skal alle glædes ved dit bryllup." – Glødende af blusel og harme, svang grev Albrecht sig på sin skimmel og fo'r bort. Men den fremmede ridder trådte hen for altanen og bøjede ærbødigt sit knæ for Beatricia; derpå tog han hjelmen af sit hoved og lod vindene lege med de

lysegule lokker. Beatricia så nu grant, at hun ikke længere drømte, og at det intet blændværk var, men at den bejler nu i sandhed var kommet, til hvem hendes hjerte og sind på så forunderlige måder var henrevet. Med et livsaligt smil rakte hun sejrherren kransen, og under trompeternes klang steg han nu op på borgen, ledsaget af de forundrede riddere, som ikke noksom kunne berømme deres lykkelige rivals skønhed og mandelige færd.

Da nu de høflige ridderskikke vedbørlig var iagttagne og den skønne Beatricia så vel som den unge sejrherre havde modtaget de ædle damers og ridders lykønskninger, da begyndte dansen og lystigheden i riddersalen, og medens gæsterne der adspredte sig i den gladeste tummel, blev Beatricia og den fremmede ridder alene sammen en liden stund. Nu fortalte de hinanden med stor glæde og hjertes-husvalse de anende elskovsdrømme eller fremsyn, som næsten syntes at ville gøre deres hele liv og elskovslykke til en vidunderlig drøm. At en højere, usynlig magt måtte have sin hånd med her og måske fra uendelige tider have udkåret dem for hinanden, derom blev de snart enige og i en inderlig, kærlig omfavnelse syntes deres bankende hjerter at bekræfte denne lykkelige tro. –

"Forunderlige, gådefulde lykke!" – udbrød Beatricia – "endnu ved jeg jo ikke" – her standsede pludselig hendes tale; for med gysen kom hun atter drømmen i hu. "Nej" – vedblev hun – "endnu har jeg ikke spurgt, og Himlen bevare mig derfor, hvis et ord kunne forstyrre vor lykke!"

"Ja, visselig! det kan det" – svarede ridderen og blegnede; derpå greb han sin lut og sang gådefuldt med varslende stemme:

Er lykken en gåde,
Søg ej den at råde
Med forskende ånd!
Fortabt er det fundne,
Og synerne svundne,
Når fast du dem griber med prøvende hånd.

Kan våren dig trylle,
Du ej den afhylle
Sit blomstrende slør!
Led ikke om guldet!
Du finder kun muldet;
Men blomsten i hånden henblegner og dør.

Forskertset blev Eden
Og paradislæden
Ved kundskabens frugt.
– Mit liv er en gåde!
Men vil du den råde –
Da har du på Jorden min Himmel tillukt.

"Det forbyde den højeste Gud!" – sagde Beatricia og så ængstelig på ridderen, hvis klare sølverstemme under denne sang syntes hende dump som klangen af en søndret klokke. Men da han nu satte lutten til side og med et inderlig vemodsfuldt blik syntes at læse hver tvivl og urolig tanke i hendes fromme sjæl, da forsvandt atter det fremmede og ængstelige, som for et øjeblik fordunklede himlen i hendes åsyn; hun så en tåre fremstige i hans klare blå øjne, og med ubegrænset tillid sank hun atter i hans bævende arme og sagde:

"Ja, din er jeg, hvem du end er og hvorfra du end kommer, skønne fremmede!" – Da tog han en guldring af sin hånd, satte den på jomfruens finger og sagde: "Tag aldrig selv denne ring af din hånd! for da er vor lykke forbi; se! dette hører med til min sælsomme skæbne, og det er mit livs forunderlige vilkår, at jeg må fordølge for verden mit navn og min herkomst. Kald mig fra denne dag Gottfried! og lad Guds fred være over os og vor elskov! – Se! derpå skulle jeg kende, at du var den udvalgte, hvem min skytsånd havde udkåret mig, at du elskede mig uden at kende mig, ja endogså førend du så mig. O! lad fremdeles således min kærlighed være dig nok! og spørg mig aldrig i mit liv om – hvad jeg fra denne time ej længere kan fordølge dig, såfremt du adspørger mig! – men visselig! på den dag det sker, må vi adskilles for evigt."

Ridderen tav, og den skønne jomfrus kinder var blege. En liden stund sad hun tankefuld og tavs, derpå hævede hun sine øjne mod himlen, som om hun bad til Gud i sit hjerte, da kom roserne tilbage på hendes kinder og ilden i hendes elskovsfulde øjne; med et roligt smil rakte hun ridderen sin hånd og sagde: "Vil Gud, min Gottfried! vi skal aldrig adskilles!" –

I trende dage vedblev uforstyrret de glade fester på borgen. Ridder Gottfried (således kaldte nu alle den fremmede sejrherre) havde ved skranken ophængt sin sejrskrans, og ingen rival havde hidindtil formastet sig til at nedrive den. Det lakkede allerede mod kvæld på den tredje dag, og endnu hang kransen urørt på sit sted. Da stod pludselig for skranken en kæmpestor ridder, i dunkelt jernharnisk og med tre sorte fjer i sin tillukte hjelm. Uden at mæle et ord tog han kransen på spidsen af sin lanse og slyngede den højt op i luften, så de

falmede rosenblade flagrede bort og adspredtes for alle vinde. Studsende ilede ridderne til, og forrest den forbavsede brudgom. Først tog han kransen op af støvet og lagde den i den gamle kampdommers hånd, derpå uddrog han det klingende guldsværd, tog skjoldet på sin arm, og nu begyndte der en frygtelig kamp. Den fremmede kæmpe slog drabelige slag, og hver gang han rørte arm eller fod, klang det hult, som var det en jernmand; ej heller gjorde Gottfrieds guldsværd ham ringeste mén på hjelm eller panser, skønt det ramte hver gang med kraftige hug; men hyppigt randt blodet fra den unge ridders side. Nu lød en hul røst fra den tillukte hjelm: "Kender du mig? Helias!" – da vaklede den unge ridder; men de ord hørte ingen uden han alene. Endnu engang samlede han alle sine kræfter, kastede skjoldet på sin ryg og tog sværdet i begge sine hænder: "Nu være du mit skjold, korsfæstede frelsermand!" – sagde han – "fa'r til Helvede! dødsfjende! – med dig har jeg intet mere at skaffe!" – I det samme klang guldsværdet vældigt imod kæmpens bryst, og raslende styrtede den hule jernrustning sammen; men fjenden var ikke at se: – på jorden lå kun det store, tomme harnisk med hjelmen og de tre sorte ravnefjer. Alle ridderne korsede sig og forstummede af rædsel; men, udmattet og blodig, segnede den unge sejrherre til jorden og vidste intet af sig selv at sige. I sådan tilstand blev han bragt op på borgen og overdraget til Beatricias pleje og omhu. Med inderlig gru hørte hun beretningen om det ubegribelige udfald på hans kamp; selv havde hun ikke udholdt at se den til ende.

Hastigt og med helt underlige tanker forlod nu alle de fremmede riddere borgen, og Beatricia blev alene tilbage med den sårede brudgom. Omhyggelig forbandt hun hans dybe sår

og bragte ved kraftige lægemidler de flygtende livskræfter tilbage. Men endnu lå han bleg og sig selv ubevidst på lejet, og når han talte, var det vilde og gådefulde ord. Med rædsomme feberdrømme ængstede han idelig den bekymrede brud; men når han så et øjeblik lå rolig igen og opslog på hende de store, sjælfulte øjne, da forglemte hun snart al sin angst og kummer, lagde sin lille, hvide hånd på hans glødende pande og husvaledes da ofte hans hjerte med kærlige ord og mangent huldsaligt smil.

Hver dag tog feberheden af, og de ængstende drømme blev færre. Han talte ikke heller mere så vilde og gådefulde ord; men ofte lå der i hans blik et uendeligt tungsind, når han så Beatricia kærligt sysle omkring ham, eller når han hørte hendes stemme og liflige sang; for mangen gang tog hun lutten og søgte at indlulle ham i blund og milde elskovsdrømme, når sårene smertede ham eller urolige tanker syntes at formørke hans åsyn.

En dag især var hans hjerte ret inderlig bevæget over al den godhed og kærlighed, den fromme jomfru så trolig og utrættelig viste ham; da greb han hendes hånd, nedbøjede sin brændende pande derpå og udbrød: "O! hvormed har jeg dog forskyldt alt dette? vidste du hvor lidet godt der er i mig, og hvor såre meget ondt, o! så vendte du visselig dit milde åsyn fra mig og lod mig synke" –

"Synke!" – afbrød ham den forbavsede jomfru – "nej, det skal du ikke, min Gottfried! du gynges ikke længere på Rhinens bølger, og jeg står ikke i vinduet og ser skibet forgå og svanen bortflyve; nej, nu har jeg dig i mine arme, og den gode Gud vil vist aldrig adskille os, hverken her eller hisset."

"Men jeg siger dig jo" – vedblev han med bævende røst – "jeg er ikke så god og from, som du tror – jeg er en svar synder for Gud og for menneskene – mine overtrædelser er flere og større, end at din kærlighed og usigelige godhed kan tilgive mig dem alle."

Da bedrøvedes højlig den kærlige Beatricia og så på ham med tårefulde øjne. "Nej" – sagde hun – "det er umuligt! så stor en synder er du vist ikke, som du selv anklager dig for – så havde Gud ikke givet dig dette himmelske åsyn, så kunne du ej heller have mig så kær. Vær nu ikke mere så bedrøvet! Jeg elsker dig jo og vil aldrig ophøre at elske dig, var du endogså bandlyst og fredløs på Jorden. Gud i Himlen elsker dig vist også og vil forlade dig al din brøst. Se! jeg tilgiver dig jo af hjertet alt, hvad du i verden har syndet, om endog jeg ikke ved, hvad det er og heller aldrig vil spørge dig derom; en lukket bog må jo stedse dit liv være for mig."

"O! hvi kan jeg ikke oplade den for dine øjne!" – sukkede han – "dog det er umuligt; men kan du tilgive mig for min kærligheds skyld, uden at spørge hvad det er, du tilgiver, så kan Gud det vist også for sin evige barmhjertigheds skyld, og jeg vil ikke forsage." –

Trøstet lagde han sit brændende hoved til hvile, og syntes snarlig helbredet både på legeme og sjæl. Så snart hans sår var lægt, gik han til skrifte og tog bedring for sin lønlige brøst; og på samme dag skrev han i den gamle hr. Dideriks tidebog, som den fromme Beatricia havde givet ham, følgende åndelige sang:

Vig fra mig, mørke frister!
Jeg vandre vil på Herrens vej;
Af nådens hånd du vrister
Min arme sjæl nu ej.

Ej mer du her mig vise
Din tomme verdens herlighed!
Gud Herren vil jeg prise,
Og knæle for ham ned.

Hos ham jeg kun kan hvile,
I ham jeg leve vil og dø;
Til ham jeg frelst skal ile
Fra Sodoms flammesø.

Jeg ser mig ej tilbage,
Jeg ryster støvet af min fod –
Lad herren nu borttage
Den jord, hvorpå jeg stod!

Omsust af åndens vinger,
Jeg vælter verdens byrde af –
Og lutret sjælen svinger
Sig over dyb og grav! –

Fra denne dag af var han blid og rolig, men syntes ikke mere at vente nogen lykke i denne verden; han troede forvist, at han nu snarlig måtte dø, og talte ofte derom, som var det nødvendigt for hans og Beatricias fred. Men intet dødstegn var at se på hæng; han tog meget mere daglig til i sundhed og styrke; efterhånden forlod da også hine sygelige dødstanker

hans sjæl, og hans øjne tindrede atter af livslyst og kærlige længsler. Nu blev også Beatricia rolig og glad, og forventningsfuld så de begge deres bryllupsdag i møde.

Aftenen før brylluppet sad brudgommen i riddersalen hos den kærlige brud og så ud over floden, hvorfra han var kommet. Solen gik just ned; det var som bølgerne flammede i det glødende aftenskrær, og midt i den luende strøm svømmede med guldkæden om halsen den hvide svane. "Flyv ikke fra mig, kære drømmefugl!" – sagde Beatricia og kastede brødkrummer ud til den af vinduet. "O, min Gottfried!" – vedblev hun, og hvilede fortrolig sin rødmende kind på hans skulder – "alt, hvad der omgiver dig, er mig så skønt og så elskeligt, og det drømmeslør, som omflagrer det alt sammen, gør mig det endnu kærere og rører mig forunderligt, ret ligesom lyse billeder fra en fortryllet verden og kære barndomseventyr, som jeg nu virkelig syntes at opleve. Og når jeg ser hvor inderligt du elsker mig, når jeg hører din stemme og forglemmer mig selv og den hele verden ved at beskue dit åsyn, o! så kan jeg dog umuligt tro, at du er så stor en synder, som du siger; du er jo bestandig så mild og god, du elsker jo også den kære herre Krist og beder jo ofte ret fromt og inderligt til ham, ja mangan gang synes mig, du er langt gudfrygtigere og frommere, end jeg. Men ét er der dog, som jeg jo gerne tør spørge dig om, og som dog undertiden gør mig ængstelig, jeg ved ikke selv hvorfor; men alle ridderne, som var her, talte så underligt og forblømt derom, at jeg ikke ved, hvad jeg skal tænke, og hidindtil har jeg ikke villet bringe dig det i hu: Hvad var det vel for en drabelig kæmpe, som gav dig hine gruelige sår, og som så

pludselig forsvandt for alles øjne, da du påkaldte den kære herre Krist?"

"Det var jo kun et tomt blændværk" – svarede brudgommen og vendte det blegnende åsyn bort – "vi så jo alle, det var intet; men var det dog noget, nu vel! så var det min onde dæmon, som fjendtligt ville forstyrre mit liv og min lykke; men frygt ikke, du elskede! jeg har jo fældet den frygtelige fjende og bruden og sejren er min."

Da Beatricia vel mærkede, hvorlunde ihukommelsen af det forgangne altid forstemte den lykkelige brudgom og formørkede deres elskovsglæde, tog hun sig fra den time nøje i vare for at berøre disse hans sjæls lønlige vunder.

Bryllupsdagen kom; den var lys og skøn, og det lykkelige par indtrådte nu med uforstyrret glæde i det ægte livs stand. Som timer bortfløj de lyksalige dage, og fortroligt smilede fuldmånen alt tredje gang til de elskendes lykke; men da kom der fejde i landet, og kejseren opfordrede alle mægtige borgherrer og ædle riddere til at deltage i et vigtigt ledingstog. Allerede havde Gottfrieds klingende guldsværd strengelig tugtet alle røvere og lovens overtrædere i det blomstrende Cleve; nu tog han det atter ud af rustkammeret og beredte sig til kamp for sin herre og kejser. Da glinsede vel atter en vemodståre i den fromme Beatricias øjne; men, for højmodig til klage, når æren kaldte den trofaste ridder til kamp og fare, iførte hun ham selv den glinsende rustning, bandt ham det himmelblå akselskærf om og bragte ham skjoldet med zinnoberstenen og de gyldne sceptre. Nu betroede hun ham med nedslagne øjne og blussende kinder, hvad der højligst måtte glæde den vordende fader; da krystede han hende endnu engang med dobbelt varme

til sit bryst, trykkede et elskovssaligt kys på hendes læber og svang sig rask og hurtig på den pansrede stridshingst.

Længe stod endnu den skønne frue på altanen og vinkede ridderen farvel med det flagrende slør, da gik hun vemodig tilbage i den ensomme hal og søgte ved lutten og den kunstfærdige silkevæv at forkorte den langsomme dag og give sin kærlighed og længsel en husvalende syssel; for hun sang om sin kærlighedslykke, og i silkevæven indflettede hendes dejlige hånd de kære og uforglemmelige billeder, hvori bestandig hendes elskov svævede for hende ligesom et vidunderligt syn.

Længe varede det heller ikke, inden glade tidender spurgtes på borgen om ridderskabets og de kejserlige våbens djærve og lykkelige fremgang, og da nævnedes også gerne ridder Gottfried som den helt, hvis manddom gjorde fjenden størst mén og kraftigt hævdede kejserens og ridderskabets ære. Hver gang sådanne ord hørtes, blussede roserne stærkere på Beatricias kinder, og det var ligesom det ufødte heltebarn sprang af glæde under moderens hjerte.

Med lykke og hæder kom ridder Gottfried tilbage fra den farlige kamp. Til løn for hans manddom og ridderlige færd havde kejseren ophøjet Cleve til et grevskab, og således blev ridder Gottfried (hvis rette navn var Helias) den første greve til Cleve, og hans skjold med zinnerstenen og de otte gyldne sceptre blev således et evigt våben for alle tilkommende grever og fyrster af Cleve.

Da nu den hædrede sejrherre trådte ind i højenloftssalen på sin greveborg, og det gyldne sværd klang stoltelig ved ridderens side, da trådte en dejlig kvinde ham i møde med en smilende dreng på sin arm, og det var den fromme Beatricia.

Trende gange på fire år glædede således Beatricia sin kærlige ægtemand. Trende sundhedsblomstrende sønner forkortede ofte ved deres uskyldige og hjerterørende spøg de længste dage. Den ældste blev efter sin brave og berømmelige morfader kaldet Diderik; han røbede tidligt et ædelt og ridderligt sind og blev siden også en drabelig helt og herre til Cleve. Den næstældste søn, Gottfried, som var faderens yndling, blev siden greve til Leyon. Men den yngste søn Conrad, som var et fromt og stille barn, lignede i alle måder mest sin skønne moder; han havde mere lyst til at høre smukke legender og bibelske historier af sin fromme moders læber end lære våbenleg af faderen og følge ham med de ældre brødre på jagten; han blev også siden en gejstlig mand og biskop til Mentz.

En St. Hans aften ventede Beatricia forgæves borggrevens hjemkomst, han havde i nogle dage været mørk og forstemt, og i flere nætter var han ofte faret op i ængstelige drømme og havde med heftighed omfavnet sin hustru; nu var han draget på en fiskefangst på Rhinen, og i trende dage stod den ømme hustru ved vinduet i riddersalen og så ud efter båden, men den kom ikke – da græd hun såre og vred sine hænder, og frygtede at hendes Gottfried – som hun endnu bestandig kaldte ham – var ynkeligt omkommet i den urolige flod. Det var hen ved kvæld på den tredje dag, da forfærdedes hun pludselig ved et frygteligt bulder, hvorved alle borgens vinduer rystede og klang. Og da hun skulle se hvad det var, så var det den lille Diderik, den ældste og uregerligste søn, som i sin faders rustkammer havde fundet et gammelt jagthorn, hvori han nu stødte af alle kræfter og derved forårsagede hint frygtelige

bulder; selv syntes han intet at mærke, men vedblev ufortrødent at blæse og udtordne de forskrækkeligste toner, imedens de andre børn skreg højt og løb deres vej, og den forbavsede moder stod som forstenet og så hele borgen skælve omkring sig. Endelig fattede hun sig og rev hornet af drengens hånd – og da så hun med forundring, at det var det samme jagthorn, ridder Gottfried havde båret om sin hals den dag, da han først kom ned ad floden på skibet, og svanen svømmede foran ham, og han stod med lutten i hånden og sang. Nu betragtede hun hornet nøje og så tegn og hemmelighedsfulde cifre derpå, som hun ikke kunne udtyde; derhos syntes det også mere at ligne et gammeldags drikkehorn, end et jagthorn. Men da hun nu trådte hen ved vinduet for ret at beskue det sjældne klenodie, da kastede hun først sine længselsfulde øjne ud over floden, og sel! langt borte kom fiskerbåden gyngende frem, og hun så ridder Gottfried sidde deri og ro af alle kræfter mod den oprørte strøm; i sin overvættes glæde forglemte hun nu alt andet i verden og tabte hornet ud af vinduet i bølgerne; men uden at agte derpå, ilede hun ned fra borgen til Rhinbredden sin elskede Gottfried i møde.

Med den kolde sved på sin pande og bleg som et lig, steg han langsomt ud af båden og sank uden liv og bevidsthed i sin kærlige hustrus arme. Endelig kaldte hendes klageråb og hede tårer ham tilbage til livet igen, og han slog øjnene op; men hans åsyn var vildt og fremmed. "Ak! hvor har du været og hvad ulykke er vederfareet dig?" spurgte ængstelig den ømme Beatricia; men han svarede intet derpå, og det varede længe inden hun hørte et ord af hans læber. "Hvor har du mit jagthorn?" – var det første, han mælede – "jeg har nylig hørt

dets klang over Rhinen. Hvem har været i mit rustkammer og rørt det?" – "Det har Diderik" – svarede Beatricia – "nu er han vist krøbet i skjul, den forvovne; du har vist forbudt ham at røre det; ak! nær havde det også skræmt livet af os alle; jeg havde det just i hånden, da jeg så dig; men så faldt det fra mig i min glæde, og nu skal vi vist se, det er faldet i floden; for der stod jeg henne i vinduet, og nu besinder jeg mig på, at jeg hørte noget plaske i vandet, da jeg tabte det og løb dig i møde" –

"Så har du tabt min lykke!" – udbrød den gådefulde greve heftigt – "dog nej! – det kan jo findes endnu" – tilføjede han med tilkæmpet fatning – "det horn var mig af såre megen vigtighed, min hustru! dog dig bebrejder jeg intet – du tabte det jo af kærlighed til mig."

Omhyggeligt lod nu greven søge efter hornet i Rhinen; men det fandtes ikke, og han blev dag for dag mere tungsindig. Forgæves søgte den kærlige Beatricia at opmuntre hans sind; men hun kendte ikke kilden til hans sorg og gruede for at spørge derom. Da han herover en dag traf hende i tårer og så, hvorlunde deltagelsen i hans lønlige kummer gjorde hendes skønne kinder blege, blev han voldsomt bedrøvet, og han tog hende heftigt i sin favn og sagde: "O! du elskede hustru! jeg volder dig kun sorg og bedrøvelse, og er ikke værd, at du skulle oplade dine milde øjne på mig; græd ikke over mig! dine tårer brænder hedt på min sjæl, og jeg ved ikke, hvormed jeg kan trøste dig."

"Med din fortrolighed, elskede Gottfried!" – svarede den grædende hustru – "jeg ser, en svar kummer betynger dit hjerte, og jeg kan ikke længere udholde det, helst jeg selv måske er årsag dertil. Med hint underfulde horn er vist en rædsom

løndom forbundet; men værre kan det ikke være, end mit ængstede hjerte alt aner det; dog hvad det end er, jeg skal bære det med tålmod og kærlighed. Fordølg mig derfor nu ej længere dit livs lønligste tildragelser! Der er jo ingen tanke i min sjæl, undtagen du kender den."

Da blev greven så hvid i sit ansigt som et linklæde: "Du vil vide mit levnet" – sagde han – "nu vel! så er den ulyksalige time da kommet – nu kan jeg intet fordølge dig – fortrød du det end tusinde gange – nu skal det drages for lyset, som så længe var skjult i mørket. Så vid da" – vedblev han, medens Beatricia stod målløs af uro og spænding – "mit rette navn er Helias. Min fader var en ringe bjergmand, men ærlig og gudfrygtig; han opdrog også mig i Herrens tugt, og jeg var længe from og uskyldig. Den nat, jeg blev født, var en hvidklædt yngling kommet til min fader; hans åsyn lyste venligt og mildt, og min fader holdt ham for en lysalf; han havde ved min vugge hensat et guldsværd og skjoldet, som du kender, med zinnoberstenen og de otte sceptre: "Det skal være din søns våben" – havde han sagt – "han skal engang vorde mægtig og stor, og fra ham skal en herlig fyrsteslægt nedstamme." – Tidligt følte mit hjerte en hemmelighedsfuld anelse om de kommende dage og en uudslukkelig trang til elskov og verdens lyksalighed. Jeg havde ofte drømme om hvad der skulle komme; jeg så også mangan dig, ulyksalige hustru! blandt de forvirrede billeder af en gådefuld fremtid. Da optændtes i mit hjerte en ubegribelig længsel efter det fjerne og fremmede. Der er en stjerne på himlen, som ligner den røde zinnobersten; hver gang mit øje så på den, da voksede mit hjertes uro og fredløse higen mod det fjerne. Stundom syntes mig da også, at dit billede svævede for

mig i skyerne og vinkede mig ud i den løndomsfulde ubekendte verden. Da tog jeg afsked med min fader, og han gav mig sværdet og skjoldet og sagde: Gud være med dig, min søn! gak fort indtil du kommer til en stor flod! – se! der skal du finde et skib med en hvid svane, kun på det kan du nå, hvad dit hjerte attrår. Det er også en gave fra den venlige lysalf, som satte disse våben ved din vugge."

Beatricia stod tavs, fordybet i hans fortælling, og han vedblev: "Nu gik jeg ud i den vide verden og fulgte hverken vej eller sti. Engang kom jeg til et bjerg, som har navn efter en hedensk gudinde; der hørte jeg en sang, som af kvinder, og jeg fulgte de tillokkende toner. Da steg en dejlig jomfru ud af bjerget med et drikkehorn i sin hånd; hun rakte mig hornet og sagde: "Drik og bevar hvad du drikker af! med det – forgår din lykke." Da udtømte jeg den bedårende drik og sank beruset i jomfruens arme. Hun førte mig ind med sig i bjerget – og jeg levede der længe et ugudeligt levnet og glemte både himmel og jord.

Min gamle fader døde af sorg over mig, da han hørte hvorlunde jeg var forsvundet fra jorden. Jeg havde en eneste broder – han opspurgte mit lønlige tilhold og ville med magt udrive mig af bjerget og de onde magters snare; men i min rasende forblindelse kendte jeg ham ikke – jeg stødte ham sværdet i hans kærlige bryst og blev hans morder. Jeg er en skørlevner – jeg er en brodermorder, Beatricia! – kan du elske mig længere?"

"Ulykkelige Helias!" – udbrød den sønderknuste hustru – "bliv ved! Jeg elsker dig endnu."

"Også da" – vedblev han – "når jeg siger dig, hvad endnu er værre – jeg glemte Gud og gjorde pagt med den onde."

"Også da" – stammede Beatricia og holdt sig fast for ikke at synke til jorden – "jeg har set din anger og omvendelse; du har fældet den frygteligste fjende."

"Du" – vedblev han – "var målet for den rædsomme pagt. En dag faldt mit øje på skjoldet; jeg så zinnoberstenen blinke og kom stjernen i hu og skibet med svanen, som ventede mig; da så jeg atter dit billede i skyen, som en frelsende engel, og for din skyld måtte jomfruen i bjerget lade mig løs; dig skulle jeg vinde, når jeg havde fældet den kæmpe, hun viste mig, med jernrustningen og de tre sorte ravnefjer i hjelmen; og når du aldrig et øjeblik i dit liv ophørte at elske mig og aldrig tog denne ring af din finger, da skulle min sjæl være frelst; men når du aldrig spurgte, kunne det kun lykkes" –

"Jeg har endnu ej ophørt at elske dig, og endnu kan du frelles" – afbrød ham den beængstede hustru – "du har jo heller ikke ophørt at elske mig; hvad du har syndet og forbrudt før du så mig, det har Gud jo tilgivet dig alt sammen: du har jo ganske vendt dig til ham og den kære herre Krist – og har jo aldrig siden vandret på hine veje."

"O! gid jeg aldrig var født!" – stammede Helias, og styrtede dødbleg for Beatricias fødder – "da du sad sorrigfuld på borgen og ventede mig tro og kærlig tre nætter og dage, da levede din troløse ægtemand i Helvedes glæder og forglemte dig og sin salighed i bjergheksens arme." –

Nu kunne den arme Beatricia ej længere udholde sin kval: "Troløse mand" – jamrede hun og græd og vred sine hænder. Da faldt ringen af hendes hånd og trillede hen ad fliserne. Den

ulyksalige Helias udstrakte for sidste gang sine arme imod hende og sagde med en røst som af en døende: "Farvel for evigt! elskede hustru! – kun ved troløshed kunne jeg frelse dit liv; det var følgen af min pagt med den onde – nu har du bortkastet dens sidste pant – nu er alt forbi – Gud styrke dig! og være min arme sjæl nådig!" Derpå forlod han hende med et brændende blik – og hun så ham aldrig mere i sit liv. Det første, hun så, da hun kom til sans og samling igen, det var ringen, som hun i fortvivlelsen havde vredet af sin hånd; den lå på gulvet endnu, men var sort som en udbrændt glød, og da hun rørte ved den, faldt den i aske.

Da sank den fromme hustru ned på sine knæ og bad til Gud for sin ulyksalige ægtefælle. Hun elskede ham endnu stedse i hjertet og kunne aldrig holde op at tænke på ham; men som et underligt, længst henfaret syn var hende fra den stund af hendes hele liv, og det var ligesom den hele verden bevægede sig for hende i et gådefuldt stjernelys, hvori der intet syntes virkeligt og vist, men de skønneste og elskeligste skikkelser svævede flygtigt forbi, som skyggespil på væggen. Den sidste dag hun levede, sad hun endnu ved vinduet i riddersalen og så ud over floden, hvorfra Helias var kommet; da udbredte den hvide svane sine vinger og fløj bort med en vemodig klang; og i det øjeblik brast Beatricias hjerte.

Eventyr og fortællinger

(1820)

Vinterkvælden

(Januar 1820)

Fra Sydens varme, grønne vår
kom i det kolde vinterdage
med jubel Nordens søn tilbage
til hjemmet, hvor hans arne står.

Besyg nu, hvad du så og hørte!
lød trindt ham mangel kærlig røst;
men hjemmets pryd var i hans bryst,
end fremmed lyra ej han rørte.

Han sad igen så barneglad
ved gamle arnes muntre lue,
og savned i den vinterstue
ej rankens løvsal, laurens blad.

Men liljerne på frosne rude,
oplyst af månens stille glans,
fortrylled ham som myrtens krans
og guldorangerne derude.

I vinteraftenstunden flyr
snefuglen over lune bolig,
der drømmer vandreren fortrolig
om gamle barndomseventyr.

Og mens han fra sin gang udhviler,
fortæller han ved ovnens ro,
hvad sjælen drømmer barnefro,
når Fantasmus fra ruden smiler.

I stjerneklare vinterluft
den liden dreng sig muntert svinger,
og boltrer sig på rimfrostvinger
til feers land og blomsterduft.

Snart bleg, i sneens hvide lagen,
som genfærd, han derude står;
men kommer han igen til vår,
han blusser rød som forårsdagen.

Med trækfuglskaren, rejsefro,
om fremmed land han da skal synge,
og alperosenkranse slynge
til hjertet, som blev skalden tro.

Det høje spil

Et eventyr.

To vandringsmænd mødtes en forårmorgen på en korsvej. Den ene var gammel og grå, den anden var en munter blomstrende yngling. Gubben gik krum ved sin stav og havde en bylt på ryggen; ynglingen nynnede på en lystig forårssang og havde en cither i hånden, hvori han af og til greb med rask og kraftig hånd, mens de spøgende morgenvinde legede med hans lysegule lokker. "Gudsfred!" – sagde gubben, og hvilede sig på en gråsten, som stod til grænseskel på vejen – "du danser syngende ud i verden, som jeg ser, jeg lister mig så sagtelig tilbage; lykke på rejsen, unge ven! lad mig se, du kommer lige så lystig tilbage, når du har set og hørt så meget som jeg."

"Tilbage?" – svarede ynglingen – "det har jeg ikke i sinde, førend jeg har været ved verdens ende, og der er nok langt til."

"Rimeligvis" – svarede oldingen – "du rejser vel på din kunst?"

"Min kunst?" – spurgte ynglingen og lo – "nå ja! Jeg tror du har ret, gamle! jeg rejser på min kunst; rigtignok ved jeg ikke sådan lige, hvori den består; dog jo, det må være den kunst at leve lystigt: dertil har jeg stort anlæg af naturen. Jeg har på otte dage, må du vide, sat hele min fædrenearv overstyr, og agter nu at rejse verden igennem med disse tre dukater og denne lille flaske tokayer!"

"Er det din hele formue?" – spurgte gubben og sukkede.

"Ja vist, gamle! Drik min sundhed før vi skilles ad! Så bliver vi straks begge lettere til fods."

Den gamle tog flasken, drak den ud til den sidste dråbe og sukkede igen.

"Nå, vel bekomme dig, gubbe!" – sagde ynglingen – "du trængte til en hjertestyrkning, ser jeg; nu behøver jeg ikke længere at slæbe på den flaske" – han kastede den over hovedet i græsset – "men hvorfor sukker du så tit?"

"Jeg er en bedrøvet enkemand" – sukkede den gamle – "og min datter ligger ude i mit skovhus og trækkes med feberen. Gud ved, om hun lever til jeg kommer igen; men jeg må til staden og købe lægemidler til hende for vor sidste smule linned."

"Der har du resten af min fædrenearv" – sagde ynglingen og rakte ham de tre dukater – "de havde gået pokker i vold alligevel i det første værtshus; men nu skal du se, din datter kommer sig nok, for der er altid god lykke ved mine penge." Derpå begyndte han at synge igen og ville gå; men den gamle rejste sig og tog ham ved ærmet: "Tøv lidt" – sagde han – "der har du en halvskilling, søn! Nu er du dog ikke uden rejsepenge; lad mig se du holder godt hus med den, så er du en holden mand endnu." Derpå tog den gamle sin stav og gik hurtigt til den modsatte side.

Den unge Holger stod ganske forundret og så snart på halvskillingen, snart efter den løjerlige gamle; endelig brast han ud i en høj latter over sin tåbelige godhjertighed: "Drikke min vin, tage mine penge! og gøre nar af mig oven i købet! Nå, det må jeg lide" – sagde han – "det var ret en lystig broder, ret sådan en karl efter mit eget hjerte, og se, om han ikke kunne tage benene med sig, når han ville. Nå, det var da mit første eventyr; jeg begynder ikke så galt på det splinternye liv, jeg nu agter at

føre. Nu er jeg allerede en holden mand; hvad kan der ikke blive af mig, inden jeg når verdens ende?" Han stak halvskillingen i lommen, sang sin vise til ende og gik videre.

Da middagssolen begyndte at brænde ham for hedt, så han et hus ved landevejen og gik derind. På selskabet og modtagelsen så han straks, det var et værtshus, og krævede nu rask ind både af spise og drikke, det bedste huset formåede, uden at tænke på andet, end at han trængte dertil; men at han ikke havde en skilling i lommen, faldt ham ikke ind, førend både hunger og tørst var stillet; for han havde altid tilforn levet i overflødighed og plejede aldrig at plage sig med sorger for den tilkommende time. Nu greb han rask i lommen for at betale; men da han kun fik halvskillingen i hånden, fandt han sin stilling så pudsérlig og ny, at den aftvang ham en lydelig latter. Da værten og gæsterne forundrede sig over den fremmede yngling, som sad alene ved bordenden og lo, fortalte han dem åbenhjertigt, at han ikke ejede en skilling og spurgte, om det ikke var morsomt. Alle fandt det ret artigt, undtagen værten, som straks bemægtigede sig hans hat og hans cither, og lod nogle plumpe ord falde om praktkere og gavtyve, som dog ikke forstyrrede det unge menneskes munterhed. "I er en snild mand, hr. vært," – sagde han – "I vil ikke, jeg skal være længe i den forlegenhed, ser jeg; nu vel! skal jeg gå uden hat og cither videre, så må I dog først drikke et glas vin med mig og disse gode venner på min sundhed. Tak den, som byder!" – sagde værten – "en flaske vil jeg endnu lade jer få for det lapperi." Vinen kom, og ynglingen, værten og gæsterne lod den smage sig vel. Iblandt gæsterne sad en lang mager mand, som lo hånligt ad den overgivne yngling, idet han vendte sig til ham og sagde: "Ser jeg ret, så har I dog

endnu en halv skilling, fremmede! den skulle I sætte på lykkespil, så kunne I endnu blive rig inden aften."

"Ja rigtig" – svarede ynglingen – "jeg er en holden mand endnu; tør I vove jer halvskilling mod min, så kom!"

Under almindelig latter fik man terningerne frem, og de trillede så heldigt for den fremmede yngling, at han, ved bestandig at sætte det bundne ud på næste kast, på kort tid havde vundet en dukat. Han blev således ved og snart var halvskillingen skjult med lutter vundne dukater. Nu blev den magre mand vred og kastede terningerne hen ad bordet: "Enten er I en heksemester" – sagde han – "eller også I spiller falskt." "Ingen af delene" – sagde ynglingen – "giv mig hat og cither, hr. vært! Dukaterne er jeres." Forundret skrabede værten den store sum til sig, og ynglingen tog cither og hat, stak halvskillingen i lommen og gik. Men den lange magre mand gik efter ham, kaldte ham høfligt tilbage, og bad ham ikke at tage hans heftighed ilde op; til bevis på, at han agtede den tabte sum for intet, ville han nu vove hele sin guldbørs mod den blotte halvskilling.

"Det er et ord" – svarede ynglingen – "men I ved jo, jeg vinder. Lykken er nu engang med mig i dag, og sandt at sige, jeg kedes ved et spil, hvorved jeg hverken har stort at vove eller vinde; for jeg agter alle jeres penge ikke meget mere end min halvskilling; men vil I endelig af med dem, kan de jo sagtens være et kast værd." Han kastede og vandt.

Den lange mand lo hånligt og rakte ham sin tunge guldbørs: "Endnu et kast" – sagde han – "jeg har ikke flere penge; men nu sætter jeg min frihed på spil, hvis I vil sætte guldbørsen, halvskillingen og et år af jert liv derimod."

Alle studsede og så forundrede på den lange mand, som ikke lod til at finde noget usædvanligt i sit forslag.

"Hvorledes forstår I det?" – spurgte ynglingen – "nu begynder spillet at more mig; for liv og frihed ved jeg at sætte pris på."

"Dersom I også vinder i dette kast" – svarede spilleren – "så er jeg jeres slave, så længe I selv vil, så kan I befale mig hvad I vil, og jeg skal lystre; men vinder jeg, så taber I, foruden hele jeres skat, et år af jeres liv, som jeg har lov til at benytte på hvad måde jeg vil, eller med andre ord: Så har jeg hvervet jer på et år til min tjeneste."

"I er en Fandens karl" – sagde ynglingen – "der har I jo opfundet et ganske nyt vovespil, som er særdeles forførende. Jeg ville have forsvoret, at jeg nogensinde i mit liv skulle blive en spiller; men nu får jeg med et stor lyst til det. Lad mig nu først tage jer ret i betragtning! Hvad kan jeg bruge jer til, hvis jeg vinder?"

"Til hvad I lyster" – svarede den lange mand – "jeg er en munter fætter, ja ret en Fandens karl, som I siger, og har gode indfald, som I jo ser. Mit hoved er til jeres tjeneste, hvis I vinder mig, og benene med – og når I har mig ved hånden, kan I altid leve lystigt i verden."

"Jeg kaster allerede" – sagde ynglingen og slog terningerne hen ad bordet; den ene faldt med to øjne i vejret, og de tvende kun med et, og det unge menneske blev hed om hjertet for det år af sit liv, som allerede så godt som var forspildt.

"Skal vi gå på akkord?" – sagde den lange mand – "Efter al sandsynlighed må I tabe, når jeg nu kaster; men I må kaste om igen, når I vil forhøje indsatsen. Jeg forlanger ikke jeres penge;

men læg et år til af jert liv, og sæt kone og børn med på det kast, og jeg benytter mig ikke af min fordel."

"Et år til? Det er højt spil" – sagde ynglingen – "men kone og børn har jeg ikke, hvorledes kan jeg da sætte dem på spil?"

"Hvad man ikke har, kan man få," – sagde spilleren.

"Nå! Den tid, den sorg" – svarede ynglingen og lo – "kone og børn får jeg nok aldrig alligevel; jeg er ikke så stadig af mig, og spiller jeg dem bort, før jeg får dem, så har jeg så mange sorger mindre i verden. Top! Altså kone og børn og to år af mit liv; dog det skal være to af de sidste, de duer så dog ikke til noget alligevel; men forord volder ingen trætte, og vinder jeg, skal I være min nar så længe I lever."

"Det er et ord" – sagde spilleren. De kastede og ynglingen tabte. Nu mærkede han først at hans halvskilling var borte, og da han så den i spillerens hånd, blev han vred og sagde: "Hid med min halvskilling! I vandt kun to år af mit liv og kone og børn; men halvskillingen hører jer ikke til; med den er jo lykken gået fra mig."

"Jeg har ikke i sinde at beholde den" – svarede spilleren og rakte ham den tilbage – "men er det en lykkeskilling, som det lader til, så skal Fanden spille længere med jer." Derpå tog den lange mand hurtigt hat og stok, og gik så hastigt, at ingen så hvor han blev af.

"Det var en pudsig karl" – sagde ynglingen – "jeg ved nu næsten ikke, om det var spøg eller alvor med det spil; men da jeg har beholdt hans guldbørs, lader det næsten til at være alvor, og han giver vel heller ikke slip på sin gevinst, hvor naragtig den end er. Kun undrer det mig i så fald, at han ikke engang spurgte om mit navn og hvor jeg var at finde, når terminen engang var

for hånden. Dog den tid, den sorg; skulle han imidlertid komme her en anden gang, så sig ham, hr. vært! at hans skyldner hedder Holger Frank, og er at finde i den vide verden. – Men nu er jeg jo en rig mand; nu vil jeg ikke gå et skridt længere. Skaf mig hest og rideknægt, vært! Jeg vil leve standsmæssigt så længe der er en skilling i pungen."

Han levede nu lystigt så længe han var i værtshuset og forlod det i en halv rus på en rask og prægtig opsadlet gangster og med en galoneret rideknægt bag efter sig. Ved disse omkostninger var imidlertid næsten hele guldbørsen tømt; men derpå tænkte ikke den lystige lykkeridder. Hver gang han på vejen traf et muntert rejseselskab, gjorde han straks bekendtskab og bad de nye venner at følge med sig til næste værtshus, og hver gang en stodder gik ham forbi, kastede han et guldstykke i hans hat.

Om aftenen kom han til en stor stad med en hel hob andre rejsende, både herrer og damer, som han alle havde indbudt til at tilbringe aftenen hos sig. De tog ind på det prægtigste gæstgiversted i byen, og den unge ødeland lod anrette et gæstebud for dem, så prægtigt og overdådigt som det vel var muligt. Natten gik med dans og fornøjelig tumult. Men da han næste dag ville ride videre og værten kom med sin regning, havde han kun tre dukater og sin halvskilling tilbage, og var omtrent lige så rig, som da han begyndte sin eventyrlige rejse. "Det ser galt ud" – tænkte han – "min salig fader var dog en anderledes økonom end jeg, han rådede mig også altid til at vende en skilling tre gange inden jeg gav den ud, så skulle jeg aldrig komme i stor trang for penge, sagde han. Det må jeg da engang forsøge." Han lo og vendte for spøg hver dukat tre gange og gav værten dem, som forundret så på denne øvelse, og

tænkte allerede på at sende bud efter vagten for at sætte den letsindige yngling i gældsfængslet; for det så helt misligt ud med betalingen. "I skal få hver skilling jeg har" – sagde Holger – "resten får I have til gode til jeg bliver rig igen." Nu vendte han også sin halvskilling tre gange og ville give den til den forskrækkede vært; da gled et guldstykke ud af hans hånd på bordet, og halvskillingen havde han endnu. "Ja så!" – tænkte Holger – "så havde min fader dog ret." – Han blev ved at vende halvskillingen så længe, og der drattede en dukat ud af hånden på ham efter den anden, til værten var til takke betalt. "I har en ganske egen måde at tælle penge ud på" – sagde værten – "jeg tror I ryster dem ud af jert ærme." – "Jeg tror det næsten med," sagde Holger, og gerne havde nu værten, som mærkede hemmeligheden, givet tidobbelt så stor en sum for den velsignede halvskilling, hvis vidunderlige ynglekraft nu ynglingen kendte. Holger glemte heller ikke at putte den i lommen, og tog hastigt afsked, for ikke af den misundelige vært at blive anklaget for trolddom og måske hængt eller stegt inden aften.

Nu gik rejsen videre fort, hvorhen lunet eller gangeren ville, og ingensteds savnede han lystige selskabsbrødre og gæstfri modtagelse; for han havde fået så stor en færdighed i at vende sin halvskilling, at han, uden at nogen så hvordan det gik til, kunne tælle så stor en sum ud af hånden på engang, som enhver forlangte. Men denne tællen gik så ofte på, at han til sidst blev ked deraf. En dag kaldte han på sin rideknægt Jochum og lærte ham kunsten: "Nu er du min skatmester" – sagde han, og kastede halvskillingen hen til ham – "du skal ikke knibe på skillingen; øs kun penge ud som sand, og sæt selv så meget

overstyr, som du lyster! – Hvad holder jeg den dagdriver for" – tænkte han – "når jeg selv skulle have nødig at gøre guld."

Jochum havde altid tilforn været en ærlig karl, og det gik godt i nogle dage med hans ny embede; men til sidst blev fristelsen ham for stor, og han sagde til sin herre: "Tag jer lykkeskilling selv i forvaring, ellers løber jeg vist bort med den engang; jeg har allerede et par gange været på vejen dertil." – "Sladder!" – sagde Holger, – "du er en ærlig karl, og løber ikke bort for en halvskilling, ved jeg." Men en morgen var Jochum virkelig forsvundet med den frugtbare lykkeskilling. "Det var en dum streg" – sagde Holger – "men karlen er i grunden undskyldt, han kendte sin egen skrøbelighed. Nu har jeg det så godt, og har ingen til at pudse mine støvler i dag." Han trak støvlerne på som de var; og da han havde solgt sin hest for at betale, hvad han skyldte, gik han syngende ud i verden igen og lod fem være lige. På vejen mødte han en gammel kone, som bad ham om en almisse. Han gav hende sin næstsidste skilling og hun tog hans hånd og sagde: "Skal jeg spå dig, unge menneske?" – "Ja vel!" – sagde Holger – "dog nej, vidste jeg forud hvad der skulle hændes mig i næste øjeblik, så havde jeg ingen fornøjelse af at vente det; men ved du mere end jeg, så sig mig, hvor min kære Jochum er blevet af med min halvskilling! Jeg trænger snart til frokost, og han er løbet bort med alle mine penge."

"Skal jeg slå et øje eller to ud på din tyv?" – sagde konen – "det er mig en smal sag; men sige dig hvor han er, kan jeg ikke."

"Nej morlil!" – svarede ynglingen – "det er ikke værd, så fordærvede I mig jo karlen for sit hele liv, og han kunne ingen lykke gøre mere hos pigerne; men kan I hekse, så spil ham et andet puds, som ingen skade gør ham på lemmer og helbred;

for når jeg undtager denne lille skarnsstreg, så er det et godt stykke karl for resten."

"Det skal ske" sagde heksen og gik.

Holger gik videre og lod fiolen, eller egentlig citheren sørge; for den spillede han på så længe han kunne; men solgte den til sidst for mad og drikke, og måtte siden behjælpe sig med at synge uden strengeleg. Men til sidst skreg tarmene så stærkt til hans sang, at han begyndte at bande Jochum, og love ham et godt livfuld prygl, hvis han traf ham igen. En aften kom han til et herberg, købte sig en skofte for sin sidste skilling og drak en god slurk vand dertil af posten; derpå lagde han sig til hvile i stalden på et knippe halm. Om morgenen tilbød han sig for en tarvelig frokost at sadle heste til de rejsende for staldkarlen. Den første hest han kom til, vrinskede velbekendt ad ham og han kendte med forundring og glæde Jochums blissede hoppe. Han sadlede den straks, og trak den for døren. Nu kom Jochum, klædt som en fornem herre, men med kjolen slæbende efter sig og ganske søvnig og vranten, for at sætte sig til hest. Da han så sin herre holde stigbøjlen, faldt han med anger og skamfuldhed ned på sine knæ i skarnet, rakte ham halvskillingen og en fuldspækket guldbørs: "Tag hvad jeres er, kære herre!" – sagde han – "og tilgiv mig! I befrier mig med det samme for en byrde, som jeg for længe siden er ked af; for jeg har af frygt for tyve ikke lukket et øje siden jeg forlod jer, og –"

"Tyv tror, at hver mand stjæler" – afbrød Holger ham, og måtte smile over den arme karl, som midt i sin pragt og herlighed så helt forvåget og latterlig ud. Han hjalp ham nu selv op af skarnet, og gav ham ikke engang de prygl, han havde tiltænkt ham; men lo mere, jo længere han betragtede ham.

"Lad mig være jeres rideknægt igen som før" – bad den angerfulde Jochum – "så er æren vel mindre; men skammen og frygten også mindre, håber jeg, og den onde skal aldrig mere forføre mig til at ville være en fornem herre. Jeg har kun haft ærgrelse og fortræd af det, og når jeg troede, at jeg ret teede mig fornemt og standsmæssigt, lo folk mig ud, og bedrog mig dertil i mine åbne øjne. Dertil kommer den ulykke, at jeg ser ud som en nar; for det er som forhekset, og jeg har aldrig kunnet få en herrekjole, som passede mig. Lad mig nu skille mig ved denne forbandede stads, og mens I gør jer til gode i kroen, herre! som I nok trænger til, vil jeg, hvis I tillader det, tage mig en lille lur, at jeg ikke skal falde i søvn for jer på vejen."

"Heksen har dog holdt ord," – tænkte Holger, og føjede den arme stymper i hans begæring. Da karlen havde udsovet, og hans herre fået erstatning for den lange faste, satte Holger sig på den blissede hoppe og købte et æsel af værten til Jochum, hvorpå han i ydmyg tjenerdragt satte sig og fulgte i ærbødig frastand sin lystige herre, som han fra den dag af aldrig mere forlod, men blev en tro og hengiven tjener.

En dag kom Holger i følgeskab med to unge opblæste riddersmænd, som talte vidt og bredt om deres turneringer og heltegerninger, og berømmede deres herskerinder over al måde. Den unge eventyrer havde ingen bedrifter at berømme sig af og ingen herskerinde at rose. Du må slås – tænkte han – og forelske dig engang, så kan du også snakke med; de karle ser ikke ud til at være halvt så raske som du. Jeg vil for en forandrings skyld yppe klammeri, for dog at se, hvad jeg duer til i krig. "Hør, ved I hvad" – sagde han til ridderne – "I skulle ikke snakke så meget om jer selv og jeres Dulcinéer, I må ikke

tro, at I er de største helte i verden, og jeg har set mange smukke piger, som vist er ti gange så dejlige som de damer, I taler om."

Begge de unge riddere blev herover så forbitrede, at de straks fo'r imod ham med deres lanser, og Jochum blev så angst for sin kære herres liv, at han nær havde slået sit dovne æsel ihjel, for at komme ham til hjælp. "I er dog aldrig gale" – sagde Holger – "og vil sætte mig levende på spid, når jeg ikke har så meget som en hundepisk at forsvare mig med? Er I så tapre og ædle riddere, som I gør ord af, så tøver I vel lidt, til jeg også får noget at stikke fra mig med." De unge riddere skammede sig og holdt inde. "Vil den ene af jer" – vedblev Holger – "låne mig sine våben, så vil jeg vove en dyst med den anden, og dersom han overvinder mig, så vil jeg tro jer på jeres ord, og vi drikker alle tre forlig, når vi kommer til herberget, at sige: Hvis ingen af os bliver slået sådan ihjel, at han ikke kan drikke. Jeg har ret lyst til at se, hvordan sådan en krig ser ud."

De to unge riddere kastede nu lod om, hvem der skulle låne ham sine våben og hvem der skulle slås med ham, og da Holger havde fået rustningen på og lansen i hånden, svang han sig rask på sin blis, og syntes nu, han var dobbelt så stærk og tapper som før. "Det er en ganske ny leg" – sagde han – "jeg burde dog øve mig lidt, førend vi begyndte; hør Jochum! trav imod mig på dit æsel, og lad mig se om jeg kan stikke dig af sadlen!" Jochum undskyldte sig for denne prøve: "Kære herre!" – sagde han – "I spørger så vist i utide; tag I fat på den pansrede herre, jeg skal nok gøre det af med den anden." – "Det er et ord" – sagde Holger – "lad os hver tage sin." I det samme styrtede den fremmede ridder imod ham. Holger skyndte sig at sætte sig i

samme stilling som sin modstander, klemte sig fast i sadlen med begge knæ, og lod stå til. Vel fik han et dygtigt lansestød i siden; men det rokkede ham dog ikke af stedet; ridderen lå derimod i grøften og hans gang vendte benene i vejret. "Haha" – tænkte Holger – "er du sådan en helt, så skal pokker lade sig lumpe af nogen ridder herefter." Hans modstander krøb nu skamfuld op af grøften og erklærede sig for overvundet; men det fortrød ham ikke – føjede han høfligt til – for det var ingen skam at falde for så tapper en herres lanse. Imidlertid havde Jochum indladt sig i en nævekamp med den anden ridder, og havde samme lykke som sin lystige herre; for ridderen var ikke vant til den slags kamp og måtte snart give tabt for den plumpe og håndfaste rideknægt. "Skal vi nu slutte fred" – sagde Holger – "så forlanger jeg, som sejrherre, de ridderlige våben, jeg nu bærer. Vil I ikke afstå mig dem, så vover jeg endnu en dyst med jer begge." Den ene ridder tav og pyntede på fjeren i sin hjelm, den anden bed sig i læben; men fattede snart en rask beslutning, han overøste Holger med høfligheder og forsikrede, det var ham en sand ære, at han ville bære hans våben.

"Til bevis på min højagtelse vil jeg bytte gangen med jer, tapre ridder!" – sagde nu Jochum og steg af sit æsel, og den høflige ridder, som nylig havde prøvet at Jochum var en håndfast karl, modtog forslaget som en æresbevisning. Således blev freden nu sluttet, og Jochum var ikke lidet stolt af sin og sin herres sejr; især morede det ham kosteligt at se den ene ridder komme slukøret bag efter på æslet, og den anden ømme sig hver gang hesten gjorde et spring med ham; men ingen af dem talte nu et ord mere om sine bedrifter den gang. Da de i herberget havde drukket sammen på en lykkelig rejse, tog ridderne afsked, og

forsikrede, at det glædede dem meget at have gjort så ridderlig en herres bekendtskab.

"Hør, Jochum!" – sagde Holger, da vinen begyndte at løbe ham lidt om i hovedet – "kender du ingen smuk dame, jeg kan forelske mig i? Forelske mig vil jeg nu, og det i en hast: jeg vil ikke give de pralhalse efter i noget."

"Jeg ved ikke bedre" – svarede Jochum – "end at herren forelsker sig i prinsessen af Vælskland. Hun skal være den dejligste dame i verden; mange riddere er blevet gale af kærlighed til hende, og skønt jeg aldrig har set hende, har jeg selv allerede en rem af huden, skønt jeg dog kun er en lumpen rideknægt."

"Tyveknægt kunne du gerne have sagt og ikke løjet endda" – sagde Holger – "men fra i dag af skal din ære være så ren og pur som et spejl; for du har kæmpet som en helt, Jochum! Hvad prinsessen af Vælskland angår, så måtte jeg være en klods, om jeg ikke også kunne blive forelsket i hende, siden du allerede har en rem af huden. Vi vil straks ride derhen og se hende. Måske bryder jeg en lanse for hendes ære; men gifte mig med hende, skal jeg dog vel vogte mig for, blev jeg end ti gange så forelsket som jeg agter at blive."

"Jeg ved dog I er ingen munk eller johanniterridder, herre!" sagde Jochum.

"Ingenlunde" – svarede Holger og tømte sit glas – "men en frihedsridder er jeg; og blev jeg også engang bindegal af forelskelse, så har jeg intet imod kærligheden selv, den kan være artig nok for en forandrings skyld; men troskaben, Jochum! den blev jeg nok snart ked af, hvis jeg kender den ret. Desuden spiller jeg måske Fanden et puds, hvis jeg aldrig gifter mig; for

jeg har for længe siden spillet kone og børn bort, må du vide, og var det ikke til Belsebub selv, så var det dog vist til en af hans håndlangere."

"Det er en underlig tale, I fører" – sagde Jochum og korsede sig – "jeg tror, vinen er løbet jer lidt i hovedet."

"Det kan nok være" – svarede Holger – "husk mig på, når jeg bliver ædru, at vi straks rider til Vælskland!"

"Det skal ske" – sagde Jochum, og da hestene var sadlet, glemte Jochum ikke at erindre sin herre om hans beslutning. De tog nu også virkelig vejen til Vælskland, og efter mangfoldige lystige eventyr og adskillige ridderlige foretagender, hvorved Holger vandt lige så megen ære som færdighed i at bruge sin lanse, kom de tillige med flere unge riddere til Vælskland, og ingen tvivlede på, at den unge galning jo var født og båret til den ridderlige heltestand. Nu kom de endelig til den stad, hvor den skønne prinsesse lyste som en sol og fortryllede hele landet omkring sig. Næste dag var et stort ridderspil forhånden, hvorved den skønne prinsesse skulle uddele prisen til den tapreste ridder. Den unge eventyrer meldte sig ved hoffet, udbad sig tilladelse til at tage del i turneringen, og udgav sig for en slægtning af den berømte Holger Danske, med hvem han også virkelig troede at være i en slags slægtskab, fra den dag, han havde opdaget, at han var så tapper en karl.

Han blev meget nådigt modtaget, ja havde endog den lykke at se den dejlige prinsesse; og ganske svimmel i hovedet af hendes blændende skønhed kom han som en beruset tilbage til herberget og omfavnede Jochum så heftigt, at den arme karl var færdig at tabe vejret derved. "Puds mit harnisk, så det kan

skinne som en sol" – sagde Holger – "og giv min blis en tønne havre eller to! I morgen skal jeg bryde en lanse for de dejligste øjne, jeg i mine dage har set."

"Tag jer i agt, herre" – sagde Jochum – "at I ikke også får en skrue løs! Husk på, I er en frihedsridder."

"Det er jeg også" – sagde Holger – "og skønt jeg er så forelsket, at jeg ikke ved, hvad ben jeg skal stå på, så har det dog nok ingen nød, hvis jeg ellers kender mig selv ret; det går nok over, når vi i overmorgen rider ud i den vide verden igen. Men dersom jeg ikke i morgen bliver sejrherre ved ridderspillet, og kaster alle de andre riddere af sadlen som vanter, så er min ridderære gået fløjten, og det er ude med min lykke som helt; for du må vide, jeg har pralet en smule og sagt, at jeg var af den uovervindelige Holger Danskes slægt; men jeg håber, du skal ingen skam have af mig, Jochum!"

"Før skulle jeg selv tage en hånd i med" – svarede Jochum, og fik nu travlt med at berede alt til at gøre sin herres ridderfærd så glimrende som muligt.

Imidlertid faldt tiden Holger lang. Han gik ud af byen for at se sig om, og tænkte på den skønne prinsesse, uden dog derfor at vende øjnene bort fra de andre skønheder, som i hobetal gik ham forbi, og hvoriblandt nogle smilede så yndigt til ham, at han nær havde glemt, det var prinsessen, han nu dog var forelsket i. Det var en dejlig sommeraften, egnen var skøn og tillukkende, og han blev ved at gå fort, til han kom til en skov. Der sad en gammel pjaltet sigøjner på en stente, som man skulle over for at komme i skoven. Da ynglingen nærmede sig stenten, rejste gubben sig og bad om lidt i Guds navn, og

Holger genkendte straks den besynderlige gamle mand, som havde givet ham den lykkebringende halvskilling.

"Ser jeg ret," – sagde han til stodderen – "så er det dig, som har gjort mig til en holden mand. Det ser du dog ikke ud til selv at være, du hænger jo sammen af lutter pjalter. Vidste du måske ikke selv, at det var en lykkeskilling, du gav mig, da sidst vi sås?"

"En lykkeskilling?" – spurgte gubben – "vil I gøre nar af mig? unge menneske!"

"Nej, vist vil jeg ikke" – svarede Holger – "var det ikke dig, som gav mig denne halvskilling?"

"I er dog ikke vred på mig for den spøg?" – sagde gubben – "jeg mente det ikke så ilde; men jeg så, I var af den slags folk, der giver alting bort til den første den bedste, som kan sætte et ynkeligt ansigt op, og da det netop har været min ulykke i verden, ville jeg advare jer for min skæbne ved en uskyldig spøg. I skal ellers have tak for de tre dukater, de hjalp min datter på fode igen. Nu er hun gudskelov frisk og rask, hun sidder og spinder flittigt, mens jeg går omkring og tigger lidt til hjælp til husholdningen. Vort lille skovhus måtte vi da sælge; nu har vi betlet os hertil, og så længe det er sommer, bor vi ret godt herude i skoven i en hule, som de vilde dyr har været så gode at overlade os."

"Jeg ved ikke ret, hvad jeg skal tro om dig, gubbe!" – svarede ynglingen – "men er du virkelig så fattig som du lader til, så har du der din halvskilling igen. Hver gang du vender den tre gange, har du en dukat i din hånd. Siden du ikke har vidst af det, da du gav mig den, så hører den jo dig endnu til med rette." Han gjorde straks en prøve med halvskillingen for den gamle, som lod til at forundre sig højligt derover, og med stor

taknemmelighed puttede stodderen nu halvskillingen i lommen. "Jeg boer lege herved" – sagde han glad – "har I lyst til at se min ringe lejlighed, så kom med! Endnu i dag får vi tage til takke med hulen; men i morgen vil jeg bo i et slot."

"Det havde jeg gjort for længe siden" – sagde ynglingen – "hvis jeg ikke havde en naturlig afsky for at være bosiddende, det være sig i et slot eller hundehus, når man har hus og hjem, er man dog på en vis måde en lænkehund."

"I forstår jer kun lidt på den huslige lyksalighed," sagde gubben og rystede på hovedet.

Holger lo og mente, at den kunne han tids nok få forstand på, når raden kom til ham at gå omkring og tigge lidt til hjælp til husholdningen.

Nu kom de til hulen og en pige kom dem i møde, skøn som en Himmelens engel; men af den fattige sigøjnerdragt slog den ene las den anden om hendes skønne legeme, og en pludselig rødme fo'r over hendes dejlige kinder, da hun så den fremmede yngling.

"Min stakkels Mirza undser sig ved at tage imod en fremmed i så tarvelig en påklædning," sagde gubben. Holger stod som fortryllet og kunne ikke sige et ord; for han syntes livagtigt at se den skønne prinsesse for sine øjne, kun tusindfold elskværdigere i den ydmyge betlerdragt og med de rødmende kinder, end som han sidst havde set hende i den glimrende pragt og med det høje kongelige smil. "Dejlige prinsesse!" – sagde han endelig og bøjede, uden selv at vide det, sit knæ for den skønne – "hvorledes er det muligt, at jeg træffer jer her?"

"God aften, fremmede" – sagde Mirza og nikkede – "jeg er ingen prinsesse, det kan du da nok se; du vil dog ikke spotte

mig, fordi jeg er lidt fattig og pjaltet?"

"Prinsesse!" – stammede Holger igen.

"Fy skam dig" – sagde Mirza – "jeg vil ikke snakke mere med dig. Du ser dog ikke nær så ond ud, som du lader til." Hun vendte ham nu ryggen og klappede en lille hund, som lå ved siden af hendes stol på en stråmåtte og knurrede; dog kunne hun ikke bare sig for at titte under armen til den fremmede.

"Enten er jeg gået fra min forstand" – sagde Holger og rejste sig – "eller du og prinsessen er én og den samme person; dog nej, jo mere jeg ser på dig, smukke Mirza! jo mere indser jeg min vildfarelse: prinsessen havde dejlige sorte øjne; men dine er dog tusinde gange så huldsalige, og var jeg ikke fortryllet før, så tror jeg vist nu ..."

"Det er skade, han ikke er rigtig i hovedet" – sagde Mirza til den gamle – "jeg kunne ellers holde grumme meget af ham. Du må ikke bide ham, Bellino!" Hun klappede atter den lille hund og så med et medlidende smil på den fremmede yngling.

"Ja, er jeg ikke gal, så bliver jeg det nok snart, skønne Mirza!" – vedblev Holger – "men ville du alligevel kun holde halvt så meget af mig, som af den lille grimme hund der, som dog vel ikke er meget klogere end jeg, så vil jeg aldrig forlange, at blive visere i mine dage."

"Bellino er en køn hund" – svarede Mirza – "men du er dog rigtignok lidt kønnere."

"Hør, unge menneske!" – hviskede den gamle – "lad den forelskede snak fare, du gør mig pigen ganske forvirret i hovedet og falder jo med døren lige ind i huset, skønt her rigtignok hverken er dør eller hus; men sæt dig nu ned og fortæl os dit liv og levned! Så skal vi også fortælle dig vores."

"Mit liv og levnet har jeg glemt" – svarede Holger – "men det kan også være det samme; fra i dag af begynder det først for alvor, tror jeg; for hvor lystig jeg endog har levet i verden, har jeg dog aldrig været så sjæleglad som nu."

"Hvad har du taget dig for siden sidst vi sås?" – spurgte gubben.

"Ingenting" – svarede Holger, og fortalte nu med få ord, hvorledes han havde flakket om, indtil han havde opdaget, at han i grunden var en tapper karl, og havde besluttet, at være ridder og forelske sig jo før jo heller; hvorledes han endelig havde fået prinsessen af Vælskland at se, og var straks blevet så indtaget af hendes skønhed, at han i morgen havde i sinde, at bryde en lanse for hendes ære –

Her vendte Mirza ham atter ryggen og klappede den lille hund.

"Prinsessen er skøn" – vedblev Holger – "og hun har så stor lighed med dig, Mirza! at jeg endnu har tvivl, om der er nogen forskel på jer. Dog jo, hist skjuler sig en gylden lok blandt dine kastanjebrune hår; det særsyn så jeg ikke på prinsessen eller noget andet menneske i verden. Vil du give mig et eneste hår af den gyldne lok? skønne Mirza!"

"Jeg ved ikke ret, hvad jeg vil" – sagde Mirza, og rakte ham dog i det samme et af de besynderlige guldhår – "du skal ellers ikke bilde mig ind, at jeg er så overvættes skøn" – vedblev hun og rødmede – "for det kan fader ikke lide; han kan ikke engang lide, at jeg ser mig selv i mit lille spejl; men dig må jeg nok se og alle de andre løjerlige mennesker. Dig vil jeg dog helst se af dem alle; men du er ikke god at få fat på, for næppe har jeg dig på ét sted i verden, førend du allerede er på et andet."

"Kan du se mig, når jeg er fraværende? skønne Mirza!" – spurgte Holger forundret.

"Ja vist kan jeg; hvormed skulle jeg ellers fornøje mig, når jeg er alene?"

"Det er egentlig en hemmelighed" – sagde gubben – "som Mirza ikke skulle sladre om. I min ungdom gav en venlig fe mig et kunstfærdigt spejl, hvori man kan se det fraværende; det har jeg ikke kunnet nænne at skille mig ved, uagtet min armød; for det er min datters eneste fornøjelse. Dér hænger det; men jeg kan ikke vise dig dets forunderlige egenskab nu; for det er kun på en vis time om dagen, det kan bruges."

"Og da ser du helst mig, velsignede pige!" – sagde Holger henrykt og trykkede Mirzas lille hvide hånd til sit hjerte – "nu skal ingen prinsesse i verden bringe mig til at glemme dig."

"Jeg skal holde øje med dig i spejlet, tag dig kun i agt, at du ikke lyver!" – sagde Mirza og truede ad ham med fingeren. – "Men" – sukkede hun – "i morgen eller overmorgen ved jeg nok, du har glemt mig."

"Dersom du erindrer os om et år" – sagde gubben – "skal du se mig og min datter igen; men lad mig så se, du er blevet et fornuftigt menneske!"

"Det tvivler jeg på" – svarede Holger – "men så gal bliver jeg vist aldrig, at jeg finder nogen pige i verden så elskværdig som din datter – –"

"Lad os nu tømme en flaske vin på det nye bekendtskab" – afbrød gubben ham, og tog en flaske frem inderst fra hulen. "Se, den har jeg gemt fra sidst jeg var rig" – vedblev han – "til her engang kom en gæst, jeg kunne nyde den med; for min

datter har ingen smag derfor, og vin smager mig aldrig uden selskab."

De drak, og Holger blev så glad og modig ved den begejstrende drik, at han vovede til sidst at slynge sin arm om den skønne mø og trykke et elskovsfuldt kys på hendes blussende læber. Men nu faldt med et en sådan fortryllende svimmel over ham, at han segnede hen på mosbænken som i blund, og da han slog øjnene op igen og de henrykkende drømme forlod ham, så han sig ene i skoven, og solen stod højt på himmelen.

"Hvordan hænger dette sammen" – tænkte han og gned sine øjne, – "hvor er den skønne Mirza blevet af? Har jeg ligget her og sovet siden i går? Og er måske Mirza og den gamle og alting en drøm?" – Han gned øjnene igen, greb i sin lomme og halvskillingen var borte; han stak hånden i sin barm og fandt det gyldne hår. "Nej, en drøm har det Gud ske lov ikke været" – råbte han glad – og trykkede håret til sine læber; – "men lidt hekseri må her vist være med i spillet. Skulle den skønne lille Mirza være en heks – hm, hm! det var en ulykke – men det fik ikke at hjælpe, hun var dog den dejligste heks på jorden, og skulle hun brændes, ville jeg brændes med. – Men hilledød! min ridderære! det var jo i dag jeg skulle kæmpe for prinsessens og hele ridderskabets øjne, og nu skal vi se, jeg har sovet både fra sejr og ære." Han skyndte sig tilbage til staden, og den første, han mødte, var Jochum, i sin herres ridderlige rustning, som kom hinkende med begge gangerne efter sig.

"Hvad skal det betyde? Jochum!" – spurgte Holger.

"Ak! Hvad ved jeg det" – svarede Jochum – "Gud ske lov, I er levende, herre! jeg troede, I var kommet en ulykke til, da I ikke

lod jer se ved turneringen. Jeg har måttet sørge for æren, mens I var borte; men det er kun løbet mådeligt af, som I ser. Jeg tog jer rustning på, og meldte mig i jeres navn ved skranken, for dog at holde på æren, så længe jeg kunne. Men da de Helvedes trompeter lød, og jeg skulle til at stikke fra mig med lansen, da fik jeg på én gang et sting tværs igennem hjertet og lige ud igennem ryggen, herre! og det var ligesom lansen allerede sad i livet på mig og kildrede mig i indvoldene, og jeg har aldrig kunnet tåle at kildres; den kolde sved stod også på min pande, og jeg fik derhos, med tugt at sige, sådan en kniben i underlivet, at jeg faldt af hesten, så lang jeg var, herre! men ridderen havde dog Gud ske lov ikke krummet et hår på mig; han holdt endnu langt borte med den fældede lanse. Men så var det ikke nok med, at jeg havde fået sting og kolik, så måtte jeg oven i købet høre, at de kaldte jer en skrædder og kujon, herre! – kort at fortælle, jeg blev kastet ud af skranken og jeres gode navn og rygte er Fanden i vold."

Jochum græd; men Holger brast i latter over den bedrøvelige helt, og Jochum forundrede sig storligen over at han tog sig den sag så let.

"Jeg tænkte vist, at I ville i det mindste hugge hovedet af mig" – sagde han – "men da jeg ser, I er i så godt et lune, herre! så vil jeg, min tro, heller ikke sørge længere. Der har I jeres rustning igen, til mig passer den kun slet. Havde jeg måttet bruge de bare næver, skulle jeg nok have holdt på æren, herre! men denne lanseprikken forstår jeg mig ikke på, og det kildrer mig, som sagt, i tarmene hver gang jeg ser en lanse, ret ligesom jeg allerede sad på spid."

"Det kommer af din alt for brændende fantasi, Jochum!" – sagde Holger – "men hvad sagde prinsessen til den ridderdåd?"

"O! tal ikke derom, herre! – hun lo, så hun var færdig at briste, og alle ridderne med. Jo, det var en dygtig Holger Danske – sagde de – og jeg skammede mig som en hund på jeres vegne, herre!"

"Men hvorfor sagde du da ikke, hvem du var?"

"Nej, dertil havde jeg dog for megen ære i livet, og da jeg troede, I var død og borte, så tænkte jeg som så: Denne verdens ære og herlighed kan han nu blæse et stykke."

"Det var snildt tænkt af dig, Jochum! nu vil vi da ride videre. Prinsessen, må du vide, er jeg ikke længere forelsket i."

"Det tænkte jeg nok" – sagde Jochum – "og hende kan I nu også skyde en hvid pind efter. Men jeg kan dog ikke begribe, herre! hvorledes I så godt kan finde jer i at være blevet udleet af hende og hele ridderskabet."

"Det var jo ad dig, de lo, dosmer!" – svarede Holger – "hvad kommer det mig ved?"

"Men man troede jo dog, det var jer."

"Hvad gør det til sagen, når det dog var dig?"

"Men det ved ingen!"

"Jeg ved det jo, og dermed basta."

"I er en underlig herre" – sagde Jochum, og de red videre.

Da de kom til skoven, tog de hvile under et træ, og Holger fortalte den tro Jochum sit eventyr i hulen med gubben og den skønne Mirza.

Med forskrækkelse hørte Jochum, at lykkeskillingen var borte, og hans herre priste ham forgæves den dejlige Mirzas skønhed og det gyldne hår.

"Jo, der har I gjort et godt bytte, herre!" – sagde Jochum – "I har givet al verdens rigdom bort for et hår, sovet æren bort, og er oven i købet blevet gal af elskov til en heks, som Fanden nok allerede har taget."

"Jeg er det lykkeligste menneske under solen" – sagde Holger – "om et år skal jeg se hende igen."

"Inden den tid" – smiskede Jochum – "har I nok været forelsket i hundrede andre skønheder, hvis jeg ellers kender jeres gode natur, herre!"

Medens de endnu talte herom, kom et stort jagtselskab forbi, med en prægtig dame i midten, som red på en stålgrå ganger og skinnede som en sol i de gyldne klæder. Det var den skønne prinsesse, med alle de tapreste riddere fra turneringen. Da disse så Holger sidde i græsset i sin velbekendte rustning, hilste de ham alle med en lydelig hånlatter: "Der sidder den tapre Holger Danske," råbte de. Men da prinsessen så Holgers ansigt, blev hun så rød som blod i sine dejlige kinder; hun satte ridderne i rette for deres spot, og kunne ikke undlade, at hilse den fremmede yngling, som ærbødigt havde rejst sig, da hun nærmede sig, og, uden at forstyrres af riddernes hånlatter, med velbehag betragtede den skønne kongedatter, der så fuldkommen lignede Mirza, på den gyldne lok og den barnlige simpelhed nær, hvilken her måtte vige for højhed og kongelig anstand.

Jagtselskabet drog forbi og Holger udbrød: "Ja dejlig, henrivende dejlig er hun; men Mirza holder jeg dog mere af."

Jochum sad imidlertid og var færdig at forgå af harme og skamfuldhed over den spot, hans gode herre måtte udstå: "Jeg vil ride efter dem" – råbte han – "og fortælle dem den hele

historie, jeg kan ikke holde ud, at se jer hånet og foragtet for min skyld."

"Jeg vil slå med dem" – sagde Holger – "så er den sag klar." – Næppe var de steget på deres gangere, førend de hørte et jammerskrig i skoven. De sprængte straks derhen, hvor lyden kom fra, og så nu prinsessen forfulgt af et rasende, såret vildsvin, og medens ridderne gjorde anstalter til at komme hende til hjælp, havde Holger allerede fældet vildsvinet. Da faren var forbi, kom først ridderne med megen iver for at hjælpe hende.

"Jo, I er nogle dygtige karle" – sagde Holger – "har I nu lyst til at slå med mig, så kom!"

Ridderne vidste ikke, hvad de skulle tro om denne pludselige forandring hos den fremmede yngling, hvis fejhed og ubehændighed i ridderlige øvelser de troede sig nok som overtydede om. "Han forstår nok bedre at slå med svin end med mænd," sagde de, og der fo'r straks en ridder imod ham; men som til alles forbavselse blev kastet af sadlen som en vante, og da det således var gået den anden og den tredje med, afbrød prinsessen kampen, og erklærede Holger for den tapreste ridder af dem alle.

"Så mange har endnu ingen overvundet i dag" – sagde hun – "I har gjort mere, ædle fremmede! end at fægte for min farve og for spøg, I har kæmpet for mit liv, og det for alvor; drag nu med mig, og lad kongen, min fader, bevise jer sin og min erkendtlighed!"

Holger kunne ikke afslå den skønne prinsesse denne bøn, som blev ledsaget af et blik, der syntes at love ham en større lykke, end den dristigste ridder havde vovet at drømme om.

Men dette blik syntes først Holger ganske at forstå, da det i flere dage ret ofte havde mødt ham, medens han levede ved hoffet, som en fyrstelig gæst, i al mulig glans og herlighed. Dog var prinsessen ikke den eneste skønne, som betragtede den unge helt med så kærlige øjne. Det var tilfældet med alle de damer, som så ham, fra den højeste til den ringeste, fra den halvvoksne pige til den ældste gråhærdeede matrone; for uden at han vidste det, var den egenskab forbundet med dette gyldne hår, som han bestandig bar om sin hals, at det, uden at forandre hans udseende, som af naturen var skønt og indtagende, gjorde det umuligt for nogen kvinde at se ham, uden på øjeblikket at forelske sig i ham.

Dette var sandt nok en hård prøve for den unge letsindige helt; men til sin egen forundring holdt han prøven temmelig godt ud, og var sin Mirza tro i hjertet, om også nu og da han kom i stillinger, hvor han måtte være stok og sten for ikke at bevæges, og ligeså utaknemmelig som grusom, for ikke at modtage en uskyldig gunstbevisning. Men da Jochum engang ville ågre med sin herres pund, og drage sig hans lykkestjerne hos de skønne til nytte, blev han i sin herres dragt overrasket af en hob skinsyge elskere, og måtte i sin herres navn modtage alle de prygl, ridder Holgers alt for store elskværdighed ved denne lejlighed blev belønnet med. Nu svor Jochum i sit hjerte, at han aldrig tredje gang skulle lade sig friste til, at gælde eller undgælde for sin herre.

Prinsessen var imidlertid den klippe, hvorpå Holgers troskab lettest kunne strande. Hendes lighed med Mirza forførte ham ofte til at indbilde sig, at det var prinsessen selv, han havde set i hulen, og at hun, for at sætte hans hjerte på prøve, havde spillet

en komedie med ham. Vel savnede han hos hende den gyldne lok, som syntes at udmærke den skønne Mirza frem for alle andre dødelige; men den kunne jo have været en påhæftet prydelse, som hørte til den eventyrlige maske. Prinsessens finhed, dannelse og fyrstelige mildhed henrev ham vel, men syntes ham dog ikke så elskværdig, som Mirzas simpelhed og fortrolige tone; men denne kunne jo også have været maske. Jo mere han sammenlignede dem, jo mere forvildede deres billeder sig med hinanden. Kun når han om natten, som ofte hændtes, drømte om Mirza og så hende i hulen lege med sin lille hund og titte til ham under den venstre arm, kun da syntes han næste dag, at ligheden med prinsessen var ikke nær så stor, og at denne dog ikke, trods alle sine yndigheder, kom den skønne skovpige nær. Men efterhånden forsvandt Mirza mere og mere af hans drømme, og prinsessen kom nu bestandig i stedet; da så det ofte helt mådeligt ud med hans troskab. Prinsessen fordoblede nu også sin opmærksomhed for ham, hendes blikke syntes ham hver dag fortroligere, og troskabshelten vaklede.

En dag kaldte kongen ham for sig, modtog ham med udtryk af den højeste nåde og sagde til sidst: – "Jeg har ingen sønner, som I ved, ædle ridder! og behøver en støtte i min alderdom, som jeg engang kan betro folk og land til. Min datter elsker jer, og jeg agter jer som min tapreste ridder. Jeg har troet at bemærke, at I heller ikke er blind for hendes yndigheder; bliv min søn og min efterfølger, og hjælp mig, mens jeg lever, at bære det scepter, som allerede begynder at blive mig for tungt." Med disse ord satte kongen sit diadem på hans hoved. Men i dette øjeblik stod den skønne Mirzas billede så levende for

Holgers øje, og prinsessen, som nu just trådte ind, skønnere og elskværdigere end nogensinde før, bragte en sådan kamp og forvirrelse i hans følelser, at han blev kongen svaret skyldig og styrtede ud af slottet, som en besat.

"Sadl min hest, Jochum!" – var det første han sagde – "jeg vil ud i den vide verden igen." Og da Jochum studsende så på ham og nølede, ilede han selv ned i stalden, svang sig på sin blis og fo'r ud af byen, som om en ulykke var i hælene på ham, og den forbavsede Jochum havde møje med at følge ham. Da Holger kom uden for byen, mærkede han først, at han ingen hat havde på; han fo'r med hånden over panden, for at samle sine tanker, og dog huske efter hvorfor han havde sådant hastværk. Til sin forundring fik han nu diademmet i hånden, som han i sin iver havde glemt at tage af. Medens han endnu forundrede sig herover, så han sig pludseligt forfulgt og i samme øjeblik omringet og afvæbnet af kongens hele livvagt, som havde set ham flygte med det kongelige diadem, og som nu bragte ham i lænker tilbage til byen, hvor han straks blev kastet i fængsel og bevogtet som en stor forbryder. For første gang i sit liv mærkede nu Holger, at han for alvor var vred, men vidste dog ikke på hvem; for kongen og prinsessen havde ingen del i dette, og hende kunne han desuden ikke vredes på, om det også skulle koste hans liv.

Da han havde ligget nogen tid alene i det mørke fængsel, dumpede der noget ind til ham, og det var Jochum.

Da han mærkede, hvad selskab han havde fået, gik hans vrede pludselig over, og han gav sig ret af hjertet til at le over Jochums ynkelige gebærder.

"Jo, nu er det tid at le i" – sagde Jochum grædende – "om en time skal I hænges, herre! Jeg er kastet herind, for at melde jer det, og holde jer med selskab til mestermanden løser mig af."

"Det var snurrigt" – sagde Holger – "så skal jeg virkelig hænges? Nu vel, man må forsøge alting i verden, Jochum! Det ene er lige så naragtigt som det andet, for en time siden kunne jeg blive konge og få en prinsesse til brud, og nu skal jeg hænges."

"I kan også gerne slippe for at hænges" – fortsatte Jochum – "hvis I hellere har lyst til at ægte prinsessen og blive kongens svigersøn. Vil I ikke det, så kan hverken kejser eller pave redde jer; for efter dette lands love skal den hænges straks, uden videre snak, som offentligt bærer diademmet og ikke hører til det kongelige hus. Jeg har befaling til at lade jer vide, at I har frit valg; men om en time skal I have taget jer beslutning, og enten gå til galgen eller brudeskamlen. Hvis I nu ikke er rent fra forstanden, så vælger I vel det sidste, allerhelst, da I jo er ganske forelsket i prinsessen."

"Det er jeg rigtig nok så halvt om halvt, Jochum!" – svarede Holger – "men jeg holder dog mere af Mirza, og tvinge mig skal ingen – jeg vil hænges."

"Nu kunne jeg ret have lyst – tag mig ikke min dristighed ilde op, herre! – jeg mener kun som så, jeg kunne ret have lyst til at prygle jer, herre!" – sagde Jochum – "for I er, uden fortrydelse, så fuld af egensindighed og galskab, at der er ingen måde med. Må jeg nu spørge ethvert fornuftigt menneske, om det ikke er bedre, at have en dejlig prinsesse til kone, som man desuden er forelsket i, end at lade sig trisse op i en galge og ædes af himmelens fugle?"

"Spar din tale, Jochum!" – svarede Holger – "det er min sag; hvad rager det dig, at jeg bliver hængt? Når jeg er fornøjet med det, er det nok."

"Ja, når I er fornøjet med det, herre! så har jeg ikke et ord at sige mere denne gang. Det må vist også være ganske fornøjeligt, at svæve sådan imellem himmel og jord, og lade næse og øren hakke af sig, uden at kunne sige et muk; lidt langhalset bliver man vel sagtens ved den dinglen; men det hører med til fornøjelsen, kan jeg tro."

"Den tid den sorg" – sagde Holger – "nu vil jeg være lystig, så længe jeg kan. Hvad er der i den flaske, du har med dig? Jochum!"

"Vin, herre! til at drikke prinsessens skål i, eller også på en lykkelig rejse, hvis I endelig så vil. Drik nu kun først, så kommer I nok til forstand."

"Vin!" – sagde Holger og drak – "nu hvad nød har vi så? Prinsessen leve! Havde jeg aldrig set Mirza, skulle jeg med stor fornøjelse have taget hende; men nu er hun engang kun prinsessen, og der kan ikke blive noget af det."

"I vil altså hænges, herre!" – sagde Jochum – "jeres ord i æren; men jeg synes dog det var fornøjeligere, om I ikke blev hængt." Nu begyndte han forfra igen, og søgte at bringe sin herre på andre tanker; men han ville ikke høre et ord mere om den sag, og da flasken var tømt og timen forløbet, kom skarpretteren for at føre ham til galgen.

"Skal det endelig så være" – sagde Holger – "så vil vi da nu tage afsked. Tak for denne gang, Jochum! du har været mig en tro karl – for det meste, og jeg skiltes heller ikke fra dig nu, dersom du havde lyst til at følge mig længere; men det ser jeg

nok, du ikke har, og overtale dig, vil jeg ikke, Jochum! havde jeg nu haft min halvskilling, skulle du arve den efter mig; men nu har jeg jo intet, uden dette gyldne hår, og det vil jeg tage med mig i galgen." Da han sagde dette blev han ganske rørt og vemodig stemt; men da Jochum nu begyndte at hyle og jamre sig, fattede han sig straks igen og sagde: "Fy for en ulykke, Jochum! hvad er det at gøre sådan en støj for? Har du måske aldrig før set nogen blive hængt?"

"Nej" – sagde Jochum og hylede.

"Så kom med" – svarede Holger – "jeg vil vist tage mig ganske pudsérlig ud i en galge. Det er skade, jeg kan ikke stå nedenfor og se til; men være to steder på én gang kan man jo ikke. Gør det nu kort og godt, kære hr. mestermand!" Derpå tog han bøddelen ved hånden og ville gå. Denne spurgte endnu engang, om han ikke havde betænkt sig og ville ægte prinsessen.

"Nej" – svarede Holger – "jeg har ikke betænkt mig; men hvis I andre vil betænke jer, skal det være mig kært. Sådan en karl som mig finder man ikke på gaden, og det lumpne diadem, I hænger mig for, ville jeg ikke tage op på en vej."

"Jeg lod jer sgu' gerne løbe" – sagde bøddlen – "hvis jeg turde; men jeg synes, I er ret godt beredt; nu er desuden jo alle anstalterne gjort, og det skal være snart bestilt. Men der kommer kongen; kan I komme til akkord med ham endnu, så hænger jeg lige så gerne en anden."

"Er det dit alvor, Holger!" – spurgte kongen – "at du hellere vil dø, end ægte min datter?"

"Ja, Deres Majestæt" – svarede Holger utålmodigt – "vil I ikke tro mig, så hav den nåde at følge mig til galgen; men skal jeg

hænges, så lad det ske i en hast, og lad os ikke spille tiden på unyttig tale."

"Hvad har du at udsætte på min datter?" spurgte kongen.

"Hun er så dejlig og elskværdig, som nogen prinsesse i verden" – svarede delinkventen – "men hun måtte have en gylden lok og hedde Mirza, hvis hun skulle være min brud."

"Er der ikke andet i vejen, så kom med mig!" – sagde kongen – "derfor er vel råd."

Holger fulgte kongen forventningsfuld til borgen; der stod prinsessen i den skønne Mirzas fattige sigøjnerdragt og en gylden lok flagrede om hendes dejlige skuldre, blandt de lange kastanjebrune silkehår.

"Hvad ser jeg, Mirza!" – råbte ynglingen og fløj i hendes arme.

Kongen kastede purpurkåben til side, og stod for ham som den gamle betler; i samme øjeblik kom også Mirzas lille hund og sprang velbekendt op ad Holgers ben.

"Kender du os nu?" – sagde gubben – "du har udholdt prøven og Mirza er din."

"Men er det også dig selv? skønne Mirza!" – råbte den henrykte yngling.

"Tvivler du endnu, om jeg er mig selv?" – sagde den skønne og slog ham kærligt over skulderen med den gyldne lok.

"Men er du da ikke prinsessen?"

"Jo" – svarede Mirza – "jeg er både Mirza og prinsessen, og min fader både betler og konge. Når vi er kede af det ene, så er vi det andet, det koster os kun et ord."

"Men går dette til uden hekseri? kære venner!" spurgte Holger.

"For det meste" – svarede gubben – "alting i verden er i grunden lige forunderligt og ubegribeligt: kun hvad der ikke sker hver dag forlanger vi forklaring over. Jeg skal i morgen fortælle dig min historie; mit hele liv er et forunderligt eventyr, og den, som skal tro mig, må have samme overbevisning om sit eget, det må synes så sædvanligt som det vil. Ifør dig nu din brudedragt, Mirza! nu håber jeg, at Holger ikke længere afslår din hånd."

"Nej, så fortjente jeg for alvor at hænges," sagde Holger. Han omfavnede atter den skønne Mirza, og havde gerne ført hende til alteret som hun stod der, i den kære eventyrlige sigøjnerdragt; men for folkets skyld opgav han dette barnlige ønske, og snart stod prinsessen for ham i sin glimrende brudedragt. Nu skjulte hun ikke længere den gyldne lok, den slyngede sig fortroligt om brudekransen blandt de mørke silkelokker, og Holger så nu tydeligt, at prinsessen og Mirza var den samme fortryllende pige.

Brylluppet stod nu med stor pragt og højtidelighed, og Holger var så sjæleglad, at han ofte gned sine øjne og kneb sig i ørene, for at overbevise sig om, at det ingen drøm var. Den tro Jochum var næsten lige så glad som sin herre, og holdt samme dag bryllup med prinsessens skønneste terne.

Dagen efter brylluppet sagde Mirza rødmende til den lykkelige brudgom: "Nu har du mig så ganske, både med den gyldne og de brune lokker, giv mig nu mit guldhår tilbage! Nu forlanger jeg ikke, at sætte din troskab mere på prøve, og det var dog synd, at alle piger skulle elske dig forgæves; men især gør det mig ondt for de ærværdige gråhærdede matroner, som så længe har gjort sig til latter for din skyld." Hun fortalte ham nu

guldhårets lønlige kraft, og han gav hende det villigt tilbage, da han vel mærkede, at Mirzas medlidenhed med de ulykkelige elskende damer i grunden kom af en lille skinsyg frygt, som klædte hende usigeligt elskværdigt.

Da den første glædesrus nogenlunde havde sat sig, og den stillere, men inderligere lue gennemglødede ham, som siden aldrig udsluktes i hans liv, men gav det en betydning, han aldrig før havde drømt om; da fortalte den gamle konge ham sine underlige hændelser således:

"Mit liv har haft temmelig lighed med dit, min søn! på det nær, at jeg fødtes til at arve en krone, som jeg ingen pris satte på. Jeg anså ofte betleren for lykkeligere end fyrsten, fordi han hverken havde hus eller hjem, men kunne gå fra land til land og svæve i den sælsomme uvished, om han skulle sulte ihjel inden aften, eller måske finde en skat og være en rig mand i morgen. Jeg fandt intet behageligere, end at styrte fra den ene yderlighed til den anden, og lade lykken lege bold med mig. Derfor løb jeg også bort fra min fader og drog verden igennem på eventyr, snart som sigøjner og betler, snart som ridder og prins, ligesom lunet eller omstændighederne førte det med sig, og jeg var næsten lige fornøjet i enhver forfatning; for min rigdom, som min armod varede sjældent længe, og forandring var jeg en stor elsker af. Tit styrtede jeg mig i livsfare, for ikke at kedes ved den idelige sikkerhed, og at jeg slap så vel derfra, var ikke min skyld. Forelsket var jeg næsten bestandig; men sjældent længere end én dag i den samme skønhed. Alt gjorde et hurtigt, men let og flygtigt indtryk på mig, og intet fængslede mig længe til enkelt sted eller menneske. Den hele vide verden syntes mig mit hjem og alle mennesker mig lige

beslægtede. Således førte jeg længe et omflakkende liv, til jeg engang kom til det berømte land Avalun. Der kom jeg til et slot, som tilhørte den dejlige prinsesse Melior. Hun var af feernes slægt og var så henrivende skøn og elskværdig, at jeg hos hende forglemtede hele den øvrige verden og blev et ganske andet menneske. Hun elskede mig inderlig, jeg blev hendes gemal og levede hos hende som i Paradis. Hun var moder til din Mirza, min søn! og den gyldne lok, som udmærker min datter frem for alle andre dødelige, har hun arvet efter sin skønne, fortryllende moder. Men Mirza har kun af feernes natur den overordentlige skønhed og et åbent øje for naturens hemmeligheder, som dog ene beror på besiddelsen af denne gyldne lok og det mærkværdige spejl, som du så hos os i hulen, hvilket også er en gave fra hendes moder, så vel som den lykkeskilling, som du kender fra vort første bekendtskab. Min forbindelse med den skønne Melior var en hemmelighed, som jeg ikke måtte røbe under tabet af hendes besiddelse, og min lykke var for sand og inderlig til, at jeg ikke skulle våge over min løndom som en dyrebar skat. Men min lyst til at se mig om i verden havde ikke ganske forladt mig; jeg gjorde tit små eventyrlige rejser, og forhøjede mig derved nydelsen af min lykke ved adskillelse og genforening; for så længe jeg bevarede min hemmelighed, stod det fortryllede land mig åbent, og jeg fandt altid uden vanskelighed vejen tilbage til mit gyldne slot og den skønne Meliors arme. Engang gjorde jeg bekendtskab med en mand, hvis lange og magre udseende i førstningen stødte mig tilbage, men som vidste at drage mig med sig på de lystigste og eventyrligste foretagender. Derved vandt han snart min fortrolighed og i et letsindigt øjeblik aflokkede han mig min

hemmelighed. Da jeg kom tilbage fra denne ulykkelige rejse, var det fortryllede slot forsvundet og min stakkels lille Mirza lå alene i græsset og græd. Den skønne Melior var forsvundet med sit fortryllede slot, og min lykke var forbi. Den troløse ven så jeg aldrig mere. Jeg tog min spæde datter på armen, og vandrede nu med hende lige så forladt og ulykkelig igennem verden, som jeg før havde været glad og lyksalig. Til sidst slog jeg mig til ro her, og tog efter min faders død hans trone i besiddelse. Men aldrig har jeg kunnet glemme min forsvundne, evigelskede Melior, og hver sommer har jeg med min datter gjort en valfart i den vide verden, for atter at opsøge det fortryllede feland og min forsvundne lyksalighed; men forgæves ..." Her kom tårerne den gamle konge i øjnene – han greb guldharpn i sin arm og sang:

Hvor er du? skønne Avalun!
Mit tabte paradis!
Om dine gyldne slotte kun
Jeg drømmer til min sidste stund,
Gråhærdet sjunger jeg din pris.
Hvor er du? Skønne Avalun!
Mit tabte paradis!

Hvor er du? Evig unge brud!
Ser jeg dig aldrig mer?
Mit øjes ild er slukket ud,
Om dig guldlokken flagrer prud;
Men ej gråhærdet ven du ser,
Og så du mig, min ungdoms brud!
Du kendte mig ej mer.

Den gamle konge tørrede en tåre af sit øje og vedblev:
"Således gik jeg hver sommer og sang min kummer og mit savn forgæves ud i den vide verden. Det var på sådan en valfart, jeg så dig første gang, og jeg gav dig min lykkeskilling for at se, hvorledes du ville bruge den. Ved hjælp af mit tryllespejl kunne jeg stedse have øje med dig, og da min datter havde fået dit billede så kært, gav jeg hende spejlet, at hun kunne se dig så ofte, hun ville. Efter hvad hun har fortalt mig om dig, har jeg ingen grund til at fortryde mit venskab for dig. Uagtet du stedse har levet lystigt og halvgalt, har du dog stedse beholdt dit gode hjerte, og at det sidder dig på det rette sted ved jeg. Men engang så Mirza dig i et værtshus, da en mand gik fra dig, som efter hendes beskrivelse må have været den lange magre mand, som var skyld i min ulykke. Vogt dig for ham, min søn! for efter hvad min datter kan se af naturens hemmeligheder, så er denne mand et væsen, som hverken hører til himmel eller jord, og med ham er det ikke værd at have noget at skaffe."

Holger blev urolig, da han tænkte på sit spil med dette mistænkelige væsen, og at han endnu stod i hans gæld på den forunderligste måde; men han tav med det for ikke at bekymre den gamle og Mirza. Snart forglemte han også selv denne sorg, og historien med spilleren forekom ham som en længst forsvunden, urimelig drøm. Førrend det første år var til ende var Holger en lykkelig fader, og på tre år var hans faderlykke tredobbelt. Men nu døde den gamle konge, og det var ligesom han endnu i døden stirrede længselsfuldt efter det fortryllede land og sin elskede Melior. Grædende tillukkede Mirza de brystne, stirrende øjne. Også Holger begræd ham oprigtigt,

som en god og kærlig søn, og førte lykkelig scepteret efter ham.

—

Nu var Holger da konge, havde den dejligste prinsesse i verden til hustru, og tre sunde velsignede børn, som han inderligt elskede. Hans lykke var så stor, at han ikke kunne tænke sig den større, hvis kun den gamle konge havde levet og set hans lyksalighed noget længere. Men den gamle var gået bort i rette tid.

En dag kom Holger hjem fra en lystrejse og Mirza kom ham ikke som sædvanlig med børnene i møde. De var ingensteds at finde, og Holgers fortvivelse var grænseløs.

Nu erindrede han sig atter det ulyksalige spil, hvori han i letsindig overilelse havde bortspillet sin højeste lyksalighed, førend han nogensinde havde drømt sig den mulig.

I sin fortvivelse gav han regeringen i sin første ministers hånd, og forlod sit kongelige slot, blot med sin halvskilling i lommen, og fulgt af den tro Jochum, som for at følge sin herre, rev sig fra armene på kone og børn.

Holger red længe uden at tale et ord; men så i tavs fortvivelse hen for sig. "Min konge!" – sagde Jochum, som endnu bestandig havde frispas hos ham – "i gamle dage var I dog en anderledes karl; da tog I jer ikke verden så nær; men nu er I da blevet konge og ægtemand, kan jeg tro, nu hænger I med hovedet."

"I gamle dage var jeg en nar" – sagde Holger – "derfor kommer jeg vel nu til at gå fra forstanden. Når man har spillet kone og børn bort til Satan – kan man sagtens hænge med hovedet."

"Jeg tror, I har ret, herre!" – sagde Jochum og korsede sig – "I taler rigtig nok, som I ikke var så ganske rigtig i hovedet."

"Havde jeg ham kun fat" – sagde Holger – "så skulle du dog se, jeg er intet hængehoved endnu."

"Herre!" – spurgte Jochum forskrækket – "I vil dog aldrig slå med den Onde, det skal Fanden gøre; tag jer i agt, herre! når man taler om den karl, er han nærmest."

De red nu i en stor mørk skov, og kom just forbi en grotte; der stod et stenbord og ved bordet sad en lang mager mand med tre ildrøde terninger i hånden og så stift på de rejsende. Holger kendte straks den lange djævelske spiller. "Tag min hest, Jochum! og gæk til side" – sagde han og sprang af – "jeg har et par ord at tale med denne gode mand."

Jochum så forundret på sin herre og den besynderlige fremmede, og adlød.

"Er du den trolld" – sagde Holger – "som har vovet at berøve mig min dronning og mine børn ved dine forbandede koglerier?"

"Jeg har taget, hvad mit var," svarede spilleren.

"Giv mig dem tilbage! eller du er dødsens" – truede Holger og greb til sit sværd.

Den lange mand hævede en sort stav og sagde roligt: "Hvor jeg har ret, er jeg mægtigere end alle konger på jorden: Et vink af denne stav, og du kryber som en orm for min fod."

"Så tog jeg ikke fejl" – sagde Holger og studsede – "du er så et stykke af en djævel. Giv mig hustru og børn tilbage, og jeg giver dig al verdens rigdom, jeg giver dig min lykkeskilling." Han tog den frem og ville række ham den; men spilleren lo: "Agter du hustru og børn ikke mere værd, end en halvskilling?" spurgte han.

"Jeg giver dit mit kongerige" – sagde Holger.

"Du skylder mig det, som er dig vigtigere" – svarede spilleren – "du skylder mig to år af dit liv; når du i dem har trællet i mine bjerggruber, kan vi tales ved."

"Jeg vil trække ti år for dig i dine bjerggruber, giv mig kun Mirza og de uskyldige børn tilbage!"

"Bedre op!" sagde spilleren.

"Jeg giver dig tyve år af mit liv, lad mig få dem tilbage!"

"Det forslår kun lidt" – sagde spilleren med et hånligt smil – "desuden ved du jo ikke engang, om du har så mange tilbage."

"Jeg giver dig mit hele liv" – råbte Holger fortvivlet – "lad mig kun se dem og vide dem frelse!"

"Hvad skal jeg med dit liv?" – svarede spilleren koldt – "det har kun værd for dig, men intet for mig; jeg har trække nok i mine bjerggruber. Men hør nu et andet forslag! Jeg vil give dig de to år tilbage, som du skylder mig, jeg forlanger hverken din rigdom eller dit kongerige, ja, jeg vil give dig hustru og børn uskadte tilbage, når du, efter et langt og lykkeligt liv, vil afstå mig den smule fornøjelse, du venter i den anden verden, som dog jo ingen alligevel kan være vis på, og allermindst sådan en karl som du, der allerede har spillet kone og børn og to år af sit liv bort."

"Nej, djævel!" – sagde Holger – "før vil jeg kæmpe med dig og hele Helvede selv; endnu kan du dog kun slå legemet ihjel." Han drog nu sit sværd og slyngede det rasende imod troldmandens hoved; men den lange mand hævede hastigt sin tryllestav og Holgers arm stod stiv og urokkelig i den truende stilling.

"Vi kan endnu komme til akkord" – sagde spilleren – "du vil ikke give mig, hvad jeg forlanger, nu vel! så sæt det da på spil! Lykken har været med dig så tit, måske er den det endnu. Kast

terninger med mig! Dersom du vinder, så er vi kvit for evigt, og alt, hvad du har tabt, er genvundet; taber du, skal du først betale mig på dommedag, og skal have liv, kongerige, hustru og børn, og al verdens lyksalighed oven i købet. Men så må du kaste din lykkeskilling fra dig; for så længe du har den, kan ikke Fanden selv spille med dig. Gør nu, hvad du vil! Din venstre arm er fri."

"Jeg kaster" – svarede Holger og blegnede, i det samme kastede han lykkeskillingen fra sig og greb de forfærdelige terninger – "men hvem står mig inde for at du spiller ærligt? Satan! du kan sagtens få terningerne til at trille, som du lyster."

"Dersom jeg ikke denne gang spiller ærligt og lader lykken alene her råde, så gælder min fordring ikke på dommedag, og du tror dog vel, han kan se det, som sidder øverst i retten."

"Jeg har kastet" – stammede Holger – og terningerne rullede klingende hen over stenbordet. Han vovede næppe at se, hvad han havde kastet; men blodet fo'r ham højt til hjerte og kind, da han så to seksere og en femmer.

"Nu skal der mere end en Helvedes lykke til at vinde" – råbte spilleren og bed sig i de tørre læber – "det lader til at lykken er dig bedre end forstanden, du galning! og at jeg har gjort akkord som en dosmer."

Harmfuld greb han terningerne og rullede dem hen over stenbordet; men forfærdet så Holger tre seksere ligge i vejret, og sank til jorden uden bevidsthed.

Da han kom til sig selv igen, befandt han sig i sin hustrus og sine børns arme, på sit kongelige slot, og den tro Jochum stod bekymret ved døren og begræd allerede sin herre som død. Men så snart han slog øjnene op, var han sund og glad, og syntes slet

ikke at erindre hvad der var sket; dog spurgte han Mirza, hvor hun havde været henne så længe med børnene.

"Jeg ved, du har været i stor angst for os" – svarede hun – "og min ubesindighed kunne nær have kommet mig dyrt at stå og kostet os dit liv. Jeg var alene med børnene gået ud i skoven, for at finde den hule, hvor jeg første gang så dig; men jeg forvildede mig så forunderligt, at det var mig umuligt at finde ud igen af skoven. Endelig traf vi din tro tjener Jochum, og straks efter dig, i den forfatning, som du nu Gud ske lov er udrevet af."

"Her er jeres lykkeskilling, herre!" – sagde Jochum – "jeg fandt den i græsset, da jeg vågnede; for I må vide, jeg kom mod min vilje til at tage mig en god lur, mens I talte med den fremmede mand i skoven. Han var borte, da vi kom til jer, men havde nok snakket jer i søvn og det så dygtigt, at jeg troede I rent havde glemt at vågne igen. Nu er vi da Gud ske lov alle lysvøgne, og kone og børn er I kommet sovende til, herre!"

Holger rystede med hovedet og syntes at være vågnet af en slem drøm; men som han aldeles ikke kunne erindre sig.

Han levede længe igen et fornøjeligt liv, og alt hvad han foretog sig, lykkedes ham. Førte han krig, var sejren altid hans. Det var ligesom lykken søgte at forekomme ethvert af hans ønsker, og dagene svandt for ham som øjeblikke.

Engang var der stort selskab ved hans hof. Da han var træt af dansen og de andre forlystelser, satte han sig hændelsesvis ned ved et tavlebord, og tog nogle terninger i hånden, for at lege dermed for sit mindste barn; men da terningerne trillede hen over bordet, fo'r der pludselig en gysen igennem ham, og et grueligt lys gik op for hans sjæl: "Fordømte terninger" – råbte han – "I har kostet mig min salighed." Som afsindig forlod han

selskabet og åbenbarede nu i enrum sin bekymrede hustru den hele rædsomme hemmelighed, som nu først så pludseligt var kommet tilbage i hans erindring. "Jeg har været vanvittig" – råbte han – "jeg står allerede med foden i afgrunden, vis mig en udvej! Ingen bod og pinsel er så stor, at jeg jo vil underkaste mig den; men jeg får aldrig ro, før min grusomme kreditor selv giver mig sin fordring tilbage; vidste jeg kun hvor han var at finde, skulle jeg så søge ham ved verdens ende, ville jeg gå og bringe ham, hvad offer han fordrer."

Den arme Mirza var forstummet af rædsel; nu lyste der et glimt af håb i hendes skønne øjne: "Jeg har endnu min moders spejl" – sagde hun – "deri kan vi se det fraværende." Hun gav Holger det, som nu så det for første gang, og da det just var den time, da dets forunderlige kraft ytrede sig, så han tusinde billeder af fraværende genstande og endelig også den lange magre mand, som sad fjernt på en sten i en ørken i Afrika og ridsede trolddomstegn med sin stav i sandet.

"Jeg rejser til ham" – sagde Holger – "giv mig spejlet med! Regér du folk og land, og bed til Gud, at min valfart må lykkes!"

Endnu den samme time tog han afsked med den bekymrede Mirza, trykkede hende og børnene til sit beklemte hjerte og red bort med spejlet, og med sin lykkeskilling i lommen, ledsaget af den tro Jochum, som på ingen måde ville skilles fra sin herre.

Efter mangfoldige besværligheder kom de endelig til Afrika. Ofte var Holgers liv i fare, snart på havet, snart i de vilde afrikanske ørkener, hvor glubende dyr både dag og nat vrimlede omkring ham, og desuden røvere og mordere gjorde vejene usikre. Dødsfrygten, som Holger aldrig før havde kendt, forfulgte ham nu, som en martrende plageånd, ved hvert

skridt, og han vågede over sit liv og forsvarede det med et raseri, som kun den kan tænke sig, der har sat sit alt på dette liv alene.

Efter en mageløs bodsvandring kom han med den tro Jochum til det sted, han søgte. – Jochums ganger var styrtet og Holgers blis var sønderrevet under ham i kampen med en tiger. – Men troldmanden fandt han nu dog ikke; og med forskrækkelse så han i spejlet, at hans frygtelige kreditor sad fjernt i en hule ved bjerget Kaukasus. Også der kom han endelig med utrættelig udholdenhed hen, og nu traf han også virkelig trolden, som sad i en hule ved et stenbord og havde ligesom sidst de fordømte terninger i hånden.

"Har du mere at sætte på spil" – sagde han til Holger – "vil du måske vove din kones og dine børns salighed for din egen, så kom!"

"Nej, Satan!" – sagde Holger – "det kun ikke; men er der intet andet i verden, hvormed jeg kan løskøbe mig af din gæld?"

"Det kunne vel være" – svarede den djævelske spiller med et hånligt smil – "din smule sjæl er ikke så kostbar, at der jo vel kan gives det, som kan opveje den. Bring mig den sten, som St. Peder kastede i havet, og du skal være mig kvit for evig. Du gør mig ellers for megen ære ved at kalde mig Satan, jeg er kun en af hans ringeste tjenere; hvis du tre gange kalder på Fimbul, skal jeg stå for dig, hvor du så er." Med disse ord var trolden forsvundet, og Holger stod alene ved bjerget med Jochum, som nu også var indviet i hans rædsomme hemmelighed, og med forundring havde hørt hvert ord.

"Den sten, St. Peder kastede i vandet, jo, den kan vi lede efter til Dommedag" – sagde Jochum – "om vi også fiskede hver sten

op, som ligger på havsens bund, hvem siger os da, hvilken der er den rette?"

"Borttag mig ikke det sidste håb" – sukkede Holger – "nu vil vi rejse hjem til søs, så er vi dog i det mindste i stenens element, og så længe der er liv, er der håb."

Så snart de kom til en søstad, hyrede de et skib og gik til sejls, og hver gang de landede på en kyst, gik Holger hele timer ved strandbredden og så på stenene, som havet havde opkastet, men kom stedse mere rådvild og håbløs tilbage. Efter mange farer og besværligheder, kom han endelig hjem igen til sit rige, men den længselsfulde Mirzas og børnenes glæde ved at se ham igen, var ikke i stand til for et eneste øjeblik at bortfjerne hans kummer. Nu fortalte han Mirza, hvilket underværk der ene kunne frelse ham, og hvilken hemmelighed trolden havde fordret. Men Mirza blev dog ikke så nedslået over denne tidende, som han havde troet. "Du ved" – sagde hun – "at jeg efter min moder har arvet et mere åbent øje for naturens hemmeligheder end der blev andre mennesker til del; for første gang siden vor forening, vil jeg tage min tilflugt til en gave, som i sig selv er uskyldig, når den bruges til det gode; men du har dog mit spejl endnu? uden det kan jeg intet hemmeligt se."

"Spejlet har jeg," sagde Holger og rakte hende det. Og nu indesluttede hun sig tre dage i sit kammer, og beredte sig ved bøn og faste til at se det forborgne. Den fjerde dag kom hun ud af sit kammer, og hendes åsyn var blegt, men ligesom forklaret. Spejlet holdt hun i sin hånd; men det var sønderknust: "Du kan frelses, min Holger!" – råbte hun glad og kastede det overnaturlige arvegods fra sig.

Holger så hendes offer, han trykkede hende tavs til sit bankende hjerte og hun fortsatte: "Den sten, som din sjæleffjende har forlangt for din frelse, er den farligste af alle hemmeligheder i naturen, og mange vise har for dens skyld grundet sig til vanvid. Den har fordum ligget under roden af Kundskabens Træ, nu ligger den på havsens bund, hvor den fromme apostel har nedkastet den, således at den ikke skulle blive til fordærvelse for menneskene. Den hører ikke hjemme på Jorden, og endnu mindre i Himlen; men drager ofte, ligesom magnetisk, væsner til Jorden fra den verden, hvorfra den er kommet. De elsker og søger denne skat; men har ikke magt til at hæve den, formedelst det hellige billede, som står på kysten, hvor den er nedkastet. Ved Ancona på Italiens kyst står et madonnabillede af marmor, og hundrede skridt derfra ligger stenen. Den har form og størrelse som et menneskeøje, men er sort som kul og lyser om natten som ild; derpå kan du kende den. Når den kan frelse en menneskesjæl, kan en uskyldig hånd hæve den, og det er en velgerning for menneskene, at den kommer tilbage til den verden, hvor den hører til; men det kan kun ske ved et menneske, som står på det farlige overgangspunkt mellem lyset og mørket."

"Der står jeg" – sagde Holger – "jeg kan række den stærke djævel hånden og være en midler mellem Jorden og Helvede. Giv mig vort yngste barn med, Mirza! hendes uskyldige hånd skal hæve den frygtelige skat, og enten kommer jeg aldrig mere tilbage, eller frelst igen i dine arme."

Nu begav Holger sig straks på rejsen med barnet, og Jochum fulgte troligt sin herre.

Efter at de længe forgæves havde søgt, og den beængstede Holger ofte havde været nær ved at fortvivle, fandt de endelig madonnabilledet ved den italienske kyst, som den skønne Mirza havde beskrevet dem nøje. Her sank Holger på sit ansigt i sandet, og bad om nåde og lykke til sin sælsomme gerning. Ved midnat, da vandet var lavt, bar Holger barnet hundrede skridt ud i havet, og nu så de stenen lyse som et ildøje på den lave havbund. Med en inderlig bøn bøjede Holger barnet ned under vandet, og det greb uden frygt den lysende sten, som syntes det et kosteligt legetøj. Sjeléglad gik Holger tilbage med barnet og den sælsomme skat.

Endnu den samme nat gik han ene til en gammel ruin, kaldte tre gange på Fimbul, og den djævelske spiller stod for ham. Da han så stenen lyse i Holgers hånd, syntes hans forbavselse stor. "Vi er kvit for evigt" – råbte han og greb efter stenen; men Holger slog et kors over den, før han rakte ham den, og trolden sank i afgrunden for hans øjne og hylede.

Efter at nu Holger for St. Peders stol havde modtaget syndstilgivelse og velsignelse, ilede han glad tilbage i sin dronnings arme, og blev fra den tid af et ganske andet menneske. Ved et dådfuldt liv, og med blikket stadig henvendt mod den himmel, han havde været så nær ved at tabe for evigt, søgte han nu på den værdigste måde at afsone den synd, hans ungdoms letsindighed havde forledt ham til. Han blev også siden næsten et mønster for konger, og levede et langt og lykkeligt liv. Hans børn havde alle efter den skønne Mirza et gyldent hår blandt de mørkebrune lokker, og var alle overordentlig skønne og lykkelige i kærlighed. Den guldbringende halvskilling gik også fra slægt til slægt i Holgers

talrige familie, og skal endnu findes hos hans sildigste efterkommere.

Men Jochum havde troet, det var synd, at den onde så ganske skulle løbe af med de vises sten, som han ganske vist troede det var, hans herre havde fundet i havet, og da de gamle tyvenykker endnu ikke så ganske havde forladt ham, havde han listet sig til at skrabe et par sandskorn af stenen og gemte dem hos sig som en stor skat. Han blev virkelig også på kort tid så vis, at hverken hans herre eller noget andet fornuftigt menneske kunne forstå et ord af hvad han sagde, og dertil så opblæst og ondskabsfuld, at ingen kunne omgå ham. Mange lærde troede nu også i Jochum at opdage et uhyre filosofisk hoved, og måske var han blevet en vigtig person i den menneskelige kulturhistorie og gjort epoke i litteraturen som opfinder af et mageløst filosofisk system. Men en dag tabte han sine sandskorn i stalden, og så snart de var kastet på møddingen, var Jochums visdom forbi og han blev atter den samme lystige og brave karl, han altid havde været. Men i de følgende tider skal disse sandskorn ofte være fundet og tabt igen, skønt vel næppe så rene, som da Jochum besad dem, men med langt finere infernalske virkninger.

Moster Marie

"I aften fortæller du os dog eventyret ud om manden med det blå skæg? ikke sandt moster!" sagde den lille Gitte, og satte sig på den skønne moster Maries skød, mens den lille broder Hans tog plads på skammelen ved hendes fod. "Men så må du ikke blive bange, Gitte!" – svarede Marie, og klappede den lille søsterdatter på de lange, nedrullende lokker – "og du må kønt sidde stille på din skammel, Hans! til vi får lys og moder kommer ind og drikker tevand med os." – "Men det er jo dog kun et eventyr?" – spurgte Gitte – "nu har ingen dog mere sådan et fælt blå skæg?" – "Og nu tør heller ingen sådan slå sine koner ihjel; det har ingen lov til mere, ikke sandt? moster!" – spurgte Hans. "Vist er det et eventyr, børn!" – svarede Marie – "og der er ingen sådan mand mere til i verden. Men hør, det banker, det er vist hr. Hind – nu må I have historien til gode til i morgen, børn!" Derpå satte moster Marie lille Gitte ned på gulvet, og løb hen for at åbne døren. – "Den slemme hr. Hind" – klagede børnene – "han kommer også altid og forstyrrer os, når vi sidder så rart her i tasmørket og skal høre historier."

"God aften, min skønne Scheherezade!" – sagde hr. Hind, idet han trådte ind og kyssede Maries hånd – "De sidder vist her igen midt i tusind og én nat med de små; lad mig ikke forstyrre Dem! Jeg sætter mig også gerne ved Deres fod på lille Hanses skammel, og lader Deres huldsalige stemme hentrylle mig i det vidunderlige børneparadis." Med disse ord trykkede han Maries hånd i det fortrolige tasmørke, og Marie mærkede, at hendes kinder glødede. "Jeg går ud og henter lys" – sagde hun hastigt

og løb ud – "her er jo så mørkt, at man ikke kan se en hånd for sig!"

"Hvad har moster Marie fortalt jer i aften? børn!" spurgte hr. Hind, og klappede de små, mens Marie var ude. "Ingen ting" – svarede Gitte, og løb fra ham – "du kommer også altid, når hun vil fortælle os den rare historie om blåskæggemanden."

"Det var ham, som slog sine koner ihjel" – sagde Hans, belærende – "men det er kun et eventyr! sådanne mænd er der nu ikke mere til i verden."

Marie kom ind med lyset og spurgte bekymret, da hun så hr. Hind i ansigtet: "De befinder Dem dog vel? jeg synes De er noget bleg i aften."

"En smule hovedpine" – svarede hr. Hind, og fo'r med hånden over panden – "behag blot at sætte lyset på bordet! De har måske set mig i en ufordelagtig belysning. Deres fru søster er vel hjemme?" – vedblev han og rømmede sig – "har hun ingen efterretninger endnu fra hr. kaptajnen? Det må være tungt for en elskende hustru at svæve så længe i uvished om sin mands skæbne. Jeg længes også inderligt efter at se ham og gøre hans bekendtskab. Han er Dem i faders sted ved jeg; det giver ham en fordring mere på min højagtelse, og gør mig hans bekendtskab til et af mine varmeste ønsker."

Marie så hans betydningsfulde blik og rødmede. Hun drejede samtalen i hast hen på sømandslivet i almindelighed, hvis raskhed og livlighed hun priste.

"Men det er dog sjældent, at en sømand er en tro elsker" – indvendte hr. Hind – "med Deres hr. svoger gør jeg naturligvis, skønt ubekendt, en undtagelse; men sømanden har gerne en elskerinde på hver en kyst, og når han forgår på havet, har han

ofte den trøst, at kone og børn græder for ham i alle fire verdensdele."

"Spøg ikke med at forgå!" – sagde Marie – "hver gang det stormer om natten, har jeg ingen ro, før det er morgen, og min søster kan forsikre mig, at hun intet forvarsel har haft; for jeg har ofte hørt, at når en sømand forgår på havet, tager han gerne afsked med dem, han har kærest, i deres drømme eller ved et og andet mærkeligt tegn."

"Elskværdige drømmerinde!" – svarede hr. Hind – "hvis Deres overtro ikke klædte Dem så velsignet, ville jeg af al magt bekæmpe den."

"Anser De da virkelig selv al tro på varsler og genfærd for overtro?"

"Upåtvivlelig."

"Så tag Dem i agt, hr. Hind! at De ikke selv kommer til at opleve noget sådant engang; det skal allersnarest kunne hændes dem, som er mest forstokkede i at tvivle."

"Vil De gøre mig frygtsom for min egen indbildning?" – spurgte hr. Hind og lo – "nej, dertil har jeg til lykke ikke fantasi nok, og hvem, som ikke har troen derpå, står netop mindst i fare for slige forvildelser. Som poesi betragtet hører jeg imidlertid ret gerne på alle slige hjernesvind, og har fra min barndom et temmelig stort forråd, hvormed jeg kan opvarte Dem, når vi intet bedre har at tale om."

"Intet er mig kærere – o, fortæl, fortæl, kære hr. Hind! Deres sidste historie om den store, ulykkelige røver holdt jeg ret meget af, og havde jeg været i hans bruds sted –"

"Så havde De måske dog ikke forladt ham?"

"Nej, dertil var han dog for tro og ærlig, skønt han rigtignok var en rædsom mand. Men spøgelseshistorier er dog bedre; fortæl os nogle ret frygtelige! Dog, det siger jeg Dem, kom mig ikke bag efter og forklar det på en naturlig måde, så det bliver til rotter eller mus, hvad jeg troede var ånder eller overnaturlige væsner! det kan jeg ikke lide for min død."

"Modige sjæl! De gruer ikke engang for det skrækkeligste og vil have virkelige spøgelseshistorier; men dermed kan jeg naturligvis ikke tjene Dem, da jeg ikke kan anse nogen for virkelig, om den så hændte for mig selv."

"Heller ikke for sandsynlig eller mulig?"

"Nej, derfor bevare mig den sunde menneskeforstand! Mere end poetisk tro derpå har De næppe selv, for de har dog vist intet oplevet, som De med rimelighed kunne henhøre til det overnaturlige."

"Det behøves ikke heller, just fordi jeg tror det alligevel; men jeg frygter ikke derfor."

"De tror da vel også på dobbeltgængere, skal vi se?" spurgte hr. Hind nu og smilede.

"Derom ved jeg ikke, hvad jeg skal tænke, det synes mig dog næsten alt for besynderligt."

"De ville vist også forfærdes, hvis De således engang tog et flygtigt skyggebillede for en af Deres bedste venner."

"Når det var en, jeg ret holdt af, tror jeg dog ikke jeg ville frygte derfor. Det ville være mig et bevis mere for, at ånden kan være, hvor den vil, og for en god og kær ånd havde jeg jo intet at frygte."

"Men De må dog antage det for umuligt" – vedblev hr. Hind – "ellers kunne De jo ikke være vis på, at det var mig, som stod her

for Dem i dette øjeblik – så meget mere, som man hjemme på min gård virkelig har villet indbilde mig, at jeg går dobbelt."

"Min Gud, De forskrækker mig," sagde Marie ængsteligt. I det samme gik døren op, og hendes søster trådte ind. Da hun så hr. Hind der hos Marie og børnene, forsvandt smilet, hvormed hun trådte ind, og den noget kolde måde, hvorpå hun besvarede den unge herremands hilsen, viste tydeligt nok, at han ikke var velkommen. Marie blev forlegen derover, og søgte at skjule sin misfornøjelse med søsterens ordknaphed, idet hun satte en stol til hr. Hind og bad pigen om flere gløder til temaskinen.

Forstemtheden varede heller ikke ret længe; for hr. Hind vidste straks at sige fruén noget behageligt, uden at det ligefrem syntes smigrende; men han havde en let og fin måde at udtrykke sig på, som sjældent forfejlede sin virkning.

Han var en ung smuk mand, høj og kraftigt bygget, med fyrige brune øjne, sorte øjenbryn og stærkt sortsmudset hage. For at adsprede sig efter sin unge kones død, havde han nylig forladt sin herregård i Jylland, og agtede at tilbringe nogle måneder i hovedstaden, hvor han allerede havde gjort bekendtskab i flere gode familier. Ved en bekendt af huset, som var Maries kurator, havde han også fået adgang til kaptajn S...s hus, og havde ved sit højst behagelige væsen allerede gjort stort indtryk på den skønne Maries hjerte. Dette havde søsteren bemærket, og søgte nu ofte, ved en mindre forekommende modtagelse, at formindske hans stedse hyppigere besøg, og når hun var alene med Marie, havde hun altid meget at indvende mod hendes lovtaler over hr. Hinds artige levemåde og indtagende væsen.

Næste dag sad Marie med syrammen ved vinduet, og så fra andet stokværk ned på gaden ved stranden, hvor hr. Hind nylig var gået forbi og havde hilst. "En klog mand er denne hr. Hind!" – sagde søsteren – "hans udvortes er også smukt og behageligt, og han ved altid at sige os noget forbindtligt, eller hvad man for resten gerne hører; men det er dog alt sammen ikke nok til at overvinde det ubehagelige i hans smil, og det besynderlige træk ved munden, som selv i den mest underholdende samtale ikke forlader ham. Den mand desuden, som så hastigt kan glemme sin første kærlighed, og allerede indlede en ny forbindelse, førend hans første kone er blevet kold i graven – han bærer jo sørgedragt for hende endnu – den mand er ikke at lide på, Marie, og jeg undrer mig over, at du ikke tænker finere og har mere agtelse for sand kærlighed og troskab, til at en sådan mands opmærksomhed og hengivenhedsytringer kan være dig behagelige."

"Det har jeg sagt mig selv alt sammen, kære søster!" – svarede Marie og så på sin ramme – "men så snart jeg ser ham, eller hører ham tale, forglemmer jeg alt, hvad man kan have imod ham. Efter hvad han i går ytrede, har hans første korte ægteskab nok heller ikke været andet end en ulykkelig plan af hans salig fader, som havde sit hus' genoprejsning ved en rig forbindelse kærere end sin søns lyksalighed. At han har bragt sin gamle fader et sådant offer gør jo hans sønlige hjerte ære, og den liden pris, han sætter på sin dyrekøbte velstand, er bevis nok på, at ingen egennyttig bihensigt nogensinde kunne have indflydelse på hans valg, når han engang blev virkelig forelsket."

"Han vidste dog, at du var rig, før han kom her, og han har klogeligt gjort din kurators bekendtskab, førend han så dig og

lod sig indføre her i huset."

"Fy, søster, det er ikke smukt tænkt af dig; vil du således udlægge enhver tilfældighed ilde, så kan let det fortræffeligste menneske blive en forbryder i dine øjne."

"Jeg tror ikke ilde om nogen, kære Marie, men lov mig kun, ikke at give hr. Hind noget løfte, førend min mand er kommet hjem, og du kan rådføre dig med ham i så vigtig en anledning!"

"Deri kan jeg kun rådføre mig med Gud og mit eget hjerte," svarede Marie. Og der blev ikke talt mere derom den dag.

"Hvorledes befinder min skønne myndling sig?" – spurgte kuratoren en dag – "jeg finder Dem ikke så oprømt som sædvanlig, og De bekymrer Dem så lidet om Deres velfærd, at De lader disse højst vigtige papirer ligge der på bordet som krøllepapir."

Marie blev kuratoren svaret skyldig. Hun sad med tårer i øjnene ved sit strikketøj, og tænkte på, at hun i flere dage ikke havde set hr. Hind, og at han, efter kuratorens sigende, nu ville rejse i morgen.

Fruen undskyldte hendes adspredthed med en liden upasselighed, og bad Marie gemme papirerne på bordet. "Det er min mands beviser for din mødrearv" – sagde hun – "med renterne må du give mig opsættelse, til han kommer hjem; du kender jo min forfatning, og jeg håber, hr. kuratoren har intet derimod."

"Presserer ikke, presserer ikke!" – sagde kuratoren – "mellem slægt og venner regnes det ikke så nøje."

Fruen ledte nu samtalen uformærket, men med hensigt, hen på hr. Hind og hans så hurtigt bestemte afrejse, og Marie blev

opmærksom.

"I sandhed en besynderlig mand denne hr. Hind, en besynderlig mand" – sagde kuratoren og tog sig en pris – "jeg ved ikke om jeg må opvarte – en sværmer, min nådige frue, en grillefænger; men en sjælden karakter, et nobelt gemyt. Jeg er blevet hans fortroligste ven, må De vide, og alt, hvad der ligger ham på hjertet, betror han mig."

"Men dog vel ikke for at sige det videre?" – spurgte fruen.

"Bevares, min nådige frue, bevares! Hvad man betror mig, ligger i et arkiv –"

"Som et helt kollegium har nøglen til, ikke sandt? men hvad sværmerisk finder De ved hr. Hind? At han har valgt Dem til sin ven og fortrolige er dog vel ikke sværmeri?"

"Jeg beder om forladelse, min nådige frue, selv deri er noget sværmerisk, noget patetisk, eller hvad man skal kalde det, noget sentimentalisk, som man kun kan tilgive en forelsket person ..."

"Da ved jeg dog, han er ikke forelsket i hr. kuratoren" – afbrød fruen ham og lo.

"De forstår mig ikke, min nådige frue! ligesom poeter og gale mennesker udøser deres hjerter for træerne og dyrene, således ..."

"Således hr. Hind for Dem, vil De dog ikke sige?"

"Så omtrent har han sagt mig selv; forstår sig, uden derfor at sætte mig i klasse med de umælende; men som sagt – sjælden karakter, nobelt gemyt, men sværmer og grillefænger af første skuffe, i den post kan jeg ikke forsvare ham. Skulle De tro, at uagtet han aldrig før i sit liv har været forelsket, og aldrig engang har omfavnet sin første ægtefælle, som han af lutter

pligt havde ægtet – skulle De tro, at han alligevel står mange gange op af sin varme seng midt om natten og løber panden imod døren af anger over, at han ikke har været kærlig nok imod hende, og at han endog gør sig samvittighed over at ægte nogen anden."

"Tys, hr. kurator, det er dog aldrig en af de betroede hemmeligheder, som ligger i arkivet?"

"Bevares, min nådige frue, bevares! Det har jeg set og hørt gennem en sprække i panelet; for han bor i mit hus, som De ved. Men det er alt sammen grillefængerier, som en god kone nok kunne få ud af hovedet på ham."

"De har dog aldrig i kommission –"

"Bevares, min nådige frue, bevares! jeg giver mig ikke af med kommissionsforretninger."

"Hr. Hinds første kone døde meget pludseligt – ikke sandt?" – spurgte fruene – "og efterlod ham en betydelig formue?"

"Just derfor, min nådige frue, anser han i sine grillefængerier den velsignede rigdom selv for en ulykke" – vedblev kuratoren – "og deraf kommer vel også den grille, at han nu rejser bort over hals og hoved, fordi han er blevet forelsket i en rig pige, tror jeg. Men jeg må anbefale mig, jeg har forretninger i overformynderiet."

Kuratoren gik. "Hr. Hind ved nok" – sagde fruene efter et ophold – "til hvem han betror sine små hemmeligheder, men måske ikke hvem han har til nabo på sit værelse, og denne hr. kurator er dog den tåbeligste sladdermund i byen. Nu må du da berede dig på et rørende afskedsbesøg, Marie!" – vedblev hun – "skulle det efter al formodning forvandle sig til en frierscene, så lov mig blot, at opsætte svaret i otte dage! inden den tid må min

mand vist indtræffe, og det lykkes mig måske forinden, at udrive dig af din forblindelse og vise dig denne hr. Hind i sin sande skikkelse."

"Jeg lover dig intet, søster!" – svarede Marie alvorligt – "er nogen af os to forblindet, så er det visselig dig. Hvor inderligt et fuldt hjerte kan trænge til meddelelse, har jeg selv i flere dage prøvet, og det enfoldigste menneske kunne jeg gerne have betroet mit hjertes hemmelighed. Du er den eneste, som ved den; men for dig har jeg ikke kunnet udøse mit hjerte. Dit forsigtige, mistænkelige blik ser plan og listig hensigt, hvor jeg kun ser ubetænksomhed og hensigtsløs åbenhjertighed; du ser falskhed, hvor jeg ser godmodig venlighed, og du ser et helt overlagt spil, eller måske endnu noget værre, hvor jeg ser de naturligste ytringer af en fintfølende sjæls skrupler og indvortes kamp."

"Jeg beder dig endnu engang" – sagde søsteren uroligt – "ved vor moders sidste time besværger jeg dig, giv ham blot i tre dage intet svar!"

Marie studsede ved søsterens højtidelighed, hun åbnede allerede læberne for at svare, da bankede det på døren og hr. Hind trådte ind.

"Tilgiv," – sagde han – "om jeg kommer ubelejligt!" – En kold hilsen af fruén var svaret, og Marie var for spændt og urolig til, at hun kunne få et eneste ord frem.

"Jeg indser" – vedblev han – "at mine hyppige besøg i den senere tid ikke er fri for udseendet af påtrængenhed, og jeg ville nødig miskendes i så elskværdig en families øjne. Det er sidste gang, jeg sætter min fod i dette mig uforglemmelige hus – i morgen forlader jeg hovedstaden for bestandig – og ønsker at

medtage, om ikke andet, så dog Deres agtelse og venskabelige erindring. En bøn har jeg endnu, inden jeg forlader Dem – det er den eneste og sidste – at den skønne Marie vil skænke mig et øjeblikks samtale uden vidner."

"Min søster har ingen hemmeligheder for mig," svarede fru S... med stigende uro.

"Men jeg beder dig, søster," – afbrød Marie hende – "lad mig opfylde hr. Hinds ønske! Jeg ser ingen grund til at afslå denne bøn."

"Velan da, søster! jeg går" – svarede hun med bævende stemme; – "men husk på" – hviskede hun Marie i øret, idet hun gik – "husk på hvad vor moder sagde til dig i sin dødsstund!"

Marie blegnede og holdt sig fast ved stolen for ikke at synke.

"Hvorned har Deres søster således forfærdet Dem?" – spurgte hr. Hind urolig – "frygter De for at være ene med mig et øjeblik? hvorved er jeg da blevet så forhadet i Deres øjne?"

"De finder mig i en besynderlig stemning, hvis grund jeg nu ikke kan forklare Dem" – svarede Marie og fattede sig. – "At jeg ikke frygter for at være ene med Dem, eller på nogen måde ser Dem ugerne, det har De jo ofte nok haft lejlighed til at bemærke. Men hvad har De at sige mig, som min søster ikke kan høre?"

"Skulle De aldrig have anet det? skønne Marie! eller har jeg så ganske bedraget mig, at ingen stemme i Deres hjerte taler venligt og deltagende for mig, til trods for den fjendtlige dæmon, som står kold og ubarmhjertig imellem os og søger at iføre mig mørkets sorteste dragt for deres øjne."

"Jeg forstår Dem ikke. Om end min søster miskender Deres karakter – hverken hun eller nogen anden har kunnet bibringe

mig den mindste ufordelagtige tanke om Deres levned og handlemåde."

"Og dog er jeg ikke den, jeg synes" – vedblev han – "jeg er ikke den muntre lykkelige mand, som De måske holder mig for – og mit forgangne liv er ikke fri for brøde."

"Hvis liv er vel det?" – sagde Marie med skånsel – "men hvad det så er, der foruroliger Dem – betro det til en deltagende sjæl, og De vil finde trøst og husværelse."

"Jeg troede at have fundet en sådan deltagende sjæl" – vedblev han med stigende varme – "en sjæl som havde kraft til at forstå mig og følge mig, den lyste mig venligt og fortroligt i møde fra Deres milde, rolige blik, men jeg bedrog mig og jeg må bære min byrde – alene."

"Tal – ved Gud i Himlen, De er ikke ligegyldig for mit hjerte, og Deres rolighed er mig så kær, som min egen."

"Tør jeg stole på det? vil De ikke fordømme mig, når De hører, hvad jeg nu ikke længere kan fordøje Dem? – der gives forhold i livet – der gives sammenstød af hændelser og stemninger, hvor vilje og nødvendighed kæmper, og det uundgåelige indtræffer, før sjælen vidste hvad den ville – ja, De må vide det! – De vil ikke fordømme mig – jeg har – jeg er ..." – Han holdt inde og betragtede Marie med et gennemforskende blik – "ja, jeg tør sige det – jeg må sige det" – vedblev han og greb hendes hånd – "jeg må udtale det skrækkelige ord – jeg er en morder."

Marie sank bevidstløs og som lynslagen tilbage, og da hun opslog øjnene og så sig i hans arme, fo'r hun forfærdet fra ham og ville forlade værelset. Men han besvor hende ved alt, hvad helligt var, at blive og høre ham ud.

"Ved min kulde" – vedblev han roligere, og gav hende tid til at fatte sig – "ved min uovervindelige afsky for at hykle en kærlighed, som jeg ikke besad – ved min blindhed for de elskværdigste egenskaber hos en hustru, som ikke mit hjertes fri valg havde forbundet mig med – se, derved har jeg forkortet hendes dage, og knust et hjerte, som hang ved mig med en ubegribelig og aldeles ugengældt lidenskab. Se, således må jeg anklage mig selv for hendes morder, uagtet al min medlidende skånsel med den ulykkelige. Aldrig kendte jeg tilforn den lidenskab, som i et gensidigt forhold kunne have været kilden til et helt livs lyksalighed. Derfor står jeg nu, næsten som en forbryder, for den piges øjne, som har lært mig denne forunderlige lidenskab at kende i hele sin frygtelighed og håbløse smerte."

"Hvad siger De!" – udbrød Marie, og hendes blege kinder oplivedes, hendes blik hævede sig som forklaret og saligt – "således udmaler De selv en ulykkelig tildragelse, og forvandler det til en frygtelig brøde, som Deres samvittighedsfulde sjæl ingen del har i."

"Søg ikke at undskylde, hvad jeg aldrig vil kunne tilgive mig selv!" – vedblev han. – "At stå brødefri for Deres øjne, kan og vil jeg nu ikke – og at De skulle kunne dele den følelse, som har gjort mig det til en uimodståelig trang at åbenbare mig for Dem, det er en lyksalighed, som jeg aldrig tør håbe. Deres medlidenhed er det højeste, hvad mit ulykkelige hjerte nu attrår, og kan jeg forlade Dem med det håb, at der dog er én sjæl i verden, som vil bede medynksfuld for mig i min dødsstund, så har jeg intet mere at fordre af denne verdens lyksalighed og glæde."

Inderligt rørt greb Marie hans hånd og så på ham med et kærligt, tårefyldt blik. "Lad disse tårer sige Dem, hvad jeg nu ikke har ord til" – sagde hun, og han sank, som overvældet af salighed, til hendes fod, og gentog den mest glødende og heftige kærlighedstilståelse.

Da erindrede Marie sig søsterens højtidelige advarsel, kun i tre dage at opsætte sit svar. Erindringen om hendes moders sidste ord fo'r også varslende igennem hendes sjæl.

"De har overrasket mig, hr. Hind!" – sagde hun ængsteligt – "forlad mig i dette øjeblik! – om tre dage skal jeg sige Dem min beslutning."

"Hvorledes!" – fo'r hr. Hind op og blegnede – "det var ikke Marie, som talte, det var en fremmed, fjendtlig stemme, som lød igennem Deres læber; den klang mig som en dødningsrøst, der forkyndte mig min undergang – om tre dage må De være min – eller aldrig!"

"De er mig uforklarlig" – sagde Marie – "og denne besynderlige hast forfærder mig. Tror De, at hvad jeg nu føler for Dem ikke engang vil have tre dages varighed, hvorledes skulle disse følelser da kunne skænke Dem et helt livs lyksalighed? Hvad jeg ikke endnu har udtalt, det ved De nu jo dog, hvor kan nogle dages opsættelse da være Dem så vigtig? Især når jeg siger Dem, at det ikke er for min skyld, for med mig selv er jeg enig og bestemt; men familieforhold tvinger mig –"

"Til at dræbe mig" – afbrød hende den sælsomme bejler – "inden tre dage må De være min – eller aldrig! om tre dage kommer Deres svoger tilbage, og vil af al magt modsætte sig vor forbindelse."

"Hvoraf ved De det?" – spurgte Marie og studsede.

"Jeg ved det så vist, som det allerede var sket; han er i dette øjeblik i Helsingborg, hvor vigtige forretninger opholde ham. Deres søster har skrevet ham til, og af svaret, som jeg har læst, før det kom i hendes hånd, har jeg erfaret hvorledes de begge har sammensvoret sig imod os. Fjender, som jeg ikke kender, må have sværtet mig for Deres familie, og opfundet beskyldninger, som de vel aldrig vil kunne gøre gældende for verden, men som dog er stærke nok til at adskille os for evigt."

"Hvilke beskyldninger? For Gud i Himlens skyld, hvad er det?"

"Hvad jeg selv i dette øjeblik har betroet Dem – mit forhold til den ulykkelige, hvis tidlige død jeg angerfuld begræder, og på en måde kan tilregne mig, som en smertelig men ufrivillig brøde – denne ulyksalige skygge i mit liv, som jeg aldrig selv fuldkommen kan tilgive mig, og som kun Deres kærlighed kan oplyse og mildne – se, den bruger en fjendtlig dæmon til at iføre mig en hustryans skikkelse. Man vil male træk i mit åsyn, hvorfor De skulle bæve tilbage og afsky mig – man vil virkelig tillægge mig den brøde, som jeg vel selv i fantastiske øjeblikke anklager mig for, men Deres kærlighedsfulde blik har frikendt mig. De har set mit livs dunkleste side, og ikke fundet mig uværdig til Deres deltagelse og kærlighed."

"De har altså eftersporet min søsters brevveksling?"

"Jeg vidste, hun var min fjende, og mit livs sidste håb stod på spil – det må undskylde mig."

"Derfor altså skulle jeg vente til min svogers hjemkomst; hvad min søsters advarsler ikke kunne hindre, skulle hans magtsprog forbyde. – Man har besluttet at adskille os, før vi

havde erklæret os for hinanden – men hvorfor? Vis mig en grund til denne afskyelige sammensværgelse?"

"Når De erindrer, hvem der er i besiddelse af Deres mødrearv – når De betænker Deres svogers forvirrede omstændigheder ved hans sidste betydelige søskader ... dog just disse omstændigheder, som jeg håber har ødelagt Deres formue, er mig højst kærkomne; de må tillige retfærdiggøre mig for al mistanke om lave bihensyn ved mit hjertes valg. Den blotte formodning derom ville have betaget mig alt mod til at anholde om Deres hånd."

"Afskyeligt!" – udbrød Marie med oprørt følelse, og overvundet af den dobbelte sindsbevægelse – "alt er mig klart – jeg skulle være et offer for smålige formueberegninger. Deraf denne ængstelige omhu for at holde mig fast – deraf disse mistænkelige advarsler for en bejler. – Min egen familie står som listige forrædere omkring mig – og Dem, ædle mand! den eneste som kan udrive mig af Deres egennyttige snarer, Dem vil man afmale mig som en djævel, at jeg skal afsky og fly Dem. – Velan! der er min hånd, jeg tror Dem og elsker Dem – før mig til altret, hvad øjeblik De vil, og jeg er Deres."

"Min lykke overvælder mig" – udbrød hr. Hind, og hun sank i hans arme. – "Erklær nu Deres søster Deres faste beslutning! men fordølg hende, hvad jeg her har betroet Dem! Jeg går for at besørge det fornødne, og i morgen afhenter jeg min elskede brud."

Med disse ord var han forsvundet, og Marie fornam nu først, at hun havde en prægtig ring på sin finger. Det var hende alt endnu som en drøm, da søsteren trådte ind, og så forfærdet på

den forvirrede brud, som stod tavs og tankefuld og stirrede på den tindrende diamantring.

"Så er det da sket, hvad jeg gruede for!" – sagde søsteren – "hans glatte, falske tunge har bedåret dig og aflokket dig det ulyksalige ord. Men tag det tilbage, giv ham den tilbage, denne falske, glimrende ring, som trolover dig med en af mørkets listigste sønner!"

"Nej, søster!" – svarede Marie roligt – "mit hjerte har denne gang ikke bedraget mig; men du havde ret, forblindet var jeg tilforn, og nu forstår jeg først min moders sidste ord: Vogt dig for den, som dit hjerte har kærest. – Den, der dengang var mig kærest, skal nu ikke længere gøre mig til et offer for sine smålige hensigter. Tal med agtelse om min brudgom, og søg ikke længere at sværte den mand i mine øjne, som jeg i morgen rækker hånd for den Almægtiges åsyn."

"Således har han altså indlokket dig i snaren; dine venner og slægtninge har han gjort dig mistænkelige og revet enhver støtte fra dig, at du des sikrere skulle styrte i hans arme. Fint, såre fint og klogt har han udspændt sit garn, og dit forvildede hjerte vil og kan nu ikke frelses. Er det din faste beslutning, at ægte ham i morgen?"

"Deri kan ingen forhindre mig, og jeg vil ikke oppebie en unødvendig strid med din mand om, hvad jeg uigenkaldeligt har besluttet i mit hjerte."

"Så give Gud dig sin velsignelse!" – svarede søsteren og omfavnede den forundrede Marie – "gid du aldrig må fortryde, at du ikke hørte min advarsel! Nu er det for silde at holde dig tilbage og nu skal du dog se, at jeg ikke har ophørt at være din søster og veninde. Du tillader dog vel, at brylluppet står hos

mig, og at jeg besørger alt, hvad der sømmer sig og kan glæde dig på din bryllupsdag?"

"Søster, din adfærd er mig uforklarlig," svarede Marie, idet hun trykkede hende rørt til sit hjerte og forlod hende.

Den skønne brud tilbragte en søvnløs nat i mangehånde tvivl og bekymringer. Hun overtænkte sit foregående sorgfri liv i svogerens og søsterens hus, hvor hun siden moderens død havde opholdt sig, og de mange venskabs- og kærlighedsbeviser, hun af begge havde modtaget, bestred mægtig den mistanke om deres egennyttige hensigt med at beholde hende i huset, som hun nu dog syntes fuldkommen overtydet om. Hun tænkte på sit korte bekendtskab med hr. Hind, som hun vel fra det første øjeblik havde fundet elskværdig; men som dog så længe havde kunnet beholde det muntre, lykkelige udseende, han dog nu selv havde tilstået, ikke var hans sande og naturlige skikkelse. Hun tænkte på det sværmeriske og tungsindige i hans samvittighedsfulde skrupler og selvanklagelser og på det misforhold til en lidenskabelig, ulykkelig elskerinde, som var anledning dertil. Disse ytringer af et ømtførende hjerte, som ikke kunne tilgive sig selv, hvad hun dog så gerne tilgav ham, var hende borgen for, at hun var hans første kærlighed, og havde noget usigeligt tiltrækkende og elskeligt for den unge, noget sværmeriske brud. Men alt dette syntes hende dog ikke at stemme overens med den forstandige livsanskuelse, han så ofte havde ytret og med den mangel på indbildningskraft, han undertiden havde tillagt sig selv, når talen var om det underfulde og uforklarlige i menneskelivet og ånde verdenens forhold til os. Denne dobbelthed i karakteren foruroligede hende; men så tænkte hun på, hvorledes dog hjerte

og forstand ofte var i strid for hende selv, og hvorledes hun i visse fantastiske øjeblikke kunne henrives af det, hun i en roligere stemning måtte forkaste, som drøm og forvirret indbildning. Hun fandt nu i sin brudgom en medfølelse og overensstemmelse med hendes eget væsen, som var hende det skønneste bevis på deres sjæles inderlige forbindelse, og at ingen anden mand i verden således kunne være genstanden for hendes kærlighed og tillid.

Da morgenen kom, stod hun, fuldkommen beroliget, for spejlet og iførte sig den hvide broderede atlaskeskjole, som hendes moder havde bestemt til hendes brudedragt. Den første, som meldte sig var hr. Hind, han medbragte kongebrev og tvende trolovere, som var Maries kurator og en advokat fra nabolaget.

Brudgommen var såre glad og munter, han havde ikke forsømt at iføre sig den dragt, som han troede var tækkeligst i den unge bruds øjne. Søsteren var sysselsat i køkkenet og på salen med bryllupstilberedelserne, og lod sig først se, da alt var i orden, og de gæster, hun havde indbudt, var forsamlede for at bivåne brudevielsen.

Da højtideligheden var til ende, hvorved Marie var blevet heftig rørt, men brudgommen syntes mere glad end bevæget, omfavnede søsteren med tårer den bævende brud, og forsikrede hende, at vist ingen var nærværende, som tog varmere og inderligere del i hendes skæbne.

"Det skulle jeg dog tro," sagde brudgommen og trykkede Maries hånd til sit hjerte. "Nu da Deres elskværdige søster er min hustru" – vedblev han og vendte sig til fruhen – "håber jeg, De ikke længere vil miskende den mand, som fra dette øjeblik

er indtrådt i Deres agtværdige familie, og jeg håber aldrig at blive uværdig til Deres agtelse. Jeg ville kun ønske" – tilføjede han – "at Deres mand nu var til stede og ville tilgive, at jeg, uden at oppebie hans indvilligelse, har påtaget mig den kære pligt at gøre Deres elskværdige søster ret lykkelig."

Om eftermiddagen rullede en vogn op for døren af brudehuset; det var kaptajnen, som havde ilet med at fuldende sine forretninger i Helsingborg, og nu med kurérheste var hastet til hovedstaden for om muligt at forhindre, hvad allerede var sket. Glæden over hans pludselige komme forvandlede sig snart til almindelig forstemthed, da man så hans misfornøjelse med det ham ubegribeligt hurtige bryllup. Men da han så, at al indsigelse var unyttig, og fandt alt i den lovlige form fuldbyrdet, vendte han sig til brudeparret med tilsyneladende rolighed og overrakte brudgommen, til Maries store forundring, hendes mødrearv. Dertil føjede han nu en betydelig medgift, som han i forlovernes overværelse forlangte således udsat, at bruden i ethvert påkommende tilfælde havde fuldkommen rådighed over det, som en hendes egentlige formue aldeles uvedkommende brudegave.

"Jeg ønsker ikke at være hr. kaptajnen noget skyldig" – svarede brudgommen koldt – "og jeg tvivler på, min brud vil modtage en gave, som synes at have til hensigt at fornærme mig, og svække hendes tillid til mig, som hendes lovlige forsørger og værge."

Marie stod i den mest pinefulde spænding. Forundring, tvivl og kærlighed kæmpede i hendes sjæl. Hun trykkede sin brudgoms hånd og bad ham ikke miskende hendes svogers gode hensigt; derpå sank hun rørt i svogerens arme og bad ham

tilgive den ugrundede mistillid, som havde bevæget hende til et så pludseligt skridt. "Min lykke behøver ingen anden tilvækst end Deres og min søsters velsignelse," tilføjede hun og sluttede søsteren nu også i sine arme.

"Gud velsigne og *bevare dig*" – sagde de begge, og lagde deres hænder på hendes hoved.

"Og siden her nu skal være bryllup, så lad det være lystigt!" – råbte kaptajnen – "har du bestilt musikanterne? kone! et bryllup uden spil og klang er mig en sejlads uden vind og strøm. Jeg kommer hjem som en rig mand" – tilføjede han – "og det skal spørges i nabolaget, at der er bryllup hos kaptajnens. Vær nu god igen, hr. svoger!" – sagde han derpå til brudgommen, og rystede ham trohjertig i hånden – "jeg har ingen del i svogerskabet, det er sandt, og havde gerne sat en pind derfor; men siden Vor Herre nu vil have det, så er det godt, tænker jeg, og jeg giver øretuderiet døden og djævelen. – Og nu lystig, gutter! nu vil kaptajnen være glad og det skal gå for fulde sejl, om så Fanden braser op i takkeladsen og giver os en dravat med på slæbetovet."

Snart begyndte musikken nu i brudehuset og alle lod til at være glade; men bruden var dog længe alvorlig og højtideligt stemt. Først noget ud på aftenen lykkedes det brudgommen ved en kærlig samtale at opklare hendes blik for den skønne, lykkelige fremtid, der nu ventede dem. Da hun nu fuldkommen så sig udsonet med sin familie, og følte sig lykkelig ved den mands side, som hun elskede højest i verden, lod hun også glæden overvinde enhver betænkelighed, og dansede glad med sin brudgom gennem de pyntelige rækker.

Også børnene var glade, og faderens hjemkomst havde bragt dem til at glemme, at den kære moster Marie nu så snart skulle forlade dem, og ikke mere fortælle dem eventyr om aftenen i tusmørket. Hans og Gitte havde fået deres nye klæder på og hoppede rundt i kroen sammen til musikken, mens de andre dansede.

Noget ophidset af dansen satte brud og brudgom sig hen i kroen til dem. De glemte da straks deres leg; Gitte satte sig på Maries skød, og Hans på skammelen ved hendes fod, og de bad hende nu dog fortælle eventyret ud om blåskæggemanden, inden hun skulle rejse bort med den slemme hr. Hind, som tog hende fra dem.

For at føje dem begyndte hun også at fortælle.

Da råbte pludselig lille Gitte: "Men se, moster, hr. Hind har jo også blå skæg, han er jo ganske blå om hagen."

"Jeg er sort om hagen, mit barn!" – sagde brudgommen og klappede Gitte – "og når lyset falder således fra lysekronen kan det gerne se lidt blåligt ud; men jeg har dog kønt raget mig i dag og du kan gerne give mig et kys for den rare moster Maries skyld."

"Hu! nej!" – sagde Gitte og løb fra ham – "du er en blåskæggemand."

"Å, snak!" – sagde Hans fornuftigt på sin skammel – "det er kun et eventyr og sådanne fæle mænd er der nu ikke mere til i verden."

Brudgommen sad uroligt og så stift hen for sig blandt de dansende.

"Bevægelsen har ophidset mig" – sagde han – "jeg får næseblod mærker jeg – undskyld mig!" Derpå holdt han

tørklædet for ansigtet og gik ud.

Marie havde set ham skifte farve og fulgte ham. "Hvad fattes dig, kære Hind?" – spurgte hun bekymret – "det er jo ikke næseblod, det mærker jeg nok."

"Kan du da ikke ane, hvad det er?" – svarede han mørkt – "hvorfor vil du pine mig med en forklaring? Har ikke de små dæmoner derinde nu igen oprevet det ulægelige sår i mit hjerte! og skal selv den gladeste dag i mit liv formørkes af hendes blege billede, som med rette kan anklage mig som sit livs forstyrrer!"

"Du kære samvittighedsfulde drømmer!" – svarede Marie kærligt og omfavnede ham – "lad det være sidste gang, dette billede forstyrrer din ro. Hun misunder os vist nu ikke den lykke, hendes ublidere skæbne nægtede hende. Medlidende og venligt har du jo tillukt hendes øjne, og hun kan ikke tilregne dig tabet af et liv, som uden din kærlighed jo intet værd havde for hende. O, var hendes ånd til stede i dette øjeblik, svævede den måske usynlig over os nu – Velkommen! ville jeg tilråbe den, velkommen, du min sjæls søster, ulykkelige deltagerinde i min kærlighed! Kom og velsign os i din salighed!"

"Stille, stille Marie! man ikke den døde op af sin grav! – dog nej, jeg drømmer – du har ret, Marie, jeg er med al min overbevisning om overnaturlige tings umulighed dog i visse øjeblikke den inkonsekventeste gæk af verden. Skulle du tro, at da jeg gik ud af dansesalen, var jeg nær ved at indbilde mig, at hun stod midt iblandt de dansende og så bleg og truende på mig!"

"Gør mig ikke bange, min ven!" – sagde Marie – "hvorfor skulle hun ville forfærde os? kunne hun også være synlig til stede iblandt os, hun ville vist ikke forstyrre vor glæde."

"Det skal hverken døde eller levende!" – sagde brudgommen – "kom, Marie, kom lad os danse!"

De tumlede nu rask ned blandt de dansendes rækker, til spisesalen blev åbnet og man satte sig til bryllupsbordet. Salen var prægtigt oplyst og af genskinnet i kanalen kunne man se, at husværten havde oplyst vinduerne nedenunder i første stokværk. Månen skinnede klart ind ad de polerede vinduesruder, og lige overfor, ved midten af bordet, sad brudgom og brud.

Der var muntert ved bordet og brudgommen tømte hyppigt sit glas, såvel som kaptajnen og gæsterne. Da glassene var fyldt, og man ville til at drikke brudens og brudgommens skål, faldt hændelsesvis hans øjne på kagen, hvorpå blot dagens dato var anbragt med strøsukker.

"Hvorledes!" – spurgte han hastigt – "skriver vi den tyvende i dag?"

"Hvad har De mod den dato?" – spurgte kaptajnen og lo – "det er jo ingen Tycho Brahes dag?"

"De er nok ikke stærk i almanakken, hr. Hind!" – sagde værtinden – "men så vigtig en dag burde De dog bedre vide end konditoren."

Da man nu til trompeternes klang drak brudeparrets skål, sad brudgommen bleg med glasset i hånden og stirrede på vinduet lige overfor. Marie bemærkede det og fulgte ængsteligt hans stirrende blik. Med forfærdelse syntes hun da på ruden at se ligesom et kridhvidt ansigt, men som i samme øjeblik forsvandt.

"Du så dog intet?" – hviskede brudgommen – "i fjor i denne time døde hun."

I det samme råbte vægteren tolv.

"Men takker De da ikke for skålen? hr. brudgom!" – råbte kaptajnen – "spil op endnu engang, I trompetere, og blæs så brudeparret kan høre det!"

"Fat dig!" – hviskede hr. Hind til Marie – "det var galskab og indbildning." Derpå rejste han sig og takkede, mens musikanterne stødte i trompeterne af alle kræfter. Men da han ville sætte glasset til munden, så han atter hen til vinduet, hvorved glasset faldt ham af hånden og den røde vin flød hen over dugen. Men han skænkede hastigt en stor pokal fuld af vin, som han ikke tog fra læberne, før den var tom. "Se! sådan må en brudgomsskål drikkes" – sagde han – "de små glas er der ingen velsignelse ved." Derpå satte han pokalen så fast ned på bordet, at den sprak. "Jeg er ret ubehændig i aften" sagde han ligegyldigt, og man rejste sig.

"Det var skade for den smukke pokal!" – sagde fruén til sin mand – "det var et familiestykke, som jeg tror der var lykke ved."

"For *den* er der råd" – svarede kaptajnen – "lad den klinke."

Bryllupsgæsterne skiltes snart ad, og da brud og brudgom var alene, faldt Marie sin forvirrede brudgom om halsen og sagde: "Hvorledes er det fat med dig? Du raver jo som en beruset, og hvad var det for et skrækkeligt ord, du tilhviskede mig?"

"Jeg er virkelig halvberuset" – svarede han – "og det er min lykke, ellers kunne jeg gå fra forstanden, og bilde mig ind, at jeg virkelig havde haft syner i aften."

"Du gjorde mig ret ængstelig med din stirren på ruden, og jeg syntes selv i min angst at skimte et hvidt ansigt udenfor. Men

kan det ikke have været måneskinnet, eller genskinnet af lysene nedenunder fra kanalen?"

"Rimeligvis!" – svarede han – "hvad kan en ophidset fantasi ikke indbilde sig? og så skulle det just komme til, at jeg, uden at erindre det, har valgt denne dag til vor bryllupsdag, og skal først se den ulykkelige dato, ligesom midnatstimen slår – det var netop hendes dødstime. Den, der under sådanne omstændigheder ikke kunne se, hvad det skulle være, måtte aldrig have hørt spøgelseshistorier i amnestuen – eller i det mindste ingen vin have drukket i forvejen. Men lad det nu være glemt alt sammen! jeg skammer mig ret over disse barnagtigheder."

"Det er mig nu såre forklarligt af din stemning, bedste Hind, men lad slige ulykkelige fantasier aldrig mere forstyrre vor lyksalighed! Jeg vil herefterdags afsky alle spøgelseshistorier."

"Og der skal ingen dumme bøger eller amnestuesnak være i mit hus!" svarede brudgommen og slukkede lyset.

"Angående min svogers forvirrede omstændigheder har vi dog taget fejl, bedste mand, og din mistanke var dog ugrundet," sagde Marie et par måneder efter til sin mand, da de sad alene sammen i den dunkle, gotiske sal på hans herregård i Jylland, og hun første gang, efter de mange larmende selskaber, havde fået tid til at tænke sig om.

"Ja vist!" – svarede hr. Hind – "nogen grund var der dog til at tro det, og jeg måtte benytte mig af lejligheden og smede, mens jernet var varmt. Det var en list, et krigspuds, om du vil. Nu behøver jeg jo ikke længere at skjule det."

"Hvorledes?" – spurgte Marie – "en list? kunne du i det hjertelige øjeblik, da du første gang tilstod mig din kærlighed, og da du egentlig kom for at tage afsked med mig for evigt, kunne du da tænke på list?"

"Hvor I kvinder dog er lette at gennemskue og troskyldige, elskværdige skabninger!" sagde han og lo – "mener du, at alt, hvad jeg den aften sagde dig, var lutter udbrud af sygelig følsomhed? En hel del elskovsberuselse var deri, det vil jeg tilstå; men hos en mand må følelsen ikke rent løbe af med forstanden, vi må kunne besinde os, hvad øjeblik det skal være, og lade hjertet føre ordet gennem hovedet. Du var nu engang ikke på anden måde at vinde, og jeg havde fast besluttet, ikke at vende tilbage uden dig."

"Så!" – sagde Marie og blev iskold – "det var altså vel overlagt og beregnet alt sammen?"

"Nej, det kan jeg langt fra sige: Der skete meget, som var uden for min plan, og nær havde gjort mig til en elskovssyg drømmer og overtroisk sværmer i min modne alder. Sværmeriet er farligt, mærker jeg, man kan ikke engang lege dermed, uden at stå i fare for at få en rem af huden, og vor bryllupsdag var den naragtigste dag i mit liv."

Marie kunne ikke sige et ord, hun var som nedfalden fra himlen, og det var som hvert ord af hendes ægtemand udslukte en stjerne af hendes drømmehimmel, til det til sidst blev mørkt i hendes sjæl, som i en grav.

"Jeg troede dig helbredet for dine noget forskruede og overspændte ideer" – fortsatte hr. Hind, da han mærkede hendes forstemthed – "jeg er selv endnu i visse øjeblikke ej fri for anstød af skruplerier og følsomme griller, som til sidst

kunne gøre mig til en fortvivlet tragediehelt, hvis jeg ikke af al magt bekæmpede dem. Jeg kunne blive rasende over sligt, hvis jeg ikke havde kraft nok til at le ad det, og skal det gå godt i fremtiden, må vi ikke blive hængehoveder og sygelige måneskinselskende, som vi engang var på vej til; men nyde livet rask og lystigt, uden at gøre os for mange betragtninger derover."

"Har du nogensinde virkelig elsket mig?" spurgte Marie sønderknust og så ham stift i øjnene.

"Jeg har spillet et højt og farligt spil for at vinde dig, og havde du haft kraft nok til at se dybt i en afgrund uden at svimle, kunne meget nu have været anderledes."

"Hvad mener du? Jeg forstår dig ikke" – sagde Marie ængsteligt.

"Du forstod mig aldrig og skal heller aldrig forstå mig" – svarede han mørkt. – "Men lad os ikke igen falde ind i den højtidelige tone" – vedblev han efter et ophold – "i en roman eller et digt kan det klinge artigt nok, hvad dog i livet snart bliver kedsommeligt, og sådanne poetiske drømmerier, som undertiden kan klæde en elsker og en jomfru ret godt i forlovelsesdagene, passer slet for en ægtemand og husmoder. Derfor ser jeg også helst, at du i fremtiden læser lidt mindre, eller lader kogebogen afløse Werther og alle romaner. Du har vel tænkt på, at jeg får fremmede i aften?" – fortsatte han – "at det ikke skal gå som sidst, at man sætter os en hare på bordet, der ikke er spækket." Der var en kulde i hans stemme, som gennemisnede hende.

"Er det dig selv, som taler?" spurgte Marie og så på ham, som på et blændværk.

"Tror du måske også på eventyret her i huset om min dobbelthed?" – spurgte hr. Hind og lo – "derom må vel gamle Maren Amme have fantaseret med dig i køkkenet."

Marie forlod ham og lukkede sig inde i sit sovekammer, hvor hun sad hele aftenen og græd. Siden hørte hun, hvor pokalerne klang i spisesalen og hr. Hind lo højt blandt sine lystige gæster, hvis rå og vilde selskab hun ofte havde undvejet.

"Her var det jo, at hans første hustru døde" – sukkede hun – "her vil vel også snart mine lidelser få ende. Ak, søster, søster! du havde ret, og du, min døende moder! hvorfor ville jeg ikke forstå dine varslende afskedsord? – Ja, jeg var forblindet og så en engel fra Himlen i den kolde, frygtelige bejler, som nu afkaster masken og neddrager mig i graven."

En isnen gennemfo'r hende og hun syntes, noget bevægede sig i stuen, som hun troede var trækvind fra panelet. Hendes øjne faldt derhen og hun opdagede nu en løndør, som hun ikke før havde bemærket; men som var fast tillukket. Hun erindrede nu også, at hendes mand havde bestilt et stort skab til den plads, og at han i de første dage havde været meget urolig for en nøgle, som var bortkommet. Det faldt hende ind, at den måske var til denne dør, og hun forsøgte nu, drevet af en besynderlig anelse, om ikke en af hendes nøgler kunne åbne den. Det varede ikke længe, førend døren sprang op og hun fo'r forfærdet tilbage; for hun syntes at have set sin mand stå derinde og gnide på kanten af et hjørneskab; men i samme øjeblik var han forsvundet.

Hun samlede sig dog snart igen, og søgte at overbevise sig om, at det var et indbildningsspil, som denne aftens samtale, tilligemed sagnet om hans underlige dobbelthed, meget

naturligt kunne have frembragt, så meget mere som hun nu næsten ikke kunne tænke sig ham uden som to væsner, der kun havde skikkelse tilfælles. Derpå tog hun med bestemthed lyset i hånden for klart at overtyde sig om, at der ingen var i sidekammeret og at det var et bedrag af hendes egen ophidsede indbildningskraft. Hun fandt nu rigtig nok værelset tomt; men med forfærdelse opdagede hun, at kanten af hjørneskabet var rød, som af blod, på gulvet og væggen så hun ligeledes blodstænk, og lange afrevne hår klæbede fast derved.

Nu gik der, som ved et lynslag, et skrækkeligt lys op i hendes sjæl – "Ja, han har myrdet sin første hustru" – udråbte hun og sank afmægtig om på gulvet. Da hun kom til sig selv, så hun hele værelset i lue; lyset, som hun i faldet havde tabt, måtte have stukket panelet i brand. Snart var hele huset i bevægelse, og da hr. Hind så, hvorfra ilden kom, fo'r han som afsindig mod Marie og hævede allerede hånden voldsomt imod hende. Men hun undveg ham, og styrtede ud af det brændende hus og fra sin skrækkelige ægtefælle, som hun fra den time af heller aldrig mere så i verden. Hun flygtede tilbage til sine slægtninge, som modtog hende med kærlighed og skånsel, uden at udforske den gruelige hemmelighed, som de allerede anede; for at hr. Hind havde forgrebet sig på sin første kone havde rygtet længe sagt, men tillige tilføjet, at hun havde været opfarende og heftig, og havde plaget ham med en ugrundet skinsyge. Hvad Marie havde set i det frygtelige lønkammer skulle også have været begravet med hende, hvis ikke hr. Hinds pludselige død kort efter var indtruffet, og på samme time, som han, året i forvejen, havde siddet ved bryllupsbordet ved sin skønne bruds side, og med glasset i hånden set det blege dødningeansigt på ruden. Af

nogle utydelige ord til Marie, som han i sine sidste urolige dage havde nedskrevet, troede hun at se, at det dog ikke var djævelsk ondskab og umenneskelighed alt sammen, og at han dog kun halvt kunne tilregne sig de blodige spor af en misgerning, som nagede hans sjæl med de skrækkeligste kvaler, som han kun ved en påtvungen kulde og foragt for alt åndeligt troede at kunne befri sig fra.

I en heftig scene med hans skinsyge og af ulykkelig kærlighed fortærede kone, havde han, opbragt og krænket af hendes falske mistanke, stødt hende fra sig, og så voldsomt, at hun var tørnet med hovedet mod hjørneskabet i lønkammeret, og da blodet strømmede ned over hendes hals, havde hun, i fortvivelse over den hårde behandling, styrtet sig med panden mod den stenhårde mur. Om hun således selv havde fremskyndet den pludselig påfulgte død, eller om det første sår allerede var dødeligt, det vidste han ikke. Han vovede aldrig siden at sætte sin fod i det ulyksalige lønkammer, som han troede at have tillukket for evigt; men hvor hans hemmelige nag stedse førte hans tanker tilbage, hvor han idelig syntes at måtte hen, for at udslette de blodige spor af sin misgerning.

Meget mere kunne Marie ikke udtyde af de afbrudte, næsten ulæselige ord. At han på en måde havde elsket hende, syntes klart, og at han aldrig havde haft noget ondt i sinde imod hende, skønt han var så nær ved at gentage sin første forbrydelse på hende, det så hun vel også, og opfyldte nu hans sidste bøn og bad for hans sjæl.

Hendes slægtninge døde næsten alle før hun, og ligesom Gitte og Hans tilforn havde siddet på hendes skød og hørt historier i tusmørket, således klyngede siden deres børn sig til

den gamle moster Marie, som de alle endnu kaldte hende. Men Rolf Blåskægs historie kunne hun aldrig fortælle børnene, hvor ofte hun end begyndte, og hver gang hendes ulykkelige bryllupsdag indtraf, lukkede hun sig inde hele dagen, flettede en krans i sine isgrå lokker, og tændte om aftenen mange lys i sit ensomme kammer. Der sad hun da til midnat stille ved bordet, og stirrede på ruden lige over for sig. Flere uger derefter var hun da gerne hensunken i en dyb sørgmodighed, hvoraf kun religionen og håbet om et bedre liv kunne udrive hende, og det vedblev at være hendes trøst til hendes sidste time.

Sfinxen

Et eventyr i den callot-hoffmannske manér.

"Gamle stokke! Fornuftige stokke! Spidsborgerstokke!" råbte en gammel sælgekone på gaden i Hamborg, og viste de forbigående en hel favn fuld af spanskrør og knortekæppe af forskellig størrelse og med benknapper i allehånde underlige dyreskikkelser og grimasse-ansigter; men der var ingen som købte; dertil havde alle for travlt med deres egen handel og vandel. Endelig kom der en ung rask herre ned ad gaden, i en gammeltysk kofte, med lange lokker om ørene, og en lille kalot på tre hår. Han så ud som en student, og lod ikke til at have travlt med nogen ting i verden; men syntes ret bekvemt og velfornøjet at spadserer gennem den vide verden, og lade dens brogede skikkelser tumle sig omkring ham, som de ville, ligesom i et tragikomisk skuespil, hvorved han selv kun var den rolige tilskuer. Da kællingen så ham, begyndte hun at skrigе endnu højere, og nu råbte hun: "Nye stokke! Studenterstokke! Dagdriverstokke! Romantisk-poetiske stokke! Ravsplitterpinendegale, djævleblændte stokke!"

"Hej, mutter!" – råbte Arnold – "sådan en stok må jeg endelig have! lad mig få en af de galeste, eller er de måske alle lige kloge?"

"Vil han have den galeste, skal han sgu også betale den dyrt" – svarede kællingen – "men tag sig så i agt, at den ikke gør ham selv gal! Denne her er så djævleblændt, som nogen ærlig mand kan forlange; men den er også en groschen værd imellem brødre."

"Tag De kun den! jeg står Dem inde for, den er god" –
hviskede en venlig, sølvklar stemme ham i øret; Arnold så sig
om, og så en munter, fantastisk klædt yngling, som nikkede
fortroligt til ham i forbigående og forsvandt i folkevrimlen.
Arnold stod endnu med stokken i hånden, og tænkte på hvem
den smukke yngling kunne være; men nu skreg sælgekonen
atter med sin skærende stemme: "Alamodiske stokke!
fantastiske stokke! dårekistestokke!" – "Stakkels kone – tænkte
Arnold – hun er nok ikke rigtig i hovedet; det er synd andet, end
give hende handel." Han købte stokken og gik, men hørte
længe, hvor kællingen lo efter ham og råbte: "Splinternye
stokke! bloksbjergsstokke! helvedfartsstokke! fandens-
oldemodersstokke!" Nu stod først det gamle kællingeansigt ret
levende for ham og syntes ham med ét så forunderlig rædsomt,
at han allerede løftede stokken og ville kaste den fra sig, for
ingen erindring at have længere om det hæslige syn. Men da
han nu betragtede den nøjere, forandrede han snart sin
beslutning; for på den elfenbens knap, hvor han først troede at
have set et gammelt rynket kvindeansigt, ikke uligt den
vanvittige kones, som havde solgt ham den, der opdagede han
nu det dejligste pigeansigt, hans øjne nogensinde havde set.
Han så nu først, at knappen forestillede en sfinx, som smilede
hemmelighedsfuldt med det lille fortryllende ansigt, og holdt
pegefingeren således i vejret, at den snart syntes at vinke, snart
at true eller advare, og uagtet stokken selv kun var en simpel
tjørnekæp, gav dette fuldendte kunstværk på knappen den en
værdi, som ingen pris syntes ham stor nok til at opveje. Nu
glemte han ganske den hæslige gamle over det skønne billede,
han havde i sin hånd, og jo mere han betragtede den lille

smilende sfinx, jo hedere blev han om hjertet, jo stærkere blussede hans kinder. Således gik han næsten en halv dag uden at vide hvorhen, til han endelig stødte panden mod en træbul og så sig midt i en stor mørk skov. Da mærkede han først selv, hvorledes han havde det. "Plager Fanden dig? Arnold!" – sagde han ved sig selv – "er du gået fra forstanden og blevet forelsket i en stokkeknep?" Han brast herover selv i en høj latter, og holdt først inde, da han hørte sin latter besvaret i skoven, og af en stemme, som han ville tage for genlyden af sin egen, hvis den ikke just ved sin vrængende lighed med hans syntes at håne den vildfarne vandrer. "Mon Fanden har sit spil her?" – råbte han nu. "Fanden har her sit spil" – svarede den spottende stemme. Da blev han hed om ørene, men besindede sig straks og skammede sig over sig selv. "Det kan dog jo ikke være andet end genlyden" – tænkte han – "men natten falder på, jeg ville dog ønske, at jeg vidste hvor jeg var. Eller skulle jeg virkelig være selv anden her i skoven? Så her frem da" – råbte han – "er her nogen, så kom, om så det er den lede Satan selv." Denne gang var der ingen, som svarede; men Arnold gruede over sine egne ord og tænkte ved sig selv: "Hvem lægger mig dog sådanne gale ord i munden?" Havde ekkoet nu svaret: "Det er den lede Satan selv ..." Han kom ikke længere i sine betragtninger, da han virkelig hørte de selv samme ord langt borte. "Nej, det er ikke længere til at holde ud" – råbte han – "det forbandede ekko gør mig gal." I det samme hørte han en raslen i bladene, og noget bevægede sig under hans fod med en hæslig, hvæsende lyd. Han trak hastigt foden tilbage og så, der lå en stor skrubtudse med den hvide, spættede bug i vejret og kravlede. Med en uvilkaarlig rædsel stødte han stokken i dens ækle bug og kastede den langt

bort fra sig over de nærmeste buske. Men der, hvor den faldt, skinnede månen just frem mellem grenene, og Arnold vidste nu ikke, om han vågede eller drømte; for han syntes tydeligt, at den gamle sælgekones ansigt grinte til ham gennem busken i måneskinnet og lignede skrubtudsens spættede bug.

"Forbandede heks!" – råbte han – "det er dig, som har gjort mig forrykt i dag." Han fo'r med stokken mod det grinende ansigt; men så nu intet andet, end den hvide spættede knast på en birkestamme. Han lo atter højt over sig selv; men en umådelig latter lød ham i samme øjeblik i møde fra alle kanter. Nu rejste håret sig på hans hoved og den kolde sved sprang ud af hans pande. "Hejda! I djævla! I hekse! I trolde!" – råbte han – "Fanden og hans oldemoder! eller hvem I er, gør jer nu så lystige med mig som I vil! nu har I mig dog med hud og hår, hvis der ikke kommer en engel fra Himlen og befrier mig." Derpå styrtede han som en besat igennem skoven, og standsede ikke, førend foden gled for ham på en slibrig tudse, og åndedrættet gik fra ham, idet han styrtede hovedkulds ned som i en afgrund.

Da han kom til sig selv igen, lå han på et guldvirket tæppe i et lyst, glimrende ridderslot, og morgensolen skinnede muntert og livligt ind til ham. En dejlig, ung ridderdame, med stille betydningsfulde måneskins-øjne og lange brune lokker over den elfenbenshvide hals, stod ved hans leje og betragtede ham med et ubeskriveligt gådefuldt smil, da han slog øjnene op.

"Hvor er jeg?" – spurgte Arnold og sprang op, idet han henrykt og forundret så på den skønne – "er tiden gået tilbage med mig? Er den herlige middelalder opstået af graven? eller er jeg løbet lige ind i Himlen her og har lagt vejen hertil gennem Helvede? og er min stok blevet levende? – eller er jeg selv måske

blevet gal? eller, uden fortrydelse, ædle ridderdame, I skulle dog aldrig være en stokkeknep? – en sfinx vil jeg sige – jeres skønne åsyn mener jeg kun – har noget så besynderligt hemmelighedsfuldt ..."

"Deres feber er endnu ikke ganske forbi" – svarede den skønne – "De fantaserer endnu, hører jeg; men besind Dem, og lad ikke de besynderlige tanker få magt over Dem. De er på grevinde Cordulas lystslot, og har lagt vejen hertil gennem min fjeldskov. Den er meget vildsom og farlig at gennemvandre i mørke, og jeg fandt Dem nedstyrtet af en stejl fjeldskråning tæt her ved slottet, da jeg i morges var ude og så solen stå op. Den stok, De drømmer om, og hvorpå De formodentlig har opdaget et ansigt, som ligner mig, se, den står her ved Deres side. Hvorledes den er kommet i Deres hånd, ved jeg ikke; men den har tilhørt mig tilforn og er et værk af den lille Floristan, som ofte finder sin fornøjelse i at afbilde mig i sådanne sælsomme skikkelser."

"Nu er hele verden mig en gåde!" – sagde Arnold – "jeg lever jo dog i det nittende århundrede, ved jeg, og har studeret ved universitetet i Kiel, og ved, at der hverken er hekse eller spøgelse, eller fortryllende feer til, og dog synes det mig siden i går middags, at jeg har oplevet noget af alt sligt. Dersom De nu ikke er en overmenneskelig fe, ædle ridderdame, men virkelig grevinde Cordula og et levende menneske som jeg, så håber jeg, De tilgiver mig en sindsforvirring, som Deres skønne åsyn ene og alene er skyld i."

"Underlige menneske!" – svarede grevinden og rødmede – "Deres måde at gøre bekendtskab på har noget så hovedkulds og besynderligt, at jeg ret gerne nu vil kende Dem nøjere. Vær

min gæst her så længe De vil, og tag del i mine sommerglæder, så længe det behager Dem her i mit lille afsides paradis. Dersom De elsker sang og musik, smukke gammeldags billeder og vidunderlige eventyr fra de forrige tider, så håber jeg, De ikke skal kede Dem her. Et lille udvalgt billedgalleri og en sjælden samling af gamle håndskrifter må underholde Dem, når jeg ikke er til stede."

"Deres godhed fortryller mig," sagde Arnold henrykt og trykkede den skønne grevindes hånd til sine brændende læber. Et sagte, næsten umærkeligt tryk af grevindens lille elfenbenshånd, ledsaget af et blufærdigt, anelsesfuldt blik, satte nu Arnold i en sød, men sælsom stemning og gjorde ham til det lykkeligste menneske i verden. Han fortalte hende derpå med få ord sit hele levnedsløb, hvoraf historien med stokken syntes ham det eneste mærkværdige, og hans nærværende lyksalighed, i den skønne grevindes feslot og i glansen af hendes stille, fortryllende måneskinsøjne, var ligesom det brændpunkt, hvori alle himmelstrålerne af hans hele tilværelse samlede sig og gennemglødede hans inderste væsen.

Den elskovssvimle Arnold gik nu med grevinden fra slottet til haven og lunden. Der forekom det ham som i et velbekendt vidunderligt landskab, han som barn engang havde set, hvor en ridder gik med sin dame på en ensom, skovbegroet fjeldsti, mens det gamle, gotiske ridderslot spejlede sig i en stille, klar sø, og en vild brusende fjeldstrøm skummede hen mellem mosbegroede klipper i den dunkle baggrund. Ofte havde han ønsket sig i det elskende pars sted, midt inde i det herlige landskab, i stedet for, som Adam efter faldet, at stå udenfor sit paradis som tilskuer og kigge ind i den forsvundne herlighed. –

Nu var det ligesom hans ønske var opfyldt, og han selv var den lykkelige vandrer, som gik her ved den skønne ridderdames side, og billedet var ikke længere et malet kunstværk; men en underfuld levende natur. Fra lund og have gik han tilbage til slottet med den skønne grevinde, og så nu billedgalleriet, hvor de elskeligste og forunderligste syner henrev ham fra billede til billede. Dog intet af alt, hvad han her så, fortryllede ham så meget, som den skønne grevindes åsyn, som ved beskrivelsen over de mest udmærkede billeder langt overgik selv de herligste afbildninger af kvindelig skønhed, og udtrykte et liv og en begejstring over det skønne og herlige, der ligesom forklarende antændte Arnold, og åbnede hans øje for, hvad han aldrig før havde drømt om. Hvad de længst dvælede ved, var visse sælsomme billeder, hvori en overnaturlig, underfuld fantasiverden blandede sig, vild og barok, i det virkeligste, spidsborgerligste hverdagsliv, og i den besynderligste kontrast syntes at ville udtale de højeste ideer i en forvirret blanding af skønhed og karikatur. – Derfra fulgte grevinden ham til biblioteket, hvor hun forlod ham og bad ham more sig selv en liden stund. – Til at studere følte Arnold intet kald i det øjeblik; men hvert ord, den skønne grevinde havde sagt til ham, klang endnu listigt i hans øre; mangent huldsaligt blik, som var fareet forbi, kom venligt tilbage i hans erindring, opflammede hans elskov og gav håbet styrke.

Imidlertid satte han sig ned og gennembladede mangfoldige bøger og håndskrifter, uden at vide et ord af, hvad han læste. Det eneste, han med bevidsthed dvælede ved, var de trohjertige træsnit på de gamle bøger og de smukke, glimrende vignetter på håndskrifterne. Til sidst faldt der ham en bog i hånden, som

ved det nye bind og det nymodens snit stak underligt af blandt de andre. Det var "*Der goldene Topf*" af Hoffmann; jo længere han læste i den, jo opmærksommere blev han, og syntes til sidst, at det var noget af hans liv og levned, han læste. "Hvordan hænger det sammen" – tænkte han – "du skulle dog vel aldrig selv være studenten Anselmus? Du skulle dog vel aldrig være "*Ein Phantasiestück in Callott's Manier*" ... Længere kom han ikke i disse gale tanker, da grevinden trådte ind på ny, og han snart igen ved synet af hende glemte alt, hvad han nylig havde læst, og som nær havde bragt ham til at drage sin originalitet, som et levende menneske, i tvivl. – "Er jeg vel et fantasistykke i Callott's manér? Deres Nåde!" – havde han nær sagt – men betænkte sig igen og holdt inde. "Det er nok, jeg har prostitueret mig én gang" – tænkte han – "og har holdt den skønne grevinde for en stokkeknap; hvor kan man dog få slige fordømte griller! – Nu talte den skønne et par venlige ord, og de forstyrrende selvbetragtninger havde ende. Arnold var atter det lykkeligste menneske i verden, og timerne fløj for ham som øjeblikke i glad begejstring og den første kærligheds anelsesfulde glæde.

Således forsvandt tre dage for ham, som en elskelig, men flygtig sommernatsdrøm. Den fjerde dags morgen hørte han med forskrækkelse at grevinden var syg, og det var strengelig forbudt tjenerne at indlade nogen til hende. Den forelskede Arnold blev såre bestyrtet over dette budskab, og en hemmelig mistanke opstod i det samme i hans sjæl, idet han erindrede sig eventyret om den skønne Melusina, som på visse tider var en slange, og lukkede sig inde, når hendes forvandlingstid kom. Frygten for noget lignende her, hvor også alting syntes ham så

vidunderligt som på et underfuldt feslot, satte ham i så forvirret en tilstand, at han glemte alle høflighedsformer og at han her kun var gæst. Han stødte tjenerne voldsomt til side og trængte lige ind i grevindens hemmeligste kammer. Og – se! der lå hun i det dunkle værelse, svagt bestrålet af en måneskinslampes underlige dæmringslys. Hun var bleg som et elfenbens billede, og hvilede med brystet på den venstre arm, mens hun hævede den højre pegefinger og sagde med et gådefuldt smil: "Arnold, Arnold! Hvem er du? og hvem er jeg?"

"Hvad ser jeg, min sfinx" – råbte Arnold og stirrede forvirret på hende – "du spørger mig om en gåde, som jeg ikke kan løse."

"Arnold, Arnold!" – vedblev grevinden med ængstelig stemme – "kunne du løse min gåde, måtte jeg forgå for dine øjne og dog må jeg spørge: Hvem er du, og hvem er jeg?"

Da var det, som en pludselig rædsel betog Arnold både sans og samling. Stuen løb rundt med ham, og hvor han vendte sig hen, så han den skønne, blege sfinx, som spurgte: "Hvem er du? Hvem er jeg? Hvem er du? Hvem er jeg?" "Jeg ved det jo ikke," råbte han og tumlede uden bevidsthed ud af slottet; alle vegne forfulgte ham det underlige syn, og da han kom til sin samling igen, stod han på marken tæt uden for Hamborg, med stokken i sin hånd, øjnene stift fæstede på den lille elfenbens knap, og syntes at have drømt det alt sammen. "Hvor den stokkeknap dog har ophidset min fantasi!" – sagde han og så på sit ur – "det er jo kun en time siden, jeg gik ud af Hamborg, og havde købt mig denne underlige spadserestok af den gamle kone. Eller skulle du virkelig være til? skønne sfinx! Grevinde Cordula – var det ikke så, jeg drømte hun hed? Jeg vil dog spørge mig for hos forstandige folk, om der er sådan et menneske til i verden." Han

spurgte nu enhver, han mødte, om den skønne grevinde Cordula og hendes lystslot; men ingen havde nogensinde hørt det navn nævne før, og ingen vidste af noget sådant herligt slot at sige, som det han beskrev; den henrykkelse, hvormed han udtrykte sig derover, bragte derimod ofte de adstadigste og fornuftigste folk til at le, og de betragtede ham som en fantast, der ikke var rigtig i hovedet, og som den nyere tyske poesi uden tvivl havde gjort forskruet og gal. "Der er da ingen tvivl om, det har været en drøm, og jeg prostituerer mig kun ved at tale derom" – tænkte nu Arnold og satte staven videre frem, ganske bekymret over sit gode navn og rygte. – "Men hvem er jeg da selv" – fortsatte han – "det var jo gåden, jeg drømte, min skønne sfinx gav mig at oplyse. Et elskovsbarn er jeg jo, forladt af fader og moder, før jeg vidste mit navn. Jeg kan spørge hele verden, "hvem er jeg?" Og ingen kan sige mig det. Måske er jeg en fyrstesøn, måske går jeg her som en forvandlet prins i et eventyr, og der behøves kun et ord til at løse fortryllelsen og give mig en dejlig prinsesse til brud og et kongerige til arv og eje. Dog, lige meget hvem jeg er efter kødet, vidste jeg kun, hvem jeg er i ånd og sandhed! Er jeg måske digter, eller har jeg kun været det engang i drømme? Fantasien løber sur nok med mig, og jeg tér mig så galt i alt, hvad jeg foretager mig, at jeg næsten skulle tro, jeg var digter. Jeg må prøve derpå; jeg vil se om jeg kan skrive et digt eller et eventyr. Mit eget livs eventyr må det være, og om denne min stok må det handle, om min skønne sfinx, vil jeg sige, om grevinde Cordula og hendes fortryllede slot og om mig selv og hvem jeg er – ja, hvem jeg er, og hvem du er, skønne ubegribelige! det er jo netop gåden, som jeg aldrig kan løse, og kan jeg løse den engang, må du jo forgå for mine

øjne, du skønne drømmebillede, og uden dig kan jeg nu jo ikke leve."

Således talte han fort med sig selv, til han kom til næste stad. Der lejede han sig et enligt tagkammer og begyndte at skrive på sit eventyr. Men jo længere han skrev, jo mere syntes det ham at være sandt og virkeligt, alt hvad han skrev, og hvad han dog først selv troede var digt. For ikke at gå rent fra sin forstand, måtte han hvert øjeblik afbryde og løbe ud i den fri luft, for ved synet af den virkelige verden at komme ud af et drømmeland, hvis trylleri berøvede ham al åndelig frihed og rev ham hen i en strøm af de besynderligste forestillinger og følelser. Men hvem er jeg da? det var altid spørgsmålet, hvorved han standsede, og idet hans eget væsen således blev genstanden for hans drømmende forskning, blev han ofte forfærdet for sig selv, og det var ham ligesom hans væsen var dobbelt og kunne udtræde af ham selv og åbenbare sig for ham i et synligt billede. Han erindrede sig da, hvad han så ofte havde hørt og selv udlét som en urimelig overtro, at der var mennesker til, som gik dobbelt, som kunne ses på flere steder på én gang, ja endog se sig selv, og at et sådant selvsyn altid var et sikkert forbud på døden. Når han efter sådanne tanker kom hjem, gruede han næsten for at træde ind i sit eget kammer af frygt for at se sig selv sidde ved skrivebordet og skrive fortsættelsen af hans eventyr. Men så snart han blev sig noget sådant bevidst, blueedes han over sig selv, og lo ofte højt i enrum over slige dårlige griller. Værten, som ofte hørte, at der blev talt højt på hans kammer og leet, skønt der aldrig kom nogen til ham, vidste i førstningen ikke, hvad han skulle tro om den besynderlige fremmede; men så snart han ved en lille husundersøgelse havde gennembladet

hans papirer, og udfundet, at han uden tvivl måtte være en art digter, eller sådan noget; så fandt han intet mere besynderligt i, hvad han så foretog sig; for den slags folk antog han altid havde en skrue løs.

En morgen, det var just St. Hans dag, stod Arnold i sit tagkammervindue og tænkte på sit eventyr. Det var et dejligt sommervejr og han så mangfoldige pyntede herrer og damer strømme ud af stadsporten, for at fornøje sig ved kilden i den nærliggende lystskov. Han så de fornemme junkere, og de rige grosserersønner tumle deres lystige gangere og hilse damerne i de rullende phaetoner og wienervogne, mens de fo'r forbi, og han beklagede kun, at han ikke også var rig og havde en prægtig hest at ride på. Det syntes ham ret en kostelig glæde, således at fare forbi den ene skønhed efter den anden, og glæde sig over en venlig hilsen i forbifarende, mens man ilede andre, måske endnu skønnere syner og hændelser i møde. "Hver gang jeg da så en vogn med pyntede damer langt borte, ville jeg spore min gangere" – sagde han ved sig selv – "og måske tænke: Hun er midt iblandt dem; og når det så virkelig var hende, virkelig grevinde Cordula ... Men det er sandt, det er jo drøm og eventyr alt sammen. Dog, hvem kan vide sin lykke" – tænkte han videre – "kan jeg ikke ride, så kan jeg jo gå." Derpå tog han hat og stok, og gik ud af porten. Men lysten til at ride kunne han slet ikke få ud af sit hoved, og han tænkte ved sig selv: "Hvem der dog nu var et barn, så kunne man ride, når man ville, på den første den bedste kæp, og have lige så stor fornøjelse deraf, som siden på den dejligste hest i verden, og når man tror, man rider, så rider man jo dog i grunden i ånd og i sandhed, om også hele den prosaiske verden bander på, man går." Han fordybede sig så

ganske i disse tanker, at han til sidst, uden at mærke det, begyndte at ride til hest på sin stok langs ad landevejen, og da de forbigåendes latter gjorde ham opmærksom på hans barnagtige foretagende, blev han ganske skamfuld og ville tage stokken i hånden som før; men mærkede i det samme til sin store forundring, at han greb i et levende hesteøre, og at han virkelig red på en prægtig snehvid ganger, der tumlede så lystigt af sted med ham, som om han fløj. Nu lo han selv over sin forrige indbildning, at han kun havde redet på en kæp; men hvorfra han havde fået den dejlige ganger var ham ubegribeligt. "Lige meget" – tænkte han til sidst, efter at han forgæves havde anstrengt hele sin tænkekraft – "nu rider jeg jo dog, og det var det jo, jeg ønskede; nu vil jeg ikke fordærve mig fornøjelsen ved at tænke længere på, hvordan det er muligt – *ab esse ad posse valet consequentia* – hop!" – Støvet fløj ham om ørene, det gik fort i susende galop. Han red forbi mange smukke damer, som han før havde set, og hilste dem på det sirligste. Han hilste også sin husvært, som gik langsomt med et par andre spidsborgere til værtshuset, og ikke noksom kunne forundre sig over, hvor den fattige poet kunne føre sig så prægtigt op. Nu så Arnold langt borte en herlig forgyldt vogn, næsten af skikkelse som en romersk triumfvogn, og hvori der sad en enlig dame. "Dersom det nu var den skønne grevinde Cordula!" – tænkte han og gav hesten af sporerne. Jo nærmere han kom vognen, jo vissere syntes det ham, at det ingen anden kunne være end hende, og da han endelig kom ved siden af vognen, så han til sin store henrykkelse, at han ikke bedrog sig: hun sad virkelig i vognen og hilste ham med sit hulde fortryllende smil, mens han lod hesten gøre smukke kaprioler og tog hatten af for den skønne.

"Ser jeg Dem endelig igen, underlige menneske!" – sagde grevinden – "tror De endnu, jeg er en forhekset Melusina eller en marmorsfinx, eller vel endog en elfenbens stokkeknep?"

"Ak, nej, skønne grevinde!" – svarede Arnold – "men hvorfor talte De og så gådefuldt sidst? Hvorfor modtog De mig just i den besynderlige stilling, som nu én gang for alle har forvirret mit hoved, idet den har gjort Deres skønne billede til min sjæls eneste tanke? Siden jeg har set Dem, ved jeg hverken, om jeg våger eller drømmer, og de naturligste ting af verden forekommer mig ofte overnaturlige og ubegribelige. Skulle De vel tro det, skønne grevinde! at jeg for et øjeblik siden var nær ved at tro, jeg kun red på en kæp? Jeg syntes, folk lo mig ud, og ville virkelig tage min ridehest i hånden som en spadserestok, men var nær blevet græsrytter over det galskab. Jeg har også haft den tåbelige indbildning" – blev han ved – "at holde Deres Nåde selv og mit sidste behagelige ophold på Deres slot for en drøm og et eventyr; og selv nu, da den huldsaligste nærværelse overtyder mig om min lykke, er det ligesom en hemmelig frygt foruroliger mig, og at også dette kunne være et slags drøm."

"Tro dog Deres egne øjne!" – sagde grevinden – "Deres hang til at gøre betragtninger over alting kan til sidst jo bringe Dem til at tvivle på Deres egen tilværelse. – Slå nu alle skrupler i glemmebogen og vær glad! Se, nu er vi jo allerede i skoven." Vognen holdt; Arnold svang sig hurtigt af sadlen og hjalp grevinden ud. "Bring heste og vogn til slottet," sagde hun til sin lille køresvend, som Arnold nu først blev var, og i hvem han med forundring genkendte den skønne, fantastisk klædte yngling, som han sidst havde set på gaden i Hamborg. Han fik ikke tid til at ytre sin forundring herover; for grevinden tog ham

fortroligt under armen og sagde med sin kærligt tonende stemme: "Nu følger De mig dog til mit slot, og bliver hos mig længere end sidst, håber jeg."

"Til evig tid!" – sagde Arnold og trykkede den lille elfenbenshvide hånd til sine læber; og næppe var de på et ensomt sted i skoven, førend den elskovssvimle Arnold lå begejstret for den skønnes fod, og fremstammede med glødende læber og bankende hjerte den varmeste og inderligste kærlighedstilståelse. Rødmende hævede den skønne ham op i sine dejlige arme, og sagde efter en betydningsfuld tavshed med et alvorligt prøvende blik: "Dersom du virkelig elsker mig så højt, som du siger, hvorfor tænker du da så meget på, hvad vi er for den udvortes verden? Vi ved jo nu dog, hvad vi er for os selv og for hinanden, om der så slet ingen verden var til uden om os."

"Ja, visselig!" – svarede Arnold henrykt og omfavnede den vidunderlige skønne – "nu skal intet i verden adskille os mere!"

"Tænk da heller ikke på, hvad jeg spurgte dig om sidst" – vedblev hun – "jeg måtte sætte din kærlighed på prøve; men den holdt jo ikke stand, du tvivlede på mig, fordi du ikke begreb mig, du fordybede dig i dig selv og ville se, før du troede. Dersom du nu ikke vil tabe mig for evigt, og dig selv med mig, så følg herefter kun dit hjerte i blinde, og slå ikke lyksaligheden ihjel for at se, hvoraf den består."

"Sig mig kun én ting, skønne Cordula!" – spurgte Arnold – "hvem var den smukke dreng, som styrede de vælige gangere for din gyldne karm? Han så jo ud som en liden kærlighedsgud, der førte spandet for Cyprias triumfvogn; men tager jeg ikke fejl, så har jeg set ham før."

"Det var min page, den lille Floristan," – svarede Cordula – "jeg har den yngling så kær som en broder; du vil vist også elske ham højt, den lille tusindkunstner, når du lærer ham at kende. I morgen skal han male mig dit åsyn," – føjede hun til med et suk – "så jeg dog kan have dit billede tilbage, hvis du atter får i sinde at tvivle på mig og forlade mig."

Det var allerede aften; månen skinnede nu just frem mellem buskene, og ligesom forklarede den skønne Cordulas åsyn, idet hun med et sødt vemodigt smil svævede let ved Arnolds side gennem skoven.

"Lad Himlen tilsammenføje os" – udbrød Arnold – "og intet menneske skal adskille os. – Så du det stjernes kud? skønne Cordula! det bekræftede mit ønske."

"Det var intet stjernes kud" – gav den skønne til svar – "det var en raket fra min slotshave. Ser du ikke, hvor vi er? – se, slottet er allerede oplyst. Det er Floristans værk; han vil overraske os, ser jeg, med en lystig fantastisk sommernatsfest."

Nu så Arnold først den glimrende ridderborg, der lyste som et underfuldt feslot gennem den dunkle skov. I luften flammede tusinde sælsomme lys, og lange dybe valdhorntoner klang vemodigt og anelsesfuldt i det fjerne. Efterhånden forstummede de vemodige toner og en glædelig musik af skalmejer og landlige fløjter tonede de elskende i møde. Under sang og dans kom nu en talrig skare af festligt smykkede piger og ynglinge, hver med en fakkel i sin hånd, gennem skoven og strøede blomster på vejen for de elskende. Det var et smukt syn at se de dunkle skikkelser danse i mørket med de flammende fakler, som de også svang i luften og mod træerne, mens de sang, og musikken gjorde så henrivende en virkning på den

forelskede Arnold, at han også tog en fakkel i sin hånd, svang den lystigt i luften, og dansede med grevinden i armen gennem skoven blandt den muntre skare. Da de kom til slottet, var der stort selskab, men af maskerede personer, som, i de besynderligste masker og dragter, i en broget vrimmel ilede de kommende i møde og hilste dem venligt under trompeternes klang. I en glad, men sælsom stemning tumlede Arnold med den skønne Cordula i armen, hen i den store gotiske riddersal midt i den ubekendte forummede skare, og det var ham, ligesom han nu oplevede en velbekendt scene af et shakespearesk skuespil: midt under den gladeste dans stod Romeos scene i gravkapellet for hans øjne, og han havde møje med ikke at indbilde sig, at han selv var den elskende Romeo, og at en frygtelig, sønderknusende skæbne stod forummet i baggrunden, og truede med at forvandle den glimrende riddersal, med de muntre brogede skikkelser, til en dunkel gravhvælving, hvor han i næste øjeblik stod ene ved sin elskedes marmorkiste, og tømte kærlighedsdødens bittersøde kalk. – "Nej, nej, ikke længere således!" lød en venlig røst i hans øren. Dansen holdt op – og Cordulas søde stemme vakte Arnold af de tragiske drømme. Man forføjede sig nu til slotshaven for at se på fyrværkeriet, som fra bredden af en lille ø, midt i en stille spejlklar sø, tog sig forunderlig dejligt ud. Men hvad der glædede Arnold mest af alt, hvad han her så, var en høj, skøn bygning, i form af et prægtigt højalter, besat med en utallig mængde stjerner af de skønneste regnbuefarver, og med to store hundredarmede lysestager, hvori de høje, hvide voksllys brændte klart og stille i den rolige aftenluft. En gammel ærværdig mand i gejstlig ordensdragt knælede ved alteret og

bad, og ved hans side stod en skøn, smilende kordreng med et gyldent røgelseskar i hånden, i hvem han syntes at genkende Floristans træk, men i et yngre barnligere åsyn. "Gør mig nu fuldkommen lykkelig" – sagde Arnold og greb den skønne Cordulas hånd. Med et kærlighedsfuldt blik rakte Cordula ham hånden og fulgte ham tavs til alteret. Ved faklernes skin og under højtidelige sange, knælede det skønne brudepar for det strålende højalter. Men i det øjeblik den gejstlige ville lægge deres hænder i hverandre og udsige de sidste afgørende ord, syntes Arnold at høre en stemme ved siden af sig, som sagde: "Arnold, Arnold! Hvem er du? og hvem er din brud?" – Han vendte hastigt hovedet til siden og så på sin skønne brud; men hun syntes ham nu bleg som et elfenbens billede, og i den stilling, hun lå der for alteret, kom hun ham livagtig for som en underfuld løndomsfuld marmorsfinx. – "Nej, du er intet menneske, Cordula!" råbte han forfærdet og sprang op; i samme øjeblik sluktes alle brudedefaklerne, højaltret og bruden forsvandt for hans øjne og han tabte både sans og samling. Endelig hørte han en stemme, som neden under sig, sige i en ligegyldig tone: "De tabte Deres stok, min herre!" og han så nu, at han stod hjemme i sit tagkammervindue, med hatten på sit hoved, i det klare måneskin, og havde tabt sin stok ud af vinduet, hvilket en forbigående lod ham vide, der havde taget stokken op og nu lod ham bringe den ved værtens pige.

"Har jeg ikke været ude i dag" – spurgte han pigen og søgte forgæves at skjule sin forvirring.

"Det må herren da bedst vide selv" – svarede pigen og lo – "men de lærde har så mange ting i hovedet, kan jeg tænke, at de ikke altid kan vide, hvor de selv er. Min husbond siger rigtig

nok, at han har set Dem til hest i formiddags på vejen til skoven; men han må have set fejl og taget en anden for Dem; for De har jo ingen ridehest, ved jeg, og har jo desuden siddet hjemme hele dagen og skrevet."

"Tror hun, jeg er forrykt, og ikke ved, hvor jeg selv har været?" – spurgte Arnold stødt og lod pigen gå, som fniste skalkagtigt, idet hun gik, og sagde halvhøjt: "Når han ved det selv, hvorfor spørger han da om det?"

"Det var underligt" – tænkte Arnold – "har jeg da været to steder på én gang? eller er eventyret med min ridetur og den skønne Cordula, som jeg indhentede på vejen, og som jeg allerede var for alteret med – skulle alt det kun være en drøm?" Han tændte lys og gik til sit skrivebord, dér så han med forundring det hele eventyr skrevet med sin egen hånd; på den sidste side var blækket endnu vådt, og han tvivlede nu ikke på, at han jo selv havde opdigtet det alt sammen, og havde så levende sat sig ind i sit eventyr, at det til sidst var syntes ham virkeligt. "Eller har mit andet jeg måske været her og skrevet" – vedblev han – "mens jeg selv har været ude og oplevet alt, hvad her står? Jeg kan ikke længere blive klog på mig selv – er jeg en eller to? og er jeg to, hvilken af de to er da mit virkelige selv? – eller er jeg måske endog gal, og har kun enkelte *lucida intervalla*, hvori al min lyksalighed synes mig tant og drøm? – Ak! skønne Cordula!" – sukkede han nu – "skal jeg da aldrig se dig uden i drømme, eller når jeg er gal, Gud give da, jeg aldrig måtte vækkes af min drøm og aldrig komme til fornuft i mine dage!"

Under sådanne tanker lagde han sig endelig til hvile, og drømte hele natten fort om den skønne Cordula. Han syntes, at hun gik i den mørke have ved søen og ledte efter ham og græd,

og bebrejdede ham hans vantro og mistillid. "Arnold, Arnold!" – syntes det ham, at hun sukkede – "se, nu er jeg blevet for dig, hvad du endelig ville have mig til – et drømmebillede, en sælsom skabning af menneskekløgt, som ligger bleg og forstenet i det fremmede land og spørger: Hvem er du? og hvem er jeg?" – Da syntes ham, at det var i Ægypten han var; han så de store pyramider og obelisker, og stirrede forundret på de gådefulde hieroglyffer; endelig så han også en stor, hvid marmorsfinx, som syntes ham var den skønne Cordula – og han vågnede.

Da han slog øjnene op, stod der et ungt menneske ved hans seng, i hvem han ufejlbarligt troede at genkendepagen Floristan.

"Undskyld mig, min herre!" – sagde den fremmede yngling – "at jeg forulejliger Dem så tidligt! min herskerinde prinsesse Goldini har sendt mig til Dem, for at udbede mig tilladelse til at afmale Dem."

"De vil nok sige grevinde Cordula" – afbrød Arnold ham; men holdt straks inde igen og gned sine øjne, for at se, om han ikke drømte endnu.

"Jeg er prinsessens page" – vedblev ynglingen.

"Ja vist" – svarede Arnold – "jeg kender Dem jo nok – jeg kender Dem jo nok ikke, vil jeg sige. Tag ikke ilde op" – vedblev han – "jeg er endnu ikke rigtig vågen, som De mærker. Hvem er den grevinde – eller prinsesse vil jeg sige – som De taler om?"

"En dame, som interesserer sig meget for Dem, og måske kunne skaffe Dem vigtige oplysninger om Deres fødsel og herkomst, når De gunstigst ville tillade ..." Her begyndte han allerede at gøre nogle træk med en blyant i sin tegnebog.

"Var det ikke bedre, om jeg personligt fremstillede mig for grevinden" – sagde nu Arnold hurtigt, og gjorde mine til at rejse sig, men undså sig derved for den fremmede – "jeg ville gerne lære den ædelmodige dame at kende, som tager så megen del i min skæbne; måske også en sammenkomst kunne oplyse et og andet fra i går – hvad jeg vil sige – fra min barndom, mener jeg – det er jo om min fødsel og herkomst, grevinden vil give mig oplysning?"

"Ganske rigtigt, min herre! Men inkognito, og derfor er det, prinsessen ikke ønsker at se Dem selv endnu; men Deres skikkelse og livagtige billede."

"Hvad siger De" – afbrød Arnold ham uroligt – "mit livagtige billede, mit andet jeg vil hun se? ja så! – det træffer De måske bedst, når jeg er ude; forstå mig ret, min herre! jeg mener kun, at jeg ligner mig selv mest, og når De har mig, så har De også mit livagtige billede. Jeg ønsker ikke heller at se det skilt fra min person, eller med andre ord, min herre! jeg ønsker ikke at se mig selv – det ske på hvad måde det vil – jeg mener naturligvis ved penslen – jeg har al respekt for kunsten; men jeg har så mine årsager derfor – det er en grille, som De må holde mig til gode – jeg mener: Man kan have ulykke nok med sig selv, både som subjekt og objekt, når man våger og når man drømmer – se, det er allerede to væsener og to tilværelser; blev man nu oven i købet malet, så blev man jo tre – jeg håber, De ikke misforstår min mening, og holder mig for en fantast eller sværmer – jeg skøtter kun ikke om at males, mener jeg."

"De er allerede så godt som malet" – sagde den fremmede yngling, som imidlertid havde betragtet Arnold nøje og tegnet

fort – "grundridset har jeg og mere behøver jeg ikke, jeg er Dem meget forbunden, min herre, farvel!"

Med disse ord var han ude af døren, og inden Arnold fik kastet nogle klæder på sig, for at indhente ham, var han ganske forsvundet og ingensteds at opspørge. "Det var atter en besynderlig *casus*" – tænkte Arnold – "det vil jeg dog også tilføje i mit eventyr."

Næppe havde han begyndt at skrive, førend hans husvært kom ind til ham, og var imod sædvane så høflig og ærbødig, at han næppe syntes at vide, med hvad ærestitel han skulle benævne sin tagkammergæst, som han både kaldte Excellence og Højhed.

"Plager Fanden Dem? hr. vært" – spurgte Arnold forundret – "har De måske drømt i nat, at jeg var en forvandlet prins, og venter, at jeg i dag skal krybe ud af skindet og få prinsessen og det halve rige? Det er for tidligt, hr. vært, så vidt er jeg ikke kommet i mit eventyr."

"Deres Højhed er så nådig at spørge" – svarede værten og bøjede sig – "De ved måske ikke endnu den store lykke, der nylig er vederfaret Dem, og at De er fyrstens naturlige søn, eller måske endog en unaturlig – af et hemmeligt ægteskab – mener jeg."

"Hvis så er, så er det vel ikke sket så nylig" – svarede Arnold og lo – "så må jeg formodentlig have været det fra min fødsel."

"Uden al tvivl, Deres Højhed! Men det har ingen vidst førend i dag" – svarede den ydmyge vært – "og jeg skammer mig som en hund over, at jeg ikke har kunnet se det straks på Deres fyrstelige blik og majestætiske åsyn, samt deres hele kongelig-

kejserlige anstand og væsen – og indrømmet Dem den bedste sal i huset, i stedet for dette lumpne tagkammer."

"Derover skal De ingen skrupler gøre Dem, hr. vært" – svarede Arnold – "dersom jeg også var en kejserlig bastard, var æren ikke så stor endda, og min højhed kunne gerne rummes på Deres tagkammer; må jeg ellers spørge, hvor den dumme snak kommer fra?"

"Tag mig det ikke unådigt op, Deres Højhed! men det er den rene sandhed; hele byen ved det allerede. Og så jeg Dem ikke selv i går på fyrstens livhingst, som ingen ellers rider uden han selv – og hvem kunne så fortroligt hilse og tale med vor tilkommende fyrstinde, fyrstens kødelige broderdatter, den skønne prinsesse Goldini, uden en prins af blodet?"

"De tager fejl, hr. vært! red jeg på noget i går, så var det nok på en kæp, og talte jeg med nogen, så var det vist med en stokkeknep eller en sfinx, eller i det allerhøjeste med en grevinde."

"Deres Højhed er nu altid så spøgefuldt" – sagde værten – "jeg mærker nok, De vil være her inkognito; men De har blot at befale, og jeg står ganske til Deres underdanigste tjeneste, både med hus og hjem, ære og gods, liv og blod, kone og børn og alt hvad Dem kært er." Derpå gik værten baglæns ud af døren og faldt af lutter underdanighed ned af alle trapperne.

"Kommer nu raden til de andre, at være gale?" – tænkte Arnold – "eller skulle der virkelig være noget om det? Man har dog hørt så galt før, og jeg har altid haft en anelse om, at der engang måtte blive noget stort af mig; men på den måde havde jeg rigtig nok ikke troet det. Bedre var det dog, om jeg var noget dygtigt selv, end om jeg nu kom til at gælde for noget glimrende

i verden. – Jeg tror, jeg løber min vej fra denne uægte ære – en naturlig prins – hvad stort kommer der ud af det? – ak! kunne jeg kun finde den skønne Cordula igen, slog jeg gerne en streg over storheden og tog til takke for evigt med lyksaligheden. Ak, var hun dog kun virkelig til! det går mig som Pygmaleon nu, jeg har forelsket mig til døden i et værk af min egen opfindelse; men der er ikke mere slige medlidende guder til, som gør mig det døde billede levende for min kærligheds skyld. Og om det nu også skete, ville jeg da tro det? ville jeg da ikke også holde det for en drøm og for en virkning af min egen ophidsede indbildningskraft? – Nej, med os forstandsmennesker er der intet at udrette; kunne vi også fare levende til himmels som Elias, vi ville tro, det var en drøm og indbildning, og kunne dog aldrig blive salige i vor vantro."

Nu bankede det på døren; en ubekendt trådte ind, rakte Arnold et brev og gik. Han åbnede brevet og læste: "Fly, Arnold, fly straks! om en time er det for sildigt."

"Hvilken advarsel!" – tænkte han forundret – "hvem forfølger mig og hvem advarer mig? det er mig alt sammen lige ubegribeligt; men hvorfor fly, når jeg ikke engang ved, hvad jeg flyr for? – jeg bliver – og vil dog se, hvad der kommer ud af det. Det hører også til mit eventyr, kan jeg tænke." Derpå satte han sig til skrivebordet.

En time var næppe forløbet, førend døren fo'r op, og en officer trådte ind med en dragen sabel i hånden, og foreviste ham en kabinetsordre, som befalede ham ufortøvet at adlyde. Her hjalp ingen indvendinger. Han måtte straks følge med, og fik næppe tid til at tage sine papirer i lommen. En lukket vogn holdt for døren og på et øjeblik var han ude af stadsporten. Der

sad han nu i et hjørne af kareten og overvejede sin underlige skæbne. "Måske min vært dog havde ret" – tænkte han – "hvem uden en fyrstelig person gør man sådanne ophævelser for? man frygter måske en kronprætendent i mig, og hvis så er, gør man klogt i at sætte mig fast; for med det gode opgiver jeg ikke mine rettigheder." – Der fo'r nu med ét sådan en heroisk ånd i ham, at det syntes ham en let sag at sætte sig i frihed, hvad øjeblik han ville. Han gjorde allerede mine til at ville afvæbne officeren, som sad lige overfor ham i vognen med den dragne sabel i hånden; men da denne mærkede sin fanges hensigt, slog han skoddet fra vinduet, og Arnold så nu, at vognen var omringet af bevæbnede ryttere, og at modstand altså var forgæves. – "Sig mig kun ét, min herre!" – sagde han nu til sin vogter – "hvem holder man mig for? og hvad har man egentlig i sinde med mig?" "Man holder Dem for en eventyrer" – svarede officeren – "som ved en tilfældig lighed med en vis afdød fyrstelig person søger at udgive Dem for ham og spille en vigtig rolle her i landet. Derfor bringer jeg Dem til den øde grænsebefæstning, min herre! Dersom De virkelig er den person, enkelte sværmere holder Dem for, så hører De netop hjemme der; for der opgav den høje salig herre sin urolige ånd, og der skal De, som hans tro genfærd, have lov til at spøge Deres livstid. Der kan De også uden fare for landet fortsætte Deres eventyr og give det så glimrende en ende, som De vil – på papiret."

"Hvem har sagt Dem, at jeg skriver på et eventyr" – råbte Arnold – "og hvem har givet Dem lov til at tage helten i mit digt for en virkelig person, og oven i købet for mig selv?"

"Det er jo Dem selv" – svarede officeren koldt – "og De holder dog vel Dem selv for en virkelig person?"

"Ja, det er også sandt, for så vidt har De ret, min herre! – men for Fanden! det er jo dog alligevel kun et eventyr."

"Nu vel, så svarer det ene jo til det andet, eller synes denne rejse Dem ikke eventyrlig nok?"

"Jo, til visse! jeg har intet at beklage mig over; jeg mærker nok, at alle mennesker er gale nu om stunder, og jeg selv måske med. Jeg har altid før klaget over, at der var for megen forstand i verden, og at det var poesiens død; nu har jeg da endelig fået det, som jeg ville, og dersom der nu ikke bliver en ordentlig digter af mig, skulle jeg ske en ulykke."

Efter at Arnold havde kørt nat og dag uden ophør, holdt vognen endelig stille, og han så sig nu henført til en øde, vild egn, rundt omgivet af tåger og nøgne klipper. Inderst mellem klipperne ragede et gotisk fangetårn i vejret, som på alle sider var omgivet af en stejl klippemur og dybe uoverstigelige grave. "Skal jeg her indmures på livstid?" – tænkte Arnold og en gysen gennemisnede ham; men han tav og adlød nødvendigheden.

Man førte ham over en vindebro og gennem tre store jernporte. Da den sidste port smældede i lås efter ham, blev et skud løsnet på den anden side af porten og han hørte noget efter vognen rulle bort. Han så sig nu ene i en snæver, mørk forgård, lige over for det skumle fangetårn, hvorfra en gammel gråskægget mand kom ham langsomt i møde med en lygte i den ene hånd og en spændt pistol i den anden.

"Skal du også den vej?" – spurgte gubben og hævede den bevæbnede arm; men drejede tillige lygten således, at skinnet faldt på Arnolds ansigt; i det samme tabte han pistolen, som gik af i faldet, og gubben lå nu på sine knæ uden at mæle et ord og bævede for Arnold som for et spøgelse.

"Hvad skal nu det betyde?" – spurgte Arnold – "hvad holder du mig for? gamle!"

"Ak, Deres højsalige Højhed!" – svarede gubben – "jeg holder jer for, hvad I virkelig er, eller i det mindste har været. – Hav barmhjertighed med mig! og drej nu ikke halsen om på mig! jeg var jo nødt til at slå jer ihjel, prinsessen befalede det jo."

"Har du nogensinde slået mig ihjel?" – spurgte Arnold og lo.

"Ja, desværre! det ved Deres højsalige Højhed bedst selv, og dengang lo I mig ikke ud – hvormed kan jeg nu tjene Deres Højsalighed?"

"Spar titulaturen!" – sagde Arnold – "har du virkelig engang slået mig ihjel, som du jo bedst må vide selv, så er jeg jo død nu og har ingen komplimenter behov; men hvorfor ville du da skyde mig før? kunne det ikke være nok, at du havde taget livet af mig én gang? – Dog sig mig nu én ting, gamle! – rejs dig kun og vær ved frit mod! – hvad er det for en dårekiste, man her har spærret mig inde i? for at du er gal, kan jeg da nok høre, og jeg har en hemmelig mistanke om, at jeg selv nok ikke er så ganske vel forvaret."

"Gud give, her var en dårekiste, herre!" – svarede gubben – "her er det, der er værre: Her er jo en blodig morderhule, som I nok ved selv."

"Slår man ikke folk bedre ihjel her, end man hidindtil har gjort ved mig, så er morderhulen vel ikke så blodig endda; men enten jeg nu er død eller levende, gamle, så trænger jeg til noget at leve af, og dernæst til et godt natteleje; skaf mig nu det først! så kan vi siden tales ved, om vi er døde eller levende, kloge eller gale."

"Jeg kommer mig igen!" – svarede gubben – "Deres Højhed er dog ikke så død endda, som jeg havde troet; for ellers forlangte I vel ikke mad og drikke. Det har dog vel også kun været en forhekset drøm, at jeg stak jer ihjel her for fem år siden med min brødkniv ..."

"Ti stille med drømme!" – afbrød Arnold ham – "jeg har ulykke nok med mine egne, og hvem ved, om jeg ikke nu atter ligger hjemme i min seng og drømmer?"

Under denne besynderlige samtale fulgte Arnold med gubben ind i tårnet, som havde mere lighed med en hule for vilde dyr, end med en menneskelig bolig. Da han havde fået noget at styrke sig på, medens den gamle fangefoged bestandig betragtede ham med et mistænkeligt blik, forlangte han at komme til hvile. Den gamle tog lampen fra bordet og bad ham følge sig. Hver gang Arnold tog et langt skridt, så den gamle sig uroligt tilbage, som vidste han endnu ikke andet, end det var en ånd, der gik bag efter ham gennem de lange, dunkle tårngange; undertiden stod han også stille og sagde med truende stemme: "Kom mig ikke for nær, Deres Højhed! – jeg har min brødkniv endnu."

Endelig kom de til en stor hvælvet sal med stærke jerngitre for vinduerne. Der stod et bord med skrivetøj, en gammel forgyldt stol uden ryg, og en seng med røde damaskes gardiner – alt således henstillet, som om et menneske nylig var gået derfra; men det tykke støv på stol, bord og gardiner viste noksom, at værelset længe måtte have stået således øde.

"Se, her er da Deres sædvanlige værelse" – sagde gubben, og tændte vokslysene i de trearmede lysestager, der stod på bordet – "jeg havde aldrig ventet at se jer igen før dommedag; derfor

ser her lidt støvet og uordentligt ud; men jeg har ikke sat min fod her siden den nat, I ved nok selv, da jeg gik i søvne. Se, der kan I endnu se blodet på lagnet; det må dog altså kun have været næseblod eller rust – det går vel nok af i vask – godnat!" Derpå gik den gamle gråskæg tilbage med sin lampe og låste jerndøren efter sig.

"Den gale mand gør mig dog urolig til sidst" – sagde Arnold og så på det rødplettede lagen. "Han har dog sikkert myrdet et menneske her engang, og tror nu i sin galskab, at det var mig; hvad sikrer mig for, at han ikke kommer og gør ligeså ved mig, når jeg er faldet i søvn? Jeg vil sætte bordet for døren, så kan han dog ikke komme ind, uden at jeg vågner ved larmen."

Da bordet var flyttet, tog han det ene lys og beså sit fængsel nøje. Det var en stor skummel hvælving, og havde kun den eneste indgang. På væggene så han hist og her indridset skrift; han holdt lyset til og studsede; for det var ligesom han her så sin egen håndskrift, og hvad han læste, var steder af Macbeth, som han selv kunne udenad, og som ofte faldt ham ind når han var ene. Der stod også enkelte bibelsprog, og navnet Goldini stødte han ofte på; men efter det fulgte gerne en frygtelig forbandelse fra det gamle testamente.

"Goldini!" – tænkte han – "det navn har jeg jo også hørt før; det unge menneske, som tegnede mig i går, kaldte sig jo prinsesse Goldinis page. Men det var jo Floristan, den skønne grevinde Cordulas page; skulle grevinde Cordula og prinsesse Goldini da være én og den samme? Sagde værten mig ikke også, at han havde set mig hilse og tale med prinsesse Goldini? og det var jo dog grevinde Cordula ... Men nu er jeg jo midt inde i mit eventyr igen. Så meget er da vist" – vedblev han ærgerlig og

holdt sig selv i begge øren – "jeg, *candidatus philosophiæ* Arnold, er statsfange her, og man holder mig for en prins, som efter al sandsynlighed er myrdet her i denne stue af den forrykte fangefoged, og på prinsesse Goldinis befaling. Jeg vil dog optegne, hvad jeg kan udfinde, der er mening i, af alt dette virvar, at jeg ikke i morgen igen skal blande mine drømme dermed, og være lige så gal som i går og i forgårs og alle de andre dage."

Han tog nu sine papirer frem og begyndte at skrive; men det var på eventyret igen, og jo længere han skrev, jo underligere blev det for ham; det var ligesom pennen løb af sig selv, mens han hengav sig til de forunderligste forestillinger – om den ulykkelige prins, som her engang var myrdet – om den dæmoniske prinsesse Goldini og om den skønne Cordula, som snart syntes ham en dejlig fe, der gik med ham til et alter af stjerner, i en dunkel underfuld have; snart syntes det ham igen, hun var en kold marmorsfinx, som spurgte med gådefuld stemme: "Hvem er du?" Til sidst blev hun endog til et frygteligt uhyre, som sagde: "Jeg er prinsesse Goldini – du får ikke ro for mig, før du farer med mig i afgrunden ..."

Udmattet af disse forestillinger kastede han sig på sengen for at hvile; men lod lysene brænde; for han ventede ikke at kunne sove. Hen imod midnat slumrede han dog ind et øjeblik, men vaktet straks efter af en susende lyd, og en kold gysen fo'r over ham. Han slog øjnene op, og alle seks lys var slukkede. Nu erindrede han sig at have set et lille hul på en af ruderne bag gitteret, og trøstede sig med, at måske et vindpust derigennem havde slukket lysene; skønt der var liden sandsynlighed for det i den afstand, og han heller ikke mærkede den mindste trækvind.

Han forsøgte at slumre igen; men nu faldt det blodige lagen ham ind, og det var ligesom blodet blev vådt og varmt under ham, og fyldte hele sengen med en brændende strøm. Han fo'r forfærdet i vejret, rev lagenet til side, og den gruelige fornemmelse var forsvundet. Nu skinnede månen klart gennem vinduesgitteret; han så hen mod døren for at se, om den var lukket. Bordet stod endnu for den som før; men hans forfærdelse var grænseløs, da han i stolen så et menneske sidde med ryggen imod sengen og skrive. "Er det den gale fangefoged?" – tænkte han – "eller er det den myrdedes genfærd, på hvis blodige dødsseng du ligger? – eller er det dig selv, dit andet, ubegribelige jeg, som nu sidder på din plads, og fortsætter dit livs vidunderlige eventyr?" – I det samme vendte skikkelsen sit ansigt om mod Arnold og stirrede stift på ham; det var et blegt, men ædelt, skønt forvildet åsyn, og på panden var blod. Månen skinnede underligt på det sælsomme dødningeansigt, og Arnold genkendte med usigelig rædsel sit eget åsyn, så livagtigt, som så han sig i et spejl; kun blegheden og den blodige pande vedkendte han sig ikke. Forgæves ville han spørge: "Hvem er du?" Det var ligesom en usynlig hånd holdt ham for munden, og som det spørgsmål måtte koste hans liv. Forgæves søgte han at rejse sig; han kunne hverken røre hånd eller fod. Nu hævede den sælsomme skikkelse sig fra stolen, trådte et skridt nærmere mod sengen, og gav Arnold et betydende vink, mens han pegede på en hvid rose i panelet. – Mere så ikke den bestyrte Arnold; han sank udmattet tilbage, og kom først til sig selv hen ved morgenstunden ved et forfærdeligt bulder.

Da han slog øjnene op, så han bordet omvæltet, og den gale fangefoged stod ved hans seng med en gammel, rusten kniv i hånden.

"Jeg kommer til at gøre det om igen, herre!" – sagde den afsindige gamle og fordrejede ansigtet krampagtigt – "prinsesse Goldini vil ingen ro lade mig have, og Deres højsalige Højhed må finde sig i at danse til himmels endnu engang!" Han gjorde allerede mine til at støde ham kniven i hjertet; men nu kom pludselig Arnolds hele ungdomskraft tilbage, da han så et virkeligt, levende menneske for sig; på et øjeblik var han ude af sengen, havde kniven i sin hånd, og den gamle lå afmægtig på gulvet. Solen kastede just sine første stråler ind i den dunkle hvælving, og Arnold så nu ret nøje den gamles fortrukne ansigt. "Han er dog galere end jeg" – tænkte han – "og skal nogen af os regere her, så tilkommer det mig, som den klogeste." Derpå tog han nøgleknippet ud af den gamles krumme hånd, bandt ham hænderne på ryggen, og hjalp ham til live.

Da den gamle fik øjnene op og så, han var bundet, og at nøglerne sammen med kniven var i Arnolds hånd, satte han sig ganske sagtmodig ned, og sagde med et underligt nik: "Ja, det skulle Deres Højhed have gjort for længe siden, det havde været godt for os begge: De havde beholdt Deres unge liv, og jeg mine gamle hænder rene."

Arnold lod den gamle sidde, og eftertænkte denne nats besynderlige hændelser. Han bemærkede nu først et stort spejl, som hang på væggen, skrås over for hans seng, og han begyndte at tro, det syn, han havde set om natten, kun var hans eget billede i spejlet; for nu så han, at han virkelig både var bleg og blodig, og havde nok stødt sin pande i mørket mod

sengestolpen. Han tog sine papirer i hånden, og så nu alt det skrevet med sin egen hånd, som han siden i går havde drømt eller tænkt, eller virkelig troet at fornemme. "Nu vel!" – tænkte han – "sådan må det altså være, når man er digter; mit eventyr går rask fra hånden, og hvis det kun ikke gør mig rent gal, inden det får ende, så vil jeg med alt dette prise mig ret lykkelig. – Hør nu gamle!" – sagde han til fangefogeden, og løste hans hænder, efter at han først havde undersøgt, om han ingen flere våben havde hos sig – "nu er jeg fangefoged her, og du er statsfange, forstår du ikke nok det?"

"Ja, det er godt at forstå" – svarede gubben – "I er mig, og jeg er jer, det er en ren sag, det kan én jo se med et halvt øje, det er heller ikke mig, der har stukket Deres Højhed ihjel, men det er jer, gale karl! der har stukket min højhed ihjel" – her slog den gamle en høj latter op – "ja, nu har I det så godt!" – vedblev han – "nu kan I se, hvor rart det er at være fangefoged på prinsessens forheksede slot."

"Er du den eneste levende sjæl her på slottet?" – spurgte Arnold.

"Levende sjæl?" – gentog den gamle – "det er et underligt spørgsmål – levende kroppe er her nu slet ingen af, undtagen det skulle være en af os; men jeg er jo et spøgelse nu, og om min sjæl lever, ja det skal jeg sige jer på den yderste dag."

"Af ham får jeg nok aldrig et fornuftigt ord," tænkte Arnold, og besluttede nu selv at undersøge det mistænkelige slot. Han låsede døren efter sig for den forrykte gamle, og gik med nøgleknippet og kniven i hånden gennem de lange mørke gange. Hvert øjeblik ventede han at møde noget usædvanligt og dæmonisk; for han troede nu dog næsten, at det var et

forhekset slot, han var kommet til. Han kunne ikke tilbageholde en vis ængstelig følelse, som forventningen om overnaturlige begivenheder altid medfører; men bevidstheden om, at det nu dog var dag, uagtet der var mørkt i gangen, og den skarpsindighed, hvormed han før havde udfundet, at hans natlige syn kun var et optisk selvbedrag, og at alt det eventyrlige, han hidtil havde troet at opleve, ingen objektiv realitet havde; men kun var en subjektiv ytring af hans digtertalent – alt dette gav ham mod. For ganske at sikre sig mod ethvert anfald af forskruet fantasi, tog han nu desuden sin tilflugt til sin forstandige salig plejefaders lærdom, som gik ud på, at når som helst man hørte nogen lyd, hvis årsag man ikke kunne begribe, kunne man altid være temmelig sikker på, at det var rotter; og når man så noget, som syntes overnaturligt, var det enten tyve eller forklædte kærester, eller også drømte man og lod sig bedrage af sin egen fantasi. Denne filosofi havde Arnold ofte udleet tilforn; men nu syntes det ham dog ønskeligt at kunne redde dens ære og holde al ængstelse borte med dens solide skjold. Han søgte derfor nu også at indprente sig disse lærdomme som trosartikler. I det samme hørte han en klagende stemme som fra en døende, tæt ved sig. – "Det er rotter!" – sagde han højt til sig selv, og gik videre. Nu så han en skikkelse, ligesom det syn, han havde set sidste nat, bevæge sig langsomt foran ham i den lange mørke gang, og ikke på sædvanlig menneskevis, men svævende som en skygge. "Det er en tyv eller en forklædt elsker" – sagde han nu – "dog, hvad kan her være at stjæle? og hvem kan her være at elske på et øde fjeldslot, hos en gammel forrykt fangefoged, der lever som et dyr i sin hule? Det er altså et billede, min egen fantasi foregøgler mig; nu velan!

som sådan vil jeg da behandle det, og hvis det er mit eget åndsfoster, behøver jeg ingen komplimenter at gøre." – "Stop, min søn!" – råbte han nu – "eller hvad det er, du hedder, du skabning af min ophidsede indbildningskraft, som spadserer der foran mig i min brune frakke! Hav den godhed at sige mig hvem du egentlig er?" I det samme vendte skikkelsen sit ansigt om til ham, og han så nu atter sit eget åsyn som i et spejl. "Om forladelse, min herre!" – sagde han nu lidt forvirret og bukkede – "De skulle dog aldrig være en vis *candidatus philosophiæ* hr. Arnold, som jeg hidindtil i min uskyldighed har holdt for mig selv?"

"Din tvillingbroder var jeg" – svarede skikkelsen og forsvandt. – "Nej, nu bliver det alt for galt!" – sagde Arnold – "tør et lumpent fantasibillede, som jeg selv har skabt, et usselt skyggeværk uden kød og blod, så fripostigt fordriste sig til at påstå, han er i familie med mig, det måtte jeg dog selv vide bedre. Men Gud give, det var min fætter eller endog min tvillingbroder!" – vedblev han noget ængstelig – "så var det dog ikke mig selv – og en tvillingbroder har jeg dog virkelig haft engang, det har jeg selv engang hørt af min amme; men dermed er jeg lige klog, og ved lige så lidt, hvem han er, som hvem jeg er." Nu var han ved enden af gangen og stødte på en dør, som ikke var lukket i lås; han åbnede den og trådte ind i en stor lys sal, hvor der på væggene hang en lang række billeder af fyrstelige personer. Det var lutter kronede hoveder og næsten alle havde de deres dronninger ved siden; somme havde endog flere. Den, som var yderst i rækken hang imellem to dejlige kvinder, hvoraft kun den på højre side bar en krone, men den på venstre side havde to små drengebørn på sit skød, der lignede

hinanden som to dråber vand; men moderen syntes med en frygtsom mine at ville tilhulle børnene for dronningens øjne, og Arnold så nu i baggrunden af maleriet en dunkel skikkelse, med en dolk i den ene hånd og en maske i den anden, og på masken syntes han med forundring at genkende den skønne Cordulas ansigt. – "Hvorledes!" – tænkte han, – "hører dette billedgalleri måske med til mit eventyr?" – Nu faldt hans blik på den modsatte væg, og der så han virkelig den skønne Cordulas billede; men med et slør for ansigtet, hvorigennem han dog tydeligt kunne genkende de så inderligt elskede træk; ved hendes side hang et andet endnu mere tilsløret billede; men hvori han syntes at kunne skimte grundtrækkene af sit eget åsyn. I det samme sprang døren op og Floristan trådte ind. "Følg med mig!" – sagde pagen – "og du kan reddes endnu; ser du ikke, hvor dæmonen truer dig selv i moders skød? Om et øjeblik er hun her og vil blænde dig med den fortryllende maske. Forlang ikke at vide mere! – men følg mig!"

"Ej, ej, hr. tusindkunstner!" – sagde Arnold – "skal jeg træffe Dem her! – Jeg forstår ikke ret meget af, hvad De siger mig der, og endnu mindre af alt, hvad der er hændt mig, siden jeg første gang havde den fornøjelse at se Dem; imidlertid skal De have tak, hvis De vil hjælpe mig ud af denne vildrede. Men billedsalen her kan jeg ikke forlade så hastigt. Den skønne grevindes billede der må jeg se noget længere på; det skal vel være mig selv, som hænger der ved hendes side? eller er det måske min hr. fætter eller tvillingbroder? vil jeg sige – mig synes han har en krone på hovedet; det er godt, den karl er halvt usynlig, så jeg ham rigtigt igen, blev jeg nok rent forrykt. Det er ellers et underligt indfald, hr. page! at male folk med slør på,

det giver dem noget skyggeagtigt og spøgelsesmæssigt, som ordentligt gør en ængstelig – og hvorfor skal den skønne Cordulas åsyn være mig tilhyllet? vel ved jeg, hun er en hemmelighedsfuld sfinx – men jeg elsker hende dog usigeligt ..."

"Så se hende da ganske og følg mig så straks!" – sagde Floristan, mens han rakte hånden i vejret og ligesom drog sløret til side. Den skønne Cordula smilede nu i al sin skønhedsglans til den henrykte Arnold, som midt i sin glæde dog ikke kunne andet end forundre sig over, at et malet slør lod sig ligeså let drage til side som et virkeligt.

"Kom nu!" – afbrød Floristan ham – "her er intet øjeblik at spille!"

"Lad mig først se lidt endnu!" – sagde Arnold bønligt og kunne ikke rive sig bort fra det fortryllende billede. – "Også et blik endnu på dette!" – vedblev han og pegede på moderen med de to børn på skødet – "det er formodentlig en slags allegori, men allegorier kan jeg ikke lide for min død – jeg forlanger heller ingen forklaring derover. Sig mig kun, hvem den dunkle figur er der i baggrunden med dolken og masken; det skal vel være Melpomene; men hvorfor ligner masken min skønne grevinde? og hvorfor har moderen det ængstelige blik og de to lige store børn? for det skal dog vel være en madonna? jeg ville i det mindste ønske, hun var det; intet uden den skønne Cordulas blik kan drage mig bort fra dette fromme, moderlige åsyn ..."

"Men kom dog!" – råbte Floristan – "dersom De dvæler et øjeblik endnu, ser De aldrig den skønne Cordula mere ..."

"Hvorledes? du vil bringe mig til hende, velsignede page!" – råbte Arnold og faldt Floristan om halsen – "før mig, hvorhen du vil! – jeg følger dig straks. Men det er sandt, den forrykte gamle må jeg dog først lukke ud, ellers hungrer han jo ihjel derinde – bi lidt! jeg kommer straks igen." – Derpå løb han tilbage i den mørke gang, for at lukke den gamle ud af hvælvingen; men forvildede sig i mørket og kunne ingensteds finde nogen dør. Der faldt nu også adskillige underlige tanker ham ind, om hvem det genfærd kunne være, han havde holdt for sig selv, og hvem han selv i grunden var, siden hans billede hang tilsløret mellem konger og fyrster.

"Det er for silde!" – lød nu Floristans stemme efter ham – "vogt dig for Melpomene! hun kommer!" – "Hvad skal nu den snak betyde" – tænkte Arnold – "at bede en digter vogte sig for den tragiske musa – jeg ved jo dog, muser og gratier ingen skade gør os nu om stunder; men kunne jeg kun finde den forheksede dør!"

Endelig fandt han døren, og da han trådte ind i hvælvingen, så han den ulykkelige gamle, bleg som en døende, med sønderrevne klæder og afrevne hår, knæle ved sengen og bade blodpletterne på lagenet med sine tårer, medens han bestandig gned derpå og mumlede nogle uforståelige ord. – Dette syn bevægede Arnold til medynk. "Fortvivl ikke, gubbe! din synd kan vel tilgives dig!" sagde han og lagde hånden på det isgrå, blødende hoved. Da rejste den gamle sig, så på ham med et underligt smil og nikkede: "I vil ikke lade jeres høje blod komme over mit hoved" – sagde han – "nu vel, så kom da, jeg vil gøre alting godt igen og heller ikke længere forholde jer, hvad jeres er med rette." Derpå gik han hen til panelet, hvor en hvid rose var

malet, der trykkede han på en hemmelig fjeder og der åbnede sig et lille skab i muren. Deraf udtog han en kort stav, og gav Arnold den i hånden, tog en kappe frem og hang den over hans skuldre, og satte endelig noget på hans hoved, som han ikke ret kunne skelne, hvad var. "Gå nu med fred!" – sagde gubben – "og glæd jer i jeres herlighed! Nu må prinsessen gøre ved mig, hvad hun vil! jeg er så alligevel i hendes kløer; men når jeg farer til Helvede, kan jeg dog trøste mig med, at I ikke kommer igen og kræver mig for jeres skat."

"Du er fri, gamle!" sagde Arnold og skyndte sig tilbage til billedsalen for der at træffe Floristan igen og ile med ham til den skønne Cordula. Men idet han trådte ind i salen, var de malede konger og dronninger tilligemed Floristan forsvundet, og hvorhen han vendte sit blik, så han kun et eneste billede, men tusindfold fordoblet, og som førte sig og levede: – Det var ham selv, i en prægtig kongedragt med scepter og krone. Han mærkede nu, at alle væggene var af det klareste spejlkrystal, som viste ham hans egen herlige skikkelse i en uendelig række af kronede hoveder, der alle var gentagelser af hinanden. "Det var altså de billeder, jeg så her før" – tænkte han – "kun mangler her, synes mig, ved den herlige kongerække, at hver konge skulle have en dejlig dronning ved siden, da ville jeg i dette billedperspektiv se mig selv og mine efterkommere i en herlighed og glæde, som aldrig skulle have ende ... Men nu begynder jeg vist at drømme igen" – vedblev han – "hvorledes er jeg blevet konge? Det er dog vel aldrig igen et kapitel i mit eventyr, som jeg nu måske sidder hjemme på mit tagkammer og skriver?" – Videre kom han ikke i sine betragtninger, da døren fløj op, og en prægtig dame trådte ind med en

purpurkåbe om sine skuldre, guldkrone på hovedet, og i hvis dejlige åsyn han ufejlbarlig troede at genkende den skønne Cordula. "Hvad ser jeg!" – råbte Arnold og sank for hendes fødder – "Cordula, min brud! min evigt elskede brud!"

"Din dronning, hvis du har mod!" – svarede den skønne, og der fo'r som et glødende strålevæld fra hendes sorte funklende øjne, og tændte en attrå i Arnolds hjerte, som han aldrig før havde virkelig følt, men kun leget med i sine drømme. Det gik ham som Macbeth på den sælsomme hede, da de rædsomme søstre hilste ham som konge, og han genkendte ikke den skønne Cordulas ånd i dette fortærende blik, som syntes at hæve ham til en svimmel højde, der tillige bragte ham til at grue for sig selv. Men det var dog Cordulas åsyn, det var hendes liflige stemme, og i den prægtige dronningedragt, med de glødende kinder, og det elskovsfunklende liv i hvert blik, syntes hun ham endnu langt uimodståeligere henrivende, end tilforn. Det var, som hun lovede ham en langt virkeligere og håndgribeligere lyksalighed nu, end med det ellers blege gådefulde åsyn, der altid havde sat ham i en underlig anelsesfuld stemning, og bragt ham til at betragte sig selv som en gåde, sit liv som en drøm, og sin elskede som et overjordisk væsen og en ubegribelig sfinx. "Ja, skønne Cordula!" – råbte han – "bliv min dronning, og jeg har mod til hvad det skal være – det koste hvad det vil! det koste liv, det koste blod!"

"Ja, blod vil det koste" – svarede den skønne – "men hverken dit eller mit. Du er født til den krone, du nu bærer; sværg at lyde mig i blinde! – og den skal blive din –"

"Uimodståelige!" – råbte Arnold og ville synke i hendes arme; men pludselig grebet af en uvilkårlig rædsel, standsede han og

slog et kors for sit bryst. I det samme hørte han en stemme bag ved sig, som råbte: "Tag Dem i agt, Deres Højhed, lad Dem ikke anden gang skuffe! Det er jo Satans oldemoder, I der vil omfavne; skal hun danse til Helvede med nogen her, så er det med mig!" – i samme øjeblik så han den gamle fangefoged styrte i armene på den skønne, og nu syntes han, at hendes ansigt pludselig forvandlede sig og blev gammelt og rynket. Han fo'r forfærdet tilbage og så nu den gamle fangefoged danse lystigt hen ad gulvet med den forrykte sælgekælling fra Hamborg. Salen løb rundt med den forfærdede Arnold, og han tabte både scepter og krone. Han tumlede fort, som i blinde, og vidste ikke, hvor han var, til han endelig følte, at en holdt ham ved hånden og hørte en velbekendt stemme, som sagde: "Det var et slemt stykke vej – nu er vi over det værste; men havde jeg ikke været gesvindt, havde De før mistet både hat og stok, hr. Arnold." – Det var Floristan, som rakte ham hatten og den velbekendte stok med sfinxen, som han nu længe ikke havde tænkt på. Pagen fortalte tillige, at de nu var på vej til den skønne Cordula, og var lykkeligt sluppet ud af den falske prinsesse Goldinis forheksede slot.

"Hør nu, Floristan!" – sagde Arnold, efter at han længe havde gået tavs og alvorlig – "nu vil jeg aldrig mere tænke på, hvem jeg er, om jeg er stor eller lille, digter eller konge, statsfange eller student. Hvad jeg er, bliver jeg dog alligevel, enten jeg ved det og gælder for det eller ikke. Andet end sig selv, kan ingen jo heller blive, om han også tusinde gange bilder sig det ind og hele verden siger, han har ret. Ved at tænke for meget på sig selv, bliver han desuden gal til sidst mærker jeg, eller – hvad der er endnu værre – kommer i Fandens og hans oldemoders klør;

for jeg tvivler ikke længere på, at jo denne prinsesse Goldini var en forførerisk djævel, som med den skønne Cordulas maske ville lokke mig i afgrunden. Måske har jeg også drømt det alt sammen; det kommer i grunden ud på ét; men at den herlige, fortryllende verden, hvori den skønne Cordula lever og rører sig og hvor jeg har levet så lykkelige timer med hende – at den er sand og virkelig og hverken nogen drøm eller et betydningsløst eventyr, som jeg selv har opfundet, derpå vil jeg nu heller ikke tvivle et øjeblik mere i mit liv, om også hele verden rejste sig imod mig og påstod, jeg var dårekistegal."

"Ret så!" – sagde Floristan og rakte ham sin hånd – "tro på din lykke! – og den er dig nær."

"Hvem du så er, skønne yngling!" – vedblev Arnold – "enten du er et menneske som jeg eller ikke, så ved jeg dog nu, at du mener mig det vel, og ikke står i den djævelindes tjeneste, af hvis hekseslot du nu har befriet mig. Men du vil føre mig til min Cordula – ikke sandt? til hende, som vist ejer kronen i ånd og sandhed, om hun end aldrig bærer navnet og den tomme glans deraf i verden – til hende vil du føre mig tilbage, som min sjæl ene finder fred og lyksalighed hos, bliver hun mig så også en evig gåde."

"Her ser du allerede hendes slot" – sagde Floristan – "men gruer du ej længere for den gådefulde sfinx?"

"Nej, nu er jeg forsonet med dens hellige mysterium" – råbte Arnold henrykt – "og spørger sfinxen mig atter: "Hvem er du? og hvem er jeg?" – se, da vil jeg pege op på himlens stjerner og sige: "Der kan du læse det, jeg ved det ikke" – jeg vil og skal vel ikke vide det nu; men ét ved jeg, og det er, at jeg elsker dig grænseløst og skal elske dig i evighed, skønne ubegribelige!"

"Amen!" – sagde en sød, velbekendt stemme, og den skønne Cordula fløj i hans arme – "nu er jeg ikke længere et drømmebillede for dig, min elskede! og nu skal ingen fjendtlig ånd adskille os mere. Dæmonen er forsvundet, som bar skikkelsen, navnet og den blændende glans, og gjaldt for mig i den blinde verdens øjne; men mig skal ingen se uden den, som tror på mig, og elsker mig uden at forstå mig. Du har ikke drømt, min elskede, dit eventyr er sandt og virkeligt oplevet; det er ikke opfundet af dig på menneskelig vis, men skabt i dig og ved dig af andre og mægtigere ånder. Din urolige tvillingbroders vildfarne ånd, i hvem du troede at se dit eget væsen, og hvis forfølgende drømme fandt sådan samstemning i din sjæl, at de nær havde ført dig dæmonerne i vold, han er nu kommet til klarhed og fred; for skatten er hævet og forsvundet, som bandt hans forvildede sjæl til det forgængelige."

"Sig mig ikke mere, skønne Cordula!" – afbrød hende den henrykte Arnold – "jeg ved nok og vil ikke vide mere; dig har jeg jo nu, og der mangler intet mere i min lyksalighed."

Solen var allerede gået ned og fuldmånen skinnede klart gennem træerne. Nu rullede Cordulas skønne, velbekendte guldkarm frem mellem buskene og det lykkelige brudepar besteg den, hvorpå Floristan greb silketømmerne og styrede de vælige gangere gennem den dunkle skov til det prægtigt oplyste slot.

Der modtog dem atter de dansende ynglinge og piger med kransene og de flammende brudedefakler, ligesom sidst. På slottet modtog dem også et talrigt selskab, hvori Arnold nu genkendte manganen ven og broder i ånden, som han i lang tid

ikke havde set. De modtog ham alle med inderlig glæde og lykønskede ham som den skønne Cordulas brudgom.

I haven steg atter den muntre glædesild op fra øen i den spejlklare sø, og i lunden funkede højaltret med de tusinde stjerner.

Hånd i hånd gik Arnold og den skønne Cordula til alteret. Da hun nu knælede andagtsfuld ved hans side og rakte ham den elfenbenshvide hånd, mens hun hævede de skønne, betydningsfulde øjne mod himlen, da syntes hun ham vel atter et overjordisk, ubegribeligt væsen, der lig en gådefuld sfinx lå hånd i hånd med ham for den eviges trone; men han gruede ikke mere for det herlige syn: En høj, anelsesfuld glæde opfyldte hans hjerte, og det var som en engel hviskede dybt i hans sjæl, med Floristans velbekendte stemme: "Lyksalige eventyrer! Du vandt dog prinsessen – og hendes er kronen, når al verdens herlighed er tant og forfængelig drøm!"

Altertavlen i Sorø

En fortælling.

Det var en stormende efterårsaften 1647. De gule bøgeløv hvirvlede hen gennem skoven ved Sorø, og den ellers venlige sø svulmede højt og vildt som havet. "Bor vælske Franz her i skoven?" – lød en klar, mandig stemme på landevejen, og grev Otto standsede sin skimmel ved bondehuset, medens han bankede på ruden med sin ridepisk.

"I kan aldrig ride fejl" – svarede en gammel kone og åbnede vinduet på klem – "når I følger vejen til venstre langs med søen. Det første hus, I støder på, er skovfogedhuset."

Den unge greve takkede og red videre. Da han svingede ned ad vejen til venstre, hvor månen pludselig kom frem mellem træerne, med sin bævende sølvstøtte i søen, sprang hans tro skimmel til siden og blev sky; grevens øjne faldt i det samme på en hul egestub ved vejen, hvortil en menneskelig skikkelse stod lænet. Det var en jæger, med riflen ved sin fod; ved siden stod hans hest bundet til stubben, og da månen just belyste hans ansigt, følte den unge greve første gang i sit liv en uvilkaarlig rædsel; det var som han så et velbekendt ansigt, men skrækkelig forvandlet og forvildet. Han gav sig ikke tid til at gøre sig rede for denne rædsel, som han hidindtil på sine rejser aldrig havde følt, ikke engang ved virkelige overfald af røvere og stimænd, som han rask havde hugget sig igennem, og uden at eftertænke, hvorfor han nu gruede, gav han sin skimmel af sporerne og forsvandt.

Den ensomme jæger ved stubben var vælske Franz. – Således kaldte man ham, fordi han havde været herskabsjæger hos en adelig familie, med hvem han i flere år havde opholdt sig i Italien, og som til løn for hans troskab havde skaffet ham den lille skovfogedtjeneste ved Sorø. Han var født der i egnen, hvor hans fader havde ejet en mølle; men hans lange ophold i Italien havde givet ham en sydlig gulbrun ansigtsfarve, og hans nordiske blonde hår og kindsæg var blevet dunkelt og noget rødligt i de yderste dele. Han var en mand på nogle og fyrretyve år; men når han var oprømt og lystig kunne han endnu gælde for ung, formedelst den overordentlige livlighed og heftighed, han syntes at have medbragt fra syden. Dog når hans tungsindige og vilde luner kom over ham, kunne han se så ældgammel og tillige så fortvivlet og frygtelig ud, at ingen gerne mødte ham alene i skoven. Der gik han ofte hele nætter med sin riffel på nakken og fløjtede eller sang underlige vælske sange i måneskinnet, helst når efterårsstormen hvirvlede løvet omkring ham, og søen var mørk og urolig. Når han således tumlede om i skoven og ved søen, sad hans eneste barn, den skønne, livlige Gjulina, som var født i det herlige Italien, alene hjemme i skovhuset og så på de smukke billeder af Capri, Sorrento og Ischia, med de mangfoldige paradisiske egne, som faderen i små kobberstik havde medbragt fra hendes fortryllende fødeland, og som hun forgæves søgte klart at kalde tilbage i sin erindring; for hun var kommet så tidligt bort derfra, at hun kun i sin længsel efter hint fortryllende land syntes at have en anelse og dunkel drøm om dets herlighed. Om sin moder vidste hun heller intet; derom ville faderen aldrig tale. Fra den tid, hun kunne erindre noget, havde hun aldrig

hørt navnet *moder* nævne uden af fremmede børn, og hun havde da tit grædt, fordi hun ingen moder havde. Hun var tre år gammel, da grevinde N- medtog hende fra Salerno på sin tilbagerejse fra Italien, tilligemed faderen, som allerede havde ledsaget familien på en tidligere rejse, og fra den tid havde Gjulina ikke set sit skønne, ubekendte fødeland. I de to år, som rejsen varede, havde hun udviklet sig betydeligt, og fra den tid havde hun mange erindringer tilbage. Hun havde været den skønne grevindes yndling og altid siddet inde i vognen hos hende og de to unge grever, Otto og Vilhelm, medens hendes fader sad udenfor hos tjeneren, hvilken afstand han dog ikke altid måtte iagttage; men på gæstgiverstederne og i de fremmede byer, hvor ingen, som kendte dem, var til stede, var jæger Franzesco altid den, der opmuntrede og underholdt hele rejseselskabet. Gjulina kunne endnu tydeligt erindre, hvorledes grevinden og begge de unge grever havde grædt, da hendes fader for ti år siden tog afsked med sit herskab, for med sin dengang femårige Gjulina at flytte ud i skovhuset ved Sorø, medens de unge grever, som da næsten var fuldvoksne, fulgte deres sygelige og tungsindige moder på en baderejse i Tyskland.

Siden den tid var næsten intet år gået hen, uden Gjulina jo havde modtaget kære og kostbare erindringer og smykker fra grevinden. Hun klædte sig dog i simpel dansk bondepigedragt, for ikke at anses for hovmodig og fremmed blandt sine jævnlige, og hun så langt smukkere ud om søndagen, med de røde strikkede ærmer og den blommede bul, end de fornemme købstadsjomfruer med deres unationale og hensigtsløse modepynt. Kun ved bryllupper og andre festlige lejligheder

anbragte hun et par perler eller glinsende stene i de opsatte hårfletninger, og når hun var ene, helst når det var hendes eller faderens fødsels- eller navnedage, kunne hun ikke modstå den barnlige lyst til bag lukkede døre at anlægge den skønne fremmede dragt, som hun vidste, man bar i hendes fødeland, og som hun efter faderens malede kobberstik havde forfærdiget sig af de fremmede stoffer og smykker, den gavmilde grevinde havde sendt hende.

Jæger Franz havde ved sin omgang med dannede rejsende lært mere, end hans stand og fødsel gav ham lejlighed til. På den tidligere rejse med den grevelige familie havde han været den afdøde greves yndling og var mere behandlet som hans ven end som tjener. Hvad han dengang manglede i kundskaber og hvad der fordredes til at være en sådan mands ledsager og ven, havde han snart i sin herres selskab indhentet. Indtil grevens sidste time havde Franz også, næst grevinden og børnene, været hans kæreste og fortroligste rejsefælle. Da greven, straks efter sin tilbagekomst fra sin videnskabelige omflakken i Sicilien og på de barbariske kyster, i Neapel faldt i den heftige feber, som endte hans dage, på samme tid som grevinden også var sengeliggende, var Franz den eneste, han ville plejes og modtage lægemidler af, og hans sidste ord til grevinden var, at hun måtte sørge for den tro Franzes fremtid. De mange lande, vælske Franz siden havde set, og det samkvem med hans herskab, hvori han så længe havde levet, havde udviklet mange åndsevner hos ham, og han var således i stand til at give sin datter en opdragelse, som kun få landsbypiger havde lejlighed til at nyde. Vælske Franzes Julie eller *den smukke skovfogedpige* var derfor også bekendt i hele Sorø omegn, og de fornemste

borgerdøtre i byen skammede sig ikke ved at omgås hende; idet de syntes at nedlade sig til hende, drog hun dem uformærket op til sig og vidste at underholde dem på den lunefuldeste og åndrigste måde. Af bønderpigerne var hun ikke mindre afholdt, og de var ikke så lidt stolte af, at hun helst ville regnes til deres stand, skønt hun var fortrolig med præstens døtre og de fornemme jomfruer i staden. Først på det sidste år havde nogen lunkenhed indsneget sig i hendes mange veninders hengivenhed, og hun sad nu oftere alene og forladt i skovhuset; men de unge herrer i byen og på herregårdene, så vel som præstens og møllerens sønner, begyndte nu også at rose og henrives af den lille italienske skovfogedpige, som allerede havde fyldt sit femtende år og havde været til første kommunion sidste påske.

Franz var hemmeligt gået over til katolicismen i Vælskland, men havde ikke kunnet undgå at lade sin datter oplære i de lutherske troslærdomme, skønt hun tidlig havde lært sit *Ave Marie* og havde den Hellige Jomfru og de fromme helgener ret kær i sit hjerte.

I et lille afsides kammer i skovhuset, hvor ingen kom uden fader og datter, hang også over et husalter af egetræ den skønne himmeldronnings billede; der brændte en lampe dag og nat, og Gjuliaana passede altid at holde lampen ved lige og have friske blomster til enhver fest, for at smykke det lille husalter dermed. Undertiden bad faderen der i enrum; men på én dag om året lukkede han sig inde der et helt døgn og kom da altid forvirret og bleg som en døende derfra, udmattet af bøn og faste. Det var den anden november, Alle Sjæles Dag. Hvad særdeles bemærkelsesværdigt just den dag havde for ham, derom havde

Gjuliana kun én gang spurgt faderen; men hun vovede aldrig mere det spørgsmål, således havde faderens knusende blik forfærdet hende. Over hendes moders skæbne, og hendes egen tidligste barndomshistorie lå ligeledes et dunkelt hemmelighedsslør udbredt, som hun aldrig vovede at ville opløfte; men hun måtte være glad, når den gådefulde fader syntes i et lystigt øjebliksliv at forglemme alt forgangen og tilkommende. Dette lykkedes ham også for det meste, og mange holdt ham for den muntreste og lykkeligste mand af verden. Kun når Alle Sjæles Dag nærmede sig, skyede han alt menneskeligt selskab og fo'r om i skoven på jagt nat og dag, men kom for det meste uden bytte og med den ladte riffel tilbage.

Det var nu just en sådan aften midt i oktober. Gjuliana havde i sin ensomhed iført sig sin kære italienske dragt, for dermed at glæde sig selv og måske adsprede faderen ved hans hjemkomst. Hun sad med sølvnålen i de sorte lokker, med den rosenrøde stoffes trøje og skørt, som hun havde læst man bar i Nettuno; og med sine kære små billeder for øje, drømte hun sig midt ind blandt hine fortryllende egne. Det var sildigt om aftenen, da hun hørte hestetramp udenfor, som standsede på stenbroen langs med huset. Hun troede, det var faderen, og ville gå ham i møde, da åbnedes allerede døren, og den unge grev Otto trådte ind, men blev forbavset stående ved at se den skønne italienerinde her i det nordiske skovhus. Han vidste ikke om han drømte eller vågede; for en sådan skønhed havde han endnu aldrig set, og den sydlandske dragt, hvori dette yndige billede her svævede ham i møde, gav det hele noget eventyrligt og drømmeagtigt. "Gjuliana!" – udbrød han og besindede sig –

"Ja, rigtigt! Gjuliana må det jo være – og jeg er Otto" – fortsatte han – "den lille, overgivne Otto, som legede med pomeranser med Dem i vognen for ti år siden."

"Otto!" – råbte Gjuliana og erindrede sig den halvvoksne legebroder, som han endnu stod for hende i hendes barndomsdrømme, og hun havde i sin glæde nær faldet den unge greve om halsen; men hun så nu den skønne, høje mand for sig og bluedes. "De overrasker mig, hr. greve!" – sagde hun rødmende – "jeg var et ganske lille barn, da De sidst så mig, og nu finder De et stort barn i mig igen: jeg ventede kun min fader i aften – og denne dragt" . . . "Klæder Dem velsignet" – afbrød greven hende – "og sætter mig som ved et trylleslag tilbage i det skønne Italien – slå ikke øjnene ned! lad mig dog se, om jeg kan genkende den lille femårspige endnu! – jo, øjnene er de samme; men nu tør jeg ikke længere sige du til Dem og kalde Dem min Gjuliana som dengang."

"Og min lille ridder Otto med træsablen, som skulle forsvare mig mod røverne, er også forsvundet" – svarede Gjuliana – "men sig mig, hr. greve, hvilken lykkelig omstændighed har bragt os i Deres erindring, at De overrasker os nu her i vort lille skovhus?"

"Derom skal jeg tale med Deres fader" – sagde Otto alvorligt – "han er vel ikke hjemme, men ventes dog vel i aften?"

"Han er i skoven på jagt; men jeg håber dog han kommer hjem i aften. Jeg har i flere dage næsten slet ikke set ham. Men De er vel træt af rejsen og behøver forfriskning. – Lad som De var hjemme, hr. greve! Jeg skal straks være her igen!" Med disse ord løb Gjuliana ud af stuen, og grev Otto satte sig ved bordet. Han så intet uden den skønne Gjulianas billede, som havde

gjort et forunderligt og pludseligt indtryk på ham, hvilket han dog søgte at tilskrive det fantastiske og overraskende i det første møde.

Han forglemte næsten ganske hvorfor han var kommet, og at hans besøg mere gjaldt faderen end datteren; men han besluttede nu dog at opholde sig nogen tid i Sorø for at bese den smukke egn dér. Hans øjne faldt på bordet; der så han de bedste rejsebeskrivelser over Italien, med de smukke velbekendte kobberstik af de mærkeligste egne og nationaldragter; ved siden af lå Tasso og Ariosto i grundsproget, og på en hylde ved stueuret så han en omhyggeligt bevaret udgave af kæmpeviserne og den gamle danske Tragica, med flere udvalgte danske og fremmede digterværker. Et lille trækrucifix med en krans af evighedsblomster skjulte sig på en dragkiste i alkoven, og ved foden deraf lå den hellige skrift opslået. Han havde slået gardinet til side for den lille helligdom og så en smuk egeseng stå i krogen. "Her slumrer hun vist" – tænkte han – "i fromme, lyse drømme, og hun har valgt sig et godt og åndrigt selskab i sin ensomhed! Hvem skulle søge en sådan pige i et bondehus?" – Nu kom en nydelig bondepige ind og dækkede bordet; det var Gjulina, som havde aflagt den fremmede pynt, hvori hun bluedes over sin barnagtighed for den fremmede. Han fandt hende næsten endnu elskværdigere i denne simple, fordringsløse skikkelse; men han ville ikke gøre hende undselig ved at lade hende mærke det. Han erkyndigede sig nu om hendes og faderens forfatning og underrettede hende om sin moders død, som gjorde et langt stærkere indtryk på Gjulinas ømme hjerte end han havde formodet, og hvorved han selv ikke

kunne tilbageholde et udbrud af smerte, som syntes at være stærkere end sorgens og savnets. Med flid søgte han at undgå nærmere berørelse af dette for dem begge så sørgelige tab, og ledte samtalen på de genstande, som de opslagne rejsebøger gav ham anledning til at omtale. Han så da nu, hvorledes de dunkle barndomserindringer i Gjulianas let bevægelige sjæl var vækkede og oplivede af de skønne beskrivelser og billeder over hint fortryllede land, og hvorledes hun følte sig fremmed her i norden og bestandig længtes efter syden. Det var hende som et forunderligt feland, hvor hendes skønneste drømme og forhåbninger havde hjemme. Faderens tungsindige luner og hemmelighedsfulde, ofte ængstende udbrud af en sjælekval, som hun ikke kendte og kunne lindre for ham, bekymrede hende ofte. Dette misforhold, hvori hun stedse følte sig til ham, selv når han syntes glad og usædvanlig oprømt, bidrog mægtigt til at forhøje hendes længsel efter et lysere land og formindskede ofte lyksaligheden i hendes barnlige selvunderholdning og fortrolighed med digterparadiset i det ensomme skovhus. Dette talte hun vel ikke tydeligt om og var sig vel næppe heller klart bevidst; men det mærkede dog snart hendes opmærksomme gæst. Han begyndte allerede på at åbne hende udsigt til en lykkeligere fremtid og talte om en familie, som han halvt om halvt havde lovet at ledsage til Italien, og som manglede en selskabsjomfru og lærerinde for et par pigebørn. – Men idet han talte herom og gjorde sig selv, han vidste ikke endnu hvilke, dunkle forhåbninger, hørtes der en hest vrinske uden for. Døren gik op, og en mand trådte ind, i hvem han studsende genkendte den jæger ved stubben i skoven, hvis åsyn havde syntes ham så forunderligt rædselsfuldt i måneskinnet.

"Min fader!" – råbte Gjuliana og sprang ham i møde – "gæt, hvilken gæst jeg har til dig! – ti stille" – sagde hun til Otto – "lad os se, om han kan kende Dem."

Otto, som hidtil havde stået i skygge, trådte nu frem for lyset, som Gjuliana holdt ham for ansigtet, og så tavs og alvorlig vælske Franz i øjnene.

"Men hvad fattes dig, fader! du bliver jo ganske bleg – du svimler" –

"Hvem er du?" – råbte Franz, som afsindig, og fo'r tilbage for Otto – "er du en levende, så tal! og stir ikke på mig som et genfærd!"

"Men, min Gud, det er jo Otto, fader!" – råbte Gjuliana ængsteligt og tabte lyset af hånden.

"Vi skiftes til at blive bange for hinanden i aften" – sagde greven, medens Gjuliana tændte lyset i køkkenet – "da jeg nylig red forbi dig i skoven, Franz, tog jeg dig også for et genfærd eller jeg ved ikke selv hvad, og nu er turen kommet til dig, mærker jeg. – Nå, hvordan står det til? gamle Franz!"

"Godt, hr. greve! godt" – sagde Franz – "nu kender jeg Dem på stemmen, skønt den er blevet en hel del dybere. Det var altså Dem, som red mig forbi der henne ved søen, på den vilde skimmel. Jeg stod just så i mine egne betænkninger, da der pludselig sprængte en rytter frem imellem træerne og fo'r mig forbi; det glimt jeg så af Deres skikkelse og ansigt syntes mig bekendt; men jeg ventede før at se den vilde jæger eller et genfærd, end Dem, hr. greve!"

Gjuliana kom nu ind med lyset.

"Har jeg forandret mig meget?" – spurgte greven – "dig kan jeg nu tydeligt genkende, skønt du er blevet lidt gammel, Franz!"

Og Gjulianas øjne tindrer mig endnu som et par velbekendte stjerner fra min barnehimmel. Jeg er imidlertid blevet lige så høj som min fader, tror jeg, og skal have en påfaldende lighed med ham."

"Det kan jeg dog ikke sige" – svarede Franz og vendte sig fra ham. – "Men har greven fået noget at leve af? Gjulina! – sæt lyset lidt til side! det skærer mig i øjnene. – Nu, sæt Dem ned, hr. greve, og lad os være lystige! jeg har endnu en flaske ægte syracuser; den skal vi tømme sammen på Deres fru moders den nådige grevindes sundhed!"

"For hende bærer jeg disse sorte klæder" – svarede Otto og undertrykte sin smerte – "for tre måneder siden endte hun sine dage i Tøplitz, og hendes langvarige lidelser er ophørt." –

"Død?" – udbrød Franz og skjulte sit ansigt med hånden – "De kommer altså som en dødskurér, hr. greve! og bringer mig måske en afskedshilsen; eller har hun ganske glemt jæger Franz på det sidste? – I ti år fik jeg ingen hilsen fra hende."

"Til din datter har jeg denne ring fra den døende" – svarede Otto og rakte Gjulina en guldring med et lille kors af små ædelstene. Inden i ringen læste hun: *Bevar din sjæl og bed for de døde!* – "Til dig, Franz, har jeg et ord, som jeg må sige dig i enrum."

"Gå ud, min datter, og hent os vinen!" – sagde Franz og så nu på Otto med et gennemtrængende blik, idet han syntes at ville påtage sig en rolighed, som hans spændte adfærd modsagde. –

Gjulina gik, og efter et øjeblik tavshed, som syntes pinlig for dem begge, tog Otto vælske Franz i hånden og sagde: "Du må forklare mig en gåde, som forbitrer mig erindringen om min moders sidste time. Hun led skrækkeligt, dog vist ikke så

meget legemligt som åndeligt. Da jeg til sidst trængte ind på hende, for at hun skulle lette sit hjerte og betro mig, hvad der ængstede hende, var det næsten allerede for sildigt. Hun nævnede dit navn og sagde med bævende stemme: Rejs hen og spørg ham, om det er sandt, hvad jeg aldrig har vovet at spørge ham om, og hvad nu i femten år som en skrækkelig anelse har betyngt min sjæl – spørg ham for min saligheds skyld om ..."

"Om hvilket?" – spurgte Franz og fo'r op af stolen.

"Mere kunne jeg ikke forstå af den døendes gruelige tale, et krampeslag kvalte hendes stemme, og hun var borte. For *hendes* ro er det nu for sildigt at fordre svar på det gådefulde spørgsmål; men for min egen ro fordrer jeg det. Sig mig, Franz, hvad ved du, som kunne ængste min moder i hendes dødsstund?"

"Har hun virkelig ikke sagt mere?" – spurgte Franz og fattede sig.

"Ikke et ord mere; men du må sige mig resten!"

"Tak De Gud, at De intet behøver at vide, hr. greve! Hvad jeg ved, tager jeg med mig i min grav; det var ikke godt for nogen af os, hvis jeg talte."

"Du skal" – råbte greven og greb en rejsepistol fra sin lomme – "jeg vil vide det, eller ..."

"Gør, hvad De vil, hr. greve!" – afbrød Franz ham koldt og uden at bekymre sig om hans trussel – "De kunne bevise mig en tjeneste ved at gøre ende på et liv, som jeg foragter; men ingen magt på jorden skal aftvinge mig et ord, som jeg ikke har lyst til at sige."

Franzes kulde afvæbnede den hidsige, unge greve. "Tilgiv mig min overilelse, Franz!" – sagde han med nedstemt tone – "din

bestemthed og rolighed beskæmmer mig, og jeg er ikke berettiget til at aftvinge dig nogen forklaring. Men jeg bliver nu her på egnen i den nærmeste tid; vi vil da oftere se hinanden, og når du ved, hvor magtpåliggende det er mig at erfare, hvad du nu måske kan have grund til at skjule for mig, kan du vel forandre din beslutning." –

"Det tvivler jeg på" – svarede Franz – "var De endda en gejstlig mand, hr. greve! og af den rette saliggørende kirke, som er en fredløs fugl her til lands, så var det en anden sag."

"Det er dog altså en samvittighedssag, Franz! og derom skulle min moder ..."

"Tro om *mig*, hvad De vil, hr. greve! men lad Deres moder være ude af spillet! – i hvad hun så har anet eller ikke, og hvordan mit regnskab så ser ud for ham, som vejer sjæle og fristelser på Dommens dag – for Deres egen roligheds skyld, udforsk ikke min dunkle skæbne, og lad det være nok, at den formørker mit liv! For Gjulianas skyld beder jeg Dem også, lad selv denne samtale være en hemmelighed for hende! og hvis De ikke vil forstyrre denne uskyldige sjæls barnlighed og fred, så forlad os så snart som muligt, at hun ikke skal være vidne til lignende optrin imellem os!"

"Med Gjuliana har jeg en plan, som jeg i morgen skal meddele dig, Franz! i aften har jeg ingen ro dertil. – Farvel!"

Med disse ord forlod den unge greve ham, og da Gjuliana kom ind med vinen, fandt hun faderen alene og spurgte: hvorfor grev Otto så hurtigt var gået, og uden at sige hende farvel.

"Han havde forretninger, mit barn!" – svarede faderen – "men han bliver i Sorø i nat – og kommer nok igen inden han rejser."

"Så rejser han da så snart?" – sukkede Gjulina – "jeg troede dog, han blev nogen tid hos os."

"Ser du ham da så gerne? min datter!"

"Ak ja, han er jo min gamle legebroder, og det er mig næsten som vi havde kendt hinanden altid. Havde han ikke været så stor, og dertil en greve og fornem herre, havde jeg gerne kunnet omfavne ham, da han trådte her ind og fortalte mig, at han var den lille grev Otto."

"Glem aldrig, mit barn, at behandle ham med den afstand, som sømmer sig efter hans stand og forhold til os!" – sagde Franz alvorligt, og faldt i dybe tanker.

For at opmuntre ham, tog Gjulina sin lille italienske mandolin frem, som faderen havde medbragt fra hendes fødeland, og sang i de fremmede toner vælske Franzes yndlingssang, som omtrent lød således:

Vil livet du finde,
Så grib det i blinde!
Lad rulle de vekslende dage!
Den fremmede kommer
Til lys og til sommer,
Ser mørk mod sin vinter tilbage.

Den fremmede kommer
Til lys og til sommer,
Ser fremad mod nat til sin stjerne;
Hvor livskilden rinder,
Hans glæde forsvinder –
Hans fryd er en sky i det fjerne.

Men livskilden rinder,
Hvor glæden ej svinder,
Hvor lys og hvor sommer har hjemme,
Hvor sydvinde lufte,
Orangerne dufte,
Og sjælen sin længsel kan glemme.

Næste dag kom grev Otto igen. Franz blev imod sædvane hjemme og søgte ved lystighed og munter samtale at udslette erindringen om gårsdagens alvorlige optrin. Han syntes ene at ville underholde sin gæst, og Otto fik ikke talt meget med Gjulina. Således gik det i flere dage, og den unge greve lod endnu ikke til at tænke på sin afrejse, uagtet Franz flere gange erindrede ham om det og drak med ham på en lykkelig rejse.

Otto tvivlede nu ikke på, at Franz havde bemærket det indtryk, den skønne Gjulina havde gjort på ham, og han blev derved tillige opmærksom på sig selv. Han fandt da også, at faderen ikke havde uret i at ville forhindre en lidenskab, som, hvis den fandt næring og genklang i den skønne Gjulianas hjerte, formedelst deres standsforskel kunne gøre dem begge ulykkelige. Han kæmpede flere dage med sig selv og besluttede til sidst også at rejse og opgive den plan med Gjulina, som han endnu ikke havde meddelt faderen. For derved kunne vel hendes længsel efter det skønne fødeland tilfredsstilles, men han måtte da nødvendigvis komme i en stilling til hende, som kunne blive farlig for begges rolighed, med mindre han ville opofre hende sin stands fordomme og sin families fordringer. Men dette offer syntes ham dagligt ringere; han var sin egen herre og agtede ånd, skønhed og ren, elskværdig natur højere end alle stamtræer og ormstukne adelsdiplomer. Da han nu dog

flere gange, uagtet faderens omhu for at underholde ham alene, havde truffet den elskværdige Gjuliana på uventede tider eller når Franz på embeds vegne var fraværende, kunne det ikke vare længe, inden han var bestemt i sit hjerte og beredvillig til ethvert offer, som kunne sikre ham den elskelige Gjulianas besiddelse, når han først var overbevist om, at den deltagelse, hun viste ham, var mere end blot velvilje og barnligt åbenhjertig hengivenhed; for hun iagttog endnu stedse den afstand, faderen så alvorligt havde indskærpet hende: hun kaldte ham endnu bestandig: Hr. greve! og rettede sig straks selv, når det fortrolige *Otto* svævede hende på læberne. Ved tusinde små lejligheder syntes dog *Otto* at bemærke, at hun havde ham ret inderligt kær, og når talen var om hans afrejse, som han bestandigt opsatte, søgte hun forgæves at skjule sin frygt for, at han skulle gøre alvor af det.

"Hvad skriver vi i dag?" – spurgte vælske Franz en aften for at erindre greven om hans afrejse, da faderen atter ved sin hjemkomst havde fundet *Otto* i skovhuset, hvor han sad lige foran Gjuliana og læste de skønne middelaldersange for hende i *Tragica*. "Det er den anden november" – svarede *Otto*, og Franz, som i de sidste uger havde bortjaget alle mørke griller med lystighed og undvejet enhver alvorlig samtale, blev nu med ét tavs og alvorlig, hvorpå han rejste sig uroligt og lukkede sig inde i det hemmelige sideværelse, hvor han havde sit lille katolske huskapel. Da han ikke kom tilbage, spurgte *Otto* hvor han blev af. "Det er Alle Sjæles Dag" – svarede Gjuliana – "det har fader ikke husket på før nu, og den er ham næsten den helligste af alle festdage, som han også altid højtideligholder i

ensomhed med faste og bøn. Jeg ser ham nu ikke før i morgen ved denne tid."

"Hvem skulle tro, jæger Franz var så from" – sagde Otto – "han har jo siden dagen efter at jeg kom næppe givet mig tid til at tale et alvorligt ord, for lutter lystighed og skæmt."

"Sådan er nu en gang fader" – sukkede Gjulina – "og jeg tror vist, han ville være langt lykkeligere, hvis han ikke var så munter. Hans munterhed er også ustadig" – fortsatte hun – "og han er ofte des tungsindigere derfor; De husker nok den aften, De kom ..."

"Lad os ikke tænke på det!" – afbrød Otto hende, og hans åsyn formørkedes ved erindringen om den ængstelige hemmelighed, han var kommet for at udforske, men som han så gerne havde ladet fortrænge af de nye og henrivende følelser, som den daglige omgang med den skønne Gjulina havde opvakt hos ham. Han søgte forgæves at komme tilbage i den forrige lykkelige stemning og forlod hende ikke nær så glad den aften som sædvanlig.

Da han næste aften kom igen, var faderen endnu ikke kommet til syne, og Gjulina var urolig for hans lange indesluttelse; men hun vovede ikke at banke på døren og forstyrre ham i hans ensomhed. Endelig gik døren op til det lille sideværelse, og vælske Franz trådte ind, men næsten ukendelig, og med en sådan uhyre smerte i det blege, forvildede åsyn, at han så ud som en, der var død i fortvivlelse og stået op af graven, fordi han ikke havde ro.

"Men, kære Franz, hvad er det for skrækkelige griller?" sagde Otto med en underlig blandet følelse af rædsel og medlidenhed.

Gjuliana gav ham tegn til at tie og sørgede for, at Franz straks fik noget at styrke sig på. Først da han næsten havde udtømt en hel flaske vin, kom han til besindelse igen og så hvem der var i stuen. "De her endnu? hr. greve!" – sagde han til Otto – "jeg troede, De for længe siden var borte. Jeg har været syg, som De ser, og har måske lidt nogen skade på hukommelsen; men det går snart over. Vinen og den friske luft skal nok helbrede mig! De rider vel med mig på jagt i morgen?"

"O ja!" – svarede Otto og behandlede ham næsten som en sindssvag, man må tale efter munden; men inden han forlod skovhuset den aften, var Franz igen lige så rask og livlig som nogensinde. "Nu har jeg længe nok pøniteret" – sagde han og tømte det ene glas efter det andet – "nu vil jeg være lystig igen så længe det varer!"

Næste dag red de på jagt sammen. På hjemvejen kom de til at tale om Gjulina. Otto udbrød i en varm lovtale over hende og roste Franzes omhu for at danne og udvikle hendes naturlige sans for alt det skønne og herlige. "Men hvad skal sådan en pige i det ensomme skovhus?" – vedblev han – "en sådan ædelsten kunne glimre i en krone og er for god til at henkastes i støv og dunkelhed. Hun kunne gøre sin indre adel gældende i hvad stand og vilkår det så var."

"Kom ikke og sæt pigen sådant galskab i hovedet, greve!" – svarede Franz – "De kan selv godt lide hende, har jeg mærket; men grevinde kan hun ikke blive, og taler De et eneste ord til hende om kærlighed eller sligt, må jeg for alvor bede Dem forlade mit hus."

"Men hvis jeg nu ligefrem bad dig om hendes hånd, Franz! ..."

"Er De forrykt, hr. greve!" – udbrød Franz og standsede sin hest – "skulle det virkelig være kommet så vidt? – så vid da, hr. greve, at dersom De oftere vil bære mig med Deres besøg, må De nøjes med mit selskab! Gjuliana spærrer jeg inde for Dem herefter."

"Men når hun nu selv, som jeg håber ..."

"Desværre!" – afbrød Franz ham – "Deres, hr. greve, skal hun aldrig blive, før ville jeg begrave hende i et kloster, hvis her var noget."

"Men hvilken grund?" –

"Jeg er pigens fader og vil ikke have det – er det Dem ikke grund nok, så antag hvad grund De selv vil! kast ét blik på Deres stamtavle! og se hvordan en skovfogedpige ville tage sig ud i det højadelige selskab! Duer skal ikke formæles med ørne – det kommer de slet fra. Ikke et ord til Gjuliana om kærlighed, hr. greve! ikke et eneste! Giv mig Deres æresord på det, hvis De vil se hende oftere!"

"Nu vel!" – svarede Otto – "for det første nødes jeg vel til at love dig det; men du skal og må opgive din urimelige påstand."

"Så længe jeg lever, forandrer jeg ikke min beslutning, og når jeg er død, vil De måske være af andre tanker."

Efter denne samtale besluttede Otto, så snart som muligt at rive sig løs fra den skønne Gjulianas nærværelse for ikke at bryde det æresord, hendes besynderlige fader havde aftvunget ham, og for efter nogle år, under lykkeligere omstændigheder, at vende tilbage og søge sit livs lyksalighed ved den piges hånd, som han nu så tydeligt følte havde fængslet hans sjæl med de skønneste og uopløseligste bånd, men som han syntes en blot egensindig grille nu ville løsrive ham fra.

Han havde vel endnu ikke talt et eneste ord til Gjuliana om, hvad han følte for hende, men hun havde dog tydeligt nok kunnet læse det i hans elskovsfulde blik og udtolke det af den inderlighed, hvormed han sluttede sig til hende i ånd og tale. At han langt fra ikke heller var hendes hjerte ligegyldigt, men at hun meget mere i ham syntes at have fundet et nyt liv, hvori hendes eget liv og væsen ligesom fordobledes – og fandt sin betydning i den stille genklang af, hvad der lå dybest og helligst i hendes sjæl – det var hun sig vel endnu ikke tydeligt bevidst, men der behøvedes kun et ord, kun et åndepust fra kærlighedens læber for at udfolde hjertets svulmende rosenknop i al dens ynde. Skulle dette ord ikke udsiges, måtte Otto nu bort; men han var uvis med sig selv, om han ikke før på lovenes vej skulle bekæmpe enhver hindring for hans lyksalighed, som egensindighed og fordomstyranni ville oprejse, medens han dog med rette frygtede for at gribe voldsomt ind i de ellers hellige familiebånd, som her syntes ham despotiske lænker. Medens han endnu opholdt sig med håb om at bringe Franz på andre tanker, indtraf den begivenhed, som har givet altertavlen i Sorø en besynderlig mærkværdighed.

Den berømte maler Carl van Mander, som af kong Christian den Fjerde var indkaldt fra Nederlandene for at ophjælpe kunsten her i Danmark, opholdt sig nogen tid i Sorø, hvor han malede en altertavle til kirken. Han studerede flittigt naturen og optog ofte i sine kompositioner sande og bemærkelsesværdige træk af virkelighedens store billedgalleri, for dermed, gennem kunstens farveglas, at give sine billeder naturlighed og sandhed. Denne nederlændernes kærlighed til

det virkelige og opfattelse af naturen, selv i dens lavere skikkelser, bragte ham ofte til at optage virkelige portrætter i sine historiske eller bibelske malerier, og hvor han så et bemærkelsesværdigt ansigt, vidste han på et øjeblik at tilegne sig det, ved et flygtigt henkastet afrids, som han siden udførte og anbragte, hvor han troede det passede. Således havde vælske Franzes ansigt flere gange forbavset ham, når han mødte ham i skoven, og han havde engang fundet lejlighed til i værtshuset ved landevejen, hvor han ofte, på kunstens vegne, sad midt iblandt gæsterne med sin tegnebog, at gøre sig et temmelig tro og lignende afrids af det karakteristiske i denne mands ansigt, hvilket han siden ingen betænkelighed gjorde sig over at anvende i maleriet til Sorø kirke. Maleren var nu allerede rejst, og altertavlen opsat i kirken. Enhver, som så den, roste kunstnerens dygtighed, og rejsende gik ofte fra værtshuset ved landevejen ind til byen for at se Carl van Manders Nadver.

Vælske Franz kom næsten aldrig i kirken, hvor han savnede den udvortes pragt og den beroligende forligelse med Gud og sig selv, som han ved absolutionen og de katolske kirkeskikke syntes at have fundet i Italien, og som han nu, når hans trang dertil blev for stærk, søgte at finde i sit huskapel. Når han undertiden var syg, eller hans tungsindige luner kom over ham, beklagede han ofte, med sønderknuselse og uro, at der ingen katolsk gejstlig var til stede, som kunne meddele ham absolution og give ham den sidste salvelse, når han engang skulle dø. I sådanne øjeblikke lukkede han sig ofte inde og skrev på et hemmeligt skriftemål, som først efter hans død skulle åbnes, hvis han ikke forinden kunne meddele det til en gejstlig af sin trosbekendelse. Ofte havde han også sat sig for at rejse til

hovedstaden og betro sig til den katolske præst ved gesandtskabet; men der var altid kommet forhindringer, og inden han fik udført sit forehavende, var gerne hans ustadige lystighed kommet tilbage, og han syntes at glemme alt, for at gribe øjeblikkets raske livsnydelse. I Vælskland havde han fået en vis sans for kunst og skønhed, som synet af så mange mesterværker nødvendigvis måtte frembringe, og da han hørte, at man roste den nye altertavle i kirken, fik han lyst til at se den og gik med grev Otto en søndag ind i kirken. De trådte just ind, da præsten sluttede sin prædiken, som med tordnende begejstring søgte at opvække de slumrende sjæle og lignede de letsindige kristne, som hørte ordet, men anvendte det ikke, og som bekendte Kristus med læberne, men forrådte ham i deres gerninger – med Judas Iscariot, som med et kys forrådte sin kærlige mester og herre.

De sidste ord havde rystet Franz. I det samme faldt hans øjne på den nye altertavle, hvorpå han nu tydeligt genkendte sit eget åsyn i Judas Iscariot, som sad forræderisk i det hellige samfund. – "Ja, jeg er Judas" – råbte han fortvivlet – "ser I ikke, jeg er Judas? Hvorfor forbander I mig ikke? Hvorfor stener I mig ikke? Jeg er Judas, den fordømte." –

Hele menigheden så med forfærdelse på den afsindige mand, der stod som en besat med stirrende blik og det skrækkelige åsyn iblandt dem, og som nu styrtede ud af kirken med et jammerskrig, da orgelet udsendte sine dybe toner, der synes at lyde som dommedagsbasuner i den fortvivledes øren.

Otto var blevet så forfærdet over dette syn, at han stod som naglet til kirkegulvet, og da han besindede sig og ilede efter den ulykkelige, som han nu også troede var blevet vanvittig, og som

han frygtede for skulle gøre en ulykke på sig selv – var Franz ingensteds at finde. Da han forgæves havde søgt ham i byen, begav han sig hastigt på vejen til skovhuset for at se om han ikke skulle være dér, og for at berede Gjulina på den ulykke, han nu med rette befrygtede. – På vejen opstod en skrækkelig anelse i hans sjæl, som Franzes underlige adfærd og denne sidste tildragelse syntes at fremkalde. Da han gik om ad venstre i skoven ved søen, så han en hel del bønder forsamlede om et træ, hvori en ulykkelig havde hængt sig, men som de, af fordom og frygt for at røre ved en selvmorder, ikke engang havde nedskåret. Det var vælske Franz, som så skrækkeligt havde bekræftet sit fortvivlede udbrud, at han var Judas, og nu havde givet sig selv hans jammerlige endeligt. Forgæves skar Otto ham ned og søgte at bringe livet tilbage i hans fortvivlede åsyn. Han var og blev død. Ved penge og gode ord bevægede Otto endelig bønderne til at bære liget i skumringen ind til byen, hvor det i al stilhed blev jordet på kirkegården, og den ulykkelige tildragelse blev, så meget som muligt, neddysset.

Gjulina sad alene i skovhuset, da Otto trådte ind og bragte hende med varsomhed og skånsel den sørgelige tidende om faderens pludselige død, hvorved han kærligt fordulgte hende såvel døds måden selv, som tildragelsen i kirken; men da hun ville se hans lig og hørte, at han allerede var begravet, anede hun selv, hvad Otto så gerne ville have skjult for hende; hun begræd nu tavs sin ulykkelige fader og bad til Gud for hans evige salighed.

Medens Gjulina sad stille i sin sorg, og Otto, som havde påtaget sig at være den faderløses værge og forsørger, nu gennemså faderens efterladte papirer, fandt han i en lønskuffe

det hemmelige skriftemål, som den ulykkelige i sine uroligste øjeblikke havde opskrevet. Han tog det hemmeligt med sig og læste det i sin ensomhed.

Da Gjulina så Otto igen, forglemte hun næsten sin egen kummer over den dybe græmmelse og smerte i hans åsyn. Hun spurgte ham bekymret, om han ikke var syg, og tvang sig selv til at bekæmpe sin sorg for at opmuntre ham og bringe fred og glæde tilbage i hans hjerte. Men jo inderligere hun viste ham sin deltagelse og omhu – jo nærmere nu selv den fælles sorg syntes at bringe deres hjerter og fremskynde det øjeblik, da den dybe tilsluttede kærlighed måtte få luft og åbenbare sig i en salig og gensidig tilståelse af hvad ingen af dem længere kunne tvivle på – jo uforklarligere blev hende Ottos tungsindighed og besynderlige adfærd. Han undgik ængsteligt enhver hjertelig samtale og syntes at fremtvinge en kølighed i sit væsen og en tilbagetræden i sit forhold til hende, som hun skulle have antaget for kulde og smålige hensyn på deres standsforskel, hvis hun ikke tilforn havde set så usvigelige spor af hans kærlighed og vidste, hvor liden vægt han lagde på stændernes tilfældige forskel, som han fri og selvstændig kunne hæve sig over.

"Jeg kan nu ikke længere opsætte min rejse!" – sagde grev Otto en dag, da den fælles forstemthed var dem begge ret pinlig – "men jeg går nu ikke til Italien – jeg går til Amerika." Han foreslog derpå den forundrede Gjulina at modtage en betydelig sum af hans formue, som kunne sikre hende en uafhængig fremtid, enten hun ville besidde et lille gods på landet, eller leve i hovedstaden hos en anselig familie, med

hvem han var beslægtet, og som ville modtage hende på det kærligste.

Gjuliana kunne ikke holde sine tårer tilbage; men hun tvang sig til at smile og afslog enhver understøttelse. "Jeg takker Dem, hr. greve!" – vedblev hun og fattede sig – "jeg takker Dem ret inderlig for den deltagelse, De så uopfordret har bevist mig. – Jeg har kun et eneste ønske i verden, og det er at se mit fødeland; her kan jeg ikke leve – og har De nogen godhed for mig, så skaf mig blot tjeneste, som opvartererinde eller hvad det kan være, hos en familie, som rejser derhen! De har selv engang talt om det, og det var mit stille håb, at De nu måske ville opfylde dette mit inderligste ønske, da jeg nu dog står så fremmed og forladt her i verden."

"Er Deres længsel efter fødelandet så stor, og kan De ikke leve lykkeligt andetsteds" – sagde greven efter et øjebliks betænkning – "nu vel, så følger jeg Dem selv derhen! – så bliver jeg ved min første plan, og De rejser, som selskabsdame, i min tantes og hendes børns selskab, til Rom og Neapel, hvor jeg skal se Dem tilfreds i en lykkelig familiekræds, inden jeg iværksætter min vidtløftigere rejseplan!"

Gjulianas barnlige glæde ved håbet om at se sit fortryllende fødeland kunne dog ikke overvinde hendes dybe, hemmelige smerte over den forandring, som var foregået med grev Otto; og det offer, han syntes at bringe, ved for hendes skyld at forandre sin sidste, pludseligt fattede rejseplan, var hendes krænkede følelse imod. Hun bad ham derfor med synlig spænding at blive ved sin nye beslutning og lade hende følge med tanten og børnene uden hans ledsagelse. Men deri var han nu bestemt, og

uden hans ledsagelse – sagde han – ville baronessen, hans tante, desuden ikke rejse.

Alt blev nu forberedt til rejsen. Tanten havde allerede længe været rejsefærdig; nu blev hun underrettet om grevens endelige beslutning og plan med Gjuliana, som kom hende højest forønsket. Få dage efter holdt hun i sin rejsevogn for værtshuset ved Sorø, og da greven, som ventede hende der, havde sat tjenerne i bevægelse med indpakningen, ledsagede han sin muntre, rejseglade tante tilligemed børnene til skovhuset, hvorfra de medtog den unge rejseselskabsdame, som straks indtog dem alle ved sin skønhed og usigelige elskelighed.

Tanten havde formodet en slags kærlighedsforståelse mellem den unge greve og den smukke skovfogeddatter, i hvis nærhed han så længe havde opholdt sig, og troede, at han, for at undgå den øvrige families stiklerier, tænkte at formæle sig med hende i et fremmed land. for rygtet havde allerede været virksomt i hovedstaden med at forklare årsagen til grevens ophold i Sorø. Den arme Gjuliana var blevet skildret snart som en enfoldig bondepige, der lod sig bedåre af en ung, lystig greve og tog hans smukke løfter som gode varer, snart som en listig, halvt italiensk skovnymfe, som i dydens og ærbarhedens skikkelse havde lokket den unge, forblindede greve i uopløselige snarer.

Tanten bekymrede sig ikke stort om alt dette; hun var selv sine børns opdragerinde og medtog blot Gjuliana, fordi greven havde gjort det til betingelse for sit følgeskab, uden hvilket hun, som enlig dame, ikke turde begive sig på rejsen.

Hun var nu dog særdeles nysgerrig efter at finde den rette sammenhæng i deres forhold og fandt til sin store forundring, at de selv undgik den fortrolighed og frihed i omgang, som

rejselivet næsten gør nødvendig, og at de, langt fra at søge hverandre, snarere syntes at undvige enhver lejlighed til at være nær sammen, som dog så ofte af sig selv tilbød sig. På den anden side bemærkede hun med forundring den ærbødighed og hengivenhed, hvormed greven forekom ethvert af Gjulianas ønsker, og den stille fordringsløshed, hvormed hun stedse søgte at gælde for en underordnet og ubetydelig person i rejseselskabet, som hun dog hverken i ånd eller kundskaber stod tilbage for. Det træk af stille kummer i hendes åsyn, som kun hendes barnlige glæde over nærmelsen til Italien og rejselivets skønne, vekslende syner syntes at adsprede, gjorde også snart Gjuliana til baronessens særdeles yndling, og hun så gerne, at børnene klyngede sig til hende med kærlighed. Når greven ikke var til stede, fandt hun hende næsten endnu elskværdigere og naturligere, og det var da ligesom noget spændt og tvungent i hendes væsen faldt bort, som hun ikke vidste hvorledes hun skulle forklare sig.

Gjuliana havde altid sin lille mandolin med i vognen; med den fornøjede hun ofte børnene og dem alle på vejen. Når hun om aftenen var ene på sit værelse i herbergerne, hørte baronessen hende også undertiden spille og synge; men det var da ikke de muntre, livsglade sange, som hun sang for dem i vognen: det var vemodige, hjerterørende toner, og når hun undertiden overraskede den skønne sangerinde i hendes ensomhed, fandt hun hende som oftest med tårer i øjnene.

At greven også var tungsindig, forundrede tanten så meget mere, som hun tilforn havde kendt ham som særdeles munter og selskabelig; men nu kunne han ofte køre hele timer uden at sige et ord, og når de undertiden sad allerbedst sammen ved

bordet, og glæden og fortroligheden ret syntes at have taget sæde iblandt dem, sprang han ofte pludselig op og havde hovedpine, som han sagde, eller følte sciroccoen allerede fra den italienske grænse.

De kom over Simplon til Milano, og da de rullede ned i det paradisiske Hesperien og så vinrankerne slynge sig i kranse mellem almene, – og de dejlige floder og søer, med deres lykkelige øer, lå for dem – da de så himmelblå bjerge i den klare luft – og så de skønne milanesiske kvinder på vejen, medens de muntre italienere red syngende over bjergstierne på deres muler – da måtte alle tungsindige griller vige og øjnene opklares for de fortryllende syner. Gjulina klappede, glad som et barn, i hænderne. Hun greb i sin henrykkelse Ottos hånd og trykkede den til sit bankende hjerte. "Gud glæde og lønne Dem!" – sagde hun – "for dette øjeblik skal jeg aldrig ophøre at velsigne Dem." Da strømmede tårerne ned af Ottos kinder, og han trykkede hende med stormende heftighed til sit bryst; men, som forfærdet for sig selv, fo'r han i samme øjeblik ud af vognen, og fra den dag af satte han sig som oftest udenfor, hvor han påstod, han havde bedre udsigt.

Denne scene i vognen, hvortil baronessen havde været vidne, overbeviste hende nu tydeligt om Ottos undertrykte lidenskab, og hun beskyldte i sit hjerte den skønne Gjulina for at drive et grusomt spil med hans rolighed. Da de var kommet til Firenze, traf grev Otto tilligemed tanten, en dag i tribunen den marchèse fra Salerno med hans familie, som havde været hans faders fortroligste ven, og som nu indbød dem alle til at tilbringe sommeren hos ham på hans villa i omegnen af Firenze

og vinteren i Rom. Forslaget blev modtaget, og grev Otto beredte sig nu til sin egen vidtløftigere rejse.

En aften, da de var kommet hjem fra komedien, og Gjuliana troede sig ubemærket på sit værelse, hørte baronessen gennem den åbne bræddewæg, at hun talte højt med sig selv og sukkede. Hun hørte da ofte Ottos navn i de afbrudte hjerteudgydelser. – Noget efter tonede mandolinen derinde, og Gjuliana sang:

Jeg så dig, land med bjerge blå,
Hvor barnet i sin vugge lå!
Du så min fryd, du så mit savn –
Begrav nu barnet i din favn!

En engel bar mig til din kyst,
Og jeg har hvilet ved hans bryst;
Med gråd velsigner jeg hans navn –
Han dræbte barnet i sin favn.

Farvel, mit paradys, farvel!
Flyv bort, flyv bort, du barnesjæl!
Hvad vil du mer' på fremmed kyst?
Du har jo hvilet ved hans bryst.

Nu så baronessen tydeligt, at en og samme lidenskab fortærede dem begge, og hun besluttede at være en midlerske mellem disse forunderlige hjerter, som syntes at ville dræbe hinanden ved deres kærlighed.

I en alvorlig samtale med Otto næste dag fortalte hun ham, hvad hun havde opdaget om Gjulianas hemmelige hjertesorg og trængte stærkt ind på ham, for at affordre ham en forklaring over hans tavshed og besynderlige forhold. Da overrakte han

hende vælske Franzes skriftemål og gik ud, for at bestille postheste til Livorno, hvor et til Amerika bestemt skib allerede lå sejlferdigt og ventede ham. Baronessen lukkede sig inde i sit værelse og læste:

Jeg, Franz Ebbesøn, fød den 1. Septbr. Anno Domini 1605, og naar dette læses, død, som jeg haaber, og ventende en forbarmende Dom, jeg skrifter og bekjender, at jeg i mit ustadige Ungdomsliv har betynget mit Liv med store, himmelraabende Synder, hvorfor jeg anraaber den saliggørende Kirkes forbøn, at være min Midler for Retfærdighedens evige Domstol.

I flere Aar fulgte jeg den grevelige N...ske Familie paa en Reise gennem Italien. Greven var min velgører og hævede mig fra sin ringeste Tjener til sin Ven og Fortrolige; men desuagtet forraadte jeg ham af syndig Elskov til hans skjønne Gemalinde. I hans Fraværelse paa en toaarig Reise i Sicilien og paa de barbariske Kyster, i hvilken Tid min ædle Herre havde betroet mig sin Families Bevogtning i Neapel, misbrugte jeg den unge Grevindes Svaghed og Hengivenhed. – Ved Grevens hjemkomst vare Følgerne af min og Grevindens Utroskab synlige, og hun modtog ham sengeliggende, for at skjule sin Tilstand. Greven faldt selv strax i en farlig Feber, og jeg var den Eneste, som han ville modtage Pleie og Hjælp af. I min angst for at have styrtet mig selv og Grevinden i den uundgaaeligste Ulykke, indgav den Onde mig

en afskyelig Tanke, som jeg i min Synd og Nød ikke kunne jage fra mig – og da jeg skulle tælle fem Opiumsdraaber i min ulykkelige Herres Medicin, rystede min haand, og der kom over hundrede. Jeg ville kaste det bort – men det var som Satan førte min Haand – og jeg rakte min Herre den dræbende Lægedom. 'Gud velsigne dig for din Kjærlighed, Franz!' sagde han og faldt i en dyb Søvn, hvoraf han aldrig opvaagnede. – I femten Aar har jeg ene baaret på denne skrækkelige Hemmelighed, som hverken den angerfulde Grevinde eller vor datter Gjuliana har havt mindste Kundskab om, skjøndt Grevinden vist, paa sin sidste Reise med mig, maa have anet det. Paa alle Sjæles Dag, min ulykkelige Herres Dødsdag, har jeg i ti Aar bedet for hans Salighed. Gid ogsaa paa den dag en renere Sjæl maatte bede for min! – Gud være min syndige Sjæl naadig!

Papiret faldt baronessen af hånden og hun kastede det forfærdet i kaminen.

"Altså søskende" – sukkede hun – og forstod nu Ottos hele fremfærd – "men ved Gjuliana" – i det samme kom et brev fra den bortrejste greve, hvori han bad hende at fordølge Gjuliana, af skånsel, hvad hun ikke behøvede at vide, og at sørge for hans ulykkelige søster som en moder. For hendes frie og uafhængige fremtid havde han allerede selv sørget. Inden i brevet lå et par ord til Gjuliana, som han kun ønskede i hendes hånd, hvis hendes rolighed skulle gøre det nødvendigt.

Få dage efter faldt Gjulina i en heftig sygdom. Baronessen, som indså årsagen dertil, overrakte hende nu Ottos afskedsord, og hun læste:

Evig elskede søster!

For denne verden er vi adskilte – men der, hvor
brudgom og brud er som søster og broder – hvor
blodet ikke adskiller og heller ikke forener – der
skal du genfinde den tro, elskende ånd, som evig
og uadskillelig er forbunden med dig for åndernes
herre.

Gjulina overlevede adskillelsens smerte, og hendes
kærlighed stod nu ren og klar for hende, som en Himlens engel,
der engang skulle åbne hende Paradisets salige porte. Hun så
sit skønne fødeland med stille, vemodblandet fryd, som et
herligt forbillede på den evige freds og saligheds hjem, og da
hun havde set denne verdens herlighed, vendte hendes hjerte
sig, stille i andagt og tro, til hendes barndoms fromme billede
af den høje himmeldronnings guddomsro og uendelige
fredsalighed. Ligesom hun som barn havde tændt lampen for
hendes billede i skovhuset og smykket hendes alter med
blomster hver festdag, således indviede hun nu også sine sidste
dage til den evige kærligheds pris, i et velgørende
konservatorium for *Mariabørn* eller forladte faderløse, og
glemte ikke sin ulykkelige moders afskedsord til hende i ringen:
Bevar din sjæl og bed for de døde! – For vælske Franz blev, efter
hans forlangende, kirkens forbøn på alle sjæles dag ikke heller
forsømt; grev Otto så aldrig mere Europa: han tilsatte livet på
en dristig opdagelsesrejse i den nye verden. Af hans efterladte
papirer og uafsendte breve til Gjulina så man, at hans

kærlighed havde ledsaget ham alle vegne, men at han aldrig var kommet til den fred deri, som Gjulianas stillere sjæl kun var i stand til, og at død og evig genforening med den elskede var hans eneste og ofte stormende ønske, hvilket den milde verdens og begivenhedernes styrer nu også kærligt har opfyldt.

Noveller

(1827)

Det forbandede hus

"Se, nu står det igen til fals, huset ved Christianshavns Kanal – din salig farbroders hus, Johanne! Og det på endnu billigere vilkår," sagde den unge snedkermester Frants en morgen til sin smukke kone, idet han lagde Adresseavisen på vuggen og så på den lille fjerdingårsgamle dreng, som endnu slumrede roligt og syntes at lege med Guds engle i drømme.

"Lad os slå det kære, gamle hus rent af hovedet, bedste mand!" svarede den unge kone og lagde avisen på bordet uden at se på den, "tag over hovedet har vi jo dog, så længe hr. Stork vil have tålmodighed med lejen. Havde vi kun brød til os selv og den lille velsignede gudsengel der, når han nu snart vil begynde at kræve det, så måtte vi vel lade os nøje. – Med al vor armod er vi måske dog endnu det lykkeligste ægtepar i byen," føjede hun mildt og kærligt til, "og vi må ret takke vor Gud, at han ikke lod den vide verden adskille os, men bragte dig sund og glad tilbage fra rejsen og gav os kærlighed og styrke til at bære vort lille kors med tålmodighed."

"Du er mig dog altid den samme fromme, velsignede Johanne," sagde Frants og omfavnede den unge, blomstrende moder, som erindrede ham om et herligt madonnabillede, han engang på sine rejser havde set, "mig har du også gjort langt frommere og tålmodigere, end det ellers var min natur og sædvane. Men på dette elendige loftkammer kan jeg ikke længere udholde det. Her har jeg hverken lyst eller plads til at arbejde; skal jeg bringe noget ud af håndteringen, må jeg have et ordentligt værksted og plads til at ånde og røre mig. Din salig farbroders hus ved kanalen var ret et hus for mig; der har jeg og

den gamle mester sunget så mangan lystig sang ved vor høvlebænk, og der ville jeg ret være så hjemlig og trøstig til mode. Der var det jo også, jeg så dig første gang. Der sad jeg siden hver aften hos dig i den lille dagligstue med det grønne panel, når jeg kom fra værkstedet med gamle mester Flok. Hver helligaften tog han så sølvbægeret frem af skabet i alkoven og drak med mig på en glædelig fest. – Og da mit svendestykke var færdigt, og den store, smukke ligkiste stod til skue i værkstedet, husker du da, hvor den gamle var glad, og hvor lykkelig du sank i mine arme, da han lagde din hånd i min over kisten og sagde: "Tag hende, Frants, og vær brav! Her skal du bo og bygge med hende engang, når jeg ligger i denne kiste og venter på en salig opstandelse."

"Ak, det skete dog ikke," sukkede Johanne, "kisten står vist endnu der på loftet og forskrækker pigerne i mørke. Nu er det gamle, kære hus jo endogså i vanrygte, og ingen vil mere leje eller købe det, siden de mange ulykkelige dødsfald."

"Just det kan være vor lykke, Johanne! Derfor vil hr. Stork nu sælge det for så urimelig godt køb og give et halvt års henstand på det hele. Inden et halvt år må det langvarige skifte jo være sluttet, og vi får dog i det mindste så meget, at vi kan betale, hvad vi skylder – så er huset vort, og med det, skal du se, er der lykke og velsignelse. At tre børn kan dø der i et halvt år af mæslinger og et par gamle folk af alderdom, deri er vist huset uskyldigt. At gadedrengene har hittet på at ridse: "Et forbandet hus!" på muren, det forskrækker kun de gamle, gode koner i Vartov. For mig er og bliver det et velsignet hus, og vil hr. Stork modtage mit bevis for købesummen, uden anden sikkerhed,

end mit ærlige ansigt – så er huset mit i dag, og vi kan flytte der ind den dag i morgen."

"Ak, kære mand! Jeg ville så nødig, vi skulle komme i mere gæld til denne hr. Stork; det er ingen god mand, må du tro, hvor venlig og høflig han endogså synes. Selv farbroder kunne jo aldrig ret lide ham, skønt han ikke kunne hade nogen Guds skabning på Jorden. Men hver gang hr. Stork kom og talte om handel og bodmeri, blev han mørk og stille og gav mig vink til at gå på mit kammer."

"Hr. Stork havde den gang et godt øje til dig, ved jeg nok," sagde Frants og smilede selvtilfreds, "men jeg var ham for lykkelig en medbejler. Nu, det var en dårlighed af den gamle pebersvend; det er nu glemt, og den godhed, han havde for dig, er nu endogså gået over til mig. Han kræver mig jo aldrig for huslejen, gav mig endogså et nyt lån til barnedåben og viser mig mere artighed, end nogen anden."

"Men den måde, hvorpå han ser på mig, Frants, er mig altid modbydelig, og jeg har ingen god tro til hans venlighed og bestandige talen om hans redelighed. Selv huset, han nu vil sælge, kom han næppe så ærligt til, som han siger, og de store fordringer, han har på min farbroders bo, har jeg aldrig hørt farbroder tale om. Gud ved, hvad der bliver tilovers, når nu hver får sit; og alle holdt dog farbroder for en rig mand."

"Det må skifteretten forstå!" svarede Frants, "men det ved jeg kun, at jeg er en gæk, om jeg nu ikke køber huset."

"Sandt at sige, kære Frants!" sagde Johanne nu bønligt, "jeg er næsten lidt ængstelig for at flytte ind igen i det hus, hvor kær også hver krog der må være mig fra min barndom. Farbroders ulykkelige døds måde kan jeg dog aldrig ret forsone mig med,

og hver gang jeg går over Langebro og ser de druknedes dødningehus med de lave vinduer, er det mig altid, som jeg måtte hen og se der ind, om han ikke lå der endnu og ikke kunne komme i jorden, før end han kom i sin rette kiste."

"Spøger endnu de gamle amnestueeventyr i dit hoved, min Johanne! For din gode, kære farbroder behøver vi vist ikke at frygte. Han ville dog kun bringe os lykke og velsignelse, hvis han endnu skulle være om os på Jorden. Men derfor er jeg rolig; han var from og gudfrygtig, og der var vist intet i hans liv, som kunne forstyrre hans ro efter døden. At han forsætligt skulle have styrtet sig i stranden, som rygtet jo har villet indbilde os, derfor er jeg fuldkommen tryg. Havde jeg kun ikke just været på min svenderejse og du hos din døende moster, havde vi måske haft ham endnu. Hvor ofte har jeg ikke advaret ham mod den sejlen alene på Kallebod Strand! Men det skulle han nu gerne hver søndag. Så længe jeg var i hans lære, fulgte jeg jo altid med, og da jeg rejste, lovede han mig dog at tage en sømand med sig for fremtiden."

"Ak, det var en ulyksalig jul," sukkede Johanne. "Først da man havde lyst efter ham i avisen, og hr. Stork havde genkendt ham i de druknedes hus og besørget ham jordet i stilhed som en selvmorder, først da fik jeg ulykken at vide, og han kom ikke engang i sin rette kiste og med nød og næppe i kristen jord."

"Lad os nu ikke sørge længere, kære kone, over, hvad der dog ikke stod i vor magt at hindre! Men lad os til min fromme mesters erindring nu holde hans gamle hus i agt og ære og befri det fra det tåbelige vanrygte, ved ubekymret at bo og bygge, hvor han har levet og arbejdet for os! Alt hvad han samlede og arbejdede for, var dog kun vor lykke og velstand."

"Som du vil da, kære mand!" sagde Johanne eftergivende, og tog den lille ud af vuggen, som nu vågnede og strakte de små hænder op efter moderen, "Gud vil nok bevare os og det uskyldige barn."

Frants kyssede moder og barn og tog nu sit blå arbejdsforklæde af og den gamle, grønne rejsefrakke på, som ved Johannes flid var blevet ny og hel igen. Hun strøg de brune lokker tilbage fra hans pande og pillede omhyggeligt et par dun af hans krave. "Gud være med dig!" sagde hun så og rakte ham barnet hen endnu engang til afsked. Nu greb han hastigt den grønne kasket fra sømmet og gik ud, for at afgøre huskøbet.

Tilfreds og glad kom han hjem – og næste dag flyttede den lille snedkerfamilie ind i mester Floks forrige hus ved Christianshavns Kanal. Det glædede Frants at se sin mesters gammeldags boskab, som han havde købt på auktionen, nu komme tilbage til sit gamle hjem, og det var ham, ligesom lænestolen og dragkisten måtte glæde sig med ham.

Men brødkonen på hjørnet trak på skuldrene og beklagede det unge, smukke ægtepar, som hun mente snart ville hjemsøges af sygdom og ulykke, fordi fem lig i et halvt år var båret ud af huset, og hvor ofte man end havde overkalket den i muren indridsede skrift, kom den dog snart igen til syne. "Et forbandet hus!" stod der, som med rødkridt, og alle de gamle koner ved kanalen kaldte det en blodskrift. "Se kun til!" sagde brødkonen på hjørnet til sin datter, "inden året er ude, kommer der et lig igen ud af huset."

Snedker Frants havde nu travlt med at indrette sit værksted, og Johanne med at ordne alt i huset og give det den gamle, kære skikkelse igen. Den lille dagligstue til gaden, med det grønne

panel og med den gammeldags alkove, fik nu stole, bord og dragkiste på samme sted som i gamle dage. Farbroders lænestol blev også sat i kakkellovnskrogen, ligesom tilforn, og syntes kun at vente på den gamle mesters tilbagekomst. Når så de unge folk sad der om aftenen i tusmørket, medens ilden knitrede muntert i vindovnen og lyste gennem lågen ud på gulvet, savnede de ofte den gamle og talte om ham med vemod og kærlighed. Men Johanne så dog imellem lidt ængsteligt hen til den ledige stol i krogen, og når månen skinnede ind på den gennem de små vinduesruder, var det hende undertiden ligesom han sad der endnu, men bleg og blodig og med dryppende lokker.

"Lad os tænde lys!" sagde hun da, "barnet er uroligt, synes mig – jeg må se, om der er intet, som trykker det."

En aften var der intet lys nede; det måtte hentes i pakkamret på loftet. Hun tændte stumpen i lygten og gik ud, medens Frants vuggede barnet og ville lulle det roligt. Da hørte han et bulder på loftet, som af et faldende menneske, og han syntes, Johanne havde skreget; han lod vuggen stå og fo'r op ad loftstrappen efter hende. Der lå hun, med den slukkede lygte i hånden, bleg og afmægtig, ved ligkisten. Forfærdet bar han hende ned, fik tændt lys og bragt hende til live, medens han bekymret spurgte om, hvad der var hændet hende.

"Ak, jeg er dog et stakkels, frygtsomt barn!" sagde Johanne og fattede sig, "vær ubekymret for mig! Det var kun farbroders kiste, som forskrækkede mig. Jeg ville have bedt dig hente lysene; men jeg skammede mig, og da trækvinden blæste lyset ud i lygten der oppe, var det som en dødnings kolde åndepust berørte mig – jeg stødte i mørke på ligkisten og syntes,

kistelåget hævede sig – og så tabte jeg sans og samling i min barnagtige forfærdelse."

"Den kiste skal ikke oftere forskrække dig!" sagde Frants, "jeg sætter den i morgen i avisen til salg!" Den blev nu også budt til fals; men når en køber meldte sig, var den enten for stor eller for lille.

En dag kom hr. Stork med skødet på huset og købekontrakten. Han var en høj og svær mand, med et ansigt, som ingen velvilje indskød, skønt det næsten bestandig smilede, hvilket, når man nøje gav agt derpå, dog snarere lignede en slags krampe. Han gik gerne med en ildrød vest og klædte sig i det hele som en pebersvend, der går på frieri og gerne vil skjule sin alder. Han var den dag endnu mere venlig og forekommende end sædvanlig, roste barnets skønhed og dets lighed med den smukke moder, og tilbød Frants et lån til at udbedre og forskønne sin nye bolig med, hvilket Frants dog ikke modtog, da huset netop var ham kærest i sin gamle skikkelse. Kun værkstedet ønskede han at udvide med det gamle pulterkammer ved enden af huset, hvortil døren var spærret, og som hr. Stork for det første havde forbeholdt sig, da han brugte det til brændekammer og havde indgang dertil fra nabohuset, som han selv ejede og beboede.

Også heri var hr. Stork meget føjelig; han lovede så snart som muligt at lade kammeret rydde og indgangen til nabohuset tilmure. "Når alle havde så ærlige og honnerte naboer som jeg," føjede han høfligt til, "behøvedes der slet intet skillerum mellem husene."

"Hvad har du dog mod den gode hr. Stork? Johanne!" sagde Frants, da han var gået, "han er jo artigheden selv. Hvad kan

han gøre ved, at han har den smule krampe i ansigtet?"

"Jeg ville dog hellere, vi havde en anden mand til nabo og intet med ham at skaffe!" sagde Johanne og slog skodden for døren efter ham.

Frants arbejdede nu med lyst og flid og stod sildigt ud på aftenen i værkstedet, når der var et og andet arbejde, det hastede med, eller som han med særdeles lyst og kærlighed ville fuldende. Han ville gerne hæve sit håndværk til kunst og arbejdede helst i de finere træsorter, hvorefter han kunne danne boscab med smukke former og kunstfærdige prydelser. Dette var især siden hans svenderejse blevet hans kæreste syssel. Men hans armod nødte ham til at se på det nødvendige, og da han var bekendt for at gøre smukke og gode ligkister, var dette hans sædvanligste arbejde. Han gjorde undertiden i lang tid intet andet, for siden at have fred, når han fik i sinde at gøre et stykke til sin fornøjelse. Når han nu om aftenen stod og hørte på fjælen til en ligkiste, faldt det ham ofte ind at tænke på al den sorg og bedrøvelse, dette hans arbejde ville bringe i det hus, hvorhen det skulle bæres, og det var ham en underlig tanke, at han måske kunne møde det menneske sundt og friskt i morgen på gaden, som han nu allerede hamrede ligkisten sammen til. – "Hvad om den måske var til dig selv eller til din kone eller en af dine bedste venner?" tænkte han videre. Han blev da beklemt og underlig til mode over sine egne tanker og over sin bedrøvelige gerning og ønskede kun, han var så velhavende, at han ingen ligkiste behøvede mere at forfærdige.

En aften var intet sådant faldet ham ind; men han havde været så ivrig i sit arbejde, at han først mærkede, det var sildigt, da vægteren havde råbt tolv. Han ville endnu kun slå et søm i

den store kiste, han stod med ved høvlebænken, da syntes han, nogen hviskede bag ved ham: "Hamrer og høvler du endnu? Til hvem er den kiste?"

Han tabte hammeren af hånden og så sig forfærdet om; men der var ingen. "Det er de gamle, dumme tanker, som spøger i mit hoved, og nu får røst i den underlige midnat," tænkte han, men lod nu høvl og hammer hvile og tog lyset for at gå til sit sovekammer; men lyset var udbrændt og gik ud, før han kom til døren. I mørket forvildede han sig nu således i værkstedet, at han på enhver anden tid ville have leet over sig selv; for hvorledes han så vendte sig, kom han altid tilbage til den spærrede pulterkammerdør. Da dette var hændtes ham tre gange, blev han stående og syntes, noget rørte sig i pulterkamret, gennem en sprække på døren syntes han at skimte glimtet af et lys, og han troede at høre en lyd som pjasken i vand med en karklud. "Det er en underlig tid at vaske gulv på," tænkte han, idet han bankede stærkt på døren og spurgte højt, hvem der var inde, og hvad man gjorde der så silde. Men i det samme forsvandt lyset, og der blev dødsstille.

"Jeg må dog have taget fejl," sagde Frants ved sig selv og søgte at besinde sig og finde døren til sovekammeret; men nu faldt tanken ham ind om hans gamle mester, som jo var druknet, og som så ofte havde stået her og arbejdet med ham sildigt ud på natten; og det var ham ligesom høvlen skulle røre sig igen, hvor den gamle havde stået, og som om de endnu havde et arbejde at gøre sammen i denne verden.

Forvirret af disse underlige tanker, fandt han endelig døren og gik til sengs.

Kone og barn sov allerede sødelig; men Frants havde ingen ro for de besynderlige drømme. Han syntes, den gamle mester Flok stod for ham og sagde: "Hvorfor kom jeg ikke i min kiste? Hvorfor kom jeg ikke i kristen jord? – Søg! og du skal finde! – udslet forbandelsen, at den ikke skal ramme dig!"

Da han om morgenen vågnede, så han syg og bleg ud, og Johanne spurgte bekymret, om han fattedes noget. Men han ville ikke ængste hende med sine drømmerier til unytte og skammede sig selv derover. "Jeg er, med alle mine gode tanker om min styrke og min sunde forstand, dog i grunden lidt nervesvag og overtroisk," sagde han til sig selv og glædede sig over Johannes og barnets sundhed og blomstrende udseende.

Han gik til sit arbejde og søgte at slå drømmen af hovedet, som en følge af hans nattevågen og ophidsede fantasi. Men nu ville intet arbejde ret lykkes ham, og hans sædvanlige munterhed var borte. Tiden nærmede sig nu også, da huset skulle betales; men skiftet var endnu ikke sluttet, og han plagede sig med sorg for det daglige udkomme og frygt for den truende fremtid. "Søg! og du skal finde," tænkte han da tit og lod høvlen hvile. "Bank! og dig skal oplades – men hos hvem skal jeg søge? På hvilken dør skal jeg banke? Hvorledes skal jeg udslette forbandelsen? – og hvilken forbandelse? Min gamle mester blev jo virkelig begravet i kristen jord; Johanne har jo ladet sig vise hans grav og bragt blomster til den. At han ikke fik den kiste, der var ham bestemt, kan jeg jo ikke gøre ved eller ændre; men at der ingen velsignelse er ved hans hus, begynder jeg nu næsten at mærke."

Når han således var mismodig, gik han ofte ud, for ikke at bedrøve den fromme Johanne med sin forstemthed. Men hun

mærkede vel, at han sørgede for udkommet, og at han ofte lod høvlen ligge af mismodighed. Hun så derfor gerne, han gik ud og adspredte sig; for hun frygtede for hans noget aftagende sundhed. Selv søgte hun imidlertid ved syning og det lidet, hun derved kunne erhverve, at skjule de mangler, som mest måtte falde i øjnene i det daglige liv.

Gik Frants ene ud om aftenen, var hans gang som oftest over Langebro og forbi de druknedes dødningehus. Hver gang han kom dertil, gik han langsommere og huskede på Johannes ord, og han syntes nu også, at det var ligesom han måtte se ind gennem de lave vinduer, om ikke den gamle mester lå der endnu og ventede på sin kiste. Men han gik dog altid forbi og gruede for at se derind. Når han så siden gik tilbage over broen, og månen skinnede venligt på skibene i bugten og på de hvide gavle og pakhuse ved bredderne, fik han gerne frisk mod igen, og det var ligesom han kom hjem fra en lang rejse og skulle nu genfinde kone og barn, hus og hjem og alt, hvad hans hjerte hang ved, på den anden side af broen. Men når han så kom til sit hus og læste skriften på muren: "Et forbandet hus!" – tog han ofte en sten og gned derpå til han ikke længere kunne læse hvad der stod. "Slet forbandelsen ud, hvis den ikke skal ramme dig!" tænkte han; men næste dag stod den afskyelige indskrift der igen og syntes ligesom opfrisket og rødere.

Nu blev også barnet sygt, og Johanne begyndte at græmme sig og frygte både for mandens og barnets liv; for Frants blev hver dag mismodigere og blegere, som barnets sygdom tiltog og terminen tillige nærmede sig, da huset skulle betales.

En aften kom han hjem fra sin sædvanlige vandring. Johanne sad grædende ved barnets vugge, og der var en uro og

ængstelighed over hende, som hun forgæves søgte at skjule.

Frants sad længe tavs i den gamle farbroders stol og stirrede på den bekymrede moder.

"Ja, du havde ret!" sagde han endelig og fo'r op, "det var dog bedre på vort loftskammer, end i dette ulyksalige hus. Sig mig kun hvad du tænker på, Johanne! Har doktoren været her? Hvad siger han om barnet?"

"Bliver det værre til natten," sukkede Johanne og pegede på bordet, "så ligger der det sidste redningsmiddel."

Frants tog recepten fra bordet og stirrede på de uforståelige latinske ord, som skulle han deri læse sin skæbne. Men bogstaverne svømmede forvildet for hans øjne i de bitre, frembrydende tårer.

"Og i morgen," vedblev Johanne, "i morgen er det en ulykkesdag. Ved du endnu ingen udvej til at betale hr. Stork?"

"Nej, kone! Men det er kun en lille sorg imod denne" – sagde Frants og pegede på det hede, stønnende barn. "Har du været i værkstedet?" vedblev han efter et smerteligt ophold, "jeg har været flittigere, end du tror; men måske er det for os selv, jeg har arbejdet. Vor sidste nødtørft har jeg måske sørget for. Den store, nye kiste er vel i stand til at rumme os alle."

"O, var det så vel!" udbrød Johanne og omfavnede 'ham med hede tårer, "kunne vi alle tre følges ad til en bedre verden, hvad havde vi da at sørge for mere? Men adskille os vil man; i morgen bliver du kastet i fængsel, hvis du ikke kan betale hr. Stork, og jeg sidder ene her med det døende barn."

"Hvad siger du? I fængsel? Hvor ved du det? Har han været her og talt til dig derom? Til mig har han jo ikke sagt et ord – og dig vil han skræmme til døde med slige trusler?"

Nu fortalte Johanne hvorledes hr. Stork på den senere tid ofte var kommet, for at tale med Frants, som det hed, men altid når han var fraværende. Han havde da nogle gange slået sig til ro og sagt den unge kone plumpe smigrerier, beklaget hendes mands slette omstændigheder og lovet at hjælpe ham ud af al forlegenhed, når han hos den smukke kone kunne vente – taknemmelighed. Hun havde tiet dermed, for Frantses roligheds skyld, og vidste endnu heller ikke ret hvad hun skulle tro om disse ytringer. Hun vovede heller ikke at fornærme den mægtige mand, skønt hun hver gang stod som på gløder i hans nærværelse og havde bestandig syslet med barnet, for ikke at se på det modbydelige krampesmil i hans afskyelige ansigt. Men hver dag var han blevet dristigere og mere påtrængende, og da Johanne endelig med afsky forstod, hvad hendes rene sjæl var for uskyldig til at se i dets hele afskyelighed, havde hendes oprørte følelse nu i aften givet hende mod til at se ham rolig og kold i det smilende skurkeansigt med al en fornærmet hustrus værdighed og kraft. Hun havde behandlet ham med al den foragt, han fortjente, og han var gået bort med den trussel, at hvis hun talte et eneste ord om denne samtale til Frants og selv ikke i morgen var af andre tanker, skulle Frants inden næste sol gik ned være hans gældsfange og kunne da glæde sig over sin smukke kones troskab i slutteriet.

"Nuvel!" sagde Frants rolig, "han har mig i sit garn: Undgå ham kan jeg ikke; men nederdrægtigheden er for ussel til at nedbøje mig. Blind har jeg været, at jeg ikke så hvad helvede der lå bag dette smil, og uforsigtig, at jeg indlod mig med den stemplede nidding. Men vil Gud kun bevare dig og barnet, skal jeg ikke tabe modet. Vær kun rolig, min Johanne!"

Det var blevet sildigt ud på natten. Barnet vågnede op i heftige feberryster, og Frants gik med recepten til apoteket.

"Det sidste redningsmiddel!" sukkede han, "og hvis det nu slog fejl – hvem skal da trøste den arme Johanne, når jeg i morgen nat sidder i det mørke fængsel og hun måske står ene og klæder barnet i ligskjorten. – Og skal vi miste dig, lille, venlige engel! Hvem skal da smile sorgløs til os i sorgen? Det var da den lyksalighed, jeg drømte om i det gamle, kære familiehus! – Ja, man har ret: Det er – forbandet."

Apoteket var lukket. Han havde givet recepten ind gennem den lille låge på døren og sad nu på stentrappen uden for og ventede på de lægemidler, man tilberedte. Det var en skøn, stjerneklar decemberrat; men kulden gennemsnede den sørgende fader; han så hverken måne eller stjerner, men stirrede mørk og håbløs på de frosne brosten. Da gik vægteren forbi, hilste venligt og sagde: "God morgen!"

"Gud hjælpe mig for morgen det er!" mumlede Frants, "i min sjæl bliver det aldrig mere morgen, og denne iskolde vinternat knuger mig til graven."

Fra tårnet slog klokken nu et, og vægteren sang med ren og klar stemme de simple, dybe toner:

Hjælp os, o Jesu kære!
Vort kors i verden her
Tålmodelig at bære!
Der er ej frelser fler.

Frants hørte de fromme ord, og hans smerte opløste sig i vemod. En brændende tåre nedrullede over hans kind; han løftede sit hoved mod himlen, så den evige stjernepragt og

uendelige ro for oven, og han foldede sine hænder og bad de sidste ord med i vægterens sang:

Ræk os din hånd, o frelsermand!
Så vorder byrden let.

Nu gik lågen op på apoteksdøren. Frants modtog en lille flaske med dråber, gav sin sidste skærv derfor og ilede håbefuld og styrket til sit hjem; det var ligesom en overmenneskelig magt havde hævet hans sjæl og lettet byrden, som kuede ham til jorden.

"Har du også hørt hvad vægteren sang, Johanne!" spurgte Frants, da han trådte ind i den lille, grønne stue og så moderen sidde smilende ved vuggen, "eller var det dig selv, som sang for mig i natten om hånden fra oven, som skulle lette vor byrde?"

"Tys! Han er faldet i en mild og rolig søvn," hviskede Johanne og pegede på barnet, "du skal se, det bliver alt sammen godt endnu. Sæt kun den flaske hen! Gud kan nok hjælpe foruden."

"Hvad er hændet dig, Johanne! Dit øje glinser jo så mildt og roligt som en engel fra Himlen havde været hos dig og forkyndt dig et saligt evangelium."

"Ja, et saligt evangelium er ligesom nedfaldet til mig fra Himlen" svarede Johanne og pegede hen på en gammel bibel, som lå opslået på bordet. "Se! Det er salig farbroders gamle familiebibel – den har jeg ikke set siden han døde, og – Gud forlade mig det! – Jeg har i lang tid ikke tænkt på, at den kunne trøste mig. Den lå i lønskabet i alkoven og faldt just i min hånd, da jeg greb efter et klæde, for at aftørre mine tårer. Og se, den har trøstet og beroliget min sjæl. Hvad der end sker, Frants! om døden og mennesker også tager al vor glæde fra os i verden, så

er Herren dog med os alle dage indtil Verdens ende, og vi skal være hos ham engang, og ingen skal mere tage vor glæde fra os."

Frants foldede sine hænder og læste det opslagne sted af Johannes.

I den gamle, sølvbeslåede spændebibel lå nogle løse papirer og skrevne blade, som han lagde til side uden at læse dem, da han så, det var kun regninger og kvitteringer. Men med begærlighed gennemså han nu de første skrevne blade i den gamle familiebog, som indeholdt den ærlige mester Floks hele slægtsregister, med indstrøede fromme tanker og ønsker for fremtiden, og endelig en slags dagbog over det sidste år af hans liv. Jo længere han læste, jo opmærksommere blev han, og Johanne så uroligt på de sælsomme bevægelser i hans ansigt. Til sidst fo'r han op og råbte: "Det er skrækkeligt, Johanne! Det er skrækkeligt! Man har stræbt din farbroder efter livet – se! her står det. Det er skrevet med hans egen skælvende hånd, men dunkelt og gådefuldt – hør hvad her står!" – og nu satte han sig og læste:

Gud gøre mine fjenders onde anslag til intet! –
Hvorfor gav jeg mit guld i den uretfærdiges hånd
og mit liv i rovdyrets kløer? – Mit gods har han
ranet med list – min tunge har han bundet med ed
– og mit liv har han truet i løndom. Men forbandet
vorde mit gods i den uretfærdiges hånd! Og
forbandet det hus, hvori han sætter sin fod! – Vel
er der en tid, hvori et menneske hersker over et
andet, sig selv til ulykke – men et menneske har
ikke magt over ånden, at forhindre ånden, og
ingen magt på dødens dag.

"Hvad er dette!" sagde Frants og stod forfærdet op, "hvem er den dødsfjende, han taler om og ikke tør nævne? I hvis hånd kom hans gods og hans hus? – Den samme er det, som har bundet hans tunge med ed og truet hans liv i løndom. Hvem har vidnet for os og Verden, at han er druknet og fundet i dødningehuset? Hvem har derfra begravet ham i stilhed – som en selvmorder? – Hvor mange ulykkelige båret ikke did, som ingen ven kendte mere på det forknuste, opsvulmede ansigt? – og hvis vidnesbyrd har vi for, at det var ham? – Hans ben ligger os måske nærmere, end vi tror. Søg! og du skal finde – var det ikke sådan du sagde? gamle mester! – Hvorfor kom jeg ikke i min kiste? – Hvorfor kom jeg ikke i kristen jord? – Ti stille, gamle! Du kan komme der endnu. – Hvad siger du om pulterkammeret? Johanne! Der er det ikke altid så rigtigt ved midnat – der vaskes gulv, når vi andre sover. – Før sol står op, skal jeg have gennemrodet den lukte morderhule som en muldvarp!"

"Ak, bedste, kæreste mand! Hvilken forskrækkelig mistanke! Jeg forstår ikke det halve af, hvad du siger; men hvad jeg aner og tænker er grueligt."

"Se vort barn, Johanne! Det sover roligt og smiler nu til os i drømme. Jeg er på vejen til at udslette forbandelsen, og velsignelsen kommer os allerede i møde."

"Jeg vil våge ved barnets vugge. gør du i Guds navn, hvad du kan og må!" sagde Johanne; og Frants tændte lygten tavs og gik til værkstedet. Der tog han økse og brækjern og gik til pulterkammerdøren. "Kammeret er mit eget" sagde han ved sig selv, "hvem vil forbyde mig at opbryde det?" – Han satte brækjernet til – og det var sket. Halvt ængstelig åbnede han dog

døren; men da han trådte ind, blev han rolig og begyndte trøstigt sin natlige gerning. Han belyste med lygten hver plet på mur og på gulv; men der var intet, som nærede hans mistanke. Nogle sække med brænde stod i en krog; dem udrystede han, og hver pind syntes ham mistænkelig som et dødningeben; men han fandt intet spor af, hvad han søgte. Kammeret var for resten ryddet og, som det lod til, nylig vasket og rengjort. Nu begyndte han på at opbrække gulvet. Da syntes det ham, en hånd greb i døren til naboens hus. Han tog forsigtigt lygten i den venstre hånd og holdt fast om økseskaftet med den højre. "Har nogen lyst til at hjælpe mig?" sagde han halvhøjt – men der kom ingen. Frants satte lygten fra sig igen og begyndte på ny at hamre og håndtere med brædderne; uden selv ret at vide hvorfor, begyndte han nu tillige at fløjte på en sang, som hans gamle mester altid plejede at nynne, når noget arbejde ret skulle gå ham fra hånden. Men Frants havde ikke hamret og fløjtet ret længe, før end det greb i døren igen. Nu tog han lygten og øksen og rejste sig – i det samme gik døren op og en høj, hvid skikkelse trådte ham langsomt i møde, med et åsyn som fra fordømmelsens bolig.

"Har du ikke afhamret endnu? gamle mester! Vil du da tøve og hamre her til dommedag? – Får den vise ej i evighed ende?" – sagde en hul, velbekendt stemme, og Frants genkendte med forfærdelse den blege, forvildede søvngænger, som med stift opspilede øjne og forvildede hår kom, afklædt og nøgen, fra sit sovekammer.

"Hvor lagde du mine ben?" sagde Frants, som grebet af vanvid, "hvorfor kom jeg ikke i min kiste? Hvorfor kom jeg ikke i kristen jord?"

"Dine ben er vel forvarede" svarede den blege, frygtelige drømmer, "under mit pæretræ skal ingen forstyrre dem."

"Men hvem begrov du med mit navn, som selvmorder, da du ranede mig min ære i døden?" spurgte Frants videre og forfærdedes selv ved at høre sin stemme; for det var som hans gamle mesters røst talte ud af ham.

"Det var jo betleren," svarede den blege synder og fordrejede ansigtet krampagtigt – "det var jo den fremmede betler, som du gav din gamle, grå kappe – men jeg jog fra min trappe julenat."

"Hvor han lå, skal du rådne! – Ved hans side skal du møde mig på dommedag!" sagde Frants og vidste ikke selv, hvad han talte; for han var ikke længere sig selv bevidst, men hørte ligesom den dødes stemme tale igennem ham, hvad han ikke forstod.

Da hørte han et rædselsskrik – og stod ene med lygten og den hævede økse i hånden; men den hylende skikkelse var forsvundet, hvor den kom fra.

"Var det en drøm?" sagde Frants, "eller var jeg afsindig? – Er der blod på min økse? – Nej, endnu er den ren; men bort, bort fra denne morderhule! – Nu ved jeg, hvor jeg skal finde, hvad jeg søger."

Han gik tilbage til Johanne, som sad stille hos det slumrende barn og læste i den hellige skrift.

Frants tav med, hvad der var hændet, og hun gruede for at spørge ham derom. Han bad hende kun hvile sig til det blev dag, medens han vågede ved barnets vugge. "Endnu har jeg kun dunkle formodninger" sagde han, "men i morgen vil måske meget blive klart."

Han gennemlæste nu nøjere de skrevne bibelblade og den gamle mesters efterladte papirer, som han næste dag bragte i retten, hvor han fordrede alting lovlig undersøgt.

"Sagde jeg det ikke nok, der ville komme lig ud af huset inden året var omme?" sagde den gamle brødkone på hjørnet til sin datter, da, tre dage efter, en smuk, sort kiste, med passer og vinkelmål over kors på låget, båret ud af snedker Frantses hus. Den var ledsaget af Frants og det hele hæderlige snedkerlaug, alle i sorte klæder og med deres kårder ved siden.

"Det skal jo være den gamle snedkermester Flok, som nu først bliver virkelig begravet," sagde brødkonens datter, "så var det dog virkelig hans ben, man fandt under træet i naboens have?"

"Ja, det har jo den unge mester Frants bevist for retten," tog en fiskerkone ordet, idet hun satte sin kurv ned på fortovet og satte sig på hanken, for i magelighed at betragte ligfølget. – "Se, der går han, den unge, smukke mester," vedblev hun, "nu kan man dog for fremtiden tjene en skillingspenge hos ham, siden hus og gods er hans, og den gamle, gerrige Stork får en lang næse."

"Og måske en lang hals med," sagde kældermænden, "hvis det ellers er sandt, hvad man siger, at han nemmelig har taget den ærlige mester Flok af dage."

"Det har jeg længe tænkt, at den karl blev hængt engang," sagde brødkonen, "han købte jo aldrig for to skilling brød hos mig uden han ville have for den tredje i tilgift –"

"Havde man kun fat på ham!" sagde kældermænden, "i tre dage har ingen set ham i byen."

Juleaften sad en lille, lykkelig familie i snedkermester Floks forrige hus ved kanalen. Barnet sad sundt og friskt på den skønne moders skød, og den unge mester Frants fyldte glad og stille det gamle familiebæger med vin. "En lyksalig jul! min Johanne!" sagde han rørt, "det så det ikke ud til for fjorten dage siden. Nu sidder vi, som velhavende unge folk, her i vort eget lille hus, ligesom din gode salig farbroder havde tiltænkt os det. Nu behøver jeg ikke mere at hamre ligkister sammen ved midnat, men kan gøre smukke stole og kommoder til lykkelige, nygifte folk, kan holde svende og drenge i værkstedet og have en glad aften ved hver højtid. – Og nu har du fred, gamle mester!" føjede han højtideligt til og så hen til stolen kakkelovnnskrogen, ligesom han sad der endnu, "du har taget forbandelsen fra huset og givet os din velsignelse; derfor skal din ihukommelse være velsignet iblandt os. Gud give dig en salig opstandelse!"

Pulterkammerdøren havde Frants ladet tilmure, og han lod værkstedet blive som det var i den gamle mesters tid. Den indridsede skrift på muren havde han ladet overhvidte, og den var ikke kommet mere til syne.

Da han nu næste gang gik over Langebro og kom forbi de druknede dødningshus, gik han roligt hen til vinduet og sagde ved sig selv: "Nu kan du gerne se derind; gamle mester Flok ligger der dog ikke og venter på sin kiste." Men forfærdet fo'r han tilbage; for et blå opsvulmet dødningsansigt stirrede ham med opspilede øjne i møde, og han kendte i de afskyelige, fordrejede træk den forsvundne Storks skrækkelige morderansigt.

"Selv har du da givet dig det endeligt, som du påløj min myrdede, uskyldige mester," sagde Frants. "Intet menneske

savner dig i verden uden bøddelen, hvis økse du sneg dig fra. Dog begravet skal du blive. Din kiste har jeg høvlet på, da du lagde planen til at lægge mig i graven. Gud være din syndige sjæl nådig!"

Frants lod ham i stilhed begrave og gav ham den kiste, han havde troet var til ham selv, da han for få uger siden stod modløs i sit værksted og så ingen redning i sin store nød og jammer.

Lykke og velsignelse syntes nu ret at have hjemme i hans hus og være med ham i al hans gerning. Den gamle mesters bibel kom ofte ned fra hylden og husvaledede det stille, fromme ægtepar med de evige forjættelser, medens den tillige mindede dem om, at al denne verdens lykke og glæde dog var forgængelig. Kom en prøvestund da imellem blandt de gode dage, og blev det stundom også de lykkeliges lod at sørge ved en kær vens bortgang eller våge en kummerfuld nat ved et elsket barns sygeleje, så forsagede de dog ikke, men rakte hinanden kærligt hånden over bibelen og håbede. Når da vægteren sang:

Hjælp os, o Jesu kære!

Vort kors i verden her

Tålmodelig at bære!

Der er ej frelser fler –

da kom Frants hin nat i hu, da han sad håbløs og fortvivlet på apotekstrappen og ventede på det sidste redningsmiddel, som dog Gud gjorde overflødigt. Han måtte da altid istemme de sidste ord af sangen:

Ræk os din hånd, o frelsermand

Så vorder byrden let.

Gravmælet

"Der er stenhuggeren kommet med det nye gravmæle. – Min arme søster vil nu atter få næring for sin tungsindighed. Skal det opstilles i kirken lige over for hendes stol, som hun jo endelig vil have det, så vil selv Guds ord næppe mere kunne trøste hende, når hun bestandig har mindet om sit tab for øje. Kan De ikke overtale hende til at lade den grille fare, kære hr. pastor!" Således sagde Amalie bekymret til den unge præst i Vedby, som nylig havde tiltrådt sit embede og med megen deltagelse set den sorg, der var i præstegården over hans fortræffelige formands tidlige død. Hele menigheden delte familiens sorg; for den afdøde præst havde i sin korte embedstid vundet alles hjerter. Man beklagede med rette hans unge, skønne enke, som var utrøstelig og syntes kun at finde lindring i sin smerte ved den fikse ide, hun i sin sorg havde sat sig i hovedet, at hun umuligt ville kunne overleve sin forklarede ægtefælle til nådsensårets udgang. I denne faste overbevisning havde hun også ladet en plads i den åbne begravelse under kirkegulvet tilberede til at modtage hendes lig ved siden af hendes ægtefælles kiste. Endog på marmorstenen, som hun ville lade indsætte i kirkemuren over gravstedet, med sin mands navn, fødselsdag og dødsdag, havde hun tillige ladet sit eget navn hensætte, samt hvad dag og år hun var født, og neden under havde hun ladet tilføje "død" og med det begyndte nye årstal, kun var datoen naturligvis ikke udfyldt. Forgæves havde søsteren villet overtale hende til at lade denne besynderlige grille fare; hun havde endogså forestillet hende det, som formasteligt og som et indgreb i Forsynets evige råd, som ingen

dødelig kunne forudse. Men Luise havde ikke været til at bringe derfra.

Da eftermanden var kommet, var den unge enke i nogle dage slet ikke kommet til syne. Det var hende uudholdeligt at se den mand, som nu skulle indtage hendes elskede Frederiks plads for alteret og på den hellige talerstol og bebo det hus, som havde været vidne til hendes hurtigt forsvundne lyksalighed. "Hvad der har forstyrret mit livs hele glæde og gjort graven til min eneste trøst," sagde hun i de dage til søsteren, "det er jo dette menneskes lykke, og hvor meget man end roser og ophøjer ham, hvor skånsomt og deltagende han endog vil behandle mig, som en ulykkelig, der har krav på hans medynk – jeg vil dog aldrig kunne se ham, uden at tænke på, at han dog vist hemmeligt må lykønske sig til min ulykke."

Det kostede søsteren møje at overtale hende til, blot for høfligheds skyld, at være til stede ved bordet. Selv fra kirken holdt hun sig i førstningen og søgte ved huslig andagt den trøst, som den fremmede stemme syntes at forbitre hende selv i Herrens tempel.

Men den ærbødighed for hendes sorg, som hr. Korns stille, deltagende adfærd og ethvert af hans ord bar præg af, det lyse blik over liv og død og åndernes evige samfund i Gud, som han ofte med varsomhed søgte at meddele hendes nedtrykte sjæl, forsonede hende dog snart med hans nærværelse, og det lykkedes ham mangan gang såvel fra prædikestolen som i daglige samtaler at bringe en vis ro og gudhengivenhed i hendes sorg, uden hvilken den måtte fortære hende i håbløs henstirren på graven og en utålmodig higen efter genforening med den salige. Hendes sunde natur og blomstrende

ungdomsskønhed syntes også, til trods for hendes sorg og hendes tro på en nært forestående død, at ville påtvinge hende et længere liv, end hun ønskede. Derfor ville søsteren nu så nødig, at dette gravmæle skulle opstilles, som kun ville give Luises sværmeriske dødstanker næring og måske virkelig kunne fremskynde en ny ulykke i den allerede dybt sårede familie.

Hr. Korn forsøgte også, ved sagtmødige forestillinger om det usømmelige og hartad ugudelige i således at ville forudsige sin død, at bevæge Luise til i det mindste at lade indskriften forandre, da den således endogså var i stand til at virke dræbende på den sørgendes heftige indbildningskraft; men alle forestillinger var spildt, og næste søndag var det besynderlige gravmæle opstillet i kirken. Luise sad hver helligdag lige over for det i sine sørgeklæder og så, med stille længselstårer, gennem det sorte slør på trælemmen i kirkegulvet, som hun syntes hvert øjeblik måtte åbne sig for at modtage hende, og når hun så sit eget navn på gravmælet ved siden af den bortgangnes, ønskede hun tit, at den manglende dødsdato kun også var udfyldt og at der stod i dag eller i morgen; for året syntes hende langt som en evighed. Sagnene om sorgens magt over livet, især hos tro nordiske elskende, som hr. Åges fæstemø, om hvem kæmpevisen sagde, at "månedsdag derefter lå hun i sorten muld", var hende også trøstende beviser for, at hendes sørgedage ikke heller ville blive mange flere.

Imidlertid var syv måneder forløbet, siden hun havde tillukket sin ægtemands brystne øjne. Deres sidste, kærlige samtale gentog hun ofte for søsteren og meddelte hende så mange store og herlige træk af den forklaredes åndelige billede,

at hun henrev søsteren med sig i sine længselsfulde drømme om den nært forestående salighed i evigt samfund med den ånd, som var forudraget, for at åbne hende det uomskiftelige paradises porte. Youngs "Nattetanker" og Stillings "Theorie der Geisterkunde" var på den senere tid næsten hendes eneste læsning; dog havde hun på søsterens og hr. Korns anmodning nu også taget Bibelen i hånd, for der at finde et sandere og tilforladeligere vidnesbyrd om det evige livs herlighed og hvorledes det skulle forventes. Imod adskillige af hr. Korns prædikener og betragtninger over liv og død og det guddommeliges evige genfødsel i menneskelivet havde hun vel meget at indvende, dog var det hende en husvælelse i hendes sorg at tale med ham om disse genstande, for end tydeligere ved hans modsigelser og forskellige synsmåde at bestyrke sig i sine egne forestillinger.

Men han vidste langt klarere og mere overbevisende at fremsætte sine meninger, end hun, og Luise tog da ofte sin tilflugt til en dunkel følelse, hvis anelsesfulde udsagn var hende langt kærere og tilforladeligere, end alle fornuftslutninger.

Således endte for det meste alle slige samtaler, og uagtet hr. Korn var langt fra at billige hvad han anså for blotte sværmeriske ytringer af et dybt og elskeligt gemyt, som havde sat sit højeste i kærligheden til et enkelt væsen, kunne han dog ikke andet end føle den inderligste deltagelse for en ånd, der var ham så psykologisk mærkværdig.

Han talte ofte med hende om den kære afdøde, som var middelpunktet for alle hendes tanker og følelser, og hvorom hele hendes liv og alt, hvad der var hende vigtigst i denne og den tilkommende verden, syntes at bevæge sig. Han

forfærdedes da næsten over den forgudelse af et enkelt væsen, som han sagde – af en funke fra guddommen, i dens afsondring og endelige skikkelse, hvorover hun syntes at forglemme det uendelige strålehav selv, hvorefter den var udsprungen, eller i det mindste at gøre foreningen med hint glimt af det evige lys til betingelsen for sin salighed og sit liv i guddommen.

Dette kærligheds-afguder, som han kaldte det, anså han det for en samvittighedspligt at bekæmpe, og overspændtheden i den sørgende Luisers forestillinger, så vel som det farlige og skæve i mange af hendes sværmeriske drømme var det heller ikke vanskeligt for hans klare fremstillingsevne at gøre hende indlysende.

Men derved lod han det ikke blive; han håbede ganske at forsone hende med livet og verden, og når dette syntes ham umuligt, blev han selv tungsindig og sørgede med hende. Hun var den første kvindelige sjæl, som således havde afsløret sig for ham i hele sin elskelighed og uendelige fylde af kærlighed, og idet han søgte at betage denne den ensidige og farlige retning, kunne han dog ikke andet, end prise den mand lyksalig, som selv efter døden ejede et sådant hjerte på Jorden. Luise var ung og skøn; i hendes tale og blik lyste en ånd, så dyb og så herlig, og et liv, så klart og så strålende, selv når vemodigheden kvalte den sølvklare stemme og tårer fordunklede de himmelblå øjne, at den unge mand ofte glemte sin hele tankebygning, når der kun behøvedes et ord for at bevise, han havde ret. Han blev da selv så grebet af det skønne og rørende i den følelse, han ville bestride, at der mod hans vilje trængte sig tårer i hans øjne, og

han gav den skønne sørgende ret i meget, som han i en roligere tilstand ville have modsagt.

Hr. Korn var en smuk, ung mand og havde med den klareste forstand et varmt og dybtfølende hjerte. Ideologien havde været hans hovedstudium; dog var psykologien hans yndlingsfag, og over de menneskelige lidenskaber havde han tænkt så meget, at han ikke behøvede lang tid til at bemærke, hvorledes den deltagelse, han følte for den skønne Luise, bar alle præg af hin forunderlige lidenskab, som han vel så ofte før havde tænkt og talt over, men aldrig endnu virkelig følt i dens fulde styrke. Han bildte sig vel ind at have elsket engang, men hvor han ikke blev elsket igen, og den lethed, hvormed han havde overvundet denne korte, opbrusende attrå efter en forbindelse, som hændelsen syntes lige så let at kunne knytte som opløse, denne selvovervindelse, for hvilken han priste sin sjælsstyrke, havde gjort ham tryg, og han frygtede aldrig for nogen ulykkelig kærlighed. De bidende ord: "Hvad kan mennesket ikke bortsukke!" holdt han vel ikke for anvendelige på alle sjæle; men da han første gang hørte søsteren tale om Luisens utrøstelighed, havde han dog hemmeligt smilet og ment, at den sorg dog vel ikke var evig.

Nu forbavsedes han ved at se ind i et kvindeligt hjerte, som rummede så stor og trofast en kærlighed, og når han tænkte på, at en død ægtefælle, en henfaren ånd var genstand derfor, beklagede han, at ingen levende kunne arve, hvad han dog troede, den døde nu ikke savnede og den salige ikke heller behøvede, hvis han var salig i sin Gud og den store, alt omfattende kærlighed. "Hvorledes har vel denne mand set ud?" spurgte han sig selv, "hvorledes har han talt, tænkt og følt? Hvad

ejendommeligt elskværdigt har han besiddet, som har givet ham ret til at eje denne skat evindeligt? Kunne jeg være ganske som han – kunne hans ånd og natur genfødes i mit væsen – måtte hun da ikke skænke mig denne grænseløse kærlighed, som uden en synlig og nærværende genstand må fortære sig selv med hendes liv – og allerede her forville hendes herlige ånd blandt gestaltløse drømmefantomer fra en anden verden."

Som hr. Korn en dag stod i disse tanker, gik Amalie gennem stuen, og da hun så den unge præst så dybsindig og, som det syntes, noget forlegen ved at se hende, blev hun stående og spurgte: "Savner De intet? hr. pastor!"

"Skulle jeg måske have glemt," sagde han hurtigt og greb til sin lommebog, "nej, den lægger jeg aldrig fra mig. – Hvad mener De?"

"De var særdeles adspredt i går," svarede hun, "og har rakt mig et smukt digt, da jeg bad Dem om papir til et trådvindsel. Jeg må tilstå Dem, at jeg ikke har kunnet lade være at læse det; men det må vist have en bedre bestemmelse, end at indvikles i mit bomuldsgarn."

Hr. Kornes forvirrelse tiltog, da han så papiret, men han besindede sig straks og kaldte det en troløs fantasi, som måske gerne havde forvildet sig i jomfru Amalies skønne hånd.

Amalie rødmede og forstod hr. Kornes forvirrelse og høflige udflugter ganske anderledes. Hun havde på nogen tid bemærket en forandring i hans væsen, som var hende påfaldende. Han var nemlig ofte adspredt og tankefuld; den klarhed og rolighed, hvormed han tilforn altid fuldendte enhver samtale, blev nu ofte afbrudt og forstyrret af den alt for store deltagelse, hans hjerte tog i at forsone den skønne, sørgmodige

enke med livet og verden. For at skjule dette for sig selv og andre, syntes han nu næsten mere opmærksom for søsteren, og han sagde hende undertiden en og anden høflighed, som hun ikke lod ubemærket, men hemmelig tilskrev et muligt indtryk på den unge mands hjerte, som hendes ikke almindelige skønhed og opvakte ånd gerne kunne have frembragt, hvis ikke søsterens dybere følelse og det blik, han havde kastet i hendes høje, sværmeriske sjæl, så udelukkende havde beskæftiget ham. Det digt, han i sin adspredthed havde givet Amalie i hånden, var et udbrud af en kærlighed, som næppe endnu syntes sig sin genstand bevidst, og Amalie var uvis om hun skulle antage det for hensigt eller tilfælde. Nu gav hun daglig mere agt på hr. Korns hele adfærd og troede sig snart overtydet om, at hun uden sit vidende havde opvakt en følelse hos den unge hr. pastor, som det ikke var hende ubehageligt at kunne tilregne sig; for at søsteren, med sin fortærende kærlighed til den døde, kunne bevæge et levende hjerte til anden medfølelse end medynk, det var hende en umulighed, som hun aldrig drømte om.

Hr. Korn havde hørt så meget om sin fortræffelige formands hele væsen og tænkemåde og så ofte betragtet det meget lignende billede af ham, der hang i Luises kammer, at han til sidst troede at kunne forestille sig ham så livagtig, som han gik og stod i verden. Selv hans gang, hans klædedragt og visse særheder og vaner i det daglige liv, som det, med al deres ubetydelighed, synes vigtigt og kært at erindre for et elskende hjerte, alle slige småbemærkninger havde han opfattet med deltagelse, og, uden at vide eller ville det, optaget meget i sit eget væsen, som syntes ejendommeligt for hint billede, hvortil

Luises hele sjæl havde fæstet sig, og som hun først forklaret håbede at gense i åndernes rige.

Hr. Korn var ved sin deltagelse i familiens sorg næsten blevet som en broder for søstrene; hans fornavn var også Frederik, og det var dem nu mangan gang, som om et genskin fra de forrige dage omstrålede dem, når de så ham i de samme sysler som hans uforglemmelige forgænger, når de hørte ham læse højt for dem i de samme bøger, så ham sidde på den samme stol og ofte gøre lignende bemærkninger, som den forklarede. Han havde også skønne, brune lokker, en klar, mandig stemme, og i hans alvorlige tankeblæk luede nu også ligesom et genskin af den henfarnes ånd og kærlighed, især når den skønne Luise sad lige over for ham og skænkede ham en opmærksomhed, som rørte og henrev ham.

"Der kommer Frederik!" sagde Amalie et par gange i en øjeblikkelig forglemmelse af det forgangne, når hun hørte hans gang og måde at åbne døren på, som så livagtigt kaldte hende de forrige tider tilbage. Men da brast Luise i gråd, og når hr. Korn hørte årsagen til den genoprevne smerte, blev han højst alvorligt og højtideligt stemt. "Jeg har ofte tænkt på," sagde han en dag, "ved at eftertænke historiens gang, og den ånd, der går derigennem, hvor forunderligt de samme begivenheder synes at gentage sig i tingenes evige vekslen, og hvorledes de samme kræfter og ånder synes at virke og åbenbare sig i verden til de forskellige tider, kun i forandrede skikkelser og under forskellige omgivelser og former. Jeg synes da tit at kunne genkende mangan oldtidens helt eller vismand i middelalderens herlige riddere og i genoplysningens martyrer fra de foregående århundreder, og jeg er overbevist om, at intet

godt og herligt forsvinder, men at det åbenbarer sig stedse på ny her i Verden, kun på anden vis og i forandret skikkelse, til al forundring og omskiftelse ophører – og alt guddommeligt samles i Gud."

"De tror dog aldrig på sjælevandringen?" spurgte Luise forbavset.

"I det mindste ikke således, som man undertiden forstår den," svarede han, "så at der kun blev et vist antal ånder til i verden, som i enhver slægt vendte tilbage og gik i en bestandig kredsgang uden fortstræben og selvstændig nærmelse til det uendelige. På den måde blev vi selv kun tomme larver for de evindelige gengangere i os. Jeg mener kun, at beslægtede ånder må kunne virke på hverandre og på en måde forene sig med hverandre i en fælles åbenbaring af det guddommelige i menneskelivet. Selv de udvortes former, hvori al ånd afpræger sig, må da vel ofte antage ufrivillige ligheder med de fremmede ejendommeligheder, som slutter sig harmonisk til deres indre bevæggrunde."

"Jeg forstår Dem ikke," sagde Luise, "men noget lignende har jeg også engang hørt af Frederik, og som De nu sidder der og taler derom, er det mig ligesom en længst oplevet stund af mit liv på ny fremtræder for mig. Således går det mig ofte; men jeg tror, det er en forvirret fantasi, der blander billederne af det forbigangne og nærværende, idet dunkle erindringer af lignende sindsstemninger kaldes tilbage af det virkelige og det nærværende."

"Det samme er også ofte hændtes mig," svarede hr. Korn, "og jeg ved flere, som kender noget lignende. Den sande grund dertil er mig en gåde; men det syntes mig at antyde et sådant

forhold til det faste og evige i al omskiftelse og til det uforanderlige og evigt genkommende i livets afvekslende mangfoldighed, som er os borgen for det eviges sandhed og uendelige genfødsel i os."

"Man kan blive ganske forvirret ved at tænke derpå," sagde Luise; og Amalie begyndte på en anden samtale, for at adsprede den dybe grublen på det ubegribelige, hvori de begge syntes hensunkne.

"Men formå nu dog min søster til at lade indskriften forandre på det besynderlige gravmæle!" sagde Amalie en dag til hr. Korn, "nu er det jo snart forår igen og det år næsten udrundet, som hun i sin første heftige sorg troede måtte være hendes dødsår. – Hvad man i førstningen måske har tilgivet, som en sværmerisk grille af den sørgende efterladte, vil man nu snart med rette udle, som en forulykket spådom; og da vil man ikke længere skåne den forladte, som kan sørge dybt og inderligt nok, fordi hun ikke bukker under for sorgen. Den overspændthed og håbløshed i smerten, som i graven søgte den eneste trøst, har De nu dog lykkelig forvandlet til stille vemod og tålrig hengivenhed i Guds vilje. Men hvad vil menigheden sige, når den til sommer ser hende sidde sund og blomstrende lige over for det gravmæle, der forkyndte hendes død i vinter?"

"De har ret, kære Amalie!" svarede hr. Korn; "det bør og må forandres! Det kunne endog give forargelse; jeg har ikke længe tænkt derpå; men jeg skal endnu i dag tale med Deres søster derom. – En sådan grille kunne De næppe været faldet på," vedblev han, "De har et langt roligere sind og sundere blik over livet, end Deres søster; udtrykket deraf udgør også næsten den

eneste forskel i Deres udvortes, og hvis man ikke havde set dem sammen, kunne man undertiden fristes til at forveksle dem."

"Der siger De mig en artighed på min søsters bekostning, hr. Korn! Om jeg udvortes ligner Luise, ved jeg ikke; men vi har mere tilfælles i tænkemåden og hjertet end De måske tror. Jeg har næsten lige så lidt som hun troet, at vi skulle på ny have set et forår tilsammen opblomstre; og ville nogen have sagt mig for et halvt år siden, at vi nu kunne så blomsterfrø i haven og glæde os til at se det opvokse og blomstre, ville jeg have kaldt det en umulighed. En menneskelig sjæl kan overvinde hvad det skal være, tror jeg nu. Men uden Dem, kære hr. Korn! havde det næppe set så lyst ud omkring os."

"Inden nådsensårets udgang tænker jeg, det skal se lysere ud!" sagde hr. Korn, og hans øjne tindrede af et håb, som han ikke kunne udsige.

Amalie rødmede og afbrød hurtigt en samtale, som hun troede angik hende mere, end hun endnu selv ønskede; for hun var ikke enig med sig selv, om det, hun følte for den unge, elskværdige mand, var andet, end taknemmelighed over den deltagelse, han viste hende og søsteren, og et vist velbehag ved hans selskab, som hun delte med enhver, der kendte ham.

Den unge præst forestillede nu Luise nødvendigheden af at lade gravmælets indskrift forandre, da det sandsynligvis var Guds vilje, at hun ikke alene skulle overleve sørgeåret, men, som han håbede, endnu opleve megen glæde og velsignelse i verden. Hun hensank dog atter i en dyb sorgmodighed og mente, at med glæden var det her vel forbi, men at Gud måske nu, til straf for hendes utålmodighed, ville lade hende ældes i sorgen. Hun ville derfor ikke længere lade dette vidnesbyrd om

hendes formastelige dødsvished forarge verden og stå bebrejdende for hendes øjne. Der blev også straks sendt bud til stenhuggeren i staden, at han så snart som muligt skulle komme og udslette det ulykkelige årstal af stenen. Navnet, mente hun, kunne man dog gerne lade stå, uden at det kunne forarge nogen, da det dog skulle stå der en gang, og hun intet andet sted ville udhvile efter sorgen, end ved sin Frederiks side i den åbne begravelse, som tilhørte familien.

Til også at lade hendes navn udslette af den alvorlige dødstavle kunne hr. Korn vel ikke bevæge hende endnu; men han håbede, med tiden også at overtale hende dertil, når det først lykkedes ham at bringe livslysten fuldkommen tilbage i hendes hjerte og måske lede hendes kærlighed tilbage fra graven og den døde til det levende billede af den forklaredes ånd, som han, efter alt hvad han havde hørt, nu troede, at hun vist en gang måtte genfinde i ham, ligesom han i hende troede at have fundet det kvindelige hjerte, der rummede den dybeste kærlighed, han nogensinde havde kendt. Denne kærlighed syntes ham en skat, der måtte tilhøre den, der opdagede den, om endogså en forbivandret ånd nu syntes at have draget dem med sig i evigheden.

Næste søndag var stenhuggeren endnu ikke kommet, Luise sad i sin sørgedragt lige over for det uforandrede gravmæle og hørte opmærksomt på hr. Korns skønne prædiken. Han talte begejstret om det nye, herlige liv, det genkommende forår alt udbredte over naturen, som med tusinde stemmer syntes at kalde mennesket til kærlighed og glæde. "Begrav ikke kærligheden! Begrav ikke glæden! du sørgende menneskehjerte!" sagde han, "om endogså *det* synes at

forsvinde, som var dig kærest i Verden, og ingen glæde mere at ville opblomstre for dig på Jorden. Det skønne og herlige er ikke forsvundet; det kommer visselig tilbage, når øjet kun vil se det, kende det, når hjertet kun ikke vil forsage og tilslutte sig for det i sin håbløshed. – Se til blomsterne på marken!" vedblev han, "de synker hen og synes forsvundne af jorden, når vinteren udbreder sit liglagen over dem. Men for vårens oplivende ånde hæver de på ny deres hoveder af mulden, og de samme venlige billeder af den evige kærlighed og glæde står genfødte og smilende omkring os." – Han vedblev stedse varmere at tale om livets evige opstandelse i naturen – den evige kærligheds genåbenbaring i sønnen og sønnens evindeligt fornyede samfund med os i ånden – og som hans begejstring blev højere, funkledede hans øjne som forklarede, og hans åsyn lyste i de nye oplivende stråler, som forårssolen udbredte over ham fra de små kirkeruder.

Luise sad, henrevet af de glødende ord, og betragtede hans åsyn – det var som livet og kærligheden lyste derfra i himmelske stråler og kaldte hendes sjæl fra sorgens og gravens skygger. Livet syntes hende at opblomstre på ny med dobbelt glans og herlighed, og nu opstod første gang den tanke i hendes sjæl, at hendes Frederiks forklarede ånd hvilede over den begejstrede taler, og at *han* kunne blive hende, hvad den bortgangne havde været – deres billeder blandede sig sælsomt for hende i den levendes herlige åsyn. Men da hun greb sig selv i denne tanke og ønskede død og grav langt bortfjernet, faldt hendes øje pludselig på – gravmælet. I forfærdelsen over at se sit navn og sit dødsår i dette øjeblik, fo'r et angstsuk fra hendes bryst; hun syntes i sin rædsel at se kirkelemmen åbne sig og den

døde udstige af graven. Hun syntes, han stod der med en dyb smerte i det blege dødningeåsyn og stirrede på hende med bebrejdelsens knusende blik, medens han udstrakte sin hånd, pegede på gravmælet og forsvandt. Kirken løb rundt for hendes øjne, og det var hende som gravmælets indskrift blev glødende og viste hende dødsdagen udfyldt med flammende skrift. Afmægtig blev hun udbåret af kirken, og da hun opslog sine øjne, brændte en fortærende feberglød i hendes blik. Forgæves søgte den bekymrede søster at berolige hende og bortforklare hende det skrækkelige syn som et højst naturligt spil af den ophidsede indbildningskraft; hun påstod at have vakt den døde af graven ved sin hemmelige troløshed, at han var kommet for at frelse hendes sjæl fra endnu større brøde, og at *denne* dag var hendes dødsdag, som hun allerede på gravmælet havde set den med luende skrift. Den højst bekymrede hr. Korn ville hun ikke tillade måtte komme for hendes øjne. Hun lod den afdødes billede opstille ved sin seng, bad det tusinde gange om tilgivelse – og før midnatstimen slog, var hendes ånd virkelig henfaren i anger og bøn. – Hun lå nu rolig med det skønne, blege åsyn, som forsonet med sin Gud og sin elskedes ånd, og smilede stille hengiven i døden.

Hun blev begravet under kirkegulvet ved sin ægtefælles side, og dødsdagen på gravmælet blev nu virkelig udfyldt, som hun påstod at have set den i hint angerens og forfærdelsens øjeblik.

Søsterens og hr. Korns sorg var stor. De beklagede det ulykkelige sværmeri, som med uimodståelig magt havde bortrevet deres fælles tabte veninde. Men sorgen over den døde forenede dem umærkeligt, og inden årets udgang var Amalie hr. Korns lykkelige hustru. Han havde åbenhjertigt betroet

hende sin kærlighed til søsteren, men anså dog nu selv denne følelse for en hjerteforvildelse. Amalie fandt deri en ny bestyrkelse i sin tro, at ingen sorg var så stor, at den ikke kunne overvindes, ligesom hr. Korn nu i Amalie syntes at genfinde Luisers forklarede ånd og fandt deri en ny bestyrkelse i sin teori om det guddommeliges evige genfødsel i menneskelivet.

Den gamle rabbin

"Er din forfølgelsesdag nu kommen igen? fortabte, ulykkelige Israel!" sagde den gamle rabbin Philip Moses og rystede sit hvide, gråskæggede hoved, da en efterårsaften 1819 stenene fløj ind ad vinduerne til ham, medens den hamborgske pøbel råbte: "Hep! Hep! [Note 1](#)!"

"Ja, I har ret!" vedblev han "Jerusalem er lagt i grus og forstyrret. Sten os kun, I Jehovas morderengle! I hans vredes hylende udsendinge! Hans langmodighed var stor; men hans folk forglemte ham i sin udlændigheds smitte: De foragtede loven og profeterne i de fremmedes porte; de har blandet deres blod med de vantros – se! derfor skal Guds folk udslettes af jorden og bortstenes af de levendes land –"

"Ak, bedstefader, bedstefader!" jamrede hans børnebørn og klyngede sig til ham i deres angst, "beskærm os mod de grusomme kristne!"

"Er I Israels børn endnu," svarede den gamle roligt, "så folder eders hænder og bøjer eders knæ! Vender eders åsyn mod østen, mod gruset af Guds hellige stad og bed til Jehova, eders fædres Gud! – rammer da stenen eders hoveder og knuser eders hjerner i bønner, da pris Jacobs Gud med mig og dø i den herre Zebaoths navn! Da skal hans keruber bære eder til fader Abrahams skød."

"Er det al den trøst, du ved, enfoldige gamle!" sagde hans søn Samuel, børnenes fader. Han var den rigeste juveler i Hamborg og så nu sin prægtige bod udsat for at ødelægges eller plyndres af den rasende pøbel. "Ved du intet andet råd end at bede? – Jeg ved et bedre: Vi vil s'gu alle lade os døbe i morgen!"

"Vil du svige dine fædres tro af frygt for dine juveler? min søn!" spurgte den gamle og kastede et foragteligt blik på den rige, skælvende israelit, som angst løb fra skab til skab og pakkede sine kostbarheder sammen.

"Mig er det s'gu ligegyldigt, enten man kalder mig jøde eller kristen," sagde Samuel, "når jeg kun kan bjerge gods og liv. Men når det gælder om jeg skal være en rig mand i morgen eller en kæltring – når det gælder om jeg skal gå i fred på gaden og på Børsen, eller jeg skal drilles af drengene på gaden og vove lemmer og helbred og det kostbare liv – når det gælder mine juveler, mine spejle, min kone, mine børn og mine vinduer – så måtte jeg s'gu være en stor dåre, om jeg tog i betænkning at lade mig døbe med en håndfuld vand. Det er jo dog kun lumpne ceremonier, som kan være lige så gode som alle vore fiksfakserier. I vore tider er den tro s'gu den bedste, som giver sikkerhed og fred i handel ogandel."

"Elendige søn!" sagde gamle Philip Moses og rejste sig, "fordømt være den ånd, som taler gennem din mund! Det er den, som har forpestet Guds folk og gjort det til en skændsel på Jorden og en vederstyggelighed for Herren i Himlen. – Fordømt være det gods og det liv, for hvilket du vil sælge dine fædres tro og bespotte selv det udlændingens alter, hvortil du vil fly i din nedrige fejhed! – Fordømt være den sikkerhed og fred, for hvilken du forråder Jehova! – fordømt den handel ogandel, som har gjort Guds folk til slaver af mammon og til guldkalvens afsindige tilbedere!"

"Du taler over dig, gamle!" svarede Samuel, "og forstår dig ikke på at føje dig i tiden. Du er gammel og hænger ved det gamle; men dine profeters tider er s'gu forbi."

"Deres ord skal stå til den yderste dag!" udbrød den gamle og hævede sit hoved, "og dem skal jeg forkynde blandt eder, om så jorden brænder og synker under min fod! Er det ikke forbandelse nok, at vi er en adspredt, lynslagen hjord, henkastet i den vide verden og fordømt til et foragtet liv i den fremmedes land? – Skal vi lægge fordømmelse til fordømmelse og nødes til at foragte os selv og kalde den hånd retfærdig, som forhåner og nedknuger os i dyndet?"

Juvelerens prægtige sal var fuld af flygtende israelitter, som søgte tilflugt og beskyttelse hos den rige Samuel, medens politiet og vagten på skrømt gav sig mine af at ville bringe deres larmende forfølgere til rolighed.

Alle jamrede højt over deres ulykke, og nogle så forundrede på den gamle Philip Moses, der stod, høj og mægtig som en profet, iblandt dem og nedtordnede kraftige ord blandt sine skælvende trosforvandre.

Et par gamle rabbinere med langt skæg og sorte silketalarer hørte kun opmærksomme og rolige på denne deres menigheds ældste. Men de unge, glathagede israelitter råbte ve og jammer over hamborgerne, over deres sønderslagne vinduer og over al den skade, de led i deres handel og næring ved denne nye, ulyksalige forfølgelse.

"Ak, havde min moder kun ikke været min fader så tro!" – sagde en ung, lapset israelit – "så kunne jeg dog måske gå med fred på komedien i aften og se den smukke mamsel Wrede, uden at kendes og udskældes for en jøde og måske få stene i hovedet på vejen" –

"Ak, var vi aldrig omskårne!" råbte en anden, "vi går jo med livet i hænderne på gaden –"

"Ak, var vi alle kun døpte!" – råbte en tredje, "var det så med ætsende vand, som kunne gøre vore sorte hår lyse og udslette det brændemærke, hvormed Jehova har udstødt os blandt vore fjender!"

"O, ve os! ve os!" råbte kvinder og børn, "hvorhen skal vi fly i vor store nød og trængsel? Ak, var det morgen og denne ulykkesnat forbi!"

"Hold inde med eders skrig, I afsindige!" udbrød nu Philip Moses, "Herren har slået eder med galskab og med blindhed og med hjertets forstyrrelse; han har adspredt eder blandt alle riger på Jorden for eders forvendtheds skyld; han har givet dig et bævende hjerte, Israel! så din fodsål har ingen hvile, og du går med dit liv i din hånd og ræddes nat og dag og siger om morgenen: Gid det var aften! Og om aftenen: Gid det var morgen! For dit hjertes rædsel og for dine øjnes syn, som du nu ser. Men hør, hvad Herren taler til eder ved sin tjener fra tabernaklet i eders udlændigheds synagoge! Er eders trængsel for stor, og er forsmædelsen større, end eders overtrædelser, så ryst støvet af eders fødder og udvandrér af den stad, som mishandlede eder! Lad det uretfærdige mammon tilbage i ransmandens hånd! og tag kun med hvad I ved, der ingen forbandelse klæber ved for Jehovas åsyn! – Se! så skal jeg føre eder fra stad til stad og fra land til land, til vi finder en plet på Jorden, hvor Jehova vil tilhille vor skændsel og giver os et fristed blandt menneskenes børn eller, som vore fædre, blandt de vilde dyr i ørkenen!"

"Hvad drømmer du om, gamle!" råbte hans rige fjender i munden på hinanden. "Vort surt erhvervede gods skulle vi forlade og gå som praktkere om i verden med posen på nakken?"

– Hvor finder vi en bedre handelsstad end denne? Og hvor i Verden er vi ikke udsatte for drillerier og forfølgelser? – Til det forjættede land går der ingen vej mere tilbage, og med dine drømme kan vi s'gu ikke føde kone og børn og fortjene specier og blanke dukater."

"Troede I på Jehova," svarede Philip Moses, "så troede I også på vejen til det forjættede land; men den tanke er for stor for eders forsagte sjæle. De ægyptiske kødgryder er eder kærere, end den himmelfaldne manna i ørkenen, og opvakte herren en Moses blandt eder igen, ville I stene ham, som eders fædre har stenet profeterne."

"Hvad nytter al den snak til? enfoldige gamle!" sagde nu hans søn, den rige juveler, "sæt dig hen i din bedstefaderstol og leg med børnene, Moses! medens vi andre rådslår om, hvad her er at gøre! – Han går i barndom," sagde han til de andre, "og er somme tider ikke rigtig i hovedet. Han har lagt sig ud med hele sin familie, og jeg giver ham nådsensbrødet i mit hus, som I ved – men desuagtet må jeg tåle mange hårde ord og urimeligheder af ham."

Nu begyndte der en mumlen og surren i stuen, som i en bikube, medens enhver ville give råd til hvorledes man skulle forlige sig med hamborgerne. Nogle mente, man måtte sende en deputation til rådet og udbede sig militær bevogtning ved husene.

"Det nytter ikke!" råbte andre, "de lumpne hanseater er just vore værste fjender; det er disse dumme, opløbne kræmmerdreng, som misunder os vor snildhed og gevinst og det er just dem, som ophidse pøbelen imod os."

"Så lad os flytte til Altona!" råbte andre, "de danske grødhoveder er nok så kloge, at de gerne modtager os med vore rigdomme, og de vil s'gu være glade ved at gøre de stornæsedede hamborgere et afbræk for deres schukelmeier-råb. [Note 2\)](#)"

"Men når den første storm er forbi, vil vi fortryde det" råbte andre, "der er dog ikke den handel og vandel som her. Det er bedre at blive og tåle en smule forhånelse ind imellem, end at lide skade i vor handel og velfærd."

"I alt fald kan vi jo lade os døbe!" sagde Samuel, "så er vi s'gu ikke mere jøder end alle hamborgerne selv."

"Hvad kan det hjælpe?" svarede en lurvet jøde med skæg, "det er ikke for vor tros skyld, de forfølger os, det er kun vor rigdom og pragt, som gør ondt i deres misundelige øjne. Vore smukke huse er vor ulykke og vore prægtige ekvipager, vore lyststeder ved Elben og Alsteren og vore unge lapsedes pralhalserier. Gå med skæg som jeg, og med luvslidte klæder! – lev godt inden døre! men bær ikke eders velfærd til skue! – så er der ingen, som misunder og forfølger eder. Lad så længe nok drenge pege fingre ad os på gaden og skælde os ud for, hvad der skulle være vor stolthed at være! For om de også spytter ad os, som vi var spedalske, så er vi dog Guds udvalgte folk. Vor gerning og vor ægteseng velsignes, vi opfylder jo alle lande og fortærer deres marv, vi er folkenes herre, når vi ikke blues ved at synes deres slaver."

Dette råd blev forkastet af de moderne, rige israelitter, som ikke havde lyst til at gå i sæk og aske og give slip på glansen af den herlighed, de med så megen ydmygelse og så mange smålige kneb havde erhvervet.

"Nej, da ved jeg s'gu et bedre råd" sagde en af de rigeste, som før havde gået omkring og solgt gamle klæder. – "Vi vil skiftes til at gøre skildpaddegilder; vi vil bede alle de unge grosserersønner til bords hos os – vore døtre og koner skal være milde og føjelige imod dem og ikke agere så knibske og ærbare. Det er s'gu dog bedre at besvogres lidt med de kristne, end have dem til uvenner i denne tid."

Da rejste gamle Philip Moses sig med dyb foragt for sit eget folk og den elendige ånd, som besjælede det. Han sønderrev sine klæder og forbandede den tunge, som sidst havde talt. Derpå søgte han kraftigt at ryste deres sjæle og vække ånden hos de bedre iblandt dem, ved at skildre dem den usselhed og foragtelighed, hvortil deres egenlyst og lave vindesyg havde fornedret dem. Han kaldte deres nærværende forfølgelse en retfærdig straf af Jehova for deres dybe vanslægten og hensynken i guldgraven. Han fordømte deres ligegyldighed for fædrenes tro og sæder og deres afvigelse fra loven i sabbattens hemmelige vanhelligelse, i at de afregede deres skæg og bluedes ved at gælde for, hvad de var. Han fordømte deres samkvem med de kristne og krybende nederdrægtige indsmigren hos deres forfølgere. Han fordømte deres ægteskaber med de kristne, hvormed to af hans egne sønner havde fortørnet ham. Han lyste forbandelse over deres evige handelslyst som den åndsfortærende giftkilde til deres fordærvelse, og ønskede til sidst, at alle stater ville forbyde dem denne deres kæreste næringsvej og nøde dem til anden borgerlig gerning, der gav deres indgroede vindesyg mindre næring.

Men da opløftede alle hans trosforvandte et højt skrig imod ham og kaldte ham en afsindig forræder, som ville deres

undergang. Men han hævede endnu engang sin mægtige røst, overdøvede deres skrig og talte til dem med profeternes ord: "Din ondskab skal tugte dig, Israel! og dine afvendelser straffe dig," sagde han, "se! – siger Herren – jeg havde plantet dig til en ædel vinkvist, som skulle ganske være en trofast sæd, og hvorledes er du så omvendt for mig til forventede kviste af et fremmed træ! Om du end ville to dig med salpeter og tage dig megen sæbe, da er dog din misgerning fuld af pletter for mit ansigt, siger den Herre. – Se! Eders bedragerier og misgerninger har bortvendt velsignelsen," vedblev han "og eders synder forhindret forbarmelsen fra eder. I har, som fuglefængere, opstillet snarer for at fange folk og fordærve den fremmede, og som gravene er fulde af uterligheder, så er eders huse fulde af svig; derfor er I blevet store og rige. I er blevet fede og glinser ved eders onde handler. I havde lykke, men gjorde ingen ret. Skulle jeg ikke besøge eder for disse ting – siger Herren – og skulle ikke min sjæl hævne sig på sådan et folk som dette! Farer op på deres mure og fordærver dem, I fremmede! men gør ikke aldeles ende med dem! Borttag deres kviste – for de er ikke Herrens!"

Næppe havde han udtalt, førend der nu atter fløj en stenhagel mod vinduerne og knuste de tillukkede skodder, medens det vilde forfølgelsesløsen lød med hujen og hånlatte fra gaden.

"Bort, bort med den gamle profet!" mumlede nogle, "han nedbeder jo forfølgelsen over os."

"Nu er det ikke tid at præke den gamle sladder for os om vore synder!" sagde hans søn, den rige Samuel, "men vil du blive længere i mit hus, så vil jeg s'gu ikke høre et ord mere. Det var bedre, du gik hen og ragede dit skæg af, så at du kunne se ud

som et andet menneske. Vi må s'gu tude med de ulve, vi er iblandt, og får pøbelen øje på dit lange bukkeskæg og din maskeradedragt, så river de mig vel huset ned over hovedet."

"Ak, bedstefader, bedstefader!" råbte de mindste børnebørn og løb fra ham, "dine øjne ser så underlige ud. Du vil dog ikke gøre fader fortræd?"

"For eders skyld vil jeg ikke forbande ham," sagde den gamle med dæmpet stemme, "men fordømt være den ånd, der er over ham og mit forventede, ulykkelige folk. Jeg skal ryste støvet af min fod på din dørtærskel, søn! og du skal aldrig mere se mit åsyn i Verden; men denne time skal du ihukomme på dit yderste. Før vil jeg våbenløs udvandre blandt vore fjender – før vil jeg blotte dette grå hoved for deres stenkast og sønderslides af de rasendes negle – før end mine egne børn skal udrykke skægget af min gamle hage eller kaste mig på døren, som en betler."

"Bliv! Er du forrykt?" råbte Samuel efter ham, "du slipper ikke levende gennem pøbelen derude. – Hold på ham!" sagde han til de andre, "han er afsindig, som I ser, og går i barndom – jeg ville s'gu dog nødig, han skulle komme nogen skade til på lemmer og helbred."

Men den gamle Philip Moses gik, som Loth fra det synkende Sodoma, og så sig ikke tilbage. Ingen vovede heller at standse ham; for hans tale og hans knusende blik havde forfærdet dem alle. Med sit isgrå, blottede hoved og i den sorte, sønderrevne silketalar gik han uden stav alene ud af huset og rystede støvet af sin fod på tærsklen. Da den hamborgske pøbel så ham, begyndte vel et par drenge at gentage forfølgelsesråbet, men

der var ingen, som istemte det denne gang eller opløftede en hånd mod den tavse, ærværdige olding.

"Lad ham gå med fred!" sagde den ene til den anden, "det er jo den gamle Philip Moses; det er en ærlig mand – ham er det synd at røre ved eller spotte."

"Men havde vi fat på hans søn, juveleren," sagde andre, "han skulle ikke slippe så vel herfra! Det er den værste blodsuger af dem alle."

Det var allerede sildigt ud på natten. Tumulten var ophørt på gaderne. Ingen vogn rullede mere fra komedien eller fra spilleselskaberne hos de rige hamborgske købmænd. På "Jungfernstieg" var promenaden for længe siden endt, og pavillonerne var lukkede. Lygten skinnede dunkelt på det store skilt ved "*Alte Stadt London*", og kun hist og her ravede en enkelt svirebroder nynnende hjem fra Salon d'Apollon, oppasset og standset undertiden af et offentligt fruentimmer. Månen spejlede sig stille i Alsteren, og kun af og til råbte natvægteren hvad klokken var fra Michaelistårnet; men på "Jungfernstieg" gik endnu to underlige skikkelser frem og tilbage og syntes ikke at tænke på hjemmet, skønt den skarpe vind rystede bladene af træerne omkring dem, og de flyvende skyer tit fordunklede månen i den kolde septemberrat. En ung, sorthåret pige gik, skælvende af kulde, ved en gammel jødes side og syntes at trøste ham med en venlig, deltagende stemme, og jøden var den gamle Philip Moses.

"Du fryser, mit barn!" sagde den gamle og slog fligen af sin sønderrevne talar om hendes skulder, "lad mig følge dig tilbage til din morbroders hus! Men jeg træder ikke over hans

dørtærskel: Det svor jeg ham til, da han holdt bryllup med den forføriske kristenpige. I dag har den tredje søn lukket døren efter mig, og af døtre har jeg jo ingen mere på Jorden – jo, dig har jeg dog endnu, du er min fromme Rachels datter! – Nu kom, lad mig følge dig tilbage! Det er hårdt nok, du er fader- og moderløs og dine kristne mostres tjenerinde; for min skyld skal du ikke blive husvild. – Stakkels Benjamine!" vedblev han, da månen nu just belyste hendes fromme, barnlige ansigt, og han så tårerne glinse i de lange, sorte øjenhår, "så holdt du dog endnu så meget af din gamle, strenge bedstefader, at du ikke frygtede for at løbe ud til mig på vor forfølgelsesdag, da jeg gik ene udstødt blandt vore fjender!" –

"Ak, du kære, gamle bedstefader!" svarede Benjamine, "hvor kunne morbroder Samuel være så ond imod dig! Men alle mine morbrødre er dog ikke så slemme som han; hos Daniel har jeg det hver anden uge ret godt, og hos Isaak er man nu også ganske venlige imod mig, siden jeg er blevet stor og kan gå tante til hånde i køkkenet. Gå nu med mig til én af dem! Deres koner og svogre hader os ikke som de andre kristne, og ét sted må du dog være. Siden morbroder Samuel er blevet så rig, kender han jo ingen af sine fattige frænder mere. Hvorfor har du også hellere villet være hos ham end hos de andre? Således som han har handlet imod dig i dag kunne dog vist ingen af de andre have båret det over deres hjerte. Hos Isaak har du jo ikke forsvoret at komme; så følg mig da derhen! Der skal jeg blive hos dig og pleje dig, og der skal de mange dejlige børn holde af dig og lære historierne af dig om Joseph og hans brødre og om den lille Benjamin, min navne, ligesom du lærte mig hos moder Rachel, da jeg var lille. Kom, bedstefader, kom! inden det bliver

dag og vore forfølgere vågner! I denne trængselstid må vi dog holde os sammen – vi forhadte, ulykkelige flygtninge."

"Hos min søn Isaak var jeg ikke i fem år," sagde den gamle langsomt, "hvor mange børn er det, han nu har?"

"Ak, ved du ikke engang det, bedstefader! Og det er dog din egen søn – nu har han jo den femte søn i vuggen."

"Er hans kristne kone god imod ham? – Forvender hun ikke hans svage hjerte fra Jehova og vore fædres tro og skikke? I synagogen har jeg ikke set ham siden; men Børsen forsømmer han vist næppe."

"Kom med hen til ham, bedstefader! Og du skal se, han er bedre, end Samuel, skønt han ikke kommer i synagogen og lukker kun butiksdøren på klem om lørdagen. Hans små drenge vil du vist holde meget af, om også tante forkæler lidt den ældste. De har alle lyst hår og smukke blå øjne ligesom moderen. Der kommer også mange kristne i huset, og den gode maler Veit lærer mig undertiden at tegne, når jeg er der; men du hader jo dog ikke alle kristne, fordi nogle af dem nu hader os og er onde imod os? Du dømmer dem dog ikke alle så hårdt som disse vore kærlighedsløse forfølgere!"

"Nej, mit barn!" svarede den gamle, "vel er den store menneskekærlighed just hvad de kristne bedst tror at have lært af deres vise, ulykkelige profet, men hvad de dog nu så slet viser os i deres gerning; dog være det langt fra mig at fradømme dem den! – Ransag dig selv, før du dømmer andre! – hedder vor kærlighedslov – så skal du finde forsoning i hjemsøgelsens time. Men gå nu ikke længere her så silde, min datter! Det kunne give dit gode navn til pris for bagvaskerens tunge, skønt det er en kærlighedsgerning, du øver, for hvilken den herre

Zebaoth skal velsigne dig i din alderdoms dage. Lad mig kun tilbage på de vilde stier! – Herren kan også sende mig en ravn i min ørken, om han vil. Mit paulun er nu det store Herrens tempel, hvor sol og måne er højalterets lys, og de fire verdenshjørner tabernaklets piller – se, derfra skal hans mægtige keruber nu lovprise hans navn for mit øre som med klang af store basuner, når nattens vilde storme suser i mit hår. Lad mig gå, mit barn! Og græd ikke fordi jeg vandrer så ene! Jeg vil hellere gå husvild på Jorden, end låne tag i forargelsens bolig – jeg vil heller stenes af de kristne, end hånes, som et almisselem, af min egen slægt og selv måske høre det, når jeg ikke kan se forargelsens vederstyggelighed og tie!"

"Nu vel, så bliver jeg hos dig" sagde Benjamine, "så må de kristne stene mig i dine arme!"

Den gamle tav, og en hård kamp syntes at foregå i hans hjerte. "Kom da, mit barn!" sagde han endelig og greb Benjamine ved hånden – "for din skyld vil jeg tåle forsmædelser og tigge husly hos den søn, som havde en fremmed kvinde kærere, end sin faders velsignelse."

De gik nu tavse ned på "Hopfenmarkt" og ringede på ved klædehandler Isaaks dør. "Er det nogen af vores folk?" hviskede en ængstelig stemme ud af vinduet. Philip Moses svarede på hebraisk, og lidt efter gik gadedøren op.

Isaak modtog sin gamle, forladte fader, som det lod til, med oprigtig glæde, men dog halvt forlegen og urolig over de daglige bebrejdelser, han nu allerede forudså, og den forstyrrelse i hans huslige liv, som han befrygtede af den strenge rabbiner. Men den fælles nød og trængsel drog hjerterne sammen. Vel var Isaaks hus endnu forskånet for al ulempe, da han ved sit kristne

ægteskab og sin hyppige omgang med kristne syntes ganske adskilt fra sine egne; men han levede dog i bestandig frygt for det fjendtlige sindelag mod jøderne, som nu virkelig var udbrudt i åbenbare voldsgerninger, og han søgte forgæves ved sin omgang og levemåde at skjule den deltagelse, han hemmeligt tog i sin ulykkelige nations skæbne. Med oprigtig harme hørte han nu, hvorledes hans rige broder Samuel havde krænket den gamle; og han bad faderen glemme alt og være som hjemme i hans hus. Men han besluttede dog tillige, ikke at lade sin husfred og daglige levemåde forstyrre ved den gamles fordomme, som han mente man kun måtte bære over med og beklage. "Som min gæst vil han finde sig i husets skik og brug," mente han, "når han først bliver vant dertil, og vil ikke begynde anderledes, end vi kan holde ud."

"Din broder Samuel har ikke æret sin fader, og det kan ikke gå ham vel på Jorden," sagde Philip Moses, og syntes at læse i sønnens ansigt hvad der foregik i hans sjæl, "men Herren give ham og vort folk kraft til omvendelse og lader ikke sit vrede ansigt falde på os til fordærvelse! Mine dage er ikke mange," føjede han alvorligt til, "men havde det ikke været for min tro Benjamines skyld, havde jeg dog hellere villet udvandre i den vide verden, end sætte dit hjerte, min søn, på en prøve, som jeg frygter er over dets kræfter."

Isaaks kone blev ilde til mode, da Benjamine kom ind til hende i sovekammeret og fortalte hende, hvad der var sket.

"Det går aldrig godt" – sagde hun – "skal vi nu have den gamle straffeprædikant her i huset. Mig hader han allerede fordi jeg ikke er af eders nation; for min skyld har han jo aldrig før sat sin fod her i huset."

"Nej, bedstefader hader ikke de kristne," sagde Benjamine glad, "nu bliver han jo her og bringer lykke og velsignelse i huset. Ikke sandt, bedste tante, den lille, blå stue må jeg udrømme til ham og så blive her hver dag til bedstefaders pleje? Hos morbroder Samuels turde jeg jo aldrig komme til ham, og han har dog holdt så meget af mig fra jeg var ganske lille."

"For det første kan det vel ikke være anderledes," svarede tanten fortrædeligt. "Gør kun stuen da i stand til ham, Benjamine! Men gør du mig for meget væsen af ham eller gør mig for mange ophævelser med dette nye huskors, så sender jeg dig tilbage til Daniels. For det første kan du også blive; men hold ham så meget som muligt fra børnene og os andre! Vi kan have plage nok med ham ved middagsbordet."

"Stakkels, stakkels bedstefader!" sukkede Benjamine hemmeligt og gik grædende fra sin ukærlige tante, som vel ofte før havde givet hende hårde irettesættelser, men dog aldrig krænket hende så bittert i sjælen som nu.

Isaak havde siden en ubehagelig ægteskabsscene og en heftig ordstrid med sin hustru om den gamle, som han ikke kunne nægte plads i sit hus, hvor mange betænkeligheder han også selv gjorde sig derover.

Næste dag var det lørdag. Gamle Philip Moses holdt sabbat på sit værelse og bad for sit ulykkelige folk, men forstyrredes ofte smerteligt i sin andagt, når han hørte sin søn tale højt i boden for sine varer og rasle med sølvpenge på disken, medens konen i de andre værelser havde travlt med rengøren og anden daglig husgerning, hvormed Benjamine måtte gå hende til hånde. Han hørte ofte, hvor tanten skyndede på hende, og hun havde næppe fået et øjeblik tid til at liste sig ind til den gamle

for at sige ham et venligt god morgen og bringe ham frokosten. Han så da vel, at hun havde grædt, men ville ikke berøve hende den glæde at tro, hun havde skjult det for ham.

Philip Moses lå med sit gamle hoved tilhyllet i støvet og bad, da Benjamine kom igen og kaldte ham til middagsbordet. Hans svigerdatter havde flygtigt bedet ham tage til takke med husets lejlighed, uden at kunne eller ganske at ville skjule sin misfornøjelse, og den gamle sad nu tavs ved bordet, uden at nyde synderligt af de fremsatte spiser; for det meste var netop sådanne ting, som den mosaiske lov på det strengeste forbød. Sønnen syntes intet at mærke dertil; kun den stakkels Benjamine så det og hungrede også. Der blev fortalt om tumulten forrige aften og at der ikke var et helt vindue i Samuels og flere af de anseligste israelitters huse; et par omløbende schakkerjøder var endog blevet ilde medhandlede på gaden.

"Hvorfor gør de rige også disse store figurer!" sagde Isaak, "og hvorfor søger de fattige ved unyttige særheder at drage folks opmærksomhed på sig!"

"Er du blevet kristen, min søn?" spurgte den gamle, "eller er det måske ikke sabbat i dag?"

"Jeg holder mig til fædrenes forskrifter," svarede sønnen, "hvad jeg anser for vigtigt og hvad der passer sig til vor tid og til de begreber om helligt og vanhelligt, som min fornuft og samvittighed erkender. Jeg ville ønske, min fader kunne gøre det samme og ikke forargedes over, hvad jeg anser for uskyldigt"

"Min svigerfader må tage til takke med lørdagskost!" sagde husmoderen nu og rakte ham med ubetænksom ligegyldighed

en tallerken med flæskesteg, "i dag er hele huset i uorden," føjede hun undskyldende til, da han tavs stødte tallerkenen tilbage "og jeg har ikke været betænkt på gæster, som skal have det på anden måde, end vi er vant til."

Der blev nu en forstemt tavshed ved bordet, og Isaak gav sin kone et bebrejdende blik, som hun ikke lod til at bemærke. Den gamle gjorde en bevægelse, som han ville rejse sig; men hans øjne faldt på Benjamine; han tav og blev siddende. Men hvad Benjamine læste i den tavse bedstefaders ansigt tvang en hemmelig tåre frem i de dejlige, sorte øjne, som hun forlegen slog ned, medens hun, uden at vide det, smuldrede sit brød i små krummer på dugen. For denne sin lille skødesynd fik hun nu atter en skarp irettesættelse af tanten, med en uskånsom erindring om, at det ikke var tider til at lege med brødet i. "Det var godt," hed det, "om man havde noget at putte i munden på dem, der intet havde."

"Kone!" hviskede Isaak til sin hustru, da de rejste sig, "det var ikke efter aftale."

Da den gamle rabbiner var ene med sin søn, så han ham alvorlig og længe i øjnene. "Sig mig det kun rent ud, min søn!" sagde han nedbøjet, "den grå, gammeldags jøde er dig og din hustru en ubuden gæst, som I vel blues ved at tillukke døren for, men ikke ved at række malurtbægeret til velkomst, og min stakkels Benjamine er en betlerske her, til hvem I ikke har mange krummer brød til overs."

"Hvorledes? min fader!" stammede Isaak, "skulle min kone – tilgiv hende! – en ubetænksomhed har jeg selv mærket, som har smertet mig."

"Isaak! Isaak!" vedblev den gamle, "hvorfor bæver din stemme – og hvorfor flygter dit blik for mit åsyn? – Endnu vil jeg kalde dig min søn og dvæle en stund, for at se, om du kan frelses. Dit hjerte var dog ikke ondt, Isaak! men det gik dig som de sønner af Israel, som hos de fremmedes døtre forglemte fader og moder, og den herre, som uddrog dem af Ægypten – de så aldrig det forjættede land."

"Lad ikke mit ægteskab længere fortørne dig, min fader!" begyndte nu Isaak, "og forarges ikke over min huslige levemåde! Betænk, at jeg er kommet et halvt århundrede sildigere til verden end du! Meningerne forandres med tiderne, og i de forhold og forbindelser, jeg er kommet, har jeg lært at se meget i vor religion og vor stilling til den øvrige verden i et ganske andet lys, end du. Blind måtte jeg vel være, om jeg ikke så, at vort folk er det mærkværdigste på jorden og uudsletteligt selv i sin undergang og adspredelse mellem folkene i verden; men derfor tror jeg ikke, at vi således udvortes skal adskille os fra alle andre mennesker evindeligt. Indvortes kunne vi kun virkelig være, hvad der hemmeligt må styrke os i enhver undertrykkelse og hæve os højt over vore undertrykkere og foragtere, selv når vi må ydmyge os til at krybe i støvet for dem; men udvortes må vi smelte sammen med de store folkemasser, som ellers ville knuse os i vor hårdnakkethed."

"Forstår jeg dig ret, min søn! så mener du, vi kunne vedblive at være israelitter, når vi antager kristne skikke og sæder, og at vor slægt kunne bestå, uagtet vi opløste den selv og blandede vort blod med de fremmedes –"

"Som folk og stat, er vi jo dog opløst," vedblev sønnen, "og med Jerusalems tempel er vor udvortes gudstjeneste sunket i

grus. Tror du ikke, at hvis vor store lovgiver havde levet i vor tid og i dette land, han da havde givet os ganske andre love og bud?"

"Også om at frygte den herre Zebaoth og ære sin fader og moder?" spurgte den gamle.

Nu kom der nogen ind, og samtalen var afbrudt.

Om aftenen var Isaak ikke til stede. Men nogle af hans kones frænder var kommet på besøg tillige med et par unge modegække fra nabolaget. Ingen syntes at lægge mærke til den gamle Philip Moses. Han sad stille i en krog og hørte nogle af de unge herrer le højt og more sig over "jødeoptøjerne", som de mente snart ville begynde igen. Iblandt de fremmede var også en ung, smuk mand i gammeltysk dragt og med lange, gule lokker om den hvide krave. Det var den unge maler, Veit, som for nylig var kommet tilbage fra Rom, hvor den dragt var almindelig blandt kunstnerne; også over ham havde de unge herrer opholdt sig, af frygt for at han ville gøre dem rangen stridig med at indføre nye moder i Hamborg; men dertil havde Veit slet ikke lagt mærke. Han var en søn af den gamle doktor på "Hopfenmarkt", som var husets læge. Ved faderen havde han fået adgang der i huset, som tegnemester; men hvad der drog ham did var især Benjamines skønne ansigt, der havde en særdeles interesse for ham, som kunstner. Han havde hidtil ingen del taget i samtalen, men stod ved vinduet og talte sagte med Benjamine om den gamle, ærværdige bedstefader, som han straks havde bemærket og hilst med den ærbødighed, hans alder og ædle udseende opvakte, og over hvis skønne, patriarkalske oldingehoved han ret havde glædet sig. Nu hørte han, hvorom talen var og vendte sig hastigt fra Benjamine, for

ved et lykkeligt indfald at give samtalen en anden vending; men de ubetænksomme unge herrer kom snart igen tilbage til deres overgivne spas over de mange komiske optrin, tumulten igen havde foranlediget, og de syntes over deres egne vittigheder rent at forglemme i hvis hus de var og hvem der var til stede. Derom erindrede nu Veit dem på så tør og træffende en måde, at de gik beskæmmede og forbitrede bort og hviskede ham kun et par ord i øret om, at de i morgen tidlig var at finde på Vincentbastei ved obeliskens. Men det var der ingen, der hørte, uden Veit selv, som lovede sig et mere morsomt optrin ved det stævnemøde, end forfølgelsesscenerne, de unge herrer nylig havde fundet så latterlige.

Men hermed var striden ikke til ende. Et par aldrende købmænd tog på en måde deres bortgangne venners parti og syntes i det mindste ikke at misbillige den tugtelsesret, "det længe udsugede folk", som de ytrede sig, selv nu tog sig over deres privilegerede, israelitiske plagere.

Da tog Veit igen ordet og nedrev med varme det hadefulde, ukristelige sindelag, som kunne fornede kristne til skammeligt at bryde den fred, staten i alles navn frivilligt havde tilstået et landflygtigt, værgeløst folk. "Vi klager over, at de hader og bedrager os," sagde han, "elsker vi da dem, når vi vil stene dem? Bedrager vi dem da ikke langt værre, idet vi bryder tro og love og sviger det sikkerhedsløfte, vi har givet dem, som vore medborgere? Retfærdigt var det, om vi tålte dem, smukt, om vi selv var bedre, og kristeligt, om vi kun tvang dem til at elske os. Men det sker ikke ved had og hån og forfølgelse, det sker ikke ved uædel grusomhed mod værgeløse."

Benjamine belønnede sin nations varme forsvarer med et venligt, taknemmeligt blik, og den gamle Philip Moses rejste sig nu høj og stille fra sin krog. "Retfærdig er vor ydmygelse for Herren," sagde han, "men uretfærdig og uren er den menneskehand, som ydmyger os. Modtag en oldings taksigelse" – her vendte han sig nu til den unge Veit – "fordi du ikke istemmer forfølgernes råb og ikke løfter stenen imod os i vor forhånelser tid, men har et kærlighedsord til overs for Herrens nedsunkne, ydmygede folk i vor hjem søgelses time!"

"Hvem er den underlige gamle? – han taler jo som en bibel," sagde de fremmede til hinanden og studsede.

Isaaks ældste søn, som var en dreng på fem år og var moderens øjsten og udtrykte billede, havde hele dagen gået og set på den gamle, som på et vidunder. "Er du ikke en jødepræst?" sagde han nu og nærmede sig dristigt, "fy, hvilket langt, stygt skæg du har! – Kom ikke til vinduet! Så slår de vore ruder ind, siger moder."

"Det er jo din bedstefader," hviskede Benjamine, "ham skal du holde af og være artig imod, Carl!"

"Å, snak!" råbte drengen og lo, "har jeg en skægget smaas til bedstefader, som ikke tør spise flæsk? Nej, ham skal vi lege hep, hep med, som de andre drenge!"

Benjamine græd og holdt drengen for munden, at den gamle ikke skulle høre hvad han sagde; men den ulykkelige bedstefader havde hørt hvert ord, og i hans eget barnebarns mund klang forfølgelsesordet ham som den giftigste hån latter fra Gehenna. Han opløftede sin hånd som for at knuse den slange, der havde hvislet i hans øre, og nedtordne forbandelsen over sin egen slægt. – Da traf ham Benjamines tåreblik – han

lod armen synke og stod bleg og tavs med de stirrende øjne hæftede på jorden.

I det samme trådte Isaak ind og så de forlegne ansigter omkring sig; for der var ingen af de fremmede, som ikke havde medynk med den gamle og bluedes ved den forhånelse, han led blandt sine egne. Nogle var allerede gået bort, og de andre fulgte efter.

"Hvad er her på færde?" spurgte Isaak og så på den forstenede gamle med et mistænkeligt sideblik til sin kone, "har nogen fornærmet min gamle fader?"

"Hvad kan jeg gøre for hvad det uskyldige barn der sladrer?" svarede hans kone. "Kom, min dreng!" vedblev hun, idet hun tog sin lille yndling ved hånden og gik ud af stuen med ham, "herefter tør ingen af os mere lukke munden op i vort eget hus."

Den unge Veit stod, blussende af harme, med Benjamine hos den gamle og havde taget ham varmt deltagende i hånden; men oldingen stod endnu der, som livløs, med øjnene stift fæstede på gulvet. Nu så han sig om, som om han vågnede af en drøm, og da han så sin søn stå for sig, styrtede tårerne ned ad hans blege kinder i det lange, hvide skæg.

"Farvel, min søn!" sagde han og lagde sin hånd på sønnens hoved. "Herrens hånd har straffet dig hårdt, for din afvendelse – jeg vil ikke forbande dit hus – men jeg går, før end det nedstyrter over mit hoved."

Med disse ord gik han bort, og sønnen vovede ikke at holde den fortørnede fader tilbage. Men Benjamine fulgte grædende efter ham, og den unge Veit fulgte i nogen frastand dem begge, for i nødsfald at beskytte de ulykkelige mod den urolige pøbel, for man begyndte nu allerede at forny den forrige aften

tumult, og der var flere mennesker forsamlet på gaden end sædvanlig.

Veit så den gamle tage vejen til Altonaporten, med Benjamine ved hånden, som han forgæves havde bedt gå tilbage, og deres deltagende ven tvivlede nu ikke på, at den gamle ville udvandre af byen og måske søge et fristed i Altona. Han besluttede at følge efter dem did og skaffe dem husly hos en af sine bekendte der. Men i trængslen og mørket kom de ham af syne, og før end de nåede Altonaerporten, blev de standset og forhånet af en hob gadedrenge og berusede håndværkssvende, som løb fra gade til gade og slog vinduer ind hos alle jøder.

"Hep! Hep!" råbte forfølgerne, "hvor vil du hen med den smukke pige? gamle smaus!"

Nogle rykkede ham allerede i skægget, og andre begyndte at ville tillade sig uanstændigheder mod den dødblege, forfærdede Benjamine. Men da gjorde Veits ziegenhainer-stok plads blandt den forvorpne pøbel; mange brave Hamborg-borgere ilede ham velvilligt til hjælp, og medens vagt og politi adsplittede forfølgerne, førte Veit begge sine flygtninge gennem en port, som havde gennemgang til en sidegade. Efter adskillige omveje bragte han dem endelig i fuldkommen sikkerhed hos sin fader, den gamle doktor Veit, som med deltagelse og menneskekærlighed kom de ulykkelige til hjælp med hvad hans hus og kunst formåede. Benjamine var halvdød af skræk, og den ulykkelige gamle sank bevidstløs til gulvet over dørtærsklen.

Da den gamle var bragt til live igen, så han vildt omkring sig som en rasende; han rev håret af sit hoved og råbte med den mishandlede profet: "Forbandet være den dag, på hvilken jeg

blev født! – Den dag, på hvilken min moder fødte mig, skal ikke vorde velsignet – forbandet være den mand, som bragte min fader et godt budskab og sagde: Dig er født et drengebarn, som glædede ham såre! – at man ikke dræbte mig af moders liv! – at min moders liv ikke blev min grav og hendes liv havde blevet frugtsommeligt evindeligt! – Hvorfor kom jeg ud af moders liv for at se møde og sorg, og mine dage skulle endes med skamme!"

Han faldt atter tilbage i sin bevidstløse tilstand, og en heftig feber afløste nu hans voldsomme sindslidelser og syntes ligesom at dysse hans smerte i blund. Men den kom dog ofte voldsomt tilbage i hans drømme og feberfantasier, hvori han ofte med job forbandede sin fødselstime og med profeterne så sit ulykkelige folks undergang og Jerusalems ødelæggelse. "Se!" råbte han da, "se, hvor de belejres og trænges! – hør, hvor de huler og jamrer! – se, hvor de må æde deres sønners kød og deres døtres kød og hver sin vens kød! – se, hvor de falder ved sværdet for deres fjenders ansigt og deres hånd, som søge efter deres liv! – og se, hvor deres døde kroppe henkastes til spise for himlens fugle og de vilde dyr på jorden! – og det er mine børns skyld alt sammen. – Ve dem!" jamrede han og vred sine hænder. "Ve dig, fortabte Israel! Du synker i det glødende Gehenna og forgår, som Sodoma og Gomorrha, i dine synders mangfoldighed."

Når han således ængstedes, sad Benjamine ved hans leje og bad eller læste for ham i den gamle Veits bibel, til han fik fred og de skrækkelige syner forsvandt.

Den gamle doktor Veit havde gjort sit hus til et fristed for de ulykkelige, og hans søn, den unge maler, sad ofte hele dagen

med Benjamine hos oldingen og deltog skiftevis med hende i at våge over ham. Tit, når Benjamine havde læst den gamle til ro og sad stille med den hellige bog ved hans leje, medens han slumrede, og det herlige oldingeåsyn smilede beroliget til hende i drømme – sad Veit med sin pensel lige for dem og afbildede dem begge. For Benjamines sjæl gik et underfuldt lys op ved, hvad hun læste for den gamle og hvad hun talte med den fromme maler om den hellige bog, som indeholdt kilderne både til hendes og til hans forskellige trosbekendelser.

En dag var Veit kommet hjem med armen i et klæde og foregav at have stødt sig ved et fald. Men han havde set sig nødt til med kården at tugte de to overmodige, unge modegække, som forgæves havde ventet ham på Vincentbastei den morgen, da han ikke kunne forlade sine flygtninge. De havde pralet så lydeligt over deres mod og gjort sig så lystige over Veits udebliven, at han til sidst havde lært dem i det mindste at nedstemme tonen i seks uger under sårlægens hånd. Veits eget sår var ubetydeligt; få dage efter var bindet af armen, og han kunne uhindret føre penslen igen. Benjamine havde han intet sagt derom; men hun formodede hvad der var hændt, og hun velsignede ham i stilhed for den ædelmodige iver, hvis krigerske følger han i sin fredelige stilling selv skjulte, som en dårlig ubesindighed.

Imidlertid blev den gamle daglig bedre. Hvad Veit følte for den skønne jødinde var snart ikke længere nogen hemmelighed for ham selv, og hun så det tusinde gange om dagen i hans stille, kærlighedsfulde blik; hun hørte det hvert øjeblik i den tone, der ledsagede ethvert af hans ubetydeligste ord. Hans billede havde også bestandig stået skønt og elskeligt for hendes

sjæl fra det første, hun så ham, men især siden den aften hos morbroderen, da han med ædel harme drev spotterne fra huset og så varmt forsvarede hendes ulykkelige nation mod deres forfølgere. Og nu hans kamp for dem siden og den deltagelse, han fra hint øjeblik havde vist hende og den kære, gamle bedstefader – den beskedenhed og skånsomhed, hvormed han skjulte enhver velgerning og ethvert offer, han bragte de ulykkelige – alle disse træk af en ædel, fintfølende sjæl udviklede umærkeligt den unge, opvoksende kærlighed under taknemmelighedens hellige hylster. Men endnu havde ingen af dem røbet med et eneste ord, hvad dog ingen af dem længere kunne tvivle på.

Nogle uger var forgangne. Forfølgelsesraseriet mod jøderne var ophørt. Der var atter roligt i Hamborg, og de forfulgte israelitter turde atter lade sig se på gaderne, uden at spottes eller mishandles. Men aviserne fortalte nu, hvorledes det samme raseri havde udbredt sig til andre stæder, og fra København og næsten alle danske byer hørte man lignende skammelige optrin.

Den gamle Philip Moses stod nu op fra sit sygeleje; men hans gang var langsom og vaklende. Derimod syntes hans åsyn langt mindre strengt og forstenet. Det var ligesom en venligere ånd var faret over ham og havde efterladt en sælsom glans i hans øjne: Det var som hans sjæl var kommet forsoningen og forklarelsen nærmere.

Det var ham længe ubegribeligt, at det var kristne, han måtte takke for sit liv og sin kære Benjamines redning; for fra overfaldet på gaden havde han ikke vidst, hvad der var foregået med ham.

Hans søn Samuel, den rige juveler, var imidlertid pludselig, ved et fremmed handelshuses fallit og egne uheldige spekulationer, aldeles ødelagt. Som en betler, havde han forladt Hamborg og var endogså blevet overfaldet og mishandlet på flugten. Skønt enhver brav hamborger misbilligede denne grusomhed mod en værgeløs flygtning, havde dog ingen stor medlidenhed med ham, især for hans opførsel mod faderen, som alle ærede, som den retskafneste af hele hans nation, og over hvem en efterglans endnu syntes at være udbredt af de store lys, som i maccabæernes og profeternes tider havde gennemstrålet dette forunderlige folk.

De sidste genvordigheder havde også knækket de hamborgske israelitters overmod. De begyndte atter at ty til deres præster og den længe forladte synagoge. Der kom nu også bud til den gamle Philip Moses, at menigheden ønskede ham tilbage i sit samfund og havde ved et sammenskud sørget for hans ophold og tilkommende uafhængighed af slægt og venner. For han havde ofte forudsagt og truet dem med, hvad der nylig var sket, hvis de ikke omvendte sig, og de begyndte nu at ære ham som en stor Jehovas mand, over hvem de gamle profeters ånd endnu hvilede.

"Vil du nu omvende dig, Israel!" sagde den gamle til sit folks udsendte, "vil du afto dit hjerte fra ondskab, så skal Herren atter vende sit ansigt miskundelig til dig og ikke beholde sin vrede evindelig. For bjergene skulle vel vige og højene bevæges, men min miskundhed skal ikke vige fra dig og min freds pagt ikke bevæges, sagde Herren, din forbarmer. Se! Han har været vor husbonde og vil være det til dages ende. Den stund skal visselig komme, da herrens forløste skal komme tilbage og

komme til Zion med frydesang, og evig glæde skal være over deres hoved; fryd og glæde skal de bekomme, og sorrig og suk skal fly fra dem. Sandelig! Israels frelse er Herren vor Gud; ham skal jeg endnu bringe et forsoningsoffer for mit revsede folk, inden jeg indvandrer til fader Abrahams hvile."

Da nu Philip Moses tog Benjamine ved hånden og trådte frem for den gamle doktor Veit og hans søn, for at tage afsked og endnu engang bede Herren velsigne dem for al den menneskekærlighed og bistand, de havde ydet dem – da så de unge mennesker smerteligt på hinanden, og tårerne styrtede dem begge af øjnene.

"Ja, Benjamine! Nu ser jeg det – du elsker mig, som jeg længe har elsket dig," sagde den unge Veit pludselig og greb hendes hånd, og før end Benjamine kunne besinde sig, lå de begge for de gamles fødder og bad om deres velsignelse.

Begge de gamle trådte forbavsede tilbage.

"Havde jeg tænkt på dette, min søn!" sagde fader Veit, "havde det vel været bedre, du var blevet i Rom. – Hvorledes skal dette blive muligt? Eders forskellige trosbekendelse –"

"Benjamine er kristen i hjertet!" sagde sønnen hastigt, idet han rejste sig og hævdede den skælvende pige, "ved denne ærværdige oldings sygeleje har hun læst vore hellige skrifter, og deres guddommelighed har gennemtrængt hendes sjæl –"

"Er det sandhed? Benjamine!" spurgte gamle Philip Moses og blegnede.

"Ja, bedstefader! Så er det i sandhed!" svarede den fromme pige og omfavnede oldingens knæ, "det var Kristi ord, jeg læste for dig, når du i din sjælekval forbandede din fødselstime; det

var Kristi ord, som gav dig fred, når du med profeterne fordømte dit folk og så os synke i den evige fordømmelse!"

"Du er kristen i hjertet, Benjamine! Og elsker denne kristne?" spurgte den gamle langsomt og vaklede.

"Ja, bedstefader! Ja, så er det i sandhed!" vidnede den bævende pige og badede hans knæ med sine tårer.

"Også du, Benjamine! – også du, min Rachels datter! – mine gamle dages sidste trøst! – også du!" Her kvalte tårerne den gamles stemme; han indhyllede bit hoved tavs i sit klædebon og vaklede mod døren.

"Farvel da for denne verden!" sagde Benjamine til den blegnende Veit, idet hun med pludselig sjælsstyrke løsrev sig af hans arme, "hvor loven er kærlighed og retfærdigheden nåde, hvor Jehova og Kristus er ét, der er vi det også evindeligt. Tag mig med dig, fader!" sagde hun derpå og styrtede efter den gamle, "tag mig med dig og lad mig dø i dine arme! Men fordøm mig ikke i min dødsstund! Hvad der er sket i min sjæl var den højestes vilje."

"Tabt – for denne verden" sukkede den unge Veit og sank til faderens hjerte, da døren lukkedes mellem de elskende – og deres kærlighedshåb syntes udslukt for jorden.

"Hvad har du for? min søn! Du går jo som en drømmer, og hvad skal den indpakning til?" sagde den gamle doktor på "Hopfenmarkt" nogle dage efter til sin søn. "Er din kærlighed så heftig, at den ikke mere står til at overvinde, og elsker pigen dig så højt som det lader til, så har jeg jo intet mere derimod, og gamle Philip Moses er vist for ædel en mand til at ville eders ulykke."

"Jeg ærer ham næsten som en hellig profet!" svarede sønnen, "om han også nu lægger mig i graven. Jeg har talt med ham, fader! Hans strenghed ville jeg have bekæmpet; men hans mildhed afvæbnede mig, og hans kærlighed knuste mit sidste håb. Jeg ser det: Han kunne af taknemmelighed nu selv måske lægge vore hænder i hinanden; men hans gamle hjerte ville briste derved, og jeg måtte anklage mig, som hans og Benjamines morder. Han er urokkelig i sin tro, den gamle, og måtte fordømme Benjamine i sit hjerte, hvis hun frafaldt for hans øjne eller modtog mig – selv af hans hånd."

"Men hun er jo allerede frafalden i ånden – hun elsker dig jo og har bekendt det for den gamle – og han fordømte hende ikke derfor."

"Men han måtte det, hvis hun ved en offentlig gerning bekræftede det. Han elsker hende så højt som sin sjæl – men han ville fordømme sin egen sjæl, hvis den veg fra Jehova, som han kalder det."

"Så giv tid, min søn! Den gamles dage er ikke mange. Han faldt med døden i sit hjerte over min dørtærskel."

"Ak, fader! Du kender ikke Benjamine – hendes hjerte vil måske briste derved; men hun vil ikke være den døde mindre tro, end den levende. Men synet af min smerte skal ikke forstyrre den fred, hendes stillere sjæl måske selv i forsagelsen af sin lykke vil finde. Lad mig rejse, min fader! For mig er der intet håb mere om lykke i verden; men fred vil jeg søge i kunstens hellige land og ved graven af al verdens herlighed og forgængelige glæde."

Således talte fader og søn, medens den gamle Philip Moses bragte det store forsoningsoffer for sit ulykkelige folk. Tre dage

efter lukkede den udlevede olding sine øjne i den tro
Benjamines arme.

"I dag begraver jøderne deres sidste profet," sagde en lystig spottefugl på "Jungfernstieg" til sin selskabsbroder, "se, hvor de samles fra alle gader og stræder! Og enhver, som møder ligvognen, må følge med."

"Det er den gamle Philip Moses," svarede den anden, "det skal have været den eneste, rettroende jøde i byen og måske den sidste, virkelige mosait i verden – siger man. Han skal være død i den fulde og faste tro, at hans folk dog var det herligste på jorden og, trods al dets vanslægtning og alle dets trængsler, dog Guds eneste, udvalgte ejendomsfolk. Endnu på sit yderste skal han have ladet vinduerne åbne og ventet, at deres Messias skulle komme flyvende, for at føre ham og hans folk tilbage til det forjættede land."

"Hvilket galskab!" svarede den første og lo, "men det må man tilstå, det er at være konsekvent til det sidste." – Og de gik nynnende ind i pavillonon ved Alsteren.

Om aftenen stod en ung mand i rejseklæder ved porten til den israelitiske menigheds kirkegård og stirrede bleg og vemodigt på en kvindelig skikkelse, som knælede inden for ved den nylig oprejste gravsten. Den rejsende var den unge maler Veit, som havde bestilt postheste, for samme aften at forlade sin fædrenestad for bestandig og begrave sig med sin håbløse lidenskab blandt det gamle Roms ruiner. Der ville han udsmykke sin lyksaligheds grav med minderne af det forsvundne. To uforglemmelige billeder var fremtrådt i hans liv, som hans skæbnes underfulde, dobbelte herolder; de var de

kæreste og kostbareste klenodier, han havde pakket ind for at medtage, og de var den skønne Benjamines og den gamle Philip Moses' portrætter. Benjamines alt opofrende kærlighed til den gamle og den ærværdige patriarks urokkelige fasthed i fædrenes tro, som fordømte alt frafald og enhver blodsforbindelse med en fremmed tros bekendere, havde betaget ham ethvert håb. Dog endnu engang at se den elskede og for denne verden tabte Benjamine kunne han ikke nægte sit kummerfulde hjerte til afsked, og det var nu hans eneste trøst at tage en bekræftelse af hendes kærlighed med sig.

Således stemt havde han nærmet sig hendes bolig, da ligvognen med den gamle Philip Moses var kommet derfra. Han havde blandet sig i det voksende ligfølge, ligesom drevet dertil af en uimodståelig magt, skønt de forbigående undrede sig ved at se den lyshårede kristne i rejseklæderne, blandt lutter mumlende jøder, efter ligvognen. Da alle var gået tilbage fra graven, havde han ikke kunnet løsrive sig; men det var ligesom han måtte blive og der vente enden på sin sørgelige skæbne. Han ventede også vist, at Benjamine ville besøge graven inden natten. Hans formodning var opfyldt, og den tro Benjamine var kommet med blomsterne om aftenen for at strø dem på sin bedstefaders grav. Da hun kom, var han trådt til side, for ikke at forhindre hendes barnligt fromme offer, og nu vidste han hvorfor han så længe havde dvælet ved graven. Der var stedet, hvor han måtte tage afsked med hende for dette liv. Den gamles gravsten var jo grænsestenen, som adskilte deres vandring på Jorden. Endnu stod han stille ved kirkegårdsporten og ville ikke forstyrre den fromme piges bøn. Først da hun rejste sig fra graven, for at gå tilbage, gik han hende stille og højtidelig i

møde. Den religiøse retning, hans udvikling havde taget, var under hans kamp og tilvundne resignation blevet endnu mere fremtrædende. I hans hånd lyste et kors af glinsende perlemor, som hans afdøde moder fordum havde givet ham som barn, til den, han engang gav sit hjerte. Det var ved indpakningen faldet i hans hånd, og det havde han nu medtaget, for at give sin tabte elskede det til afsked og påmindelse. Det skinnede nu smukt i de klare, venlige månestråler.

"Benjamine!" sagde han – og hun hævede de skønne, sorte øjne og kendte ham. Men da hun så det lysende kors i hans hånd, sank hun knælende ned med de foldede hænder mod sit bryst. – "Himmel! Det er opfyldt!" udbrød hun. "Hans ånd viser mig fredens og frelsens billede ved graven –"

"Hvorledes?" stammede Veit anelsesfuld, "ved denne grav –"

"Ved denne grav skulle jeg skue min frelse – det var hans sidste ord til mig, da en engel forklarede hans åsyn i døden. Og se! Hans ånd har ledet dig hid med det hellige tegn i din hånd, som nu forener mig med din frelser for evig."

"Lovet være livets herre!" udbrød den lykkelige, "og lovet være den ånd, som forener dig med ham ved den døde! Med mig er du nu også forenet, og jeg trolover dig nu for Guds åsyn, som min brud, ved denne gravsten, som jeg troede var grænsestenen, der adskilte os for verden." – Benjamine rakte ham sin hånd over graven og sank med stille tårer til hans hjerte.

Nu hørte han af Benjamine hvorledes den gamle i sine sidste øjeblik havde hævet sig begejstret og udråbt Davids og profeternes store forjættelser om Messias. Han havde bedt Benjamine åbne vinduet, at han endnu en gang kunne se den

lyse himmel, og da var det ligesom et helligt syn havde vist sig for ham i den venlige morgenrøde.

"Bedrager mig ikke mine bristende øjne," havde han sagt, "så kom til min grav, Benjamine! Og min ånd skal vise dig din frelse!" – Her var hans stemme blevet utydelig; men hans åsyn havde smilet forunderlig saligt. Med den stivnende hånd havde han endnu gjort et tegn på sit dødsleje som et kors, og roligt havde han opgivet ånden i Benjamines arme.

"Det er opfyldt, forunderlig opfyldt!" sagde Veit og knælede med Benjamine ved graven.

Næste år stod samme dag et kristent, lykkeligt ægtepar ved den blomsterbestrøede gravsten, hvorunder den gamle Philip Moses stod oprejst, med det blege, ærværdige åsyn imod østen. Benjamine rakte den elskede hånden over gravstenen, idet hun trykte det perlemors kors til sit hjerte. "Nu har han set det store østens lys!" sagde hun glad, "det lyste alt her med den sidste morgenrøde i hans bristende øje, og han stirrer nu ikke forgæves efter det i graven. Det lyser over gruset af Guds hellige stad – og i dets herligheds glans skulle alle slægter på Jorden velsignes."

Kunstberiderfamilien

"Jeg har fornyet et kært bekendtskab fra vor skoletid," skrev den unge grev Falkenberg fra gæstgiverstedet "Den gyldne Ørn" i Berlin, til sin ven Helman i København, "husker du den dejlige syvårspige, der stod som en engel på stigen på sin faders tænder, og som vi hver aften gik hen at se i det gamle ridehus? – Næppe stiger jeg af her i Ørnen, før jeg ser en plakat med træsnitsfigurer og store, røde bogstaver på dørstolpen. Det var et kunstberiderselskab, som anmeldte sine forestillinger. – Du kender den lyst og glæde, jeg altid har fundet i slige halsbrækkende kunster. Det første, jeg spurgte opvarteren om, var om kunstberidernes skueplads og hvornår jeg kunne få dem at se. – "I aften, min herre! og her i gården," var svaret, "den ritterske trup logerer her; de har deres skueplads i det tomme magasin her i baggården." – Jeg havde kun set på de flyvende træsnitsfigurer på plakaten, uden at lægge mærke til navnet. Nu da man nævnede mig navnet Ritter, blev jeg dobbelt opmærksom. På mine spørgsmål beskrev man mig den høje, gamle herre, der tillige så mesterligt spillede Pierrot, så vel som den lille, pudsérilige bajads og den døve madame; pludselig stod det hele gamle selskab mig for øje. – "Og han bærer en stige med et barn på tænderne, ikke sandt?" afbrød jeg opvarteren, "ret et dejligt barn?"

"O ja," svarede han – "en ganske køn, lille dreng her fra fattigskolen."

"Nu faldt det mig først ind, at den lille, nydelige, syvårs Gjasinda nu måtte være femten år og næppe mere kunne stå på sin faders tænder på stigen. – "Men er der da ikke en ung pige

med, omtrent på en femten år med sorte hår og øjne?" spurgte jeg.

"Jo vist, min herre! Demoiselle Ritter, som danser på stållinen og gør de smukke stillinger på hesten og spiller Columbine: Det er hende, som skaffer huset fuldt hver aften; hende er alle vore unge herrer nær ved at blive gale over. Hun kan vel næppe være over femten år, og sorte hår og øjne har hun."

"Skaf mig straks en billet!" afbrød jeg opvarteren, som allerede gjorde en skalkagtig mine og betragtede mig med opmærksomhed.

"Der er endnu en god time til, min herre! Befaler De imidlertid ingen forfriskning?"

"Jo vist, te på mit værelse; men billetten først! – billetten først!"

Som en vind var han ude af døren, og efter få minutter stod han for mig igen med en rød, trekantet billet, som jeg straks stak i lommen. Jeg var endnu i mine rejseklæder. Min tjener havde taget mine sager af vognen. Jeg fulgte nu opvarteren til mit værelse på anden sal. Med et skalkagtigt smil og formodentlig i forventning om min erkendtlighed, gjorde han mig opmærksom på, at jeg havde den smukke demoiselle Ritter til naboerske, og at kun en tynd bræddevæg adskilte hendes værelse fra mit."

Længere var Falkenberg ikke kommet i brevet, som han en morgen tidlig ved tebordet havde begyndt på. Han sad i morgenfrakke på en ottoman i det samme værelse, opvarteren havde anvist ham på anden sal i "Den gyldne Ørn". Han syntes nu at høre en bevægelse i sideværelset og sprang op. "Hun er allerede oppe" sagde han, "det er hende; således flyver ingen

anden over stuegulvet." – Han greb sin yndlingsbog, *Corinna*, kastede sig på ottomanen og bildte sig ind, at han ville læse; skrive kunne han nu ikke. Snart hørte han stemmer i sideværelset. En dyb mandsstemme lod sig høre, og et kærligt italiensk: "God morgen, fader!" af en klar kvindestemme bragte blodet højt i kinderne på den unge greve. – "Det er dog uret, at jeg bliver boende her, uden at sige dem det!" sagde han ved sig selv, "men hun er alt for elskværdig – og det er til pas til den gamle: Hvorfor er han så mistroisk? Ikke et ord kan man sige til hende, uden han skal høre det." – Gennem den tynde bræddevæg kunne han nemlig, uden egentlig at lytte efter, høre næsten hvert ord, der taltes, især når den gamle, døve madam Ritter var til stede og de måtte tale højere end sædvanligt.

Den første aften, han kom, havde han ved forestillingen set og straks genkendt det hele selskab, på demoiselle Ritter nær, hvis blændende skønhed i første øjeblik havde henrevet ham, og hvis mageløse lethed og ynde han længe havde beundret, så vel ved linedansen som ved de skønne og farlige stillinger på hesten, indtil han først, ved at se hende som en naiv Columbine i pantomimen, med inderlig glæde havde genkendt det dejlige barn, der stod som en barndomsengel med uudslettelige træk i hans sjæl.

Den unge, livlige grev Frits til Falkenberg var af en gammel, adelig slægt. Han var eneste søn af en rig greve i Danmark og arving til betydelige godser. Faderen havde ladet ham gennemgå en latinskole i en af provinserne, hvor han i en gammel slægtnings hus var overladt til sig selv og under den sletteste skoletugt havde udviklet sine naturlige anlæg til al mulig ungdomslystighed og vildhed. Til et frit, eventyrligt liv

stod hele hans hu, og hver gang han havde set et rejsende skuespillerselskab eller en trup kunstberidere og linedansere, der sædvanlig i småstæderne drog i deres fantastiske ridderpomp med trompetklang gennem gaderne, havde hjertet hoppet i livet på ham af glæde, og han havde været i den største fristelse til hemmeligt at løbe bort, for at følge med slige "lyksalige mennesker" gennem verden. Kun med møje havde hans jævne og besindige skoleven, Helman, formået ham til at gå skolen ordentligt igennem; men næppe var han blevet student og havde hørt et års akademiske forelæsninger, førend faderen måtte give ham tilladelse til at tilfredsstille sin lyst til frihed og eventyr ved en udenlandsrejse. Vel havde faderen medgivet ham en sat og alvorlig rejsefælle, der på en måde skulle være hans hovmester; men grev Frits var 23 år gammel, og denne tvang var ham uudholdelig. Hovmesterens helbred kunne ikke udholde alle de besværlige fodvandring over de schweiziske bjerge, som grev Frits ikke ville lade sig tilbageholde fra. De skiltes derfor ad på udrejsen, og nu var den unge greve, efter en toårig rejse gennem Frankrig, Schweiz og Italien, kommet over Wien til Berlin, for derfra at gå over Königsberg og Riga til Petersborg, hvor han skulle modtage en underordnet diplomatisk post, han nylig efter faderens ønske var blevet udnævnt til.

Han agtede ikke at opholde sig længe i Berlin; men hans fornyede bekendtskab med det ritterske kunstselskab og hans deltagelse for den skønne demoiselle Ritter lod ham forglemme hele sin rejseplan og alt andet i verden. En måned endnu ville det ritterske selskab opholde sig i Berlin, hvorfra de agtede sig til Italien. Grev Frits havde skrevet hjem om veksler og

forlænget permission af sine foresatte. Han havde foregivet en upasselighed, der forbød ham at rejse højere nord på i den koldeste vintermåned. Postbuddet havde nylig bragt ham vekslerne og den forlangte permission, og han var overstadigt lystig. Hver aften havde han set den skønne Gjasinda ved kunstforestillingerne og hver middag talt med hende og siddet lige over for hende ved table d'hôte. Han havde erindret hende om deres barndoms bekendtskab, og hun havde med den ivrigste deltagelse glædet sig derover og fortalt ham, hvorledes hun ret godt kunne huske drengen i den brune trøje, som hver aften rakte hende et æble, når hun hoppede ned af stigen og gjorde sin kompliment for det lille købstadspublikum. Hun kunne endnu tale noget dansk, og det naive i hendes elskværdige væsen syntes ham aldrig mere henrivende, end når hun undertiden i spøg sagde nogle halvdanske ord til ham ved bordet. Hendes fader, den gamle kunstberider og mimiker, sad altid ved hendes side ved bordet. Hans lange, slapt rynkede ansigt, som i Pierrot-masken kunne bringe den sørgmodigste til latter, bevægede sig aldrig til noget smil udenfor scenen, og ved bordet sad han altid som i dybe tanker uden at mæle et ord, om der aldrig blev leet og spøgt så meget omkring ham. At han i høj grad var tungsindig, var alle bekendt, og ingen talte til ham uden nødvendighed, for ikke at få et kort og undvigende svar. På den anden side af datteren sad ved bordet altid den gamle madam Ritter, som heller ingen del tog i underholdningen. Hendes ansigt bar umiskendelige præg af en tidligt afblomstret skønhed, hun havde i sin ungdom været en berømt linedanserinde, hvilket hendes lette bevægelser endnu røbede. Hendes forretning var det nu at sidde ved indgangen af

skuespilpladsen og uddele billetter. Den egentlige lystige person i selskabet var en lille, aldrende mand med et fuldkomment abeansigt og med en sådan overflod af munterhed og overgivenhed, at han spillede sin bajadsrolle alle vegne, så vel ved bordet som på skuepladsen.

Hele selskabet talte almindeligvis tysk, men med fremmed accent og undertiden blandet med et italiensk eller fransk ord. Fader og datter syntes at være protestanter, men moderen katolik.

Selskabets måde at leve på, så vel som deres dekorationer og garderobe, røbede en velstand, som dagligt forøgedes ved det store tilløb, de havde i Berlin. Alle galante, unge herrer måtte se og kunne bedømme demoiselle Ritter. De kunstkendere, som ikke foragtede det lavkomiske, kunne ikke noksom beundre den gamle Ritters mesterligt komiske minespil; og bajadsens ret naturlige abestreger havde i særdeleshed beundrere blandt almuen. På et par opvartere og rideknægte nær, bestod selskabet kun af disse fire personer. Når forestillingen om aftenen var endt, trak de sig altid tilbage til deres værelser og modtog hverken besøg eller indbydelser. Den strenghed, hvormed den gamle Ritter bevogtede sin datter, var almindelig bekendt. Hun sås aldrig uden ved hans side; men hun syntes ingen tvang at føle derved; hun talte mildt og venligt med alle, og faderens strenge alvor og tavshed lagde intet bånd på hendes livlige, ofte barnlige munterhed. Ved de daglige bordsamtaler havde grev Frits bemærket, at hun ikke manglede smag og dannelse; hun var bekendt med de åndrigste og bedste smagsværker i de fleste nyere sprog; men den fordringsløshed og rene naturlighed, hvormed hun frit og åbenhjertigt ytrede

sig, gav hende den største ynde. De artigheder og smigrerier, hun daglig måtte høre, havde hun en vis vanefærdighed i at aflede og gøre til spøg; de mange forelskede blikke og undertiden ikke meget beskedne ytringer, som hun, selv i faderens nærværelse, i sin stilling undertiden var udsat for, syntes hun i almindelighed enten ikke at forstå eller ikke at bemærke.

Grev Frits havde også en dag forgæves anvendt al sin finhed og kækhed på i faderens nærværelse at bibringe hende en let forblommet kærlighedserklæring.

Den tone, hvori hun havde takket ham for den alt for store artighed, havde gjort ham skamrød, og den snildhed, hvormed hun siden havde vidst at gøre enhver sådan ytring fra ham latterlig, idet hun tillige øjensynlig viste de andre unge herrer mere opmærksomhed, var undertiden nær ved at bringe ham ud af al fatning, idet han røbede sin skinsyge ved kunstlet ligegyldighed. Han beskyldte hende da ofte i sit hjerte for et fint og grusomt koketteri; men det første venlige blik eller ord, hun så skænkede ham, var nok til atter at retfærdiggøre hende. Således hildede han sig dagligt dybere og dybere ind i en stedse voksende lidenskabs labyrint, uden at han endnu selv vidste andet, end at han var en fri, lystig rejsefugl, som kun morede sig for en kort tid med at lege fange. De mange småforelskelser, han tappert havde udstået og sjældent havde behøvet mere end otte dage til at glemme, betog ham al betænkelighed ved dette så underholdende bekendtskab, der dog allerede i den grad udfyldte hans sind, at han følte en uimodståelig trang til at meddele sig. Derfor havde han nu denne morgen begyndt brevet til sin adstadige ven, Helman, som han dog vidste

bekymrede sig mere om en variant til Homer eller Cicero, end om alverdens kærlighedshistorier. Brevet blev liggende ufuldendt. Med bogen i hånden, sad grev Falkenberg atter hele formiddagen på sit værelse og hørte Gjasinda i sideværelset danse, le og synge. Han havde været fjorten dage i "Den gyldne Ørn" og vidste endnu ikke, hvorledes Berlin så ud. Ellers behøvede han kun få dage til flygtigt at have beset en fremmed stads mærkværdigheder og til at have gjort bekendtskab med alle dens offentlige forlystelser. Alle forundrede sig over den besynderlige rejsende, som bestandig blev hjemme, uden at han selv syntes at bemærke denne forandring i hans lystige rejseliv. Det ringede endelig til table d'hôte, og han skyndte sig til sin sædvanlige plads. Så snart bordselskabet havde taget sæde og demoiselle Ritter sad lige over for ham, var han straks i en livlig samtale med hende. Han talte om den sidste aftens forestilling, og uden at sige et ord, som kunne gælde for smiger, priste han det frie kunstnerliv i almindelighed og udbrød i begejstret entusiasme over den lykke, det måtte være, at kunne danse verden således igennem, som på en lysstråle, eller at kunne fare dristigt gennem luften med tåspidsen på en vild, flyvende hest.

Gjasinda gav ham ret og så, barnligt triumferende, til sin mørke fader, idet hun nikkede og klappede i hænderne af glæde over denne oprigtige lovtale over hendes kunst, medens den gamle rystede på hovedet og tav.

"Men, min Gud, hr. greve! har De da aldrig prøvet derpå?" sagde hun, "det er den letteste ting af verden, når man kun ret har lyst og glæde deraf og ikke er svimmel eller frygtsom."

"I min barndom var slige øvelser min største glæde," svarede grev Frits, "siden har jeg ikke haft lejlighed dertil, og desuden –" Han ville have sagt et ord om det upassende deri for hans stand og stilling, men bemærkede det stødende heri og holdt pludselig inde, idet han blev blodrød.

"Nå, og desuden sømmer det sig ikke for en greve og fornem herre, ville De vel have sagt?" tog demoiselle Ritter muntert ordet – "men hvorfor ikke det? Kan ikke konger og fyrster danse på et gulv og galoppere på en paradehest, for deres fornøjelse, uden at tabe æren og majestæten derved? Hvorfor da ikke på en lettere og raskere måde?"

"Jeg giver Dem fuldkommen ret deri!" svarede grev Frits ivrigt, "man er kun alt for tilbøjelig til at lade sig gøre til slave af sin tids vrang meninger og usle fordomme. Var der nogen rigtig kraft og selvstændighed i verden, ville den ikke heller se så ensformig og kedsommelig ud; men jammerligt er det: Selv de dristigste mænd, som taler om deres frihed og selvstændighed med stolthed, har ikke engang mod til at gå over gaden uden med et smagløst tårn af en filthat på hovedet og som komplette vanskabninger af parisisk mode- og skræddertyranni. Det er da ikke at tænke på, at nogen skulle have mod til at leve på en djærv, ejendommelig måde eller sætte den livsplan igennem, han efter sin natur og betragtning af livet må anse for den skønneste og mest passende for sin ejendommelighed, han vil ikke gøre opsigst, hedder det, man vil ikke anses for en nar, og så lister man sig som de største narre gennem verden så kedsommeligt som muligt, i det smagløseste spidsborgerkostume, og tør næppe gøre et hop udenfor overenskomstens indsnerpede kreds, for ikke at blive til latter

for den store hob sømmelighedsslaver omkring os. Derfor glæder det mig altid, når jeg ser mennesker, der kækt har løsrevet sig fra disse kedsommelige former og farer verden igennem som frie, rejsende kunstnere, der har privilegium på at indrette deres hele liv efter eget godtbefindende, og som lige så godt kan stå på hovedet som på benene, uden at nogen har ret til at forarge sig derover."

"Bravo, bravo! Det har han lært af mig!" – råbte bajadsen, der sad ved siden af ham og under hans ivrige tale havde listet sig til at snappe stegen af hans tallerken og bemægtige sig hans glas og flaske. Han stak nu det sidste glas ud af grevens rhinskvind med en ret veltilfreds bavianmine. "Ho! Ho!" vedblev han, "det var den rene drue – Deres ord i æren, hr. greve! Fanden i vold med disse elendige, smålige sømmelighedslove! – Jeg gør med største fornøjelse så mange hop, som De vil, udenfor overenskomstens indsnerpede kreds, som ikke er større, end en tallerken eller et af disse små, grønne glas."

"Bravo, hr. bajads!" sagde grev Frits og forlangte en ny flaske, idet han lo med de andre og morede sig mest af dem alle over denne sædvanlige bajadsstreg.

Men på den gamle Ritters pande fordoblede de dybe furer. – "På min regning!" sagde han til opvarteren. "Spar den slags vid til fjælleboden, Pietro! Der kan vi trænge til det!" sagde han til sin lystige kunstbroder og hensank atter i sin sædvanlige tavshed.

Det var så stor en sjældenhed at høre et ord fra den gamle, sære mimiker, at der blev en almindelig tavshed ved bordet; men bajadsen satte et så langt og højtideligt ansigt op ved den

uventede irettesættelse, at han snart fik latteren igen på sin side og bragte underholdningen igen i gang.

"Hvad giver De mig, hr. greve! så lærer jeg Dem alle mine kunster på otte dage!" sagde han til sin lystige sidemand, "i hovedprincippet er vi allerede enige: Frihed, den gyldne frihed er alle ædle kunsters amme; så kommer couragen, og at man ikke er bange for at sige en dumhed, når man er betalt for at sige lutter vittigheder. Dumhed og vittighed er desuden søskendebørn: de største dumheder er netop de bedste vittigheder, når de kun synes at komme fra et oprigtigt hjerte; for det må man sige til ære for den ædle menneskenatur: Hvad man ler mest af i verden er dog i grunden ikke andres kløgt, men vor egen, og man føler sig aldrig mægtigere, end når man tror at opdage, at andre skikkelige folk er ret hestedumme."

"Deri er jeg langt fra at være enig med Dem," svarede grev Frits, "man kan jo lige så godt le ad sine egne urimeligheder som ad andres. For på en kunstfærdig måde at give dumheden til pris selv for de enfoldiges latter, må man nok desuden besidde et talent, som ikke lader sig erhverve ved studium, og kunne De end på otte dage lære mig hele Deres teori om bajadsrollen, måtte De dog tillige låne mig Deres humor og Deres ansigt, hvis jeg på Deres vis skulle få en eneste til at le."

"De smigrer, hr. greve!" svarede bajadsen, "min bedste humor henter jeg – som kældersvenden ved – af den grønne flaske, og mit ærværdige ansigts lighed med den vævre skabning, Fanden skal have skabt, for at parodiere os mennesker, er et fortrin, man ikke skulle smigre mig med. Men som jeg siger Dem, hr. greve! jeg vil forpligte mig til, inden otte dage at gøre Dem til så god en *bajazzo*, som nogen vil forlange, hvis De virkelig har den

respekt for vor ædle, højst fortræffelige kunst, som De forsikrer, og ikke finder det en adelsmand uværdigt at stå på hovedet, hvor alle andre velmeriterede honoratiores står på benene".

"Den stilling i Deres liv var det ikke just min mening fortrinsvis at fremhæve," svarede grev Frits og tømte muntert sit glas, "den ville genere mig vel meget, og netop det utvungne og raske i de ekvilibristiske kunster er det, som behager mig. Ville demoiselle Ritter være min lærerinde, skulle De dog se, jeg blev hendes taknemmelige og lærvillige skolar. Jeg har nemlig aldrig kunnet lære noget til gavn af mænd, og jeg havde aldrig lært at gå alene eller at tale, endsige at læse og skrive, hvis jeg ikke havde lært det af damer."

"Skade, at jeg ikke tør tilegne mig den smigrende tiltro, hr. greve!" tog demoiselle Ritter nu ordet, "og i undervisningskunsten måle mig med Deres barnepige! Jeg kunne ellers have stor lyst til at sætte Deres lærvillighed og behændighed på prøve."

Grev Frits' kinder blussede; med livlig begejstring ville han have modtaget det halvt i spøg gjorte tilbud; men idet hans øjne søgte den muntre Gjasinda, for at se om han skulle tage denne ytring for drilleri eller alvor, blev han et så tragisk udtryk va'r i den gamle Ritters blege, rynkede ansigt, at han forstummede forbavset; for den mine, hvormed den gamle komiker betragtede ham, stod i så skærende modsætning til det raske, lystige liv, hvorom talen var, og til datterens muntre letsind, at det var ligesom et flygtigt, ubesindigt ord her kunne have et helt livs ulyksalighed til følge. Den standsning i underholdningen, som herved indtraf, benyttede den gamle

Ritter til at rejse sig. Alle stod fra bordet; man hilste hinanden flygtigt, som sædvanlig, og hver gik til sit.

Ved forestillingen om aftenen var grev Frits atter til stede. Demoiselle Ritter var den aften endnu skønnere i hans øjne end nogensinde før. Når han nu tænkte sig lige over for hende på den bævende line og, med samme lethed som hun, således svævende i luften med hende, syntes ingen stilling i verden ham skønnere og mere begejstrende. Da hun i den glimrende mamelukdragt fo'r ham let forbi, med den nydelige tåspids på sadelpuden, drømte han sig ligeledes ved hendes side, og skuepladsen løb rundt for hans øjne. Han så endnu bestandig kun hende, medens bajadsen satte alle lunger i bevægelse ved sit latterlige ridt, og den gamle Ritter med en mageløs fasthed og sikkerhed overtraf dem begge, idet han, som den ville jæger, fo'r i næsten usynlig hvirvelfart hen i kredsen, med foden som fastnaglet til den blotte ryg på en sort fnysende hingst. Endelig så grev Frits den skønne tryllerinde igen, som Columbine, og misundte bajadsen, der, som Arlequino, turde tage hende i hånden og omfavne hende. Da nu også den gamle Ritter fremtrådte, som Pierrot, og i komisk minespil syntes at overgå sig selv, idet han tvang alle tilskuerne til en umådelig latter, glemte grev Frits aldeles det besynderligt alvorlige og næsten forfærdende indtryk, det samme komiske ansigt havde gjort på ham ved middagsbordet. Han ydede ham højrøstet bifald og tumlede, som beruset, ud blandt de glade, larmende tilskuere.

Næste formiddag sad demoiselle Ritter, allerede påklædt til rideøvelserne, med en mandolin i hånden, i sit værelse og nynnede en munter vise. Hendes fader sad i en fin overpudret morgenfrakke ved et skrivebord, fuldt af papirer og bøger, hvori

han syntes så fordybet, at han aldeles ikke bemærkede hvad der foregik omkring ham. Bajadsen stod ved et stort skab og hjalp den døve madam Ritter med at efterse garderoben og nogle dekorationsstykker, ved hvilken forretning han tillod sig mange overgivne fagter. "Min amotrøje må også til skrædderen, madam!" sagde han og kastede en silketrøje med et par spraglede fjervinger på stolen, "skal vi engang give Amor og Psyche igen og jeg skal ride til Olympen på tovet, må vingerne dog ikke falde af mig på vejen! – og vor måne – ak, den er i en højst ynkelig tilstand; hvor skal jeg kunne sukke for en sådan lumpen måne, om Columbine var aldrig så dejlig! – Månen må også til skrædderen."

"Det er jo moders gamle måne, Pietro!" sagde Gjasinda, "når du skal sukke for mig, skal jeg bede om den nye!"

"Da denne måne var ny, børn!" – sagde den stille, blege kone og sukkede, "da var det en lykkelig tid: Da sad jeg ikke med billetkassen ved indgangen, og da sad ikke fader så mørk og tavs og beregnede udgifterne; da fløj han med liv og sjæl fra Olympen, som en virkelig Amor, og hentede sin Psyche – nu er det anderledes." Hun lagde den lille, runde sølvflorsklud omhyggeligt sammen og vendte sig bort, idet hun hemmeligt viskede sig en tåre af de sorte, indfaldne øjne.

"Det var før min tid, madam!" svarede bajadsen, "nå ja, en sådan måneskinstid kan jo heller ikke vare evigt; men derfor vil vi ikke hænge med hovedet. Bliver De og hr. Ritter aldrig glade og lystige igen, så får jeg en rem af huden, frygter jeg, og bliver en miserabel, melankolsk bajads, og hvorledes vil det da se ud med lystigheden og søgningen? Signora Gjasinda kan vel sagtens endnu en halv snes år skaffe os lapserne til huset, og hr.

Ritter de solide honoratiores; men skrabet, madam! det højtærede skrab er mit med æren: Skaffede jeg ikke janhagel til hus, stod hele tredje plads tom, og det er dog den største. – Syng, syng dog, signora Gjasinda! og få Deres moder til at glemme de gamle historier!" tilføjede han halvt sagte, idet han atter tog nogle dragter frem og undersøgte deres mangler.

"Den stakkels moder!" sagde Gjasinda, "hun er ked af dette liv, og det er dog så uendelig morsomt. Når man ikke længere kan være med, kan jeg nok vide, det må være kedeligt; men det er dog tusinde gange bedre, end at sidde i skuret i Florents og pille med det forskrækkelige mosaik."

"Florents!" gentog madam Ritter, som kun havde hørt dette ord, "længes du også efter Florents? Mit barn! Herre Gud! kan du endnu huske det? – Du var dog kun fem år, da vi kom derfra. Ja, du har ret, der var det bedre, selv i vor største armod og elendighed. Der sad du, som en lille gudsengel, hos os i den fattige brakke og så på mosaikarbejdet, og når det var et helgenbillede eller den hellige jomfru, foldede du fromt og kønt dine små hænder og bad til hende. Men så skulle vi hen og se de fremmede linedansere –"

"Ak ja, moder! det glemmer jeg aldrig," udbrød Gjasinda, "det var min lykke!"

"Gud hjælpe dig for lykke, mit barn!" vedblev moderen, "den lykke har jeg kendt før du blev født; gid du aldrig således må kende den!"

"Men hvorfor blev vi da ikke i Florents, moder! Det var vist min skyld: Jeg overhængte dig vist både dag og nat, til jeg fik lov til at danse og ride."

"Nej, mit barn! Du var uskyldig deri – det skulle så være – den gamle lyst kom igen – det var som tarantellen havde stukket os, og vi måtte danse verden igennem og opdrage dig til de ulyksaligste kunster. Var vi blevet i Florents, havde du nu siddet stille og ærbar i klosteret, i stedet for, at du, som et letsindigt verdensbarn, må sætte livet på spil hver dag, for at vinde guld til dine forældre og fordærvelig smiger og beundring for dig selv. Endnu er du glad og uskyldig; men Himlen bevare dig, barn! du må selv hver dag lokke fordærverne om dig i hundredvis."

"Men kære, gode moder! Du har jo selv med lyst og glæde øvet den samme kunst, og du er dog så god og from – hvorfor skulle jeg da blive så ond og fordærvet derved?"

Moderen tav pludselig, og Gjasinda bemærkede ikke, at et bittert, harmfuldt blik fra den gamle, tavse fader havde ramt hende.

"Sæt dog ikke signora Gjasinda slige skrupler i hovedet, madam!" sagde bajadsen og gjorde et krumspring, "hun kan tidsnok tabe modet og lystigheden med, og så skal pokker længere gøre saltomortale, allerhelst hvis hun vedbliver at sætte mit gode lune på prøve og le ad alle mine høviske kærlighedserklæringer og daglige knæfald, som i det sidste år har kostet mig cirka ti par dyre pantalons af *diablement-fort*."

"Er det ikke nok, lille Pietro! at jeg hver aften er din ømme elskerinde på brædderne? Skal jeg også være det uden for scenen, må du smukt tillade mig at være ubønhørlig. Alt hvad jeg kan gøre for dig er, at jeg syer dig en smuk, blød knæpude, hvorpå du med mindre besværlighed og bekostning hver dag kan modtage din kurv for mine fødder. Bring nu moder på

andre tanker og lad os være glade!" – Dermed begyndte Gjasinda at spille et livligt og muntert akkompagnement, hvortil den lille Pietro straks dansede og gjorde saltomortale. Gjasinda sang:

Herlige vovespil!
Hæv dig, hvo flyve vil!
Lystig i luft dig sving!
Saltomortale-spring!

Glad jeg i vuggen lå;
Strålende fe jeg så:
Tåspids på vingehest,
Fløj hun fra øst til vest.

Højt under månevej
Sølvstrålen skued' jeg,
Tråden, så blank og ren,
Spunden på lykkens ten.

Fast den i himlen stod;
Vinger jeg bar på fod,
Dansed' med frejdigt sind
Til de gudsengle ind.

End under månevej
Solstrålen skuer jeg:
Stålstreng i fakkelglans
Klirrer til luftig dans.

Livstråden brister ej;
Jorden ej rører jeg:
Lys glinser himmelhal –
Luft er min dansesal.

Næppe havde hun endt sangen, førend det bankede på døren. Pietro åbnede den, og i glimrende kunstberiderdragt, med en fjerhat i hånden og et guldbroderet skærf om den tyrkiskblå silketrøje, trådte en høj, ung herre ind i stuen og hilste den forbavsede familie med korslagte hænder over brystet, på samme måde som de sædvanligvis hilste publikum på scenen. Uagtet maskeradedragten og det påklinede mundskæg kendte Gjasinda straks grev Frits og gættede årsagen til hans komme og besynderlige kostume.

"Ej, ej!" udbrød hun, "grev Falkenberg! – De tager mig på ordet, ser jeg, og vil gå i skole hos mig! – Ih, bravo! Optrædelsen er glimrende og dragten særdeles smagfuld; men, De må undskylde mig! uden min faders tilladelse kan jeg ikke gøre alvor af spøgen; og skulle De brække halsen ved det første forsøg, ville det også virkelig gøre mig ondt."

"Hvad betyder denne spøg? min herre!" sagde nu den gamle Ritter og rejste sig. "I vor huslige kreds spiller vi ikke komedie. Det er en egen måde, De behager at ære os og vor håndtering på, ved at nedlade Dem til vort farcelivs manerer og adfærd og indtræde i vort lag med alle vore påfuglefjer; denne fortrolighed, min herre, er så langt fra at smigre mig, at jeg ville anse den for en bitter og hånlig spot, hvis Deres lystighed og letsindighed ikke overbeviste mig om, at Deres mening ikke har været at prostituere andre – end Dem selv."

Denne modtagelse gjorde grev Frits pludselig alvorlig; han glemte al spøg og den hele lystige måde, hvorpå han havde i sinde at fremstille sig som dilettant i kunstselskabet.

"Undskyld mig, hr. Ritter!" sagde han næsten forlegen, "hvis jeg har været så uheldig at fornærme Dem! Jeg kommer virkelig i den ganske alvorlige hensigt, at udbede mig Deres vejledning i en kunst, som jeg er så langt fra at ringeagte, at jeg nu for min fornøjelses skyld agter at lære den til gavn. Jeg anvender med glæde så meget derpå, at De uden tab kan give mig to timers daglig undervisning i fjorten dage eller så længe De opholder Dem her."

"På fjorten dage tror De altså at kunne lære til gavn hvad jeg efter tredive års daglig øvelse endnu ikke erkender mig for mester i," svarede hr. Ritter mørkt. "Jeg må tilstå, De har enten meget høje tanker om Deres ekvilibristiske geni, eller De må anse det for lige så let en sag, som at springe buk eller gå på stylder."

"Nogen færdighed og øvelse har jeg allerede," svarede grev Frits ivrigt; "fra jeg var ganske lille har jeg haft en lidenskabelig, næsten rasende lyst til alt sligt. Jeg erkender Dem og Deres datter for de største mestre i denne den frieste og dristigste af alle kunster, og jeg ville være Dem uendelig forbunden ..." – Han holdt pludselig inde og betragtede den gamle herre med forbavselse. Over det blege, dybt furede ansigt fo'r et flygtigt udtryk af vild glæde og bitter, nagende smerte; der glimtede en ungdommelig ild i hans mørke øjne; men dette pludselig opflammende liv forsvandt som et lynglimt, idet han stirrede den unge, livslystige greve stift og gennemborende i øjnene. "Ja, rigtigt!" sagde han, "således har jeg også set ud engang –

således stod jeg for min gamle mester og troede at springe ind i Himlen, da jeg sprang i den dybe, umålelige afgrund. – Lad os være ene, børn!" sagde han til de andre og vinkede med den magre hånd, "kom, sæt Dem, hr. greve! Vi to må tale nærmere sammen! – Vil De være min skolar, vil jeg dog vise Dem hvortil den frieste og herligste af alle kunster fører."

"Hold Dem kæk, hr. greve!" – sagde Gjasinda, idet hun greb sin mandolin og hilste ham venligt for at gå, "hvad min fader så siger, han elsker dog i grunden intet i verden som vor frie og glade kunst." Hun tog en akkord på mandolinen og nynnede, idet hun, let som en fugl, hoppede ud af stuen:

Lys glinser himmelhal –
Luft er min dansesal!

Grev Frits stod som fortryllet af den muntre piges smil og dejlige fuglestemme og syntes rent at have glemte den gamle herre, der stod lige over for ham og betragtede ham skarpt med et medlidende træk i det mørke åsyn. Først da Gjasinda havde lukket døren efter sig og de andre, og grev Frits var ene med den gamle, besindede han sig igen, som en, der pludselig udrives af en skøn, forbifarende drøm, idet den gamle lagde sin knokkelhånd på hans skulder og sagde med en dyb, næsten klangløs stemme: "Betragt dette åsyn, unge menneske! og lær at grue for den lyksalighed, De nu drømmer om! Der gives ingen elendigere skabning på Jorden, end en udbrændt entusiast, der har raset for en id, han har lært at foragte og dog må udøve, for at opholde det usle liv."

"Men, bedste hr. Ritter! Hvor kan De tale således?" afbrød grev Frits ham, men holdt inde med en hemmelig gru, idet han ret betragtede ham.

"Ja læs, læs kun i dette ansigt!" vedblev Ritter, . "og se hvad en gøglermaske er, hvor en kunstnerånd er gået til grunde! – Jeg stod også engang, fri og frejdig som De, og lod mig henrive af det gøgglende skin. Ideen om et frit, eventyrligt liv henrev mig, og en heftig, ungdommelig lidenskab gav mig kraft og mod til at trodse alverden. Fortryllelsen over den berømte linedanserinde, ingen nu genkender i min ulykkelige hustru, rev mig ud af en hæderlig stilling i samfundet og bragte mig til betlerstaven. Jeg vovede et eneste dristigt spring over grænsen for det mig så forhadte og foragtede konveniensliv – og jeg blev for mit hele liv en slave af den frihed, jeg forgudede. Min lidenskab var et blændværk, som alle lidenskaber; og den kunst, jeg beundrede, udøver jeg nu selv med en afsky, der gør mig til en rædsel for mig selv og til en bizar, fast djævelsk modsigelse af mit eget væsen. Med sønderslidt hjerte må jeg fremkalde latter omkring mig; og når jeg er lykkeligst i mine fremstillinger – når alle jubler og klapper over mine luftspring og mit fortvivlede ridt – når huset genlyder af latter over mit minespil – da fortærer tusinde slanger mit hjerte, og det er mig som jeg hørte Helvedes hån latter over mit forspildte liv."

"Det er sygdom, kære hr. Ritter! Det er hypokondri, som kun en læge kan helbrede Dem for, men som ingen virkelig grund har i Deres dog lykkelige og misundelsesværdige liv. Hvor kan De kalde et liv forspildt, som De anvender til så mange menneskers glæde og oplivelse? Og hvor kan De foragte en kunst, der – således som De udøver den – hæver sig højt over den ringe plads, indskrænkede, ensidige og fordomsfulde mennesker anviser den? Den mand er ingen gøgler, som med liv og begejstring kan fremstille menneskekraften, i dens

raskeste og dristigste flugt gennem legemsverdenen, og med sandhed afbilde den lave, åndelige menneskenatur i dens latterligste modsætning til guddomsbilledet, hvorfra den er sunket. Den, der formår det, stræber på sin vis til det fælles store mål for al skøn og ædel kunst: Levende fremstilling af det sande og skønne."

"Hvad hører jeg!" udbrød den gamle, og der strålede atter et efterskin af ungdommelig ild i hans øjne, "så gives der endnu et menneske, som således for alvor bedømmer min foragtede kunst, og jeg er ikke den eneste afsindige, der således kunne betragte den! Velan, jeg vil endnu dog tro, der er noget i den id, jeg gav mit liv for. Noget højt og stort er det vel ikke, som jeg forud indbildte mig – men aldeles foragteligt kan det dog ikke være, som kan bringe en ædel, ung mand som Dem, til at sætte sig ud over den almindelige mening. Velan! De har kaldt billedet af min sværmeriske ungdom tilbage i min sjæl. Jeg vil dog endnu engang drømme de kære, gamle drømme om igen, inden det er forbi med alle drømme hernede. – Det er et ord, hr. Greve! I fjorten dage er De min skolar; men under én betingelse: De må ikke tilbyde mig nogen løn eller gave derfor. Deres kærlighed til min foragtede kunst er mig den skønneste løn; og skal jeg have nogen glæde deraf, må vort forhold være aldeles frit og uegennyttigt. Jeg ved, De er en rig mand og behøver aldrig, som jeg, at ågre med Deres pund og fornedre en fri kunst til næringsvej; men lov mig dog først dyrt og helligt, at De aldrig i Deres liv, i hvad stilling De så kommer, vil gribe til den ulyksalige og fortvivlede beslutning, at gøre Deres og andres tilværelse afhængig af en kunst, som De kun kan agte og elske, når den udøves aldeles frit og for sin egen skyld!"

"Det kan jeg med fuldkommen sikkerhed love Dem," svarede grev Frits, "skønt jeg næppe ville føle mig ulykkelig i Deres stilling. Min livsvej er dog nu afstukken, og jeg har ingen grund til at ønske den anderledes. Jeg ærer Deres delikatesse, hvad den første betingelse angår, uagtet den gør mig til Deres bestandige skyldner. Vi begynder altså i dag, hr. Ritter! ikke sandt? Og Deres datter tager dog del i øvelserne og lærer mig linedansen på ståltråden? På en almindelig line går jeg allerede temmelig sikkert. – Og ved De mimiske øvelser må Deres datter, som Columbine, være med! – Uden kvindelig opmuntring kommer jeg ingen vej."

"Ja så!" sagde den gamle og betragtede ham med et skarpt, mistænkeligt blik, "min datters vejledning er Dem måske vigtigere end min; dog nej, grev Falkenberg! Deres ansigt lyver ikke, og jeg vil ikke miskende Dem. Jeg anser Dem for en mand af ære, der også ved hvad han er andres ære skyldig. De sædvanlige smukke ting, De af og til har sagt min datter, ved både hun og jeg hvad vi skal tage for; men den varme, hvormed De ofte har talt om vor ringeagtede kunst, overbeviser mig om, at det ikke er lejlighed til et letsindigt eventyr, De her søger. – Hvis så var, ville Deres møje desuden være spildt. – At de ønsker min datters nærværelse, kan jeg forstå: Uden kvindelig opmuntring havde jeg heller intet lært, som overgik det almindelige. Men også i denne henseende et alvorligt forord! Mærker De, at Deres deltagelse for min Gjasinda i mindste grad overstiger den mur, vor stand og vore forhold for denne verden har oprejst imellem os – så lov mig på ære og samvittighed, øjeblikkelig at afbryde et bekendtskab, som måske kunne være farligt for Dem, men på ingen måde for mig eller min datter! –

Det hører med til vor stands og stillings egenheder, at vi ikke må sætte vor ære som mennesker, i andres dom over os, men kun i vor egen."

Den åbenhjertighed og stolte selvtillid, hvormed den gamle herre sagde dette, jog blodet op i kinderne på den unge greve, som ikke kunne fordølge sig selv, at håbet om et nærmere og fortroligere forhold til den smukke Gjasinda var hoveddrivfjederen til hans eventyrlige foretagende. Hans svar var noget forvirret; men han gav Ritter sit æresord på, at han intet øjeblik længere ville attrå hans og hans families selskab, end det kunne bestå med hvad han skyldte dem og sig selv.

Med et liv og en glæde, som familien næppe kunne erindre sig at have set hos den gamle Ritter, førte han nu sin nye lærling til det store magasin i baggården, der tjente dem både til teater og ridehus, og hvor de undertiden om formiddagen øvede sig for lukkede døre uden tilskuere, Pietro og Gjasinda var forundrede vidner til den raske, smidige grev Falkenbergs første ekvilibristiske prøve, hvorved han allerede lagde en temmelig fast holdning og nogen tidligere øvelse for dagen. Men hans lyst og iver og hans for en begynder usædvanlige dristighed fornøjede i særdeleshed den gamle. Ved de mimiske øvelser påtog greven sig Pierrot-rollen, som han ofte i sin skolegang havde spillet for sine meddisciple, og det lykkedes ham, allerede ved det første forsøg, selv at aftvinge den alvorlige Ritter en hjertelig latter, et særsyn, som Pietro og Gjasinda endnu aldrig havde set, for hvor ofte end den gamle havde bragt andre til at le, syntes han dog selv ikke at kende anden latter, end den der kom af bitterhed og foragt for livet og dets glæder. Gjasinda var sjæleglad over den forvandling, der

syntes at være foregået med hendes tungsindige fader, og da øvelsestiden var forbi, takkede hun greven med hjertelighed for det heldige indfald, hvorved han havde gjort hendes fader ung igen.

Hver dag fortsattes nu disse øvelser, og Gjasinda lærte greven med lethed at bevæge sig på ställinen. Aldrig havde grev Frits levet lykkeligere dage. Den gamle Ritters rystede sundhed forbedredes synligt, og til alles forundring talte han nu ofte med liv og heftighed ved bordet. Fra morgen til aften var grev Falkenberg som et medlem af den ritterske familie; han kom intet andet sted, og dagene fløj for ham som timer. For den gamle kunstberider havde han en ærbødighed, der selv forekom ham besynderlig, og han havde et slags frygt for at mishage ham, som han ikke kunne forklare sig; hvor ofte han end havde leet ved den gamles minespil, kunne han dog intet ansigt tænkte sig, hvori han med større gru ville kunne se foragt eller vrede udtrykt. Om sit liv og sin skæbne talte Ritter aldrig; men hans anskuelser af livet i almindelighed var ofte genstande for hans aftensamtaler, når han ikke med liv og begejstring talte om videnskab og kunst, som næsten var det eneste i verden, han syntes at have kærlighed og agtelse for. Med stolt foragt og selv med hån betragtede han næsten alt, hvad der i verden kaldes indretning, så vel i videnskabelig som i borgerlig henseende, og gav ofte sin harme derved luft for grev Frits. For en stor del stemte den ubændige eventyrer med ham, kun med den forskel, at han med ungdommelig lystighed udlo og morede sig over pedanteriet og småligheden, som den gamle melankolicus ivrede alvorligt og bittert imod. Forholdet mellem Ritter og hans kone var stedse grev Frits en gåde; for skønt han

syntes at bemærke en spændt deltagelse hos den blege, døde kone, hver gang Ritter blev højrøstet, og et udtryk af tilbagetrængt glæde, når hun så ham livlig og opvakt – hørte han dog næsten aldrig, at de talte et ord til hinanden. Grev Frits henvendte ofte talen til madam Ritter, uden at det nogensinde lykkedes ham at bringe hende ind i nogen samtale.

Dette hindrede dog ikke hans begejstrede underholdning med fader og datter. Ofte blev de afbrudt og parodieret af den lille Pietro, uden at de bekymrede sig derom. Undertiden gav dette dog anledning til latter, og da var Pietro højst lykkelig. Men ingen var dog lykkeligere end den unge greve. Medens han nu dagligt så Gjasinda, syntes næsten hele hans øvrige liv med hele den øvrige verden at være forsvundet af hans erindring. Den ene uge gik efter den anden, og en hel måned var således forsvunden, uden at Ritter eller grev Falkenberg syntes at tænke på afrejse eller skilsmisse.

En dag havde den gamle Ritter stødt sin fod og kunne ikke være til stede ved formiddagsøvelserne i magasinet. Pietro og Gjasinda foretog dem denne gang alene med grev Frits. Pietro var endnu bestandig på scenen den lykkelige og uden for scenen den ulykkelige elsker, uden at han derfor kunne tabe sit gode lune; men han troede, ikke uden grund, at have bemærket, at siden grev Falkenberg var blevet som et fast medlem af selskabet, spillede bajadsen en langt ubetydeligere rolle uden for scenen og blev med alle sine vittigheder aldeles fordunklet hos Gjasinda af den lystige greve. Han havde nogle gange ikke på den fineste måde søgt at gøre sin overlegne medbejler latterlig, endogså ved de offentlige aftenforestillinger, hvorved greven havde sin plads blandt tilskuerne i en krog nærmest ved

scenen. Rygtet om den fremmede unge herre, som altid der havde sin plads og som var en daglig tilbøder af demoiselle Ritter, var allerede de fleste tilskuere bekendt, og bajadsen havde undertiden sin glæde af, som ved en uforsigtighed, at komme til at overpudse ham eller få sin bajadshue til at falde ned over hans blonde hoved; men grev Frits lo altid selv derover og tiltroede ikke den lystige Pietro nogen ondskab. I sin herres fraværelse skulle nu Pietro være mesteren ved denne formiddagsøvelse; men han så med ydmygelse, at han der var aldeles tilovers, da greven og Gjasinda ikke engang lo ad hans indfald, men havde kun øjne og øren for hinanden. Ved rideøvelserne lod Pietro sin harme gå ud over hesten; men jo stærkere den løb, jo raskere og dristigere fo'r den kække skolar af sted, og Gjasinda klappede i hænderne af glæde. Da de endelig svævede ved siden af hinanden i en smuk pas de deux på de parallelle stålliner, og Pietro skulle angive takten dertil på trommen, forekom det ham som de denne gang med mere frihed end sædvanlig kastede forelskede blikke til hinanden, og han kastede trommen i sin skinsyge, gjorde et spring og slog, som af vanvare, sin springstok mod stållinen, hvorpå hans lykkelige medbejler uden balancérstang syntes at svæve som i den syvende himmel; grev Frits tabte ligevægten og var nær ved at styrte hovedkuls ned; men Pietro havde nu den ærgrelse at se Gjasinda ængsteligt række sine arme ud imod ham og hindre det, hvorved de kom i en øm og fortrolig stilling. Pietro gjorde endnu et saltomortale i sin lunefulde fortvivlelse, men stødte sig. Han humpede ud af ridehuset og smældede med døren.

"Lille Pietro er vred i dag," sagde Gjasinda, "det var også synd, vi lod ham gøre så mange løjer forgæves; når man kun vil le ad

ham, er han den godmodigste gæk af verden."

"Da havde han dog lyst til at se mig styrte ned," sagde grev Frits, "hans glæde over, at De hindrede det, syntes mig lidt tvungen. Tror De ikke, kære Gjasinda, at han hellere havde set mig brække halsen, end således reddes?"

Gjasinda rødmede. "Hvor kan De tro det? kære Falkenberg!" svarede hun, "han har jo glædet sig ret hjerteligt med os alle over det ubegribelige mirakel, Deres venskab for os og deltagelse for vor kunst har gjort med fader. – Men var det ikke bedst, om vi nu også gik herfra?" tilføjede hun med synlig uro, "det passer sig næppe, at vi her øver os ganske ene. – Sandt at sige har jeg også fået en lille skræk i blodet og står ikke ganske sikkert på linen."

"Er det muligt, Gjasinda!" udbrød grev Frits henrykt, idet han greb hendes hånd og trykkede den lidenskabeligt, "De frygter ikke selv for den farligste stilling og er blevet således forskrækket for mig! – Havde jeg også virkelig brækket halsen, havde jeg dog ikke været at beklage."

Han hjalp hende forsigtigt hen ad linen til stigen og følte hvorledes hendes hånd bævede i hans. Hun stod nu fast på stigens øverste trin og støttede sig til den lange balancérstang, som stod oprejst ved stigen. "Bi, lad mig hjælpe Dem!" råbte han og svang sig fra linen med sin egen balancérstang. Da han nu stod på gulvet og opløftede øjnene til hende, hvor hun i barnlig blufærdighed syntes at have glemt al sin kunst og behændighed, var det ham pludselig som da han så hende første gang i hendes barndom: "Ja, jeg ser dig atter, min engel på himmelstigen!" udbrød han henrykt og nærmede sig hende med udbredte arme, "kom, kom, du evigt velsignede! Kom, lad

mig neddrage dig til mig på Jorden og flyve salig med dig gennem dine himle!"

"For Guds skyld, grev Falkenberg!" svarede hun med bævende stemme, "De glemmer Dem selv og vore forhold! Gå dog bort, og lad mig stige ned!"

Han gik beskedent et par skridt tilbage; men hun svimlede på stigen, overvældet af den længe skjulte følelse, som nu med gensidig styrke var udbrudt imellem dem. Grev Frits ilede til – han modtog hende med overvættes salighed i sine arme, og det første elskovskys bekræftede, hvad ingen af dem havde ord til, og hvad de til fulde havde læst i hinandens øjne.

"Bravo! Bravo!" råbte i dette øjeblik den lille Pietros bajadsstemme. De fo'r forskrækkede fra hinanden og så mod en luge i magasinet, hvorfra det ulykkelige bravoråb kom. Der så de ikke alene Pietro, der med sin narrehue på, fordrejede sit abeansigt i et triumferende grin, idet han spottende klappede i hænderne; men ved hans side så de et ansigt, der med sin mørke, frygtelige alvor virkede som et forstenende medusahoved på de elskende. Det var den gamle Ritters åsyn, som de aldrig før havde set med så forfærdeligt et udtryk af bitter, menneskefjendsk harme og dyb, tragisk kummer. Gjasinda udbrød i heftig gråd og skjulte sit blussende ansigt med begge hænder, idet hun fo'r ud af døren og lod den forfærdede grev Frits alene. Det var ham som han ved indgangen til det salige paradys ved et grueligt syn var nedstyrtet i en afgrund. Han havde slået øjnene til jorden for den gamles knusende blik. Han stod som fastnaglet til gulvet og vidste ikke, hvad der var blevet af ham og Gjasinda. Da han kom til besindelse, så han sig ene i det tomme magasin. Døren stod

åben, men loftslugen var lukket. Han vovede næppe at se derhen. Narrens skadefro bravoråb klang endnu i hans øren, og det grinende abeansigt med bajadshuen stod endnu for hans øjne, som en djævelsk skærende modsætning til det truende dommeråsyn, hvis bebrejdende blik var trængt som lyn i hans sjæl.

Forvirret og nedslået gik grev Frits til sit værelse. Han lyttede ved døren til sideværelset; men der var dødsstille. Han rev kunstberiderdragten af sig og iførte sig sin sædvanlige dragt. Han tænkte på en udsoning med den gamle, hvis tillid han så ubesindigt havde skuffet; og som han nu alvorligt eftertænkte sit forhold og sin stilling og hvad der var hændt, kom efterhånden hans rolighed tilbage, og han var snart enig med sig selv. "Hun elsker mig," sagde han, "og hun må blive min hustru – lad mine frænder og hele verden sige, hvad De vil! – Jeg er myndig og min egen herre. – Jeg vil ikke lege med min egen og hendes lyksalighed."

Med den faste beslutning at gøre det afgørende skridt, gik han ud og bankede kæk og frimodig på døren hos Ritters; men den var lukket i lås, og ingen lukkede op. Han vedblev at banke og gjorde til sidst en sådan larm, at tjenerne løb til og troede, han ville sprænge døren. "De er alle ude, min herre!" sagde opvarteren, "de gik for et øjeblik siden. Men der er allerede dækket, og de må vist straks komme tilbage."

Grev Frits gik atter ind på sit værelse. Kort efter ringede det til table d'hôte. Han gik til sin sædvanlige plads; men de fire stole i hans nærhed stod ledige, og den ritterske familie lod sig ikke se. Urolig og ængstelig gik han fra bordet før måltidet var endt. Han greb sin rejsehue, uden selv at vide hvad han ville

foretage sig. At tænke på at opsøge dem i den store, fremmede stad var umuligt, og vente på sit kammer til de kom hjem, var ham uudholdeligt. Han betænkte sig pludselig, kastede rejsehuen fra sig, skrev hastigt en billet til den gamle Ritter og forseglede den. Med den befalede han sin tjener at stå uden for Ritters dør og ikke vige af pletten, indtil han kom hjem, og da straks levere ham billetten egenhændigt. "Du skal intet svar have!" tilføjede han, "i morgen tidlig, om ikke før, afhenter jeg det selv." Han greb nu huen igen og løb ud i den ham aldeles fremmede by, som han allerede havde været seks uger i uden at have set. Det var ham, ligesom han havde været i et fortryllet slot og som den hele verden der uden for nu var blevet ham fremmed. For at forslå de underlige tanker og overvinde sin uro, løb han fra gade til gade, uden at se sig om eller lægge mærke til vejen. Mørket faldt på, og han vidste ikke, hvor han var. Da så han en stor, prægtigt oplyst bygning for sig; mange mennesker strømmede derind; han fulgte mekanisk med strømmen. Han stod i forsalen til operahuset. Han greb i lommen, tog en billet og gik ind. Der spilledes en trylleopera, hvori en ulykkeligt forelsket prins igennem tusinde forvandlede scener og tryllerier forgæves søger sin bortførte prinsesse, indtil han endelig, selv forvandlet til en olding, genfinder hende i skikkelse af en gammel, grim taterkvinde. Han elsker hende endnu og omfavner hende med ungdomsfyrighed, hvorpå en velgørende fe åbenbarer sig og forynger de tro elskende i hinandens arme.

"Ak, Gjasinda, Gjasinda!" sukkede grev Frits, idet han tumlede ud af operahuset, "ser jeg dig ikke endnu i aften, ser jeg dig måske aldrig. – Gud i Himlen! hvis de allerede var borte!

– Var det måske min egen ulykkelige historie, jeg så? – Skal jeg først se hende igen, når vi begge er gamle og grå? Og hvor er så den velgørende fe, som kan kalde vor ungdom og glæde tilbage?" – Med en uro og ængstelse, som næsten betog ham sans og samling, tumlede han frem gennem den store skare komediegængere, som lo og spøjte over stykket og nogle fejltagelser med dekorationerne. Det var ham umuligt at finde vej; han sprang op i en ledig fiaker og lod sig i flyvende fart køre til "Den gyldne Ørn."

Da han sprang af uden for det store, oplyste skilt med den gyldne, flyvende ørn, var det sildigt. "Er Ritters kommen hjem?" spurgte han næsten åndeløs den travle opvarter, der kom ham i møde med et lys i hver hånd – og som forstenet af skræk hørte han nu, at de ved Pietro havde ladet alt deres gods afhente og deres regning betale – for ikke at komme tilbage. Grevens egen tjener kom i det samme med den forseglede billet, som han ikke, efter befaling, havde kunnet aflevere til hr. Ritter egenhændigt og ikke havde turdet betro til den lille Pietro.

"Men, min Gud, hvor er de da?" udbrød grev Frits og vaklede, idet han sønderrev billetten.

"Man fortæller allehånde," svarede opvarteren og trak på skuldrene, "det har nok ikke hængt så rigtigt sammen med dem – man taler om et falsk navn, som her er stor straf for – man taler om "*politische Umtriebe*" – den gode hr. Ritter, siger man, har været spion eller i "tugendbund" eller noget værre. Politiet skal have fået nys derom, og den smukke familie skal over hals og hoved have forladt staden, uden at få passet påtegnet. Man vil i mørkningen have set dem køre ud af Brandenborgerporten."

"Skaf mig straks postheste!" råbte grev Frits, "der, tag mit pas og skaf mig det påtegnet! – inden et kvarter må jeg være på vognen. – Lad mig straks få min regning! – Løb og pak ind, Johan!"

"Det vil blive vanskeligt, hr. greve, at få passet så silde," indvendte opvarteren, "men jeg skal gøre min flid. – Hvorhen, tør jeg spørge, skal der stå at rejsen gælder?"

"Hvorhen du vil – den vide verden rundt – ud af Brandenborger-porten –"

"Altså vel til Hamborg?"

"Ja vel, til Hamborg, og hvor du vil – men kun hastigt!"

Opvarteren rystede på hovedet og gik. En halv time efter rullede grev Frits i en postvogn i mulm og mørke ud af Brandenborger-porten, uden bestemt plan og hensigt og i en stemning som en febersyg, der i vild fantasering er løbet fra sine oppassere og har taget postheste, for at oplede sine drømmebilleder i den vide verden.

Tre måneder efter denne begivenhed læstes i Altonaer-Mercur og Hamborger-Correspondent fra Danmark, at den rige grev Frits Flemming til Falkenberg var død og havde efterladt sig besiddelser til beløb af syv tønder guld. Det var den unge grev Falkenbergs fader.

Et halvt år efter at grev Frits havde forladt Berlin, blev han med glæde modtaget i sit fædreland af sine frænder og venner. Man havde ikke i lang tid hørt fra ham, men været i megen uro for ham, til man endelig ved en rejsende havde erfaret, at han lå farlig syg i Hamborg. Hans sygdom havde været langvarig, hvortil efterretningen i aviserne om faderens død havde

bidraget. Tjeneren, som i begyndelsen af hans sygdom havde plejet ham, var blevet angrebet af samme sygdom og var død i Hamborg. På grev Frits' forlangende havde man indgivet ansøgning for ham om afsked fra den diplomatiske post i Petersborg, hvortil han ikke følte sig skikket. Vigtige privatanliggender kaldte ham nu til hjemmet: Som universalarving til de betydelige godser, havde den unge grev Falkenberg en så udstrakt privat virksomhed for sig, at han ikke ønskede at anvende sit liv og sine kræfter til andet. Den langvarige, hidsige feber, han i Hamborg havde gennemgået, syntes at have bragt ham anledningen til hans sygdom i forglemmelse, og ingen af hans venner vidste heller det mindste derom. Forestillingen om den skønne Gjasinda og den gamle Ritter var vel ikke ganske udslettet af hans sjæl; men de adspredte minder derom så vel som om hans hele ophold i Berlin stod fjerne og tågede for ham, som skyggebilleder af en vidunderlig dejlig, men dog forfærdelig drøm, hvorom han ikke vidste hvad der var virkelig oplevet, og hvad der hørte til hans feberfantasier. Han var endnu noget bleg og mager af sygdommen, da han så sin fædrenestad og sine gamle venner igen. Over den største del af sin rejse havde han holdt et slags dagbog, som vel kun indeholdt flygtige og afbrudte optegnelser, men hvorved han dog selv kunne tilbagekalde sig det meste af, hvad han havde erfaret på sin rejse. Så snart han nu følte sig fuldkommen helbredet, og hans sædvanlige livlighed og munterhed kom tilbage, tog han sin rejsejournal frem og glædede ofte sine venner med de mange, lystige eventyr, han havde oplevet på sin rejse. Hans fætter, Stahl, som var en kæk og dristig husarofficer, fandt deri mest behag; men den lærde,

besindige Helman, der i sin vens fraværelse var blevet magister og medlem af adskillige lærde selskaber, bekymrede sig kun om det solide og spurgte mest om frugterne af hans ophold i universitetsstæderne. "Men hvad gjorde du da i Berlin? Der var du jo over en måned," sagde han en aften og tog rejsejournalen fra ham, "lad mig dog se, hvad der står om universitetet og de berømte lærde!"

"Jeg giver dine universiteter og dine lærde en god dag!" svarede grev Frits, "vil du vide hvor mange tiggerbreve på lærd rang og værdighed der inden år og dag udstedes og hvor mange navneværdilærde, der stemples af de videnskabelige laugsmestre, så kan du vel sagtens finde det i en eller anden bog, som ingen læser. – Men med de videnskabelige anstalter kan jeg måske tjene dig." – Her greb han overgiven Reichards "Passagier", som lå på bordet. – "Hør nu efter! Men det må være på tysk, ellers har det ingen klem: *Die 1808 gestiftete Universität, die Königliche Academie der Wissenschaften – Das Königliche Medicinische-Chirurgische Collegium – Die Königliche Academie der Kunste und Mechanischen Wissenschaften – Die Academie Militaire – Die Vieharzneyschule* etc. etc. etc." Han opregnede endnu en halv snes akademier og gymnasier og standsede endelig ved "*Das Irrenhaus*".

"Du endte dog aldrig der?" afbrød Helman ham, "men så du virkelig alt det?"

"Det kunne jeg have set alt sammen og meget mere, når jeg havde villet – og endda været lige klog."

"Men der står jo ikke et ord om Berlin i journalen" sagde Helman forundret, "ikke engang om dine dumme streger. – vi skal se, du har aldrig været der."

"Det hul i mit liv og levned må der en poet eller gal mand til at udfylde" svarede grev Frits alvorligt, "for om jeg virkelig har været der, tør jeg ikke sværge på, og det synes mig dog, som det er det eneste sted i verden, hvor jeg virkelig har levet; men når jeg tænker derpå, komme alle de ravgale feberfantasier igen, og det er mig som jeg var en eventyrprins, der skulle oplede en dejlig prinsesse og først finde hende, gammel og indskrumpen, når jeg selv er blevet gammel og grå; og det er jo dog galskab, ved jeg. Komedier synes mig jeg har set der – de dejligste tryllekomedier af verden – og somme tider synes det mig, jeg selv har spillet med – og fløjet i luften med en fe eller gudinde, og at jeg aldrig har været lykkeligere i mine dage. – men hvorledes Berlin ser ud, kan jeg ikke sige, om det skulle koste mit liv. Så meget tror jeg dog er vist, at jeg til sidst er kørt ud af en port, som de kalder Brandenborger-porten, men i mulm og mørke og med en susen i mit hoved, som jeg var beruset."

"Du har vist allerede i Berlin haft sygdommen i kroppen," sagde Helman, "men kan du intet fornuftigt erindre om så mærkelig en stad, som er hovedsædet for hele Nordtysklands lærdom og kultur, så giver jeg ingen pibe tobak for komedierne og alt det andet galskab, du har set og glemt."

Det var St. Hans aften to år efter grev Falkenbergs hjemkomst. Blandt den store mængde kildevogne, som i tætte støvskyer rullede til Dyrehaven, var der en smal pindevogn, med grønne, frynsede hynder, som, med et par små bønderheste for og en rask, halvvoxen bondeknøs til kusk, fo'r således af sted, at man næppe kunne øjne hvem der sad på vognen, idet den som i et væddeløb snurrede alle de andre

vogne forbi, medens svøben knaldede og tre stærke mandsstemmer sang ud af støvskyen visen i *Røverborgen*:
"Velkommen, varme purpurskål!"

Førend visen var ude, standsede vognen på en grøn plet i Dyrehaven. Med et let spring stod allerede en af selskabet i det grønne. Det var en høj, smækker herre med en figur som Johan Bolognas svævende Mercur på Charlottenborg. Han tog stråhatten af sit blonde Titus-hoved og tørrede støvet af sit ansigt, der skinnede af sundhed og overmodig livslyst. Det var grev Frits, der, for sit muntre og utvungne væsen og sine idelige overtrædelser af konvensen, nu almindeligt kaldtes *den gale grev Falkenberg*. "Jeg har fået munden fuld af støv," sagde han, "og ser jeg ud som I andre, kan jeg straks træde op som Pierrot for det højtærede publikum her og behøver ikke at krybe i en melsæk for kostumets skyld. – Børst mig, drenge!" råbte han til de små opvartere, der straks var ved hånden; han kastede en håndfuld småpenge til dem, og de gav sig straks i færd med hans blå cashmeres knæfrakke, der var hvid som en møllertrøje, og hvori han, med sine snehvide underklæder, ikke var Pierrot ulig. Hos den ene af hans ledsagere skinnede der en glimrende husarofficersuniform frem gennem støvdækket; han havde et kækt, ungt krigeransigt med begyndende mundskæg og et fint fipskæg i hagekløften. Det var hans fætter Stahl. Den tredje af disse kildegæster var magister Helman; han kom sidst og med nogen ubehjælpelighed ned af vognen; han så mindst ud til at kunne synge røversangen for alvor. I hans rolige ansigt syntes ingen lidenskab endnu at have efterladt sig spor. Han fremtog straks et rent, uoprullet, blåternet lommetørklæde for dermed at afbørste sig, men stak det af nænsomhed i lommen igen,

uden at udfolde det, trak langsomt handskerne af og afbørstede med hænderne den lange, noget gammeldags sorte kjole og de korte, sorte benklæder, som med store tombaksspænder omsluttede et par sorte rasmagerulds-strømper.

"Det var en lykke, ingen kunne se os for støvet," sagde Helman, "samt at vi ikke brak halsen eller kørte nogen i grøften. Gør jeg mange slige ekskursioner med dig, grev Frits! er jeg i stand til aldrig at komme til at beklæde nogen plads i fakultetet."

"Det var da ingen stor ulykke," svarede hans lystige ven. "Du må tro, du har godt af at få pedanteriet rystet af dig engang imellem; som jeg mærker, er der dog endnu en smule fri natur i dig, som ikke lærdommen har fået bugt med, og blev jeg en Mefistofeles, kunne du måske endnu blive min Faust eller i det mindste hans gode, stræbsomme skolar."

"Gud bevare os begge derfor!" svarede Helman, "du har ret forelsket dig i alle vilde, fantastiske sværmerier, Frits! Det duer ikke, må du tro."

"Begynder I nu at disputere om Faust igen?" sagde Stahl. "Lad os heller komme herfra, inden man kender os på den smukke, standsmæssige ekvipage! Havde en skikkelig fodgænger kendt mig og kaldt mig en laps – som let kunne være hændt – måtte jeg jo med al min uret have hugget ham tværs over, hvis jeg ikke i morgen i hele garnisonens øjne ville være lige så uærlig som en skarpretter. Når man er på farten med dig, Frits galning! bør man altid være civil."

"Men civiliseret måske ikke, mener du? Nå ja, lidt overgiven er jeg sagtens; men hvad ondt er der i at køre rask på en

kildevogn? Og I var jo selv lige så gale som jeg. Nu lystig, kammerater! Der har vi allerede en bajads."

En trompet skingrede fra et af de nærmeste telte, og uden for på en bræddeforhøjning stod en bajads, i den sædvanlige hvide lærredsdragt og med den grå sukkertophue. Efter at han havde blæst tre gange i trompeten, opremsede han sin opfordring til det ærede publikum således: "Med kongelig allernådigst tilladelse vil hr. Brandt og familie have den ære at give en forestilling, bestående af fysikalske, mekaniske og magnetiske kunster med kort, ure, ringe, dåser, frø og sand, hvilke skulle bestå i ganske nye kunststykker, der aldrig før er set i verden, og som sikkert ville vinde et kunstelskende publikums bifald; derefter ekvilibristiske og gymnastiske kunster, balancekunster og stigedans; til slutning en pantomime: Columbine i Fandens Kløer eller Harlequin som Djævlebesværger. Vor stræben skal være at vinde et agtbart publikums tilfredshed. Courage, courage, mine herrer! Indgangen åbnes klokken seks."

"Hører I, ekvilibristiske kunster og pantomime!" råbte grev Frits, "dem må vi se!"

"Det er jo de samme gøglere, vi så i skolen," sagde Helman, "så jeg ret, var det den samme bajads."

"Hvad siger du? Dem vi så i skolen, dem med det dejlige barn på stigen?" udbrød grev Frits og blev blussende rød, "nej, det er aldrig muligt – de hed jo ikke Brandt; hvad var det nu de hed?"

"Det husker jeg ikke," svarede Helman, "men jeg husker nok, det gjorde mig ondt for det smukke, uskyldige barn, som de løb omkring med og fordærvede, og som du var så forgabet i, at du nær var løbet bort med dem."

"Som det lader til altså din første kærlighed, Falkenberg!" sagde Stahl, "nå ja, den slags kærlighed kender jeg også, og man skal ikke spotte dermed. Vort hele øvrige liv har måske næppe så ren og skøn en følelse, som slige barndomsforelskelser."

Grev Frits var blevet forunderlig til mode. Erindringen om det dejlige barn på stigen stod atter klart med hele hans barndomsliv for hans øjne – og syntes ham at blande sig med de drømme og feberfantasier, hvorfor han endnu anså alle de halvforglemte minder om hans ophold i Berlin, der var og blev ham et besynderligt, halvt udslettet blad i hans livsbog. "Du syntes, det var den samme bajads?" spurgte han, som drømmende – "ham, der kunne råbe så forfærdeligt bravo – nej, nej! Det var jo noget, jeg drømte engang. – nu, bort med alle drømmerier! – vi vil være lystige! – Hvad er klokken?" – vedblev han og rev sit ur op – "halv seks – altså først om en halv time; lad os gå ind så længe i et telt og skylle støvet ned med et glas rhinskvind! De luftspringere må vi se! – Jeg giver nu vrimlen på Bakken og alt det andet galskab en god dag!"

Snart sad de tre venner i et af de prægtigste forfriskningstelte om et lille bord med vin og bagværk. De var ene i teltet, og der var kommet en fortrolig og ret hjertelig tone imellem dem, idet deres barndomshistorier fra den fælles skolegang var blevet genstande for samtalen.

"Husker du den formiddag, Helman!" sagde grev Frits, "da du sad i din hjertens uskyldighed og tyggede på din hebraiske grammatik, og jeg fløjtede: "Fryd dig i livet" med ærværdig mine på din regning?"

"Det blev jeg vel nødt til at huske" svarede Helman – "konrektoren fo'r jo over mig som en stormvind og troede, det

var mig, der fløjtede, og jeg troede, sandt for Herren, han var pludselig gået fra forstanden. Men jeg husker også, hvorledes du gav mig fuld erstatning for de prygl, da jeg kom til ulykken med hans paryk –"

"I den ulykke var du jo også uskyldig" afbrød Frits ham, "hvem kunne forlange, at så lærd en dreng som du, skulle kunne holde lyset over en klassisk stil og bekymre sig om en moderne konrektor-paryk! – Det var også mere for min egen fornøjelse end for at redde dig, at jeg gjorde illuminationen komplet og satte mit lys til kastellets vestlige ornamenter."

"Mage til disciplin har der nok heller aldrig været i nogen skole," sagde Stahl; "vi var jo værre, end en flok røverunger. At der er kommet et ordentligt menneske ud af den skole, er mig ubegribeligt."

"Af sådanne skoler kommer netop de bedste," tog grev Frits ivrigt ordet. "Jeg ville ikke have undværet det gale liv for meget; nu ved jeg dog, hvorledes det går til blandt de vilde i naturstanden eller i et fuldkomment anarki: Den stærkeres naturlige ret, mod og styrke, list og behændighed, troskab og falskhed – alle midler gælder – enhver hytter sig selv og sine venner, som han kan bedst – man slås, man snor sig, man slutter traktater, man lærer at forskanse sig, man bliver hele statsmænd og generaler, inden man kommer i mesterlektie, og alle talenter må udvikle sig og gøre sig gældende i en hast. – Det kalder jeg den rette skole for naturudvikling og menneskekundskab; hvad er alverdens raffinerede skoler og opdragelsesanstalter mod en sådan velsignet, tøjlesløs drengfristat?"

"Også når vi havde drikkegilde," sagde Stahl, "og der ikke var én af os ædru uden Helman? – eller når vi løb fra fjerdelektiehøreren og kapitulerede fra toppen af lindetræet med ham om det mindste antal håndtager? – og når vi gjorde skolestrædet usikkert for alle skikkelige folk med vore snebolde? Eller når vi om markedsdagsaftenerne malede bønderhestene blisser og stjerner i panderne, og de fulde bønder så var nær ved at slå hinanden ihjel over de forvandlede krilliker?"

"Raske, lystige drengestreger!" sagde grev Frits. "Hvad ulykke skete der vel? Et blå øje og en banket trøje vankede der iblandt – men de unge kræfter udvikledes, og blev her oprør i landet i dag eller i morgen, brød alle slaver og gavtyve ud, behøvede man kun en af os på råd med, for at finde på forsvarsmidler; en sådan gavstrikkeskole er vigtigere for staten, end nogen drømmer om. Nå, hvad tænker du på? Helman! Du ser jo på dit glas, som det var en bønnebog."

"Jeg tænker på," svarede Helman, "at vi må takke vor Gud, at vi ikke nu priser vor herlige, frie naturudvikling i et højere uddannelsesinstitut for skælme og gavtyve, eller at du ikke nu løber verden om, som en ussel og foragtet gøgler."

"Det kunne jeg endnu have lyst til," svarede grev Frits opfarende, "blot for at vise dig og alle spidsborgere, at jeg har mere respekt for et raskt og levende gøglerliv, end for et dødt og kedsommeligt hædersmandsliv i eders afmålte honnetitets-sfære. Dog nej, jeg bliver hidsig, tror jeg. Endnu et glas på godt, gammelt venskab! Vore barndomserindringer og vore ungdomsdrømme skal leve! Men hør, nu blæser bajadsen igen derude. – Betal her, Helman! Jeg løber i forvejen og skaffer os en god plads."

I et spring var han ude af teltet. Stahl og Helman blev endnu en god stund siddende og talte med deltagelse og ikke uden bekymring om deres fælles ven, som med al sin lystighed dog siden udenlandsrejsen forekom dem helt besynderlig, især når han talte om den del af hans rejseliv, der lå nærmest ved hans farlige sygdomsperiode og ligesom var udfaldet af hans sjæl og opløst i lutter drømmerier og forvirrede billeder. Hans lystige overgivenhed forekom dem heller ikke altid ægte, men syntes dem undertiden fremtvunget af en bestræbelse efter at bortslå og glemme hine farlige drømmerier.

De hørte atter trompeten udenfor og skyndte sig at opsøge deres lystige ven i kunstberidernes fjællebod. Der sad han utålmodig på den forreste bænk og betragtede det forrevne tæppe, som skjulte et lille teater i baggrunden af den snævre ridebane. Et par opvartere løb frem og tilbage og gjorde tilberedelser til de bebudede kunster; deres dragt og udseende røbede armod og mangel, og den slet dekorerede skueplads lovede intet af betydenhed.

"Det kan dog umuligt være dem," sagde grev Frits fortrædeligt, "den trup var jo velhavende, og når vi trådte ind i det gamle ridehus, blev vi altid overraskede af pragt og glimmer. Eller skulle de være blevet forarmede siden? De var jo i stort ry."

"Ikke alt, hvad vi beundrede den gang, ville vi nu beundre," bemærkede Helman. "På ti år kan også den slags ry med den gamle flitterstads let være falmet. Frynserne om forhænget hist lader dog til at have været guldtråd engang, og husker du drengen, der blæste sæbebobler? – Ser jeg ret, står endnu

hovedet og halvandet ben af ham på lapperne der midt imellem træerne."

"Ja, du har ret!" udbrød grev Frits glad, "der stod en dejlig dreng og blæste sæbebobler på forhænget – skulle det endnu være levninger af ham? – skulle det dog være dem? – skulle man således have ladet dem forarmes og ikke skønnet anderledes på dem?" – Han greb uvilkårlig med hånden efter sin brevtaske, der var fuld af bancosedler, og gik hastigt ud. Da han kom tilbage, var han lettere både om hjertet og i lommen; han havde udtømt sin rigdom i hånden på den gamle kone, der med en stor kysehat på, sad ved den mørke indgang og solgte billetter. Nu satte han sig atter forventningsfuld på sin plads. Der var kun få tilskuere; man forhalede tiden, medens bajadsen uophørligt blæste fra stilladset og opfordrede kildegæsterne til at se de mageløse kunster. Imidlertid faldt tiden tilskuerne lang, og man begyndte at trampe utålmodigt. Endelig fremtrådte en uanselig, fattigt klædt mand, som hverken grev Frits eller hans venner nogensinde før havde set, og søgte forgæves at vinde bifald med nogle af de almindeligste taskenspillerkunster med kort, ure, ringe, sand og frø. Af medlidenhed skænkede dog nogle tilskuere ham et par klap, der blev overdøvet af hyssen.

"Jammerlige løjer!" sagde Stahl, "lad os gå!"

"Jeg må dog have taget fejl," sagde Helman –

"Den trup gjorde jo heller ikke taskenspillerkunster."

"Nej, det er ikke dem," sagde grev Frits mismodigt og stirrede, som drømmende, på forhænget i baggrunden. "Lad os dog blive og se ridekunsterne!"

Taskenspillerbordet blev nu borttaget og en mager hest blev trukket frem. En høj, smal skikkelse fremtrådte i en afbleget, ussel ridderdragt og med et langt, frygtelig udtæret ansigt, som et sort, påklinet skæg forgæves skulle give et kraftigt udseende. Med besværlighed steg han op på hesten; han var stiv og svag; de sædvanlige ekvilibristiske kunster kostede ham anstrengelse og satte ham i den øjensynligste livsfare, hvilket man også kunne se på et par ængstelige ansigter, som af og til tittede halvt frem bag teaterforhængen i baggrunden. Bajadsen, der nu også var trådt frem, var en lille, halt mand med en stor, tilsat papnæse. Han stod og smældede med pisken og søgte forgæves ved de sædvanlige krumspring og vittigheder at more publikum og skjule sin egen ængstelighed for sin gamle, svage herre. Da endelig kunstberideren skulle springe gennem tøndebåndene på sadlen, kom hesten ud af det besværlige firspring, og den gamle herre styrtede hovedkulds ned. Bajadsen lod, som det hørte til og slog en kolbøtte for at give sin herre tid til at rejse sig og komme på hesten igen; men den gamle blev liggende uden tegn til liv, og nu glemte bajadsen sin rolle og kastede sig jamrende over ham. I samme øjeblik styrtede en ung, dejlig pige i halv mamelukdragt og med flagrende, sorte lokker frem fra teaterforhængen og kastede sig med et jammerskrig over den gamle herre; og næsten i samme øjeblik stod grev Frits ved hendes side med blussende kinder og betragtede hende med et forbavset blik. Hun udstødte et dæmpet skrig, da hun så ham, men forlod ikke den gamle, og de bar alle tre den besvimelede kunstberider ud af ridebanen. Der var nu stor uro blandt tilskuerne. De fleste havde medlidenhed med den gamle, og damerne beklagede ham højt, idet de forlod fjælleboden og

udtømte, hvad småpenge de havde i deres syposer til den gamle kone ved indgangen, som blev siddende roligt og syntes ikke at mærke eller bekymre sig om, hvad der var forefaldet. Men den del af publikum, som fyldte de bageste bænke og som var af den laveste folkeklasse, brummede højt over at de intet fik at se for deres penge, uden en dårlig rytter, som faldt af hesten. Nye tilskuere strømmede af nysgerrighed over denne uro ind, og snart var alle bænke langt tættere besatte end før. De fleste, som ikke havde set, hvad der var forefaldet, men havde nylig betalt for indgangen, forlangte med uro og støj, at man dog skulle begynde. Helman og Stahl, som blot ventede på grev Frits for at forlade fjælleboden, søgte forgæves at berolige de nye tilskuere med at fortælle dem kunstnerens uheld. Man havde betalt, hed det, og ville ikke gå bort uden at se noget, og larmen blev snart frygtelig.

Endelig hinkede bajadsen frem, gjorde en saltomortale til undskyldning og lovede, at man nu straks skulle begynde igen. Hans herre – sagde han – havde blot fået en lille hjertekvababbelse, som straks ville gå over; og medens man atter fremtrak hesten, som en af opvarterne før havde trukket ud, lykkedes det bajadsen at underholde publikum med nogle ret heldige indfald og ved at stå på hovedet eller vende mølle hver gang en utålmodig stemme lod sig høre. Endelig fremtrådte i den gamle herres ridderdragt et ungt, velskabt menneske, men så tilsmurt i ansigtet med alle slags farver, at ingen kunne se, hvad ansigtsfarve han egentlig havde, og om det var en europæer eller en tatoveret amerikaner. Han sprang med lethed på den galopperende hest og gjorde de vanskeligste

ekvilibristiske kunster med den største raskhed og behændighed.

"Men min Gud, det er jo grev Frits!" hviskede Helman forskrækket til Stahl.

"For Guds skyld, ti stille!" svarede Stahl, "jeg kendte ham straks. Når ingen får det at vide, kan det være det samme – det har ingen fare med ham, når kun hesten holder skridt." – Nu stod han på hovedet på sadlen, og det gik godt. – Tøndebåndene sprang han let igennem; til sidst vandt han et stormende bifald ved at springe med en saltomortale fra hesten, og løb ud, uden at hilse eller takke.

Efter en kort mellemscene, som udfyldtes med slet musik, rullede tæppet op for det lille teater. Den unge pige, som før havde ladet sig se i mamelukdragten og som formodentlig også skulle have vist sig til hest, trådte nu frem, som Columbine, i en simpel, men nydelig, hvid kjortel; hun syntes vel noget urolig og forvirret, men havde dog en ret heldig, naiv indledningsscene, til musik af "Ach du lieber Augustin!" med bajadsen, der fremtrådte med sort maske som Arlequino. Derpå fremtrådte med lange, listende skridt en høj, hvid skikkelse i den sædvanlige Pierrot-dragt og med pudret ansigt; han spillede den stupide, måbende Pierrot med overordentligt held; og da han i næste scene fandt Arlequinos tryllestav og uden sit vidende manede en trold eller djævel frem, i hvem man genkendte lysepudseren, var hans forfærdelse så grotesk latterlig, at han indhøstede larmende bifald.

"Min Gud! det er også Frits," hviskede Helman til Stahl, "det har han jo gjort for os i skolen – men er han da rent gal! – Hvad vil folk sige!"

"Når vi kun selv kan tie," hviskede Stahl, "kan jo ingen i verden drømme om det galskab."

Pierrot havde nu fået mod igen og var blevet stolt og hovmodig over sin magt over trolden, der på hans befaling bortførte Columbine. Hun blev igen reddet af Arlequino, der havde fået sin tryllestav tilbage; dermed var pantomimen ude, og Pierrot sluttede scenen med et højst komisk udtryk af skuffet glæde og frygt for selv at komme i djævelens kløer, som han truedes med. Under stormende bifald rullede tæppet ned, og publikum adspredtes.

Helman og Stahl havde næsten stået en halv time alene i den tomme, dunkle fjællebod og ventet på grev Frits.

"Nu kunne han dog vel gerne have fået sig vasket og omklædt," sagde endelig Stahl, "lad os gå ind bag tæppet og se, hvor han bliver af!"

Helman syntes, det var upassende, og man ventede endnu et kvarter; men Frits kom ikke. Utålmodigt sprang endelig Stahl frem og drog forhænget til side fra det lille teater; men der var intet menneske at se: Hele fjælleboden var mørk og øde.

Gennem den slet sammenføjede bræddevæg skinnede der lys fra teltet bag ved fjælleboden. Stahl bemærkede et hestedækken, som skjulte indgangen dertil; han drog det til side, og med forbavselse stod han og Helman som fastnaglede til jorden, og vovede ikke at træde ind i det mat oplyste telt, hvor en højtidelig dødsstilhed herskede, og hvor de så deres ven i et for dem ubegribeligt forhold til den ulykkelige familie.

En mand, i hvem de genkendte den uheldige taskenspiller, gik ud af teltet med en medicinflaske og en lang seddel i hånden, tillige med en af stadens dueligste læger. – På en slags

feltbord brændte to lys blandt nogle kopper og glas, der syntes at være brugt til åreladning.

Den gamle kunstberider lå dødbleg med forbundet hoved på en stråmåtte, med nogle hestedækkenpjalter over sig. Ved hans fødder sad på en tromme den gamle kone, som de havde set ved indgangen. Hun havde taget kysehatten af, og de så et gammelt, endnu smukt, men af kummer fortæret ansigt, som uafladelig var henvendt mod den syge. Med ryggen til dem knælede tvende skikkelser foran kunstberiderens leje. Det var den skønne Columbine og grev Frits, der endnu halvt var maskeret som Pierrot. På en kuffert i krogen af teltet sad den lille bajads uden maske med det gamle abeansigt og betragtede den sørgelige gruppe, medens han betænkelig rystede på hovedet og af og til viskede sig en tåre af øjnene.

Endelig afbrød den gamle, syge herre den almindelige tavshed. "Larmer og skriger de endnu derude?" sagde han, "må de endnu springe og gøgle for at skaffe mig fred? Nej, nu er det forbi. – Grev Falkenberg!" vedblev han og stirrede på ham, "ja, De lever – det er Dem – jeg kendte Dem nok – og De har gjort Dem til spot for min skyld – De ville skaffe mig ro og skaffede mig den skrækkelige latter at høre, som så ofte har hånet og spottet min kval, men aldrig så forfærdeligt som i denne time. – Da jeg så Dem og Gjasinda sidst sammen," vedblev han efter et ophold, "besluttede jeg, at De aldrig skulle se os mere i denne verden. Kun alt for snart måtte jeg tro, at den beslutning også var den evige dommers – jeg så Deres fulde navn i en avis blandt de døde – men jeg sønderrev bladet og tav."

"Den evige dommer ville det anderledes," svarede grev Frits. "Min fader bar samme navn som jeg."

"Den alvorlige død blev en hemmelig forsoner imellem os," vedblev den gamle langsomt og afbrudt, "men Gjasindas munterhed var borte, og det gik tilbage med os. I Deres fødeland har man behandlet os skånsomt. – Gjasinda troede Dem i Petersborg. – Hun ville endnu engang se det land, hvor hun først havde set Dem, som barn. – Jeg gav efter for den barnlige grille – og her skulle De se os i vor største ydmygelse og elendighed!" – Han holdt begge hænder for øjnene og holdt inde.

"Fat Dem, bedste hr. Ritter!" udbrød grev Frits, "bliv kun frisk og opfyld min bøn! og al elendighed er forbi, min fader! Ak, hvorfor flyede De mig i det øjeblik, da jeg ville lægge mit liv og min lykke i Deres hånd! – Jeg var graven nær – jeg tabte bevidstheden om det eneste tidspunkt i mit liv, hvori jeg havde levet. – Nu er den kommet tilbage – nu er det atter udfyldt, det vigtige blad i min livsbog, som var udrevet og forsvundet. Læg Gjasindas hånd i min, ærværdige fader, og lad os alle være lykkelige! Jeg er min egen herre; jeg skylder ingen uden Gud regnskab for mit liv, og med Gjasinda er jeg den rigeste og lyksaligste mand i verden."

"Kan grev Falkenberg ægte en omvandrende gøglerske?" spurgte den gamle bittert. "Skal den sidste rest af min ære fratages mig i graven? Skal jeg kaldes en kobler og forfører, som kom hid for at lokke Dem i en fordærvelig og vanærende snare? – Skal min ulykkelige datter tælles blandt de forægtelige skabninger ..."

"Fader, fader! Hvad siger du," afbrød Gjasinda ham og rejste sig. – "Jeg kan, jeg vil aldrig blive hans! – Det er en umulighed – jeg ved det. Men nu har jeg set det land igen, hvor han blev født

og hvor jeg så ham i vor barndom – jeg har set ham selv – og jeg ved ..." – hun standsede – "... jeg vil nu ikke længere betænke mig på hvad du fordrede i hin skrækkelige time. Sig nu eden, min fader! og jeg skal aflægge den – om mit hjerte så brister."

"Gud forbarme sig! Hvilken ed? Gjasinda!" udbød grev Frits og fo'r hastigt op, idet han greb hende i sine arme. "Jeg forlader dig nu aldrig i verden! Vil din fader ikke blive her – følger jeg dig og ham til Verdens ende! – Jeg bliver en fri og frejdig kunstberider som han – så gør stand og stilling ingen forskel imellem os. – Et lyksaligere liv er der dog ikke til, end den frieste og herligste af alle kunster og at flyve med dig over jorden til Himlen med lyst og glæde!"

"Et elendigere liv er der ikke under solen," afbrød den gamle ham mørk og bitter, og den heftigste spænding gav atter hans stemme kraft. "Måske er denne time min sidste. – Unge menneske! gør mig ikke afsindig på ny og bild mig ind i min dødsstund, at jeg var en kunstner! – En gøgler var jeg – det ved jeg nu – men jeg var det til gavns, og derfor skal staven ikke brydes over mig. Gøglere er vi dog alle – kejseren på sin trone – som narren i fjælleboden. Også du, Falkenberg, også du er en gæk, som jeg, men du er det til gavns – derfor agter jeg dig. Du har raset for den samme elendige kunst som jeg. Du har, som jeg, sat dit liv og din lyksalighed i en elskovsdrøm, som dog også engang må forsvinde." – Her traf hans stirrende blik den stille grædende kone ved foden af lejet, som ikke hørte hvad han sagde, men betragtede ham med så smertelig deltagelse, at det fo'r ham som en dolk gennem sjælen. "Dog nej!" sagde han og rakte hende sin bævende dødninghånd. "Du holdt fast ved drømmen, hvor elendig den gjorde dig; det var kun mig, der

bedrog dig og mig selv med en følelse, ingen kan genkalde, når den er flygtet. Se dette åsyn, Falkenberg! – Når Gjasinda således stod ved din dødsseng, og du lå gammel og fortæret der som jeg – så ville du måske ikke nænne at sige, hvad *hun* der nu dog ikke hører – men du ville dog mene det i dit hjerte."

"Gjasinda!" sagde grev Frits bevæget og så hende i de skønne, tårefulde øjne, "svar *du* for mig! ville jeg mene det?"

"Nej, nej, fader!" udbrød Gjasinda og vædede faderens hånd med sine tårer, "du mener det ikke heller – du *kan* ikke mene det!"

"Vel, børn, vel!" sagde den gamle med mattere stemme, "mit sidste øjeblik er nær – når jeg er død, vil jeg ikke stå adskillende imellem eder. – gøgleri og tant er det til hobe, hvad der forener og adskiller mennesker. Dog – jeg ser, du er fast og urokkelig i din dårskab, min søn! Jeg vil dog formilde den i verdens øjne – jeg vil betro dig og min datter en hemmelighed, som hun *der* kun ved –" her pegede han på den gamle kone. – "Det elfenbens skrin, moder!" råbte han med en anstrengelse, som næsten udtømte alle hans kræfter, idet han stirrede stift på hende og fremtog en lille guldnøgle, han bar i en lidse på brystet.

Hun syntes ikke at have forstået hans ord; men da hun så nøglen i hans hånd, nikkede hun og ilede til kufferten. Med et lille elfenbens skrin i hånden kom hun hastigt tilbage, og et flygtigt udtryk af glæde oplivede det lidende ansigt. "Francesco! Francesco!" sagde hun med skælvende stemme og med en tone, hvori det bebrejdende opløstes i en overvældende kærlighed, "tør jeg nu dog igen nævne det gamle, kære navn? – Skal jeg dog endnu engang se dig som jeg sidste gang så dig, da du rakte mig dette gemme, dit navns og din kærligheds grav! – I tyve

lange år var du ikke Francesco. – Bliv det et øjeblik igen! og jeg vil tro, du har elsket mig. – Kun et blik af den gamle Francesco! og jeg vil tro, de tyve ulykkelige år var en drøm – og at du endnu og evigt er den samme."

"Store Gud! Forbarm dig over mig!" udråbte den gamle heftigt og rejste sig halvt i lejet med udbredte arme, "Agnese! min Agnese! – står du atter for mine øjne, som i hin time, da jeg saligt begravede mit navn og min ære for at følge dig! Var det dig, jeg bebrejdede min ulykke! – var det dig, jeg pinte med min kval og mine nag! – var det dig, som bad den forbarmende Gud om blindhed og døvhed, for ikke at se og høre din forvandlede brudgom! – Kun halvt blev din bøn opfyldt: Du har ikke hørt, hvad jeg var for et uhyre; men du så det hver dag i mit åsyn – og elskede mig dog. – Mine plageånder kendte du ikke – det var ikke krænket æresfølelse – ikke hovmod og menneskeforagt, som fortærede dig – det var ikke skuffet tro til dig selv og din livstid – det var skuffet kærlighed, som gjorde dig elendig – og jeg – jeg var din plageånd. – Ak, kan du – kan du tilgive!"

Den gamle, ulykkelige kone hørte intet ord af, hvad han sagde, men hun læste det i hans blik og hans miner og sank med et heftigt glædesskrig og med en strøm af brændende tårer om hans hals.

"Nej, nej, *det* var dog ingen drøm!" hviskede oldingen mat og trykkede hende til sit hjerte, idet han hævede de halvbrustne øjne mod himlen. "Den forbarmende Gud være lovet! – Kærligheden kan slumre længe, længe – men den dør dog ikke. Fyrsten kan blive en gøgler og kan dog dø salig. – Gud velsigne dig, min Agnese! Gud velsigne jer, mine børn! – Mit rige er ikke mere af denne verden ..."

Med disse ord sank han kraftsløs tilbage, drog et dybt suk og faldt sammen.

Bleg og afsjælet lå den gamle Ritter udstrakt på lejet. Gjasinda græd og vred sine hænder. Grev Frits søgte at berolige og trøste hende. Den lille Pietro sad på kufferten, med sin bajadshue dybt ned over panden, med albuerne på knæene og hovedet i begge hænder, og hulkede. Men den gamle, døve moder lukkede oldingens store, brustne øjne, kyssede ham kærligt på de indtørrede læber og bad stille og inderligt, idet en forunderlig, salig glæde tindrede gennem smerten i hendes dybtindfaldne, sorte øjne.

Stahl og Helman var under dette optrin trådt ind i teltet; de sluttede sig med inderlig deltagelse til den sørgende familie; men ingen af dem kunne endnu ret begribe grev Frits' fortrolige forhold til de ulykkelige.

Efter den afdødes sidste vilje blev nu elfenbensskrinet åbnet, og Helman fremtog deraf et gammelt, ormstukkent pergamentsdiplom med et stort vokssegl og en del andre papirer. Han læste dokumenterne højt, og med forundring hørte man beviserne for den gamle Ritters høje stand og fødsel. Hans rette navn var Francesco Allori; han havde været en florentinsk *principe* af gammel fyrstelig stamme.

"Er det sandt!" sagde den lille Pietro og sprang op, "så anstår det mig ikke at sidde her og flæbe som over en simpel, borgerlig husfader – så fik min salig herre dog en glimrende udgang, og så ved jeg nu også, hvad denne stads betyder." – Han gav sig nu til at rode op i kufferten og fremtog et stort, sort klæde med et fyrsteligt, silkebroderet våben på. – "Se efter i dokumenterne, mine herrer, om dette ikke er det rette! En flyvende ørn i rødt

felt og en stige. – Rigtig, sådan står der. – Ak ja, den stige måtte han bære på tænderne, stakkel! – og ørnen måtte han selv være, når han fløj gennem ridebanen med de gamle fødder på skimlen. Men nu skal folk dog se, vi er fornemme folk!" vedblev han med en stolt mine og svøbte ligklædet om sig, idet han gik gravitetisk frem og tilbage forbi liget. "Jeg er ikke længere bajads; nu er jeg drabant og holder nattevagt ved min højsalige herres og fyrstes paradeseng." Idet han således, uden at man agtede på ham, gav sit lune luft og syntes at udtømme sig i hjerteløs spot over den tragiske modsætning mellem fyrsteherligheden og gøglerlivet, som her syntes at smelte sammen i det natlige, fattigt oplyste telt, hvor den alvorlige død var trådt ind og havde gjort alt lige – tørrede narren dog af og til en tåre af sine øjne, medens han trykkede bajadshuen ned over panden. Endelig udbredte han det fyrstelige ligklæde over den døde og gik hen og tændte alle lysestumper og præser, han kunne finde, for dog at give dyrehave-teltet så meget som muligt udseende af en fyrstelig lig-paradesal.

Tre dage efter den gamle kunstberiders død gik der i den skønne sommernat et ligtog med fakler gennem Jægersborg Dyrehave. Kisten bæres af bønder, og over låget lå Francesco Alloris fyrstelige ligklæde. Grev Frits og alle hans venner fulgte, tillige med den lille Pietro og en talrig skare af alle de fremmede marionet-skuespillere og fjællebodskunstnere, som lod sig se i Dyrehaven, og som satte en ære i at følge en så udmærket kunstbroder til graven.

På landsbykirkegården, hvor begravelsen skete, stod tvende sortklædte kvinder ved graven og strøede blomster på kisten.

Det var Gjasinda og hendes moder. Den gamle kones sorg var mild og rolig. Gjasinda var heftigt bevæget. Fra graven førte grev Frits dem i en lukket vogn til en stille familie af hans bekendtskab i hovedstaden, hvor de forblev til Gjasindas første heftige sorg var overvundet, og hendes ungdomsstyrke og livsglade natur havde gjort deres rettigheder gældende. Grev Frits så hende hver dag, og deres lykkelige kærlighed var snart almindelig bekendt. Rygtet om det gamle, ormstukne pergamentsdiplom forsonede den store verden med grevens valg. Med næsten fyrstelig pragt blev grev Falkenbergs og Gjasindas bryllup fejret. Moderen flyttede med sin datter ind i det falkenbergske palads; men et halvt år derefter lå hun på landsbykirkegården ved sin gamle ægtefælles side. Den lille Pietro hørte ligesom til familien og vedblev til sin høje alderdom at være den lystige person i grev Falkenbergs hus. Den halte fod havde han fået, da han ville rive sin lykkelige medbejler ned af linen, han var gået i sig selv og havde opgivet den tåbelige grille at ville gøre sin harlekinslykke, som Columbines elsker, til virkelighed. Når Gjasinda siden, som en lykkelig moder, dansede med sine børn på armen og sang:

Herlige vovespil!

Hæv dig, hvo flyve vil!

erindrede grev Frits stedse med glæde de lykkelige dage i "Den gyldne Ørn", og den lille Pietro gjorde et saltomortale. Men hver St. Hans aften, når alle andre rejste til Dyrehaven, tog den falkenbergske familie, uagtet deres protestantiske trosbekendelse, altid ud til den katolske menigheds lille, dunkle kapel i Bredgaden, hvor de bivånede et rekviem, som med al den mangel på udvortes højtidelighed og kirkelig glans,

hvormed det her blev udført, dog altid bevægede dem dybt og inderligt. Dette rekviem havde de foranstaltet efter den stille moders sidste ønske. Til hendes beroligelse havde de måttet love hende, at på denne hendes ulykkelige ægtefælles dødsdag, der både havde adskilt og i sandhed forenet dem, skulle der årligt i dette kapel læses en sjælemesse for tvende genforenede sjæles salighed.

Tre fortællinger

(1835)

Forord fra 1. udgave

De, der kender mine foregående skildringer af livet, i mindre fortællinger som "Moster Marie", "Altertavlen i Sorø", "Den gamle rabbin", "Kunstberiderfamilien" etc., vil måske her vente en lignende fremstillingsmåde og straks undres over at se tre hele fortællinger sammentrængte i et så lidet arketal. En omhyggelig skildring selv af det mest enkelte menneskeliv, med nogen rigdom, synes allerede at udfordre en større udførlighed. Dog de livsytringer, det her var mit formål at fremdrage, havde mere tilfælles med forbifarende natblus af vulkanisk natur, end med det rolige daglys. Fremstillingen skal derfor ikke her så meget være skildring og udmaling, som iagttagelse og meddelelse af enkelte glimt, der fra slige åndelige eksplosioner har kunnet afbilde sig i fantasispejlet. Måske kunne jeg derfor rigtigere have betegnet, hvad der her gives ved en anden benævnelse; dog navnet gør lidet til sagen, når hvad der givet kun har poetisk liv og interesse. De, der med selvvirksom fantasi og poetisk blik har opfattet ideen i mine "Blade af Jerusalems Skomagers Lommebog", har ikke misbilliget hint forsøg på et lade en tragisk karakter udtale sig selv i lyriske udbrud. Sådanne læsere vil næppe heller misbillige nærværende modifikation af samme fremstillingsform, hvorved jeg har stræbt at gøre enkelte sjælstilstande og livsbilleder anskueligere for en større læseverden, ved at sammenkæde de fragmentariske karaktertræk af usædvanlig bevægede naturer i en fremmed fortællers rolige beskuelse af fænomenet.

Varulven

(Aftet brev fra en landsbypræst, dateret Skovby den 1. april 1834.)

Jeg har i det sidste år her gjort nøjere bekendtskab med – ak, ja, med – en varulv, kunne jeg næsten selv sige, og jeg er ganske besynderligt stemt derved. Le kun ikke! Det er en meget alvorlig historie og et mærkeligt, psykologisk fænomen. Du oplyste købstadsmand ved måske ikke engang hvad en varulv er, og kaster i din nød ordet op i ordbogen. Der finder du den forklaring: "*Varulv, en. pl. e (N. S. Waarwulf. Eng. werewolf), efter fortidens overtro: et for en tid til en ulv forvandlet menneske.*" Men hvad siger du nu om en videnskabelig dannet varulv i vor oplyste tid, en student med *Laudab. p. c.* til *Eksamen philosophicum*, som selv i syv år har troet, han var et sådant væsen? – En vanvittig altså? en feberpatient? eller en fantast? – Noget af hvert – et menneske med en alt for glødende fantasi, der uanset alt, hvad hans forstand må have indvendt ham mod denne fikse idé, der første gang var opstået hos ham i en nervefeber, dog aldrig kunne løsrive sig derfra, men stedse fantaserede sig dybere og dybere ind i denne usalige forestilling. Han havde gode kundskaber og havde lagt sig efter forstuvæsenet. Jagten var tidligt hans lyst, og det ensomme jagtliv gav uden tvivl hans hang til tungsindighed alt for rig næring. Jeg har ofte set ham her hos skovriderens, hvor han i mange år var som søn i huset, skønt slægtskabet var meget fjernt. Jeg glemmer aldrig hans dødblege, tungsindige ansigt med de sorte, tæt sammengroede øjenbryn. Sådanne øjenbryn

er netop, efter almuesagnet, det eneste synlige tegn på et menneske, der til visse tider skal være underkastet hin eventyrlige forvandling og da i ulveskikkelsen vil sønderrive hvem det møder. For frugtsommelige kvinder skal det især være farligt at møde sådan et væsen.

Jeg må næsten smile, når jeg anfører denne urimelige overtro; men en uvilkårlig gysen overfalder mig dog, når jeg sætter mig ind i den ulykkelige unge mands sindsstemning, der har kunnet tilegne sig et sådant tankeuhyre i den grad, at forestillingen har haft samme virkning på ham, som den frygteligste virkelighed. Hans påfaldende bleghed og de sorte, sammengroede øjenbryn gav ham dog intet frastødende. Tungsindigheden i det fine, veldannede ansigt havde noget tiltrækkende, og når man så den høje, blege fantast i den grønne jagtkjortel, med riflen og grævlingeskindstasken over skuldrene, træde ind i skovhuset i den fortrolige aftenskumring, var det, som den vemodigt milde, men hemmelighedsfulde jæger bragte den skovensomheds- og måneskins-stemning med sig, som, uden at ængste sindet, sætter os ind i eventyrets vidunderlige verden. Han havde en klangfuld, indtagende stemme og sang særdeles smukt, helst de gamle folkeballader om trylleri og forvandlinger. Han blæste valdhorn med en sjælden virtuositet og følelse. Han kunne aflokke dette instrument de dybeste vemodigt-sværmeriske toner. Han var ofte tavs og indesluttet i sig selv, men kunne til andre tider spøge ret muntert og livligt, uagtet et vist tungsindigt træk ved munden aldrig forlod ham. Om sin fikse idé talte han ikke til noget menneske, og hans venner har kun hørt ham ytre den under den hidsige feber, der for syv år siden

nær havde lagt ham i graven. Men at denne feberfantasi aldrig ganske har forladt ham, vil du se af de usvigelige vidnesbyrd, jeg skal anføre nedenfor. Han var forlovet med en af de dejligste piger, jeg har set, en datter af vor gamle, brave skovrider. Faderen var ved en uventet arv blevet rig og havde givet hende en ualmindelig dannelse. Hun var en af hine æterfine, blåøjede blondiner, som synes at kunne opløses i toner og duft, og når man så hende danse syngende hen over stien gennem ellekrattet i en månelys sommeraften, var det umuligt andet, end at tænke på de dejlige ellepiger, der endnu svæver rundt i vor poetiske almues fantasi, når de lette aftentåger oplyses af månestrålerne.

Det smukke, elskende par holdt inderlig meget af hinanden og havde været forlovet i 8 år. For 7 år siden var jægeren, tilsyneladende sund og frisk, kommet tilbage fra Kiel som forstkandidat, for at ægte sin forlovede og modtage en landejendom, den formuende svigerfader ville overlade ham, indtil svigersønnen engang kunne blive ansat i sit yndlingsfag. De elskende var overvættets lykkelige. Bryllupsdagen var kommet. Men inden vielsen faldt brudgommen, af overspændt glæde, som man troede, i hin farlige nervesygdom, som efterlod en vedvarende bleghed og et uhelbredeligt tungsind hos ham. Siden opsatte han bestandig brylluppet, og hans hemmelighedsfulde adfærd var både fader og datter ubegribelig. Han røbede ofte den heftigste, lidenskabeligste kærlighed, men når talen kom på brylluppet, blev han pludselig tavs og ængstelig. Undertiden greb han da riffel og jagttaske og forsvandt i nogle måneder. Når han kom tilbage, så han svag og lidende ud, som efter en svær sygdom. Hvor han da havde

været, fortav han hemmelighedsfuldt. Han var atter en tid den ømmeste, men ærbødige elsker; han syntes at tilbede sin forlovede som et højere væsen, men med en ængstelig bestemt grænse for sin fortrolighed. Han sang og læste for hende. Han spillede på bratsch, skrev, gik på jagt og blæste på valdhorn; han var undertiden den elskværdigste selskabsmand; men så snart den gamle talte om brylluppet greb svigersønnen riffel og taske og gik bort med et dybt suk. Han forsvandt atter et par måneder, og man eftersporede ham forgæves. Nogle mente at have hørt ham blæse på sit valdhorn i fjerntliggende skove. Nogle bønderkoner mente med forskrækkelse at have set ham i skoven om natten, som en Nebukadneser, der løb nøgen om på hænder og fødder blandt de vilde dyr. Efter andre, men lige så usikre beretninger af en drukken soldat, skulle man have set ham blandt de mest rå og vilde svirebrødre i en af hovedstadens smudsige kipper. En omvandrende kræmmer, som hvert år besøgte vor egn, påstod derimod at have set ham med et frygteligt stort skæg blandt de afsindige på galehuset i Slesvig. Når han kom tilbage fra slige bortfjernelser var der ingen sindsforvirring at spore hos ham. Han var i førstningen stille, tavs og lidende, stedse mild og kærlig, men tilbageholdende og hemmelighedsfuld. Om natten hørte man ham ofte synge i dybe, hjertegribende toner på sit enlige kammer eller i skoven, og han syntes selv at komponere melodierne. At sangene også var udbrud af hans eget sønderrevne hjerte, har jeg nu et sikkert vidnesbyrd om i deres indhold. Nogle af hans sange er jeg nemlig kommet i besiddelse af. Jeg har dem liggende her foran mig, og af dem har jeg troet nogenlunde at kunne forklare mig hans sindsstemning og den fikse ide, som han i

hele 7 år har båret på med den ubrødeligste tavshed; formodentlig af frygt for at gøre sin elskede ulykkelig og tabe hendes kærlighed. Hans unddragelse fra en nærmere forbindelse, uagtet hans lidenskabelige kærlighed, er mig nu også forklarlig. Han har formodentlig troet sin åndelige sygdom uhelbredelig og gruet for at inddrage den, han elskede højest, i den malstrøm af smertelige forestillinger, hvori han selv frygtede for at gå til grunde. Måske har han endog frygtet for at skade eller dræbe hende en gang i sin formentlige forvandlingstilstand. Om spiren til hans fikse idé er at søge i hans konstitution eller i en overspændt anger, måske over en forvildelse i hans ungdom, eller om man kunne tænke sig en periodisk råhed og vildhed forenet med den fineste følelse for sædelig renhed og skønhed i en sjæl, der således kunde vakle mellem yderlighederne af den højeste og laveste natur – derom var jeg endnu i går i uvished. En stor moralsk forvildelse, med en dyb følelse såvel af menneskenaturens højhed, som af dens fornedrelse, syntes mig den rimeligste psykologiske forklaring af et sådant fænomen. Efter de oplysninger, jeg i dag har modtaget, er jeg nu af en anden mening. I Kiel skal han have været erkendt som et mønster på ærbarhed blandt de unge studenter; han skulle endog i deres muntre lag have været udsat for spot på grund af sin afholdenhed, hvis han ikke havde været kendt som den bedste fægter og skytte blandt dem alle. Hvad man med rette dadlede ham for, var en hovmodig sikkerhed og selvtillid, der gjorde ham ubarmhjertig i sin dom over andre menneskers skrøbelighed. I sine fordringer til menneskenaturens adel skal han stundom have ytret en idealisme og en strengthed, som næsten overskred mulighedens

grænser. Af den gamle skovrider har jeg erfaret hans religiøse synsmåder, de var i grunden naturalistiske. Han ærede i Kristus kun det fuldkomne menneske, men forkastede troen på hans guddom, som en fordærvelig fordom, der fornødrede menneskenaturens højhed og gjorde det største menneskes naturlige åbenbarelse, som vort væsens kulmination, ufrugtbar sammen med hele hans lære og ophøjede eksempel. Mon man ikke i hans moralske stolthed og i en dyb, krænkende følelse af en lavere og højere naturs kamp i hans eget hjerte kunne finde tilstrækkelig grund til hin fikse idé? Måske forestillingen om den forvandling først er opstået rent symbolsk hos ham, som et billede på den lidenskabernes ulv, som han dog, trods al sin foragt, følte sig i kamp med. Var han, som jeg tror, en poetisk natur, kan jeg let forstå, hvordan dette billede kunne være trængt ham så levende ind i fantasien, at det i en sygelig tilstand har kunnet sammensmelte med hans væsen. Vi behøver således ikke, i modsigelse med hans stoiske strengthed, at tillægge ham noget vildt og rådt ungdomsliv eller nogen periodisk overvældelse af en rasende, dyrisk natur i en virkelig bevidst tilstand. At han under sine månedlange fraværelsesperioder tildels har opholdt sig som sindssvag i Slesvig, har jeg endog fået vished om. Han lader til at have forudfølt ethvert nyt anfald af sin sygdom eller hvad han kaldte sin forvandling, hvori han da virkelig på den besynderligste måde har efterlignet et vildt dyrs og navnlig en ulvs karakteristiske adfærd, uagtet han i sin sunde tilstand var et af de mildeste og kærligste mennesker.

Efter disse oplysninger troede jeg nu nogenlunde at kunne forklare mig de stemninger, han i sine lyriske udbrud antydet.

Hvilken kamp det har kostet ham at skjule sin formentlige forvandling, og hvorledes den tavshed, han havde pålagt sig, var en frugt af den ømmeste kærlighed, ser vi tydeligt af følgende sang; som jeg ikke uden inderlig medynk og en vis agtelse for hans karakterfasthed kan læse:

"Ti, min kval! og smil min smerte!

Lyse engel! bliv ej mørk!

Målløs fange er mit hjerte,

Og min sjæl en tillukt ørk.

Vil jeg sjælens ørk oplade,

Vil til hjerter hjertet ty –

Den, mig elsker, vil mig hade

Den, mig søger, vil mig fly."

Han synes undertiden at have frygtet for at hans eget blik skulle røbe den elskede det formentlige uhyre, der boede i hans sjæl – og hans blik bliver for ham til et forræderisk lyn, der farer hen over en hemmelighedsfuld afgrund. I én af hans sange hedder det:

"Se ej for dybt i mit øje!

Se ej på mit mørke bryn!

Engang det kunne sig føje,

Der for fra øjet et lyn.

Og så du ved lynets flamme

Mig dybest i sjælens hav –

Måske du så med det samme

Min glædes evige grav."

Hans sange er korte og ligesom blotte temaer til hans tungsindige, musikalske fantasier, som ofte uden tekst har bevæget mig så forunderligt, når jeg i de dunkle efterårsaftener hørte hans valdhorntoner i skoven. At den hemmelige sorg, han bar på, var ham selv en gåde, uforenelig med hans idé om menneskenaturens højhed og selvstændighed, ser man temmelig klart. Det er som en dunkel bevidsthed om det mørke princip i ham selv, der måske dog har fremkaldt denne for ham selv ubegribelige forvandling (eller hvad vi kalder hans vanvid), har ladet ham føle en dyb ydmygelse, dog uden sand ydmyghed, og en uro, der bortfjernede ham fra sin højeste kærligheds helligdom og berøvede ham freden i dens Paradis. Den sang, hvoraf jeg uddrager denne slutning, mener jeg at have hørt ham fantasere over på sit valdhorn engang i vinter, da jeg om natten kørte forbi skovriderhuset i min slæde og så lys på hans afsides kammer. Der var i de hemmelighedsfulde toner et blandet udtryk af salighed og fortvivlelse, som vel synes mig at kunne have været variationer over disse strofer, især den sidste; og som klang mig i sjælen hele den nat, ligesom dissonanserne deri ledte efter deres opløsning i det gådefulde fjerne. Sangen angiver kun grundakkorderne i den rige tonefantasi, jeg hin aften tog med mig hjem:

"Spørg aldrig hvorfor jeg sørger!

Det én kun i verden ved;

Men om du så evig spørger –

Han tier i evighed.

En engel kan det ej sige
En djævel kan det ej tro:
Jeg elsker og martres tillige –
Er salig, og – har ej ro."

Den hemmelighed, han ikke ville betro noget menneske, må han dog have betroet sig selv; og at det virkelig var den fantastiske forestilling om en forvandling af hans milde, kærlige natur til et vildt, sønderrivende uhyre, ser jeg af den følgende sang, der dog umiskendeligt antyder en åndelig forvandling, som ingen kan se eller tage og føle på, og som man derfor almindeligvis affærdiger som blot sygdom og fantasteri.

"På varulve tror nu ingen,
Og ad vampyrer de le –
På skallen kender de tingen:
De tror nu kun hvad de se.

Når lyset er slukket foroven,
Når stormen hyler i skov,
Jeg går som en ulv i skoven
Vil sønderrive mit rov.

Mig fare på luftens strømme
Dæmonernes hær forbi.
– De kalder det feberdrømme
Og al min kval – fantasi."

Med en uendelig trang til at meddele sig og give sit hjerte luft har han valgt skoven og natten til sine fortrolige. Det er et smukt træk i hans karakter, at han tier af kærlighed til dem, han

elsker og ikke vil bedrøve. Måske har han selv følt det farlige i at efterhænge og udtale sine selvplagende forestillinger for den tavse natur: Selv den synes ham troløs, og han har vist ret i den tanke at det forfærdelige, der ligger dybest i vor natur og ligesom på bunden af sjælens løndomsfulde afgrund, aldrig bør fremdrages utilsløret. Den sang, jeg her tænker på, er følgende:

Jeg vil dem ej luften forgifte,
Ej røve dem fredens skat.
For tavse skov vil jeg skrifte
Og for den evige nat.

Dog – skov og mark har jo øre –
Ej natten har øjne få. –
Hvad ingen skal se og høre,
Må, før det fødes – forgå.

I det sidste år hensvandt den skønne skovriderdatter synligt hen af bekymring over sin elskers besynderlige adfærd og uforklarlige væsen. Den gamle fader var også nær ved at gå i graven derover, men han tav og nævnede aldrig mere det bryllup, hvortil alt havde været beredt på syvende år. Sidste efterår og vinter, da den skønne piges udseende forekom alle helt betænkeligt, skønt hendes åsyn og blik stedse blev skønnere og hendes gang ligesom mere svævende, syntes jægerens sundhedstilstand derimod at forbedre sig bemærkelsesværdigt. Han anstrengte sig uden tvivl for at løsrive sig fra sine grublerier. Han var ofte underholdende og i høj grad elskværdig. Han fordoblede sin ømhed både for fader og datter, han forlod ikke skovriderhuset hele det år. Når man så ham i deres selskab, syntes han glad og lykkelig; men når han

greb valdhornet, udåndede han de vemodigste toner. De sange, jeg endnu har fra hans hånd, er uden tvivl fra dette sidste år. De udtrykker fornemmelig hans dybe smerte over, at hans tilstand volder hans elskede kummer. Han anklager sig selv som uhyret, der er skyld i hendes hensvinden:

"Hvi er hendes kinder så blege?
Hvi er hendes øje så mat?
Vist til mine strengelege
Hun lytted i stille nat.

Fornam hun varulvesangen
og så mig på blodig sti –
Fornam hun sjælen i klangen
Da var hendes fred forbi.

Ak! har min kval hende smertet –
Ak! hvis hun min sorg forstod –
Vampyren har hun i hjertet:
Den suger det dyre blod."

– – Medens jeg sidder med denne sang for mig, får jeg en ny oplysning. Han har haft en duel i Kiel engang og dræbt en berygtet landstryger, der var spiller og kobler tillige, og som ingen beklagede. Sagen var blevet neddysset; men hvad der synes mig at stå i nøje forbindelse dermed og måske kunne give os den rette nøgle til gåden om den ulykkelige varulve-fantasi, er en anden tildragelse, der i beretningen om duellen anføres som samtidig dermed. En fremmed, frugtsommelig dame af overordentlig skønhed, men i høj grad berygtet, havde stået i forbindelse med hin udlænding og havde med ham draget

mange unge mennesker i fordærvelse. Politiet var allerede blevet opmærksom på disse mennesker. Nogle dueller og selvmord tillige med adskillige ulykkelige familiebegivenheder var indtruffet, som de beskyldtes for at være årsag til. Dagen efter hin duel var den fremmede dame fundet dræbt i skoven ved fjorden, og ved et voldsomt stød, som man troede.

Om vor forstkandidat også har været skyldig i dette drab, ved ingen; men jeg formoder det nu næsten. Efter hvad jeg har hørt om hans karakter, synes det mig tænkeligt, at det kan være sket i en overspændt, allerede halvt afsindig stemning efter spillerens drab og med en formentlig ædel bevæggrund. Aftenen førend hin duel skal han i sin indignation over disse menneskers adfærd have ytret, at det var en velgerning mod menneskeslægten at udrydde slige giftige uhyrer. Kort efter var det, han kom her hjem og skulle holde bryllup; men faldt i hin nervesygdom, hvorunder hans varulveraseri begyndte. Efter en sådan uhyre forvildelse er netop denne fantasi mig psykologisk mest forklarlig. At han desuagtet har haft sjælsstyrke nok ikke blot til at bevare sin gruelige hemmelighed, men selv til at synes tilfreds og lykkelig; for ikke at dræbe sin elskede med sin sorg, ser vi af den næste sang:

"Jeg bærer et bjerg på brystet;
Det ingen i verden ser.
Mit smil har *hende* dog trøstet;
Derfor jeg spøger og ler.

Kunne Atlas danse og springe,
Hans byrde blev fuldt så svar –
Men plejadernes gråd blev ringe:
Han ene sin verden bar."

Forestillingen om Atlas-byrden går også tragisk gennem den følgende sang, tillige med den smertelige overbevisning, at selv den kærlighed, hans eneste håb og trøst hænger ved, er grundet på en skuffelse og følgelig et fantom:

"Ét ord jeg kunne udsige –
Og bjerget faldt fra mit bryst;
Men oh! da knustes tillige
Min himmel med al dens trøst.

Det er kun en drømmehimmel,
Det er kun en fantasi;
Men oh! med dens stjernevrimmel
Hvert glimt af håb var forbi.

På bjerget jeg tavs vil bære
Til alle bjerge forgå.
Fred har jeg lært at undvære;
Men håb og drøm må bestå!"

Endelig talte han selv om brylluppet, og mellem jul og påske lod han til med den største iver at ønske det fuldbyrdet. Den gamle blev sjæleglad. Bruden smilede vemodigt og rystede på hovedet. Jeg havde den tredje søndag lyst fra prædikestolen for brudeparret. Brudevielsen var bestilt, og den gamle skovrider havde indbudt mange bryllupsgæster. Aftenen før denne sidst

bestemte bryllupsdag så jeg dem begge sammen i skovriderhuset. De spillede og sang, og deres stemmers harmoni smeltede så dejligt sammen, som to længe adskilte sjæle, der flyver forenede på tonevinger gennem den salige himmel. Jeg glædede mig til deres forening og håbede nu, at hans forstyrrende fantasi ikke længere skulle hindre deres lykke. Dog den næstsidste sang, jeg har fra jægerens hånd og som synes skrevet natten før bryllupsdagen, har desværre vist mig, at den dybe mislyd i hans sjæl endnu ikke havde fundet sin opløsning. Han fordømmer selv den lykke, han dog lidenskabeligt higer efter, og han tænker atter på at flygte fra sin brud, som han dog ikke med fuld fortrolighed tør åbne sit hjerte for:

"Jeg hører mit hjerte banke
Det selv fordømmer sin fryd.
Jeg hader min egen tanke –
Og synd er min største dyd.

Af kærlighed jeg bedrager –
Jeg flyr den, jeg helst er nær –
Jeg elsker den sjæl, jeg plager –
Jeg dræber den, jeg har kær."

Den sidste sang er næsten ulæselig og skrevet med blyant, i skoven formodentlig:

"Den svages våben er klage:
Den stærke tier og dør.
Jeg klager ej med de svage:
Jeg hyller min sorg i slør.

Til sidst må sløret vel briste –
Da kommer min sorg for dag.
Men før jeg *den* nød skal friste –
Slår hjertet sit sidste slag."

Da jeg for otte dage siden kom til skovriderhuset for at vie det besynderlige par, fandt jeg et sørgehus i stedet for et bryllupshus. Brudgommen var samme morgen fundet ihjelskudt i skoven. Bruden overlevede ham kun i tre døgn. I dag har jeg kastet jord på dem begge. Den gamle, nedbøjede fader overlever dem næppe længe. Han er dog fattet og rolig. Han spurgte mig forleden, om jeg ikke nok troede, en varulv kunne blive salig, når han selv havde brændt varulvemærket ud af sin pande med kirkebly. Jeg gruede ved denne ytring, der røbede mig en besynderlig blanding af vantro og overtro. Jeg trøster ham så godt jeg kan og tør. Jeg ville så gerne håbe, at hin store livsdissonans engang vil opløse sig i en langt skønnere harmoni, end selv den, hvori jeg sidst hørte de elskendes stemmer anelsesfuldt sammensmelte, den sidste aften de sås her i verden. Ved undersøgelsen af jægerens lig er det blevet oplyst, at han selv må have bibragt sig det dræbende skud. Hans riffel lå uden ladning ved hans side og med aftrukket lås. En rendekugle var gået ham gennem panden, og – mon ved et tilfælde eller med forsæt? – netop på det sted, hvor de store, sorte øjenbryn løb sammen. I hans jagttaske forefandtes en tegnebog, hvori der var adskillige optegnelser og de her meddelte småsange med tilføjede melodier i cifre. Disse sange har for mig noget besynderligt rørende. Jeg finder intet spor af vanvid deri, skønt der vel undertiden kan forekomme et udtryk, som endnu er mig dunkelt. Hver gang jeg læser dem, står den

blege, smukke jæger for mig, og jeg synes at høre ham synge dem med sin tragiske violoncel- eller obostemme, om jeg så kan udtrykke mig. Der var mig nemlig et vist udtryk i hans sangstemme, som altid fremkaldte en lignende stemning hos mig, som når jeg hører disse instrumenter. Om hans periodiske vanvid er der dog ingen tvivl, og visheden derom har opløst min gru i medynk og formildende vemod. Når jeg nu, med hans sange for øje, erindrer mig hans valdhornsfantasier, står atter hans vemodigt milde, men hemmelighedsfulde åsyn for mig og fremkalder den nattens og ensomhedens stemning, hvor jeg, uden længer at ængstes af den uopløste dissonans, nu kan se hans fantastiske liv fare mig forbi, som en gåde, uvis opløsning vi håber i en højere tilværelse.

Den levende døde

I

(Afet brev, dateret Skovby Præstegård d. 30. april 1834.)

Vi talte om sjælens besynderlige sygdomme, i anledning af den nys meddelte forvandlings-fantasi [Note 3](#)). Major Green, hin ulykkelige jægers ældste broder, var kommet hid til begravelsen. Ved sit vidnesbyrd om broderens periodiske vanvid havde han udvirket tilladelse til jordpåkastelsen på kirkegården, (en dispensation, som jeg på menneskelighedens vegne ønskede unødvendig, hvor man dog ikke vil straffe de levende for de dødes brøde eller udstrække den verdslige retfærdigheds arm over livets grænse). Blandt flere eksempler på besynderlige sindsforvirrelser fortalte jeg en historie, hvis sandfærdighed jeg dog ingen beviser havde for og som næsten forekom mig selv utrolig. For en snes år siden skal der blandt de sindssyge på B... Hospital have været en ung løjtnant, som troede, han var død, og hele dagen lå tavs og stille med lukkede øjne, uden at røre sig, og dog uden at sove. Hans tilstand var næsten søvnløs. Han blundede kun et par timer hver morgen efter hanegal. Den hele dag drog han ånde, som et sundt, lysvågert menneske, men uden anden næring eller andet livstegn. Hver midnat stod han op og fortærede hvad man havde hensat til ham, hvorpå han læste, skrev, spillede på guitar og sang, dog i den formening, at han da spøjede og kun som et genfærd foretog sig de sysler, han i sit liv havde fundet behag i. For at bringe ham ud af denne hårdnakkede grille, havde man en dag bragt nogle børn hen til

ham, som man vidste han højlig havde elsket og ofte leget med. Han hørte deres velbekendte, barnlige stemmer, og et par tårer randt ham ud at de lukkede øjne; men han åbnede dem ikke og rørte ikke en hånd for at gengælde børnenes kærtegn. Det var dag, og den døde måtte, efter sin overbevisning, ligge ubevægelig. Om man har gentaget dette forsøg om natten i hans formentlige spøgelsestid, ved jeg ikke; men hvis han så end har talt og bevæget sig, har det vel ikke kunnet være ham noget bevis for hans liv, da alt, hvad han mellem midnat og hanegal foretog sig, var og blev ham spøgeri og genfærds-sysler. Efter at denne tilstand havde vedvaret et helt år, greb man endelig til et helbredelsesmiddel, som var temmelig voveligt. Man lod som man virkelig anså ham som død og nu ville have ham begravet. I hans påhør talte man omstændeligt om hans nærforestående jordefærd. Man vaskede og klædte ham, som et virkeligt lig. Man bragte ligkisten og lod den stå en hel dag i hans stue. Dog det hjalp endnu ikke; det syntes meget mere at bestyrke ham i hans mening. Han lå meget ordentlig og stille i sine ligklæder på et bord, med de foldede hænder over brystet, den hele dag. Om aftenen lagde man ham i ligkisten, dog uden at lægge låget over; man tændte vokslys på gueridoner i den sortbetrukne ligstue, hvor vinduet var tilhyllet med et lagen, og lod to mennesker våge ved kisten. De talte med sagte stemmer om den unge mands død og om hvorledes han næste dag skulle begraves i al stilhed og uden militær honnør, da han allerede for længe siden, som skindød, var udslettet af armeens lister. Ved midnat rejste han sig af kisten og ville som sædvanlig tilfredsstille sin hunger, men fandt ingen spise udsat. Med et stille smil satte han sig i sine ligklæder til sit skrivebord, læste

og skrev atter, greb sin guitar og sang. Så snart hanen galede, fo'r han sammen, drog et stille suk og lagde sig i kisten igen i sin ligstilling, med de foldede hænder over brystet. Næste dag skred man til det yderste. Et sortklædt ligfølge trådte ind til den syge; hans venner betragtede ham endnu engang og sagde ham det sidste farvel. En vemodig bevægelse var synlig i hans miner; men han åbnede øjnene kun halvt et øjeblik og lukkede dem fast i, uden at tale eller røre sig. Man lagde nu låget på kisten over ham. Det var forsynet med lufthuller. Man hamrede og lod som man tilspigrede ligkistelåget. Der blev ringet i frastand med en stor klokke, der havde en dyb gravklokkeklang. En højtidelig koral istemtes. Man løftede kisten op og bar den – gennem en omvej, som ad kirkegården til – ud i haven, hvor en virkelig grav var opkastet. Man raslede med tovene; man surrede kisten og hejsede den ned i graven. Alt forgæves – den indbildt døde forholdt sig aldeles stille. Endelig begyndte man endogså at kaste nogle skovlfulde jord ned på kistelåget. Dog selv den hule lyd af jordpåkastelsen over ham, den sidste og skrækkeligste for en levende begravet, var ikke stand til at bringe patienten til at røre sig eller give en lyd fra sig. Man måtte tage ham op af graven i samme tilstand og bringe ham tilbage til sygestuen. Hvad der siden blev af ham, ved jeg ikke.

"Men det kan jeg fortælle Dem, hr. pastor!" – sagde Majoren og nikkede alvorligt – "Historien er fuldkommen sand. Således, som De har hørt det, gik det rigtignok til. Jeg har selv kendt den unge mand. Efter den spænding, hine begravelses-ceremonier havde sat ham i, faldt han i en heftig nervefeber, som i forbindelse med en anden omstændighed tildels helbredte ham. En ulykkelig kærlighed og deraf følgende livslede var

grunden til hans dødsfantasi, som vi jo må kalde det. Hvad han i sin dødstilstand om dagen troede at opleve i en højere tilværelse, det opskrev han om natten i sin spøgelsestid. Derom digtede og sang han til sin guitar. Et par fragmenter af hine spøgelsessange kan jeg endogså meddele Dem. – Dersom De ikke vil blive forskrækket" – tilføjede han efter et ophold og greb min hånd med dæmpet heftighed – "vil jeg betro Dem en hemmelighed. Jeg var selv den løjtnant, hvis ungdomsforvildelse, De har fortalt mig. Siden De ved så meget, skal De vide alt, hvad jeg selv ved derom. Det er en familie-skrøbelighed, som jeg også har haft min del af. I morgen mere derom, hr. pastor!" – Med disse ord forlod majoren mig hastigt.

Jeg var højlig forbavset over det besynderlige tilfælde, og jeg frygtede for at have berørt en streng, som ikke tålte det. Majoren har temmelig megen lighed i ansigtsformerne med sin afdøde fantastiske broder; men han ser sund og stærk ud. Hans kraftige ansigt er alvorligt og ikke frit for spor af en overvunden tungsindighed, skønt han undertiden er ganske humoristisk. Han lader til at have adskillige egenskaber tilfælles med broderen, men med langt større kraft til at modstå det fantasi-tyranni, hvorved broderen gik til grunde. Han er allerede en mand på nogle og 40 år. Hans familieforhold kender jeg ikke. Han har et stort ar over panden og har udmærket sig, som kriger, i fremmed tjeneste. Han er medlem af adskillige videnskabelige selskaber og skal besidde en mængde hæderstegn, men som han, ifølge sine principper, aldrig bærer eller omtaler. Han er uden tvivl for stolt til at ville synes forfængelig. Han taler gerne om hvad han har set og erfaret i fremmede lande, om de store verdensbegivenheder og det

karakteristiske hos de forskellige folkeslag, dog som oftest i en tone, der næsten klinger mig ironisk. Menneskenaturen synes hans bestandige studium; men om sig selv og sit eget indre liv skal han meget sjældent ytre sig. Der er, som hos broderen, noget hemmelighedsfuldt i hans væsen som vækker nysgerrighed og interesse, men tillige en slags uro. Min deltagelse i hans familiesorg synes at have givet ham en vis fortrolighed til mig, og jeg længes efter at høre de meddelelser, han har lovet mig.

2

(Aftet brev, dateret Skovby Præstegård d. 2. maj 1834.)

Den hemmelighedsfulde major besøgte mig i går. Da vi var ene i mit studerekammer, fremtog han to små lapper papir, som var sammenrullede. Han betragtede mig med et gennemtrængende blik. "Vil De vide hvad jeg oplevede hint år, da jeg for 20 år siden var død om dagen" – sagde han – "så se her det eneste minde derom, jeg har tilbage. Hvad jeg havde opskrevet i min spøgelsestid, blev brændt af min læge; kun disse to lapper har jeg reddet. Jeg var, som de fleste unge mennesker med fantasi, i en vis periode, noget digter. Jeg elskede sang og musik. Hvad jeg ikke havde ord til, måtte tonerne antyde og udfylde. De er henfarne med min ungdoms drømme; men hvad de omtrent har villet udtrykke, må De selv fantasere Dem til ved disse brudstykker af mine spøgelsessange!" Han rakte mig de to små blade, der selv så ud som skygger af døde digte. Intet ord i de blege cifre var læseligt; kun så jeg, at hvad der skulle gælde for skrift var omridset med

en hel del besynderlige fantastiske arabesker eller hieroglyffer med rødt blæk, der ligeledes var afbleget.

"Den pige, jeg elskede, men ikke kunne få tilladelse til at ægte" – vedblev majoren uden at bemærke min forlegenhed – "var mod sin vilje blevet gift med min chef. Det var sket fem år før jeg blev så ked af livet, at jeg fandt min eneste trøst i at være død. Det var hendes børn, man bragte til mig i min dødstilstand, og hvis englestemmer afpressede mig tårer i min grav. Jeg græd ellers aldrig: dertil var jeg for stolt – og er så endnu. Kun dengang, og da jeg hørte mine venner sige mig det sidste farvel, er jeg mig en sådan blødhed bevidst i hin tilstand. Hvad jeg sang i min spøgelsestid den første nat, efter at jeg om dagen havde hørt børnenes stemmer i min formentlige gravhule, kan jeg endnu huske; på bladet, der står det med min genfærdsskrift; men den falder Dem måske noget utydelig. Har De et musikalsk instrument skal jeg spille Dem akkompagnementet og synge Dem det. Uden musik er det dog intet."

Jeg rakte ham min guitar, ikke uden en vis ængstelighed. Hans alvorlige kinder glødede; der var et vemodigt drømmeudtryk i hans mandige øje. Da hans fingre berørte strengene, lød det mig som fjerne, hemmelighedsfulde toner fra en anden verden, og han sang nu med en stemme, der virkelig klang så spøgelsesagtig, at jeg måtte vænne mig noget dertil, inden jeg uden uro kunne høre hvad han sang. Den første strofe var en klage over, at gengangernes ord og toner kun var skygger af sjælelivet. De tre følgende strofer har jeg beholdt i min erindring. Det udtryk, hvormed han foredrog dem, kan jeg ikke beskrive:

"En røst fra forrige dage
Fo'r gennem min gravnat hen;
Den kaldte min sjæl tilbage –
Jeg hørte mit navn igen.

Jeg følte mit hjerte gløde;
Mig syntes, min kind blev våd.
Jeg skammed mig for de døde –
Jeg væded min grav med gråd.

Det minde, jeg evig gemmer,
Fik liv i den dødes bryst:
Jeg kendte englenes stemmer –
De har deres moders røst."

Der var ved de sidste to linjer kommet tårer i hans øjne, og hans stemme bævede usikkert; men han skjulte med kraft denne bevægelse. "De må dog ikke tro min tilstand var bestandig så ulykkelig, som denne sang måske kunne synes at antyde" – tog han atter ordet i en pludselig munter tone, der næsten stak skærende af fra den vemodigt fantastiske stemning, han havde sat mig i. – "Den gode Moder Natur sørger bedre for sine forladte børn, end man tror. Jeg befandt mig i almindelighed meget vel i den verden, min sjæl som af et slags instinkt havde taget sin tilflugt til. Jeg var fri for at se og høre, hvad jeg i den såkaldte virkelige verden fandt uudholdeligt. Jeg så og hørte derimod, lysvågen, men uden at kunne eller ville røre mig, hvad man ikke ville tro jeg kunne opleve i åndernes verden. Det eneste, som plagede mig, var lægens besøg og de kunster, man foretog med mig, for at bringe

mig til fornuft, som det hed. Dog – jeg lod mig ikke rokke i min overbevisning eller bortdrage fra den tilstand, jeg anså for min retmæssige ejendom. Jeg fandt det højst urimeligt at man ikke ville tillade mig at være død, når jeg selv var tilfreds dermed. – Havde det ikke forekommet mig usømmeligt at træde noget øjeblik ud af den mig, som død, anviste sfære, når det var dag i verden og de levende rådede, skulle jeg ofte være fristet til at bryde min tavshed og udlé de formastelige dårer, der ville indbilde sig at kunne opvække døde, og ej ville respektere en død mands rettigheder. Med samme ret, som de levende fordrer beskyttelse af staten for deres liv, mente jeg en død kunne fordre beskyttelse for sin død, hvis der ikke var den store mangel i vore statsindretninger, at de døde intet forsvar har og ingen repræsentanter. Selv om man ville anse deres indfødsret og borgerret for kasseret, og blot betragte dem som udlændinge, var det dog en stor fejl, mente jeg, at der ingen *Chargé d’Affaires* fra De Dødes Rige var akkrediteret i De Levendes Stater, som kunne påse de dødes rettigheder. Jeg fandt det ligeså uretfærdigt at ville tvinge en død til at leve, som at tvinge en levende til at dø. Mordforsøg kunne jeg vel ikke kalde de på mig anvendte lægekunster, men det var mig attentater på min natur og den beskedne negative eksistens, hvis ukrænkelighed jeg gjorde fordring på, som en retmæssig borger i De Dødes Rige. De, der plagede mig, hørte til en anden tilværelse; men desmere ubilligt fandt jeg det, at de blandede sig i en verdens anliggender, hvoraf de var aldeles udelukket. Dertil var de, efter min overbevisning, lige så lidt berettigede, som de døde havde ret til at gå rundt og plage de levende med forestillinger om, at det var deres pligt at være døde. Alt dette

løb rundt i mit hoved, når lægerne forstyrrede min fred. Jeg tav naturligvis; men i mine harmfulde og spottende miner har de vist kunnet læse, hvad jeg dømte om dem og deres færd. Dog vænnede jeg mig snart til disse forstyrrelser i min fred. Jeg lod det ikke anfægte mig, hvad man foretog sig med mit lig; jeg fandt endog en vis trodsig tilfredsstillelse i at lade dem indse dårligheden i deres foretagender, ved at lade dem gøre alle deres kunster forgæves. Det eneste, jeg fandt fornuftigt i deres adfærd var den endelige beslutning, at begrave mig. Dertil syntes mig de havde ret, i det mindste ifølge en hævdet vedtægt og som en slags selvforsvar mod den incommoditet, vore legemer forvoldte dem. Det kunne derfor heller ikke falde mig ind, at modsætte mig denne de dødes almindelige skæbne eller gøre indvendinger mod et foretagende, som var en simpel følge af min egen overbevisning om mit forhold til verden og menneskene. Vel forekom det mig, at jeg allerede havde været begravet for længe siden, men i et kapel eller i en gravhule; dog at jeg her måtte have været i en vildfarelse, fandt jeg rimeligt, siden talen kunne være om at begrave mig. De mange kunster, man havde foretaget med mig for at tvinge mig til at leve, havde imidlertid gjort mig mistroisk, og jeg havde en anelse om, at denne begravelse også kunne være et sådant kunstgreb, for at afdiskutere mig min død, hvis jeg ytrede frygt for at begraves under jorden. Dog, da man gik så vidt, måtte jeg endelig tro, det var alvor, og – jeg skal ikke nægte det – gravens rædsel forstyrrede mig hint ene døgn ikke lidet i min lyksalighed. Jeg fandt det hårdt, at man ikke ville lade mig beholde min formentlig første gravhule eller det stille, huslige kapel, hvor jeg havde indrettet mig det så bekvemt, og hver nat som genfærd

forefandt alt, hvad jeg behøvede til en slags forbindelse med de levendes verden. Dog også deri fandt jeg mig. Min spøgelsestilstand ville nu måske ophøre, mente jeg, og når mit legeme var skjult under jorden, ville jeg måske endnu hæve mig til et højere trin af død og en større lyksalighed i De Dødes Rige. Min lyksaligste forestilling i hele det år, var den, at jeg vidste mig elsket af *hende*, hvis temporære, jordiske besiddelse var blevet mig nægtet, men som jeg i ånd og sandhed besad, og med hvis skønne sjæl jeg hver dag fløj om i den salige ånde verden. Denne min lykke besang jeg ofte i mine spøgelsestimer. For at betegne Dem denne min herskende stemning, vil jeg synge Dem en eneste af alle de sange, hvori min sjæl dog bevæger sig i en tåget verden, som man siger, og i en lyksalighed, hvormed de såkaldte levende aldrig kan sympatisere. Det er det andet minde fra den tid, jeg har reddet fra branden og min læges inkvisitorblik." Han greb atter guitaren og sang:

"Ingen drømmer om min lykke:
Døden gemmer livets glød.
Jorden favner sjælens skygge –
Min er sjælen i min død.

Der er lyst i dødninghallen,
Mørke jord! behold din skat!
Min er kernen – din er skallen;
Jeg har dag – men du har nat!"

"Den verden, man havde så travlt med at udrive mig af" vedblev min besynderlige gæst – "var vel i min halve forbindelse med fænomenernes verden en sygelig tilstand, som man jo

videnskabeligt må kalde det; men min stemning var kun sygelig, når man ville udrykke mig af det dunkle, men dog uendelig dybe tilværelsens element, hvori jeg befandt mig så vel. Min sjæl havde fundet sit supplement, – den hagede ikke mer i sentimental længsel efter et uopnåeligt gode. Min elskede var åndeligt hos mig med tanken om hende. Hendes sande, inderste væsen var forenet med mit i ideernes verden, tilligemed alt, hvad jeg erkendte for sandt, godt og smukt. Jeg levede et idéliv med fuld bevidsthed når jeg kun holdt øjnene fast tillukkede for alle forvirrende billeder udefra og lod alle lemmer være ubevægelige. Med en fast vilje er det muligt, men enhver tvivl og vaklen gør en sådan tilstand pinlig. Så snart jeg rørte mig, var mit højere liv forsvundet – og jeg selv kun et spøgelse. Hvad jeg i min spøgelsestid erindrede fra mit dagliv i døden var – som jeg selv i denne mellemtilstand – kun skygger og genfærd af det sande, dybere liv. Hvad jeg ville stå op og spørge for om natten, kunne synes ubegribeligt – jeg levede kun fuldt, når jeg anså mig for helt død for verden. Min spøgelsestilstand var kun et mat erindringsliv, hvori min sjæl ligesom svævede mellem to tilværelser, uden helt at tilhøre nogen af dem. Dog jeg valgte ikke denne tilstand med frihed; den var en naturtvang. Jeg var vel ikke som spøgelse ulykkelig, men heller ikke lykkelig og langt fra salig. Jeg følte mig da bundet til jorden og dens lavere fornødenheder, med en slags foragt for denne tvang, der synes mig min frie, højere natur uværdig. Hvad jeg syslede med, var mig vel ikke ukært, men tilfredsstillede mig dog ingenlunde. Hvad jeg læste, forekom mig som gamle forslidte forestillinger, hvorpå menneskeslægten havde tygget drøv i årtusinder, uden dog

derved at være kommet et hanefjed ud over sin jordiske begrænsning. Hvad jeg digtede og besang, var kun dunkle skyggebilleder af hvad jeg med liv, kraft og klarhed havde tænkt og følt i den tilværelse, jeg anså for min virkelige. Den var upåtvivlelig en hentabelse og neddykkelse af sjælen i den evige livskilde, i hint åndens og ideernes uendelige ocean, som man først i den fuldendte dødsgenfødsel helt når bunden på. Jeg har hint år af mit liv kun været halvt på bunden af dette hav, og – jeg var dog salig. Efter hin begravelses-kur og den deraf følgende nervefeber blev jeg befriet fra min fikse idé, som vi her kalder det. Den lykke, jeg førtes tilbage til, var dog så skøn og overraskende, at glæden nær havde kastet mig tilbage i dødens arme. Hvad mine øjne først faldt på, var min elskede; hun sad i sørgeklæder ved mit leje tilligemed de to små børn, som med hendes røst havde afpresset mig tårer i min død. Hun havde allerede et helt år været enke. Hun blev min hustru. Men – året efter begravede jeg både hende og børnene i løbet af tre uger. Jeg søgte at overvinde min sorg, ved at styrte mig ind i den bevægede tids større begivenheder. Jeg gik i fremmed krigstjeneste og – mit navn stod tit i de aviser man for 18 år siden – polerede vinduer med."

Min gæst rejste sig pludselig og greb hat og stok. "Jeg er nu en velhavende pensionist" – tilføjede han – "og har lagt mig efter naturvidenskaberne. Ved studiet af den dyriske magnetisme tror jeg nu fuldt ud at forstå den menneskenatures hemmelighed, man med større eller mindre bevidsthed kan leve så rigt og dybt et liv i, og som engang skal åbne Dem og os alle det allerrigeste. Jeg vil betro Dem endnu en særhed hos mig" – vedblev han hviskende, med et underligt forvirret blik og

et vemodigt, sværmerisk smil – "men bliv ikke bange, Deres Velærværdighed! – jeg er i grunden død endnu; men ingen ved det; for – ser De – jeg har båret mig fornuftigere ad med at dø i mit 42de år, end i min uerfarne ungdom. Jeg er nu kun død om natten, når alle andre sover og ligger lige så stille, som jeg – og dagen har jeg valgt til min spøgelsestid. Det mærker heller ingen: for jeg kan, som spøgelse, foretage det selvsamme, som alle andre, og opføre mig ligeså fornuftigt, som alle honoratiores. – Har De ikke selv set mig følge min broder til jorden? og ingen tænkte på, jeg var et spøgelse. Har øvrigheden ikke selv taget min attest om min broders periodiske vanvid for gyldig, uden at drømme om, at det var et spøgelse og en død mand, attesten var udstedt af? – Jeg skriver af og til en afhandling i min spøgelsestid og sender den til et videnskabeligt selskab. Man gør mig til medlem derfor, sender mig en medalje osv. På den måde går det fortræffeligt an, Deres Velærværdighed! og hvis De har lyst til at være død i fred i dette såkaldte liv – vil jeg råde Dem til at følge min metode. Nu plages jeg hverken af læger eller medicin eller begravelses-ceremonier, når jeg blot ikke forsømmer at spøge på samme tid, som andre fornuftige mennesker går omkring her og pusler med de jordiske ting. Moden er verdens tyrann, hr. pastor! den strækker endog sin magt til De Dødes Rige og nøder os døde til at gøre alting med for at have fred i døden."

Med disse ord rakte min forunderlige gæst mig hånden til afsked og forlod mig. Jeg har ikke set ham siden. Jeg hører, han besidder udmærkede kundskaber og gælder alle vegne for en meget fornuftig mand. Hvad han har betroet mig, beder jeg dig ikke tale om så længe han lever.

Korsikaneren

(Af et brev, dateret Skovby Præstegård den 3. november 1834.)

Forleden dag havde jeg et besøg af en høj, smuk italiener, som solgte gibsafstøbninger. På et bræt, der hvilede på hans hoved, bar han en del kopier af antikkens guder og heroer og Thorvaldsens arbejder i formindsket målestok tillige med nogle statuer af berømte mænd. Han gik så rask, som det var en fjer, han bar, og knejsede så stolt, som han følte sig stærkere, end alle de guder og heroer tilhobe, der nu måtte følge ham i ud den vide verden og sørge for hans underholdning. Jeg kunne tale noget italiensk med ham, og det fornøjede ham. Hans brune øjne funkledede. Han strøg det sorte, krøllede hår til side fra det sortsmudsede ansigt, og der kom en pande til syne som på en af hans heroer. Hans fyrige åsyn behagede mig, og hans fremmede, sydlandske væsen havde noget tiltrækkende ved sig. Hans tale og adfærd røbede en slags højere dannelse. Han havde først tiltalt mig på dårligt latin, og jeg sluttede af dette, at han var en overløber fra Minervas fane. Han havde dog intet forsviret eller forulykket i sit udseende, men så rigtig ud som en rask, kæk eventyrer, der kun havde valgt denne næringsvej for at se sig om i verden. Jeg bad ham sætte sine guder og helte fra sig, medens han vederkvægede sig med et glas vin, og på mine spørgsmål gav han mig al den underretning om sit omflakkende liv, som jeg ønskede. Jeg havde gættet rigtigt. Han havde fra sin barndom været bestemt til munkelivet og den lærde stand. Lyst til frihed og et bestandigt rejseliv havde tidligt

drevet ham fra klosterscholen og fra hans fædreland. Han var endnu ikke fyldt sit 31. år, men havde allerede tumlet meget omkring og næsten været i alle verdensdele. Han havde lidt skibbrud og været i livsfare mange gange; men han følte sig fri og glad, som fuglen i luften. Det bestandige rejseliv vedligeholdte hans sundhed og munterhed. De skønne guder og verdensberømte helteskikkelser åbnede ham alle døre og skaffede ham tilstrækkeligt erhverv. Han stod i forbindelse med de bedste gibsafstøbere i alle de store stæder. Selv ejede han intet, men havde fri rejse og alt, hvad han behøvede, ved procenterne af, hvad han solgte. Den gæstfrihed, han mange steder mødte, glemte han heller ikke at omtale, med en kompliment til mig og mine landsmænd, såvel som med en slags selvtilfredshed, der viste, at han vel var sig det kønne og indtagende væsen bevidst, der gjorde ham velkommen allevegne. Han talte ikke meget for sine varer, men viste kun billederne fra alle sider med et beundrende smil. Jeg købte en Jupiter og en Napoleon af ham, og han tænkte på at gå videre.

"*Il mio compatriote*" (min landsmand), sagde han stolt, idet han pegede på napoleonsstatuen, "*anch'io son' corsicano – l'ho veduto*." (Også jeg er korsikaner – jeg har set ham).

"Hvornår? Hvor?" spurgte jeg ivrigt.

"Året før hans *"Martyrio og Transfiguratione"*," svarede han alvorligt med et pludselig formørket blik, "på hans Prometheus-klippe."

Nu gav jeg ham ikke lov til at gå. Jeg bad ham blive hos mig natten over. Jeg måtte høre alt, hvad han vidste om Napoleon. Han følte en stolt glæde ved min deltagelse; men hans munterhed var forbi. Der tindrede en lidenskabelig ild i hans

kolerisk-kraftige øjne. Han fortalte mig omstændeligt, hvorledes han for 14 år siden havde påtaget sig at bringe et stort parti afstøbninger til Ostindien, hvoraf hans "patroner" ventede store indtægter. Med en indiensfarer fra Livorno var han lykkelig kommet forbi både det hvide og det grønne forbjerg; men inden de nåede det Gode Håbs Forbjerg, fik skibet sådan en læk, at det var nær ved at synke i rum sø. Den lykkelige korsikaner havde dog ikke alene reddet sit unge liv, men tillige en del af sit betroede gods over på en hollandsk ostindiensfarer, der på sin vej hjem kom de nødlidende til hjælp og satte dem af på St. Helena, hvor hollænderen løb ind for at hente vand. Skibet var sunket, og det reddede mandskab var blevet nødt til at opholde sig nogle måneder på kejser-øen. Den syttenårige korsikaner var straks blevet mistænkt for at søge hemmelige forbindelser med kejseren. Han var i de første uger blevet strengt bevogtet: "Jeg var en fange, som min store landsmand" – sagde han – "det var første gang i mit liv, jeg følte mig berøvet friheden – og jeg var rasende. Dog snart fandt jeg det mere fordelagtigt at være underholdende. Det lykkedes mig at vinde mine vogteres tillid, og man lod mig gå, som en ubetydelig og uskadelig person, hvorhen jeg ville, med mine bjergede guder, når jeg kun ikke ville tænke på at få kejseren at se. Men – jeg tænkte ikke på andet. Dag og nat lagde jeg planer – i førstningen blot af nysgerrighed og trods; men som hindringerne blev større, steg min forvovenhed også. Jeg har et korsikansk hjerte, herre! – Min fangne landsmand havde båret verdenskuglen i sin hånd. Jeg havde set den halve jord og overalt hørt ham nævne med beundring. Jeg havde hundrede gange sat mig i livsfare, for at løbe rundt med nogle døde guder

af gips – Hvad! om du engang satte dit krusede hoved på spil for en levende halvgud? Næppe var denne tanke faret gennem min unge sjæl, før den var blevet til en fast beslutning. Jeg havde kun en eneste kristen helgen blandt mine afmægtige gipsguder; men det var den hellige Christophoro, min stærke navnehelgen og skytspatron. Han havde ærligt hjulpet mig gennem alle farer. Han var den eneste, jeg betroede mig til og tog med på råd. Havde han båret Vorherre selv og hele verden med sig over floden, mente jeg vel, han kunne lære mig at bære jordens største mand over verdenshavet. – Om det nu var St. Christophoro eller mig selv, der fandt på det råd, ved jeg ikke; men en aften noget før solnedgang gik jeg, med mine gipsguder og min gode helgen på hovedet, hen under et stejlt fjeld, som ragede frem over den vilde, øde egn, der adskilte det fra havet. På spidsen af dette fjeld vidste jeg var kejserens yndlingsudsigt; men der gik tillige grænsen for hans frihed. Enhver nedgang fra fjeldet var besat med engelske skildvagter. På den højeste pynt kunne man ofte ved solnedgang se kejseren stå med sammenslyngede arme, *som dér* – han pegede på statuen – "således stod han der tit og stirrede ud imod havet og den vide verden, der havde forskudt ham. Han havde en bæk på dette sted. Undertiden havde han en bog med og læste. Alt dette havde jeg hørt af mine bevogtere. Man havde også have set ham skrive i sin tegnebog, men altid sønderrive, hvad han havde skrevet og kaste det i afgrunden.

Den aften, jeg første gang, med stort besvær og fare for at blive opdaget, havde listet mig hen til foden af denne øens højeste klippe, var det et vildt, stormende vejr ved efterårs-jævn døgn, som på St. Helena indtræffer i marts måned; men

luften var klar. Solen dalede ildrød over Æthioperhavet. Jeg havde sat min byrde fra mig og valgt en plads, hvorfra jeg kunne se bænken på fjeldpynten. Den stod ledig. Jeg ventede en hel time. Solens yderste rand spillede på havfladen. Jeg var stiv i nakken af den spejdende stilling, og min utålmodige spænding havde angrebet mig. Jeg troede allerede min besværlige gang forgæves; men da så jeg virkelig en skikkelse deroppe i aftenrøden. Jeg troede først, det var en skildvagt, og ville skjule mig; men jeg så ingen våben blinke. Skikkelsen var ikke særlig stor; men den mest kolossale kæmpeskikkelse kunne ikke have imponeret mig mere. Jeg så den velbekendte mand med den lille, trekantede hat og i den grundende stilling, som jeg havde set i kobber og billedstøtter i alle verdens dele. Han stod urokkelig som en støtte og med sammensluttede arme, ligesom der. Det var ham selv. I min stolthed og glæde gjorde jeg en bevægelse og frygtede for at have røbet mig; men han syntes at have andet at tænke på, end at bemærke min tilværelse. Jeg stod som naglet til jorden, som han, og hvad der foregik i min sjæl, kan jeg ikke beskrive. Jeg ønskede, jeg var en mægtig helgen, der kunne bortføre den fangne verdensbetvinger og sætte ham på en trone blandt de himmelske herskarer, for at han kunne komme tilbage med de uovervindelige og tugte den verden, der forskød sin herre. Jeg tænkte på at klatre op ad det stejle fjeld og tilbyde ham min tjeneste og mit liv. Jeg følte min korsikanske dolk i mit ærme, og den syntes mig, ved min store landsmands side, mægtig nok til at erobre hele verden. Jeg stirrede uafladeligt på den besynderlige mand, som jeg hele mit liv havde ønsket at se og nu virkelig så, om end ikke i glans og herlighed, så dog på en højde, både i figurlig og egentlig

betydning, og det svimlede for mig. Endelig forandrede han sin stilling. Jeg så tydeligt, han fremtog en optegnelsesbog og skrev. Men kort efter gjorde han en bevægelse, som om han rev et blad ud af bogen. Han vendte sig hastigt og forsvandt. Jeg stirrede endnu opad og så et flagrende papirblad hvirvle rundt i stormen over fjeldpynten. Mit blik fulgte det, som om jeg var en rovfugl, der gav agt på sit bytte. Det undslap mig da heller ikke. Jeg sprang efter det, som et eger, mellem klipper og buske. Jeg greb det begærligt, som var det et himmelbrev. Jeg ventede en opfordring til mig – en redningsplan – et nyt udkast til verdens erobring – og hvad ved jeg! men hvor forundret blev jeg, da jeg så, at det kun var nogle skødesløst henskrævnede – vers. At han i sin ungdom havde skrevet vers i skolen, havde jeg vel ladet mig fortælle; men nu? – var det nu tid for verdensbeherskeren at skrive – sonetter? – Dog jo, tænkte jeg – hvad der rører sig i ham, må have luft – hvis ikke med kanonvulkaner, så med ord – og for verden skriver han det ikke – han lader det hvirvle hen i stormen fra sin klippe og bejler ikke til en plads blandt vore tusindvis af sonet-poeter. Verset var skrevet på mit modersmål, men var næsten ulæseligt. Jeg trykkede det til mine læber og gemte det på mit bryst ved siden af den relikvie, jeg altid bærer her."

"Har De det endnu?" afbrød jeg min korsikaner.

"*Securo!*" svarede han stolt og nikkede, "og det blev ikke det eneste. Hver aften stod jeg igen ved solens nedgang på samme sted. Jeg så ham flere gange skrive og kaste de sønderrevne blade bort. Jeg passede på som en falk på sit bytte, og kun få blade undfløj mig eller blev borte mellem klipperne."

"Har De noget af dem hos Dem?" afbrød jeg ham atter.

"*Securo, signore!* Syv sådanne papirsstrimler – men dem leverer jeg ikke af min hånd til noget menneske – de skal følge mig i den vide verden! – når jeg dør, vil jeg have dem med i graven under mit hoved. Ingen andre end jeg kan desuden læse dem, de utydelige blyantsbogstaver er næsten helt udvisket. Men jeg kan dem udenad. Siden det interesserer De, vil jeg fremsige dem for Dem; men – min store landsmand er hævet over versemagerkunsten, mener jeg" – tilføjede han med et stolt smil – "der skal være sprogfejl, metriske og æstetiske fejl i dem, har en lærd academicus fortalt mig; men hvad enten de er slette eller gode, vil jeg holde dem i ære! Hvad manden på klippen kun betroede den vilde storm fra Atlanterhavet, når han havde spøgt roligt og muntert med sine venner i fangehuset – det kommer ikke alverdens bogorme og akademikere ved!" Han fremsagde nu med dyb stemme og med en dæmpet ild og patos den italienske sonet, han først havde opsnappet. Jeg indprentede mig kun tankegangen og hvert billede ret nøje. Siden har jeg forsøgt at gengive det i min egen form og fremstilling således:

"På klippen i øde hav jeg står;

I knude min arm sig fletter.

Hvad under den armknude foregår

Ej mit århundrede gætter.

Den sjælekender mit blik ej så,

Som aned mit væsens tanke.

Man siger, menneskers hjerter slå –

Mit følte jeg aldrig banke.

Helt enlig min stjerne kom og gik –
Den vender aldrig tilbage –
Dens spor skal lue for tidens blik
Til verdens yderste dage!"

"Stolt nok!" – udbrød jeg – "At denne forunderlige mand aldrig havde følt sit hjerte slå, skal han jo have sagt engang til sin læge – en mærkelig egenhed –"

"Men han var ikke hjerteløs af den grund, herre!" udbrød min korsikaner, med et luende blik, "hans hjerte slog i menneskehedens bryst; fra det udstrømmede en hel tidsalders liv – det var for stort til at bæve i hans eget bryst, selv når det søndersledes af gribbene på hans klippe." Han sagde disse ord i et slags rytme, som en begejstret improvisator. Jeg fyldte hans glas og sagde et par beundrende ord om hans store landsmand. Han syntes tilfreds med mig igen. På min bøn fortsatte han sin beretning. Som han nu opflammedes ved fortællingen og den lette vin, udbrød han ofte, som en fyrig improvisator eller en omvandrende sanger, i uregelmæssige vers og deklamerede, hvad han påstod, han gemte ved sit bryst med den store fanges egen hånd. Hvad han således deklamerede eller sang, vil jeg gengive på min egen måde efter de træk og billeder, jeg har beholdt.

"Længere end til foden af den klippe, kom jeg ikke i tre uger" – fortsatte korsikaneren – "men jeg lagde tusinde planer, den ene mere forvoven end den anden, om at nærme mig vort Korsikas foreviger eller foretage noget vigtigt til hans befrielse. Mange dage udeblev han, og jeg ventede da forgæves hele timer på det syn, jeg aldrig kunne blive træt af at stirre på. Det næste blad, jeg så ham kaste væk, havde jeg nær sat livet til for. Det var

faldet ned i en klippespalte, som jeg måtte krybe dybt ind i; men det bragte mig en røst fra den mand, der var sig en større højhed og storhed bevidst, end den verdenstrone, jeg drømte om at føre ham tilbage til. Når jeg ser på hans stumme billedstøtte der, er det stadig for mig, som om han gennem de bortkastede ord talte til mig i stormen fra sin klippe" – og nu fremsagde han med recitativ-melodi:

"Er magtens genius sønderknust?
Var dens højheds mål kun en trone?
– Orkanen, som verden har gennembrust,
Kan le ad en bortblæst krone.

Bortvejret har jeg kroner, som fjer –
Den herligheds vægt jeg må kende.
En skat jeg medbragte, fuldtmere værd,
Til fjeldet ved løbets ende.

Jeg lykkens kugle har tumlet i hånd –
Med verdens bold har jeg leget –
Men var der i legen storhed og ånd –
Min genius har mig ej sveget."

Jeg tilklappede begejstrede gæst bifald, og han fortsatte: "En anden gang så jeg kejseren, mod sædvane, bevæge sig uroligt på fjeldpynten. Hans arme var ikke, som ellers, sammenslyngede. Han syntes at tale med sig selv under heftige og livlige armbevægelser. Det var som om han truede fjeldet, han stod som lænket til, og det store hav, der adskilte ham fra hans kejserdømme. Endelig standsede han rolig. Hans arme slyngede sig atter fast sammen over hans bryst, som om han

der dog fastholdt en større verden end den, der var faldet ham af hånden. Han fremtog igen sin tegnebog og skrev omtrent ti minutter. Han rev bladet ud – lod vinden lege med det over afgrunden, og gik bort. Bladet flagrede hen og faldt næsten ved min fod. Det gav atter min beslutning styrke. Jeg satte mig for, at vove det yderste, for at tilkendegive ham min nærværelse og overbevise ham om, at der i det mindste var en sjæl i verden, der lyttede til hans tanker og ville vove livet for hans frihed og ære. Hør, herre! hvad han tænkte i den time, medens han kun så den øde strand under fjeldet og ikke drømte om, at der var et menneske til, der skulle bære hans begravede tanker i sin sjæl gennem den vide verden!"

"Hvi går jeg her ved øde strand
Og mellem de kolde fjelde?
Hvi lader jeg i luftens ørk
Tanken i ord udvælde?

Døv er strand og hav og ørk:
Min røst ej fjeldet rører;
Mit liv henfarer – og ordet dør;
Men ingen sjæl mig hører.

Lad fare hen mit fangeliv
I ord, som ej fornemmes!
Ørnen på verdensgudens spir
Før verdens fald ej glemmes.

Er havet dødt, er fjeldet koldt,
Er ørknen tavs og øde –
Livet, som henfor med dåd,
Lever, om verden døde.

Det lever i min egen sjæl –
Min verden der sig rører;
Men over alle verdners grav
Urkraften selv sig hører."

Jeg rystede på hovedet og ville have gjort en bemærkning over den næsten formastelige stolthed, jeg fandt i den sidste strofe; men ville jeg høre mere af min sanger, måtte jeg ikke gøre ham rasende ved nogen misbilligelse. "Kækt! selvstændigt!" – sagde jeg – og han nikkede.

"Jeg havde med stor møje udhugget mig 500 trappetrin på nogle af de stejleste steder af fjeldvæggen," fortsatte min korsikaner, "og hver aften kom jeg min store landsmand nogle trin nærmere; men derved kom jeg tillige så dybt ind under hans fodstade, at jeg ikke kunne se ham eller se, om han var på sin yndlingsplads eller ikke. Dog den følelse, at jeg var ham nærmere, hvis han ellers var til stede, var for mig så tillokkende, at jeg mange aftener ved solnedgang kunne stå en hel time på det sidst udhuggede trappetrin i fjeldvæggen, uden at se andet end afgrunden under mig, fjeldet, der ragede frem over mit hoved, og – når jeg med livsfare drejede mig – kysten med det store, øde hav bag mig. Den eneste lyd, jeg i denne stilling kunne høre, var havets brusen og nogle rovfugles skrig over klippen. I en sådan stilling, medens jeg lyttede til enhver lyd over mig, som om det kunne være hans røst eller hans fodtrin,

har jeg en aften lært udenad, hvad jeg på tre dage havde anstrengt mig for at sammensætte og læse af to overrevne papirsstrimler, som passede sammen, og som var flagret ned over mit hoved i fjeldtragten. Jeg så ham kun i mine tanker den aften og ligesom i kamp med sig selv, i en stor tvivl, om han dog ikke, som alverden skreg det, havde forrådt Europas frihed og det trefarvede banner, han havde sat romerørnen på, og svunget over sin kejserkrone. Men hør, herre! hør! han var friheden tro!" Nu deklamerede han atter, først mørk og grublende, siden stolt og begejstret:

"Var jeg frihedens søn? – men blev moderen sønnens
slavinde?

Var mit spir et ran fra templet, hvor jeg stod vagt?

Har jeg selvets afgud ideen til slagtoffer bragt?

Har jeg myrdet en guddom – for verdenskronen at vinde?

Den guddom, jeg sveg, var en falsk gøglerinde –

En vampyr i livsenglens dragt.

Jeg gennemså masken – tilbedelsens rus blev foragt.

Kun jeg eller – ingen mægted dæmonen at binde.

Jeg *var* frihedens søn: min høje moders var kronen

Hun mig rakte den frit – med et folk.

Men med blod mig ammed vampyren – revolutionen.

Den afgud sank for min dolk."

Min korsikaner så hoverende på mig og syntes at opfordre mig til at beundre denne sofisme, hvormed jeg vel vidste hin mærkelige verdensbehersker søgte at skuffe sig selv, som frihedens tro helt – selv på kejsertronen.

"Jeg tænker på Deres farlige stilling" – sagde jeg hastigt –
"hvor let kunne De ikke være styrtet ned –"

"Svimmel er jeg ikke" – svarede han – "hvad jeg ofte frygtede for, medens jeg hver dag med iver fortsatte mit møjsommelige arbejde, for at komme ham nogle trin nærmere, var ikke blot, at jeg selv skulle blive opdaget og skudt af en skildvagt; derpå var jeg nogenlunde beredt. – Inden jeg begyndte mit arbejde, læste jeg altid mit Ave og bekendte Den Hellige Jomfru og hendes evige søn alle mine synder, med bøn om deres bistand og nåde, hvis jeg på dette eventyr skulle få en kugle gennem livet. Om mod og styrke bad jeg min stærke St. Christophoro. Kunne der komme noget godt ud af mit foretagende, var jeg vis på, han ville give en usynlig hånd med. – Men hvad jeg undertiden mest frygtede for, var, at jeg skulle komme for silde med min befrielsesplan, og at den store, mishandlede fange engang skulle vælge det høje punkt, der var grænsen for hans frihed, til at gøre ende på sit skændige fangenskab, ved at styrte sig ned over mit hoved i afgrunden. Dog fra denne frygt blev jeg befriet, da jeg en dag havde tydet et opsnappet blad, som længe havde været mig ulæseligt. Til selvmord var han for stor og stolt. Det kunne jeg vel have begrebet, hvis jeg havde brugt min forstand: han var ingen dusinhelt og fortvivlet lykkejæger; han var ingen efteraber af romerheltene og deres moderniserede skygger på revolutionens teater. Det er kun skorpioner, der vender brodden mod sig selv, når det brænder om dem. Hør, herre, hør!" Og nu fremsagde han med et næsten hånligt smil:

"Ved Waterloo med min sidste ørn jeg skulle fra val mig
svunget –
Ved Waterloo stødt mig sværdet i bryst – så ville mig
tysken besunget,
Så ville mig belletrister prist og fundet min udgang værdig
–
Så klapped nu gækkene ad min dåd – så var tragedien
færdig.

Besyng hver helt, som faldt, hvor jeg stod! i tusindtal de
skal findes.
Beklap den tragiske spillerflok, som dør – når spillet ej
vindes!
Berøm æstetiske bræddehelt, som falder med floskel i
munden!
– Jeg skæbnen vil under øjne se – vil tømme dens kalk til
bunden!"

"Rigtigt!" – udbrød jeg, – "det skal jo også have været hans
ord til hans venner."

"For hin frygt var jeg nu befriet," – fortsatte min korsikaner
og nikkede – "dog jo længere jeg tænkte på det uhyre
kæmpeværk, min store landsmand dog nu selv havde opgivet,
men som jeg myre indbildte mig at kunne bringe på fode igen,
ved et fortvivlet vovestykke – jo modløsere blev jeg. Ja, jeg
skammer mig over det, herre! Men – jeg er ingen storpraler –
og jeg fortæller dem ikke dette mit ungdomseventyr for at blive
beundret. Der er ild i os korsikanere. Blodet løber rask gennem
vore årer; men vi tror ingen længere end til tænderne – heller
ikke Fru Fortuna, – hun er ustadigere, end menneskene. Man

har talt ilde om vore dyder fra gamle tider – jeg ved det godt. Så meget latin har jeg lært i klosterskolen i mit femtende år, at jeg mange gange har ønsket, den feje æreskænder *signor Seneca* levede endnu, for at jeg med en ærlig korsikansk dolk kunne lønne ham for det vidnesbyrd, han gav os. At vi elsker hævn, det er sandt: det var en slet korsikaner, der ikke ville hævne sin egen og sit folks ære; men at vi er løgnere og gudsfornægttere – det er en bagvaskelse, som jeg håber den hedningsjæl nu vist pines grundigt for i Helvede. Jeg lyver ikke, herre! det kan De vide, eftersom jeg selv tilstår, at jeg var næsten modløs; men jeg fornægter heller ikke min Gud og skaber, og deraf kom det, at der var måde med modet. Det forekom mig, som om jeg formasteligt ville lege Padre eterno [Note 4\)](#) og gribe ind i den store verdensorden. Under mit langsomme arbejde havde jeg tid nok til at gennemtænke alle de omvæltninger, der var sket i verden ved denne ene mands kraft og vilje, og hvorledes det nu alt sammen synes at være sket forgæves. Denne tanke havde noget så nedslående for mig, at den lammede alle mine kræfter. Jeg var nogle gange nær ved at opgive hele mit foretagende, som et vanvid, der dog intet førte til, og det forekom mig, som selv det største, der ved menneskekraft var udrettet i verden, dog til sidst var tomt og uden betydning for fremtiden. Jeg havde nu ikke i mange dage set den forunderlige mand, som var blevet min eneste tanke, og som jeg hver dag troede at nærme mig nogle trin, i det mindste i den ydre verden. Det var midt i orkantiden, i april måned; så nærmer vinterdagene sig på St. Helena, ligesom når det er november her i norden. Stormen hylede hulere fra Atlanterhavet. Buskene blandt de få palmer, der skjulte mig på fjeldmuren, tabte deres blade. Min stilling

blev dagligt farligere og mit mod svagere. I mange dage havde jeg intet mærket til den store fanges nærværelse. Ingen af hans hemmelige tanker var flagret over mit hoved mod afgrunden. Man sagde, han var syg og holdt sig inde. Jeg kunne dog ikke opgive mit foretagende. Jeg var allerede over halvvejs til hans yndlingsplads. I løbet af nogle uger kunne jeg ved fornyet anstrengelse nå mit mål og bestige klippepynten. Ingen skildvagt havde endnu set mig, og jeg fortsatte umistænkt mine daglige vandringer til fjeldet. Jeg havde selv nogle dage været syg af min anstrengelse og måtte holde mig inde. En dag fandt jeg et helt beskrevet blad på et af mine trappetrin i fjeldvæggen. Det syntes blot at være et spil af tilfældet og af et lunefuldt vindpust; men det var mig i min stemning et vink fra min gode skytshelgen St. Christophoro. Jeg vidste nu, at kejseren igen befandt sig vel og ikke af lod sig tilbageholde af det dårlige vejr fra sin yndlingsplads. Dette blad var også fra hans hånd. Det var den samme lethenkastede blyantsskrift, som kun var bestemt for øjeblikket og tilintetgørelsen. Hvad jeg læste slog mig forunderligt. Det var mig ligesom et beskæmmende svar på min tvivl og mine modløse tanker; men at den største mand i verden dog også kunne have tænkt noget lignende – smigrede mig. Det var et slags canzone. Jeg har sat min egen melodi til og sunget det mange gange, når ingen kunne høre eller forstå det. Hør, herre! hør hvad min store landsmand har tænkt, medens efterårssolen gik ned i Æthioperhavet bag hans klippe!" – Han udbrød i sin improvisatortone med de mest forskelligartede malende udtryk, der snart klang som messe, snart som recitativ og til sidst som bravoursang:

"Synker bag klippen, hvor fangne Prometheus bor,
Den sol, som var jordens myrer for stor?
Var mit lys kun glimt af en vildfaren stjerne? –
Kun et geniusfald fra et tåget fjerne?
Var mit liv kun et glimrende meteor?
Skulle magtens ånd over skælvende jord
 Som komet henvandre
I en tidsalders flygtige øjeblik?
Var det kun for et nu, som forgik,
Jeg en verdens skikkelse skulle forandre?
Synker jordtuen dorsk i sit gamle kaos hen?
Ruller sisypfosstenen tilbage igen?
Skal min genius se, før den flyver fra jord,
Af verden udslettet sit kæmpespor?

Ha! Lad krybet udslette
Af døgnmindets tavler kejserens navn!
Før tiden dør, skal den ej sin heros forgætte!
– Jeg har nået berømmelsens havn.
Lad i åndens krøblingedage
Gigantens underværk synke tilbage,
Lig himmelstormernes bjerge!
Lad døgnets krone genfødte dværge!
Lad atter svaghedens troner opstå
Og i folkenes blod forgå!
– Blændværk var guillotiner og troner;
Kun jordskælv er *tingenes* revolutioner;
Men som himmelrystninger, evige, store,
Skal årtusinders blik
Ideernes grundomvæltninger spore
i hvert lyn, som fra min tidsånd udgik!"

Jeg studsede over min korsikaners begejstring og stolte, luende blik.

"Endelig havde jeg endnu kun nogle dages arbejde tilbage" – vedblev han. – "Jeg så med brændende længsel det øjeblik i møde, da jeg skulle stå for den store kejsers åsyn, kaste mig for hans fod og tilbyde ham mit liv og min korsikanske dolk mod alle hans fjender. Klippepynten, hvorfra han plejede at se solen gå ned, hang nu helt ud over mit hoved, og jeg var ikke længere fra bænken på dens top, end at kejseren, hvis han var der, måtte kunne høre min stemme, hvis jeg, uden frygt for at blive hørt af skildvagterne, ville have råbt. Men jeg havde besluttet at vogte mig vel for at gøre det. Den næstsidste dag, medens jeg stod på min fjeldtrappe, synes jeg at høre en menneskelig røst over mit

hoved. Om det var hans eller ej, kunne jeg ikke vide; men jeg troede det sikkert. Stemmen var dyb. De enkelte ord, jeg kunne høre, var italienske og i vort korsikanske sprog. 'Herre, kejser! jeg er Deres!' – udbrød jeg uvilkårligt, men svimlede i det samme og var nær styrtet ned. Om han havde hørt mit uforsigtige udråb, vidste jeg ikke; men kort efter flagrede der et blad ud over mit hoved. Jeg troede, at det helt sikkert måtte være til mig og indeholde en befrielsesplan, som han ville benytte min nærværelse til. Jeg fulgte dets fald med mit falkeblik; jeg ilede ned for at gribe det og redde det fra at falde i forræder-hænder. Dog i hvad jeg læste var der intet håb om befrielse og ingen tanke om noget levende væsens deltagelse i hans skæbne. Ikke engang Den Hellige Jomfru eller St. Christophoro eller *Padre eterno* selv syntes han at vente hjælp af – og jeg blev næsten bange for, at det kunne være sandt, hvad man har sagt om ham, at han dog i grunden var en tyrk eller hedning. Den Hellige Jomfru afbede mig den synd!" – tilføjede min korsikaner og kyssede medaljen på et paternosterbånd, han bar om halsen, – "Hun må bedre vide, hvad tro han havde – og det kommer hverken mig eller nogen sjæl i verden ved. At det ikke var for intet, han var styrtet fra sin mageløse højde, og at der i Vor Herres beslutninger hverken er omskiftelse eller happren, som i vores – det har velsagtens været hans mening, og det kan han jo have ment som en god kristen. Hvad han den aften har tænkt på, medens jeg kun tænkte på at gøre det sidste spring op til ham og sætte mit liv på hans tanker – ja det går næsten over min forstand, herre! De ord har det faldet mig allersværest at huske. Der skal være noget kætteri i det, siger mine skriftefædre i de rettroende lande; men her, hvor alle

brave folk dog er kættere, gør det vel ingen stor skade. Giv agt, herre! – De er jo dog en slags *padre* – Det var det næstsidste ord, der faldt ud af min store landsmands sjæl og blev hængende i min, og jeg ville nødig, der skulle være noget i det, der skulle være ham til hinder, der hvor han nu er." – Der var kommet min Napoleons-sanger tårer i øjnene, og hans røst var bevæget; men med rolig kraft betvang han denne bevægelse, idet hans blik faldt på statuen. Det var som om han følte sig forvandlet til den grublende helt, hvis hemmelige tanker han ville være tolk for. Med en mørk, tragisk mine og med armene tæt over kors, ligesom billedstøtten, han stod for, udbrød han med dyb røst:

"Hvad sker, *må* ske – hvad komme skal, *må* komme –
Nødvendighed! din jernlov jeg forstår.
Ej dårers kløgt mig rokket har et hår:
Min stjernes sidste højheds-nu *var* omme.
Én vilje min i malmkraft overgår –
Én dom har overvejet mine domme –
Én tankes lyn min tankehær nedslår –
Én ørnekraft mig højt i skyen når –
Hvor skæbnen har henkastet mig – jeg står;
Men verdens hæres sejrsskrig – var tomme.

Du eneste forstand, jeg ej kan måle!
Du eneste natur, jeg kalder stor!
Du dunkle vilje, på hvis magt jeg tror!
Du skjulte tvangslov, friest ånd må tåle!
Er selv du tanken i den plumpe jord?
Er sjæle dig insekter kun på nåle?
Er du den urgrund uden savn og spor,
Som elementers afgrundsdyb ibor? –
Var alle verdner glimt, der fra dig fo'r –
Hvi har du slukt i mig din lynildsstråle?"

Jeg studsede over den ild og kraft, hvormed den omvankende italiener fremsagde disse strofer; men jeg tav betænkelig, og den glødende improvisator syntes at læse en tvivl i mine miner.

"De tror mig ikke, *signor padre!*" sagde han med et vemodigt smil og strøg hånden over ansigtet, ligesom han ville udslette de mørke, tragiske træk, der var blevet stående i hans ansigt. – "Jeg ville måske selv anse det for en drøm, hvis jeg ikke havde et blivende minde fra disse mærkelige dage. Hvad jeg endnu kan fortælle dem om mit eventyr for 14 år siden på St. Helena, er snart sagt" – tilføjede han og ordnede sine gipsfigurer på brættet, uden at ville modtage min indbydelse til at blive længere. – "Næste dag havde jeg forsynet mig med en bådshage, for ved hjælp af den at vove det sidste farlige forsøg på at bestige fjeldpynten. Jeg havde beredt mig til døden, som sædvanlig, og havde fast besluttet ikke denne gang at forlade min fjeldtrappe, førend jeg havde talt med den store fange og meddelt ham min enfoldige redningsplan. – Ak, herre! hvad formår et menneske og selv den hellige Christophoro mod hvad *Padre eterno* siger nej til? Det måtte selv den største mand i vor

tid bekende. At han dog lige så lidt, som jeg, havde opgivet håbet, og at han rimeligvis havde bemærket mine anstrengelser og måske ventet sig noget af min hengivenhed, skulle jeg næsten tro. At hans blotte navn og hans person i frihed på Europas eller Amerikas fastland ville have været mægtigere, end alle hans fjenders hære og flåder tilsammen, det var lige så fuldt hans egen, som det var hans fjenders og hele Europas overbevisning. Hvad hans fjender røbede frygt for, ved hans strenge og ængstelige bevogtning, det havde han selv vidunderligt bevist muligheden af, ved sin tilbagekomst fra Elba og de hundrede dages mirakel. Han har selv tænkt på dette den dag, da jeg ved et dristigt spring håbede at svinge mig op på fjeldet ved hans side. Jeg stod ham endnu nogle trin nærmere, end den forrige dag, på et nylig udhugget fjeldtrin, med min bådshage i hånden. Der var kun et lille klippestykke imellem os; men det hang helt ud over mit hoved. Jeg hørte hans røst så tydeligt over mig, at næsten intet ord undgik mig. Han improviserede i sit modersmål – hvad jeg kun, som et svagt ekko, kan gentage:

"Jeg ved et ord, som verdens lænker sprænger,
Ét ord, som rummer hvad jeg har i hu.
Det ene ord jeg ud i verden slænger –
Og mine fjender skal forgå med gru!
Det gennem millioner sjæle trænger –
I det endnu en verdens skæbne hænger –
Ét fodtrin kun på faste land – ej længer! –
Mit navn, som gnist, min tankes mine sprænger –
Og – verden ligger for min fod endnu."

"Omtrent således lød den store fanges røst i mit øre. Med en styrke og begejstring, som jeg aldrig før eller siden har følt mage til, huggede jeg min bådshage i klippestykket over mit hoved og svingede mig op over fjeldpynten med et: *Viva il Imperadore!* Det svimlede for mine øjne – men jeg så ham – således som jeg ser ham endnu og aldrig skal glemme ham så længe jeg kan mindes noget i verden. Han kom mig vel ikke i møde – han rystede endog på hovedet og vinkede mig tilbage med sin hånd; men der var – jeg tør næsten sige – et beundrende udtryk i hans usigelig kærlige mine. Jeg stod på randen af afgrunden og ville styrte hen for hans fod. I det samme knaldede et musketskud i mine øren. Jeg følte mig såret – og styrtede baglæns ned over min fjeldtrappe, med et gentaget *Viva il Imperadore* på læben, men uden klar bevidsthed. Da jeg kom til live igen, var jeg som sønderknust. Nogle buske havde uden tvivl standset mig i faldet. Jeg havde kun brudt én arm og ét ben, og hvad var det mod synet af den mine i verdensbetvingerens åsyn? – Jeg lå på et engelsk lazaret og blev bevogtet som en livsfange. Jeg vandt både mit helbred og min frihed igen. Man betragtede mit eventyr som et hensigtsløst foretagende, som kun nysgerrighed og national-forfængelighed havde forledet mig til. – Jeg vandrer atter verden rundt, med mine guder og helte. Jeg er en ringe omløber. Men – den største helt i verden har studset ved min *salto mortale* og set mildt til mig. – *Adio, signore! l'ho veduto!*" (Jeg har set ham) –

Med disse ord løftede den raske korsikaner fjælen med gipsfigurerne på sit hoved – og gik så stolt ud af døren, som om han selv havde været med til at erobre verden; dog mærkede jeg

nu, at han trådte lidt stift på den venstre fod og bevægede den højre arm noget tvungent.

Nye eventyr og fortællinger

(Kakkelovnskrogs-historier)

(1847)

Forerindring til "Nye eventyr og fortællinger"

De småfortællinger, nærværende bind indeholder, kunne man måske, for at betegne deres karakter, kalde *Kakkelovnskrogs-historier*. Der er nemlig sådanne fortællinger, der til dels er fremstået i hyggelige vinteraftens-kredse, på opfordring til "at fortælle en historie". De er kun beregnet på den opmærksomhed, man vil skænke en kort meddelelse af et tegn eller en eventyrlig begivenhed, hvori udmalingen af en enkelt situation eller et eller andet mærkeligt karaktertræk er formålet. De er som oftest udsprunget af den stemning, der gerne tillader fantasien at dvæle ved den dunkle, hemmelighedsfulde side af menneskenaturen – uden at lade den prosaisk bortforklarende forstand gribe forstyrrende ind i fremstillingen – men dog derfor ikke bortfjerner den psykologiske mulighed, der giver ideens højere sandhed skikkelse i de åndelige fænomeners verden. Som oftest slutter disse fortællinger sig til virkelige familiesagn eller er frie modificeringer af, hvad der i sin oprindelse tilhører traditionen og folkefantasien.

Sorø i september 1847.

B. S. Ingemann

Frøbenet

Den gamle mø'et Ellen sad en aften 1820 i borgestuen på det fordums kloster, nu herregården, *** og fortalte eventyr. Alle gårdens tjenestepiger lyttede opmærksomt dertil, og de to unge frøkener på herregården, Ulrikke og Agnes, stod med deres muntre fætter, den unge baron von K. og hørte derpå. Lampen på bordet oplyste den gamle Ellens rynkede ansigt, og baron Anton hviskede for at forskrække de unge frøkener: "Det er jo en aldeles komplet heks!" Da frøkenerne og deres fætter var trådt ind i borgestuen, begyndte netop mø'et Ellen en ny historie, som hun kaldte "Eventyret om prinsessen med rottehalen," omtrent af følgende indhold:

Der var en overmåde dejlig prinsesse i det land Samarkand (som Ellen ikke vidste hvor lå). Samme prinsesse havde dog ord for at være noget underfundig og hovmodig. At se til havde hun kun en eneste lyde, og det var en mørk stribe i huden over munden. Denne stribe lignede grangivelig enden af en rottehal og var et modermærke, hun var født med. Da hendes højsalige moder dronningen gik frugtsommelig med hende, havde hun på en reje måttet overnatte i et ringe herberg, og der var en rotte om natten løbet over hendes hovedpude og havde berørt hende over munden med spidsen af sin hale. (At denne rotte var en maskeret troldmand eller djævel, ville Ellen dog ikke påstå). Derover var dronningen bleven meget forskrækket, og derfor havde den dejlige prinsesse fået dette fødselsmærke. Hun var det gamle kongepars eneste barn; hun skulle engang være herskende dronning i landet, og ved hende, håbede man, skulle den gamle kongestamme i det land Samarkand atter

skyde grene. Men hvor dejlig hun var, da hun blev voksen gav dog hint modernærke hende undertiden et så ubehageligt udseende, især når hun smilte, at enhver bejler, som havde nærmet sig, trak sig med en uovervindelig afsky tilbage, så snart hun blot smilte – lo hun, var det ikke til at udholde, for så var det som rottehalen blev levende. Da således enhver bejler hastigt tog afsked, følte hun sig højlig krænkede derover og mærkede snart hvoraf det kom. Selv hendes kongelige forældre kunne aldrig lide at se hende smile og bad hende, om muligt, vænne sig af dermed; hun prøvede derpå, men den tvungne alvor klædte hende endnu værre, og når hun længe havde været alvorlig, måtte hun ofte pludselig le højt, helst når hun så eller hørte noget, hun anså for dumt eller tåbeligt, og den latter var det hende umuligt at vænne sig af med, men ved den var det netop, at rottehalen over munden blev mest levende. Forgæves havde man rådspurg alle landets doktorer og lærde mænd. Fra modernærket kunne hun ikke befries, uden man måtte bortskære hele den smukke overlæbe. Man henvendte sig endelig til en "klog kone", som gjaldt for en heks. Hun gav prinsessen et hemmeligt råd, hvorved hun beholdt sin nydelige overlæbe, som rigtignok ikke blev fri for den lille mørke stribe, men hvorved modernærket fik en aldeles modsat virkning på mændene. Ingen mand kunne nemlig siden se hende smile, uden uimodståeligt at hendrages til hende med den heftigste forelskelse. Rottehalen over munden kaldte man nu en lille skælmsk skygge af den hedenske gud Cupidos finger, og det blev mode ved hoffet i Samarkand, at damerne sminkede sig med en lille brun stribe over munden. Hvori det tryllemiddel, prinsessen havde fået anvisning på, egentlig bestod, ville hun

aldrig åbenbare nogen; men hun gemte omhyggeligt på sit bryst en lille guldkapsel, hvori man mente, hun forvarede en amulet. Hun havde en nysgerrig kammerjomfru, der engang fandt lejlighed til at undersøge denne kapsel. Hun fandt kun et lille ben deri, ikke større end et museben; det var spidst i den ene ende, som en syl, og havde i den anden ende en lille hage, som en medekrog. Den samme jomfru havde engang lagt mærke til, at prinsessen en St. Hansnat ikke havde været i seng. Næste St. Hansnat havde hun bemærket, at prinsessen hemmeligt havde forladt slottet kort før midnat. Hun havde fulgt hende i nogen frastand og med forskrækkelse set, at prinsessen var gået til galgebakken tæt ved slottet og der havde syslet med en lille blomsterspade under galgen, ligesom hun opgravede noget. Da prinsessen mærkede hvad kammerjomfruen måtte have udspejdet, blev hun højlig forbitret; dog, for at jomfruen ikke skulle røbe, hvad hun havde set, fik hun den hele hemmelighed at vide og til sin død en årlig pension for at tie. Men hun skal dog ikke have tiet. Efter den kloge kones råd havde prinsessen den første St. Hansnat nedgravet i en æske, der ni gange var gennemstukket med en syl, en levende frø under galgen, medens hun måtte fremsige en formular, hvori der rigtignok var nogle gruelige, gudsbespottelige ord, men som "for resten var meget anstændig". (Denne formular ville mo'er Ellen på ingen måde meddele pigerne.) Næste St. Hansnat havde prinsessen, under samme formastelige "læsning" opgravet den levende begravede frø og fundet den aldeles fortæret af myrer; men dens ben havde hun bragt hjem med sig og deriblandt fundet det lille ben med hagen og den skarpe spids, som hun forvarede i

guldkaflen. Ethvert mandfolk, som hun ubemærket drog til sig med den lille hage, blev næsten afsindig af forelskelse i hende; men hvem hun frastødende berørte med spidsen af frøbenet blev hun straks befriet for, da den således frastødte med stor smerte måtte fly hende i samme øjeblik. Dette trylleri benyttede prinsessen allerførst til at hævn sig på sine tidligere bejlere, der ved deres hastige afsked havde fornærmet hende. Når hun på de store fester, hvorfra de ikke kunne udeblive, under den ligegyldigste samtale, blot kunne komme til at berøre deres arm med sin nydelige hånd, hvori den lille frøbenshage var skjult, blev de på øjeblikket draget til hende af en uovervindelig magt. Den, der før havde fundet det afskyeligt at se hende smile eller le, kunne nu give sit liv for et eneste smil af de læber, hvorover den lille brune skygge så fortryllende sitrede – og den, der så hende smile, kunne give sin ære og næsten sin salighed for et eneste kys af hendes dejlige mund. Den, der endelig var så lykkelig i hendes enlige gemak at kunne kaste sig for hendes fødder og modtage en sådan gunst, der måtte være det allersikreste pant på, at hans højeste håb skulde opfyldes – følte i samme øjeblik et lille næsten umærkeligt prik i brystet, men det gennemskar ligesom hans hjerte med tusinde knive, og i samme nu hans mund berørte den mørke plet over hendes dejlige læber, var det som tusinde rottehaler kildrede ham over hele legemet, og hans ansigt voksede til en uformelig længde. Deraf kom siden den talemåde, at den, der blev skuffet i en glad forventning, blev lang i ansigtet. De ulykkelige prinser rejste beskæmmede bort, og mange af dem gjorde en ulykke på sig. Prinsessen ville aldrig gifte sig, men fandt kun sin glæde i således at drage alle smukke, unge mænd til sig og støde dem

fortvivlede og beskæmmede fra sig. Men ingen talte om, hvad der var hændt ham. Med denne prinsesse uddøde den gamle kongestamme i Samarkand. I det kongelige gravkapel hænger hendes portræt endnu over hendes marmorkiste. Det skal være malet af en af hendes tilbedere, som selv blev afsindig af henrykkelse ved at betragte det, og man tror, der er en fortryllelse ved det, som kommer deraf, at maleren var draget til hende med frøbenshagen og gengav billedet, som han så det i sin forhekselse. Enhver ung mand, som ser det, finder endnu den mørke skygge over hendes overlæbe fortryllende, skønt den unægtelig ligner spidsen af en rottehal. Hvis nogen bliver så indtaget i portrættet, at han vil kysse det på munden, påstår man endnu, han bliver lang i ansigtet, og føler en krilren ligesom af rottehaler over hele legemet. Men det går dog over igen, så snart han kommer i frisk luft. I hint gravkapel skal der for resten være et slemt spøgeri, og man vil mene, prinsessen med rottehalen endnu ikke har fundet fred efter døden.

Hemmeligheden med frøbenet skal imidlertid være meget mere udbredt, end man tror, og mangan frøken og frue skal hemmeligt være i besiddelse af den farlige medekrog med den skarpe, fine spids. Derfor er det, at man endnu så ofte hører om damer, som har en ubegribelig magt over de unge karle og kan gøre dem lykkelige eller ulykkelige i en håndevending. –

Dette eventyr havde moret pigerne i borgestuen. En og anden fandt vel, det måtte være dejligt at eje et sådant lille frøben, men de fleste fandt dog måden, hvorpå det kunne erhverves, alt for farlig og følgerne af dets brug alt for afskrækkende.

Begge de unge frøkener og deres fætter lo ad eventyret og pigernes overtro. Ingen af dem syntes videre at tænke derpå; men en af pigerne i borgestuen fulgte efter den gamle Ellen, da hun gik, for at tale hemmeligt med hende. Men det lykkedes hende ikke; derimod lagde hun mærke til, at mo'er Ellen, på et vink af frøken Ulrikke, var smuttet ind i hendes sovekammer, hvor hun forblev næsten en hel time, og, da hun siden forlod gården, bar hun et halsbånd med en guldlås, som man bestemt vidste havde tilhørt frøken Ulrikke. Herover anstillede pigen allehånde betragtninger og lod sig med en hemmelighedsfuld mine forlyde med, at frøken Ulrikke nok snart ville blive lige så farlig for de unge karle som prinsessen med rottehalen. Denne snak blev imidlertid udleet og glemt; den kom heller aldrig for frøkenens øren.

Frøken Ulrikke var udmærket smuk og havde i særdeleshed en billedskøn figur. Hendes mørke øjne havde undertiden en ild, som er usædvanlig i det nordiske kvindeblik; men hun havde noget koldt og frastødende i sit væsen, og et vist hånligt smiltræk om munden, som stødte enhver fra hende, der ved første bekendtskab fandt hende elskværdig. Det samme havde været tilfældet med hendes fætter, den unge baron Anton R.; der i førstningen havde fundet hende smukkest og mest tiltrækkende, men nu alt mere og mere følte sig hendraget til den yngre opblomstrende søster, frøken Agnes, hvis naive inderlighed og åbne, uskyldige hjertelighed var forbundet med et lyst hoved og det yndigste væsen. Hun var dog endnu først femten år gammel og ikke konfirmeret. Under baron Antons sidste besøg på herregården var frøken Ulrikke besynderligt lunefuld og undertiden bitter i sin spøg både mod søsteren og

sin fætter. Hun lo og spasede langt mere end tidligere, og det fatale smiltræk om munden forlod hende næsten aldrig.

Det var midsommer. Baron Anton skulle den 23. juni tiltræde en udenlandsrejse og havde lovet at komme igen om to år, så snart han kom tilbage fra rejsen. Han var i stor gunst hos de unge frøkeners forældre, som allerede så en tilkommende svigersøn i ham, skønt de endnu ikke vidste, hvem af søstre han ville erklære sig for eller hvem af dem, der havde ham kærest, medens han i det daglige selskabsliv syntes at vise dem begge lige stor opmærksomhed, og de ligeledes begge syntes at have meget til overs for ham. Agnes var for ung og barnlig til endnu at gøre sig selv tydeligt rede for sine følelser; men Ulrikke gennemskuede både hende og fætteren med sit skarpe, opmærksomme blik.

Dagen til baron Antons afrejse var kommet. Han skulle sent om aftenen rejse til nærmeste kro, en halv mil fra herregården, for der samme aften at afvente diligencen.

På Ulrikkes forslag fulgte hele familien ham i den smukke St. Hansaften til kroen, hvor man ville opholde sig en times tid for at se på almuens forlystelser ved den nærliggende kilde og på det smukke syn af de mange blus, der efter gammel skik hver St. Hansnat antændtes på alle højene i omegnen.

På den nærmeste høj ved kroen brændte der dog intet blus; den blev brugt til rettersted, og der stod endnu en stage på højen med det indtørrede hoved af en mordbrænderske, som for nogle år siden var henrettet der. Diligencen udeblev længere end sædvanlig. Man så imidlertid på de folkelige forlystelser og mærkede ikke, at det næsten var midnat. Da diligencen endelig holdt ved kroen, tog baron Anton hastigt afsked med familien,

men savnede frøken Ulrikke, som var gået ud i krohaven for atter at se på blussene. Da hun dog ikke fandtes i haven, formodede man, at hun med præstens familie var endnu engang gået ned til kilden for at se på bøndernes dans. Diligencekusken blæste utålmodigt i sit horn. Baron Anton sagde et hjerteligt levvel til forældrene og frøken Agnes, i hvis øje han så en ufordulgt tåre. Han bad dem mange gange at hilse frøken Ulrikke – og kørte bort. Da diligencen kort efter, i det klare måneskin, rullede forbi den mørke galgebakke, der lå nogle hundrede skridt fra kroen og hvorpå stagen med mordbrænderskens dødningehoved ragede i vejret, medens det lange, mørke hår flagrede om stangen, syntes baron Anton på bakkens top at skimte en kvindelig skikkelse med et langt, flagrende slør, der dog øjeblikkelig forsvandt på den modsatte side af højen. Ulrikkes ranke skikkelse og hvide slør havde et øjeblik foresvævet ham; men han fandt det usandsynligt, at hun ene skulle være gået derop så sent; diligencen rullede af sted, og uden at tænke på det rejste han videre.

Omtrent to år efter denne St. Hansnat, i begyndelsen af maj måned, ventede man på herregården *** et besøg af baron Anton R. efter hans hjemkomst fra udlandet. Den dag, han ventedes, skulle festligholdes med et glimrende bal. Han kom først noget sent på aftenen og fandt hovedbygningen prægtigt oplyst. Hele familien og mange balgæster kom ham glade i møde. Agnes var i hans fraværelse vokset og havde stået til konfirmation sidste påske. Hun var overordentlig yndig i sin simple baldragt og modtog ham med den inderligste glæde. Ulrikke glimrede i en langt prægtigere baldragt, der i særdeleshed fremhævede hendes yppige former. Hun

fremtrådte som en herskerinde i den store forsal, fulgt af en hel del unge herrer, der kappedes om at vise hende opmærksomhed, medens søsteren ganske syntes at forsvinde i hendes nærhed. "Her trækker afskyeligt. – Jeg har glemt mit sjal!" – sagde hun, og de unge herrer var som bortblæste, medens de kappedes om at hente det. Hun trådte nu sin berejste fætter i møde med en artig hilsen, men med en vis kold tilbageholdenhed, som smertede ham. Han erindrede, hvorledes han ved sin bortrejse fra kroen for to år siden havde måttet ile for at komme med diligencen, og ikke fik sagt hende farvel. Han skyndte sig nu med at bede hende tilgive, at han ikke havde ladet diligencen køre og opsat rejsen, for at bringe hende det ønske og udtale det ord, der ved enhver afsked med venner dog altid havde en særegen betydning for ham, uagtet så få tænker på, hvor uendelig meget det lille ord: "Far vel!" kan indbefatte. Ulrikke skiftede farve; men med et ironisk smil bemærkede hun, at hans galanteri havde et sentimentalt anstrøg, som nu vel altså måtte være mode i Paris. Han optog denne ytring med så godmodig venlighed, at hun øjeblikkelig forandrede tonen; hun lagde sin højre hånd på hans arm, medens hun rakte ham den venstre og tillod ham at føre den til sine læber. Idet hun nu hastigt tog sin hånd tilbage fra hans arm, var det som han følte et lille ryk i sit ærme af hendes stålarmbånd, hvorved hans arm et øjeblik, imod hans vilje, kom til at hvile på silkesløjfen ved hendes barm. Hans forvirrede undskyldning besvarede hun med et skælmsk smil og et lille håndtryk. – Han så nu først hvor fortryllende smuk hun var og følte sig øjeblikkelig så henrevet af hendes indtagende pikante væsen, at han næsten forsømte hele den øvrige familie og de

unge venner, der kom ham i møde. Han måtte gøre vold på sin ubegribelige opbrusning for ikke at synes uhøflig eller utaknemmelig. Snart tumlede han imidlertid hen i en hvirvlende dans med frøken Ulrikke i den lyksaligste glædesrus. Man så dem ofte hviske sammen i et sideværelse – og inden midnat var han forlovet med frøken Ulrikke.

De første fjorten dage, han nu tilbragte på herregården, levede han som i en uafbrudt henrykkelsesfeber, og han mærkede ikke, hvorledes den stille, elskværdige Agnes hver dag blev tavsere, og hvorledes den friske rødme på hendes kinder aftog. Forældrene var særdeles tilfredse med forlovelsen. Man modtog lykønskninger fra alle omegnens familier, og der fulgte fest på fest, hvorved baron Anton og frøken Ulrikke var hovedpersonerne. Ved ingen af disse fester var frøken Agnes tilstede; hun undskyldte sig med upasselighed, og det var kun alt for grundet – hendes tilstand blev snart betænkelig: Hun faldt i en farlig nervefeber. Baron Anton spurgte vel hver dag med deltagelse til hende; men han så hende ikke, og han levede så udelukkende i sin lidenskabelige kærlighed for Ulrikke, at næsten ingen anden forestilling kunne gøre sig gældende i hans sind. Snart troede han imidlertid med uro at bemærke, at han ikke var den eneste, der beundrede Ulrikke, men at dette var tilfældet næsten med alle omegnens unge herrer, og selv med den unge, smukke forvalter på gården. Det forekom ham, at hendes mørke øjne tindrede næsten med samme ild, når hun talte med dem eller rakte dem hånden, som når hun henvendte sig til ham, og den unge forvalter nærmede sig hende undertiden med en fortrolighed, der forekom ham upassende. Sin forstemmelse herover kunne han ikke skjule; men det

syntes ingenlunde at være frøken Ulrikke ubehageligt. Hun lo og forsikrede ham, at de indbildske gækkes forelskelse hidtil kun havde moret hende som en højst underholdende komedie. Hun var uudtømmelig i vittig spot over alle disse indbildske herrer, som endnu, efter at hendes forlovelse var erklæret, ikke syntes at have opgivet deres tåbelige forhåbninger. Hun lovede snart at vise dem vintervejen alle til hobe, men kun på den betingelse, at han uden skinsyge ville finde sig i, at hun endnu i nogen tid modtog deres hyldest, indtil hun fandt lejlighed til på en ret pikant måde at vise dem tilbage for bestandig. Denne grille, i hvis udførelse frøken Ulrikke satte en triumf, gik den forelskede fætter, efter nogle indvendinger, dog til sidst ind på, og til bevis på, hvor langt han var fra at nære nogen skinsyge, syntes han med største ligegyldighed at se hende omsværmet af disse tilbedere. Deres tal formindskedes imidlertid hastigt, da flere af omegnens unge herrer pludselig rejste bort, og to af dem netop dagen efter at de havde været til selskab på herregården, hvor Ulrikke fortrinsvis syntes at have begunstiget dem. Med forvalteren på gården tog det en tragisk ende. Efter at han en aften havde haft en fortrolig samtale med frøken Ulrikke i haven, skar han næste morgen halsen over på sig med sin ragekniv.

Det kolde smil, hvormed Ulrikke fortalte baron Anton denne ulykke, gjorde et besynderligt indtryk på ham. Han så alvorligt på hende, men han så nu kun hendes glimrende skønhed og kunne intet bebrejdende ord sige hende. Hun fortalte ham, triumferende og på den mest lunefulde måde, hvorledes hun havde set alle sine tåbelige tilbedere for sine fødder og derpå givet dem så nydelig en kurv, som de kunne forlange.

Nogle dage før brylluppet var bestemt, var det St. Hansaften og netop to år siden baron Anton havde tiltrådt sin udenlandsrejse. En kilderejse var bestemt til den dag. Agnes var kommet op af sin nervefeber og var endnu noget svag; men for ikke at forstyrre familiens glæde, havde hun lovet at deltage i kilderejsen. Da de om aftenen kørte hjem i den store, åbne wienervogn, hvori Agnes sad på bagsædet hos sine forældre, og de to lykkelige elskende alene på forsædet, så de blus rundt om på højene. Kun den store lynghøj ved kroen stod skummel og uoplyst tæt ved vejen. "Det er det fæle rettersted!" – sagde Agnes, og gyste. – "Der står endnu hovedet på stagen!"

Ulrikke lo spottende ad hendes barnagtige angst. Idet baron Anton så derop, erindrede han, hvorledes han samme nat for to år siden troede at have set frøken Ulrikkes skikkelse på toppen af højen. I et overgivent lune spøjte han med hende over at hun vist den nat, efter mo'er Ellens råd, havde begravet en levende frø under retterpælen, for næste St. Hans nat at hente en tryllekrog til mændenes hjerter.

"Fy! Hvor kan De spøge så afskyeligt?" – sagde Agnes – men Ulrikke tav og havde skiftet farve. Men efter nogle øjeblikkes betænkning lo hun højt og spurgte, hvad der bragte ham på det indfald. Han erindrede hende da om mo'er Ellens eventyr og fortalte, hvorledes det den nat et øjeblik havde spøget i hans hoved, medens han indbildte sig at have set sin fortryllende kusines skikkelse på højen. Det forekom ham endnu tydeligt, at det store, hvide slør, som hun også denne aften rejste med, havde flagret om hendes skuldre og udbredt sig som et par uhyre vinger, idet hendes skikkelse forsvandt bag retterpælen.

"Nå ja, om du havde set rigtigt" – sagde Ulrikke med kæk, stolt mine, idet hun fæstede et skarpt blik på ham – "om jeg virkelig havde været nysgerrig eller barnagtig nok til at foretage slige narrestreger – ville du da betragte det som nogen stor synd – eller vel endog som hekseri og trolddom? – Kan der i vor tid endnu være tale om sligt galskab? –"

"Virkelig trolddom tror jeg vel ikke eksisterer" – sagde Anton – "men selv den blotte spøgen med sligt kogleri er mig modbydelig – den forudsætter dog altid en lyst og vilje, som i grunden er dæmonisk."

"Ej, ej, hvor min tilkommende hr. gemal tager den spas højtideligt!" – udbrød Ulrikke med latter – "hvor dog selv ret gode hoveder i visse stykker kan være forskruede og tåbelige! – Jeg skulde næsten tro, du kunne holde mig for en slags virkelig moderne heks, hvis jeg tilstod dig, at jeg havde et ugleben eller et torskeben eller et virkeligt frøben hos mig med en krog til at angle hjerter med –"

"En sådan tryllekrog har du virkelig" – svarede Anton – "men den er du født med i din hånd og dit øje og din hele fortryllende skikkelse, og den har du aldrig behøvet at hente under galgebakken."

"For to år siden syntes jeg dog at have tabt den medfødte tryllekrog, du er så artig at tillægge mig," – svarede hun – "hvad om jeg da var blevet overtroisk af en hemmelig faible for en vis ung herre og havde vovet min salighed eller dog min sunde menneskeforstand for at finde et middel til at drage ham til mig, hvor urimeligt det var –"

"Så var det unægtelig en heroisk handling, som jeg måtte påskønne" – svarede Anton – "men så måtte du dog vel først

have prøvet dette tryllemiddel, inden du fandt det probat og anvendte det for alvor, og det kunne være farligt – –"

"Farligt for prøvekludene, hvis det var andet end narrestreger, men hverken for mig eller dig. Se!" – vedblev hun – "hvad synes dig om dette lille ben? – Om det er af en ugle eller flagermus eller frø, overlader jeg til din lærdom at bedømme." – Med disse ord fremtog hun af sit etui i det lyse måneskin noget, der lignede et fint ben af et lille dyr; det var spidst som en nål og havde en lille hage i den ene ende. "Hør nu, og gys over den forskrækkelige historie!" – vedblev hun med et overlegent smil – "med denne krog rykkede jeg dig virkelig lidt i ærmet, straks da jeg så dig efter din hjemkomst ved ballet; mit armbånd tog fat med, og det mærkede du; men dermed har jeg umærkeligt og for spas nappet alle de unge herrer i ærmet, som har gjort kur til mig for alvor og ganske mærkeligt." – Hun lo og svingede den lille krog med hånden. "Se! Med denne tryllestav behersker jeg dig endnu, hvis du ikke altid vil være så artig at indrømme mig den medfødte hjertekrog i hånd og øje."

"Nej, lad mig dog se!" – udbrød Anton – "jeg tror virkelig, det er halebenet af en tudse. –"

"Fy, nej, kun af en levende begravet frø; men tag dig i agt! Rør ikke ved spidsen! Så går kærligheden over eller bliver til desperation – og så kan det gå dig i morgen, når du rager dig, som den sølle forvalter."

Halvt i spøg og halvt i harme snappede han det lille ben ud af hendes hånd og betragtede den spidse krog, der nok dannedes af dyrets rygben. Med humoristisk lune ville han tilbagetrænge sin indignation over den hele fatale spas og over den ligegyldighed, hvormed hun omtalte det ulykkelige offer for

hendes forfængelighed. "Kom nu nogen og sig, romantikkens og hekseriernes tid er forbi!" – udbrød han – "her holder jeg gud Amors tryllestav i min hånd, og ve den, jeg rører med spidsen! – Er du bange? Ulrikke!"

"Rør mig ikke! Stik ikke vor kærlighed ud! – Rører du mig med spidsen, er det i det mindste ikke galant – og artighed forlanger jeg af den, der vil være min brudgom."

"Hvem kan tænke på slige hensyn! – Når man er en mægtig troldmand og svinger en guddoms tryllestav i sin hånd" – vedblev Anton i samme lune – "så er man jo et blindt redskab for den guddommelige eller dæmoniske magt, hvis ånd har udkåret os til sit organ. Sel!" – vedblev han i eksalteret lune – "her kører jeg på gud Amors triumfvogn, med et frøhaleben i min hånd, som hans scepter – jeg lukker mine øjne, som den blinde gud, og lader hans pil ramme det hjerte, han har udset til at såres!" – Han lukkede sine øjne og fægtede nu i blinde til alle sider med det lille frøben.

"Av! Du stak mig virkelig afskyeligt!" – udbrød Ulrikke, forbitret, og slog ham hårdt over hånden, så han tabte det lille ben og glemte spasen, medens han bekymret udbrød: "Det kunne dog aldrig gøre ondt? – Er du virkelig vred? kæreste Ulrikke!"

"Det er ude imellem os!" – sagde Ulrikke i den heftigste tone med blussende kinder, idet hendes øjne flammede vildt. – "Den, der således kan fornærme mig, som min brudgom, vil blive en utålelig tyrann som ægtemand. – Det er alvor! – Jeg elsker dig ikke mere – jeg afskyr dig –"

Forgæves søgte Anton og hele familien at tale den forbitrede frøken Ulrikke til rette. Enhver, der ville berolige hende, stødte

hun voldsomt til side, og hun truede med at springe ud af vognen, hvis hun længere skulle sidde ved baron Antons side. Hun skiftede plads med sin fader og satte sig i en krog af vognen, hvor hun lukkede øjnene, som om hun ville sove; men månen oplyste hendes ansigt, og man så med uro og spænding, hvorledes minespillet afvekslede mellem gråd og krampagtig latter. Hun syntes virkelig farligt syg. Da hun kom hjem, fantaserede hun og blev bragt til sengs. Uagtet lægen boede i nærheden, kunne han dog ikke komme før det var morgen, og da havde sygdommen allerede udviklet sig til en alvorlig galdefeber. Hun stirrede vildt om sig og kendte ingen, undtagen Anton, som hun dog altid voldsomt stødte fra sig, når han med deltagelse ville nærme sig hendes leje. Hun påstod, han havde stødt hende tusinde dolkestik i hjertet med det ulyksalige, forkoglede frøben. Snart råbte hun, at hun var en troldkvinde, som skulle levende brændes; snart troede hun, at hun allerede lå på bålet; undertiden sprang hun op og flagrede med armene som vinger, og snart igen påstod hun, at hun var et spøgelse, og at hun var prinsessen med rottehalen, som nu gik igen. Hun kom ikke mere til samling, og fjorten dage efter den St. Hansnat var hun død.

Kort efter døde også gamle mo'er Ellen. Bryggerspigen på herregården, den samme, som for to år siden havde opdaget Ulrikkes hemmelige sammenkomst med denne kvinde, nikkede nu hemmelighedsfuldt og lod sig forlyde med, at der måske kunne være mere i frøken Ulrikkes sidste feberdrømme, end man ville tro.

Baron Anton rejste atter et helt år udenlands for at overvinde det nerverystende indtryk, Ulrikkes pludselige sygdom og død

havde gjort på ham. Hans lidenskabelige kærlighed til hende forekom ham mere og mere som en fantasiforvildelse, medens hans første inderlige følelse for den stille, elskværdige frøken Agnes med stedse voksende magt trådte frem igen i hans sind.

Næste efterår, så snart han var kommet tilbage fra rejsen, erklærede han sig for hende. Hun tilstod ham, at hun i tre fulde år havde elsket ham i stilhed og nær var død af sorg dengang han blev forlovet med Ulrikke.

Da deres bryllup stod på den gamle herregård, fortalte bryggerspigen i borgestuen eventyret om prinsessen med rottehalen, og nogle mente, det var godt, at mo'er Ellen nu var død, og at hun nu ikke længere kunne lære de unge piger kunsten med frøbenet.

Linnedsamlersken

Pastor S. Sørensen i Skovsømagle opholdt sig i året 1806, som teologisk kandidat, i København. Han havde tinget sig i kost hos en gammel, skikkelig præsteenke, madam Winther, i Lille Kirkestræde. Her havde han kun et eneste værelse på tredje sal med indgang fra trappegangen. I hans værelse var der dog en anden dør, der gik ind til et sideværelse; men den var blevet låset fra den modsatte side, og hans seng var sat for den, så der ikke var gennemgang. Indenfor denne dør havde værtinden et meget stort værelse på fire fag, men som kun brugtes til pakkammer så vel som til klæder og linned. Den flittige kandidat havde kun få bekendte; han sad næsten altid hjemme ved sine bøger, når han ikke gav time-informationer, og hver middag spiste han og drak kaffe med den gamle madam Winther. Når han trådte ind i hendes værelse, fandt han hende altid ved rokken, som hun kun satte til side, når der var anrettet. Alle fire vægge i hendes dagligstue var behængt med fint spundet horgarn i nøgler og net. Foruden sin stille logerende og en gammel tjenestepige, som besørgede husholdningen, så hun kun to andre mennesker, nemlig en hørkræmmer og en linnedvæver, som regelmæssigt den første dag i hvert fjerdingår gjorde afregning med hende og modtog betaling for, hvad der i kvartalets løb var leveret hende af varer og af arbejde.

"Hvor De dog er umådelig flittig, gode madam Winther!" – sagde kandidaten næsten hver dag, når han kom ind for at spise; og hun hilste ham venligt med et halvt suk, uden at tage foden fra rokken førend i det øjeblik, maden stod på bordet. –

"Men hvad bruger De alt det garn til?" spurgte han da som oftest.

"Ih, hvad andet, allerbedste hr. Sørensen, end til linned!" – svarede hun da gerne; – "den Guds gave kan man aldrig have for meget af." – Han fik da en lang historie om hendes ungdom, og hvorledes hun fra sit femte år havde spundet på den selv samme rok og selv spundet hver tråd til sit udstyr – og, da hun blev præstekone på landet, ikke alene besørget selv den vidtløftige landsbyhusholdning, men ganske alene spundet hver tråd til sine tre døtres udstyr. Denne hendes levnedsbetællelse endte da gerne med, at hun græd, medens hun fortalte ham, hvorledes alle tre døtre var døde inden deres bryllup. Hvad der så trøstede hende igen, var altid den tanke, at de alle tre havde spundet en lige så fin hørgarnstråd som hun selv, og at hun ikke havde skilt sig ved et eneste stykke linned eller dækketøj, som de kære børn havde spundet garnet til, samt at hun Gud ske lov selv endnu kunne spinde over et pund garn om ugen og hvert år lade forfærdige lige så mange sæt dækketøj af de fineste mønstre, som da hun var ugift og i sin kraftigste alder.

"Men, kære, gode madam Winther!" – gentog da kandidaten – "jeg kan kun ikke begribe, hvad De bruger alt det linned og dækketøj til; De lever jo ganske ene og holder aldrig selskaber, og De vil jo ikke sælge det ringeste til kræmmerne."

"Hvad jeg bruger det til? allerbedste hr. Sørensen! – hvor kan De spørge derom? Ser De ikke altid det hvideste dækketøj på mit bord? Og det fineste linned bærer jeg altid, med respekt at sige, på mit legeme; men hvad jeg ikke daglig bruger, det samler jeg i mine linnedskabe og udlufter jævnlige og lader det

vaske hvert syvende år – men sælge det! – Gud bevare mig nådelig, allerbedste hr. Sørensen! – Ingen fornuftig husmoder skiller sig ved sit linned."

"Men hvor får De plads til det?"

"Jeg takker min Gud og opholder, bedste hr. Sørensen, at jeg har råd til at bebo denne rummelige huslejlighed. I de første ti år vil der endnu være plads nok i salen til mine linnedskabe, og under Gud mig liv og helbred til at spinde og gøre lærred i tyve år til –"

"Men, allerbedste madam!" – afbrød han hende – "til hvad nytte opdynger De alt det?"

"Ih, min Gud!" – vedblev hun – "gives der da nogen nyttigere ting i verden end fint og propert linned? Og De, som er en gudfrygtig ung mand, som snart skal være præst, kan de tvivle på nytten af Guds herligste gave og af den stille, huslige flid?"

"Men De, som har været præstekone, har De glemt hvad der står om himlens fugle? – De spinder ikke, de væver ikke, de samler heller ikke drejl i linnedskabe" – indvendte kandidaten.

"Om jeg kender min Bibel? Jo det må De tro! Men De forandrer det kære Guds ord, bedste hr. Sørensen!" – vedblev hun da ivrigt og hentede sin Bibel, – "det sted om fuglene vil jeg dog ikke efterslå – det kender vi nok: men husker De stedet i Daniels 10, 5. om den mand, profeten så iført linnede klæder og som jo var Vor Herre selv før hans åbenbarelse i kødet."

"Nej, kære madam Winther, det var en skabt engel, efter hvad teologerne af sammenhængen må slutte." –

"Lige meget! Han har dog linnede klæder, ligesom alle de engle, vi læser om, der kom i hvide klæder til menneskenes børn – og kan De nægte, at der intet herligere gives i himmel og på

jord til at arbejde for med sine hænder, end det velsignede linned? Husk på stedet hos Marcus i det 14. kap. 51. og 52. vers om den unge karl, som var klædt med et fint linklæde på sit bare legeme og som vist også var en engel! Ikke at tale om den rige mands dragt i Lucas 16, 19. og det mærkelige sted i Johannes Åbenbaring 15, 6. om de syv engle, som var iført rene og skinnende linklæder, ombundet omkring brysterne med guldbælter."

"Bedste, kære madam Winther, jeg tror sandt for Herren, De læser kun Deres Bibel for så vidt den handler om linned, og at selv Deres gudsfrygt og hvad der er det ene fornødne, til sidst kun bliver Dem horgarn, drejl og særker. Tænk dog, for Guds skyld, på andre ting i verden! Ellers bliver det en fiks ide hos Dem, og De kan komme til at gå igen efter døden i Deres linnedkammer; for hvor vor skat er, der er vort hjerte og vor sjæl. Løsriv Dem for Himlens skyld fra dette afguderi! Læs dog engang imellem også smukke verdslige bøger! Må jeg ikke låne Dem nogle af mine!" –

"Læse? Hvad tænker De på, allerbedste hr. Sørensen! Hvor skal jeg få tid til at læse, undtagen om søndagen? Og da holder jeg mig til Bibel og postil: de forleder ikke til afguderi, ved jeg, og hvor kan der være noget ondt i, at jeg da fornemmelig mærker mig de steder, der kan oplive og styrke mig i min daglige gerning, og at jeg glæder mig over den glans, hvori det kære Guds linned skinner både i himmel og på jord fra de hellige profeters og apostlers tider." –

Således omtrent kunne hun hver dag vedblive til hun havde spist sin middagsmad og drukket sin kaffe, hvorpå hun atter

satte sin rok i gang, medens hr. Sørensen tog afsked og gik til sine bøger.

En søndag eftermiddag havde han dog fået hende overtalt til at give sine tanker en anden retning. Han havde talt med hende om hendes forlovelsesdage og hendes kærlighed til hendes afdøde mand, og i den stemning, hun nu var kommet i, ville han læse Aksel og Valborg for hende; men han kom ikke længere end til det sted, hvor klædet skæres over imellem de adskilte elskende. – "Det var et linklæde" – udbrød da madam Winther – "et fint, skinnende linklæde, ikke sandt?" Og nu kunne hun ikke tænke på andet.

Således gik det hver gang den omhyggelige kandidat, der virkelig frygtede for den uhyre ensidighed i den brave kones tænkning, ville tale med hende om andre ting og give hendes fantasi en anden retning.

Dels for at modarbejde hendes ensidige kærlighed til linned og dels af en vis forkærlighed, han selv havde for uldne nattrøjer, påtog han sig undertiden i en halvt ironisk stemning at udvikle hende sin teori om uldens langt større vigtighed for verden, og ville bevise hende historisk, at ikke alene den så almindelige brystsyge her i Norden, med så megen anden skrøbelighed, men selv de nyere tiders overforfinelse og sædelige fordærvelse var kommet ind her i landet ved brugen af linned, medens vore forfædre, der gik med uldskjorter og aldrig kendte linned, var langt større, stærkere, friskere og i mange måder sædeligere end den nærværende generation.

Dette ville hun meget nødig indrømme ham, medens hun af Bibelen ville bevise ham linnedets tidligere brug i verden og blandt andet anførte stedet i Første Krønikernes 4, 21. om en hel

slægt af linnedvævere. M heri blev hun med megen lærdom slået af marken af kandidaten, der påstod, at det arbejde, hvorefter denne slægt var berømt, bevisligt var bomuldsarbejde, og han benyttede meget spidsfindigt dette hendes citat til at bestyrke sin berømmelse over ulden, hvortil han, på grund af navnet, også halvt henregnede bomulden. Hans bekymring over den brave kones fortabelse i hendes verdslige syssel var imidlertid alvorlig. Hvad der endnu mere forøgede hans uro for hende og næsten gjorde ham opholdet i hendes hus uhyggeligt, var den omstændighed, at han ofte om natten blev vækket ved en puslende lyd i det store pakkammer, hvortil døren fra hans værelse var spærret med sengen. Det forekom ham, at der ofte efter midnat blev lukket skabe op og i, medens der hele timer ligesom blev udpakket eller indpakket linned.

"Nu går dog Deres flid og iver alt for vidt, gode madam Winther!" – sagde han en middag – "når De ikke engang under Dem ro til Deres nattesøvn for det ulyksalige linned."

"Hvorledes det? allerbedste hr. Sørensen! Jeg ligger såmænd i min seng hver aften kl. ni og sover hver morgen til kl. seks. I mine unge dage sad jeg hver morgen kl. fem ved min rok; men noget gammel bliver man dog altid med tiden."

"Ja så!" – svarede kandidaten og studsede – "det må altså være pigen, der pusler om natten i det store pakkammer med Deres linned og dækketøj."

"Pigen! Gud fri mig! Hun sætter aldrig sin fod der, uden jeg selv er med. Låsen er dirkefri, og jeg udleverer aldrig nøglen til nogen moders sjæl; den ligger hver nat under min hovedpude. De må, så visselig, have drømt, hr. Sørensen!"

"Ja, enten må jeg drømme med åbne øjne eller De må sukke og arbejde i søvne, gode madam Winther! Men i nat ved jeg, drømte jeg ikke; jeg havde endnu ikke slukket mit lys, da vægteren råbte: "Ræk os din hånd, o frelsermand, så vorder byrden let!" Det er klokken et, som De ved – men Deres gang og selv det lille suk, De undertiden uvilkårlig udstøder, hørte jeg tydeligt i værelset ved siden af mit – og det var ikke lette byrder, De slæbte ud og ind af skabene; det kunne jeg høre på den tunge, hule lyd, det gav."

"Herre, min Gud!" – udbrød madam Winther og brast i gråd – "De havde dog ret! Min sjæl har aldrig fred for det linned. I nat havde jeg et svært arbejde med at tælle det alt sammen i tankerne, eftersom jeg vidste det lå på hver hylde i hvert skab; jeg faldt først sent i søvn og må vel have drømt det samme; for da jeg vågnede, lå jeg i en iskold sved og var næsten afmægtig af træthed; men jeg lå i min seng – nøglen var under mit hovedgærde, og mine sko stod, som sædvanlig, omvendt for sengen med hælene indad, som jeg altid sætter dem inden jeg lægger mig til ro. Gud hjælpe mig, allerbedste hr. Sørensen!" – vedblev hun med et dybt suk. – "er jeg da virkelig blevet til et spøgelse selv førend jeg er død! – Jeg husker nok, De truede mig engang med, jeg ville komme til at gå igen i mit linnedkammer efter døden, fordi jeg har gjort det kære linned til min afgud – for hvor et menneske har sin skat, der må hans sjæl jo være. Men De er en lærd mand – sig mig på Deres samvittighed – tror De, det er muligt, at man således kan være bemærkelig på et andet sted, end hvor man virkelig er, og man på en sådan spøgelsesagtig måde kan give sin sjæls nærværelse og sysler til

kende, hvor man dog blot er til stede med sine fredløse tanker?"

—

Hun sagde dette i en slags spænding og selv i et andet sprog, end der var hende sædvanligt.

"Nej, for pokker, det tror jeg ikke" – svarede Sørensen og studsede – "men jeg tror, De ligefrem går i søvne, uden at vide det, og vågner først, når De er kommet tilbage igen og virkelig har været i linnedkammeret."

"Ak, gid det dog ikke var værre! allerbedste hr. Sørensen!" – bad hun ængsteligt – "tjen mig i at tage nøglen til mit linnedkammer ind til Dem i nogle nætter! Så ved jeg da, at jeg ikke kan komme virkelig derind, og så vil med Guds hjælp det pusleri få ende."

Kandidaten fjede hende deri. I tre nætter havde han den store pakkammernøgle inde hos sig. For at ingen fremmed skulle bemægtige sig den, havde han måttet love den gamle at lægge den under sin hovedpude.

Den første nat sov han roligt og mærkede intet. Den anden nat vågnede han ved den samme puslen og syslen i sideværelset, som han før havde bemærket. Han greb straks efter pakkammernøglen under sin hovedpude og fandt den liggende på sit sted. Denne puslen var nu også ophørt, og han mente, det dog muligt kunne have været en drøm med en gentagelse af, hvad han før virkelig havde hørt på denne tid af natten. Vægteren havde just råbt et. Han talte intet derom til madam Winther; men tredje nat på samme tid troede han atter længe at have hørt den uhyggelige puslen i sideværelset. Han var dog blevet liggende stille med lukkede øjne og havde lyttet. Endelig ophørte den fatale lyd; men noget efter syntes han, at

hans hovedpude bevægede sig under hans hoved, og han hørte et dæmpet suk. Det var en måneskinsnat; han lå med ansigtet mod den spærrede dør, for ikke at forstyrres af månelysen. Efter nogen betænkning vendte han sig pludselig, og så nu en kridhvid skikkelse svæve gennem stuen og forsvinde ved gangdøren, som der faldt skygge over fra hjørneskabet. Han så ikke døren bevæge sig; men han syntes at høre en sagte klirren ved låsen. Han stod op for at undersøge det hele. Den store pakkammernøgle lå ligesom forrige nat under hans hovedpude – og gangdøren var lukket i lås. Hans dørnøgle hang på sømmet ved hjørneskabet. En mulighed var det, at den skinnende hvide skikkelse, han troede at have set, havde været madam Winther i sit hvide nattøj, der i ubevidst søvngængertilstand havde været i hans kammer, hvortil hun instinktmæssigt kunne have benyttet sig af sin egen nøgle til stuen; men hun måtte da vel have været der to gange samme nat, først for at hente pakkammernøglen under hans hovedpude, og siden for at lægge den der igen; for at hun eller nogen anden måtte have været i pakkammeret den nat, kunne han ikke tvivle om.

Det hele eventyr satte ham dog i en besynderlig stemning. Næste dag holdt han en alvorlig advarselstale til madam Winther over hendes afgudsdyrkelse, som han kaldte det, med det fordømte linned, og han besluttede at flytte ud af huset den følgende dag.

Sidste nat, han sov der i huset, vågnede han ved samme time, imellem tolv og et, ved samme hemmelighedsfulde puslen og travlhed i linnedkamret. Det formentlige søvngængereri havde nu modtaget en vis spøgelsesagtig skikkelse i hans fantasi ved værtindens gentagne forsikring, at intet levende menneske og

hun nu heller ikke selv på nogen bekendt naturlig måde kunne komme derind, når han selv havde nøglen under sin hovedpude og lod sin dørnøgle sidde i sin lukkede dør. Dette havde han også denne aften iagttaget. Uvilkårligt havde han nu fornemmet en ham hidtil ubekendt gru for en naturhemmelighed, som han ikke kunne forene med sine begreber, men om hvis mulighed den gamle så ængsteligt havde spurgt ham. Han fo'r op med heftig uro og kom med albuen til at støde til døren, som spærredes af hans seng og som gik ind til linnedkamret. Han troede, den var tillåset; men dette måtte ikke være tilfældet – den sprang helt op, og den lange, dybe linnedsal lå, halvt oplyst af månelys, for hans øjne. Han stirrede forbavset derind, men så kun skabe og borde. På alle bordene lå der store stabler af linned, og et af skabene syntes ham stod åbent; men der var dødsstille, og han så intet menneske. Han rejste sig halvt op i sengen for at trække døren til, og hans blik faldt derved til en krog af stuen, som det svageste månelys oplyste. Her så han nu pludselig den samme hvide skikkelse, der forrige nat var svævet gennem hans stue, og han troede tydeligt at kende sin værtindes magre, blege ansigt, kun var det endnu blegere end sædvanlig. Hun stod ubevægelig som et marmorbillede og vendte de dødt stirrende øjne imod ham. Han trak døren hastigt til og bandt den fast forinden med sit halstørklæde; han lagde sig tilbage i sengen, men kunne ikke sove; han syntes atter at høre en sagte puslen derinde, som dog øjeblikkelig ophørte. Den store nøgle lå under hans hovedpude. Hun må dog gå i søvne, og har måske en hovednøgle til linnedkamret, tænkte han – men billedet af den stirrende skikkelse syntes ham dog for skyggeagtig til at være et

virkeligt menneske; det vedblev at stå ængstende for hans fantasi, og han lukkede ikke et øje den hele nat.

Uden nærmere at undersøge denne sag og uden at forurolige den brave gamle kone med videre meddelelser om sit natlige eventyr, flyttede han, efter sin bestemmelse, næste dag ud af huset.

Kort efter blev kandidat Sørensen præst på landet. I året 1808 opholdt han sig nogle dage i København, og da han en morgen gik igennem Lille Kirkestræde, så han uvilkårligt efter sin gamle studenterbolig. Det grå bindingsværkshus var forsvundet, og i dets sted stod der et halvopført grundmuret hus på tre etager, men uden tag og vinduer. Det forrige hus var brændt i bombardementet 1807. Han erkyndigede sig om sin gamle værtinde og opsøgte hende i hendes daværende bolig i Nyhavn. Han fandt hende mild og venlig, som altid ved sin rok, og – som han syntes – med et meget gladere ansigt end nogensinde før. Det gamle vanesuk havde hun dog ikke aflagt. "Ak! velkommen, allerbedste hr. pastor!" – udbrød hun og rakte ham den ene hånd, uden at rejse sig fra rokken, medens hun bad ham tage plads i stolen ved siden af sig. – "Gud ske lov og tak, jeg ser Dem igen, kæreste hr. Sørensen!" – vedblev hun – "jeg har meget at takke Dem for; næst den kære Gud velsigner jeg Dem hver dag siden i fjor efterår. De havde ret: Det linned og det pakkammer var min ulykke; jeg havde aldrig fred for det, og jeg var bange for, jeg allerede på en måde gik igen for det, som et spøgelse i levende live; men så sendte Vor Herre os de engelskmænd, som tog vor flåde og brændte vor by – og det var min frelse. Alt mit linned brændte, Gud ske lov! på det nær, jeg havde til daglig brug – og siden tænker jeg aldrig mere på at samle linned eller

spinder en tråd dertil." I det samme snurrede hun ivrigt sit rokkehjul.

"Men min Gud og fader! De sidder jo ved rokken endnu, som altid" – udbrød hr. Sørensen – "og De har jo næppe tid til at tage hånden fra tråden for at række mig den."

"Allerbedste hr. Sørensen! Luk dog Deres velsignede øjne op og se! – Jeg takker min Gud for tabet af det ulyksalige linned, og jeg glemmer aldrig Deres gudfrygtige ord – nu spinder jeg kun uld." – Hun viste ham en hel dragkiste med uldgarn og en del uldne trøjer, hvoraf han måtte modtage en til foræring. Han rystede på hovedet med et ironisk smil og roste den fortræffelige trøje, men opgav muligheden i at bringe hendes omvendelse videre end fra linned til – uld.

Glasskabet

Den rige handelsmand mr. Seyfert i London var blevet enkemand. Han var en særling og lidet yndet, da han gjaldt for en kold egoist og hjerteløs pengemand, der ingen andre menneskelige pligter erkendte end punktlig opfyldelse af, hvad der var lov og ret i landet. Han var kun nogle og tredive år; hans rolige, uforanderlige ansigt var som udhugget af sten. Han var udelukkende forretningsmand og påstod med en slags stolthed, at alt, hvad man kalder fantasi og følelse, var en forskruelse og sygelighed, som var fremmed for hans gode, sunde natur. Hans ægteskab var ufrugtbart og havde kun været lidet lykkeligt. Den afdøde fru Seyfert havde været en udmærket smuk brunette, med et heftigt, næsten sydlandsk temperament. Modsætningen mellem hendes lidenskabelighed og hendes ægtemands kulde havde ofte givet anledning til huslige optrin, der dog kun var enetaler, medens manden altid ved slige udbrud iagttog den ligegyldigste tavshed. Ved sit ægteskab havde grosserereren, der tillige var juvelér, erhvervet sin store formue; men ved ægteskabskontrakten var det på det nøjagtigste fastsat, at, hvis hans hustru døde uden livsarvinger, skulle hendes hele medbragte formue, med renter og renters renter, udbetales til hendes slægtninge, fra den dag og time, hun var begravet.

Uagtet denne ægteskabskontraktens bestemmelse, forblev dog mr. Seyfert, til stor ærgrelse for hans afdøde kones familie, i lovgyldig besiddelse af den hele formue. Han erklærede nemlig, at han havde elsket sin ømme ægtefælle så højt, at han aldrig ville afse hendes legeme – han lod hende *ikke begrave*, men lod hendes balsamerede og sminkede lig i en glimrende

dragt med kostbare prydelser og smykker opstille i et glasskab i sit sovekammer, lige overfor vinduet, hvorfra enhver forbigående kunne se det om dagen og undertiden om aftenen i månelys. Det kom til retssag med den afdødes slægtninge; men ifølge den ordrette lovfortolkning vandt mr. Seyfert processen. Han beholdt virkelig liget i sit sovekammer. Hver aften, når han gik til sengs, trak han kun et grønt gardin for glasskabet – og sov roligt.

Fra det øjeblik, liget stod i glasskabet, syntes imidlertid lykken at have forladt huset. Det gik tilbage med handelen; flere kostbare forsendelser med amerikanske skibe forliste, og vigtige spekulationer med spanske bankobligationer mislykkedes. Der kom idelig sygdom i huset blandt tjenerskabet, og ingen syntes at kunne leve der, uden mr. Seyfert selv, der havde et urokkeligt helbred; men hans stenhårde ansigt bar nu præg af mørk trods. Processen havde kostet ham meget, og ved en række uheldige spekulationer led han på et eneste år så store tab, at han mistede sin kredit, og alle fordringer på huset på én gang strømmede ind. Det var netop årsdagen efter konens død, at han, efter en afregning med sin bogholder, erfarede hele sin mislige stilling og at han fra en millionær ville være bragt til betlerstaven og til gældsfængslet, hvis han ikke inden næste morgen kunne tilvejebringe en sum af 40.000 pund sterling.

Hans ansigt blev dog uforandret ved denne opdagelse. Med et koldt hoverende nik gik han til sit sovekammer. I sin balsamerede kones ligdragt havde han anbragt diamanter til en værdi af 50.000 pund. Denne skat, som han, tvært imod sine kloge købmandsprincipper, et helt år havde ladet henstå i

glasskabet som en død kapital, tænkte han nu at gribe til, og da han denne nat temmelig sent gik til sit sovekammer, drog han ikke, som sædvanlig, gardinet for glasskabet, men satte lampen på bordet og åbnede glasskabet, for at fratage liget de kostbare prydelser, der nu var hans eneste redning. I ligets øjenhuler havde han ladet indsætte kostbare safirer; i deres sted syntes nu dog, til hans forbavselse, et par matte glasøjne at stirre ud på ham; og diamanterne, som han hver aften i et helt år troede at have set, kunne han ikke opdage. I den skarpe lysning fra lampen var det ham, som de døde glasøjne pludselig luede og lo hånligt ad ham – og han trådte tilbage med en uvilkårlig gru. Tanken om, at en utro betjent, som han samme dag havde jaget af sin tjeneste kunne have plyndret liget, blandede sig med en pludselig rædsel for den døde – en følelse, hvorfor han hidtil syntes at have været aldeles fri. Forestillingen om det umådelige tab, der nu ville bringe ham i gælds fængslet næste morgen, overvandt dog denne gru for den døde. Med en næsten krampagtig kraftanstrengelse rev han liget ud af glasskabet for at undersøge det ved lampen og lede efter sin skat; men jo mere han tumlede med liget, jo mere forvirrede sig hans tanker. – Ethvert sandt og gribende ord, hans ulykkelige kone havde sagt ham, men som han iskold havde ladet fare sig forbi uden at svare, tonede nu bebrejdende for hans sjæl med den afdødes røst; han troede virkelig at høre hendes stemme, og han syntes, den dødes blå læber bevægede sig. – Formasteligheden i hans hykleriske og svingefulde behandling af liget, hvorved han bedrog hendes frænder og berøvede hendes jordiske levninger den gravens fred, de fleste mennesker sætter så høj pris på, syntes første gang at få skikkelse i hans bevidsthed. "Ja, du har

ret!" – mumlede han – "jeg var intet menneske – jeg var en stenmand – jeg var et uhyre – jeg elskede intet uden mig selv og dine rigdomme – men hvor er de? Hvor er diamanterne, jeg lod dig prunke med i døden? – Den glans og ære ville jeg dog unde dig – der skulle du stå i pant for min lykke – ha, min lykke – den tog du med dig til den fordømte ånde verden, du ville skræmme mig med – og diamanterne tog du med! – Nej, dem har en tyv frtaget dig – hvorfor skræmte du ham ikke med dine ildøjne? – Hvorfor hviskede du ikke til ham, som nu til mig, om den evige fordømmelse? – Ha, ti! Ti! – Slip mig! – Du kvæler mig!" – Det var ham, som den døde klemte sine arme om hans hals og lo forfærdeligt. Han tumlede bevidstløs om på gulvet. – Liget faldt ovenpå ham. I denne stilling fandtes han om morgenen, endnu levende, men – vanvittig. Tabet af hans skat og hans rædsel for den døde var i én og tyve år hans eneste tanke. Nattescenen med liget, som ingen havde været vidne til, gentog han bestandig i sit vanvid. Deraf erfarede man først, hvad der var sket, og hvad han havde troet at høre og se i hans natlige tumlen med liget. Diamanterne fandtes aldrig. Millionæren, mr. Seyfert, døde som fattiglem i et hospital for vanvittige i London.

Vægterfamilien

En aften sad major Selman, der nylig var blevet godsejer på Sjælland, i et selskab af musikalske venner i København, hvor han deltog i udførelsen af kvartetter og firstemmige sange. Man var sent kommet til aftenbordet, og tiden løb hastigt under den muntre samtale. Vægteren råbte ét. Majoren rejste sig for at gå til sit logi i hotellet, men standsede og lyttede forbavset. "Det er da pokker til vægter, I har her i gaden!" – udbrød han – "hvilken kraft i den dybe bas, som i en dommedags-basun!"

"Han er også en kæmpekarl" – svarede værten i det musikalske selskab, den unge doktor Halden: – "Han holder to rasende svirebrødre på én gang i stive arme og sparker den tredje samtidig i rendestenen, og det med samme rolighed, som jeg tænder min cigar og sparker spyttebakken til sofaen. – Det så jeg forleden aften."

"Det kan jeg ikke begribe" – sagde en anden af selskabet: – "Vor vægter her i gaden er jo en lille, spinkel fyr og har en fin, men nydelig stemme; han lukker tit porten op for mig, når jeg kommer sent hjem og har glemt min portnøgle; jeg kommer sjældent fra selskab før over ét og har tit med fornøjelse hørt ham råbe både to og tre."

"Det må altså have været en anden" – sagde majoren, – "men den karl, der nu synger, kan jeg lide. Sådan en borgvægter gad jeg nok have på min gamle middelalderborg. Den smukke skik med vore vægtervers holder jeg af; kun bør versene synges dæmpet og rent, men ikke skriges som sædvanlig. Musikken er

i grunden fortræffelig. Her ligger den jo harmonisk udsat. – Lad os synge den!"

Den firstemmige sang begyndte nu igen, og man mærkede ikke hvor sent det var, før vægteren råbte to. "Nu skal det være alvor! – God nat!" – afbrød majoren og greb sin hat, men standsede og studsede på ny ved vægterens sang. Det var ikke længere den dybe basstemme; det var en noget svag, men dejlig, næsten kvindelig altstemme, med det overordentligste udtryk, og sangen blev foredraget fuldkommen rigtig, således som den nylig var udført efter noderne af de musikalske venner.

"Enten har I en heksemester til vægter her" – udbrød han – "eller jeres kæmpekarl har byttet post med en øvet operasanger." I det samme lød der en hvirvlende vægterpibetrille på gaden. "Der er spektakler!" – sagde majoren – "nu godnat, mine venner! Den spas kan jeg tage med på vejen."

"Vi følger dig til hotellet!" – sagde de andre, og et øjeblik efter stod de alle på gaden. Spektaklet var lige udenfor huset; det var en flok vilde svirebrødre, som gentog den forslidte drukkenboltvittighed at flytte skilte og slå lygter i stykker. Vægteren peb endnu; men pludselig standsede pibningen: Han var omringet og grebet af de vilde mennesker. "Riv ham piccolofløjten af flaben!" – råbte en. – "Slå ham for panden, den hund!" – skreg en anden. – "Hæng ham på lygtepælen!" – Inden majoren og hans venner kunne komme den overvældede vægter til hjælp, hørte de et dæmpet slag, og vægteren lå under de rasende menneskers fødder på brostenene.

"Død og plage! Han er stendød!" – skreg en – "Af sted med jer, kammerater! – Der kommer ædru folk!" – På et øjeblik var den

vilde svirebroderskare adspredt til alle sider. Vægteren lå stille på gaden og svømmede i sit blod.

Imidlertid var flere vægtere kommet til, og man ville bære gadens ulykkelige vægter til den nærmeste barberstue.

"Nej – ind til mig – her i stuen! – Jeg er læge" – sagde doktor Halden, som straks var ilet til og havde grebet den faldne vægters hånd – "jeg skal straks sørge for ham og forbinde ham; han er ikke død – hans puls slår endnu."

"Men hvad er dette?" – mumlede en af vægterne – "det er jo ikke stærke Hans Jørgen."

"Tys, stille!" – sagde en anden – "det skal jeg siden forklare!"

Ved undersøgelsen af vægterens sår befandtes det straks, at det voldsomme slag, han havde fået, dog var mere bedøvende end farligt; men man så tillige, at det ingenlunde var nogen kæmpekarl af vægter, men en fintbygget og særdeles smuk ung kvinde med en rig, glinsende sort hårfylde under vægterhuen. Den lange vægterkittel hang som en sæk om hende og var forneden opfæstet næsten en halv alen.

Så snart hun slog de prægtige sorte øjne op og så sig iblandt lutter fremmede mennesker og under lægens behandling, syntes hun straks at mærke, at hendes køn var røbet, idet man havde blottet hendes hoved og hals for at aftørre blodet. Hun brast i heftig gråd og bad, man for Guds skyld ikke måtte angive det. Hun tilstod, at hun var stærke Hans Jørgens kone, og at hun i det sidste halve år, siden hendes mand havde haft feberen, ubemærket havde forrettet vægtertjenesten for ham hver nat fra kl. to, når der gerne var roligt i gaden, for at han kunne sove den halve nat og vinde kræfter til at hugge brænde hele dagen, hvorved han fornemmelig ernærede hende og de

små; dertil var vægterlønnen alene alt for ringe. Når hun selv havde sovet den halve nat, kunne hun meget godt udholde at stå ved vaskeballen det meste af dagen og derved fortjene noget til hjælp. –

Den simple, rørende måde, hvorpå hun omtalte sit forhold til mand og børn, og den undseelse og værdighed, hvormed hun tilhylede sit bryst og tilbageviste ethvert ubeskedent blik, vakte almindelig deltagelse. Hendes hele væsen og adfærd syntes også at stå langt over hendes ringe stand; og af lommen i den store vægterkittel var der udfaldet et bind af Racine på originalsproget, tillige med en rulle noder. Det var netop den nysudkomne harmoniske behandling af vægtersangen. Hendes talestemme var overmåde smuk og dannet, dog var accenten noget fremmed og røbede, at hun ikke var indfødt dansk. På et spørgsmål derom tilstod hun, at hun var fransk af fødsel og havde fulgt sin mand herover i 1818 med de danske kontingenttropper. Han var kun korporal ved et rytterregiment, men var for en udvist kæk handling blevet officer. Den ære havde han dog måttet afslå; for som officer kunne han ikke strigle heste og hugge brænde, og som frue kunne hans kone ikke vaske for folk, og uden dette kunne gagen ikke strække til. De havde boet i fem år i Odense, efter at Hans Jørgens soldatertid var udløbet. Nu havde han i to år været vægter i København. De havde i de første halvandet år her lidt stor nød af sygdom og mangel; men siden de havde fundet på at skiftes med vægterposten, gik det godt både med helbred og arbejde, og de ville være meget lykkelige, hvis det kun således kunne vedblive; men skulle der nu aflægges rapport om sidste nats hændelser og manden få sin afsked, fordi han havde ladet

konen besørge tjenesten i morgentimerne, var de brødløse og meget ulykkelige.

"Vær ubekymret, vakre unge kone!" – sagde majoren – "derfor bliver vel råd!" Hun bemærkede nu først majoren og fæstede forundret sine sorte øjne på ham, uden at forstå hvad han mente. Der blev imidlertid meldt, at den karet holdt for døren, som lægen havde bestilt. Vægterkonen var forbundet; men lægen ville selv ledsage hende til hendes hjem. Majoren gjorde ham selskab. Vognen rullede bort og holdt, efter ordre, ved en kælder i Lavendelstræde. Der boede stærke Hans Jørgen. Man behøvede ikke at banke på. Ved vognens standsede rumlen udenfor kælderdøren var Hans Jørgen sprunget op af sit leje, hvor han, helt påklædt, havde slumret. Han åbnede kælderdøren og stod dødbleg i lygteskinnet, da han så sin kone, med forbundet hoved, i hans store vægterkittel blive hjulpet ud af vognen af to fremmede herrer.

"Du min Gud og Frelser!" – udbrød han – "tænkte jeg det ikke nok, det ville tage sådan en ende! – Er du meget forslået? stakkels Jeannette! – ved disse herrer" –

"Hun er uden fare, og vi ved besked!" – sagde lægen, inden konen kunne komme til orde, medens hun både af ham og den bekymrede mand blev ledet ned i den lave kælderstue.

Så snart Hans Jørgen havde hørt et par beroligende ord af sin kone, med en kort beretning om hvad der var hændt, og fået hende bragt til hvile, trådte han med stille rolighed hen for lægen og sagde: "Tak, hr. doktor! Jeg skylder Dem meget – hvis det, som De siger, ingen fare har med Jeannette. – I morgen skal jeg selv berette alting i min rapport – og så får jeg min afsked. – Det er i sin orden. – Det er ikke mere end fortjent. –

Det værste er, folk vil sige: Stærke Hans Jørgen var en slyngel – han lod sin lille stakkels kone våge og mishandles på hans post, medens han lå rolig i sin seng og sov. – Vorherre ved dog, jeg har kun sovet mådeligt og har haft mere ondt end godt af den søvn, fordi det dog var uret, og jeg plagedes af angst for Jeannette. Men Gud ske lov og tak! nu er det forbi – bliver hun kun rask igen, skal hun aldrig mere våge for mig; men jeg vil våge alene for hende og arbejde både nat og dag, for at skaffe hende og børnene brød."

"Vær ved frisk mod, Hans Jørgen!" – sagde lægen. – "Det går måske ikke så strengt til, som han tror, og han bliver måske i tjenesten."

"Nej, hr. doktor! Det vil jeg aldrig forlange – jeg ved meget vel, med sådan en vægter kan ingen være tjent."

"Jeg tror dog nok, jeg kunne være tjent med dig" – tog nu majoren ordet. – "Kunne du have lyst til at være borgvægter på min herregård, hvis der blev sørget således for dig, at du med kone og børn kunne leve, uden at våge og arbejde over kræfterne?"

Stærke Hans Jørgen spilede øjnene op, som om han hørte en evangelierøst fra Himlen, og stirrede, stum af forbavselse, på den fremmede herre.

"Jeg besøger dig inden jeg rejser hjem; så kan vi tale nærmere derom!" – tilføjede majoren og forlod kælderen.

Fjorten dage efter var stærke Hans Jørgen borgvægter på majorens herregård og boede med sin familie i en lille lejlighed i baggården. Den vakre unge kone var fuldkommen helbredet. Det var en fornøjelse at se hende blandt børnene; og man hørte hende ofte synge for dem med sin rene, klare altstemme.

Stærke Hans Jørgen passede ordentligt sin dont, og de syntes meget lykkelige i den nye stilling. Dog bemærkede man, at der undertiden var noget, der trykkede dem; men derom ytrede de sig aldrig, og de undveg ethvert forskende spørgsmål derom.

Majoren opdagede snart, at stærke Hans Jørgen kunne bruges til mange andre ting end til borgvægter. Han skrev og regnede godt og læste gerne, også bøger på fremmede sprog, selv undertiden fransk for sin kone, som ikke havde glemt dette sit modersmål og efterhånden røbede en dannelses, der sædvanligvis kun tilhører de højere klasser. Hans Jørgen var en dygtig skytte og forstod sig noget på forstvæsenet. Han ombyttede også snart, på majorens tilbud, sin borgvægterpost med en god skovfogedteneste på godset, hvorved han fik en nydelig bolig midt i skoven ved en indsø. Efterhånden kom både han og hans kone jævnlige op på gården; og skønt de bestandig holdt sig tilbage inden for de grænser, deres stand og stilling foreskrev dem, syntes dog skovfogeden og hans kone snart ligesom at høre til familien.

En dag kom der en hestepranger til gården, som blandt flere gode heste havde en høj og stærk, men temmelig gammel hest i kobbelet, som han holdt i meget lav pris. Da Hans Jørgen besøgte hestene, for efter majorens ordre at vælge sig en af dem til skovløberhest, vrinskede den gamle grå hest og sprang ham i møde, og majoren så med forbavselse, at den kæmpestærke mand slog armene om hestens hals og græd som et barn.

"Hvad fattes dig?" – spurgte majoren. –

"Intet, kære herre! Men må jeg købe en hest til mig, så lad det være denne! Den har været rytterhest tilforn – den var med mig i Frankrig – og på den førte jeg Jeannette fra hendes hjem."

Majoren føjede ham i dette ønske, og det blev en festdag i skovfogedhuset, da stærke Hans Jørgen sprang af hesten udenfor det åbne vindue, og Jeannette med et glædesskrik kendte den gamle rejsefælle og klappede dens sorte mule gennem vinduet.

Engang da majoren og hans frue uventet besøgte dem i skovfogedhuset, overraskedes de ved at se mand og kone trække den gamle rytterhest frem og tilbage udenfor huset, medens de klappede hesten med den ene hånd, og med den anden holdt fast på de to mindste børn, der sad jublende på dens ryg. Forældrene lo og græd på én gang under denne leg, men blev meget undseelige, da de overraskedes af majoren og hans frue.

"Vi er blevet børn med børnene og med denne gamle kammerat" – sagde Hans Jørgen – "han kom så uventet til os igen og huskede os på gamle tider. Nu har vi fået lyst at rejse til Frankrig med børnene – det forstår sig, hr. major! – Frankrig er der henne ved ledet – og så lærer vi børnene, hvorledes de skal sige: Guds fred! på fransk til bedstefader."

"Så lever din fader endnu?" – sagde fruen til den lille skovfogedkone. – "Du skriver ham vel jævnligt til?"

"Vi har intet ord hørt fra ham i ti år" – sukkede Jeannette og brast i gråd. – For ikke at forøge hendes bedrøvelse, afbrød man denne samtale.

En forårsaften kom majoren og hans frue i deres jagtvogn forbi skovfogedhuset og så gennem det åbne vindue, at der glimtede lys i en bøgeløv-krans under loftet, som om der var gilde. Ingen havde mærket, at de holdt og steg af – og, da de trådte ind, så de Hans Jørgen ved det festligt prydede bord med

alle børnene omkring sig; ved siden af ham sad en smuk, fremmed dame; men da de så nøjere til, var det Jeannette, der sad pyntet i en smagfuld silkekjortel. Jeannette løb undselig ud og kom kort efter tilbage i sin bondekonedragt. "Det er vor bryllupsdag i dag, hr. major!" – sagde Hans Jørgen og skjulte sin bevægelse – "så plejer Jeannette altid at fornøje mig med at klæde sig på fransk i en gammeldags stadskjortel, hun engang har fået. – Det er en grille, jeg får; og hun føjer mig deri af gammel kærlighed."

Majoren og hans frue blev nu noget hos dem og deltog i den lille familiefest. Børnene jublede, især da de fik lov til at kalde på den grå hest, der straks efter stak hovedet ind af vinduet og fik brød af deres små hænder. Alle var de glade den aften; men i forældrenes glæde var der blandet en vemodig bevægelse, som de forgæves søgte at skjule.

Det var det tredje år i høst, efter at vægteren Stærke Hans Jørgen var blevet skovfoged på major Selmans gods, at majoren havde foranstaltet et stort jagtparti for sine venner fra hovedstaden og omegnen. Blandt nogle fremmede herrer, som majoren forrige sommer havde gjort bekendtskab med på en baderejse, og som nu efter løfte besøgte ham på hans gods og deltog i dette jagtparti, var der en flandersk kulgrube-ejer, chevalier Tournay. Det var en høj, aldrende mand med et mørkt, gennemfuret krigeransigt og en stor skramme over panden; han bar en slags uniformsfrakke med et ordensbånd i knaphullet. Han havde for de fleste noget frastødende i sit stolte blik og strenge mørke væsen; men der var en kraft og bestemthed i hans hele adfærd, som imponerede. Han syntes ikke langt fra de tresindstyve år; hans hovedhår og mundskæg

var isgråt; hans bevægelser var dog raske og livlige, og han var den forvovneste og utrætteligste jæger. Han satte over grøfter og gærder i strakt firspring og sad som støbt i sin sadel. Han talte tysk og fransk, men blandede begge sprog besynderligt i sin tale. Han havde som frivillig tjent sig op til chef for et korps ridende jægere i Napoleons tre sidste felttog og havde fulgt kejseren på toget i Rusland. Han talte underholdende om sine erfaringer, dog uden at fremhæve sine egne fortjenester. Når nogen spurgte ham om, i hvilket slag han havde fået den dybe skramme over panden, afbrød han pludselig samtalen. Han havde været den store kejser hengiven og været blandt dem, der smerteligst følte afskeden, da Napoleon opgav kejsertronen og drog til Elba. Men da den detroniserede kejser brød sin afsigelsesed og kom tilbage i de hundrede dage, havde denne Buonapartes frie borgerlige chevalier, som han med en vis stolthed kaldte sig, ikke kunnet dele den almindelige begejstring for de hundrede dages helt; han havde harmet sig over det brudte kejserord og forholdt sig rolig på en kulgrube-ejendom, han besad ved den belgiske grænse. Han talte bestandig med kold agtelse om bourbonerne; men når Napoleons navn nævnedes, luede der en mærkelig ild i hans dybtliggende kulsorte øjne – hans store, rynkede pande blev et stykke højere, og hans hånd berørte uvilkårlig den lille strimmel silkebånd i hans knaphul. Napoleon havde selv givet ham Æreslegionens kors på valpladsen. Trods sin alder sang han endnu med liv og begejstring; han sang gerne Bertrands Afskedssang til den store kejser, og da luede ilden i hans sorte øjne under vand.

Siden 1819 havde chevalier Tournay mest opholdt sig i Flandern og tumlet meget omkring i Tyskland og Danmark. Han forstod allerede temmelig godt dansk; men når han ikke straks blev forstået, røbede hans miner en så vild, opblussende hidsighed, at han syntes at kunne begå en voldsomhed mod det menneske, der blot spurgte om hans mening. For denne gamle iltre krigsmand havde majoren fået en særdeles interesse, og han følte sig mægtig tiltrukket af hans personlighed.

En dag, som jagten var allerbedst i gang i majorens skove, og den gamle æreslegions-ridder ret var kommet i ånde, standsede han pludselig sin jagthest og studsede, idet han med et fast blik stirrede på Stærke Hans Jørgen, der som skytte fulgte jagtselskabet på sin rytterhest og nu just havde åbnet et led, man red igennem.

"Har den jæger været i Frankrig?" spurgte den gamle krigsmand med et mørkt blik og skiftede farve.

Majoren, som kun havde hørt spørgsmålet, uden at bemærke den pludselige forandring i den gamles miner, svarede i munter tone, at hans skovfoged i årene 1817 og 18 havde været med de danske kontingenttropper i Frankrig og derfra medbragt en vakker kone, der sang som en engel og selv havde fungeret som vægter i København; hvorpå majoren i korthed og med hjertelig deltagelse meddelte ham deres historie i mandens vægtertid.

Den fremmede herre hørte i den højeste spænding derpå. "Hvad hedder hans kone?" – spurgte han med standsende åndedræt.

"Jeannette" – svarede majoren og så med et muntert nik ned mod søen. – "Hun lever højst lykkeligt med ham og er en fortræffelig moder. De har syv nydelige børn; der bor de!" – Med

disse ord pegede majoren på skovfogedhuset med humlehaven ved den lille indsø, som de just nu red forbi.

Den fremmede herre standsede sin hest med et pludseligt ryk; han var i samme øjeblik af hesten og styrtede som rasende ind i huset. Da majoren og nogle af selskabet trådte derind, fandt de den gamle herre halvt afmægtig på en stol. Den lille skovfogedkone lå svømmende i tårer ved hans fødder og omfavnede hans sitrende knæ. Bondekonehuen var faldet af hendes hoved, og de lange kulsorte lokker rullede i deres rige fylde til hans fod.

Jeannette var hans datter. – Fra sit andet år havde hun været opdraget i sin afdøde moders familie og var først kommet i faderens hus efter at han var udtrådt af krigstjenesten. Hans Jørgen havde 1818, som simpel korporal, været indkvarteret på chevalier Tournays kulgrube-ejendom i nærheden af den belgiske grænse. Trods sin underordnede stilling, havde den unge mand, der klædte sig fint og besad noget mere end almindelig dannelse, indtaget alle hjerter. Af faderen var han bleven behandlet venligt; ved sin smukke, kraftige basstemme var han blevet en velkommen deltager i de daglige musikøvelser i huset – og datteren havde hemmeligt forelsket sig i ham. Deres følelser for hinanden var gensidige; men ingen havde røbet dem med et ord. Først ved afskeden, da Hans Jørgen stod ved sin opsadlede hest i alleen udenfor våningen og skulle med en afdeling af kontingentkorpset drage ud af landet for stedse, var den gensidige følelse mellem de unge mennesker brudt frem i et lidenskabeligt favntag. Den stolte, hidsige æreslegionsridder så det og var blevet rasende. Han var styrtet mod datteren med dragen sabel; men Stærke Hans Jørgen

havde reddet hendes liv ved et greb om faderens arm, hvorved den truende sabel var faret tilbage og havde opridset ham hele panden. I samme øjeblik havde Hans Jørgen svunget Jeannette foran sig på sin sadel og sporet sin stærke jyske hest. Han var blevet hastigt og ivrigt forfulgt af den blødende chevalier og tre grubeværkskarle. Det blev et væddeløb på liv og død; men den grå hest sejrede. Inden forfølgerne kunne nå dem, var de i sikkerhed over den belgiske grænse. Samme smukke forårsaften lod Hans Jørgen sig vie til Jeannette af en rejsende protestantisk præst. Alt hvad de siden havde hørt til Jeannettes fader var, at han havde ligget syg i seks uger efter hint sår og sit fald med hesten, nær ved grænsen, da han forfulgte dem. Han var blevet fuldkommen helbredet; men på tilgivelse og forsoning var der aldrig at tænke. –

Den gamle chevalier Tournay lå endnu halvt afmægtig i stolen i skovfogedhuset med den grædende datter ved sine fødder. Hans ansigt var dødblegt, og hans øjne stirrede stift og uden sekraft på datteren. Da trådte Hans Jørgen ind i stuen, lige så bleg som den gamle; han knælede stille ved Jeannettes side og bøjede sit hoved, medens han lagde sin blottede rytterpallask for den gamle herres fod. Alle syv børn flokkedes om gruppen og så nysgerrigt på den fremmede mand, der stirrede stift på dem alle.

"Det er bedstefader!" – hviskede Hans Jørgen og greb et af de mindste børn ved hånden – "bed ham tilgive jeres fader og moder! Vi har gjort ham en stor, stor sorg."

"Pardon, pardon for fader og moder! De skal aldrig gøre det mere!" – sagde den mindste af pigerne på fransk og kyssede den fremmede herres hånd.

Nu syntes hans øjne først at få synet tilbage, idet han fæstede sit blik på de dejlige børn omkring sig og hørte de bedende ord i modersproget af sin yngste datterdatter. Blodet kom tilbage i hans kinder; der styrtede en tårestrøm over hans furede ansigt. "Pardon! pardon!" – udbrød han, idet han sprang op og omfavnede og velsignede dem alle. Børnene jublede. Glæden i skovfogedhuset var overvættes.

Chevalier Tournay blev en hel måned hos majoren og, gik dagligt til skovfogedhuset, hvor glæden og lyksaligheden nu ret havde hjemme. Han bosatte sig i København og besøgte hver sommer datter og svigersøn, der fremdeles levede lykkeligt i skovfogedhuset, hvor de til erindring om fortiden havde ophængt på væggen i glas og ramme de gamle, kære vægtervers, som havde grebet så betydende ind i deres liv. Når børnene fik deres aftenbrød, stak gerne den grå hest hovedet ind af vinduet og krævede sin del af deres taknemmelige hænder. De vidste nemlig af deres faders ytringer, at uden den havde næppe nogen af dem været til, og at deres fader og moder var redet til bryllup på den hest.

Bogtrykkersvenden

Efter en ildebrand i Paris blev det ved brandforhørene og politiets undersøgelser oplyst, at branden, som var opstået i et af stadens største bogtrykkerier, måtte være påsat af en bogtrykkersvend, Pierre Martin, som selv havde været nær ved at omkomme i luerne, men var blevet reddet og bragt halvforbrændt og i en sindsforvirret tilstand til det nærmeste hospital.

Efter de andre bogtrykkersvendes beretning havde den unge mand, Pierre Martin fra Toulon, været en særdeles duelig arbejder og tidligere den flinkeste karl af verden. Han havde haft opsynet ved trykningen af den første kostbare stereotyp-udgave af Voltaire's værker – han var under dette arbejde blevet lidenskabeligt indtaget i læsningen af denne forfatter og blev ofte siddende langt ud på natten i trykkeriet, fordybet i Voltaire's skrifter. Men det syntes at have udøvet en farlig og demoraliserende virkning på ham. Han var blevet en fortvivlet ateist og havde det sidste halvår aldeles ødelagt sig ved omgang med slette kvindfolk. I den sløve og enerverede tilstand, hvor dette levnet havde sat ham, blev han undertiden overfaldet af skrupler, hvori han – trods sin fornægtelse af Gud og udødelighed – dog gruede for muligheden af en højere verdens tilværelse, medens han forbandede sin yndlingsforfatter, hvis læsning dog altid på ny med en uimodståelig magt henrev ham. Den nye, prægtige stereotyp-udgave af Voltaire var prydet med sindrige, men letfærdige kobber til pucellen og med forfatterens portræt. På disse billeder og på portrættet kunne Pierre Martin ofte stirre hele timer, når han sad om natten i

trykkeriet, hvor svendene i den senere tid havde måttet arbejde til midnat. En nat havde Pierre Martin pludselig vakt de andres opmærksomhed ved en besynderlig stønnen, som når en i drømme anstrenger sig for at tale, men kan ikke, og man havde set ham stå vendt med ryggen mod lyset, han havde læst ved, og med alle tegn på forfærdelse, medens han syntes at ville tale til nogen, som ingen andre kunne se eller høre; hvorpå han sank tilbage på bænken i en næsten afmægtig tilstand. De havde med møjle bragt ud af ham, at, når han om natten på dette sted havde læst i Voltaire og undertiden leet højt over hans vittigheder eller betragtet billederne i bogen, havde han ofte hørt nogen sukke lige bag ved sig, men aldrig kunnet opdage hvem det var; nu havde han ved en sådan sukken pludselig vendt sig og set en bleg, mager skikkelse med et frygteligt fordrejet abeansigt, der dog påfaldende lignede Voltaires portræt i den nye udgave, og han havde tydelig hørt ham sige med en røst, som gennemisnede ham: "Brænd mig! – brænd hvert ord, jeg skrev! – kun dosmere bliver salige – de forfører ingen – brænd min ånd i Eders papirklude! – Den brænder blandt skygger til jeg er glemt –" og med en lyd, som en blanding af latter og tænderskæren, var skikkelsen forsvundet.

Næste nat havde man på samme måde set Pierre Martin vende sig om fra bogen, han læste i, ligesom han ville tale til nogen lige bag ved sig, og han var atter faldet tilbage på bænken i samme halvbevidste tilstand. Svendene var blevet forskrækkede og uhyggelige til mode; de var ilede fra værkstedet for at hente lægehjælp; men næppe var de ude af huset før det stod i brand, og ilden kom fra værkstedet, hvorfra man med nød havde udrevet den ulykkelige Pierre Martin.

Efter at han på hospitalet var helbredet, påstod han dog bestandig, at hans vision var intet selvbedrag og umuligt kunne være et billede, han selv havde dannet sig ved at se på portrættet i bogen og tænke på sjælenes tilstand efter døden – hvis der dog skulle være en sådan tilstand – og på de forfatteres skæbne, som ved frivole og demoraliserende værker havde skrevet sig udødelige, og som dog således virkelig gik igen i verden som forvildede og forførende ånder. Begge gange, skikkelsen havde vist sig for ham, havde han villet besværgе den at flygte og ikke friste ham; men det var blevet sort for hans øjne, og han havde intet ord kunnet udtale. Efter genfærdets gentagne tilskyndelse havde han stukket ild på "den store udødeliges" skrifter, der lå opdyngede til loftet lige foran ham, og derved på det hele trykkeri. Dette tilstod han; men da man anså hans fortælling om genfærdet for det klareste bevis på hans sindsforvirring, blev han ikke straffet for mordbrand, men en tidlang holdt indespærret som en patient, hvis fikse ide var farlig for samfundet. Siden den formentlige vision anvendte han enhver franc, han kunde sammenspare, til at opkøbe Voltaires skrifter og tilintetgøre dem – for, som han sagde, at bidrage hvad han kunde til at forkorte "den store udødeliges" pønitenstid, hvis han dog mulig havde været så lykkelig – ikke at have skrevet sig rigtig udødelig.

Selv-citationen

I året 1817, da de hoffmannske fantasier var nye i læseverdenen, var der i København megen tale om den såkaldte selv-citation, der påstodes at være forbundet med en livsfarlig vision. Dette fantastiske foretagende bestod i, at man indfandt sig ganske ene ved midnat i en kirke eller ved en øde ruin eller på et andet ensomt og højtideligt sted, og der tre gange, med et minuts ophold mellem hver gang, med høj og tydelig røst og med fuld alvor kaldte på sig selv med sit fulde navn, og, mellem hver gang navnet var nævnet, spurgte ligeledes højt, tydeligt og alvorligt: "Hvo kalder mig?" Når dette var sket, påstodes der, ville billedet af den citerendes eget væsen ligesom træde ud af hans sjæl og pludselig stille sig for hans øjne. Om det var for det ydre eller indre øje, dette billede ville vise sig, var uvist; men synet deraf skulle være så rædselsfuldt, at kun få mennesker ville have styrke til at udholde det. Det menneske, der således vovede at fremkalde sit eget hemmelighedsfulde væsen, hvis dobbelthed allerede synes at antydes i enhver tale, et menneske holder til sig selv, ville derved, påstodes der, ved et slags selvmagnetisme have adskilt, hvad der i vor nærværende sunde tilværelse altid var inderlig forbundet, og denne selvopløsning var i grunden et hemmelighedsfuldt selvmord, da enhver sådan selv-visionær enten måtte blive afsindig og ligesom tabe sammenhængen i sit eget liv og væsen, eller således overvældet af rædsel, at han døde på stedet. At vanvid eller døden kunne være en følge af denne selv-citation, betragtedes ikke som en blot virkning af fantasien og en overtroisk spænding, der kunne ryste nervesystemet og fremkalde en pludselig epilepsi; men

man mente, at dette fænomen måtte have en virkelig objektiv grund i menneskenaturens hemmeligste naturlove og måske først en gang blive genstand for klar, videnskabelig beskuelse, når man fuldelig forstod sammenhængen mellem ånd, sjæl og legeme, og når den animalske magnetismes hemmeligheder ikke længere stod som halvbetvivlede gåder for erkendelsen.

Over denne selv-citation var der i et aftenselskab af unge studenter på Walchendorphs kollegium sagt mange både dybsindige og urimelige ting. Den unge teologiske student Frederik Holm havde opmærksomt hørt efter, men ikke ytret sin mening med noget ord. Han var i den sidste tid blevet besynderlig tavs og indesluttet. Før havde han været munter, vittig og åndrig; han var tillige et overordentlig smukt menneske; men en ulykkelig kærlighedshistorie havde udslukt alt liv og al glæde i hans kække, dog noget vel fine og sværmeriske åsyn. Han så bleg og sygelig ud, og hans venner var højligt bekymrede for ham.

Denne aften havde han dog for så vidt været livlig og selskabelig, at han med største deltagelse og ofte med tindrende øjne havde givet agt på de fantastiske fortællinger, man overbød hinanden i at meddele. Alvor og spøg havde vekslet i underholdningen, og, når historierne blev alt for fantastiske eller rædselsfulde, havde forstandsoppositionen gjort sig gældende, som vid, spot og humor. Denne retning havde undersøgelsen om selv-citationens muligvis nu også taget. Nogle fandt dette fantasteri beslægtet med dobbeltgængeriet, og man begyndte at fortælle spashistorier for at parodiere det overdrevne visionssværmeri. Da rejste den unge Holm sig og spurgte, om nogen af dem havde mod til at

gøre et forsøg, for at overbevise sig selv og alle andre om tåbeligheden i den selv-citation, man nylig med alvor og interesse havde omtalt, men nu var blevet så enige om at udle. – En og anden påstod vel, at han ingenlunde kunne finde forsøget betænkeligt; men alle blev dog snart enige i, at ethvert alvorligt forsøg allerede forudsatte en afsindig overtro og en forskruet, sygelig fantasi-forvildelse. Uden fuld alvor kunne intet forsøg have nogen betydning. Ingen var følgelig i stand dertil, mente man, undtagen en sværmer og fantast; men for en sådan måtte det altid af psykologiske grunde være lige så farligt som upålideligt. Tanken om et virkelig oplysende forsøg var således en selvmodsigelse.

Dette omdømme syntes den unge Holm ikke at følge eller give agt på. Han hensank atter i sin forrige tavshed, og da selskabet skiltes ad, spurgte han kun den af hans venner, som havde beskrevet måden, hvorpå selv-citationen skulle foretages, om der ingen flere ting var at iagttage derved, end hvad han havde anført.

"Det ved jeg ikke" – svarede hans ven undvigende, og fortrød at have bragt denne sag på bane, som syntes ham på en betænkelig måde at have gjort indtryk på hans unge, tungsindige ven. – "Tænk ikke mere på de narrestreger!" – tilføjede han – "Bliv dog aldrig forrykt og gør slige eksperimenter med dig selv!"

Vennen fulgte Holm til hans bolig, og de skiltes ad.

Holm havde på hele vejen været tavs. Han var fast besluttet på endnu samme nat at foretage denne fantastiske selv-citation, som talen havde været om på Walchendorphs Kollegium. Han følte modbydelighed for livet i dets sædvanlige

skikkelse; det syntes ham filistrøst og betydningsløst og havde tabt al tillokkelse for ham ved overbevisningen om, at han ikke var elsket af den pige, som han i et helt år havde knyttet alle sine livsforhåbninger til. Et spring ud over livets sædvanlige sfære syntes ham i dette øjeblik det eneste ønskelige. Skulle sådan et spring også koste ham et liv, som han nu foragtede, og den forstand, der med den hele bevidsthed syntes ham en plage – så forestillede han sig det dog ikke som noget almindeligt selvmord eller en selvopløsning uden al højere hensigt. Det kunne jo muligvis lede til en fysiologisk opdagelse – til et udbytte for videnskaben – I disse forvirrede tanker gik han ud af sin gadedør ligesom vægteren råbte tolv. Han lagde mærke til vægtersangen om Frelserens fødselstime, "til trøst for al verden, som ellers var forødt" – og det stemte ham vemodig, men standsede ham ikke. Hans vej gik ud af Nørreport, som var under reparation og mod en afgift kunne passeres af fodgængere. – han gik til Assistenskirkegården. Her ville han opsøge det højtideligste og mest afsides sted mellem gravene, for at kalde på sig selv og fremmane sit eget ådebillede, hvis en sådan handling var mulig. Han standsede endelig i den stille, stjerneklare nat imellem nogle sørgepile ved en nylig opkastet gravhøj, hvorpå der lå en frisk krans. Med fast, alvorlig vilje og i den højeste spænding udtalte han højt sit fulde navn, Carl Frederik Theodor Holm, i en opfordrende og kaldende tone. Han standsede nogle sekunder for at spørge: "Hvem kalder mig?" – men inden han havde fremsagt disse ord, hørte han en anden stemme spørge: "Hvem kalder ..." – Han så sig forbavset om til alle sider, men opdagede ingen. Der var dødsstille omkring ham, og intet blad rørte sig i den stille nat. Han troede

at have hørt fejl, eller at det ord, han havde på læberne, allerede havde fået lyd for hans åndelige sans inden det var udtalt. Han følte sig grebet af hele uhyggeligheden i sit foretagende, men ville dog ikke opgive det og spurgte fuldstændig: "Hvem kalder mig?"

Efter nogle øjeblikkes ophold ville han anden gang citere sig selv og nævne sit navn, da hørte han sit fulde navn allerede nævnt med en stemme, som ikke klang ham fremmed, men som dog ikke var hans egen. "Jeg, dit andet bedre selv, kalder dig, for at advare dig!" – vedblev den usynlige røst – "fremkald ikke dit tredje og dæmoniske selv til din fordærvelse!" Han syntes tydeligt at høre disse ord, men kunne intet menneske opdage. Følelsen af det ubegribelige og spøgelsesagtige truede et øjeblik med at overvælde ham med sin rædsel; men han fattede sig og samlede sine tanker. "Det må gå naturligt til," sagde han til sig selv – "det må være en af dine venner, der hemmeligt har fulgt dig hid og har skjult sig for at advare dig – men lige meget fra hvem advarslen kommer! – jeg vil følge den." Han vendte sig bort og forlod kirkegården.

Tanken om det tredobbelte jeg, som advarslen havde fremkaldt, forfulgte ham, og det syntes ham, der lå mere deri, end den advarende ven måske selv havde tænkt på. At der var en trehed i alt liv, såvel i verden som i guddommen, var en tanke, han ofte havde grundet på – og at der foruden hans jordiske og timelige væsen både var en guddommelig og en dæmonisk natur i ethvert menneske, var han kommet til en slags dunkel overbevisning om. – Kan mit jordiske og timelige væsen selv fremkalde sine højere naturer – tænkte han – og derom er jo ingen tvivl i en vis forstand – så var det måske dog ingen

fremmed ven, der advarede mig, men mit andet højere og guddommelige væsen, som ikke fremtræder synligt, men kun taler til os i samvittigheden og den dybere bevidsthed. – Skulle det være muligt – i formastelig foragt for livet i dets nærværende skikkelse og for den forstand, der skal lede os gennem verden – at fremkalde vort tredje og dæmoniske væsen – så måtte vel den højere guddommelige natur i os kunne tale så højt i vor bevidsthed, at det kunne genklinge i vor ydre sans og skræmme os tilbage fra fordærvelsen –

Omtrent således havde han talt med sig selv, medens han gik hjem fra Assistenskirkegården. Han havde aldeles opgivet den farlige fantastiske idé med selv-citationen, og siden anstrengte han alle sine åndskræfter for at overvinde den indtrådte sygelighed og overspændthed i hans sindsstemning.

Vægtterset, som han havde hørt, da han den nat forlod sin bolig, var ligesom blevet hængende i hans erindring og lød bestandig for hans indre sans, ligesom undertiden et ord eller en melodi hele dage kan genklinge i vor sjæl. Denne genklang antog han, ligesom røsten ved graven, for et frelsende vink af sin egen højere og guddommelige natur. Han kastede sig atter ivrigt ind i sin teologi, og nogle måneder efter denne begivenhed havde han lykkeligt overvundet hver rest af livslede og sygelig forstemthed. Han så nu tydeligt, at den ulykkelige kærlighedshistorie, der havde bragt ham ud af al åndelig ligevægt, var en skuffelse, der opløste sig i tomhed, forfængelighed og selvbedrag.

Seks år efter var Frederik Holm præst og lykkelig ægtemand. Da han en aften sad blandt nogle af sine gamle venner i den stille, fredelige præstegård, og talen faldt på den fantastiske

aften på Walchendorphs Kollegium og på selv-citationen – smilede han roligt, men alvorligt, og sagde: "Jeg takker dog den aftens sværmeri og selv-citationen for min lykke, men jeg vil aldrig råde noget menneske til slige formastelige eksperimenter med det dybe og ubegribelige i vor natur."

Det tilmurede værelse

Der stod i mange år i Kiel et gammelt uanseligt bindingsværkshus, som med sit karnap og sit fremspringende andet stokværk havde et besynderligt, uhyggeligt udseende, og som i de sidste tyve år havde været beboet af en agtværdig enke, madame Wolff (eller Die Wolffinn, som hun af almuen kaldtes), hvem det ved arv var tilfaldet, og hun levede der stille i meget tarvelige kår med sin eneste datter. Hvad der gav huset en vis hemmelighedsfuld mærkelighed og forøgede det uhyggelige derved, var et hjørneværelse med tilmurede vinduer i stueetagen, hvortil døren var fast tilspigret og klinet med kalk, og som ikke i to hundrede år havde været åbnet. Der stod nemlig over døren en gammel tysk indskrift med årstallet 1603, som truede det menneske med en brat død og en skrækkelig forbandelse, der nogensinde vovede at åbne denne dør eller udslette indskriften. Såvel døren som indskriften og den hele mellemvæg havde husets tidligere beboere dog skjult med et papirsbetræk. Den tilgrænsende stue var en stor sal, som kun benyttedes ved enkelte sjældne lejligheder. En sådan lejlighed indtraf i året 1802 ved datterens bryllup i huset. Storstuen, som den kaldtes, var om aftenen prægtigt oplyst til dans, hvortil den var særdeles skikket, da der var kælder under bygningen, og det gamle gulv var meget elastisk. Forgæves havde husmoderen vægret sig ved at tage salen i brug til denne lystighed, medens den altid, formedelst nærheden ved det hemmelighedsfulde værelse, fremkaldte en alvorlig og ængstelig stemning hos hende, og hun næsten aldrig selv betrådte denne sal. Men datteren, den unge muntre jomfru Elisabeth, elskede dansen

lidenskabeligt, og moderen havde lovet hende dans på hendes bryllupsdag; brudgommen, den unge sekretær Winther, var også en livlig danser. De bestred begge fordømmen mod salen og frygten for det lukkede værelse, som de dog fandt det rigtigst at aflede al opmærksomhed fra. Moderen havde givet efter for deres bønner; og første gang i mands minde hørte man livlig dansemusik i storstuen ved siden af det lukkede kammer.

Brudeparret så vel som bryllupsgæsterne var meget glade, og dansen gik fortræffeligt. Den standsede kun en times tid, medens man gik til bords i en anden stue. Efter bordet fortsattes dansen endnu livligere et par timer, og den sidste var begyndt. Det var tidligt på efteråret, og luften var endnu temmelig varm. Man havde åbnet nogle vinduer, for at forfriske luften; men væggene var blevet fugtige, og pludselig bemærkede man nu, at det gamle papirsbetræk, der skjulte væggen til hjørneværelset, var faldet ned, og døren med den gamle hemmelighedsfulde indskrift var kommet til syne. Sagnet om det tilmurede værelse havde man for længe siden hørt og glemt igen. Indskriften blev nu genstand for alles opmærksomhed. Nysgerrigheden efter at erfare hvad den hemmelighedsfulde dør indesluttede var almindelig, og man overbød hinanden i gætninger. Nogle mente, der måtte skjules sporene af et grueligt mord eller en anden skrækkelig begivenhed. Andre gættede på, at der måtte skjules pestbefængte sager, der kunne udbrede smitte, hvis den tættilklinede dør nogensinde åbnedes. Andre mente, der måtte være en hemmelig opgang til det skjulte værelse fra kælderen, og at det måske skjulte en gammel røverhule eller et oplagssted for smuglervarer. Dansen var gået i stå ved den interesse, synet

af den gådefulde dør opvakte. "For Guds skyld, lad os ikke komme den for nær!" ytrede nogle unge damer, men syntes dog, det måtte være uendelig morsomt at kunne få at vide, hvad der kunne være gemt. De fleste herrer fandt det tåbeligt, at man ikke for længe siden havde brudt døren op og undersøgt værelset. Brudgommen var dog af modsat mening; han billigede sin svigermoders forbud mod al undersøgelse, så meget mere som det i det arvede skøde på huset var betinget, at ingen tilkommende ejer nogensinde måtte lade den tilmurede dør til den nordøstlige hjørnestue opbryde. Retsgyldigheden i denne bestemmelse af skødets udsteder blev vel af nogle betvivlet; men de fleste fandt dog overvejende grund for madame Wolff til ikke at tilstede nogen undersøgelse, selv om der fandtes nogen, der havde mod til at trodse forbandelsen og sprænge døren.

"Lapperi! Hvad mod hører dertil?" – udbrød nu brudens fætter, løjtnant Flemming Wolff. Denne herre var bekendt som en mageløs gnier, der lånte på pant mod ågerrenter, og tillige som en farlig klammerilysten duellant, der i særdeleshed havde sin styrke og satte sin stolthed i, ved et fægtemesterkneb at skamskænde sine modstandere i ansigtet, hvorved han, ustraffet og uden at dræbe dem, havde for livstid berøvet flere brave officerer og studenter menneskeligt udseende. Han var desuden påfaldende hæslig og ødelagt ved lave udsvævelser. Han nærede et hemmeligt nag til brudgommen og den bitreste følelse mod bruden, som han forgæves havde kastet forelskede øjne til, men som aldrig havde kunnet udstå ham. Kun for at undgå et formeligt brud med denne fatale og farlige slægtning, havde man ikke undladt at indbyde ham til brylluppet; men

man havde formodet, at han ville udeblive. Han var desuagtet kommet, og, for at skjule sin harme, havde han været den lystigste danser ved ballet. Ved bordet havde han ophidset sig med de stærkeste vine. øjnene rullede nu vildt i hovedet på ham, og enhver, som kendte ham, tog sig i agt for at modsige ham eller indlade sig med ham. Han ytrede med pralende latter: Hvor lidet mod der hørte til at sprænge en dør, især hvis den måtte skjule en stor skat, og hvor fejlt det var, ved en dum, tohundredårig trussel at lade sig skræmme derfra, når man formåede så meget i huset, at man kunne føre datteren hjem som brud og få svigermoder til at gøre bal i spøgelsesstuen. – Ved en søgt vending væltede han sig således ind på brudgommen; men denne trak med et ringeagtende smil på skuldrene, uden at værdige ham noget ord til svar. Dog – hans mine var nok til at fremkalde det opfordrende spørgsmål: Om den lyksalige hr. brudgom drog hans mod i tvivl? – "Ingenlunde, når det kom an på klingende mønt eller en skændig lemlæstelse ved usle fægtekunster" – svarede brudgommen, opbragt, dog uden at bruden eller nogen af damerne hørte det. "Men" – tilføjede han hviskende – "blot til at blive alene og i mørke udenfor denne dør en eneste time tiltror jeg dig ikke mod. Vil du have satisfaktion for denne tvivl, skal du få det, når du har bevist, den er ugrundet – men jeg bestemmer metoden." – "Derom kaster vi lod, hr. fætter!" – svarede løjtnanten med sammenbidte læber og blegnede. – "I morgen kl. otte venter jeg dig til frokost." Brudgommen nikkede og modtog hans tørre, kolde hånd. De fleste antog det dog for en intetbetydende tvist, der med vindunsten i løjtnantens hoved næste morgen ville være bortdunstet. Den

sidste var forbi. Bruden havde ikke bemærket sin fætters vilde, urolige blik, da hun med brudgommen forlod brudehuset og af en del bryllupsgæster ledsagedes til deres nye, tarvelige hjem.

Lysene i brudehuset var slukkede. Døren til dansesalen var lukket i lås. Løjtnant Flemming Wolff var blevet ene tilbage og havde skjult sig i en krog, så han ikke bemærkedes af lejetjeneren og pigen, der slukkede lysene og aflukkede døren. Vægteren råbte to, da han, endnu halvt fortumlet af vinen, befandt sig ene i den store, mørke sal foran den hemmelighedsfulde dør. Vinduet til gaden var lavt, og han kunne med et eneste spring i al sikkerhed have været på gaden, hvis lysten til at blive der havde forladt ham og han havde fundet betænkelighed ved at være ene i den såkaldte spøgelsesstue, nær ved den dør, som han havde ytret måske skjulte en stor skat. Men om morgenen fandtes intet vindue åbnet til den gamle sal. Om natten ville vægteren have hørt et hult bulder i denne del af huset, som ingen beboede; men sligt havde man ofte før påstået, og det var et almindeligt sagn iblandt almuen, at det spøjte der. Foruden dette bulder, som oplyste folk dog troede var genlyd fra en hestestald hos naboen, ville man undertiden fra den gamle sal have hørt lyd som af penge, der taltes, og tillige en knirken og klapren som af en fabriksmaskine. Dette forklarede ligeledes som genlyd fra stalden, dels af jernkædegrimerne og dels af hakkelsesmaskinen, der ofte brugtes sent om aftenen og før det blev dag. Uhyggeligheden ved den ubeboede del af det gamle hus var dog så stor, at næppe den kækkeste tjenestekarl for nogen pris ville have overnattet der. Kl. otte om morgenen ringede sekretær Winther på gadedøren til sin svigermoders

bolig og trådte ind for at spørge, om han ikke havde glemt noget af vigtighed i salen. Hans svigermoder var ikke opstået. Pigen åbnede ham døren og bemærkede med forundring en pistol, som stak frem af hans lomme. Han havde været ved fætterens bolig, men fundet den lukket. Han trådte nu ind i den åbne sal og fandt den tom; men med forbavselse så han, at den hemmelighedsfulde dør til det mørke, tilmurede kammer var sprængt. Han nærmede sig i urolig spænding og så med forfærdelse sin bruds fætter, den drabelige fægtemester, ligge bleg og livløs på dørtærsklen. Ved hans fødder lå der en stor sten, som ved dørens sprængning måtte være faldet ned på hans hoved og have knust det, hvis han straks var trådt helt ind. Lige over døren var der nemlig et hul i muren af samme størrelse som stenen; denne måtte have hvilet på dørens øverste kant og nødvendigvis falde ned, når den åbnedes. Der var imidlertid intet tegn til, at den havde ramt ham; hans fødder lå kun indenfor døren; men hans hoved og det øvrige legeme nåede ind i salen, hvoraf man så, at han ved dørens sprængning og stenens fald måtte være styrtet baglæns tilbage, uden at man kunne opdage nogen udvortes grund til hans død. Det mørke kammer blev undersøgt med lys i politiets nærværelse. Der fandtes kun i muren et tillåset jernskab, som man brød op. I et hemmeligt gemme, som først ved skabets sønderbrydelse opdagedes, fandtes en mængde ruller med guldpenge og en stor mængde pretiosa med vedføjede næsten ulæselige pantosedler. Over den betydelige skat lå et dokument, der godtgjorde, at husets ejer for to hundrede år siden havde været en silkevæver, ved navn Flemming Ambrosius Wolff, om hvem man kun kunne opdage så meget, at han en tidlang havde lånt

på pant, men var dog død som en forarmet mand, medens han hemmeligt havde skjult sin rigdom. Af en karrighed, der grænsede til afsindighed, havde han troet til evige tider at kunne skjule sin skat ved at indespærre den i det lukkede værelse. Med forbandelsen over døren havde han troet at bortskræmme enhver, som ville nærme sig den, og i skødet på huset havde han gentaget den samme forbandelse over enhver, der nogensinde åbnede denne dør. Denne særling, som den almindeligt forhadte løjtnant Flemming Wolff havde en del åndelig lighed med og til hvis skat han for en del ville have været arving – havde nu således kun opnået, at hans betydelige formue, efter to hundrede år at have henligget ufrugtbar, ved retskendelse tilfaldt hans sidste slægtning, ejerinden af hans gamle hus, madame Wolff, der lod det gamle, uhyggelige hus nedrive og en ny, smuk gård opbygge i dets sted for sin svigersøn og sin eneste datter.

Niels Dragon

Der tjente en karl på Frederiks Hospital, som var særdeles yndet af lægerne og af de unge kirurgiske kandidater, da han fortræffeligt forstod at gå dem til hånd ved obduktioner og skeletteringer. I det første år, han var der, havde han været den lystigste karl af verden: Han lo og sang altid, selv ved de modbydeligste og for mange rædselsfulde arbejder med de til skelettering bestemte lig, som han ofte ganske alene måtte sysle med om natten. Han var hverken overtroisk eller frygtsom, og hver gang der forefaldt noget som helst arbejde, som de andre hospitalskarle ikke havde mod til, hed det altid: Hvor er Niels Dragon? Han er ikke bange for Satan selv. Han havde været soldat, var endnu kun tredive år gammel og en udmærket smuk karl, der gjorde megen lykke hos kønnet. I dette kapitel havde han ord for at være et slags Don Juan i en lavere sfære; men for dette blev han ikke bedømt meget strengt af de unge kirurger. Med ét blev karlen tungsindig og syntes at lide af samvittighedsskrupler. Hans allerbedste ven på hospitalet, den høje fyrbøder, havde hængt sig. Fyrbøderens bryllup havde været bestemt for tre dage siden; men aftenen før brylluppet havde han truffet sin brud i den uimodståelige Niels Dragons arme. Den fortvivlede fyrbøder havde kun hvisket sin troløse brud nogle ord i øret og øjeblikkelig forladt dem.

Den tredje nat efter fyrbøderens selvmord stod Niels Dragon alene i det store hospitalskøkken og fyrede, i den afdøde fyrbøders sted, under en uhyre stor kedel med lukket låg, hvis brug vel var ham bekendt, men som han aldrig før havde følt nogen betænkelighed ved at sysle med. Han havde befaling til at

bringe den i kog og lade den koge en hel time. Samme aften havde han haft en alvorlig scene med den ulykkelige fyrbøders trolovede, som han havde lovet at ægte; men med gru havde hun fortalt ham, hvad hendes brudgom havde hvisket hende i øret, da han gik bort og tog sig så skrækkeligt af dage: "Inden tre nætter" – havde han sagt – "skal jeg hente din forfører og slæbe ham med mig for Guds domstol!"

De tre nætter var nu næsten forbi. Klokken var over halv tolv, og det havde omtrent været ved midnat, fyrbøderen havde sagt disse ord, umiddelbart før han fuldførte selvmordet. Den hospitalslæge, som havde sat Niels Dragon til at passe kedlen, kendte intet til hans sidste "galante eventyr" og dets ulykkelige følger. Han var en lidenskabelig dyrker af sin videnskab og bekymrede sig ikke om andet. Kort før midnat stod han i skeletteringssalen, tæt ved køkkenet, med de unge kandidater og foretog sig nogle tilberedelser til hvad der skulle foretages. Da hørte lægen et usædvanligt bulder i køkkenet og åbnede sagte døren. Den halve del af køkkenet var bælgmørk; men pladsen lige ud for ildstedet var skarpt oplyst af det store bål på skorstenen under den uhyre kedel. Niels Dragon stod i denne lysning med dødblegt ansigt og stift opspilede øjne og stirrede mod ildstedet. "Er du gal, menneske! Hvad fattes dig?" spurgte lægen, uden at bemærke hvad der var sket.

"Jeg kommer! Jeg kommer!" – stammede karlen med fordrejet ansigt, og hårene havde rejst sig på hans hoved – "jeg bliver fordømt i denne time – jeg ved det – se kun ikke så forfærdeligt på mig! –"

Nu så først lægen, at låget under kogningen var sprunget af kedlen – og det lig, der skulle skeletteres, var kommet til syne.

Det var den hængte fyrbøders lig, som kandidaterne hemmeligt havde tilegnet sig og som man havde ladet Niels Dragon koge, uden at sige ham hvem det var eller kende hans forhold til den døde. Man havde måttet knuge kadaveret krumbøjet ned i kedlen for dets usædvanlige højde. Det havde ved udvidelsen rettet sig og sprængt låget. Med sit kogte græsselige dødningeansigt var den ulykkelige fyrbøders hoved sprunget helt op af kedlen; det var stærkt oplyst af flammen og syntes at stirre på den troløse ven med de åbne, udvidede øjne.

I det øjeblik, lægen så dette, styrtede Niels Dragon med et skrig om på stengulvet og var død. Ved obduktionen af hans lig fandt lægerne, at hans hjerte var sprængt af en pludselig blodsammenstrømning, som hos mennesker, der dør af skræk. Foreneligheden deraf med hans bekendte mod og dristighed blev dem først af psykologiske grunde forklarlig, da de siden erfarede hans forhold til den ulykkelige fyrbøder og det sammenstød af omstændigheder, som havde fremkaldt hans sidste mærkelige situation overfor den dødes skrækkelige ansigt og netop ved udløbet af den tid, inden hvilken den døde havde lovet at føre ham for den evige dommer. Man holdt længe den hele historie hemmelig, for ikke at forarge nogen ved den benyttelse af fyrbøderens lig, som var hans frænder ubekendt, men som var et ran i videnskabens tjeneste, der så tit finder sted, hvor anatomien dyrkes med iver.

De fortryllede fingre

En stille, månelys midsommeraften sad der en lille pige på en sten ved en skovslette nær ved ruinerne af det nedbrudte "Volmerslot" og stirrede ned i den spejklare vandflade, der dannedes af en forbiløbende bæk. Langt borte i skoven hørtes der larm af musik, og rullende vogne. Den unge pige syntes ikke ældre end tolv til tretten år. Hun bar en stålgrå bluse med et rødt bælte om livet; hendes lille stråhat lå med de nydelige handsker i græsset. Hendes bøjede stilling røbede en skikkelse, lige så smidig som slank, og det lange sorte hår, som rullede ned over hendes nøddebrune nakke, glinsede som ravnefjer i månestrålerne. Hendes ansigt, som spejlede sig i vandet, var brunt ligesom nakken, med en frisk, næsten sydlig varm farve. Øjnene var fyrige og sorte, øjenbrynene stærkt fremtrædende; men panden hang for langt frem til at være smuk, og den lidt vel brede, noget flade barnenæse, så vel som de alt for fyldige læber, gav hende et udseende, der ikke var uligt mulatindernes, især når hun, som nu, var bedrøvet. "Hu, hvor jeg er grim!" – udbrød hun, og tårerne trillede hende ned over de brune kinder – "ja, de har ret! Jeg er en skifting, ret et lille uhyre af grimhed. – Bort, bort i den vide verden! O, hvorfor kan jeg ikke løbe til Afrika, som jeg truede dem med, til de sorte negerinder! Der vil dog ingen spotte mig for min platinæse – og der er jeg dog skærere i huden end alle de andre. – Ak, hvorfor er alle gudmoders dejlige eventyr dog kun opdigtelser!" – vedblev hun – "hvorfor er der ingen alfer og feer til, som kan skabe mig om, eller give mig magt dertil selv! – Var mit ansigt kun et øjeblik som voks eller ler, og havde jeg blot lidt færdighed i de tre

fingre, skulle jeg snart få panden og læberne tilbage og den stygge flade næse frem – og det skulle gå mig som ugleungen, der blev til en dejlig prinsesse!"

"Ja så! En lille kunstnerinde – en billedhuggerinde i ånden! – skal vi se" – afbrød hende pludselig en mild, kvindelig stemme, og en gammel, krumbøjet kone stod for hende med en græsgrøn silkekåbe over skuldrene og en stor sort kysehat over ansigtet – hun bar et bundt johannesurter under den ene arm og støttede sig til en krykkestav med den anden. Den lille nøddebrune pige i blusen sprang med forbavselse op fra stenen og gjorde mine til at flygte; men den gamle greb hende venligt ved hånden. "Bliver du bange for mig? Thora Lind! – kender du ikke din gudmoder fra Skovsletten?" Med disse ord løftede den gamle sit nedbøjede hoved og lod månen belyse hendes fine, rynkede ansigt med det godmodige udtryk og det skælmske smil, som Thora så godt kendte, tilligemed de store grønne briller, hvorigennem et par smukke brune øjne spillede.

"Gudmoder! Gode fru Sommerkær! er det dig?" – udbrød Thora glad – "er det i denne skov, du bor? Ja, nu husker jeg det – her var det, jeg skulle besøgt dig i fjor St. Hans aften, når vi kørte til kilden – så ville du fortælle mig så mange dejlige, nye eventyr; men så fik jeg skarlagensfeber og måtte blive hjemme. – Siden har jeg så tit tænkt på dig og længtes efter de nye eventyr; men nu er min fætter kommet til os; han siger, ligesom fader og moder og dem alle sammen, at jeg er så grumme grim og ser ud som en negerpige, og når jeg fortæller eventyret, du har lært mig, om ugleungen, der blev til den dejligste prinsesse – så ler de mig ud og siger, at jeg er lige så tåbelig, som jeg ser

ud til, når jeg kan tro på børneeventyr endnu i mit trettende år."

—
"Nå, nå, lille Thora! – lad dem kun le! Den ler dog bedst, som ler sidst. I aften er du da kommet med til kilden, kan jeg vide; men hvordan har du fundet vej gennem skoven?"

"Ak, det ved jeg ikke. – Fætter Jørgen drillede mig igen med min næse, ligesom jeg var allergladest og ville danse med ham ved kilden. De lo alle sammen af hans løjer. Så blev jeg vred og bedrøvet og rendte bort fra dem alle og ville gerne løbe hen, hvor alle folk har flade næser, som jeg, og er meget mørkere i huden – og så blev jeg træt og faldt i tanker her på stenen."

"Dine tanker blev jo ganske højrøstede, medens du spejlede dig, og du græd ret ynkeligt, lille Thora! Om jeg aldrig havde været din gudmoder, måtte jeg dog ud af busken og trøste dig, hvor travlt jeg så havde med de kostelige St. Hansurter. I stedet for at løbe til Afrika, var det dog nemmere, mente du, hvis der var alfer og feer til og du kunne blive skabt om eller få magt til selv at sætte facon på dit lille ansigt." –

"Ak ja, gudmoder! Hvem der var så lykkelig! – men jeg ved jo nok, det er umuligt, og alle de dejlige eventyr, du har fortalt mig, er kun noget, man hitter på, for at more enfoldige børn" –

"Se, se! Er du nu blevet så grumme klog? lille Thora! I fjor troede du dog nok, du kunne lære at flyve, hvis du kun fik to fjer på skuldrene af den fugl Phønix."

"Ak ja – i fjor var jeg et tåbeligt barn. Dengang tænkte jeg ikke på, hvor grim og fæl jeg så ud, men syntes, intet var dejligere i verden, end at kunne flyve som en fugl over land og sø og grønne skove. Nu bryder jeg mig ikke engang om at danse, fordi

jeg dog aldrig kan danse fra min flade næse, som fætter Jørgen siger, og mine negerindelæber dog altid løber foran næsen." –

"Din fætter Jørgen er jo ret slem ved dig, og du kan vel slet ikke lide ham?" –

"Jo dog, gudmoder! – jeg kan inderlig godt lide ham, når han kun ikke ville drille mig med min næse. Han er kun et par år ældre end jeg, og har krøllede gule hår og dejlige blå øjne – og hans næse er rigtignok prægtig – og hans mund og hans hage med – og han tegner så nydeligt både heste og mennesker og huse – og han ved alt, hvad der er sket i verden, og meget mere – og fortæller så morsomt. Han bliver så glad, når jeg fortæller ham dine eventyr – men så ler han mig dog ud, når jeg tror, det er sandt – og når jeg bliver vred, tegner han mig af og viser mig, hvor grim jeg er. Han er ellers grumme god og tror på Vorherre og englene ligesom jeg, men vil aldrig tro, der er nogen mere til, som kan gøre mirakler. Jo, gudmoder, lide ham kan jeg nok – der er ingen, jeg kunne holde mere af i verden; men han kan vist aldrig lide mig rigtigt, fordi jeg er så grim. – Det er dog jammerskade, gudmoder! at alle dine dejlige eventyr er opdigtelser – og en ugleunge dog aldrig kan blive til en dejlig prinsesse."

"Men om der nu dog var lidt mere i mine eventyr, end du tror, lille Thora!" – tog den gamle med hemmelighedsfuld mine ordet – "hvis jeg nu her i min ensomhed havde opdaget en kunst, som de lærde nu om stunder lader hånt om, fordi de ikke kan forklare den på deres måde – hvis jeg nu havde en god ven blandt de store, mægtige ånder, som Vorherre sender til de fromme, og som usynlig kom til mig og gav mig magt over menneskenes lemmer, så jeg kunne omdanne de naturlige

skikkelser og give andre samme evne i hænder eller fingre – og når jeg således, uden at være nogen alf eller fe eller ond heks, kunne opfylde dit ønske og give dig magt til selv at danne dit ansigt om efter din egen eller andres smag –"

"Ak, kæreste gudmoder! nu er det jo atter et eventyr, du fører mig ind i: Det er jo noget, der aldrig virkelig kan ske i verden."

"Hvad der kan ske i verden, ved ingen, mit barn, uden Han, der har skabt den" – vedblev den gamle – "Hans kræfter er uendelige, og vi mennesker kender næppe én af dem blandt de mange, mange tusinde. Alt, hvad der kan ske ved de guddommelige kræfter, er naturligt, og alt naturligt er guddommeligt; men der er flere naturer end der er stjerner på himmelen, og hvad der her kan ske efter en højere naturs orden, kan ingen vide eller forudse eller forstå, undtagen den, det bliver givet af kræfternes herre." Hun sagde dette ligesom for sig selv med et halvt drømmende blik. – "Men det forstår du ikke, barn!" – tilføjede hun og klappede den forbavsede Thora på kinden – "Men du ved jo, Vorherre er almægtig og kan alt, hvad han vil – og vil han give dig eller mig magt til at skabe os selv om, må vi jo også kunne gøre det. Følg med mig, lille Thora! Og du skal se, det er intet umuligt eventyr, jeg taler om."

Thora så forundret på den milde, gamle kone og fulgte hende tavs. Snart stod de ved hendes bolig. Det var et lille, nydeligt hus, der var helt omsnoet af humleranker. Døren stod på klem, og der sad en snehvid kat på tærsklen og snurrede velbehageligt. En lille blomsterhave omgav huset. Det var netop rosernes og liljernes fælles blomstertid, og i store grupper stod disse prægtige blomster nu, halvt lukkede og ligesom drømmende, i månelysen. Thora følte sig så hyggeligt, men dog

hemmelighedsfuldt til mode, som det var et vidunderligt feslot, hun skulle betræde. – Det var dog kun et lille, simpelt værelse, hun med sin gudmoder nu trådte ind i; men de hvide vægge var behængt med blomster og grønne urter; et grønt gardin skjulte en alkove; i stuen stod der et bord midt på gulvet med en højrygget lænestol for – på bordet lå der en stor bog opslået med røde bogstaver og med mange billeder af cirkler og underlige tegn; over en af de store kredse, med mange vinkler og andre tegn, stod der: "Kong Salomons seglbillede."

"Sæt dig ned, mit barn!" – sagde gudmoderen og bladede i den store bog, medens hun af og til syntes at læse med stor opmærksomhed. Derpå fremtog hun et fladt messingbækken med sand og ridsede deri en figur, der så ud som to forneden sammenhængende kvadrater, hvis mellemste sidelinjer kun var halvt udførte og adskilte med et lille mellemrum, samt overskårne af en horisontal linje, der på begge ender dannede en ret vinkel.

"Er det dit alvor, mit barn, at du vil have den magt, du før ønskede dig" – sagde hun med stille alvor – "og vil du selv kunne omdanne dit ansigt – så udstræk dine tre forreste fingre på din højre hånd og læg dem således midt i dette tegn, at du ikke derved berører nogen linje! Fremsig så tre gange navnet Hagith, og ønsk af al magt, hvad du tænker på! – og, hvis det kan ske uden synd og fordærvelse, vil du få den evne, du ønskede dig – men du må ikke tale om det til noget menneske!"

Thora havde lagt nøje mærke til hvert ord. I den højeste spænding berørte hun de åbne steder i tegnet på den foreskrevne måde og fremsagde med bævende stemme det hemmelighedsfulde ord tre gange, medens hun inderligt

ønskede magt til at skabe sit ansigt om. Da navnet Hagith tredje gang var udsagt, så hun i værelset en lysning, som øjeblikkelig forsvandt uden nogen lyd, og hun følte et stærkt, men ingeniende smerteligt ryk i de tre udstrakte fingre. Hun tog dem hastigt ud af tegnet, som om hun havde brændt sig, og trådte noget forskrækket tilbage. "Hvad var det? gudmoder!" – spurgte hun og fattede sig – "lykede det? Og slog det ned i mine fingre?"

"Det var den mægtige Hagith, som gav dig hvad du ønskede" – sagde gudmoderen. – "ti nu stille med hvad der er hændt dig og skynd dig tilbage til dine forældre! De leder allerede med stor angst efter dig i skoven. – først i morgen kan du prøve, om jeg har gækket dig eller ej – men så må du stå tidligt op eller give tid til solen går ned – for kun når solen står op eller går ned, kan denne kraft benyttes."

Thora så, forbavset og forskende, på sin venlige gudmoder, om hvis fine mund der spillede et smil, som hun ikke vidste, hvorledes hun skulle forklare sig. "Det er dog vist kun spøg alt sammen" – sagde hun nedslået og fo'r uvillkårligt med de tre fingre til næsen; men den var lige så flad som hidtil og lod sig ikke rokke frem – "det går mig sagtens, som da jeg var ganske lille og de store fik mig til at løbe hele dage med salt i hånden efter fuglene, for at strø salt på deres haler og gøre dem til mine fanger."

"Deri gjorde store, forstandige mennesker dig uret, lille Thora!" – svarede gudmoderen – "de svækkede din barnlige tillid til de erfarnes ord og betænkte ikke, at du handlede lige så klogt som de, når de følger forskrifter, som de ikke forstår – og det gør jo næsten enhver, der blot vil tænde en svovlstikke eller

lægge et sædekorn i jorden. Men skynd dig nu til dine forældre! Jeg skal følge dig til dem ad en genvej!" Med disse ord tog den venlige gudmoder hende ved hånden og løb så let bort med hende, som om hun fløj. Det var hende virkelig, som hun svævede over skovsletten ved sin gudmoders hånd, næsten uden at berøre et græsstrå, og det varede ikke mange øjeblikke, før hun stod hos sin familie, som længe havde savnet hende og nu ville køre hjem fra kildeforlystelserne. Så snart Thora stod ved vognen, var gudmoderen forsvundet i de grønne buske. Både forældre, søskende og fætter Jørgen overvældede Thora med spørgsmål om, hvor hun havde været, og der vankede en del skænd; men hun svarede kun, med lunefuld, skalkagtig mine, at hun havde været på vej til Afrika, som de jo nok vidste, og at hun ganske sikkert løb eller fløj helt derhen en anden dag, hvis de længere ville drille hende med hendes næse. At hun havde været hos sin gudmoder fortav hun, så vel som hvad der var sket med hendes fingre; men at hun nu kunne løbe på en måde, der næsten kunne kaldes at flyve, påstod hun med ivrighed; og hendes gang var så let og smidig, at fætteren næsten var så høflig at indrømme hende det.

Det første, Thora foretog sig, da hun næste morgen vågnede, var at gribe til sin næse og rykke i den af alle kræfter med de tre fortryllede fingre; men den forandrede ikke sin skikkelse. "Så har jeg dog kun drømt det alt sammen" – sukkede hun – "jeg må vel have sovet ude ved skovbækken og har slet ikke været hos gudmoder." – Det var imidlertid langt efter solens opgang, og hun erindrede nu, at det kun var når solen stod op eller gik ned den hemmelighedsfulde evne var virksom. Hun gik nu som i

drømme den hele dag og gav nøje agt på solens gang, for ikke at forsømme den vigtige solnedgangstime.

Sent på eftermiddagen tog hun et lille spejl, et såkaldt "søndagsøje", med sig og løb ud til slotsruinen. Hendes fader ejede en parcel fra det udstykkede gods, hvortil det nedbrudte slot hørte. Her stillede hun sig i et halvt nedbrudt vindue, der vendte mod vest og hvorfra hun kunne se solens nedgang i havet. I det øjeblik, den nederste solrand syntes at spille på den fjerne havflade, holdt hun det lille spejl for sit ansigt og begyndte med største ivrighed at klemme sin næse frem og sin pande og sine læber tilbage. Det kom hende for, at ansigtet virkelig forandrede sig og næsten blev hende ukendeligt – men det syntes hende tusinde gange grimmere end tilforn. Hun udstødte et skrig og tumlede svimmel ned af vinduesruinen. Faldet var dybt. Hun greb uvilkårligt for sig, men blev slemt forslået både på albuerne og i ansigtet. Spejlet havde hun tabt – det lå dybt nede mellem ruinerne og var slået i tusinde stykker. Med hænderne forslåede og, som hun troede, med et græsselig forvandlet ansigt, løb hun hjem og styrtede ind til sine forældre, der med største forskrækkelse så hvorledes hendes ansigt var forslået og næsten ukendeligt. Hun kastede selv et ængsteligt blik i et spejl og sank afmægtig til gulvet. Hun blev bragt til sengs og forbundet, men da hun kom til sig selv, var hun i en febrilsk tilstand, alt, hvad hun sagde om trylleri og forvandling, klang som forvirrede fantasier. Efter nogle ugers sygeleje stod hun vel helbredet op, men hendes ansigt var ikke længere det samme. Alt, hvad man havde dadlet ved det tilforn, var forsvundet. Panden hang ikke længere ud, men havde derimod fået en skævhed, der klædte hende værre. Næsen var ikke flad,

men var blevet tyk og kluntet i enden. Uagtet hun ingen tænder havde mistet, var den før noget vel fremstående mund nu faldet ind, som på en gammel tandløs kone.

"Du min Gud! hvilket uglebillede hun dog er blevet ved det fald!" – sagde faderen, og hele familien var af samme mening. Fætter Jørgen så det dog ikke; han var rejst bort om morgenen samme dag, Thora om aftenen var faldet ned blandt slotsruinerne. Thora selv så sit forandrede ansigt med gru, men trøstede sig hemmeligt med, at hun kunne forme det om hver morgen og aften. Hun gjorde nu et formeligt studium af denne ydre selvforbedring. Hun gik ikke længere til slotsruinen og udsatte sig for at falde ned; men hun lukkede sig inde i sit værelse på de timer, hvori solen efter almanakken skulle stå op eller gå ned, og i disse timer modellerede hun formelig på sit ansigt så godt, som hun kunne, og som hendes smag eller lune indgav hende det. Hun var selv overbevist om, at en sådan modellering virkelig fandt sted, og at det ingenlunde var en fantasi, som hun havde medbragt fra sin sygdom. Hun fordrejede uvilkårligt sit ansigt og gjorde slemme grimasser under arbejdet, og undertiden troede hun da, at disse fordrejede miner var hendes tryllefingres værk. Men udtrykket var det ikke så meget som formerne selv, hun ville forandre; men hvorledes hun så tænkte sig dem og syntes at omforme dem, tiltog hun hver dag i grimhed. Man troede virkelig at bemærke påfaldende forandringer i hendes ansigt fra den ene dag til den anden, men aldrig nogen forandring til det bedre, og hun hørte så mange kritikker over sit ansigt, at hun til sidst blev fortvivlet over sin hemmelige kunst og ønskede kun at kunne give sig sit oprindelige ansigt tilbage. Også det forsøgte hun;

men det ville aldrig lykkes. Ethvert nyt forsøg gjorde hende kun grimmere.

Det var netop i det år, Thorvaldsens tilbagekomst til fædrelandet havde vakt almindelig opsigt og interesse over hele landet. Rygtet om den triumf, hvormed en billedhugger var blevet hædret som en sejrherre eller konge, havde tillige med kunstneren sat hans kunst i høj anseelse, og de, der aldrig før havde haft øje for skønheden og højheden i billedverdenen, begyndte at få øjnene op for dens rigdom. Også til proprietær Linds parcel var der kommet kobberstik af Thorvaldsens værker og enkelte gipsafstøbninger. Pludselig fik Thora en ide, som hun vel ikke åbenbarede nogen, men hun ytrede den heftigste lyst til at se Thorvaldsen og hans værksted og bad sin fader hver dag om at tage hende med på hans nært forestående rejse til hovedstaden. Siden hendes sygdom havde såvel hendes dagligt grimmere udseende, som hendes besynderligt spændte væsen mishaget hele familien. Undertiden undslap der hende ytringer om evner og himmelske gaver, som måtte kunne gøre underværker endnu i verden, når man kun ikke var blind for dem. Man havde mærket, at hun altid morgen og aften lukkede sig inde; og ved at kigge gennem nøglehullet havde stuepigen opdaget, at når Thora således troede sig ubemærket, var hun kun sysselsat med at spejle sig og med at glatte og stryge sit ansigt. De anså alle den stakkels grimme Thora for halvt vanvittig af forfængelighed og lyst til at være smuk. For om muligt at give hendes tanker en anden retning – og for måske at rådføre sig med en læge eller psykolog angående hendes sindstilstand – fjøede faderen hende i hendes idelig gentagne ønske og tog hende med til København i julen.

Det eneste, hun interesserede sig for i den store by, var Thorvaldsen og hans værksted, og faderen gik ofte derhen med hende. For at ikke hendes påfaldende grimhed skulle gøre opsigt på gaden, måtte hun bestandig gå med et tæt slør. Således viste hun sig også i Thorvaldsens værksted. Hendes lette, smidige skikkelse og hendes smukke, livlige stemme, ligesom også mangel på bemærkning, der vel ikke røbede nogen dannet smag, men snarere et bizart lune, tildrog sig kunstnerens opmærksomhed, og han fandt ofte morskab i at tale med hende. Han syntes at antage, at hendes ansigt måtte være lige så skønt som hendes øvrige skikkelse, og opfordrede hende ofte til at lægge hat og slør fra sig; men derfor vægrede hun sig altid bestemt og gerne med en eller anden ytring, som endnu mere spændte nysgerrigheden.

Hun var allergladest, når hun traf kunstneren i færd med at modellere i leret, og hun betragtede da hans fremgangsmåde med den mest spændte opmærksomhed, ligesom hun ville aflure ham kunsten. Undertiden tog hun selv en klump ler og ville danne et ansigt deraf, men det blev altid et skrækkeligt vrægebillede. Kunstneren smilte kun, når han så det, men var for godmodig til at le højt eller dadle det. Faderen havde betroet ham, at hun desværre nok var noget forvirret i hovedet efter en sygdom, og at det kun var for at skjule sin grimhed, at hun bar slør, men at hun på den sidste tid alene sværmede for sin store landsmand og hans kunst.

Det var et kuriøst barn – mente Thorvaldsen – og var hun virkelig lidt forvirret i hovedet, klædte det hende dog meget morsomt.

En eftermiddag, da hendes fader var ude, løb hun ene hen på Charlottenborg og traf Thorvaldsen alene ved sit arbejde. Da hun havde set noget på ham, bemærkede hun, at det vistnok måtte være herligt og en stor kunst, således at kunne danne skønne billeder af ler; men langt herligere og en meget større kunst ville det dog være, når man kunne danne levende mennesker.

Kunstneren lo ad dette indfald, der syntes ham at røbe en snurrig naivitet for en pige af den alder. Hun gik nu i sit fjortende år.

Hun forklarede ham omstændeligt sin mening, og at hun dog ikke mente hele nye mennesker, men kun enkelte stykker af dem, og at, når man havde lært kunsten rigtigt af Vor Herre selv eller en af hans mægtige ånder, måtte man også kunne omdanne, hvad der var hæsligt hos et menneske, enten det nu var en arm eller et ben eller et helt ansigt.

En sådan menneskerestauration var vel også en kunst – indrømmede mesteren med godmodigt lune – om end han ikke kunne sætte den så overvættes højt. – For en del slog det ind i skrædderkunsten, mente han, siden dog klæder skaber folk, og for en del hørte det til tandlægenes og hårskærernes, kammertjenernes og pyntekonernes professioner.

"Du forstår mig slet ikke!" – sagde Thora ivrigt – "jeg mener virkelig hvad du kalder at modellere, og at man måtte kunne klemme et levende menneskeansigt på samme måde med sine tre fingre, som det lerhoved, du der står og piller med, og gøre det lige så smukt som man ville og forstod."

"For at modellere i levende menneskekød, måtte man jo kunne hekse," mente mesteren og rystede på hovedet, idet han

nu dog troede at mærke den forvirring i barnets hoved, faderen havde omtalt.

"Tingen er slet ikke så urimelig!" – forsikrede Thora.

"Når solen lige nu går ned, som vi jo kan se her fra vinduet, så skal jeg vise dig det! Jeg har modelleret selv så meget på mit eget ansigt, at det er blevet ganske forskrækkeligt; men grimt var det da i forvejen, og meget værre kunne det ikke blive. – Kunne du kun lære mig at modellere smukt, skulle jeg snart blive smukkere, end din Venus der."

"Hun er rigtig nok gal, stakkel!" – tænkte Thorvaldsen, og ville føje sig efter hendes fantasi. "Den kunst må du endelig lære mig!" – sagde han – "jeg mener bestemt ikke at gøre ansigter stygge, men at restaurere dem eller modellere dem om. – Det kunne være en meget belejlig kunst i vore tider. – Men er du da virkelig så styg? – Lad mig se, hvorledes du har skilt dig ved dit ansigt, da du sidst modellerede det!"

"Se!" – sagde hun og rev sløret af; og kunstneren trådte forbavset tilbage ved synet af det bizarre nøddeknækkeransigt, hun viste ham, medens hendes store sorte øjne stod fulde af tårer og var overordentlig skønne.

"Dersom der blot var harmoni mellem pande, næse, mund og hage, og hele ansigtet svarede til øjnene, ville du være en skønhed," – bemærkede han – "men, du har ret! Den, der har modelleret dit ansigt, har virkelig gjort betydelige misgreb og har hverken haft antikken eller naturen for øje." – Han måtte selv le over sin bemærkning og den øjeblikkelige forglemmelse af, at det var et levende menneskeansigt, han talte om. Han klappede hende venligt på kinden og lovede, at han nok skulle

lære hende at modellere sit ansigt om igen med tiden, når hun først fik lidt mere greb på at behandle hoveder i leret.

"Det lærer jeg aldrig!" – sagde Thora utålmodig. – "alt, hvad jeg vil lave, bliver til grimme uglebilleder. – Men se! nu går solen jo ned – tag du nu mine fingre mellem dine og sæt skik på mit ansigt i en hast! Mine fingre kan kun gøre det; men der må en hånd til at bruge dem, som forstår det."

"Hun er dog komplet gal!" – tænkte Thorvaldsen, og havde ondt med at holde sin latter tilbage. "Nu vel!" – sagde han venligt – "sæt dig her op, barn! og lån mig din lille hånd! Det kan dog sagtens være en prøve værd. Jeg ville have forsvoret, jeg nogensinde skulle modellere på et levende hoved; men man skal lære så længe man lever –"

Som en fugl svang Thora sig op på en ledig bustepiedestal og rakte kunstneren sin højre hånd, med de tre forreste fingre udstrakte. I overgivent lune greb han hendes hånd og overfo'r hendes ansigt med hendes fingre. Af uvilkårlig kunstdrift trykkede han på de steder, der ragede for langt frem og ligesom fremdrog, hvad der var for sammentrykt; han glattede på den skæve pande – han modellerede til sidst formelig på næsen, munden og hagen, og brugte barnets fingre som han ellers brugte sin modellerstok, medens han lo af fuldt hjerte over denne leg.

Pludselig standsede han og studsede: "Enten må jeg have set fejl før, eller du er en lille heks!" – udbrød han, – "du har jo et meget vakkert ansigt. Hvad har du at udsætte derpå? – Se selv!" – Han rakte hende et lille spejl.

"Dejligt, dejligt!" – udbrød hun jublende og sprang ned af piedestalen. – "Ser du nu, jeg havde ret! – nu behøver jeg ikke at

gå med slør mere." – Hun kastede sløret hen ad gulvet. – "og nu er jeg ti gange så køn som din Venus der."

"På en måde kan du have ret!" – sagde kunstneren og lo: – "Dit ubændige liv kan jeg umuligt give marmoret – og sådanne ildøjne ikke heller. Formerne i dit hoved kunne dog nok ellers trænge til at gennemgås lidt på ny." –

"I morgen, når solen står op eller når den går ned, skal jeg gerne komme igen, hvis du vil gøre mere ved det – på anden tid kan du ikke bruge mine fingre. – Men det behøves ikke" – tilføjede hun sjæleglad og hoppede for spejlet – "nu er det smukt nok, og hvad det mangler, kan jeg nok selv gøre. Tak, tusind tak fordi du hjalp mig! – Nu skal fætter Jørgen dog se, at jeg næsten er lige så køn som han selv." Derpå satte hun sin hat på og kastede sløret længere bort på gulvet med sin lette, dansende fod. "Farvel, farvel! Jeg må hen til fader og vise ham mit nye ansigt." Dermed var hun ude af døren.

"Hun er ligeså gal, som hun er nydelig," – tænkte Thorvaldsen – "hun havde nær gjort mig gal med – bildte hun mig ikke ind, hun var så grim, at det lille, vakre ansigt ved første øjekast virkelig så mig ud som et nøddeknækkerfjæs. Det er et farligt barn at tale med – hendes galskab smitter – var jeg ikke nær ved at tro, jeg virkelig havde modelleret hende!"

Faderen blev højlig forbavset, da han så Thora igen; hendes nøddebrune ansigt strålede af glæde og var overmåde vakkert. De fordrejede former syntes ganske forsvundet; kun på øjnene og hagen kunne han genkende hende; men da hun, for at forklare ham sin forvandling, forsikrede, at det var sket ved Thorvaldsens hjælp, og at han blot havde modelleret på hende i nogle få minutter – rystede faderen på hovedet og sukkede dybt

over den sindsforvirring, han nu troede at høre det klareste bevis for. "Ti stille med den ravgale snak, barn!" – afbrød han hende – "jeg må før have set dit ansigt med en falsk forestilling om, at du var og blev en grim ugleunge: nu ser jeg, der er intet at udsætte på dit ansigt – men du måtte dog langt hellere være styg, end gal. Pak nu sammen! Vi skal rejse i morgen tidlig."

Thora var så glad over sit nye ansigt, at hun ikke lod faderens strenge ord gå sig nær; men hun spejlede sig hvert øjeblik, og kunne ikke tænke på andet, end på det indtryk, hendes nye ansigt ville gøre både på fætter Jørgen og alle andre. Næste aften var hun hjemme.

Alle fandt unægtelig, at hun nu var blevet besynderlig vakker, og forklarede det som en følge af hendes muntre stemning efter københavnsrejsen og af hendes stærke vækst i den sidste tid, tillige med den hastige udvikling af hendes legemsformer, som syntes fremkaldt ved den lykkeligt gennemgåede sygdom. Selv var hun overbevist om, at hun ved sin gudmoders kunst og ved sine fortryllede fingre, under den store kunstners vejledning, havde givet sig det vakre ansigt. Besøget hos gudmoderen havde hun dog aldrig talt om til nogen, og – for ikke at gælde for afsindig – talte hun nu heller ikke mere om, hvorledes hun i København var blevet ommodelleret. Fætter Jørgen havde hun ikke villet lade sig se med sit grimme ansigt i København; men hun havde hørt hans stemme, når han besøgte hendes fader og spurgte efter hende; hun klædte sig da altid på, som hun foregav, medens hun kiggede gennem nøglehullet på den tillåsede dør for kun at se ham. Nu ventede hun bestandig et besøg af ham på parcellen; men han kom ikke.

Forandringen i Thoras væsen og udseende fremkaldte uvilkårligt en større deltagelse og omhu for hende i familien. Der blev nu sørget for, ved en forstandig undervisning, at modarbejde hendes overdrevne hang til fantastiske forestillinger. Hendes ansigt fandt alle nu særdeles smukt, og nogle påstod endogså, at det påfaldende lignede den engel af Thorvaldsen, der bærer døbefonten i Frue Kirke. Hendes forstand udviklede sig også snart betydeligt. Hun fik undervisning i flere sprog og videnskaber, endog i matematik, der ansås for en god dæmper for den eksalterede fantasi. Hun blev virkelig også i et par år således udrevet af den barnlige eventyrverden, at alt overnaturligt forekom hende unaturligt og latterligt. Besøget hos gudmoderen betragtede hun nu, ligesom dets følger, som en drøm, og eventyret med den store kunstner på Charlottenborg anså hun for en levning af hendes feberfantasier. Den dybe følelse, der i hendes opvækst syntes at ligge i hendes øjne, tilbagetrængtes imidlertid mere og mere af et selvbehag og en overvurdering af hendes ydre fortrin, der truede med at tilintetgøre en natur og et væsen, hvis elskværdighed ellers ville have henrevet alle.

Tre år var forløbet. Fætter Jørgen havde ikke set Thora siden det besøg hos hendes forældre i hans skoleferie, da han selv var seksten år gammel og næste efterår skulle være student. Han var allerede den gang blevet hendes varmeste beundrer, uagtet han ofte for spøg havde drillet hende. Hans interesse for hende var siden i høj grad tiltaget, medens han ofte havde haft lejlighed til at læse hendes breve til en tante i København. Disse breve vidnede om en betydelig åndsudvikling, og der var ofte en artig hilsen deri til ham. Først efter at han havde fuldendt de

almindelige forberedende akademiske studier ved Universitetet og havde studeret over et år ved Kunstakademiet for at uddanne sit talent til kunsten, besøgte han i påsketiden sin onkel, proprietær Lind, på parcellen ved det gamle slot. Det var Thoras konfirmationsdag. Han var blevet forsinket på rejsen og kom først betimeligt nok til at se hende på kirkegulvet blandt de andre konfirmander, hvor hun med stor færdighed gjorde rede for sin kristendomskundskab og bekræftede sin dåbspagt. Han stod, forbavset af hendes skønhed, og vovede ikke at hilse hende, for ikke at forstyrre hendes højtidelige stemning; men han så dog på hendes blik, at hun havde bemærket ham. Hun svarede højt og med den klareste forstand på ethvert spørgsmål, men syntes kun lidet bevæget under den kirkelige handling. Hendes blik dvælede ofte på de tilstedeværende og sank undertiden ned på bindet af hendes salmebog, som var så blankt, at hun kunne spejle sig deri. Det gjorde hun også virkelig, og den mine, hvormed hun betragtede sit nydelige billede, syntes at udtrykke så lyksalig en følelse, at mange tog den for andagt. Fætter Jørgen så dog med det skarpeste blik – og det undgik ham ikke.

Ved den første samtale med Thora efter konfirmationshøjtideligheden blev han vel i høj grad henrevet såvel af hendes skønhed, som af hendes glimrende underholdningsgave; men den inderlighed i følelsen og det fantasirige liv i hendes øjne, hvorved hun allerede som et halvt barn havde gjort et uudsletteligt indtryk på ham, uagtet han så ofte voldte hende sorg ved sine små drillerier – den naivitet, der så ofte havde glædet ham, da hendes ansigt havde haft så megen lighed med mulatindernes – alt dette var nu forsvundet.

Thora var en fin, dannet dame og havde aldeles tilegnet sig modesmagens tilsyneladende foragt for al følelse og fantasi. Hendes yndlingslæsning var i den sidste tid de skuespil og satiriske blade, hvori den hjerteløse spot og det al begejstring udslukkende vid udelukkende førte ordet. Selv besad hun et umiskendeligt talent til at sige skarpe og undertiden vittige bemærkninger, og herfor høstede hun sædvanligvis et bifald, der smigrede hendes forfængelighed og forviste al hjertelighed og alvor i hendes omgangskreds. At hun aldrig gik gennem en stue, uden at kaste et selvtilfreds blik i spejlet, undgik heller ikke fætterens opmærksomhed, og han tillod sig, i form af en kompliment, at prise spejlene og selv hendes blanke salmebog lyksalige for de venlige blikke, de modtog af hans smukke kusine. Hendes lighed med Thorvaldsens dåbsengel kom også på tale, og fætter Jørgen tillod sig den bemærkning, at der i udtrykket om munden dog var en betydelig ulighed, ligesom det ikke blot var vingerne, men fornemmelig den dybe, alvorlige grundstemning både i former og udtryk der gav hint kunstværk sin højeste ideale betydning og hævede det til en virkelig engletypus.

"Min strenge hr. fætter finder mig ikke sentimental og sværmerisk nok!" – udbrød Thora og lo: – "Man skulle tro, han var tredive år ældre og hørte til den ømme, æstetiske tid, da man jo sværmede for Werthers lidelser og selv for Lafontaines romaner."

Thora sang og spillede smukt. Hun høstede om eftermiddagen stor beundring for sit lunefulde foredrag af de moderneste parodier på følelsens poesi og nogle musikalske genrebilleder i nederlandsk stil af det forrige århundredes

drikkestueliv. Kontrasten mellem disse løjer og konfirmationsdagens alvorlige betydning kunne fætter Jørgen ikke undlade at bemærke – og måtte derfor finde sig i, på en vittig replik af Thora om smægtende og snerpede unge herrer, at blive genstand for almindelig latter.

Kun et øjeblik hen ad aften havde fætter Jørgen lejlighed til at tale uden vidner med sin smukke kusine. Hans hest stod sadlet for døren. Han greb hendes hånd med smertelig heftighed og hviskede: "Farvel, Thora! Vi ses måske aldrig mere. Den gang jeg drillede dig med din negerindenæse, fandt jeg dig dog dejlig i grunden. Det billede, jeg i den ferie tegnede af dig og som jeg lod dig beholde, tog jeg en kopi af, som jeg – underligt nok – altid har båret ved mit bryst; tilgiv mig den sentimentale grille!" – Han tog det frem og viste hende det.

– "Husker du den sommeraften, du halvt vred og halv spøgende truede os med at løbe til Afrika og påstod, du kunne flyve, da du kom tilbage fra skoven?"

"Ak ja!" – udbrød hun, pludselig alvorlig – "det var den aften, du var så ond imod mig og drillede mig med min grimhed."

"Den samme aften fuldførte jeg dette billede, for aldrig at glemme dig."

"Det var den aften, jeg drømte om min gudmoder og hendes eventyr" – vedblev Thora, ligesom adspredt og halvt vemodig.

"Lever hun endnu?" – spurgte fætteren.

"Jeg så hende i kirken i dag; men ellers ser jeg hende aldrig; hun skal høre til de hellige her på egnen og gælder blandt den enfoldige almue for et slags troldkvinde – men af den gode slags."

"Gud give, hun da kunne trylle det sind tilbage hos dig, som skinnede dig ud af øjnene for tre år siden!" – sagde Jørgen: – "det var en kosteligere skat, end al den skønhed og kolde klogskab, du nu glæder dig over og beundres for." Hans stemme bævede, og der stod tårer i hans øjne. Uden at vente på svar, hilste han den skønne Thora og steg til hest. – Han havde aldeles opgivet embedsvejen for at dyrke malerkunsten, som han så tidligt havde haft lyst og talent til, og han greb nu en lejlighed, der tilbød sig til en udenlandsrejse. I hele tre år hørte familien på parcellen aldeles intet til ham.

I disse tre år foregik der en mærkelig forandring med Thora. Gensynet af hendes barndoms legekammerat og deres så godt som opløste forhold havde stemt hende sørgmodigt. Allerede som barn havde hun været forelsket i ham, og for hans skyld var det, hun så inderlig havde ønsket at blive smuk. Den dag, da han så hende i hendes største skønhed, havde han bitterlig krænket hendes selvfølelse, og hun havde følt sig næsten fjendtligt stemt imod ham. Hans sidste bevægede ord til hende og hans tilståelse om den hemmelige kærlighed, han havde bevaret for hende fra hun var halvvoksen og så inderligt styg, havde rørt hende. Næppe var han bortrejst, før den længe indslumrede lidenskab fra den første drømmende ungdomstid med fordoblet heftighed og styrke kom tilbage.

Uden at røbe denne følelse for noget menneske, nærmede hun den nu, til den beherskede alle hendes tanker, og med den kom den stemning tilbage, hvori begærligheden efter en skøn ansigtsform havde kastet hende ind i den forestillingshvirvel, der endte med feberfantasier og en hidsig sygdom. Fantasilivet fra denne legemlige og åndelige udviklingsperiode dukkede nu

friskt og fornyet op i hendes sind. Blandt flere billeder i hendes værelse stod der en god afstøbning i formindsket størrelse af Thorvaldsens dåbsengel, som man så ofte havde smigret hende med, at hun lignede. I en skuffe havde hun forvaret det portræt, som fætter Jørgen havde tegnet af hende for tre år siden. Dette tog hun nu frem og sammenlignede det både med dåbsenglens ansigt og med sit eget spejlbillede. Hvad formernes skønhed, renhed og harmoni angik, havde det vel betydelige mangler og havde ikke den fjerneste lighed med det ideale kunstværk, hvorimod det besad en fjern, men umiskendelig lighed med grundformerne i hendes nuværende ansigt. Den mangel på forhold og harmoni, det fornemmelig led af, var dog så betydelig formindsket ved det naive, uskyldige, livlige og følelsesfulde udtryk, en kærlig opfattelse havde lagt deri, at det nu næsten behagede hende mere end hendes nærværende, smukt dannede ansigt. Under denne sammenligning mellem hendes barneansigt og hendes nærværende udseende var det hende som barndomslivet genfødtes i hendes indre, og selv hvad hun anså for drømme og fantasier fra hin tid, blev hende atter virkeligt. Hun huskede på sin gudmoder og hendes eventyr; hun syntes igen at se hendes bolig i skoven, med humlerankerne om muren og de smukke roser og liljer i den lille månelyse have; hun så stuen med alkoven og bordet med den hemmelighedsfulde bog; hun så det blanke messingfad med det hvide sand og de gådefulde tegn i sandet, hvori hun lagde sine små fingre; hun så lysglimtet og følte ligesom på ny den elektriske prikken i fingrene, som da hun fremsagde den mægtige ånds navn, der skulle give hende tryllemagt. Uvilkårligt betragtede hun sine fingre og begyndte, med

billedet af sit barneansigt for sig, at berøre sit ansigt for spejlet, ligesom for at give det noget af det tabte udtryk tilbage.

Formerne rørte hun dog ikke ved: De syntes hende virkelig smukke, men kun kolde og udtryksløse. At det kun var ved solens opgang eller nedgang, de fortryllede fingre havde magt, syntes hun at have glemt, og uden at agte på tiden, gentog hun ofte uvilkårligt, når hun var ene, denne modellerende berørelse især af trækkene om hendes mund.

En formiddag, som hun sad ved denne syssel, blev hun overrasket ved et besøg af præsten, der havde konfirmeret hende. Han trådte beskeden tilbage, i den tanke, at hun endnu sad ved sit toiletbord. Den forlegenhed, hvormed hun rejste sig og bad ham blive, og den hast, hvormed hun skjulte det lille portræt i sin spejlskuffe, så vel som den besynderlige syslen med hendes ansigt, som han havde overrasket hende i, bragte ham på den formodning, at hun havde sminket sig. Uden dog at ville lade sig mærke dermed, vidste han efter nogle indledende bemærkninger, i anledning af Thorvaldsens dåbsengel, at bringe samtalen hen på forholdet mellem den indre og ydre skønhed. Han bemærkede, hvorledes udtrykket i de blotte former, selv en farve, kunne indeholde den højeste skønhed, når formen udsprang af en tilsvarende skøn ide. I den overbevisning, at forfængelighed var hendes hovedfejl, og at hun med sit klare blik måske kun behøvede at se det, for med sin kraftige vilje at bekæmpe denne fejl, vidste han således at lede hendes tanker, at det til sidst blev hende selv og ikke ham, der klarest udviklede sandheden af den indre åndelige skønheds nødvendighed, som betingelse for den ydre, hvor den med liv og sandhed skulle tiltale menneskehjertet. Hun var

imidlertid for klog til ikke at have mærket hans hensigt, og han havde ikke haft finhed nok til aldeles at skjule sin mistanke.

"De anser mig for uhyre forfængelig, og dertil har De haft ret!" – sagde hun pludselig med et gennemtrængende blik. – "De troede, jeg sminkede mig," – vedblev hun med et smil, medens hun dyppede et hvidt klæde i vand og lod det glide over sine blomstrende kinder, uden at det berøvede dem det mindste af deres friske farve – "se, deri tog De fejl; men hør dog også, hvad jeg var forfængelig nok til at skjule for Dem," – her fremtog hun det lille portræt. – "se! så styg – eller om De vil – så smuk var jeg for nogle år siden. – Jeg falder undertiden i tanker derover og bilder mig da ind, jeg forstår billedhuggerkunsten på en egen måde og kan tilbagegive mit ansigt det udtryk, det har tabt; men det er kun en barnagtig erindring fra eventyrverdenen. Nu ser jeg klart, hvad jeg dog altid dunkelt fornam: Der er en indre maler og billedhugger i os, ligesom der er en indre læge og præst, om jeg så må sige. – Det er ikke første gang denne tanke påtrænger sig mig," – vedblev hun og fremtog en bog, hvori hun havde afskrevet en del sange og digte, der til forskellige tider havde tiltalt hende, og hvori hun tillige af og til havde nedskrevet en eller anden bemærkning, som hun ikke ville glemme. "Se her, hvad jeg for nogle dage siden nedskrev, efter at jeg i flere uger havde følt mig højst ulykkelig! Jeg havde glemt det igen, da De her overraskede mig i mine barnagtige, næsten sindsforvirrende forsøg på at ændre det mig så forhadte udtryk i mit ansigt." – Hun rakte ham bogen, og han læste: "Det billede af vor sjæl, den lægedom for vort hjerte, den inderlige tro og den salighed, vort eget skjulte inderste væsen, ved en højere guddommelig kraft, skaber eller

tilegner sig og uddanner i vort indre, det kan først give vort ydre åsyn sandt liv og skønhed – det kan først lægge udtryk i vort blik og sandhed i vor tale og salighed i smilet om vore læber." Han rakte hende bogen tilbage med et deltagende blik. "Det er virkelig" – sagde han bevæget – "hvad den sjælesørger kunne have sagt Dem, som gennemså Deres inderste."

Hun fortalte ham nu hele sit lille barneeventyr og hvorledes hun nylig havde mærket, at den attrå efter skønhed, der oprindelig udsprang af hendes sorg over andres formentlige ukærlighed, var blevet til en farlig behagesyge hos hende, og at hun derved var blevet en tom, hul maske, og havde været nær ved at tabe det dybeste og bedste, hun ejede, for prunkende kundskaber, jammerlige talenter og et skuffende behageligt ydre. Hun tilstod ham oprigtigt, at hans hele konfirmationsundervisning hidtil havde været spildt for hendes hjerte, medens den alene havde sysselsat hendes tænkning. Selv da hun på kirkegulvet modtog håndspålæggelsen og bekræftede sin dåbspagt, havde det kun været hende en smuk ceremoni, der var nær ved at kede hende; men da havde hun fundet trøst på en måde i sin salmebog, i hvis blanke bind hun havde spejlet sig. – Først fra det øjeblik, hendes fætter Jørgen havde forladt hende, måske for bestandig, var der faldet ligesom et slør fra hendes indre øje, og først da havde hun set, at hun endnu dog ejede en hemmelig skat i sit indre, som hun måtte gribe og bevare, for ikke at blive en blot smuk, men åndløs menneskelarve.

Hvad der i denne hjerteudgydelse forekom præsten besynderligst, var hendes eventyr med gudmoderen, den gamle fru Sommerkær, hvilket han ikke kunne anse for nogen drøm

eller fantasi, da han kendte både hende og hendes bolig, der aldeles svarede til Thoras beskrivelse; han vidste også, at den gamle kone for nogle år siden havde været henfalden til læsning af magiske skrifter og troet sig i besiddelse af den såkaldte lyse magi, der ved gode ånders hjælp vil foretage mirakuløse gerninger. I den senere tid havde hun opgivet dette sværmeri og selv fået skrupler derover, medens hun havde læst i en af sine hemmelige bøger, at der kunne blande sig virkelig trolddom dermed, og at dæmoner og onde ånder kunne narre den oprigtigste sjæl, der dyrkede magien, så snart man udstrakte sine ønsker om en højere naturs indvirkning til de ydre og verdslige ting, om sin sammenkomst med Thora havde hun dog aldrig betroet præsten noget; men hun havde haft en ængstelig samtale med kam om sin kære guddatter, kort efter at hun havde set hende på hendes konfirmationsdag i kirken.

Den forandring, der efterhånden foregik i Thoras indre, røbede sig påfaldende i hendes hele adfærd og behagede kun lidet hendes forældre, der havde en heftig gru for enhver åndelig bevægelse hos hende og ofte frygtede for, at den sindsforvirrelse, de for nogle år siden troede at have bemærket hos hende, nu i en anden skikkelse ville komme tilbage. Hun fandt ikke mere smag i det selskab og den underholdning, hvori hun i de sidste år havde glimret. Man overraskede hende ofte med forgrædte øjne, uden at hun ville sige nogen grund dertil, og når hendes ungdommelige natur ytrede sig i lunefuld skæmt, var det mere humoristisk end vittigt. Der skjulte sig ofte en vemodig følelse og inderlig medlidenhed med hende selv og andre i hendes muntreste indfald, og det meste af hvad hun før, med den lidt flove, fjasende ungdom i omegnen, havde

fundet morsomt, var nu det eneste, som hun ret kunne have lyst til at se i et latterligt lys. De bøger, hun nu helst læste, var som oftest af en aldeles modsat ånd og tendens, end hvad der før havde underholdt hende. Musikken elskede hun mere, end tilforn; men hun dyrkede den nu helst i enrum. Der kom nu toner fra hendes fortepiano og hendes bryst, som med et langt friere og stærkere udtryk, end hvad hun nogensinde ytrede med ord, røbede en dybt bevæget sjæl og en dæmpet, tilbagetrængt lidenskabelighed.

Det dybere blik i hendes eget indre og den omhu for at udvikle den sande, højere natur i sig, som først var fremkaldt ved hendes tilbagevendte barndomskærlighed og i førstningen havde knyttet sig til ønsket om det ædlere og højere udtryk i hendes ansigt, som fætter Jørgen havde savnet – denne fremkaldelse af hvad hun kaldte sin indre læge, billedhugger og maler, blev efterhånden så mægtig og så frigjort fra ethvert hensyn på hendes ydre skikkelse, at hun næsten aldrig mere betragtede sit ansigt i spejlet. Hun havde endog fået en vis gru for det, som noget dæmonisk og forvildende, uagtet hun selv smilede over det, som en levning af hendes barndomsovertro. En omstændighed var indtruffet, som uvilkårligt bestyrkede hende i denne forestilling. Hun havde nogle gange troet at se et lysglimt bagved sig, når hun spejlede sig, og hun havde troet, at det lynede, uagtet ingen andre ville have lagt mærke dertil – og da havde hun altid tillige anet en besynderlig sitren i de tre forreste fingre på hendes højre hånd. Hun havde i nogen tid i disse fingre følt en smerte, der af lægen betragtedes og behandledes som noget reumatisk; men Thora kunne ikke tilbageholde den forestilling, at det magiske kunststykke, der i

hendes barndom var foretaget med disse fingre – og som hun ikke længere kunne anse for en drøm eller feberfantasi – muligvis kunne stå i forbindelse dermed, og at denne lidelse kunne være følgen af et indgreb i en naturhemmelighed, der lå udenfor det tilladtes grænser i denne vor tilværelses sfære. Hun havde ofte tænkt på at besøge sin gamle gudmoder i skovhuset for at tale med hende derom; men hun havde dog altid udsat dette besøg af en uvilkårlig frygt for at inddrages for dybt i den forestillingskreds om de magiske kræfter, der engang havde haft en så forvirrende indflydelse på hendes fantasi.

Smerten i fingrene tiltog imidlertid i høj grad; de opsvulmede, og, efter mange mislykkede forsøg på at helbrede dem, erklærede lægen en dag, at der var benedder og nu tillige koldbrand i dem, og at der var ingen redning for hendes liv, hvis ikke alle tre fingre inden 24 timer blev sat af.

Bekymringen var stor i familien; men Thora fandt sig i det med en mageløs resignation. Det var ved påsketiden i det tredje år efter hendes konfirmation. Hun gik nu i sit nittende år og var, såvel for sin skønhed, som endnu mere for sin usigelige elskværdighed og mildhed, næsten tilbedt af enhver, der kendte hende. Ulykken med hendes fingre havde vakt almindelig deltagelse. Alle havde villet give råd, og der var også blevet talt om, at lade hente en såkaldt klog kone, som ofte havde helbredet farlige og af lægerne opgivne benskader, men som i de sidste år havde afholdt sig derfra, enten af religiøse skrupler, som nogle påstod, eller af frygt for at forfølges som kvaksalverske og mistænkes af almuen for hekseri og trolddom. Hun havde aldrig taget betaling for sine mirakelkure, og hun rostes af alle for sit fromme levnet. Denne kloge kone var

Thoras gudmoder. Ved lægens erklæring om den nødvendige operation, rådede man atter til at søge hjælp hos denne kone, og Thoras forældre med hele familien ville have bud til hende.

"Nej, nej!" – udbrød Thora heftigt og bestemt, da hun hørte hvad man havde for. – "Jeg har nu ikke set gudmoder i seks år. Som barn havde jeg stor glæde af hendes eventyr, og det indtryk, hun gjorde på mig, den eneste gang jeg synes, at jeg har besøgt hende, glemmer jeg aldrig. Men jeg ved, hun befatter sig ikke mere med disse hemmelighedsfulde kunster – og jeg er selv bange for dem. Lad i Guds navn lægen komme i morgen tidlig og foretage det nødvendige."

Det var hen ad aften. Thora var gået til sengs og led frygteligt; men hun klagede ikke. Der var en fred og mildhed udbredt over hendes ansigt, som gav det et næsten forklaret udtryk – og man frygtede for hendes liv. Kort før solnedgang holdt der en vogn for døren. Man troede, det var lægen, der for en time siden havde forladt den syge, og som nu allerede kom med sine instrumenter for at foretage operationen. Man ilede spændt og forskrækket ud for at modtage ham. Men det var ikke lægen; det var en smuk, gammel kone, der steg ud af vognen med en lille kasse under armen. Hun bar en græsgrøn silkekåbe og en sort kysehat. Hendes ansigt var gennemfuret af rynker, men overordentlig fint og dannet. Hun bar et par store grønne briller og støttede sig ved en krykkestok. Det var Thoras gudmoder, den bekendte "kloge kone", som havde hørt det ulykkelige tilfælde med hendes guddatters hånd, og at der nu havde slået sig koldbrand til. Hun bad kun om tilladelse til at se hende og tale et øjeblik med hende i enrum inden solen gik ned.

Uden at melde hendes ankomst eller spørge om Thoras indvilligelse, lukkede de bekymrede forældre, der nu havde mere tro til den kloge kone end til lægen, den milde, gamle kone ind til Thora og lod dem være ene.

Hvad de talte sammen og hvad hun foretog sig med den syge, vidste ingen. Familien stod i spændt forventning i den næste stue. Omtrent et kvarter forløb. Solen var gået ned. Da åbnedes døren til Thoras kammer, og den gamle kone trådte ud, ledsaget af Thora selv, der bevægede den syge hånd uden smerte og under hjertelige taksigelser og omfavnelser fulgte den gamle til vogns. "Jeg er helbredet" – sagde hun – "og uden alle hemmelige kunster. Hvad jeg har brugt, skal lægen selv undersøge og bedømme. Det er de uskyldigste og simpleste ting af verden." Hun viste dem sine fingre. De var endnu kun noget røde; men svulsten var forsvundet; de var bevægelige, og hun følte ingen smerte i dem.

Glæden var stor i familien. Næste morgen tidlig kom lægen med sine instrumenter for at foretage operationen. Han så og hørte med forbavselse hvad der var sket; han undersøgte på det nøjagtigste det anvendte lægemiddel; det bestod i en simpel, uskyldig urtesaft, som han vel vidste havde medicinal virkning, men hvis anvendelse i dette tilfælde var ham ubekendt. Inden få dage var Thora fuldkommet helbredet, og rygtet fortalte nu mange eventyr om besværgelser og hemmelige kunster, hvorved den "kloge kone" skulle have udøvet denne mirakelkur.

Uagtet Thoras forsikring og lægens vidnesbyrd om det aldeles uskyldige i denne helbredelse, foranledigede dog det almindelig udbredte rygte en retslig undersøgelse, og da det under samme blev oplyst, at den såkaldte kloge kone for nogle år siden havde

foretaget sig adskillige kunster og hemmelighedsfulde ceremonier, der af almuen betragtedes som trolddom, og at hun bevisligt, uden tilladelse til lægepraksis, havde helbredet mange – blev hun dog dømt til en straf, der for hendes ære var højst krænkende, og – uagtet alle forbønner – måtte hun udholde nogle dages fængsel på vand og brød.

Kort efter at Thoras gudmoder havde udstået denne straf, som hun med den største mildhed og sagtomdighed fandt sig i, faldt hun i en svær sygdom, og lægen tvivlede om hendes liv. Thora sad nu dag og nat ved hendes sygeleje i den lille, hyggelige skovbolig. Det var henimod pinsen. Foråret var brudt frem med al sin herlighed; men den gamle kones livslys brændte stedse mattere. Pinsemorgen, da solen stod op, sad hun halvt oprejst i sin seng og fæstede sine stille brune øjne på Thora, som sad indslumret i lænestolen ved hendes alkove. De grønne briller lå på bordet over den åbnede Bibel, og et næsten udrundet timeglas stod blandt nogle medicinflasker ved siden. Solstrålerne spillede ligesom dansende i vindueskarmen, og dagslyset oplyste Thoras noget blege, men usigeligt dejlige ansigt. "Sov sødeligt, mit kære gudbarn!" – hviskede den stille, dødblege kone og berørte sagselig hendes ansigt og bryst. – "Gud har tilgivet dig og mig vort formastelige indgreb i hans hemmelige kræfters verden. Du var ren og uskyldig – du kom til mig, som et uvidende barn, og jeg bibragte dig i min forblindelse en kraft i din barnehånd, som jeg troede kun de rene, gode ånder kunne uddele. – Kraften kom vel fra kræfternes herre; men han tillod kun, hvad han ej ville hindre – han gav en fristende og gøglende ånd magt til at påtage sig lysåndens skikkelse – for at prøve dig og straffe min

formastelse. Dog – Vorherre ske lov og pris! – prøven bestod du, hvor farlig den så blev dig, og min straf blev det mig forundt at udstå i denne verden. Nu har vi begge sejret – dig venter et lyksaligt liv her – og mig en salig bortgang herfra. – Gud lade os begge mødes engang i hans klarheds og sandheds rige!" – Med disse ord bøjede hun sig over den slumrende pige og berørte hendes pande med sine dødblege læber. Hun greb Thoras hånd og slog et kors over de tre helbredede fingre. Derpå sank hendes hoved tilbage på lejet i alkoven; hun foldede sine hænder over sit bryst – drog et let suk og udåndede det sidste livspust med et stille smil.

I samme øjeblik åbnede Thora sine store sorte øjne og betragtede hende. Hun havde ligget i en halvt bevidst dvale og hørt hvert ord, hendes gudmoder hviskede. Hun havde mærket med en indre sans håndspåbyggelsen over sit ansigt og bryst; hun havde følt den kære gudmoders afskedskys på sin pande og det sagte lille tryk af hendes hånd, medens hun følte en sitren i de tre helbredede fingre og klart var sig bevidst, at de blev velsignede. Nu kunne hun først røre sine lemmer; hun rejste sig stille og så på den bortslumredes ansigt, som nu en solstråle fra vinduet ligesom omgav med en glorie, medens det sidste spor af åndens flugt svævede hen over det og gav det et saligt udtryk af fred og himmelsk glæde.

"Gud glæde evigt din sjæl, fromme gudmoder!" – hviskede Thora og knælede ved hendes leje, medens milde vemodstårer randt ned over hendes nøddebrune kinder.

Hun lå endnu i denne stilling ved den dødes leje, da hun bemærkede en lyd af hviskende stemmer omkring sig. Det var hendes forældre, der sagte var trådt ind tillige med lægen og en

fremmed ung mand, der mest af alle syntes grebet af den stille, højtideligt skønne gruppe ved alkoven. – Det var fætter Jørgen, der som en duelig kunstner var kommet hjem fra sin udenlandsrejse og forgæves havde søgt Thora hos forældrene. Efter hvad han hos dem og alle havde erfaret om hende, måtte hun være blevet til en sand engel, der selv var skønnere end det herlige kunstværk, man engang havde sammenlignet hende med. Nu, da han så hende i denne stilling og så hendes ansigt oplyst af den stigende pinesol – svimlede det for hans øjne, og han syntes at se et billede fra en højere verden.

Deres møde ved den fromme gudmoders døds seng var et stille, men inderligt favntag. Da de næste St. Hansaften kørte til kilden i skoven, gik de om aftenen, som et lykkeligt nygift ægtepar, til gudmoderens skovbolig, for at se hvorledes dens nye beboerinde, en søster til den afdøde, efter løfte lod alting stå der i samme orden og på samme sted, som i den gode gamles tid. Humlerankerne snoede sig som før om muren. Roserne og liljerne duftede atter drømmende i måneskinnet. Den gamle hvide kat lå og snurrede på dørtærsklen. Alkoven med det grønne forhæng stod på samme sted og bordet midt i stuen; men der lå ingen hemmelighedsfulde magiske bøger på bordet. – Den opslagne bibel lå der med gudmoders grønne briller over det sted, hun sidst havde læst – og det udrundne timeglas var omslynget med en frisk krans af skovanemoner.

Familiesynet

Der gik et sagn i den grevelige gravenskjoldske majorat-herreslægt om en varslende vision, som den ældste søn, stamherren i familien, eller den nærmeste mandlige arving ufejlbarligt skulle have i den fuldmånenat, der nærmest gik forud for faderens eller majoratbesidderens død. Hvori dette formentlige syn egentlig bestod, var en hemmelighed i familien; men det antoges at måtte være af en højst rystende natur, da det oftere var hændt, at den ældste søn i denne familie pludselig var blevet heftigt syg, få dage før faderens død, og undertiden var blevet periodisk vanvittig eller dog svagsindet hele sit øvrige liv. En hel række af til dels sindsforvirrede, til dels tungsindige majoratsherrer havde i flere hundrede år fulgt på hinanden i denne rige, adelige slægt, og de, der kendte og fæstede lid til sagnet, måtte med føje anse det for en stor ulykke at være født til så dyrt betalt en herlighed.

I slutningen af det attende århundrede var den gamle grev Maximilian majoratets besidder, og hans eneste søn, Victor Amadæus, var stamherre. Faderen havde fyldt sit halvfjerdsindstyvende år og sønnen sit fem og tyvende. Den gamle greve havde i sin ungdom været munter og livsglad, men tillige en tidlang meget letsindig; og man påstod, han skulle have levet noget vel lystigt på en udenlandsrejse, han med en lige så lystig hovmester havde foretaget til det sydlige Europa. Han havde gennemgået en svær sygdom, medens hans fader lå for døden, og siden havde han ført et strengt, næsten asketisk liv på den skumle middelalderborg, Gravenskjoldhus, der var de regerende grevers residens. Grev Maximilian havde været gift, i

en allerede fremrykket alder og kun et eneste år, med en højst elskværdig dame af gammel adelig slægt, men uden formue, som han lidenskabeligt havde elsket. Hun var død få dage efter at hun havde født hans eneste søn, Victor Amadæus, til verden. Sønnen var blevet opdraget hjemme i den strengeste tugt til sit syttende år og var derpå med en hovmester sendt til universitetet. Det var netop i den første franske revolutionsperiode, og den unge, livlige grev Victor havde aldeles tilegnet sig den tidsalders åndsretning og anskuelser, såvel i politisk og moralsk som i religiøs henseende. Når han i de akademiske ferier vendte tilbage for en kort tid til den gamle, mørke fædreneborg, forefaldt der dagligt heftige optrin med den strengt ortodokse og aristokratiske fader, som sønnen dog, uagtet deres højst forskellige livsanskuelser, bevarede en høj og kærlig ærbødighed for. I vinteren 1799 var den unge grev Victor i Paris, hvor han glimrede i de stærke ånders og talentfulde republikaneres kredse. Han stod i begreb med herfra at foretage en rejse til Italien, da han en dag modtog et brev fra hjemmet, hvori han underrettedes om, at hans fader lå farligt syg og var opgivet af lægerne. Brevet havde været over fjorten dage undervejs, og han måtte befrygte, at faderen allerede kunne være død, da han modtog det. Det var ham magtpåliggende at være til stede hos faderen i hans sidste dage, og han vidste, faderen havde noget af vigtighed at meddele ham før sin død. Da grev Victor for to år siden tog afsked med den gamle, havde grev Maximilian gentaget dette ønske og tillige med største alvor betroet ham det familiesagn, hvis virkelighed den gamle herre påstod selv kort før sin faders død at have erfaret. Hvori denne vision dog egentlig bestod, havde han

endnu ikke villet sige, da han så et smil i sønnens ansigt, der noksom røbede hans ringeagt for en foregående tids overtro, hvori han mente sin fader hildet. "Du får det tidsnok at vide, min søn!" – havde faderen svaret på hans nysgerrige spørgsmål: – "Jo mere du forhærder dig i din vantro, og jo fuldstændigere du fornægter alt, hvad der ligger udenfor vor lavere naturs synskreds, jo voldsommere vil denne erfaring gennemryste dit inderste og kuldkaste hele det hjernespinsystem, du nu hylder, og den gøgleverden, din tid har inddraget dig i. Dog – det kan være godt; dertil står nu mit sidste håb om, at du engang skal finde vejen til sandhed, siden du med din blinde tid har forkastet den vej, der selv er livet og sandheden.

Vorherre bevare kun den forstand, du hidtil har misbrugt, når det store øjeblik kommer og når dette sidste middel til at åbne dine øjne bliver dig forundt!" Sønnen havde behøvet al sin ærbødighed for den sære gamle, for ikke at udbryde i latter ved disse faderens afskedsord. Den formentlige overtroiske hemmelighed, som skulle ryste ham til troen på, hvad hans forstand med hans tidsalder forkastede som absurd, og måske omskabe ham til en pietist – ligesom faderen – havde han siden aldrig mere tænkt på, og i den hvirvel af et rigt og frit nydelsesliv, hvori han siden havde omtumlet sig, havde han aldeles forglemt det alvorlige sagn fra den mørke fædreneborg, ligesom alle de ammetueeventyr og spøgelseshistorier, han havde moret sig over eller gyst ved i sin barndom, men allerede for længe siden udleet. Nu, da han stod med brevet om faderens farlige sygdom i hånden, og tanken om den gamles mulige død pludselig slog ham med en øjeblikkelig alvor, var han dog langt fra at tænke på familiesagnet, der, hvis han havde

erindret det og fæstet lid dertil, dog for så vidt kunne have beroliget ham, som han hverken vågen eller i drømme hidtil havde haft mindste foruroligende anelse med hensyn på faderens sundhed og liv. Hvor nødig han end opgav den allerede forberedte rejse til Schweiz og Italien, forandrede han dog øjeblikkelig sin rejseplan – og begav sig endnu samme dag med kurerheste fra Paris ad vejen til hjemmet. Under en nat og dag fortsat ilrejse nåede han uden hindring sit fædreland og sin fædreneborg på kortere tid, end brevet havde været undervejs. Ved sin hjemkomst blev han modtaget med den glædelige efterretning, at hans fader nu var uden al fare. Den gamle greve kunne selv i sin lænestol modtage ham og tilråbe ham sit: "Velkommen hjem, min søn!" med så kraftig en stemme som i hans sundeste dage.

Så snart grev Maximilian havde omfavnet sin søn, hvis ædle, smukke skikkelse og fint uddannede væsen gjorde det behageligste indtryk på enhver, så han sønnen skarpt og med spændt opmærksomhed i øjnene, og da han i Victors blik og åsyn kun så den oprigtigste glæde, men intet spor af uro eller ængstelse, sagde han med dæmpet stemme: "Du har altså endnu intet set – jeg lever da i det mindste til næste fuldmåne oprinder."

"Jo, jeg har set mange herlige ting, fader!" – svarede Victor, uden at forstå, hvad han sigtede til: – "jeg har set en hel ny verdens liv i Paris; men hvorfor måler du dit liv med så kort en målestok? Du er jo, som alle siger, næsten fuldkommen helbredet!"

"Men jeg har halvfjerdsindstyve år på ryggen og gravens mindelser i de tunge lemmer" – svarede den gamle.

– "mit hoved er, Gud ske lov, frit, og min sjæl er nu, efter mange års kamp, rolig; men mine fødder er omsnoede af dødens reb. Livet i mit øje og på min tunge tilhører dog ikke denne forgængelige verden. Vel at du kom, min kære, eneste søn! Mange dage gør jeg ikke regning på her. Når vi har fuldmåne igen, kan du måske bedre udmåle mit timelige liv, end jeg selv og alle læger i verden. Så kan du måske have et vigtigt ord at sige mig, og jeg et lige så vigtigt at sige dig."

"Nu forstår jeg dig – nu husker jeg eventyret, du fortalte mig om vor formentlige familievision; men vær rolig for det! Jeg er sikker for slige fantastier: de hører lige så lidt til min tid, som til min tro, friske natur. Tænk nu kun ikke på slige sværmerier! men lad os nyde glæden over dit liv og din tilbagevendte sundhed sammen! Jeg kunne nu more dig med de mange lystige eventyr, jeg har oplevet, og meddele dig de store, frigørende ideer, jeg skylder min lykkelige tidsånd; men jeg ved jo nok, det er dig en forargelse. Til at læse det forrige århundredes andægtige bøger for dig duer jeg ikke. Vidste jeg nu kun, hvad jeg kunne fornøje dig med!"

"Vil du glæde mig, min søn!" – sagde den gamle alvorligt, og hans milde ansigt blev mørkt – "så sig blot intet ringeagtende eller letsindigt ord om, hvad du ved der er mig helligt og dyrebart, og meddel mig intet af dit liv eller dine forestillinger og hvad du kalder din tids store ideer, som kan forstyrre den fred, jeg nu endelig nyder! Jeg skal heller ikke mere til unytte besvære dig med, hvad du kalder mine sværmerier. – Beskriv mig kun, hvad herligt og skønt du har set i Guds store natur og den menneskelige kunsts og videnskabs helligdomme!" – vedblev han i mildere tone – "derfor har jeg endnu levende sans,

og det er den eneste sfære, hvori vore sympatier kan mødes. Sig mig dog allerførst én ting! – er dit hjerte frit? eller har du tænkt på at gifte dig?"

"Mein Herz ist wie ein Taubenhaus!

Die Eine fliegt herein, die Andere heraus –"

– svarede sønnen muntert. – "Jeg er forelsket i det hele smukke køn; men på at fængsle en enkelt elskerinde ved nogen kontrakt, har jeg ikke tænkt endnu. Har du måske et godt parti at foreslå mig, til stamhusets bevarelse, og for at vort højadelige navn ikke skal uddø med mig?"

"Er ægteskabet dig kun en kontrakt, som kan sluttes og opløses efter overenskomst og efter vor tids frivole anskuelser, vel også uden at forstyrre hvad I kalder andre naturlige og behageligere forhold," – svarede faderen med bitter alvor – "så vil jeg kun ønske, at du aldrig, for at bevare vort navn i verden, vil vanære det hellige og gøre nogen sjæl ulykkelig. Lad stamhuset længe nok styrte sammen over vore grave og lad vort navn udslettes i den næste slægt, når det ikke kan opretholdes af et friskt, ædelt skud på vor stamme, som kan udsone" –

Faderen tav pludselig. Sønnen tav også; han mærkede, at han allerede mod sin vilje havde krænket den gamle i en af hans yndlingsideer. Intet var grev Maximilian mere forhadet end talen om de såkaldte "gode partier" i de højere stænder, som kun havde en beregning af ydre fordele til formål; hans eget valg havde været en udelukkende hjertesag, skønt det vel ikke var faldet udenfor hans adelige stand. I sin høje alderdom havde den gamle greve bevaret en vis romantik i følelsen, der mere og mere syntes ham forsvunden hos den nye tids ungdom, uagtet man havde løsrevet sig fra de aristokratiske

lænker. På rang og stand så den moderne ungdom nu ikke; men den herskende "libertinage" havde næsten gjort ægteskabet til en ligegyldig sag. At grev Victor delte denne anskuelse, kunne han ikke skjule.

Efter de første dages ophold på den gamle, mørke familieborg, begyndte den unge, livslystige greve allerede at lide af en utålelig kedsomhed, som han forgæves søgte at adsprede ved jagtpartier og besøg hos nogle stive, gammeldags adelsfamilier i omegnen. Han længtes nu kun efter at se faderen fuldkommet rask, for atter at styrte sig ind i det frie forlystelseslivs store strøm og foretage den påtænkte rejse til Italien. En aften var han kommet silde hjem fra et besøg på en herregård i omegnen, hvor han havde underholdt sig med på en gang at gøre "fint cour" til to af husets smukke døtre, medens han tillige havde fundet lejlighed til et mindre fint, såkaldt "galant eventyr" med en af deres kammerpiger. Hans fader var for længe siden gået til sengs; men Victor hørte af den gamle tjener, at han havde været usædvanlig oprømt og vel tilpas. Den unge herre sad endnu en time efter midnat på sit værelse, medens han bladede i et bind af den franske encyklopædi, hvis frivole ideer var blevet hans største nydelse. Den nylig kulminerede fuldmåne kastede sit lys ind til ham i sovekammeret gennem de gotiske buevinduer, da tjeneren forlod ham og han endelig lukkede sin dør, slukkede vokslysene og lagde sig til hvile. Tjeneren, hvis kammer grænsede umiddelbart til den unge greves, lå i sin første søvn, da han vakttes ved en besynderlig lyd, der lignede et dæmpet, uhyggeligt skrig i grev Victors sovekammer. Han fo'r op og lyttede; men alt var nu igen stille. Der blev ikke ringet, og døren

var, som sædvanlig efter parisisk skik, lukket i lås. Tjeneren troede, han måtte have drømt, og lagde sig atter til at sove.

Da den unge greve næste morgen trådte ud af sit sovekammer, var han dødbleg. Håret flagrede vildt om hans pande, og han var næsten ukendelig. Han svarede ikke på noget spørgsmål til sit befindende, men ravede som en drømmende lige til faderens sovekammer, uagtet tjeneren forsikrede, at den gamle herre sov endnu. Sønnen trådte derind og blev længe stående tavs og betragtede med et vildt stirrende blik den slumrende olding, der syntes at nyde den roligste søvn. Der var et udtryk i den gamle greves ansigt, som vidnede om den lyksaligste drømmetilstand; det var ligesom han ved en indre, højere sans levede i beskuelsens verden. Endelig opslog han sine store, alvorlige øjne og så sønnen ved sit leje. Ved det første blik på den unge mands blege ansigt og vildt stirrende øjne, drog den gamle et dybt suk og foldede sine hænder. "Du har altså set det i denne nat, min søn!" – sagde han roligt, men med bevæget røst – "du ved nu timen, jeg skal berede mig på – velan, nævn mig den! – Jeg er færdig, når Gud vil. – Jeg er beredt. – Men du, min forvildede, ulykkelige søn!" – vedblev han deltagende – "du var kun lidet beredt til at se ind i den store verdensorden, som du fornægtede. – Fat dig, og grib nu den eneste hånd, der er udstrakt til din og alles redning! – grib den med fasthed og kraft og fuldfør i et nyt levnet, hvad jeg kun skulle forberede, men ikke havde ret og magt til at fuldføre! – Se nu den retfærdighed og den fred, der overgår al lov og forstand, og du skal ikke forgå i den dybe afgrund, du svimler ved, under din gøgleverdens ruiner! –" Den gamle havde under disse ord rejst sig halvt op i lejet; han greb med den venstre

hånd en rulle papirer, der lå under hans hovedgærde, medens han opløftede den højre hånd mod sønnens hoved, der havde bøjet sig, uden at dog hans stive, næsten trodsige stilling forandrede sig.

"Knæl, knæl, min søn!" – sagde den gamle – "og lad mig indvie dig til vor slægts nye liv i dig og til den store hemmelighed, jeg skal betro dig inden du udsiger min dødstime! Lad mig velsigne dig, før jeg går herfra til at se med åndens øje, som vore fædre velsignede deres sønner i troen på den retfærdige og alforbarmende dommer!"

Nu var det først som den unge greve kom til en slags bevidsthed: han så sig om til alle sider; men hans forvildede miner tilkendegav, at han enten ikke havde forstået faderens ord, eller at de havde klinget ham som den absurdeste latterlighed. Han udbrød pludselig i en skingrende latter, som idelig kom igen, hver gang han ville åbne munden for at tale.

Faderen drog stærkt i klokkestrengen. "Bring min søn til sengs og hent lægen!" – bød han med rolig fatning de tililende tjenere. – "To af jer bliver bestandig hos ham og giver nøje agt på hvert ord, han siger. Nævner han et ord, der gælder mig, vil jeg vide det øjeblikkelig! – Så snart han er ved samling, må jeg tale med ham! Gud hjælpe dig, min ulykkelige søn!" – sagde han derpå og strakte endnu engang hånden ud imod sønnen; men uden at høre eller forstå det og uden tegn til nogen fornuftig tanke, lod den unge greve, under den vedvarende krampagtige latter, sig føre ud af faderens sovekammer til sit eget, hvor der straks blev sørget for at bringe ham til sengs, og hvor han snart af lægen blev taget under formelig behandling som sindssvag. I to nætter og dage lå han søvnløs, uden at sige et ord; kun af og

til kom hans krampelatter igen, medens han med synlig spænding stirrede på sit lommeur, som han næsten hver time trak op, ligesom om han frygtede for, det allerede var udløbet. Den tredje nat var han af udmattelse faldet i søvn; men nogle timer efter midnat fo'r han pludselig op, lo atter forvirret og stirrede på uret. Timeviseren stod mellem to og tre og minutviseren nærmede sig udløbet af den halve time. For første gang overvandt han den krampagtige latter og råbte nu med voldsom stemme: "Løb, løb til min fader! Sig: Timen er kommet – og halvt udløbet! – men – det er galskab!" – Han brast atter i latter og sank afmægtig tilbage i sengen. De to tjenere var til stede. Den ene blev hos ham; den anden gik øjeblikkelig ind i den gamle greves sovekammer for at opfylde både hans og sønnens befaling, uagtet han antog de nylig udråbte ord for en ytring af vanvid eller feberfantasi.

Den gamle herre havde vel ikke forladt sit leje siden hint rystende optrin med sønnen; men lægen havde forsikret, at han ikke var farligt syg. Da tjeneren nu åbnede døren til den gamles sovekammer, fandt han ham siddende vågen, halv oprejst, i sengen, med den opslagne Bibel på sit skød og en del dokumenter, som han var i færd med at lægge i et omslag og forsegle. Natlampen stod på et lille bord ved siden. Dagen forud havde han ladet sig give sakramentet og haft en lang, hemmelig samtale med landsbypræsten. Da tjeneren nu stod med et lys i hånden i den åbnede dør, faldt straks den gamle greves blik på hans stærkt oplyste ansigt, som tjeneren selv i spejlet kunne se så blegt og forskrækket ud, uagtet han havde bestræbt sig for at påtage sig en rolig og ubekymret mine.

"Timen er kommet!" – sagde den gamle roligt i en spørgende tone. –

"Ja, herre greve! – og halvt udløbet!" – svarede tjeneren med bævende stemme – "det bød nu den unge hr. greve mig at sige – men han – –"

"Han ler måske endnu, men ikke af glæde" – afbrød den gamle ham. – "Gud lade ham lære at græde af den rette sorg! Så kan glæden komme endnu. – Kald på præsten!" – vedblev han. – "Lad alle husets folk træde herind!" – Grev Maximilians ansigt så nu pludselig ud som en døendes. "Hvis min søn ikke ler mere" – tilføjede han med mat stemme – "så sig til ham: I denne time dør grev Maximilian, majoratsherren af Gravenskjold, og har et vigtigt ord at sige sin eneste søn!"

Tjeneren brast i gråd, men hilste tavs og adlød hastigt. Få minutter efter var grev Maximilians sovekammer opfyldt med alle hans tjenestefolk. Lægen og præsten var også tilstede; men sønnen savnedes – han lå atter i sin krampelatter. Den gamle rakte præsten en forsegleet pakke med udskrift: "Til majoratsherren, grev Victor Amadæus af Gravenskjold" – og med påtegning: "At overlevere ham, når han er ved samling."

Med dæmpede stemmer, ofte afbrudte af gråd, sang husfolkene den salme, deres gamle, kære herre havde forlangt; og efter nogle opbyggelige ord af præsten rejste den døende greve sig endnu engang højt op i sengen og velsignede dem alle – derpå faldt han tilbage og syntes at sove; men han åbnede ikke øjnene mere, og inden timen var udrundet, var han hensovet.

Først seks uger efter grev Maximilians død var den nye majoratsherre, grev Victor af Gravenskjold, således kommet til sin samling, at han kunne forstå, hvad der taltes til ham og selv ytre en sammenhængende tanke; men hans nervesystem var så gennemrystet, at hans hele foregående liv ligesom lå i stykker og stumper for ham. Selv anledningen til hans sygdom var ham ubekendt. At hans fader var død og begravet, hørte han med oprigtig sorg. Han erindrede vel, at han i Paris havde fået brev om faderens sygdom og derpå med stor hast var rejst hjem; men at det gamle familiesagn atter og ved hans egen erfaring havde stadfæstet sig, syntes han ikke at være sig bevidst, og ingen i hans omgivelser vovede heller at ytre det mindste om en sådan formodning. Efterhånden kom hans sjælskræfter tilbage. Livet og dets nydelser fik daglig større tilløkkelser for ham; men der var blevet en skygge tilbage i hans sind, som han omhyggeligt skjulte for enhver. Han havde fået en umådelig rædsel for døden, og han bortfjernede nu alt, hvad der kunne fremkalde tanken derom. For fuldkommen at tilbagevinde sin sundhed, besluttede han at rejse til et bad i Tyskland og lade godset bestyre ved sin forvalter. Da han stod rejsefærdig og vognen holdt for døren, overrakte præsten ham den forseglede dokumentpakke fra hans afdøde fader. Han brød hastigt seglet og åbnede pakken, men fandt den forsynet med et andet, ligeledes forseglet omslag, hvorpå der stod skrevet med faderens hånd: "At åbne af grev Victor Amadæus af Gravenskjold, når hans indre øje er opladt og han har sin faders tro – eller når hans dødstime er ham forkyndt."

Han læste disse ord og blegnede. – Han greb pakken med krampagtig heftighed og kastede den uåbnet ind i et brandfrit

jernskab i muren, der benyttedes til gemmested for en del gammelt sølvtøj. Han lukkede den store, dirkefrie lås, drejede nøglen to gange om og forvarede den hos sig; derpå sprang han i vognen; den rullede bort, og en besynderlig halvkvalt latter genlød fra vognen og tabte sig under larmen på brostenene.

I hele fem år stod hans gamle, mørke fædreneborg øde og forladt.

I sommeren 1804 var der en stor fest på Gravenskjoldhus. Grev Victor var kommet hjem og holdt bryllup. Han var nu tredive år gammel. Han havde et særdeles livligt og muntert udseende. Han bar en fremmed diplomatisk uniform, prydet med nogle udenlandske ordenstegn. Hans brud var en glimrende skønhed. Hun talte fransk og italiensk. Hun var en berømt danserinde fra St. Carloteatret i Neapel og af et noget tvetydigt rygte. Hun havde gjort rejsen alene med den unge greve, som hans "*amica*", og de havde en søn på omtrent tre-fire år med dem, som på forældrenes bryllupsdag blev lyst i kuld og køn og legitimeret som stamherre. Vielsen foretoges i det grevelige kapel. Ligesom for at trodse den offentlige mening, havde grev Victor til dette bryllup indbudt hele omegnens gamle, stive noblesse tillige med alle godsets præster og desuden en del lystige unge herrer fra hovedstaden og adskillige ved skønhed og talent udmærkede danserinder og skuespillerinder, som just ikke var bekendt for deres strenge sæder.

Det var som det gamle, mørke slot var forvandlet til et offentligt forlystelsessted. Komedier, baller, koncerter og maskerader afvekslede med jagtforlystelser, væddeløb, lystige

computationer og alle slags hasardspil. Fremmede drog ind og ud som på et hotel. Hver dag var der åbent taffel. Alle gårdens ekvipager og heste var til gæsternes tjeneste, og store summer blev inddraget for at tilfredsstille alle fordringer til et næsten fyrsteligt hofhold. Grev Victor og hans skønne gemalinde syntes at kappes om fortrinnet i at opfinde nye og sindrige forlystelser. Uagtet den yppighed, det letsind og den frivolitet, der karakteriserede selskabslivet på denne glædesborg, var dog den fineste smag og skønhedssans så vidt muligt til stede. Selv det moralsk forkasteligste overslørede således med gratiernes fine flor, at enhver fest og forlystelse var en triumf for ånd, vid og talent. – Således gik sommeren hen som en næsten uafbrudt række af muntre festdage, og da vinteren kom, fortsattes dette liv med lige så megen yppighed i grevens store familiepalæ i hovedstaden.

Den rige, muntre grev Victor syntes, til trods for den nye alvorlige retning, tidsånden havde taget i begyndelsen af det nittende århundrede, at ville fastholde sin ungdoms livsanskuelse, i de franske encyklopædisters smag, og i det mindste gennemføre den i sit privatliv, medens det ikke lå i hans indolente natur at bekymre sig om politikken og statsforholdene. Det sikreste og rigeste nydelsesliv i det længst mulige tidsrum, uden hensyn til en fremtid, hvori han ikke personlig skulle deltage, og med fjernelse af enhver mørk ubehagelig tanke – først og fremmest den ham så gruelige dødstanke – var blevet opgaven for hans liv. Han havde dannet sig en slags livsfilosofi, som han dog ikke alene skyldte de franske encyklopædister, men som han, ved på sin måde at holde skridt med tiden, havde givet et vist klassisk æstetisk

hold, medens han med franskmændene betragtede grækerne og romerne som mønstre for enhver tids dannelse og med tyskerne optog så meget af den nye romantiks og naturfilosofis ånd, som lod sig forene med den frieste og behageligste eudaimonisme (*lyksalighedslære*). Han priste derfor også Goethe som en tidens profet, der skulle tilbageføre menneskeslægten til naturen og den klassiske alderdoms gudeliv – og for ikke som ateist at træde i ubehagelig opposition med den nye alvorlige retning i tiden, talte han undertiden med en slags høflig opmærksomhed om "guderne", ligesom Goethe ofte i sine poesier, medens dog Wieland, blandt de tyske digtere, og Voltaire og Diderot, blandt de franske skribenter, var hans yndlingsforfattere. – Den uforsigtighed, hvormed han i sin tidlige ungdom havde ødslet med sine kræfter og sin sundhed, søgte han nu at råde bod på ved et omhyggeligt studium af alle de skrifter, der foreskrev regler for sundhedens, livets og skønhedens bevarelse under det mindst begrænsede nydelsesliv. I moralsk og religiøs henseende betragtede han alle skrupler som fordomme fra en mørk barbarisk tid, der lå mellem vort århundrede og grækernes blomstrende periode, og han talte undertiden, som en vismand af Epicurs skole, endog om død og afholdenhed, men som klogskabsmidler til en forhøjet og forfinet nydelse.

Grev Victors søn, den unge legitimerede stamherre, var født natten mellem den trettende og fjortende januar 1801. Faderen havde, ifølge den katolske moders ønske, kaldt ham, efter begge disse dages helgener, Felix Hilarius, og han så deri selv en lykkelig for betydning for den muntre lyksalighedshelt, han i denne søn ville opdrage. Sønnens opdragelse overlod han dog

snart til en huslærer, men med den udtrykkelige betingelse at udelukke af drengens tankekreds enhver forestilling, der kunne formørke hans friske, muntre ungdomsliv ved drømmerier om en skummel ånde verden eller ved den stygge tanke om død og forgængelighed. Ikke engang ordet død måtte nævnes i barnets nærværelse. Grev Victor selv havde bortfjernet fra sit palæ ethvert kunstværk, som kunne erindre om døden, eller havde nogen religiøs betydning. Han havde omgivet sig med lutter smilende billeder af det muntre græske liv og med de yppigste malerier af den nyeste franske skole. Det gamle gravenskjoldske våben, der forestillede et skjold med et gravmonument og et dødningehoved over to korslagte dødningeben i sort felt, havde han ladet udslette alle vegne, hvor det fandtes, og i sit segl havde han ladet gravmindet forandre til en rosenbusk, dødningehovedet til en amorin og dødningebenene til sommerfuglevinger. Med dette symbol syntes han dog at ville antyde et svagt håb om noget vedblivende, men psychevingerne på amorinhovedet indeholdt selv tvivlen; når man nøje betragtede de såkaldte øjne på denne sommerfuglens prydelser, så man en hel række figurer, der lignede spørgsmålstegn. Grev Victor læste ikke engang noget blad, hvori dødsfald anmeldtes, og gik aldrig ud på en tid eller ad en vej, hvor han kunne vente at møde et ligtog, ligesom han undveg både kirker, kirkegårde og alle de steder og personer, som kunne fremkalde den forhadte dødstanke hos ham.

Uagtet den rige majoratsherre i øvrigt syntes at være den lykkeligste og muntreste mand af verden og var omgivet med alle mulige midler til et glad nydelsesliv, led han dog tillige af et andet onde, som han bestræbte sig for, så vidt muligt, at holde

hemmeligt for alle – kun hans læge og en gammel tjener måtte vide det. – Den første fuldmånenat i hver måned havde han et anfald af det vanvid og den ubetvingelige krampelatter, som han første gang havde været angrebet af tre dage før sin faders død, i januar 1799. Hver måned, når det var fuldmåne, lukkede han sig inde den hele nat med lægen og den gamle tjener. Næste dag så han gerne bleg og medtaget ud og holdt sig stille; men den anden dag derefter havde han gerne et stort, glimrende selskab, hvori den største munterhed og de mest udsøgte forlystelser fandt sted. Hver januar måned måtte han dog underkaste sig en længere karantæne; da varede sædvanligvis hans sindssvaghed over otte dage. Uagtet al hans omhu for at skjule denne sygdom, der havde noget besynderlig uhyggeligt ved sig, var det dog temmelig bekendt og skal i særdeleshed have virket voldsomt på hans gemalinde, der engang havde overrasket ham i denne tilstand. Hun havde desuden fået religiøse skrupler, som katolikinde, over sin forbindelse med en "kætter". I det fjerde år af deres ægteskab havde hun forlangt skilsmisse – og var rejst tilbage til sit fædreland med en anselig årlig pension. Dette havde dog ikke længe forstyrret grev Victors muntre liv. To gange senere havde han forsøgt sin lykke som ægtemand, men med lidet held. Felix var hans eneste søn. Ingen af hans to sidste gemalinder havde været ham tro. Han pensionerede i året 1820 tre fraskilte gemalinder, medens han levede uden formeligt ægteskab med en ung, letfærdig elskerinde – og lod husmoderens forretninger besørge ved en ældre dame af sin familie.

Grev Victor havde nu opnået sit halvtredsindstyvende år. hans frivole grundsætninger og hans uregelmæssige levned var

vel ikke undgået streng dadel; men han var rig og førte et glimrende hus. Han besad desuden en høj grad af finhed i smag og dannelse og gjaldt for et vittigt hoved af første rang; han var en livlig og underholdende selskabsmand, og hvad man end havde at udsætte på hans levned og grundsætninger, fandt man ham dog altid højst tiltrækkende og uimodståelig. Hvad der især vandt ham mange beundrere, var hans store gave til at fremhæve det latterlige, og på en vis godmodig måde, hvorved han altid morede, uden at fornærme. Han var tillige i højeste grad gavmild og frisindet og var lige så langt fra at påtrænge nogen sine meninger, som at ivre mod andres. Når man så hans ansigt, uden at høre hans ord, skulle man ofte tro, at det var de mest opløftende ideer, der udstrømmede fra hans godmodigt smilende læber, når det netop var frivoliteter i Diderots og Voltaires forældede smag, han underholdt sine gæster med. Det eneste menneske, som han fandt betænkelighed ved uforbeholdent at ytre sig for, og som han følte en vis undseelse ved at tale med, var hans søn Felix, der nu allerede var over tre og tyve år gammel og havde udviklet sig i en ganske anden retning end faderen. Han var blevet student i 1817. Uagtet han dengang var for ung til ganske at kunne følge den retning, filosofien, fornemmelig ved Fichtes, Schellings og Steffens' indvirkning, havde givet de akademiske studier, havde dog den nyere tids videnskabelighed og det nittende århundredes poetiske ånd allerede dengang slået rod i hans sind. Siden havde han med begejstring fulgt ethvert betydende opsving i denne for hans fædrelands litteratur mærkelige periode. Han havde som barn været fjernet fra de daglige selskaber i faderens hus og været ganske overladt til en særdeles dygtig hovmester,

på hvem Steffens havde haft en væsentlig indflydelse. I denne lærers værelser tilbragte den unge stamherre sin meste tid. Da han, som student, fik fri rådighed over valget af sit selskab og sin omgangskreds, fandt han en så afgjort modbydelighed for livet og tonen i sin faders hus, at man næsten aldrig så ham der, medens faderen dog altid behandlede ham som en selvstændig ung mand og respekterede hans meninger som tilhørende en ny tid, der af grev Victor med en vis ironisk tolerance indrømmedes samme ret og frihed, som han selv fordrede. Efter et par alvorlige disputer mellem fader og søn om moral og religion, om poesi og filosofi, aftalte de ligefrem aldrig mere at mødes på disse tankens og følelsens kamppladser, og de holdt ord. Talen mellem dem var siden altid kun om ligegyldige ting eller hvad der vedkom majoratet og dets bestyrelse.

Ved sit overdådige levned havde grev Victor bragt sine finanser i uorden, og han så sig kun i stand til fremdeles at føre det store hus ved oftere at pådrage majoratet gæld. For at erholde lovlig tilladelse dertil, behøvede han sin søns indvilligelse som stamherre. Den føjelighed, hvormed sønnen altid opfyldte slige ønsker af faderen, anså grev Victor dog mere for svaghed end for noget bevis på sønlig kærlighed; han følte sig derved tillige i en slags afhængighedsforhold til sin søn, hvad endnu mere bidrog til at fjerne dem fra hinanden.

Uagtet grev Victor aldeles forkastede sagnet om det varslende syn i hans familie, som et latterligt fantasteri, der dog engang skulle have smittet ham selv og pådraget ham den periodiske sygdom, hvorefter han endnu led – kunne han dog næsten aldrig se sin søn Felix uden uvilkårligt at tænke på sagnet og på den dødsdom, han måske engang ville komme til

at høre af sønnens mund, hvis Felix overlevede ham og måske engang blev grebet af samme profetiske vanvid, som det sælsomme sagn tillagde alle stamherrerne i familien, og som han selv dog nu dunkelt syntes at erindre noget af fra de dage, der gik forud for hans faders død.

Denne uhyggelige forestilling, der var sammenknyttet til grev Victors hemmelige gru for døden, som for ham var evig tilintetgørelse, fremkaldte en uovervindelig skyhed hos ham for sønnen. Vel troede han, at den unge stamherre selv var aldeles uvidende om familiesagnet, og han havde i sønnens barndom strengt forbudt, at der nogensinde måtte tales derom af tjenestefolkene; dog syntes han i de sidste år at have læst noget i sønnens øjne, der røbede en hemmelig kundskab derom og selv en hemmelig tro på dette ham lige så forhadte, som, efter hans overbevisning, overtroiske og urimelige eventyr.

Den unge stamherre havde kun været syv år gammel, da hans forældres skilsmisse indtraf. Moderen havde han aldrig siden set; men han havde beholdt en klar erindring om hendes skønhed og kærlighed til ham. At han i de tre sidste år havde stået i brevveksling med hende, var faderen ubekendt; men grev Victor så ikke aldeles fejl, når han i sønnens blik troede at læse et hemmeligt bekendtskab med det gådefulde sagn i familien og dets tragiske indflydelse gennem flere slægtled. I sine breve havde moderen betroet grev Felix hvad hun vidste derom og med skrækkelige farver skildret ham den rædsel, hun havde været gennemrystet af, da hun engang, af omhu for hans faders liv, trods det strenge forbud, var trådt ind til ham i hans periodiske vanvidstilstand, og hvorledes hun da af de enkelte ord han i sin krampelatter udstødte, i forbindelse med hvad

hun havde hørt af andre, var kommet til den overbevisning, at grev Victor selv engang havde haft den vision, der som en rædsom forbandelse forfulgte den hele slægt. Hun havde tillige betroet sønnen, hvorledes hun efter den tro, hvori hun var opdraget, havde betragtet sin forbindelse med en kætter og ateist som en brøde, hun nu kun i sin egen kirkes skød kunne udsone, og hun havde ofte besvoret sin søn at opgive sit protestantiske kætteri og gå over til den ene saliggørende kirke, som det sikreste middel til hans frelse også fra den forbandelse og det dæmoniske vanvid, han ved sin fædreneslægt var inddraget i. Moderens meddelelse havde gjort et voldsomt indtryk på den unge stamherre. Uagtet hans religiøse overbevisning ikke derved rokkedes, bidrog dog bevidstheden om den uhyggelige hemmelighed, han var blevet indviet i, til at fjerne ham fra faderen, hvis anskuelse af hele tilværelsen han med dyb smerte beklagede og hvis dødsgru nu var ham begribelig.

Således havde forholdet udviklet sig mellem fader og søn, da den unge grev Felix i året 1825 besøgte universitetet i Halle. Ved sin hjemkomst først i januar 1826 fandt han ikke sin fader i hovedstaden. I de senere år havde grev Victor, for bedre at undgå opsigt, tilbragt hele januar måned, hvori hans længst vedvarende sindsforvildelse indtraf, på Gravenskjoldhus, under påskud af forretninger med godsbestyrelsen. Sønnen havde aldrig set ham i denne tilstand. Denne gang var det heller ikke faderens ønske at ses af ham efter hans hjemkomst, før han selv, som han håbede, i februar måned kom helbredet tilbage til hovedstaden; men grev Felix havde straks efter hjemkomsten fået et alvorligt vink af den gamle, tro tjener om faderens

sundhedstilstand, der efter nogle foruroligende anfald forekom ham betænkeligere end sædvanlig. Den unge greve vidste, hvor nødig faderen så ham eller nogen fremmed, når han blot følte den mindste upasselighed; men ved tjenerens ytring og hemmelighedsfulde mine var han blevet ængstelig. Han mærkede nu først selv en langt større hengivenhed hos sig for faderen, end han hidtil havde været sig bevidst – kort efter sin hjemkomst forlod han derfor hovedstaden – og indfandt sig en aften sent på Gravenskjoldhus, hvor han, uden faderens vidende, lagde sig ind på et værelse, der stødte umiddelbart til faderens sovekammer. Hans hensigt var her at holde sig skjult, for at være til stede i hvilket øjeblik der skulle indtræffe noget farligt tilfælde.

Allerede den første nat hørte grev Felix gennem den tillukkede dør til faderens sovekammer en besynderlig mumlen, som i førstningen var ham aldeles uforståelig, men efterhånden klang ham, med hans faders stemme, som en forvirret blanding af anråbelser til en usynlig magt og gudsfornægtende ytringer, hvis bizarre selvmodsigelser mere og mere antog en ironisk karakter og idelig afbrødes af en dæmpet uhyggelig latter. Han genkendte i disse udbrud afbrudte levninger af den humor og det glimrende vid, hvormed hans fader sædvanligvis underholdt sine venner, og en til fortvivlelse grænsende gru for tilintetgørelse. Først sent ud på natten blev der stille. Han havde hørt fodtrin og enkelte ord af lægen til den gamle tjener, hvoraf han sluttede, at man havde givet den syge et opiat.

Næste morgen underrettede grev Felix lægen om sin nærværelse og udbad sig tilladelse til, i den gamle tjeners sted

og i hans søns dragt, at måtte våge hos faderen om natten. Det unge menneske var omtrent af samme alder og højde som grev Felix og havde i den senere tid fået tilladelse til at deltage i grevens opvartning. Imod dette forslag havde lægen vel nogle betænkeligheder; men da han så den kærlighed og rørende omhu, hvormed sønnen kun syntes at finde nogen beroligelse ved personlig deltagelse i faderens pleje, gav han efter og lod næste nat grev Felix våge ved den syges seng, medens han dog selv med den gamle tjener blev i det næste værelse.

Forklædningen narrede aldeles den syge. Han antog Felix for den gamle tjeners søn og kaldte ham Martin, hver gang han vågnede og behøvede nogen hjælp. I denne nat var imidlertid den syges tilstand påfaldende bedre. Det var ligesom sønnens stemme, der havde en besynderlig velklang, virkede magisk på faderens fantasi og tilbagekaldte behagelige erindringer fra hans ungdom og første kærligheds dage. Såvel sønnens stemme som hans øjne havde en påfaldende lighed med hans skønne italienske moders. Hver gang grev Victor blev urolig og begyndte den uhyggelige mumlen, hvori frivole ytringer og sig selv parodierende bønner blandede sig med den fatale krampagtige latter, lagde Felix sin hånd sagte på faderens hoved og sagde nogle kærlige, beroligende ord, medens han i stilhed bad inderligt med dybt bevæget hjerte. Nogle gange traf faderens forvirrede blik under disse stille bønner sønnens øjne, og det var ligesom han så ind i et fredens og kærlighedens paradys, som han kun i sine uskyldigste barndomsdrømme havde anet. Efter et sådant indblik i sønnens sjæl, hvis nærværelse han dog var langt fra at tænke på, faldt grev Victor gerne i en mild og rolig søvn – og han var et helt døgn fri for de

sindsforvirrende angreb. Med glad overraskelse bemærkede lægen denne helbredende virkning af sønnens nærværelse og så snart han så, den farlige krise var overstået, bad han Felix bortfjerne sig. Grev Victor følte sig snart fuldkommen helbredet og vendte tilbage til hovedstaden, hvor han nu troede, for første gang at gense sin søn efter hans hjemkomst fra Halle. Den besynderlige uro og den kulde, hvormed han for nogle år siden havde betragtet den unge stamherre, syntes nu at vige for en ham hidtil ubekendt interesse og velvilje. Han talte nu gerne med sønnen, også om alvorlige ting; han indlod sig endog ofte i en slags filosofiske betragtninger med ham om tilværelsens natur og væsen, medens han gerne ville vide, hvad de nyeste filosoffer tænkte om det, og om de havde bragt det videre end den kritiske filosofis heroer i hans ungdom med hensyn til et beroligende resultat af spekulationerne over "individualitetens degeneration eller personlighedens palingenesi". Kun i sådanne lærdklingende skoleord ville han, ligesom maskeret, nærme sig hvad der egentlig lå ham på hjertet og måske af sin søn få noget af et system at holde sig til, når det svimlede for hans indre øje ved tanken om tilintetgørelsen.

Grev Felix var vel lige så lidt som hans fader noget egentlig spekulativt hoved, og hvad han kunne meddele af sine filosofiske hæfter fra universitetet i Halle var så langt fra at tilfredsstille den aldrende encyklopædistskolar, at det gerne blev genstand for hans endnu ofte lunefulde ironi; men den unge grev Felix havde en sådan sikkerhed i, hvad der gennem følelsen var indtrådt i hans bevidsthed, at intet sofisteri – og endnu mindre nogen spøg med hvad der var ham sandhed – kunne rokke hans overbevisning. Undertiden kunne han sige

dybsindige og slående ting med sprudlende liv og begejstring; men hans bevisførelse havde aldrig den strenge abstrakte form; den var ofte kun en række af stærke, gribende billeder; og tit bevægede de ham selv i den grad, at der kom ham tårer i øjnene, især når tanken eller billedet førte ham ind i forestillingen om den store, guddommelige kærlighed og dens uendelige åbenbarelse i universet og den hele tilværelse.

"Drømmer og fantast, som du er blevet!" – udbrød grev Victor en dag, da sønnen således havde givet sig luft, og betragtede den begejstrede unge mand med velbehag – "det klæder dig godt, og det klinger ret smukt; men det er i grunden dog kun en med kristelige lapper maskeret pantheisme, som til sidst ikke fører stort videre end den filosofi, man i min ungdom bebrejdede de franske tænkere som ateisme. Hvad der skal være religiøst i jeres moderne visdom, er mig uklart, tåget og konfust; ret beset er det dog også kun symbolik. Nej, da var der dog mere hold og konsekvens i min faders gammeldags bornerte kulsviertro; den levede og døde han i med en god portion amnestueovertro oven i købet. – Havde jeg ikke holdt så fast på min sunde menneskeforstand, at jeg nær havde knuget den i smuler, havde han gjort mig til en åndeseer i sine sidste dage." – Nu fortalte grev Victor første gang sin søn, hvad han kunne erindre om den gamle grev Maximilians særheder, og hvorledes han engang af lutter fromhed, på grund af et overtroisk syn, han påstod at have haft, ville have overtalt ham til at lade hele den del af majoratet, der havde været klostergods i de katolske tider, falde tilbage til kirken eller kronen. – "Uden mit samtykke, som stamherre og eneste arving, kunne din bedstefader ikke gøre det," – tilføjede grev Victor – "men jeg tog

mig naturligvis vel i agt for nogensinde at gå ind på slige kostbare drømme."

"Men det hemmelighedsfulde syn?" – spurgte Felix med spændt opmærksomhed – "har du ikke selv engang troet at have set det?"

Grev Victor blegnede og betragtede sin søn med store øjne. "Hvem har sagt dig?" – stammede han – "dog lige meget! Hvad kan man ikke tro at se, når man er syg og fantaserer? På det drømmeri vil jeg aldrig tænke, så længe jeg har min forstand. – Sligt kan man have plage nok af, når man er syg." –

Denne samtale havde således angrebet grev Victor, at sønnen aldrig mere vovede at berøre denne genstand.

Det fortrolige forhold, der siden grev Victors sidste sygdom og hans søns tilbagekomst fra det fremmede universitet var opstået mellem fader og søn, førte vel ikke til nogen væsentlig overensstemmelse mellem deres livsanskuelser, men syntes dog at have indvirket betydeligt på hele livet og tonen i det grevelige hus. Såvel ved de daglige samlingstider, som når der var selskab, var den unge stamherre nu sædvanligvis til stede, og underholdningen tog nu, som oftest, en ganske anden retning end tidligere. Medens sønnen og hans forrige lærer tillige med et par talentfulde unge videnskabsmænd, der ganske delte hans anskuelse, meget ofte førte ordet, men grev Victor kun af og til faldt ind med et ironisk og lunefuldt indfald, når de romantiske og naturfilosofiske unge herrer blev for højrøstede i deres begejstring eller alt for fantastiske i deres romantik. Letfærdige ytringer tog grev Victor sig i agt for, og den frivolitet, der vel ofte endnu lå skjult i hans vid og humor, syntes dog mere og

mere at vige for den interesse, han fandt i at høre sin søn udtale og forsvare ideer og synsmåder, der vel stod i skarp modsætning til de nu forglemte franske encyklopædisters anskuelser og det attende århundredes åndsretning, men dog uimodståeligt tiltalte fantasi og følelse, selv hos den forrige tidsalders udbrændte entusiaster. Siden sin sidste sygdom havde grev Victor ikke mere nogen dame af tvetydigt rygte i huset, den selskabskreds, der nu samledes, hørte efterhånden mere og mere til litteraturens, kunstens og videnskabens dygtigste og interessanteste repræsentanter og til den del af den fornemme verden, der satte nogen ære i at gælde for kendere og velyndere af videnskab og talent. – Den unge grev Felix var mere og mere blevet sjælen i dette selskabsliv, og den livlige, elskværdige stamherre var i særdeleshed damernes yndling. Medens grev Victor nu for det meste forsløg tiden om aftenen ved spillebordet med nogle lystige, aldrende herrer af den gamle skole, vidste den unge stamherre altid at fortrylle både yngre og ældre ved en eller anden sindrig underholdning, der mere eller mindre fordrede en slags talent og satte mange selskabelige kræfter i bevægelse. I mindre kredse var han ofte selv forelæser, deklamator eller improviserende fortæller. Såvel valget af, hvad han forelæste, som hvad han fortalte, bar altid præg af en fantasi og en følelse, der fortrinsvis elskede det dunkle, hemmelighedsfulde og selv det rædselsfulde. Denne noget ensidige smag havde allerede for nogle år siden gennemgået sin modetid og var blandt den opvoksende ungdom i almindelighed fortrængt af en modsat, livslystig, realistisk, næsten fantasiløs og hjerteløs antiromantik, der havde sit tilsvarende i den lette, til dels parodierende skitsering

af det daglige hovedstadsliv, såvel på scenen som i novellelitteraturen, til dels også i musikken og i en vis nederlandsk, ideløs naturefterligning i den bildende kunst. Det var en reaktion i tidsånden mod den overspændte idealitet. Man ville nu gribe det sande i det jævne, naturlige, klare og ligefremme; men i sin yderlighed begyndte denne retning at gå over i det platte, trivielle og prosaiske. Ikke desto mindre vakte grev Felix stor deltagelse ved sin hele personlighed og den sprudlende entusiasme, hvormed han udtrykte sig. Han havde arvet sin faders fine anstand og skikkelse; men han var noget mager og bleg. Hans sorte hår og mørke, ildfulde øjne gav ham udseendet af en sydlænder, og hans heftige bevægelser og minespil svarede dertil. Der lå undertiden et udtryk af sværmeri og fantastisk følelse i hans ofte drømmende blik, der uvilkårligt vakte en vis hemmelighedsfuld interesse, som man ikke kunne forklare sig. Såvel disse hans egenheder, som det bekendte rygte om det periodiske vanvid i familien, bragte adskillige til at trække på skuldrene, når talen var om ham, og der ymtedes undertiden med beklagelse om, at han vistnok også stod fare for at blive lidt forstyrret i hovedet ligesom hans fader, om han ikke allerede havde en rem af huden.

Grev Felix havde uddannet sig til embedsstanden og lagt så megen duelighed for dagen, at han få måneder efter at han havde fyldt sit 25. år, i året 1826 allerede var kommet i en anselig embedsstilling. Sin tilkommende stilling som majoratsherre syntes han aldrig at tænke på. Da han, uafhængig af majoratet, besad en fra kvindesiden arvet formue, gav han afkald på embedsgagen. Denne uegennyttighed, som han fordrede af enhver bemidlet statstjener, miskendtes af mange; det

betragtedes af nogle som stolthed, af andre som affektation og af andre som en slags begyndende galskab. Rygtet gik, at han var en lykkelig bejler til en af de skønneste og elskværdigste unge damer i landet, den nittenårige komtesse Lindenfeldt. En gensidig tilbøjelighed mellem de unge mennesker var opstået vinteren efter hans hjemkomst i de små fortroligere aftenkredse, såvel i grev Victors palæ, som hos komtessens familie. Når den romantisk begejstrede grev Felix sad i de unge damers kreds og var forelæser eller fortalte dem sine fantastiske eventyr, hvori hans smukke, ædle sind og en umiskendelig sandhed i følelsen altid udtalte sig, var den seks år yngre komtesse altid hans opmærksomste tilhørerinde. Hans besynderlige forkærlighed for den hemmelighedsfulde natside af menneskenaturen og for de sjælsspændinger, en livlig fremstilling af en ubegribelig overnaturlig verden altid fremkalder, stod ganske vist i en stærk modsætning til den muntre, livsglade Julies hele væsen og natur, men havde dog en besynderlig tiltrækningskraft for hendes fantasi og letbevægelige følelse. Komtesse Julie lyttede altid til disse fortællinger med spændt deltagelse, og når de kun ikke opløstes i det tomme og ideløse eller i en skærende dissonans, men med fred og harmoni anskueliggjorde en stor eller ædel ide og derved forsonede tanken med, hvad der var og blev mysterium for forstanden, havde hun intet væsentligt at indvende mod hans mest fantastiske fortællinger; hun kunne da endog drømme sig ind i en vidunderlig eventyrverden, hvori hun selv og grev Felix var hovedpersonerne; men det faldt hende aldrig ind at betragte slige fortællinger som andet end sindrige myter og symbolske digtninger, eller tiltro grev Felix nogen anden tro

derpå end den poetiske. Der havde endog udviklet sig et vist fantastisk frimureri imellem dem, hvorved de, selv i det mest dagligdags og konventionelle liv, ved tusinde for andre umærkelige hentydninger, kunne fortsætte deres samliv i digtningens og fantasiens sfære. Komtesse Julie havde vel i sin egen familie og især af sine brødre hørt mange ytringer om, at den unge, kønne stamherre upåtvivlelig dog laborerede af den gravenskjoldske familiesvaghed – hun havde ofte måttet høre ham fremstillet i et latterligt lys, når brudstykker af hans åndevæsenssystem stilledes i skarpt lys ved siden af den herskende jævnt forstandige livsbetragtning – man havde ofte givet hende betænkelige vink og advarsler med hensyn på greven, da man så, hvor meget han gjaldt hos hende – men alt, hvad man derved udrettede, var kun, at hun i fortrolighed gjorde den unge greve opmærksom på overspændtheden i nogle af hans ytringer og uforsigtigheden i at lade den poetiske stemning således råde i samtaler med hendes brødre og den moderneste tids lattermilde ungdom. Det faldt ham nu ind at give meget af, hvad der for ham selv var alvor, et sådant anstrøg af humor og lune, at den, der ville, kunne tage det for spøg. Derved bevarede han sin åndelige frihed og udviklede et talent, han syntes at have til fælles med sin fader, på en ganske ejendommelig måde. Det varede ikke længe inden man anså ham for en lun humorist, som kun morede sig med at sætte andres forstand på prøve ved fantastiske paradokser og ved et formeligt system af det overnaturliges ide, der for ham selv kun havde en vis psykologisk interesse. Frygten for hans sandsynligvis arvede sindssvaghed forsvandt derved efterhånden; han ansås vel for en noget sær ung mand, men for

ligeså forstandig og sindrig som elskværdig, og da han ved midsommertid 1827 udbad sig sin faders og den lindenfeldtske families samtykke til offentligt at erklære sin forlovelse med komtesse Julie, som allerede hemmeligt havde fundet sted i et halvt år – lykønskede man gensidig hinanden til denne familieforbindelse. Grev Victor ville fejre deklarationsfesten.

Det var en af de prægtigste fester på Gravenskjoldhus. Om aftenen var der bal i den gamle riddersal, som grev Felix havde udsmykket i middelalderens smag. Man spiste for de åbne glasdøre i den store havesal, og efter grev Victors foranstaltning skulle forlovelsens højtidelige erklæring finde sted og de forlovedes skål udbringes i champagne i det øjeblik, et glimrende fyrværkeri antændtes i haven. Alt var beregnet på en slående virkning; men grev Victor havde i denne måned ikke set i almanakken og ikke tænkt på, at måneskinnet ville svække fyrværkeriets glans, da fuldmånen netop på den tid af aftenen ville komme frem over den store lindealle lige for havesalen. Han var i den lykkeligste stemning. Han glædede sig hjerteligt over den tilfredshed, han så i alle ansigter, og de lyksalige blikke, der veksledes mellem de elskende. Endelig var det længe forventede øjeblik kommet: Et kanonskud tilkendegav, at fyrværkeriet begyndte. Grev Victor greb sit glas og rejste sig for at holde en indledningstale til deklarationen og skålen – champagnen skummede i alle glas; men de flestes øjne var vendt ud mod haven, hvor fyrværkeriet allerede glimtede.

"Sluk lysene! Ellers tager det sig ikke ud!" – råbte en af Julies brødre. – På et øjeblik var alle lysene slukkede, og selskabet havde kun øjne for det prægtige fyrværkeri. Grev Victor blev stående med glasset i hånden og gav sig selv en lunefuld skose

for sit slette valg af det rette øjeblik til en bordtale; han besluttede at fortie dette sit misgreb og give tid til fyrværkeriet var forbi. Men nu indtraf den anden uberegnede forstyrrelse: Fuldmånen kom nu frem over de mørke træer og blandede sin glans med fyrværkeriet. – "Åh, det var skadel!" – råbte flere. – Hvad man så, var imidlertid overordentlig dejligt, men havde et blegt, drømmeagtigt trylleskær. Hvad der dog så mere drømmeagtigt ud, var menneskeansigterne i den store, mørke sal, når de af og til oplystes af fyrværkeriet, medens måneskinnet strejfede hen over nogle af dem – de så alle ud som dødninge; men ingen syntes at lægge mærke dertil, undtagen grev Felix, og – hvad enten det nu var denne skuffelse eller en anden forestilling, der greb ham – der foregik en sådan bevægelse i hans indre, at hans ansigt antog hele en åndeseers udseende. Det havde dog langt fra noget grueligt udtryk, tværtimod, det lyste som en begejstret profets, medens dog en dyb vemod blandede sig i hans henrykkelse og der rullede tårer ned over hans kinder – hans store, glansfulde øjne var med et usigeligt udtryk fæstede på hans fader.

I det øjeblik grev Victor så fuldmånen stige op over træerne i haven, fo'r der en uvilkårlig gysen over ham: han huskede nu pludselig på sin periodiske svaghed og bemærkede først nu, at det var i denne nat i måneden, han sædvanligvis blev overfaldet deraf. Han ville sætte glasset fra sig, for øjeblikkelig at bortfjerne sig og lade sig undskylde med en upasselighed; men først faldt hans blik på den ham nu så kære søn, hvis lykkelige forbindelse han stod i begreb med at velsigne med et kærligt, faderligt ord. Det skar ham i hjertet, at han ikke turde blive og sige de ord, han allerede længe havde haft på læben. I denne

stemning, og med en ængstelig frygt for det ubegribelige og ligesom dæmoniske i hans indre, som på enhver fuldmånenat fik magt over ham, vendte han blikket mod sin søn, så nu sønnens dødblege, men profetisk begejstrede ansigt og tårerne, som rullede ned over hans kinder, medens de mørke, ildfulde øjne med så usigelig en kærlighed dvælede på ham. "Du har set det!" – udbrød han pludselig – "du har set mit lig og min dødsstund! Hvornår? Hvornår? – Ha, galskab! – uendelige galskab!" – mumlede han derpå og kylede glasset hen ad bordet, medens han udbrød i en forfærdelig latter.

"Stille, stille, fader!" – sagde sønnen højtideligt – "timen er nær – med solens opgang kommer den – men fat dig! Det er en vigtig nat for dig og din slægt – dit liv i denne nat tilhører ingen uden os alene og den forbarmende Gud." – Med disse ord omfavnede han sin svimlende fader, som endnu kæmpede med den dæmoniske latter, og førte ham ud af havesalen til hans sovekammer.

Dette optrin i den store sal, der kun ustadigt var oplyst af enkelte månestråler og fyrværkeriet, havde ikke alle bemærket; men et skrig fra komtesse Julie og et forfærdet udråb fra hendes ene broder afledte først selskabets opmærksomhed fra fyrværkeriet til hvad der var forefaldet. "Han er afsindig! – de er begge afsindige!" – råbte Julies ældste broder. – "Så og hørte De ikke alle, hvad her foregik!"

Komtesse Julie lå afmægtig i broderens arme. Hun havde hørt og set det alt sammen ligesom ham. – "Lys!" råbte nogle. – "Hent en læge!" – råbte andre. "Bort, bort herfra!" – råbte de fleste. Under almindelig bekymring og forfærdelse skiltes

selskabet. Julies moder ilede med at føre datteren til et afsides værelse og bringe hende til sig selv.

Alle de gæster, der ikke stod i nøje forhold til den gravenskjoldske familie ilede med at komme bort. Der var en almindelig forvirring. Tjenerne løb med lys i hænderne imellem hinanden. – Lægen var dog allerede i huset: han var kommet af sig selv, næsten i det samme øjeblik, man ville have sendt bud efter ham, og han syntes at vide forud hvad der var hændt. Han var allerede med den gamle tjener i grevens sovekammer. Døren var lukket. Ingen andre måtte komme derind. Præsten var også kommet, men ventede længe udenfor, inden han blev indladt. Den ene vogn rullede nu efter den anden for døren.

Så snart komtesse Julie var kommet til sin bevidsthed, blev hun af sine forældre og brødre med ængstelig hast og næsten med magt bragt ind i den allerede for længst fremkørte vogn. Hun græd og råbte, hun ville blive. Men forældrene besvor hende at erindre, at hendes forlovelse jo ikke engang var erklæret, og at sømmeligheden forbød hende under disse omstændigheder ethvert længere ophold her. – Nu, da lægen var til stede, ville der jo også tilbørligt blive sørget såvel for grev Felix som for hans afsindige fader. – "Kør til!" – råbte den ældste broder til kusken. – "Bort fra denne dårekiste!" vedblev han med dæmpet stemme. – "Du må prise din lykke, søster, at galskaben så åbenbart brød ud, inden du ved en offentlig erklæring var bundet til denne fatale familie!" – Julie hørte kun halvt disse ord for vognens rumlen og sank, bedøvet af sorg og gru, tilbage på sædet i sin moders arme. Denne vogn var den sidste, som forlod den endnu festligt oplyste borg. Nu

slukkedes alle lysene i de store sale, og der blev så stille på det skumle Gravenskjoldhus som i et lighus.

En time efter det forbavsende optrin i havesalen så de bekymrede tjenere grev Felix træde ud af sin faders sovekammer med en nøgle i hånden. Han var stille og bleg. Han åbnede det brandfri jernskab i muren i den store forsal, hvori man vidste der forvaredes en del kostbarheder. Han udtog deraf kun en forseglet papirspakke, hvormed han ilede tilbage til faderens sovekammer. – Såvel lægen som den gamle tjener og præsten trådte ud. Fader og søn var ene i to lange timer, og man hørte, der blev læst højt med sønnens stemme. Hvad det var, vidste dog ingen.

Hen ved daggry åbnedes døren. På et vink af grev Felix ilede præsten derind. – Han havde på den unge greves opfordring hentet et sort safians futteral, hvori man vidste, den lille sølvkalk og disk var indesluttet, som han sædvanligvis benyttede, når han gav syge sakramentet på dødssengen. Tyve minutter derefter hørtes et deltagende udråb fra sovekammeret. – Lægen trådte nu ind. Grev Victor havde på en måde skriftet for præsten, men ikke forlangt sakramentet. Af hans ytringer måtte man tro, at han ikke følte sig værdig til at delagtiggøres i et mysterium, som uklarheden i hans hele liv havde udelukket ham fra, men hvis betydning han nu først syntes at ane. Han talte endnu nogle ord – og opgav ånden i sin søns arme.

Grev Victor af Gravenskjolds død og de særegne omstændigheder derved havde noget så hemmelighedsfuldt ved sig, at der dannede sig de besynderligste rygter derom.

Hvad der meget forundrede folk var, at han, med sin bekendte tænkemåde, havde modtaget et besøg af præsten på dødssengen. Såvel lægen som præsten forsikrede, at han i de sidste timer havde været ved sin fulde samling, og at der – siden hans hemmelige samtale med sønnen og forelæsningen af nogle dokumenter fra hans afdøde fader – var kommet en beundringsværdig resignation over ham. De sidste ord, han havde sagt til sin søn, havde dybt bevæget enhver, der hørte dem, og afskeden mellem fader og søn vidnede om det kærligste forhold.

Grev Felix var i de første tre dage og nætter ikke at bringe til at forlade den døde. Hans sorg var dyb, men stille. Han talte kun lidet; men der var fuldkommen klarhed og bestemthed i ethvert ord, han sagde. Ved faderens begravelse var der en stor mildhed i hans sorg, og, når han ytrede sig om faderens død, var det med en vemodig, men stille følelse af den forandring, der var foregået i hans sind på hans yderste, og af det håb om et klarere liv, som hans sidste timer havde vidnet om.

Uagtet både præsten og lægen forsikrede, at der var intet spor til nogen sindsforstyrrelse i den unge majorat-herres hele adfærd og i, hvad han i deres nærværelse havde ytret, blev han dog nu i almindelighed anset for at lide af en hemmelig sindssvaghed. Deri bestyrkedes man ved de foranstaltninger, der, med hensyn på majoratet, i løbet af meget kort tid efter hans tiltrædelse, foretoges. Den største del af det store gods, der før reformationen havde været klostergoods, erklærede grev Felix at hans familie var kommet i besiddelse af ved uret og ved en misbrug af statsmagten, medens dette oprindelig ved frivillige og milde gaver oprettede klostergoods – vel ikke efter

de gældende love eller ved nogen verdslig magt, men alene efter en højere retfærdigheds lov – måtte hjemfalde til sin oprindelige bestemmelse, men aldrig med rette kunne besiddes af nogen privat person eller overdrages til en enkelt familie. Han indgik, på egne og mulige efterkommeres vegne, med ansøgning til regeringen om, at dette betydelige klostergoods, hvis pådragne gæld han forpligtede sig til på ti år at afbetale, måtte anvendes, i lighed med dets oprindelige bestemmelse, til kirkeligt brug, til videnskabelige anstalter, til legater og milde stiftelser, hvortil han indgav et formeligt, nøje udviklet, forslag. – Denne hidtil uhørte opofrelse ansås vel af de fleste for det åbenbareste bevis på majorat-herrens vanvid; men da han havde ledsaget sin ansøgning med lovgyldige vidnesbyrd om sin legemlige og åndelige sundhed, og han besad den lovlige myndighedsalder, blev hans ansøgning bevilget, og majoratet Gravenskjold så vel som dets navn ophørte for stedse. En anden besynderlighed var forbundet med denne foranstaltning. Ansøgningen derom var skrevet på et århundreder gammelt pergamentsblad og var ikke alene underskrevet af den nulevende majoratsbesidder, men af hans fader og hans farfader og en hel række af deres forfædre i deres dødsstund. Dokumentet var affattet i en stil, der syntes at tilhøre det sekstende århundrede, og i spidsen for de ældste underskrifter fandtes den greve af Gravenskjold, der betragtedes som hele slægtens nyere stamfader og i hvis ungdom majoratet var blevet oprettet. Foruden de i dokumentet fastsatte bestemmelser, angående de store legater til kirkeligt brug og til milde stiftelser for fattige, var der af grev Victor og hans søn tilføjet højst

liberale bestemmelser om ophævelse af enhver trykkende byrde, der hvilede på fæstegodset.

Dette besynderlige, endnu aldrig før hørte skridt af en majoratsbesidder vakte vel stor beundring hos enkelte, men betragtedes dog af de fleste som en tåbelig, sentimental romanstreg og et foster af en forskruet hjerne. Dokumentets underskrift af en hel række afdøde majoratsherrer, der først i deres dødsstund var kommet til samme overbevisning, uden at nogen af dem tilforn havde kunnet formå den tiltrædende arving til at blive enig med dem og tilføje den alene gældende underskrift, før døden også for ham førte pennen og en ny berettiget arving gjorde alle underskrifterne ugyldige – denne besynderlighed satte man i forbindelse med det gamle sagn om familievisionen. Grev Felix, der havde ladet et sådant dokument komme for lyset og selv underskrevet og bekræftet det, gjaldt derfor nu for en afgjort sværmer og åndeseer. Han kunne nu ikke føre noget stort hus, men besad dog formue nok til at leve uafhængigt og trak sig tilbage til embedslivet. Han havde optaget familiens oprindelige navn før reformationen og kaldte sig nu grev Felix Ridderskjold. I den lindenfeldtske familie viste han sig ikke før et halvt år efter hans faders død, da han helt var indtrådt i sin nye stilling. Men straks efter faderens død havde han skrevet et brev til komtesse Julie, hvori han bad hende betragte ham som død med hans fader, hvad hans forrige navn og stilling som stamherre angik. Han håbede imidlertid, tilføjede han, at opleve igen under ganske andre ydre betingelser, og hvad han da måtte gælde i hendes øjne ville bestemme den eneste fordring, han havde til hendes hjerte.

Dette brev, som det ganske vist var umuligt at forstå, inden den påtænkte ophævelse af majoratet forklarede det, blev af komtesse Julie betragtet som et sørgeligt bevis på hans sindsforvirring. Hun havde sørget stille derover, men ikke besvaret det. Siden hørte hun kun om ham af sine brødre. De fandt hans opløsning af majoratet lige så afsindig og latterlig, som det var dem ubegribeligt, at sligt virkelig kunne tillades. Den gale grev Felix, mente de, burde være indespærret og majoratet sat under administration til hans død; først da, hvis han ingen arving efterlod sig, kunne det være inddraget som et til staten hjemfaldet len. Når sværmeriet og åndeseeriet gik så vidt, at det greb virkelig ind i livet, som her, og fik ret til at tilintetgøre gennem århundreder hævdede rettigheder – var det på høje tid, mente man, at holde romantikken og eventyret ude af det fornuftige og virkelige liv.

Herom taltes der netop en dag med stor iver i den lindenfeldtske familie, da tjeneren meldte grev Ridderskjold, og Felix straks efter trådte ind i den ham før så hengivne familie. – Den forlegenhed og forbavelse, han så i alle ansigter, og den ængstelighed, hvormed man gengældte hans venlige, ligefremme hilsen, undgik ham vel ikke; men hvad han alene syntes at lægge mærke til, var den med ringeagt blandede medlidenhed, hvormed komtesse Julie betragtede ham, medens hun med en påtaget ligegyldig tone syntes at skjule sin følelse eller måske sin skamfuldhed over hendes tidligere sympati med hans fantasterier.

"Kender De mig ikke mere? komtesse Julie!" – spurgte han med rolig stemme og betvang sin stærke indre bevægelse. – "Jeg kalder mig nu med mine oprindelige forfædres navn, og min

ydre stilling er betydelig forandret; men hvad mit inderste væsen angår, er jeg den selv samme endnu som for et halvt år siden."

"Undskyld mig, hr. greve!" – svarede komtesse Julie – "jeg har kendt en grev Felix af Gravenskjold; han er nu død med hele hans slægt – han havde en del lighed med Dem – men den lighed er dog ikke så stor, at jeg tør sige, jeg kender Dem."

"At den sidste greve af Gravenskjold er død, har De god grund til at antage" – sagde Felix i en lunefuld tone – "han skal jo selv have skrevet Dem det til i levende live – men han går igen, Deres Nåde, på en måde, og ville føle sig meget lykkelig i den tilstand, når kun de, der har kendt og elsket ham før, ikke nu betragtede ham med ganske andre øjne end tilforn!"

"Det kan dog næppe forundre grev Gravenskjolds genfærd" – sagde Julie i samme tone – "når han selv ved, han er et spøgelse. Genfærdet af den, man mest har haft kær, er dog kun en skygge og har altid noget uhyggeligt ved sig, om man også lever i så oplyst en tid, at man ikke kan være slig overtro bekendt."

"Den sidste salig stamherre til Gravenskjold holdt meget af det vidunderlige" – vedblev Felix i samme lune; – "så vidt jeg ved, fandt De smag i hans eventyr, når de kun var smukke og ikke manglede en betydningsfuld ide. – Hans hele liv var hidtil selv et eventyr" – tilføjede han vemodigt: – "han bildte sig ind, han var retmæssig stamherre til et stort og rigt majorat; – at det lå på Månen, fik han først at vide i det øjeblik, han skulle tiltræde det; – men derfor havde han været lige lykkelig, hvis ikke det hjerte, han troede at besidde – også havde ligget på Månen."

Komtesse Julie så ham skarpt i øjnene med et forskende blik, hvori et glimt af den bortskræmte kærlighed fremblussede, medens hun dog følte sig ængstelig i hans nærhed nu, da hun troede sig overbevist om, at han virkelig var afsindig. Hun greb modigt hans hånd og drog ham til side, medens hun gav de andre et vink til at fjerne sig.

"Kære, gode Felix!" – sagde hun med bævende stemme – "har du nogensinde elsket mig, så miskend mig ikke, når jeg nu beder dig om aldrig at se mig mere! – Det er ikke tabet af det majorat, som du af en ubegribelig overtro har bortkastet – men det er sikkert den hele tids liv, jeg tilhører, som adskiller os. Så længe jeg troede, den overnaturlige verden lå udenfor dig, og at du selv med frihed lod den bevæge sig om dig, som en billedverden, din tanke med al din fantasi beherskede – så længe kunne jeg løsrive mig fra min egen, måske vel ensidige forstandtid og følge dig – men i det øjeblik jeg så, at den overnaturlige verden lå indenfor dit drømmeblik og beherskede dig – i det øjeblik brast det bånd, der forenede vore livssfærer."

"Jeg forstår dig, Julie! og jeg hører, det er din forstand, men ikke dit hjerte, der taler," – svarede Felix. – "jeg står for dig som et spøgelse af en forbigangen tid, eller som et drømmebillede, du engang havde kært, men som nu ængster dig ved at ville indtræde i virkeligheden."

"Nej! nej!" – afbrød Julie ham, – "du var mig sand og virkelig – men du er blevet mig til et drømmebillede, og derfor må vi adskilles. Du har længe vidst, hvilken gru jeg har for alt åndeseeri og alt spøgelsesagtigt udenfor den poetiske verden, uagtet det kan interessere mig meget, når jeg står frit udenfor det. Den humoristiske tone, hvori du indklædte din visionstro,

narrede både mig og os alle. – Tilstå mig oprigtigt – tror du ikke, at du virkelig har haft det berygtede familiesyn, som skal være arveligt i din slægt? – Kan du sige mig, hvori det består?" –

"Ville jeg sige dig det," – svarede Felix, og hans blik blev mørkt – "og troede du ikke, jeg var afsindig – så dræbte jeg dig derved eller berøvede dig forstanden, netop fordi du ikke kan forene det med dit liv og din forstand. Derfor har dette syn forstyrret så mange af mine forfædres hjerner. Kun de af dem, som troede det muligt, har udholdt det – for mig har det været en velsignelse. – Men mere har jeg ikke ret til at berette for noget menneske. Jeg har været en åndeseer. – Nu formoder jeg, virkningen sammen med årsagen vil ophøre, og jeg aldrig mere vil kunne se ind i den skjulte verdensorden. – Men ingen har set ustraffet indenfor det største af alle slør. – Derfor har jeg tabt for denne verden, hvad der var mig kærest. – Du ser mig aldrig mere – men jeg glemmer dig aldrig, som jeg engang har set dig, og – jeg bliver den sidste af min slægt. – Gud evigt velsigne dig!" – Med disse ord greb han hendes hånd og trykkede den til sine læber, medens den inderligste kærlighed og vemod afspejlede sig i hans åsyn og blik.

Det var som Julie i dette øjeblik med kærlighedens klarsyn så ham helt ind i sjælen og forstod, hvad der for alle andre var en gåde. "Felix!" – udbrød hun – "du har aldrig været afsindig – du bliver det med Guds hjælp aldrig. Kan du tilgive min blindhed og min tåbelige ængstelse for, hvad der var mig gådefuldt i din natur! Nu aner jeg sammenhængen i dit livs eventyr, og jeg må elske det som dig selv. – Jeg ser en mægtig ide deri, som har gået kæmpende gennem din hele slægt og først ved dig er fremtrådt sejrende for verdens øjne. – Skal det endog aldrig

erkendes af andre, og skal det med dit tidligere navn blive forglemt som et andet eventyr – for mig er der en skøn og herlig sandhed deri, som for dig selv. Lad min familie og hele verden nu sige hvad de vil! – Jeg er din forlovede brud – jeg træder for alteret med dig, hvad time du bestemmer!"

Overvældet af lyksalighed, sluttede Felix hende i sine arme. Hun førte ham, glad, rolig og bestemt, ind til hendes familie, som i næste stue ventede på udfaldet af denne samtale. Forlegenheden og forstemtheden var almindelig.

Med en karakterfasthed, som ingen havde tiltroet den unge pige, gennemførte komtesse Julie sin kække beslutning, trods alle de advarsler og al den heftige modstand, hun mødte i familien. – Tre dage derefter havde grev Felix og Julie bryllup; men ingen af Julies familie var til stede. Spændingen med den syntes uovervindelig. Straks efter brylluppet steg de unge ægtefolk i en rejsevogn. – Grev Felix havde, på grund af den udbredte mistillid til hans sunde sindstilstand, nedlagt sit embede; til et uafhængigt privatliv havde han tilstrækkeligt udkomme, og han begyndte nu sit ægteskab med en rejse til i Italien, hvor han håbede at se sin moder og overbevise hende om sin lykke.

Tre år derefter fortalte rygtet, at grev Felix ved sin moders dødsseng var blevet katolik i Italien. Et andet rygte påstod, at han, ligesom hans fader, var afsindig til visse tider, og at han nu rasede for de allernyeste frihedsideer, selv for den berygtede og farlige kommunisme.

Så meget var kun vist, at hans moder, der for et år siden var død i et kloster, havde på sit yderste anset sønnen for en god katolik og for allerede at stå under den ene saliggørende kirkes

særdeles beskyttelse, på grund af hans tilbagegivelse af kirkens oprindelige ejendom, og hun havde set et bevis derfor i den velsignelse, der nu syntes at være udbredt over hans hus.

Det var nemlig ligesom den gamle ridderslægt, hvorefter greven havde optaget stamfaderens navn, atter ville opblomstre med ham og hans børn. Rygtet om en overgang til katolicismen grundede sig desuden på et skrift, han havde udgivet, om den almindelige kristne kirkes ret til at fordre det ved dens reformer gennem tiderne sekvestrerende kirke- og klostergods tilbage, vel ikke ved nogen verdslig lov og ret og endnu mindre ved lovløs vold og brud på den borgerlige fred, men ene og alene ved åndens frie tilskyndelse. Han erklærede i dette skrift alle slige godser for nationalejendom og indrømmede staternes ret til deres bestyrelse, men påstod, at denne store nationalskat aldrig måtte kunne anvendes til vilkårlige donationer og til berigelse af privatpersoner eller begunstigede familier, men udelukkende til evige tider måtte være helliget til sådanne, nationerne tilhørende stiftelser, der i kirkens og den kristelige friheds ånd fremmede dens store formål, som den guddommelige visdoms og kærligheds fostermoder på jorden gennem alle tider og i enhver skikkelse. Denne ide havde han udviklet med den livligste begejstring. I den guddommelige, over al menneskelov ophøjede retfærdigheds navn opfordrede han til slutning enhver privat besidder af den almindelige kirkes oprindelige ejendomme til frivilligt at tilbagegive alle disse rigdomme til staten, under de nævnte betingelser og under trussel af en uundgåelig straffedom ved den magt, der råder både over kirke og stat, både over folkenes og de enkelte menneskeslægters liv, ånd og salighed.

Kommunisterne havde i hans skrift set en tilnærmelse til deres ide. Papisterne regnede ham til deres parti, fordi han påstod kirkens uopløselige enhed, medens alle kristne sekter hørte til den ene *almindelige* kirke, som også reformatorerne kaldte *katolsk*. Truslen i hans skrift med en højere tvingende magt havde foranlediget rygter om, at han dog af og til var vanvittig.

I året 1838 spurgte en rejsende på Caffè Græco i Rom efter den tidligere stamherre til Gravenskjold, som dér skulle opholde sig under sit genoptagne gamle familienavn grev Ridderskjold.

"Kunsthistorikeren? vor romantiske æstetiker?" – svarede en af de dygtigste unge kunstnere – "ham træffer De hyppigt i museerne og i kunstnernes værksteder. Han har både ved sin personlighed og sine skrifter genvakt interessen hos mange for den i de senere år tilbagetrængte idealisme og romantik i kunsten. Han gælder vistnok for en særling; men man har respekt for ham. De, der har adgang til hans hus, er uudtømmelige i lovtaler over ham og grevinden. – De finder ham sikkert i aften på Montemario, når månen står op. – Så vidt jeg ved, er det netop fuldmåne. – Det er en af hans romantiske særheder; men derfor er han lige brav og dygtig." – Efter de mange underligheder, man havde fortalt om grev Felix og hans familie, spillede netop fuldmånen en vigtig rolle i deres eventyrlige historie. Uden at forske mere, besluttede den rejsende, der var en landsmand af greven, at følge dette vink og opsøge ham om aftenen på Monte Mario. Han erkyndigede sig om, på hvad tid månen stod op, og forsømte ikke til rette tid at

indfinde sig på den smukke højde, hvorfra "Den evige Stad" oversås i hele sin længde og nu lå i et vidunderligt drømmeslør i fuldmåneglansen. Der var ikke mange spadserende. Kun et par landskabsmalere så han, som af og til blev stående for at betragte den prægtige lysvirkning på Peterskuplen, på Engelsborg og de mangfoldige kupler og tårne i den store, udødelige stad. Den rejsende spurgte, om de kendte grev Ridderskjold og om de ikke her havde set ham, og de pegede på en gruppe, der stod længere tilbage på bjerget og betragtede udsigten. Blandt de betegnede personer så den rejsende en høj, smuk mand, klædt i de fremmede kunstneres sædvanlige dragt. Han bar en kort, sort knævams og en lille hue over det lange, sorte hår, der faldt i krøller ned ad hans skuldre over en bred, fintbroderet linnedkrave. Han gik med en overordentlig skøn blondine under armen og havde en dreng på fem til seks år ved hånden. Den smukke, blonde dame havde en lille pige ved hånden, og foran dem løb en rask, ældre dreng på en syv, otte år og legede med en hund. Den rejsende iagttog dem i nogen afstand; han lod som han kun betragtede udsigten, og han hørte dem tale. På enkelte ord nær og nogle tilsyneladende overgange, kunne han omtrent følge deres samtale, og den var på hans modersmål.

"Se, Julie!" – sagde den høje, sorthårede mand – "ser den gamle verdensdronning nu ikke ud, som hun lå der i et trylleslør og drømte om den herlige romantiske tid?"

"Eller om en ny herligere og en tilkommende endnu herligere tid," – svarede Julie. – "Siden drømmelivet ved dig og din slægt er trådt frem som en levende magt i verden, har jeg fået respekt for det" – tilføjede hun efter nogle ord, der undgik ham –

"allerhelst når det, således som hos dig, kan klare sig til en befriende genius for det sande og skønne."

"Du havde dog ret, Julie!" – tog Felix atter ordet efter et tankefuldt ophold – "vort århundredes genius er ikke død af sine børnesygdomme eller blevet filister før myndighedsalderen, som jeg troede engang; men dens lapsetid kom kun lidt sent." Julie lo og faldt ind med nogle skæmtende ord, medens de to mindre børn slap forældrenes hånd for at lege med den ældre dreng og med hunden. "Det romantiske element i naturen og livet tilhører enhver tid" – vedblev Felix alvorligt – "og kommer altid herligere tilbage, når det synes fortrængt af reaktionerne i vor ustadige udvikling. Jeg har selv set det i min hele slægts historie. Hvad der ligesom spøger i forfædrenes hjerner og må fremtræde sindsforstyrrende og selv dæmonisk, hvor det ikke kan komme til klarhed – det kæmper sig til sidst dog igennem – og der kommer en fredens og lyksalighedens tid, hvori alle tiders dissonanser forsones og retfærdighed og kærlighed sejrer."

"Gud ske lov, at du ikke er en åndeseer mere!" – udbrød Julie – "og at heller ikke papisteriet har kunnet friste dig, men ånden lever sund, klar og kraftig i dig! – Hvad den nyeste tid vil, har du også set. Du er selv måske ilet den forud i dit liv, når du syntes at blive stående som en drømmer. – Når man nu ikke vil forstå dig, er det kun fordi man ikke er kommet til det punkt, hvor drømmen og eventyrlivet atter bliver til sandhed gennem den samme forstand, som gjorde det til galskab. – Var nu kun min fader og mine brødre forsonede med os, ville jeg være fuldkommen lykkelig!"

"Jeg priser mig også lykkelig, fordi jeg kun på et overgangspunkt i mit liv har set ånder udenfor mig" – svarede Felix – "det var i en fuldmånenat som denne. Nu er den fatale åndelige arv, sammen med den uretfærdige verdslige, tilbagegivet. Siden har fuldmånen vel altid haft en besynderlig, men ingenlunde uhyggelig virkning på mig. Det hemmelighedsfulde slør, der adskiller vor verdensorden fra de højere naturer, ser jeg nu aldrig mere igennem og ønsker det ikke heller, før det sidste store slør brister for os alle; men når jeg ser ind i den klare fuldmåne, føler jeg mig dog altid i en højere stemning og fornemmer klarere mit samfund med alt, hvad der er fuldendt og befriet. – Selv i dette øjeblik er det mig, som dit kærlige ønske var opfyldt og den forsoning, du længtes efter, allerede var kommet." –

"Den er kommet!" lød en glad røst ved siden af dem. Den fremmede rejsende styrtede i deres arme. – Det var Julies ældste broder, som ivrigst havde modsat sig deres forbindelse, men som nu havde opsøgt dem for at føre dem tilbage til fædrelandet og deres gamle venner. – "Fantaster er og bliver I dog begge" – sagde han – "hvad man så siger om jeres fortræffelighed – men det kan være lige meget! Derfor kan vi være lige gode venner! Med Julie har det desuden ingen nød: hun er kun gået over til romantikken af kærlighed."

"Men derfor er overgangen evig!" – svarede Julie, medens hun med glædestårer skiftevis omfavnede broderen og Felix, der ligeledes med inderlig glæde modtog broderens forsonende håndtryk.

Grev Felix og Julie var atter i deres fødeland i 1839 og levede et lykkeligt privatliv i deres tidligere omgangskreds.

Familiesynet, som havde haft en så betydelig indflydelse på deres liv og hele stilling, talte Felix aldrig mere om, og hvori det egentlig havde bestået, fik aldrig noget menneske at vide; men han fortrød ikke et øjeblik, at han havde indviet majoratet til, hvad der oprindelig var klosterstiftelsens idé, inden hierarkiet og det fordærvede munkeliv fordærvede den.

I den senere tid trådte erindringen om familiesynet stedse længere tilbage i hans sind, som en ungdomsdrøm eller et sagn, hvori dog fantasilivet, som en højere idé's organ, havde blandet sig. Oprinnet i havesalen under fyrværkeriet kunne i det mindste modtage en forklaring, som lod sig forene med de almindelige bekendte naturlove og såvel med hans egen som faderens hele sjælelige tilstand. Såvel hans egen som hans døende forfædres idé med majoratets ophævelse kunne af forstandsblikket betragtes som et arvet, men af egennytte gennem århundreder bekæmpet princip, der endelig i den sidste stamherre havde sejret. Når nogen hentydede til den formentlige overtro, der havde forenet sig med denne handling og måske gjort udslaget – bemærkede grev Felix kun med et roligt smil, uden at indlade sig videre derpå, at den menneskeslægtens store befrielse, enhver tid på sin vis kæmper for, dog altid må være åndens værk i den hele slægt ved den lutrede og befriede vilje.

Fire nye fortællinger

(1850)

De sidste herrer af Gervansborg

Den gamle prins Gervan af Gervansborg lå for døden. Han hørte til en sidelinje af den regerende fyrstefamilie i hans fædreland og havde levet et stille ubemærket liv på sit herresæde, der i gamle dage havde været en befæstet ridderborg, men nu var en yndig fredelig villa i italiensk stil på hans lille gods Gervansborg, som med sine skove, kornmarker og indsøer dannede ligesom en stor frugtbar have på det såkaldte slot. Den gamle prins havde været hæderlig bekendt som en lærd og retsindig herre, der kun bekymrede sig om videnskaberne og aldeles ingen ærgerrighed besad. Han havde i sin ungdom giftet sig af tilbøjelighed, men noget under sin stand, og havde aldrig ladet sig se ved hoffet. Først i hans fremrykkede alder havde hans almindelig elskede gemalinde med tabet af sit liv født ham hans eneste søn og arving, prins Emil, på hvis opdragelse han havde anvendt den største omhu. Den gamle herre havde et særdeles ædelt, men tungsindigt ansigt, og der var i hans væsen og adfærd noget hemmelighedsfuldt, som vakte særegen deltagelse. Fremmede lærde og videnskabsmænd, der altid fandt venlig modtagelse hos ham, kunne ikke noksom prise hans gæstmildhed og elskværdige personlighed, medens de meget skånsomt bedømte hans sære forkærlighed til en forsvunden tids mystik og hans tilbøjelighed til astrologiske og alkymistiske drømmerier. Han havde også med iver studeret alle skrifter om den animalske magnetisme såvel som i den sidste tid fysiognomik og frenologi. På hans arbejdsbord stod en himmelglobus ved siden af et krucifix og et dødningehoved af

gips, betegnet med tal efter det Gallske hjernelæresystem. Hvis nogen ville have sammenlignet hans høje, noget skaldede isse og hans stærkt fremstående tindinger med dette hoved, ville man have fundet de med nr. 13, 14, 16 og 18 betegnede organer i høj grad udviklede hos ham, og frenologen ville have glædet sig ved i denne mands bekendte karakter at finde sine videnskabelige gisninger bekræftet, som heri ville se tegn på godmodighed, velvilje, en stærk samvittighedsfølelse og en dyb ærbødighedsfølelse (eller en streng moralsk og religiøs åndsretning) i forbindelse med en særegen lyst til det vidunderlige, hvorimod den nøjeseende frenolog af hans noget tilbagetrædende pande måske ville tillægge ham en fuldkommen mangel på den såkaldte kausalitet eller metafysisk dybsind. Imidlertid savnedes der intet vigtigt filosofisk værk i hans bogsamling. Ingen af hans bøger var sirligere indbundne; men de syntes rigtignok de mest skånede. Nogle anså prins Gervan for en hemmelig katolik, fordi han aldrig deltog i den offentlige protestantiske gudstjeneste, men holdt sig en huskapellan, der både var hans skriftefader og privatsekretær og som man påstod var uddannet på et jesuiterkollegium, uagtet han udgav sig for reformert.

Prinsen var omgivet af lægerne. Han havde forlangt alle andre fjernet, for at være alene med sin skriftefader. I et sideværelse ventede hans fjortenårige søn på faderens velsignelse og sidste vilje.

På et lille bord ved kaminen stod en sølvkalk, med en lille sølvdisk over, og ved siden deraf en forgyldt krukke, lig dem, hvori den katolske gejstlige bringer den sidste olie til de døende. Den gamle, ligblege herre sad halvt oprejst i sengen,

med et stort beskrevet foliohæfte for sig, medens skriftefaderen stod ved hans side, med en dyppet pen i hånden, og betragtede ham med et forskende blik. Det var en høj, mager mand på nogle og tredive år med et besynderligt ubevægeligt ansigt og et roligt, næsten konstant smil.

"Gives der intet andet middel?" – spurgte den døende med svag stemme og uroligt blik.

"Intet, nådigste herre!" – svarede skriftefaderen. – "Enten må Deres Højhed for evig tid opgive håbet om mulig anerkendelse af sidelinjens tronarveret – eller nu ved et eneste pennestrøg tilintetgøre enhver moralsk uvished om, hvad der jo var Deres som Deres højsalige herre faders faste og inderligste overbevisning."

"Men om nu både min fader og jeg havde levet i en drøm? – hvis den ret, der syntes os klar som dagen, dog var bevislig og åbenbar uret?"

"Så var det ikke første gang i verden, at den højeste ret eller uret beroede på et eneste ord – et eneste pennestrøg. Det er sidste gang i verden et sådant ord og pennestrøg i denne vigtige sag kan gøre udslaget. Sig: Ja! i Deres nu retfærdiggjorte sjæl, ædle herre! til hvad De altid har troet! Var denne sag også mørk som natten i århundreder, den må kunne blive ren og klar som solen for alle kommende tider. Dertil behøves kun det højt hædrede navn Gervan af Gervansborg herunder. Skriv, herre! Deres ædle søn vil da ikke kunne møde nogen lammende tvivl i sin sjæl om sandheden og retfærdigheden i sin familieret. Først med en sådan fast moralsk overbevisning kan han med kraft og lykke modvirke alle de vantro historikere og diplomater med et

uudsletteligt *testimonium pectoris & cinceræ conscientiæ* i sin bevidsthed."

"Læs – læs mig hele dokumentet, så jeg klart kan vide, hvad jeg bevidner i min sidste time!" – sagde prinsen med bævende stemme og skød det store papirshæfte fra sig.

"Dertil bliver der ikke tid, høje herre!" – svarede skriftefaderen med rolig bestemthed og så på sit lommeur – "efter lægernes erklæring er der nu kun ti minutter tilbage – og tre timer behøvedes mindst – men" – vedblev han hastigere og med lavere stemme – "Deres Højhed kan underskrive roligt, på tro og love! Her står intet ord, uden hvad jeg har hørt af Deres Højheds egen mund i Deres sundeste og klareste åndstilstand og hvad der selv må findes et juridisk bevis for i det fyrstelige geheime-arkiv. Jeg påtager mig ethvert muligt ansvar både her og hisset. Hvad Deres Højheds hånd i denne stund underskriver, er i samme øjeblik den mest utvivlsomme sandhed for Deres mægtigste og klogeste venner i verden – så sandt hjælpe mig St. Ignatius og alle hellige!"

"Vel! Sæt pennen i min hånd! – på tro og love! på eders tilsagn og ed, ærværdige Guds tjener! –" sagde prinsen med næppe hørlig stemme og greb pennen med skælvende hånd. – Hans navn stod efter nogen anstrengelse kendeligt, men med vaklende træk på papiret. Der fo'r i det samme som en sort skygge over hans blege ansigt og han sank med et suk tilbage i dynerne. I det øjeblik, han havde fået pennen mellem de rystende fingre og skrev sit navn, havde skriftefaderen pludselig åbnet døren – prins Emil var trådt ind og havde kastet sig på knæ ved faderens leje. Huskapellanen tog nu hastigt dokumentet fra sengen tillige med pennen, som var faldet den

døende af hånden. Ved lyden af sønnens hulkende stemme åbnede faderen endnu en gang sine øjne, dog med et forfærdeligt blik – "mit navn" – stammede han med lallende tunge; han stirrede mod dokumentet i skriftefaderens hånd – han løftede den ene hånd med krampagtig heftighed – han ville råbe, som det synes, men stemmen var borte – de vildt stirrende øjne var som overtrukne med en hornhinde; hans hånd faldt ned på sønnens hoved – den var iskold og gled tungt ned over sønnens våde kind på sengetæppet. Der hørtes et dybt suk – og prins Gervan af Gervansborg var ikke mere i denne verden.

"Hans dyrebare liv er henfaret" – sagde skriftefaderen og lukkede hastigt hans brystne, grueligt stirrende øjne – "knæl kun ved hans dødsleje, ædle unge herre! men vær fattet! Deres Højhed er nu af den døendes hånd velsignet og indviet til retmæssig regerende fyrste; men det er endnu en lige så farlig som dyb hemmelighed for Verden. Læg Deres sønlige hånd på hans lig, medens jeg foresiger Dem den ed, som han i sin sidste stund bød mig forelægge Dem!"

Den knælende søn græd; han lagde sin hånd på faderens bryst, medens han ordret gentog, hvad skriftefaderen fremsagde: "Jeg lover og sværger dig, forevige fader, ved dit hellige minde, ved min sjæls evige salighed, at jeg med tanke, ord og handling, selv med ære, gods og liv, hvis det udfordres, selv med opofrelse af al anden sandhed og ret, vil hævde og gennemføre hvad du med din sanddru hånd med din sidste time har bevidnet for Gud og Verden, som den højeste sandhed og den ubrødeligste ret. Hvis jeg nogensinde bryder denne ed,

vil jeg være fordømt og give min udødelige sjæl fordærvsens magter i vold!"

Den unge prins faldt i afmagt, da han havde udtalt det sidste ord. Læger og betjente trådte nu ind. Liget blev undersøgt, og den afmægtige unge prins bragt ud af det dunkle dødschamber. Huskapellanden bortfjernede sig med et triumferende blik og det vigtige dokument i sin hånd.

"Nu skal det lykkes!" – mumlede han. – "Hvad der sker – kun det er sandhed og ret! – For en eneste sjæl køber jeg magt over millioner!"

Prins Emil af Gervansborg havde fulgt sin faders lig til det gamle familiekapel. I hans store, brune øjne havde man set en voldsomt tilbagetrængt tåre; men i hans miner og adfærd havde man bemærket en fasthed, der var usædvanlig for hans alder. Den afdøde faders huskapellan og privatsekretær, dr. Ignats, til hvem sønnens hele åndelige udvikling indtil hans ét og tyvende år var betroet, havde den dag opfordret ham til at give et bevis på sjælsstyrke og viljefasthed, ved ikke at lade følelsen få magt over ham og tvinge ham til blødagtig gråd. Faderens bisættelse var netop berammet til den afdødes fødselsdag, der indtraf fjorten dage efter dødsfaldet. Denne dag havde altid tilforn været en glædesdag for den unge prins. Ved modsætningen skulle sorgen skærpes, og ved at tilbagetrænge enhver heftig ytring deraf, skulle det unge sind øves i selvbeherskelse. Prins Emil udholdt prøven; men fra den dag af kom der aldrig nogen tåre i hans øjne. Det barnlige udtryk i hans ansigt var forsvundet på hans faders dødsdag. Da han hin dag vågnede af sin afmagt, syntes han på ti minutter at være blevet ti år ældre.

Man har et portræt af prins Emil fra dette hans fjortende livsår. Han er afbildet knælende, med den højre hånd hvilende på et sammenfoldet dokument, og den venstre hånd udstrakt og forsvindende ved rammen. Efter en af faderens besynderlige ideer med hensyn til den formentlige legemsfornyelse hvert syvende år og det nye afsnit i den hele menneskelige udviklingsgang, han dermed satte i forbindelse – skulle sønnen hvert syvende år afmales og i en stilling, der betegnede et hovedmoment i det sidste syv år af hans liv. Efter dr. Ignats' opgivelse til kunstneren var denne stilling valgt. Den hånd, der strækker sig ud af stykket, uden at man ser hvorhen, var den, han ved faderens dødsleje havde lagt på ligets bryst, medens han fremsagde eden.

For prins Emil selv var den blotte antydelse af den ham velbekendte armbevægelse endnu mere virksom, end om maleriet tillige havde fremstillet dødssengen med faderens lig. Han kunne siden aldrig kaste et blik på dette portræt, uden at fantasien endnu stærkere måtte fremkalde den døde faders åsyn for ham, end nogen kunstners pensel havde været i stand til.

Prins Emil skal have forladt Gervansborg straks efter faderens jordefærd og i syv år opholdt sig med sin lærer ved fremmede gymnasier. I hans én og tyvende år traf mange af hans landsmænd ham i Italien. Han var ledsaget af dr. Ignats, der var hans eneste kavalier og, tillige hans privatsekretær. De var i Rom i karnevalstiden. På den sidste karnevalsdag, der indtraf på hans faders dødsdag, havde prinsen modtaget breve fra hjemmet og en pakke, der indeholdt en stor, glimrende ordensstjerne fra hans fætter, den regerende fyrste i hans

fædreland. Diplomet, der medfulgte, var dateret fra den dag, da prins Emil var indtrådt i myndighedsalderen, der efter den fyrstelige familielov var det én og tyvende år. Prinsen havde med et bittert smil kastet diplom og dekoration hen på sit bord.

På denne karnevalsdag var der foranstaltet et maskeoptog af hans landsmænd, hvori han, uden at erindre hvilken dag det blev, havde lovet at overtage en lystig pulcinelle-rolle. Til samme dags aften havde han modtaget indbydelse til en stor fest hos en af kardinalerne. – Han stod i en sort civildragt i sit hotel, da dr. Ignats trådte ind i en spansk ridderlig maskeradedragt med en rulle papirer under armen.

"Send afbud, doktor!" – sagde prinsen og pegede på en italiensk kalender, der lå på hans arbejdsbord, – "på denne dag kan jeg hverken være gøgler eller hof-mand."

"Tør jeg spørge om grunden? min prins!" – spurgte Ignats med sit fine stående smil i det ubevægelige ansigt. – "Jeg mente, min nådige herre var for meget diplomat til, at almanakken skulle være herre over Deres sind og vilje. At De med dyb alvor erindrer denne dags betydning, er i sin orden!" – vedblev han. – "Med alvor kan den også blive fejret, ved et mandigt skridt fremad mod det store mål. Læs, min prins!" – tilføjede han og fremlagde på hans arbejdsbord tolv beskrevne blade med forskellig håndskrift. – "Hvad jeg her i forskellig form kun har udskrevet af Deres ophøjede ånd og skarpsindige tanke, må under forskellige mærker udbredes i de mest læste europæiske tidsskrifter – ethvert inserat må ledsages af dette brev til vedkommende redaktører. For optagelsen af disse og en fortsat række opsatser i samme ånd, tilsikres redaktørerne – under ubrødeligt tavshedsløfte – et betydeligt årligt honorar. Denne

udgift lader sig vel ikke udrede af Deres nærværende smalle indkomster, men jeg har sørget for et sikkert forskud – på fremtiden."

Prinsen studsede; men dr. Ignats vedblev: "Deres ophøjede fader søgte fremtidslykken i stjernerne og dens gyldne løftestang i alkymiens mysterier – i sin sidste time fandt han begge dele i sin egen bevidsthed – ved et eneste pennestrøg blev den kostbare sandhedssperle Deres arv. De har den dødes anvisning på en stor og rig fremtid, betänk Dem ikke på noget midlertidigt offer!"

Prinsen læste tavs de fremlagte papirer, medens dr. Ignats satte sig roligt hen i en krog og syntes at fordybe sig i en bog, men holdt skjult øje med enhver af sin herres miner og bevægelser under læsningen.

I de sidste syv år havde prins Emil udviklet sine ualmindelige evner og sin ejendommelige natur i en flersidig retning: Han var kun alvorlig statsmand i sit lønkammer – men student, skønånd og kunstelsker blandt den dannede ungdom. – Han kunne spille den fine hofmand i en diplomatisk kreds og med det mest overgivne lune deltage i en farce blandt lystige unge herrer. Han kunne holde glimrende taler over frihed og lighed i et tysk "burschenschaft", skønt kun med en overdrivelse, der gerne spillede på grænsen af entusiasme og ironi – men med lige så megen tilsyneladende varme kunde han blandt fornemme dagdrivere sværme for danserinder og operaheltinder, for baller og jagtpartier, for hunde og heste. I sit levned var han imidlertid strengt afholdende og undskyldte sig for enhver ophidsende nydelse med – sit helbred. Hans ansigtsfarve var noget bleg, og der var en pirrelighed i hans

nervesystem, der ofte røbede sig i opfarende heftighed og en urolig vekslen mellem mørk alvor og overstadig lystighed. På hans bord lå det bind af Machiavellis værker, der indeholder hans berygtede, men, som man siden har ment, ironiske råd til despoterne i hans *Principe*; de mange fremstikkende mærker i bogen viste, at den var læst; men den var skjult af noder og belletristiske skrifter. Goethes Faust lå opslået, og flere fantastiske tegninger dertil lå ved siden af. På væggen hang der nogle malerier og skitser af nyere kunstnere. Det mest udførte forestillede den scene, hvori Faust forskriver sig til Mephistopheles. Det var et genialt værk af en nyere kunstner; prinsen havde selv tjent som forbillede til den unge, særdeles ædelt fremstillede Faust, medens dr. Ignats' ansigt umiskendeligt havde foresvævet kunstneren under udførelsen af hans Mephistopheles.

Under læsningen af de meddelte papirer vekslede ofte minerne i prinsens ansigt: snart nikkede han kæk og stolt – snart kom der en dyb rynke til syne mellem hans mørke øjenbryn, og han syntes at bekæmpe en indre uro, idet han trak vejret dybt og tungt.

"Ypperligt fremstillet!" – sagde han endelig og rejste sig – "som skrevet ud af mit inderste i hovedsagen! – en fin dialektik, som jeg beundrer! – form og udtryk mesterligt varieret! – det må kunne tillægges tolv forskellige, næsten lige grundige diplomater: – trods alle underordnede afvigelser i det enkelte – trods den tilsyneladende polemik, mødes dog alle i det afgørende hovedpunkt. – Det må blive af en mageløs virkning, doktor! – men – jeg skal ikke nægte det – der er noget i mig, som oprører sig derimod, som ydmyger mig, – trods den

stolteste følelse af min ret: – måden, – doktor! – metoden synes mig hverken hæderlig eller retfærdig – jeg ville kalde den falsk – underfundig, – næsten dæmonisk – hvis ikke sagen selv var mig ren og hellig. – Er ikke den simple sandhed her understøttet af en række spidsfindigheder og ubevislige påstande – for ikke at sige usandheder?"

"Naturligvis, Deres Højhed! den simple, nøgne sandhed behøver altid et kostume. – Det reneste og helligste kan jo kun fremtræde under endelige og mangelfulde former. – Elektricitetens grundlove gælder for alle naturer: – Den positive guddom kan aldrig undvære den negative i tilværelsens sfære. – Uden løgn var der jo ingen sandhed anskuelig i verden. – Er det ikke netop herligheden selv ved det dæmoniske, at det som folie må tjene til at forherlige det guddommelige? – Er ikke selv filosofien kommet til nødvendigheden af den evige mørke urgrund for al skøn guddommelig tilværelse? – Dog her står vi ikke på et metafysisk standpunkt, høje herre! men på et aldeles reelt borgerligt og statsvidenskabeligt. Vi måtte meget slet have studeret vor store miskendte Machiavelli, hvis vi på dette tilfælde ville anvende den forslidte, indskrænkede hængehovedmoral."

"Men det dokument, der fornemmelig sigtes til," – spurgte prinsen – "kan det virkelig uden svig modtage en sådan fortolkning? – findes det ordret, som det anføres, i det fyrstelige geheimearkiv?"

"Jeg har selv haft originalen i mit væрге" – svarede dr. Ignats med et bestemt blik – "således som det nu ligger i geheimearkivet, stemmer det ord for ord med min afskrift. Hvad dets fortolkning angår, så kan den aldrig være tvivlsom,

hvor den, som hos dem, min prins! fuldkommen stemmer med den reneste moralske overbevisning."

Ved disse Ignats' ord opløftede prinsen sit hoved med et stolt sejrherreblik. "Nu vel!" – sagde han – "så er min sag jo allerede vundet – så er min ret jo uimodsigelig bevist for Europas moralske domstol. Hvortil da disse omsvøb? – hvortil alle disse hemmelige og lidet hæderlige omveje? – hvortil de uværdige bestikkelser og hele systemet af list og selv af løgn, for at få sandheden erkendt?"

"Min nådige prins!" – svarede dr. Ignats og bukkede dybt med et tilbagetrængt smil – "jeg beundrer Deres karakters højhed og renhed og den åbne, djærve natur, der vægrer sig ved at følge snogens lønlige og bugtede gang, hvor den lige sandhedens og retfærdighedens vej synes den nærmeste og hæderligste; dog – tilgiv mig! – Deres verdensanskuelse står endnu ved grænsen af den tabte uskyldigheds paradys og lukker øjet for den ufuldkomne verden, vi syndige mennesker nu én gang er henvist til. Kun hvad der erkendes og hævdes af den afgørende magt, er i staternes forhold sandhed og ret. Uret vil ingen have ord for at billige – for så vidt æres altid sandhed og ret. Hvad der skal gælde, må være stemplet, som det rette – og – hvor stemplet mangler, må det skaffes til veje. *Vult decipi mundus*. Den, der ikke, for sandhedens og rettens skyld, vil skuffe den tåbelige verden, må finde sig i at bedrages allermest og opgive hvad han vil dø på, som det eneste rette."

"Fordømt!" – udbrød prinsen og stampede. – "Nu vel da, lad det ske! De udfærdiger de lumpne tribut-traktater med den offentlige menings organer! De køber mig den fornødne opinion for sagen til enhver pris! – dog uden at jeg

kompromitteres! – Når opinionen for min ret har sejret, vil jeg først fremtræde – og da lægger jeg min ære, mit sværd og mit liv i vægtskålen, hvis det behøves!"

"Fortræffeligt, Deres Højhed! det hele maskineri kan gå, når De kun har rørt ved en eneste tråd deri – det er sjælen, som skal sætte det hele i bevægelse – denne sjæl er – så at sige – Deres idé og vilje, min prins! – af denne eneste tråd skal jeg udspinde de millioner tanketråde, der, som et åndeligt spindelvæv skal omsno hele riger og folk og drage de mægtiges sjæle til os – men tråden må De lægge i min hånd! – Deres forskrivning må jeg have – Deres fuldmagt til i denne sag at handle frit på min høje herres vegne! – En sådan *primus motor* har jeg medbragt – kun et pennestrøg mangler – Deres underskrift!"

"Giv hid!" – sagde prinsen spændt og heftigt, idet han hastigt greb den beskrevne seddel, der blev ham rakt. – Han gennemløb dens juridisk stive indhold. "Lapperier!" – udbrød han og greb en pen – "jeg væmmes ved de formaliteter; men er det nødvendigt, nuvel! Så tag hvad De kalder *sjælen* i spillet i denne lap – og sæt maskinen i gang!" – Han skrev rask sit navn under den beskrevne seddel og kastede pennen fra sig.

Ignats gemte hastigt papiret. "Det er straks Corsotid, min prins!" – sagde han så ligegyldigt og så på sit ur. – "Jeg melder altså Deres ankomst til de lystige landsmænd?"

"Nej, De undskylder mig, som sagt!"

"Umuligt, min prins! – jo alvorligere ting, De tænker på, jo muntrere og letsindigere må De netop synes. Det er den allersimpleste diplomatik af verden. De er ikke ubevogtet her, må De vide. Min sidste artikel i de franske blade har gjort opsigt. Vor gesandt her er årvågen. Ethvert af Deres skridt

bliver indberettet. De må være ret overgiven på karnevalet; men i kardinalens festsalon må De møde, som ivrig patriot, i uniform og med den nye smukke stjerne."

"Ha, nej! Den ulykkesstjerne vil forråde mig; den vil brænde mig på brystet, når jeg tænker på hvad jeg dog skjuler under den."

"Hvad andet vil De skjule under den, min ædle prins! end begejstring for en ren og hellig sag, der tilfældigvis strider mod en kronet fætters interesse, hvem De endnu må holde gode miner med? – Jo mindre fyrsternes gunst med slige toiletsager betyder i vor tid, jo mere vægt må der lægges derpå blandt spejdere og narre. Alle slige jammerligheder kan få en drillende, skæbneironisk betydning – det indrømmer jeg – dog, det kommer man aldrig bedre ud over, end ved selv at ironisere slig tilfældets ironi. Det har De just et mageløst talent til." –

"Vel, doktor! De skal se mig på Corso, som en blanding af Hamlet og Brutus, med narrekappe! De skal se mig i kardinalens salon, som den loyaleste repræsentant for vort hof og en pligtmæssig beundrer af skønheden!"

Dr. Ignats bukkede med sit sædvanlige smil og forlod stuen. Idet han gik ud af døren, så prinsen hans ansigt i et spejl, og han syntes at se et besynderligt triumferende udtryk deri. Han kastede sig i en stol og faldt i dybe tanker. Med et uroligt blik stirrede han hen for sig. Hans øjne vendte sig ofte mod maleriet på væggen. "Hvad stod der på hint blad?" – mumlede han – "en fuldmagt – en simpel forskrivning i pengesager og diplomatiske forretninger – det var jo det hele!" – han greb i klokkestrengen. – "Min vogn! – min pulcinellemaske! – Jeg vil til Corso!"

Hvad der tildrog sig størst opmærksomhed på denne karnevalsdag var et lystigt optog af fremmede kunstnere og unge rejsende lærde, som i overgivent lune havde maskeret sig i en blanding af forskellige tiders kostumer og fremstillede Cæsars drab under det urimeligste galskab af barok fantasi og ironisk spøg. Man så de romerske senatorer drage til Capitolium med allongeparykker og chapeaubas til deres antikke togaer, ledsaget af middelalder-legendernes dæmonskikkelser, efter malernes afbildninger af den hellige Antonius' fristelse og under musik fra *Robert le Diable*. Toget anførtes af den italienske maskekomedies Pulcinelle, der spillede Brutus og ved sin overdrevne heroisme vakte almindelig latter. Han ledsagedes af en jødemaske med langt skæg, der spillede Cassius. Bag ved dem og de øvrige sammensvorne, der til dels var i tyrkisk dragt og alle var kendelige på uhyre store franske kokarder, listede sig en høj, mager skikkelse, i spansk ridderdragt og med en lang hanefjer i baretten, der, som Mephistopheles, hviskede de sammensvorne djævelskab i ørene. En af de lystigste tyske kunstnere, en lille, tyk mand, var maskeret som en nürnbergerspidsborger med en lille lazaron-tobakspibe i munden; han spillede Cæsar – og tog først piben af munden efter at han var gennemboret af 21 papirdolke – for på ét ben at sparke den hvide sukkertop-hue af Pulcinelle og udråbe: "Også du, min søn Brutus!"

De godmodige romere lo hjerteligt af denne platte parodi på et af de mest tragiske optrin i deres egen historie – og i flere dage taltes der med beundring såvel om den tobak-smøgende Cæsar, som om den humoristiske Pulcinelle-Brutus, som man

påstod var den ultramontanske prins Æmile. Med ligeså megen lykke havde prins Emil om aftenen på kardinalens fest spillet den fine, artige hofmand og i sin prægtige husar-oberst-uniform, med den glimrende ordensstjerne, hævdet sit hofs og sin nations ære. Den unge, fremmede prins var snart den fejrede helt såvel i salonerne som i kunstnernes og de rejsende landsmænds lystige aftenkredse. Malerne kappedes om at bringe hans mærkelige, højst interessante ansigt på lærredet. På en kunstudstilling i Rom var der i samme år en halv snes portrætter af ham. Et af dem lod han ved sin privatsekretær selv købe og sende til Gervansborg. Det fremstillede ham i hans glimrende husar-uniform. Der var et smil i hans ansigt, der dog ikke kunne skjule det mørke, grublende udtryk, hans åsyn i dette hans én og tyvende år havde fået. I hans store, brune øjne var der et besynderligt uvist blik og en fantastisk ild, der netop af mange fandtes så højlig interessant.

Foråret tilbragte prins Emil dette år i Neapel, hvor han ligeledes spillede en glimrende rolle i de stores saloner og skal have sat mange damehjerter i brand, skønt han selv ingen anden tilbøjelighed syntes at kende, end kærlighed til naturen, kunsten og selskabslivet. Han fo'r fra fest til fest, fra museum til museum, fra den ene lystrejse i den fortryllende omegn til den anden, fra jagtpartier og væddeløb til teatrene. Han ledsagedes altid af sin privatsekretær, dr. Ignats, der ofte i fortrolighed forsikrede de afslappede hofmænd, at hans unge, talentfulde prins kun åndede og levede for videnskaberne og naturen, såvel som for heste, hunde og et nydelsesrigt privatlivs *dolce far niente*.

Prins Emils ophold i Neapel indtraf kort før en ny revolutionær vulkan kom til udbrud i denne Vesuvs mærkelige

nabostad. Prinsen havde anbefalingsbrev fra en berømt naturrets-docent i Tyskland til en *principe* og høj militærperson, dør gjaldt for en videnskabelig og særdeles åndrig mand. Ved sit første besøg hos denne herre, der en del af foråret havde været på landet, som det hed, blev han modtaget på en så besynderligt hemmelighedsfuld måde, at han straks mærkede, man ville inddrage ham i en eller anden farlig forbindelse eller allerede anså ham for en hemmelig medforbunden mod den bestående tingenens orden i Europa. Den neapolitanske *principe*, der kun var fyrste af titel, bar generalsuniform og var en høj, anselig mand, med et kraftigt og noget listigt ansigt. Han modtog sin gæst tavs, men højst forbindtligt og førte ham gennem en lang række af værelser til sit allerinderste lønkammer, medens han hastigt gennemlæste anbefalingsbrevet. Her først bad han prins Emil tage plads og bemærkede med hviskende stemme, at man måtte være yderst forsigtig – væggene havde øren – man var ikke sikker for sine egne tjenestefolk. Han overøste sin gæst med berømmelser over hans bekendte ædle og højhjertede karakter og frisindede tænkemåde – han forbeholdt sig ved nærmere bekendtskab at indvie ham i de planer, der også her knyttede sig til tidsalderens store åndelige udvikling og forenede dens heroer i de fjerneste lande til et skjult, men trofast broderskab,

Prins Emil studsede og svarede i så almindelige svævende udtryk, at generalen kunde tyde det efter sin mulige forudsætning, uden dog just deri at se nogen bestemt tilnærmelse.

"Deres Højhed er langt mere forsigtig, end jeg ventede" – sagde han – "dog deri fortænker jeg Dem ingenlunde. Skriver

De breve herfra, så glem ikke, at ethvert brev åbnes af vort årvågne politi! – Vi har folk her, som forstår ethvert fremmed sprog – den mindste mistænkelige ytring er livsfarlig. Man har eksempler på, at mistænkte personer pludselig er forsvundet. – Vi har katakomber. – Det er en mærkelig tid" – vedblev han – "De træder her på vulkansk grund – hvert øjeblik kan blomsterdækket åbnes og et luehav strømme frem. Man går med våben på gaderne under de store regnkapper – hver aften kan vi vente en siciliansk vesper" –

Efter nogle gensidige almindelige høfligheder tog man afsked og lovede at mødes til anden tid – men helst ubemærket – og ikke, som nu, ved høj lys dag.

Generalen rakte sin gæst hånden på en egen måde og kyssede ham på venstre kind.

"Hvad er her på færde?" – spurgte prinsen om aftenen dr. Ignats, og fortalte ham hvorledes visitten hos generalen var løbet af. – "Har manden en skrue løs? – anser han mig for en *carbonari*-chef og politisk frimurer?"

"Sandsynligvis!" – svarede Ignats – "var kysset på venstre kind ganske yderligt, næsten ved øret, så skal det måske betyde broderskab med yderste venstre i det store Verdensråd." – De lo begge. Ignats dog, som sædvanlig, med hostelyd og med uforandret ansigt.

"Og disse advarsler!" – vedblev prinsen. – "Jeg har skrevet en del breve til mine venner, men betænkt mig på at sende dem med posten. Et har jeg dog allerede afsendt i morges; deri har jeg fortalt nogle lystige anekdoter om hoffet her, blandt andet om den kongelige forlystelse at se lejede lazaroner med

hænderne på ryggen spise macaroni af et svinetrug. Jeg har nu gået hele eftermiddagen og ventet på at – forsvinde."

Han lo atter; men Ignats lo ikke med. "Send kun Deres privatbreve af sted endnu i aften" – sagde han – "hvis de intet politisk indeholder! – tilføj kun et par ord på fransk med en lystig spot over de urolige hoveder, som det har moret Dem at mystificere!"

"Men jeg kender jo ikke en eneste af de herrer." –

"Har De ikke ved højlys dag gjort visit hos denne general, uagtet jeg frarådede det? – betænk Dem ikke! Nævn ham, men på en vittig måde, som den største nar af dem alle! – i nat vil Deres vittighed mere politipræfekten, og i morgen må vi være over grænsen, inden man får det noble indfald at lægge beslag på vore pas. – Sandt at sige – jeg har benyttet Deres fuldmagt her til nogle tilsyneladende underhandlinger med oppositionen."

"Hvorledes?" – spurgte prinsen og studsede – "i hvad hensigt?"

"På skrømt, min prins! – det forstår sig – men ingen forbindelse er aldeles forkastelig i bevægede tider. Når mudderet kommer ovenpå, må man også til nød kunne anbefale sig med dets tidligere bekendtskab. De er aristokrat, min prins!" – vedblev Ignats – "både af fødsel og princip – det er i sin orden – den rolle må De bevare ved hofferne – dog naturligvis med det lette anstrøg af humor, der klæder Dem så genialt og hos oppositionen kan gælde for ironi. Den, der vil frem med sin tid, må give agt på den tidsstrøm, der går virkelig fremad. Den tid kan ikke være langt borte, da demokratiet indtil videre bryder igennem alle vegne – så gælder det at

kunne følge bevægelsen, uden bestemt at have opinionen imod sig – til man med held kan gribe ind i reaktionen. Et ensidigt dynastisk formål må i det mindste tilsyneladende kunne forbindes med populære tendenser i bevægelsens retning. Som sagt, min prins! jeg har sørget for, at også denne lystrejse kan være gavnlig, når den er glemt – men nu er det tid at rejse."

Dr. Ignats' råd blev fulgt. Dagen derefter var de over den neapolitanske grænse.

Det var en smuk eftermiddag hen mod efteråret, da prins Emil forlod Rom. Hans landsmænd, som dette år var talrige i den evige stad, var rejst forud til det bekendte gæstgiversted *La Storta*, et par mil fra Rom, hvor et afskedsmåltid var beredt for ham af hans fædrelands gesandt. Prinsen lod ikke vente på sig. Han kom på det bestemte minut, med militær eskorte, med fire raske muler for sin rejsevogn, ledsaget af sin privatsekretær og et par tjenere. Han blev modtaget med jubel og begejstret hyldest. Hans landsmænd, der for det meste bestod af kunstnere og unge, rejsende videnskabsmænd, var henrevet af hans udmærkede personlige egenskaber. Han syntes at have arvet sin faders begejstring for videnskab og kunst, medens han dog tillige var højst selskabelig og underholdende. Han dømte med smag og ikke uden indsigt om litteraturens og kunstens værker. Han havde flittigt besøgt kunstnernes værksteder og altid på en smuk måde, uden fornem nedladdenhed, vidst at sige enhver noget behageligt. Han havde opmuntret dem med betydelige bestillinger, og man havde altid moret sig prægtigt i hans saloner.

Blandt landsmændene var der tilfældigvis nogle temmelig rå udhalere, der gerne angav tonen i prinsens jagtselskaber, og som nu også her var de mest højrøstede. Osteriet genlød snart af en bakkantisk larm, der klang barbarisk i italienernes øren. Uagtet det var et afskedsselskab, var munterheden og overgivenheden dog den herskende stemning. Man var kommet sildigt til bords, og der blev tændt lys. Under sang, latter og guitar-musik blev underholdningen stadig lystigere. Nærværelsen af hine udhalere gav snart anledning til en vildhed og råhed, der ellers aldrig fandt sted blandt disse kunstens og videnskabens unge venner, og som prinsen heller ikke syntes at finde smag i. Han var dog for høflig til at afbryde lystigheden og deltog selv i et par skåler, som kun de få kinder rødmede ved, der ikke allerede blussede mere end tilbørligt af de hede vine.

En af prinsens unge landsmænd havde forfattet en afskedssang, i kunstnernes og sine andre venners navn, til den høje hædrede landsmand, men havde af undseelse holdt den tilbage, da tonen i selskabet udartede til vildhed og kynisk smudsighed. En af hans venner fik nu fat på sangen. Han var overstadigt lystig og en god sanger. Han fik hurtigt sangen uddelt blandt gæsterne og slog til lyd på bordet med en orvietoflaske, så den sprang. Han svang sig nu tumlende op på bordet, mellem væltede glas og frugtkurve, for at synge. Afskedssangen var digtet i en alvorlig, begejstret ånd og sat til den kraftige, højtidelige tone af en kendt fædrelandssang; men den blev nu lempet efter en overgiven drikkevisetone, som istemtes med jublende bifald. Under den almindelige overgivenhed sang dog snart enhver den på en forskellig tone, og til sidst fik en melodi overvægten, som nogle med latter

påstod var spidsrodsdansen, der tilforn brugtes ved eksekutioner.

Sangen indeholdt en oprigtig berømmelse over den ædle prins og hans udmærkede personlighed; han kaldtes en ung ørn, der flyver hen over verden med stedse voksende vinger, for at svinge sig højere og højere mod solen. – "Det er til sandhedens rene sollys, han stirrer – og indvier sin flugt!" – hed det – "vingerne, som bærer ham, er kærlighed og troskab." – Sangen endtes med et leve for Gervansborg-ørnen, fyrstens og fædrelandets tro ven. – dette "Leve" blev således udbrølet af de berusede gæster til den skrækkelige henrettelsesmelodi, at det klang dæmonisk og ledsagedes af en overstadig latter.

Prinsen havde skiftet farve, men tvang sig til en latter, der endnu klang lystigere, end nogen af de andres. – Han vaklede, som beruset, og greb sit glas. "Tak, tak, mine højst fortræffelige landsmænd! for den mesterlige dithyrambe til min ære! – men nu har jeg fået vivat nok!"

"Lad os nu ende med et pereat for hver fjende!" – råbte en lallende, beruset stemme.

"Pereat hver fjende! Pereat hver slyngel og forræder!" lød mange skrigende stemmer, og nu var vildheden kommet til det yderste: – under en gruelig piben slog man glas og flasker i stykker – man blæste alle lysene ud og slog tallerkener, fade og frugtkurve ud af de sønderslagne ruder. Under denne larm var prinsen et øjeblik tumlet tilbage på en stol – men hans privatsekretær greb hastigt hans hånd og trak ham ud i den friske luft. Et øjeblik efter sad han i sin rejsevogn; på vogntrinnet havde han svinget med rejsehuen og takket for den herlige fest, med ønsket om at gense dem alle i det elskede

fædreland. Under fakkelblus og ledsaget af skingrende hurraskrig, fo'r prinsens rejsevogn bort fra *La Storta* – men selv lå han halvt bevidstløs i vognen ved siden af dr. Ignats, der rakte hovedet ud af vognen og råbte: "Fort, i Satans navn! – i galop!"

Prins Emil havde modtaget sin udvikling i naturfilosofiens og den romantiske poesis blomstertid. Af en forblindet faders dødningehånd havde han modtaget indvielsen til løgnens og urettens rige, hvori han var tvunget til at se den højeste sandhed og ret. I denne tro blev han stadfæstet af egoismens dæmon i hans inderste og den hjerteløse jesuitiske verdenskløgt, der, både med og uden den hellige maske, tillader løgn for sandhedens skyld og æreløs udåd for ærens skyld. Så vist det oprindelig var en højere og ædlere natur, der i denne rolle gik til grunde – så vist måtte der gives øjeblikke i hans liv, hvori han kunde forekomme sig selv som en politisk Faust, der havde forskrevet sig til den onde. Kun en eneste tanke var der, som kunne holde hans hoved oprejst, trods alt had og alle forbandelser, trods de blodstrømme, der siden skreg om hævn til Himlen over ham i hans forrådte og mishandlede fædreland – denne eneste opløftende tanke i hans sjæls inderste var visheden om, at den ret, han havde sat ære, liv og samvittighed på, var sandhed. Kom nogensinde den time, da også denne tanke vaklede eller forlod ham – så måtte den ædlere natur i ham rejse sig, som en frygtelig nemesis, og sønderknuse ham.

Ni og tyve år efter afskedsfesten i *La Storta* red prins Emil en forårsdag gennem en grænseby i sit fædreland, hvor sproget og folkestammen er blandet. Han hørte sit navn lovprise, som

frihedens helt, i det tungemål, som rigtignok hans fader havde talt, men som ikke var hans skønne moders. Han havde ingen heltebedrift udøvet. Efter dr. Ignats' råd havde han i ni og tyve år med utrættelig udholdenhed og store opofrelser virket hemmeligt gennem bladlitteraturen for sit øjemed. Trods sin aristokratiske tænkemåde, havde han med kløgtig kunst sat friheds- og nationalitets-fanatisme i nøje forbindelse med sin arveretssag, som han selv anså for fuldkommen ren og utvivlsom. Han havde med en voldsom lidenskabs magt kvalt enhver advarende røst i sit inderste og efterhånden hildet sig i en dialektik, der med dæmonisk overvægt drog ham ind i et stedse tættere og tættere sammenspind af løgn, underfundighed og selvbedrag. Han løftede dog endnu stadig sit hoved med stolt selvfølelse, i den faste tro, at han virkede for en ren og hellig sag. Ethvert middel han greb, til fuldførelsen af den livsbedrift, han ved sin faders dødsseng havde besvoret, var blevet ham retfærdigt og helligt. Det mod, der undertiden syntes at udlyne fra hans mørke øjne, havde ikke ført ham til anden sejr, end over hans egen samvittighed og over hans bedre naturs afsky for underfundige rænker. De blodige fægtninger, han, efter sin klogt beregnede plan, kun ved sin nærhed skulde opflamme til, uden bevislig at have draget sværdet mod sin landsherre – havde hidtil været uheldige. Den stad, han nu red igennem, under larmende hyldestråb, havde for få uger siden set ham flygte på en fuldblodshingst, som et jaget vildt. Ved en fremmed magts hjælp havde han nu dog set sine tro landsmænd overvældede, og i spidsen for de fremmede, blodbestænkede skarer drog han, som tilsyneladende sejrherre, gennem staden. De krigere, som mest højrøstet tilråbte ham

deres hyldest, bar hans fædrelands uniformer, men med et armbind, hvormed de selv havde betegnet sig som ménsvorne. De havde skiftet fyrste og fædreland, inden de endnu havde fået tid og råd til at skifte klæder. Selv bar han en smuk uniformsfrakke af egen fantastisk opfindelse. Synet af hans usle beundrere syntes dog nu at slå ham med skamrødme og hemmelig rædsel. Man så ham ofte på dette triumftog skifte farve. Der var noget vildt feberagtigt i hans blik og miner, ligesom en række uhyggelige drømmebilleder drog ham forbi den ængstede sjæl. Hvad han tænkte på, røbede han ikke med noget ord. Usandsynligt var det ikke, at hans æreløse triumftog her, mellem fanatiske ménedere og landsforrædere, måtte forekomme ham som et indtog i løgnens rige. De vilde hyldestråb kunne med føje klinge ham som velkomsthilsner af de fordømte – og de frafaldne soldaters armbind blive til glinsende slanger for hans feberagtige blik. De selvgjorte faner, der flagrede ud af alle vinduer, måtte vel for den vakte samvittigheds drømmeblik blive til de frafaldne ånders mærker, hvormed han hilstes af jublende dæmoner.

Få dage efter dette indtog i oprørernes by sad prins Emil ved en døendes leje. Det var hans ungdomslærer, hans faders tidligere skriftefader og privatsekretær, dr. Ignats, som i de sidste år havde lidt af epileptiske anfald, med en besynderlig krampelatter, og som nu lå på sit yderste. Hans lange, ubevægelige ansigt var i høj grad udmagret og ligesom forstenet; det stående kolde hånsmil over hans mund var endnu mere fremtrædende – og hans hule, krampagtige hostelatter kom ligesom fra et fremmed væsen i ham, der spottede ham

selv og den verden, han nu skulle forlade, uden at forandre nogen mine i hans ansigt.

"Fordølg mig intet!" – sagde prinsen – "havde min fader fuldstændig læst eller hørt hvad jeg så ham underskrive i hans sidste time?"

"Dertil havde det været dumt at lade ham få tid – han kunne måske have betænkt sig. – Hvert ord var ellers udskrevet af hans sjæl – som hvad jeg siden har udskrevet af Deres – dog, naturligvis – drøm og løgn ligefuldt – som alt andet!"

"Raser du, menneske! – og hin ed ved min faders lig?"

"En vakker improviseret prolog – til Deres Højheds levnedsfarce – men i højtragisk stil – som hvad der skal gribe ungdommen" –

"Satanisk! Og hin forskrivning, hin fuldmagt i Rom" – vedblev prinsen og rystede ham ved de magre skuldre – "hvor er den? – giv mig den tilbage! – sønderriv den, før du opgiver din usalige ånd! – Jeg ved jo ikke engang selv hvad jeg underskrev"

–

"Fuldmagten – forskrivningen" – mumlede den døende med en dyb, hul latter "den er velforvaret – den ligger i geheimarkivet – i den store kælder – til terminen" –

"Hvilket arkiv? – hvilken termin?" –

Ignats foretrak læberne til et hånligt svar, som det lod til, men hindredes af den voldsomste latter. Han var blevet sorteblå i ansigtet; der kom intet ord mere over hans læber – latteren havde kvalt ham. Prinsen rystede som rasende hans lig og styrtede med et skrig om på gulvet hos den døde.

Vi går nogle skridt frem i tiden og fuldfører billedet, som det viser sig for os i udviklingen af dets indre nødvendighed.

Vi står i en slags forgemak i en stor, anselig bygning og drager forhængen lidt til side fra en dør, der står på klem. Indenfor ser vi et temmelig dunkelt gemak, som synes os vel bekendt. Ved siden af en løjbænk står der et langt arbejdsbord, opfyldt med bøger i nogen uorden. Imellem bøgerne står en himmelglobus og et krucifix; der ligger et dødningehoved af gips med frenologiske mærker og ved siden deraf et virkeligt. Ved kaminen står et lille bord, hvorpå der er hensat nogle medicinflasker; på dette bord forekommer det os, der en gang før har stået kalk og disk til en sygeberettelse – det synes det samme gemak på Gervansborg, hvori den gamle prins Gervan havde draget det sidste suk, efter at han halvt i vildelse med et pennestrøg havde indkastet et helt livs skjulte ærgerrighedsdrømme i sin uskyldige søns sjæl og – vistnok uden at vide det – havde givet det underfundigste hjernesvind af kløgtig løgn et bedragerisk sandhedsstempel. Dog det er kun en efterligning af hint værelse på Gervansborg. Gennem de høje vinduer, som forneden er tilhullede, ser man høje, vilde fjeldmasser rage frem – man ser en bjergnatur, helt forskellig fra det yndige Gervansborgs sletter. Der er intet Gervansborg til mere. Forræderens villa er sløjft. Han og hans slægt er landflygtig – godset hjemfaldet til kronen. Det er et bjergslot i et fremmed land, vi ser ind i. På landsherrens bud er alting her indrettet som det ønskes.

På stolen ved det lange arbejdsbord sidder en høj, mager herre, bleg, men kraftigt bygget, indsvøbt i en stor, blå slængkappe, der kun løseligt er sammenhæftet under halsen;

det synes tilforn at have været et pragtstykke, der nu tjener til slåbrok. Kappen skjuler både bryst og arme på den høje, blege mand. Hans hår er næsten aldeles gråt og hænger ham langt ned over skuldrene; – han bærer et stort, ligeledes gråsprængt skæg over mund og hage. Den del af hans ansigt, som ikke skjules af skægget, fremviser store, ædle grundformer, men er så gennemfuret af små, fine rynker, at man kunne antage ham for en udlevet olding, hvis man ikke så kraften i hans ørneblik, fastheden i hans legemsbygning, og sikkerheden i enhver af hans bevægelser. Han rejser sig ofte fra stolen og går op og ned ad gulvet med stærke, næsten trampende skridt. Snart dvæler hans blik på det af papirer og bøger opfyldte bord, snart på de syv portrætter, der pryder værelset. Hvad der giver hans bevægelser noget stivt og besynderligt, er den knejsende stilling han bestandig bibeholder, medens han slet ikke bevæger sine arme. Det første portræt i rækken fremstiller en dreng, der puster sæbebobler, med et kækt, åbent ansigt og det gladeste, uskyldigste udtryk. Det samme ansigt er genkendeligt i alle de andre seks portrætter, men med højst forskelligt udtryk – det er en og samme person i forskellige aldre, det er umiskendeligt – og det ottende billede af den samme person er manden i den blå kappe, der betragter dem. På fem af billederne bærer han krigersk uniform og i stadig højere værdighedsgrader indtil generalens, stadig prydet med flere ordenstegn, undtagen det sidste, som er i simpel rejsedragt, uden noget udmærkelsestegn. På barneportrættet hviler ofte den blege mands blik. Undertiden standser han foran et spejl, der hænger meget højt, men hælder frem foroven. – Han synes at sammenligne sit ansigt med portrætterne. Det er ligesom han i

disse ansigter læser en levnedshistorie, der ikke glæder ham; for det smil er bittert og den latter ikke glædens, hvormed han af og til ledsager sine betragtninger. Det samme bitre ironiske smil ser vi allerede i det tredje billede i rækken tillige med et listigt, underfundigt udtryk, der bestandigt stærkere fremtræder – blandet med en stedse voksende trodsighed og kraft. Han standser ofte ved det store bord og stirrer på det sidste blad af et folioskrift. Hver gang han ser på underskriften, nikker han med en rolig, tillidsfuld mine og ligesom med et forklaret martyr-åsyn – dog kun et øjeblik – snart formørkes hans åsyn – han vender sig bort og mumler: "Drøm – løgn – som alt andet!" Det storartede i hans miner opløser sig i de tusind små, fine rynker – det heltemodige martyransigt bliver til en fortvivlet lykkespillers vrængbillede.

Blandt den mængde opslagne bøger, bordet er opfyldt med, findes en stor bunke politiske tidsskrifter, med en mængde indlagte mærker; på dem ser han ofte med et stolt og selvtilfreds blik, der dog snart forvandles til et foragteligt smil, medens de samme ord: "Drøm – løgn, som alt andet!" – farer ham over de mumlende læber. På samme måde og med en dæmpet hånlatter betragter han en mængde skrifter med opslagne titelblade. Ved siden af disse skrifter ligger en del breve med fyrstelige segl.

Udtrykket i hans ansigt bliver stadig mørkere og smerteligere – især når han betragter en stor liste med flere tusinde navne, hvorover der står *Døde og sårede*. På gulvet ligger nogle dokumenter, som han ofte med harmfuld mine tramper på; de er forsynet med store segl og mange underskrifter; enkelte ord deri er understreget – dem synes han at læse hver gang han

tramper på dem, og man hører ordene: "æreløs" – "landsforræder" – "forbrudt ære, liv, gods!" – Hvad han dog med mest gru og vrede betragter er det virkelige dødningehoved, som ligger ved siden af det frenologiske, hvormed han undertiden synes at sammenligne det. Dette dødningehoved er på en underlig måde prydet med nogle falmede og sønderrevne ordensbånd. På dets pande er skrevet: "Dr. Ignats".

Idet han stirrer på dette hoved, udstøder han et forbitret skrig og gør en bevægelse med tænderne, som et glubende dyr, der vil sønderslide sit bytte, dog uden at røre en hånd. "Fordømt" – mumler han – "fordømt, som du!" – men afbryder sig med en hoverende latter – "Ha – nej, – løgn – løgn som alt andet!" – "du og dit liv såvel som mit – kun ét er sandt" – her vender hans blik sig til listen over de døde og sårede – "eders blod – tusinders blod strømmer over mit hoved." – Hans miner bliver vildere; han farer med et rasende hyl med hovedet mod væggen; men væggen skader ham ikke – den er udstoppet med bomuld under sit klædesbetræk. Ved den voldsomme bevægelse falder den store kappe af hans skuldre; han rører ingen hånd for at tage den op – hans arme er sammenbundet på hans ryg i de lange ærmer af en – spændetrøje.

Kun ét blik endnu til hint fjerne, enlige bjergslot, hvor på landsherrens befaling en fremmed, syg herre i mange år bliver plejet. Ingen kender hans navn. Ingen besøger ham, undtagen en gammel tjener og lægen, som siges at føje ham i alt og indrette alting i huset efter hans ønsker. For kort tid siden har man sagt ham helbredet for en skrækkelig sygdom, hvis natur dog er holdt hemmelig. I de sidste dage har man set stedets

katolske præst gå ind og ud på slottet, og sidste gang med den hellige monstrans i hånden. Et ligtog kommer derfra, dog ingen sørgeskare. Den prægtige ligkiste ledsages kun af lægen og den gamle, fremmede tjener, hvis sprog ingen her forstår. Han går stille efter sin herres kiste, og hans læber bevæger sig lydløst. Han bærer et sort trækors, som han vil opstille ved graven; intet navn står derpå; men i det samme fremmede sprog, som tjeneren taler, står der de ord: *"Retfærdige Gud! Hvo tør sætte grænser for din barmhjertighed!"*

Araberen i Konstantinopel

Måneskinsbillede.

Det var en stille midnat i majshøsten. Den tiltagende måne spejlede sig i det dybe Bosporus og kastede sølvglans på det slumrende Stambuls minareter. Moskeerne blinkede med de mangfoldige kupler og halvmåner. Luften var næsten lummer; men af og til afkøledes den pludselig ved en frisk luftning fra det Sorte Hav. På denne tid af natten syntes den uhyre stad uddød. På stadens mur med det halve tusind tårne sås intet menneske. De åbne forstæder hævede sig i rolig halvdunkelhed på deres bjergterrasser. I havnen blinkede der kun hist og her en enkelt lygte på skibene. De tolv porte mod havnen var lukkede, og ved den trettende, der stod åben, syntes vagten henslumret i opiumsdrømme. Ved Sophia moskéen og Seraillets hovedport hørtes ingen anden lyd end den ensformige plasken af et stort springvand. Under cypresserne og de vilde morbærtræer i Seraillets anden gård hørtes samme lyd af faldende vandstråler. I Seraillets tredje gård – som ingen ukaldet under livsstraf tør betræde – stod i slagskyggen af den uhyre mur, under den første sultanindes altan, en ung bronzefarvet araber, med sorte ørneøjne og en dristig krigerpande, men med så kærligt et udtryk om den fintdannede mund, med det lille sorte mundskæg, som om disse læber kun kunne udånde milde ord og sværmende elskovssange.

Han bar et fint vingeformet linklæde om sin lille røde "fez" eller hue og en mørkeviolet kaftan om den gulblomstrede såkaldte "entari" eller livkjortel. De røde folderige benklæder

omsluttede tillige hans fødder, og under fodsålerne bar han rå gedeskind-sandaler. I det purpurrøde bælte glimrede hæftet af en krum dolk og de sølvbeslagne skæfter af to pistoler. Ved hans højre side stod en smækker ravnsort hingst af den reneste arabiske race, uden sadel, men med et løvehuds-dækken og gedeskind-sokker under skoene, hvorved dens hjortelette trin måtte være lydløse. Den hvilede hovedet på sin herres skulder og spidsede øren, som om den lyttede. Araberen lyttede også. Han holdt sit øre tæt til den høje mur, der, enten ved akustisk kunst eller ved en tilfældighed i bygningsformen, ligesom gennem et usynligt talerør bragte hans hemmelige ord til en fjern og skjult fortrolig. Nu funkede hans sorte øjne – han var hørt. "Agib! Min ørn" – hviskede en dejlig kvindestemme i hans øre – "er det dig?"

"Din ørn fløj til dig som aftenbakken, Zuleima! Jeg venter dig, mine øjnes lys!" – hviskede han til muren.

"Har ingen set og hørt dig?"

"Kun *han*, som ser den sorte myre på den sorte sten i den sorte nat og hører lyden af dens fodtrin."

"Men hvem er med dig? Hvem står os bi?"

"Min flyvende hingst står ved min side, og min måge venter med udspilede vinger i havnen – Profeten og vore engle er med os –"

"Men de tre portes vogtere?"

"De tre portes vogtere drømmer – men ikke om Agibs tanker og hvad vore skytsengle formår med vor vilje."

"Profeten stå os bi!" – hviskede det atter fra oven – "jeg har tredje gang kastet uhyrets tørklæde fra mit skød; jeg har tredje

gang bortstødt hans guldsmykker med min fod. I nat ventede jeg hans bøddler med sækken."

"Kom, kom, min rene due! Flyv med din ørn til vor ørken! Ingen bøddel skal røre fligen af dit slør medens jeg ånder."

Således fløj de sagte udhviskede ord gensidigt fra læber til øren i den stille nat gennem murens hulninger.

Et øjeblik derefter flagrede et stort hvidt slør hen over altanen. I sløret svøbte sig den yndigste ungdommelige kvindeskikkelse, uden anden beklædning, end de lange lyserøde benklæder, med gyldne borter over de fine, blottede fødder, og derover en hvid linkjortel med langt nedhængende vide ærmer. Hun stod aldeles skjult af sløret og så spejdende til alle sider. Hun bandt en stige af sønderrevne sjaler til altanens jerngitter. Let som en fugl, svang hun sig ud over gitteret og syntes et øjeblik at svæve i luften. Dog snart omsluttedes hun af den unge arabers arme, og næsten i samme øjeblik sad hun tværs over løvehudsdækkenet på hestens ryg og klappede den med sin nydelige fod. Den tro hingst vendte sit hoved til siden og berørte kælent den lille yndige fod med sin sorte mule.

Ørkenens raske søn havde svunget sig op på hestens lænd. Han understøttede nu den skønne tilsløredes ryg med den venstre arm, hvori han tillige holdt hestebidslet. Over hans højre arm hvirvlede han en tartarisk sammenrullet "lasso" eller hestefangersnare, der som en tam slange fulgte ham på enhver farlig udflugt. Ligesom han ville give hesten tegn til at sætte i firspring, standsede han og kastede sin kaftan over den fine bævende skikkelse foran ham. "Stille, du vindens broder!" – hviskede han til hesten, der trak vejret kraftigt til et spring. Den syntes at forstå ham og stod urokkelig som en bronzehest.

"Ser du den høje mand i frankerkappen? Zuleima!" – hviskede rytteren til den unge kvinde. "Jeg er ikke den eneste, der vover at blive spiddet på disse pæle, når sol står op."

"Hellige profet! – det er *ham* – uhyret – sultanen selv – han går forklædt her hver nat og spejder – han skjuler en spændt pistol i hver hånd i sit bælte. – ingen vagt må røre sig før han skyder" –

"Godt! Jeg har også pistoler!" – hviskede araberer og greb til sit bælte; men hun holdt hans hånd tilbage. "I det øjeblik et skud høres, er gården spærret af tusind *capidschis*. – Stille! Han ser os ikke her i skyggen – han har næsten dumme øjne – den gamle tiger – han er mørk og tungsindig – hør! Han taler højt med sig selv." –

"Hist havde jeg 90 hustruer – ikke en af dem var mig tro" – mumlede den gamle sultan og stirrede på Seraillets mure – "de sank alle kvalt i deres sække hist i Bosporus. – Hm! Nu har jeg to hundrede – de vil gå samme vej. Ha!" – vedblev han i samme tone – "24 millioner slavesjæle holder jeg i denne hånd – ikke en vilde dog røre et fingerled for at frelse mit liv – skjalv de ikke alle for deres eget. 30 vezirer svor mig troskab ved profeten – ikke en af dem holdt sin ed – hist tørres deres afpillede hoveder på pælene. – Feje som troløse" – tilføjede han med en hånlig latter, – "hvem jeg sender silkesnoren, kvæler sig selv af gru for mine bødler." – Idet han afbrudt mumlede disse ord, trådte han ind i skyggen under muren og standsede lige ved den sorte hest, der stod som fastgroet og syntes at bære to døde.

"Hvad er dette!" – udbrød sultanen og trådte tilbage i månelysset, medens han fo'r med hænderne ud af bæltet med en spændt pistol i hver.

"Den eneste af 24 millioner sjæle, som holder den ed, han svor sultan Mahmud" – lød svaret med den dristige arabers stemme – "han er her for at holde sin ed. Han har en spændt pistol i hver hånd, som sultan Mahmud – de kan afbrændes eller forsvinde i samme øjeblik som dine."

Uvilkårlig forsvandt begge sultanens pistoler i hans bælte, og han stod målløs med opspilede øjne, uden at røre sig, men med hånden knuget fast om diamanterne i sit dolkhæfte.

"Husker du den unge araber ved Miframs brønd i Sichems Dal, hvis unge brud du lod rane i bedetimen?" – vedblev arabereren, idet han ligeledes stak sine pistoler i bæltet og hvilede den højre hånd med den sammenrullede slynge mod sin hofte – "husker du den ed, han svor dig ved Profeten, medens hans hingst fløj gennem din jægerhær, som ørkenens fugl gennem de fangne løvers gitter? – Jeg svor at hente min brud, død eller levende, fra hyænens hule og bringe ham et kosteligt halsbånd før Profetens måne vendte sin hulhed mod min højre hånd. Og, se, sultan Mahmud! endnu kan jeg gribe i månen med min venstre. Min unge brud sidder urørt af din visne hånd her på løvehuden – og du, hyæne! du følger mig til porten hist som ørkenens vilde dyr i min slynge."

Inden han havde udtalt det sidste ord, fo'r hans hingst som en fugl afsted med ham og den skønne araberinde gennem de dødsstille gårde, og sultan Mahmuds legeme slæbtes efter ham med halsen i hans udkastede slynge.

Da halvmånen dalede og kastede sin sidste glans hin høstnat over Bosporus, tordnede 500 marmorkanoner fra Seraillets mure og vakte den forfærdede stad. Sultan Mahmuds lig var fundet med en tartarisk hestefangersnare om halsen ved porten

af Seraillets første gård. Men forbi Leanders tårn fløj for en frisk luftning en arabisk sejlbåd med en flyvende måge i spejlet. Ved masten stod en ravnsort hest og vendte hovedet med opmærksomhed mod bagstavnen. Der sad den unge araber med den ene hånd på roret og med hin unge skønne araberinde i sin arm. De sejlede til det frie, lykkelige Arabiens kyst, for aldrig mere at se halvmånen lyse over despotstaden.

Skolekammeraterne

Det var en smuk pinsemorgen 180-. Den daglige larm og færdsel hørtes ikke på Københavns gader. I alle huse var der gjort rent og pynteligt til højtiden. Hos de syge på hospitalet så der også helt festligt ud. Gangkonerne trippede i deres søndagsklæder med de blanke polerede tinskåle til deres syge, og professoren gik, sirligt friseret, på sin gammeldags måde, som verdensmanden fra det 18. århundrede, med en hel række unge kandidater, gennem sygestuerne og foretog sin daglige morgen-undersøgelse. "Hvor er Valman?" – spurgte han og rynkede panden. – "Han forsømmer den skønne og lærerige amputation, vi så længe har glædet os til."

"Valman talte om at gå i kirke" – svarede en af kandidaterne med et sarkastisk smil.

"Hm! I kirke?" – mumlede professoren og rystede på hovedet – "Han sover vel snarere ud efter sviren i går, eller styrker sig til en ny magnetisk kur ved en god frokost. Det forbandede tyske sværmeri var jeg tilfreds, hvis ingen af Dem ville befatte sig med, mine unge herrer!" – vedblev han og standsede – "det fører kun til galskab og følsomme historier. Jeg mærker nok, det er ikke rigtigt med vor flinke Valman siden mirakelkuren med den grossererdatter. Er han nu oven i købet blevet andægtig, varer det vel ikke længe inden han formelig slår sig på flasken."

De unge kandidater smålo; men ingen af dem gjorde indsigelser mod deres højt agtede docents ytringer. "Der er ingenting, en ung kirurg mere må vogte sig for" – vedblev professoren docerende – "end følsomhed og utidig fromhed, såvel som formiddagsdrik og den animalske magnetisme. Den

ædru erfaring, det solide praktiske kommer det ene an på, mine herrer! – den følsomme kirurg er en kludrer, når det gælder om at sætte en arm eller et ben af med koldt blod. Den forelskede sværmer dræber patienten på jorden, medens han sukker for sin engel i den syvende himmel. Den, der skal have en sikker hånd og et skarpt blik, må aldrig smage spiritus om morgenen – om aftenen i godt lag er det en anden sag. Andagt kan være god nok for patienten, hvor læger og apoteker ikke mere kan hjælpe; men dertil har den samvittighedsfulde læge, så skam, ingen tid; dermed kommer videnskaben, på min ære, heller ikke et skridt videre. Det er den bedste og kristeligste andagt at helbrede sine medmennesker. Det gjorde vort store dydsmønster også på sabbatten. Hvad endelig den animalske magnetisme angår – så er den mere ånds- og legemssvækkende, end drik og al simpel naturlig liderlighed. Slige fordømte eksperimenter kan snarere gøre de klogeste folk gale, end romanforelskelse og utidig kirkegang. Jeg forsikrer Dem, mine herrer!" – tilføjede han næsten bevæget – "jeg taler til Dem som en praktisk kristen og en faderlig ven. Det fornøjer mig at se dem så talrige her i dag; jeg glæder mig til operationen i formiddag som til en fest. Det er den skønneste og værdigste måde, vi kan helligholde åndens og vor ædle videnskabs højtid på. De må vide, mine herrer! Det var på en pinsefest, hvis jeg ikke fejler – at vort berømte kirurgiske akademi blev stiftet, og var det ikke på den tid, så burde det, på min ære, have været det."

Efter denne lange tale, som de unge kandidater med megen opbyggelse syntes at have hørt, medens de hemmeligt havde gjort løjerlige miner til hinanden, gik den gamle professor

videre. Han fremtog allerede sine kirurgiske instrumenter, som han pudsede og ligesom kælede for, medens han med glædestrålende ansigt og hastige skridt nærmede sig til en jamrende patient, hvis halve legeme, så omtrent, denne morgen skulle afsættes.

Den unge kirurgiske kandidat Christen Valman stod imidlertid i sit værelse på hospitalet, omgivet af dødningehoveder og skeletter, og betragtede med velbehag sin nye klædning i spejlet. I den fine grønne kjole med korte spidse skøder, med sin veldannede skikkelse i de snævre lysebrune cashmeres benklæder, der, efter den da herskende mode, skjultes forneden af et par blanke gulkravede støvler – med forgyldte knapper i den nye blomstrede silkevest, syntes han nu selv, han var ganske vakker, og ønskede kun, at hans lykkelig helbredte patientinde, frøken Amalia Falk, måtte møde ham i dag og finde ham endnu langt vakrere. Som amanuensis hos agent Falks huslæge, havde han kun haft adgang her i huset, medens han foretog en magnetisk kur med den unge frøken. En alt for stærk sympati mellem de unge mennesker var ikke undgået huslægens opmærksomhed, og næppe var Amalia helbredet, før Valman, med et betydeligt honorar, havde fået afsked som magnetisør og amanuensis. Siden havde han kun haft lejlighed til at se den smukke grossererdatter om søndagen i kirken eller på de offentlige spadsereweje. Hun fulgtes næsten bestandig af sin fader, agenten, en lille mand med et ret muntret, men tørt pengemandsansigt. Sidste søndag var hun tillige ledsaget af en fremmed aldrende herre, som vakte opsigt med sine store diamantbrystnåle og teatraliske fagter.

Valman tog nu sin sukkerrørs-stok, for spøg kaldet ligevægtsholderen, i hånden, satte den nye fine hat fra David Marcks fabrik på tre hår, slog med stokken på de gule støvlekraver og spadserede frem og tilbage foran spejlet, for at øve sig i at være en rask kavalier, der kunne hamle op med den fremmede diamantherre, og for ikke, som sidst, at hilse, som en forlegen konfirmand, når han så Amalia i kirkestolen eller mødte hende på Østergade. Han hilste nu rask for spejlet. I det samme hørte han en skingrende latter bag ved sig og en raslen på væggen over døren, medens en stærk trækvind gennemisnede ham. Det var den mærkelig grimme gangkone, som de kaldte Kadaver-Marthe, der med en latter var blevet stående bag ved ham i den åbnede dør, med hans frokost på en tintallerken i hånden, medens et barneskelet, der hang over døren, raslede i trækvinden. "Jo, De er rigtignok endnu en ganske skøn fyr, hr. Valman!" – sagde hun med sin skingrende stemme – "men giv kun tid! Når håret falder af skallen og kødet af kæbebenene, så er al den herlighed forbi."

"Det behøver du ikke at fortælle mig, gamle sybille! Jeg skulle rigtignok ikke se mig så selvtilfreds i spejlet, det kan du have ret i – spejler man sig ved midnat, står jo gerne en vis mand bag ved og griner, og har han forfald, sender han sin oldemoder – men nu er det jo højlys dag. – Bliv ikke vred, skøn Marthe!" – tilføjede han forsonende, da den gamles latter så pludselig gik over og hun smældede døren hårdt i. – "Jeg har egentlig pyntet mig for din skyld i dag, og du er ung nok til at gifte dig igen. Du er jo dog min gamle skolekammerats kødelige moster. Nå, hvad synes du om mig?"

"Var jeg tredive år yngre" – svarede Marthe med et stikkende blik – "kunne jeg være dum nok til at ønske mig så smuk en spradebasse til brudgom – nu var jeg tilfreds, om jeg kunne putte den spraglede spottefugl i kedlen i nat og skrabe ham til så adstadig en herre, som de gode venner, der hænger og dingle!" – Dermed trak hun en af de benrader, der hang på væggen, i tåen, så den raslede. "Den tå har jeg haft under kniven, da der var kød på den" – tilføjede hun – "dengang var den, såmænd, vel så smuk som min fine herres lille perspillemandsfinger dér med guldringen."

"Fy, Marthe! Du gør jo værre grimasser, end din gale søstersøn, når han legede Satan med os i skolen. – Han er nu sagtens gået Fanden i vold, og du ligger nok på rejsen til ham. Det var bedre, du gik i kirke, som jeg, end var så arrig på en højhellig pinsedag – hør! nu ringer det jo sammen."

"Ha, ha!" – lo Marthe – "går kirurger nu også i kirke? Og det er dog ikke konfirmationssøndag; men måske kan der alligevel være smukke jomfruer at pynte sig for."

"Gå din vej, Marthe! – du ser ret ond ud i dag" – sagde Valman alvorligt – "men, hør dog! hvornår får jeg det hoved, du har lovet mig?"

"I morgen" – svarede Marthe – "men herefter kan I fine herrer se hvem der skaffer jer pæne hoveder og rade! Jeg rejser med min søstersøn herfra" – tilføjede hun stolt – "han er blevet en stor mand – han rejser om, som professor i mirakelkunsten – hans navn står med røde bogstaver på gadehjørnet. Det er noget andet, end en lumpen kandidat, der knap kan betale de klæder, han stadser med, og bliver bleg om næsen, når jeg

skraber kødet af en kogt mand og drikker hans skål i en midnatssnaps." – Dermed var hun ude af døren.

Valmans overgivne lune var forbi. Hans værelse syntes ham en heksehule, hvor han kun hørte gispende dødssuk omkring sig. Han forekom sig selv som en letsindig galning, der dansede i en gravhvælving, medens magre dødninge udstrakte deres spidse knokkelfingre Efter ham. Det var hans vane at give sine tanker lydelige ord, når han var ene, og det var sagt ham, at det var et sikkert tegn på, han skulle blive gammel. Derfor var det måske også, han uvilkårligt plejede denne gammelmandsvane hos sig. "Jeg duer dog ikke til anatom" – sagde han mismodigt – "jeg overvinder dog aldrig min barnagtige væmmelse og rædsel for afgrunden i naturens inderste. Denne gamle kælling gør mig til skamme. Hun står ene om natten ved kadaverkedlen og skraber fingre og ben med sang og latter, medens jeg får ondt ved enhver obduktion. Nu bort fra disse benrade i dag! Det er helligdag – jeg vil i kirke!"

På vejen til kirken glemte han rent alle mismodige skrupler; han huskede heller ikke på, at han var pyntet og ville spille en rask kavalierrolle, men gik stille og glædede sig over den herlige forårsluft, som han selv i staden syntes at indånde. At han gik en omvej til kirken, mærkede han først, da han stod udenfor den prægtige gård, hvor Amalias fader, den rige agent Falk, boede. Han så alle rullegardiner nedrullede og undrede sig derover, da man dog ikke kunne sove endnu og vel næppe så tidligt kunne være rejst på landet. Han besluttede at spørge sig for hos portneren. Han ringede sagte og beskedent. Den fornemme portner, der på klangen troede at høre, det var en betler, lod ham stå. Han tog mod til sig og ringede stærkt. Da

portneren nu lukkede op og så den pyntelige herre, fortalte han ham meget høfligt, at herskabet var taget ud på det nye landsted ved Strandvejen, tilligemed den fremmede grev Schwalben, der om tre dage skulle have bryllup med frøkenen.

Valman vidste ikke mere af, hvad han havde hørt. Han fo'r af sted som en rasende og kom først til besindelse, da han, imod sædvane, befandt sig i en vinkælder, lige overfor kirken, som han først havde agtet sig til.

"Brud om tre dage!" – mumlede han – "grevinde Amalia v. Schwalben – det klinger ganske anderledes end madam Valman – men hvad har jeg at bebrejde hende? Det var jo kun i drømme, i magnetisk søvn, hun gav mig det kys og satte denne ring på min finger – dosmer! Dosmer, som kunne bygge et helt livs lykke på en drøm!" – han slog sig for panden og forlangte vin. Han skyllede et glas ned og blev siddende med hånden under kinden.

"Hvad ser jeg? – Christen Kirkelam!" – klang nu en velbekendt stemme i hans øren, og han hørte med forundring sit øgenavn fra skolen, idet en pudsigt rød næset karikatur omfavnede ham.

"Er det muligt" – udbrød Valman – "du er virkelig her, Mathis Galgefugl! – og er hverken hængt endnu eller druknet i brændevin!" –

"Fy, kammerat!" – sagde Mathis, – "man hænger ikke engang tyve mere, endsige magiske kunstnere, som kun stjæler forstanden fra dem, der allerede er gale af for megen klogskab. Tro heller ikke, jeg drikker brændevin mere! Det var kun i min uskyldige barndom. Nu er jeg kommet til bedre forstand og drikker vin, med en lille forstærkning af mirakelessens. Det

fornøjer mig ellers" – vedblev han – "at du heller intet hængehoved er længere, men holder din andagt i dette gode kapel, og ikke blandt de gamle kællinger derovre."

"Det var også kun i min uskyldige barndom" – sagde Valman og lo med et smerteligt træk – "at jeg var et stille, fromt kirkelam. – nu er jeg blevet en hospitalsulv. Nu vil jeg dog også engang høre orglet med glasset i hånden her fra vinkippen. Din skål, gale Mathis! – I vor skolegang sang jeg tit med tårer i øjnene for lig, medens du sang en liderlig vise på salmetonen. Nu må jeg have lært at skære min egen fader op, om det skulle være, og synge en drikkevisе dertil. Jeg er blevet en lystig practicus, som du ser. Fortæl mig nu hvad der er blevet af dig! Du ser jo ud som en udenlandsk gøgler."

"Respekt for kunsten, kammerat! – jeg har ikke løbet verden igennem for ingenting. Mens du har raget i stinkende ådsler, har jeg gennemforsket naturens ædlere dybheder. Har du ikke set min røde plakat på hjørnet – så læs den der! og lær hvorledes du med værdighed bør titulere din lærde ven, professor Mathias Franzenius." Med disse ord trak han en stor plakat frem, hvori han, med den høje øvrigheds tilladelse, indbød et oplyst, fordomsfrit publikum til sit naturmagiske *camera obscura*, med opregnelser af alle de hoffer og fyrster, han ved sine mesterlige magiske kunster havde forbavset, og med den skrydende underskrift: Mathias Franzenius, *Doctor Physiologiæ & Professor Extraordinarius Magiæ Naturalis & Supranaturalis*.

"Og med denne selvgjorte titel vover du at lade dig se her offentligt?" – spurgte Valman. – "Den første, den bedste ågerkarl vil jo kende den gale Mathis Frantsens næse i den anden ende af gaden og kaste dig i slutteriet inden aften."

"Et andet værelse, garçon! Frokost og den bedste johannisberger!" – råbte nu Mathis med fornem mine til opvarteren, der just nærmede sig, medens flere vinhusgæster trådte ind. Så snart de genfundne skolekammerater var alene, vendte Mathis sig et øjeblik til side og fremtrådte nu ganske ukendelig for den forbavsede Valman, med et gammelt gennemfuret ansigt, og idet han kastede en stor klingende pung på bordet, sagde han med aldeles forandret stemme: "Hvilken djævel kender nu Mathis Frantsen, og hvem vil kaste den rige dr. Franzenius i slutteriet?"

"Kan du hekse?" – spurgte Valman – "eller gik der et halvt århundrede over dit ansigt på et minut?"

"En smule mimik, min bro'er, intet andet! – Har du glemt mine seks og tredive ansigter, hvormed jeg selv fik vor pedantiske conrector til at le?" – Nu gjorde han dem alle sammen, og Valman måtte le, enten han ville eller ej.

"Men den rigdom, du brammer med, Mathis! På hvad måde er du kommet dertil?"

"Derfor priser jeg min kunst. Man må gribe rask ind i livet, kammerat! se det er tingen! – forstå mig ret! – jeg mener just ikke plumpt og ligefrem med lange fingre. – Nej, mine talenter må man gøre gældende, min bro'er! Den, der kender sine folk, ved altid at kaste den krog ud, som fanger guldfisk. Men sig mig nu kort og godt: hvad fattes dig, Christen Valman? for du er en slet komediant, hvis du tror at bilde mig ind, det er alvor med din lystighed. Den ægte humor har du aldrig kendt; men jeg har dog altid haft det håb om dig, at der med tiden kunne blive en ganske respektabel nar af dig."

"En miserabel nar er der blevet af mig. Jeg har for alvor forelsket mig – har du hørt galere? – og i en pige, som om tre dage ægter en greve og giver kirurgen en god dag, trods et hjerteligt kys og denne ring!" Han betroede nu sin gamle skolekammerat hele hans lille eventyr med den smukke grossererdatte og den lykke, han troede at have gjort, som magnetisør – men hvorledes han nu i dag var faldet ned fra sin syvende himmel ved tre ord fra en portner.

"Ja så! Du har villet magnetisere dig en køn og rig kone til" – udbrød Mathis og klappede ham på skulderen – "Bravo! kammerat! godt begyndt! – der kan blive noget af dig! – den kunst har jeg også praktiseret, men uden så grundige hensigter."

"Hint forhold kom af sig selv, uden nogen plan og hensigt" – forsikrede Valman. – "hun er sig næppe selv bevidst, hvad hun kun i somnambul tilstand gav mig dette pant på." Han betragtede sin ring og faldt i dybe tanker.

"Jeg lykønsker dig, min brø'er!" – begyndte Mathis med en halvt ironisk, halvt højtidelig mine og fyldte hans glas med den blinkende johannisberger, medens han ubemærket hældte nogle dråber dertil af en lille flaske, han bar i vestelommen – "Du er jo således forlovet på den allerinteressanteste måde, mere med en yndig drømmende sjæl, end med et krast stykke pigebarn af kød og blod, som ligefrem ved hvad hun gør. Denne halve ubevidsthed på den ene side gør et sådant forhold højst pikant. Det er det umiddelbare, det geniale deri, og det må du holde fast ved! Derved kan du opsvinge dig i en ren åndelig sfære, hvori din kærlighedslykke er uafhængig af alle timelige tilfældigheder. Lystig, min ven! Tøm dit glas! Hun skal leve, din

somnambule skønne! – hun skal leve *før* dig og *i* dig og *med* dig, om hun så gifter sig med hundrede grever! – Du kan da som en fri fugl flyve med mig gennem verden – vi skal gøre en mageløs lykke sammen! En ven som dig trænger jeg netop til – en læge med fantasi, og som har forsøgt sig i magnetismen. Drik! siger jeg – drik! og du vil forstå mig! Jeg kender nu dit standpunkt; jeg kunne misunde dig, hvis du ikke var min allerbedste ven – dog du hænger med hovedet – den rette højde har du kun ikke nået endnu; men til den skal du snart opsvinge dig med æteriske vinger! Jeg vidste det nok" – vedblev han – "din egentlige eksistens er kontemplativ, ideal – du har, som jeg, ved et dybere studium af menneskenaturens natside, lært at adskille blændværk fra sandhed – kun et skridt videre! og du står ved kilden til al skønhed og sandhed – og kan selv realisere dine skønneste ideer ved åndens egen potenserede kraft, uden andet medium, end det åndigste af alle, hvori naturens virksomste elementånder skjule sig i det æteriske fluidum, indtil de i rapport med din intuitive sjæl optræder i levende gestalter og giver dig virkeligt, hvad der før kun var skuffelse og skin!" Under denne tale klinkede han med Valman og fyldte hans tømte glas på ny. "Nu, din gudindes skål, min ven!" – vedblev han og klinkede atter med Valman, der ligesom sad hensunken i drømme og mekanisk satte glasset til læberne. – "Drik ud!" – vedblev Mathis – "Om tre dage ægter hun en greve, siger du jo – du kunne lige så godt sige: Om hundrede år. Hvad er tid i ideernes rige? Hvem kan desuden måle den på den frie flugt fra den ene verden til den anden? Hvem ved, om brudgommen ikke vågner hundrede år ældre i morgen og

favner en gammel rynket heks i stedet for den unge smukke brud?" –

"Nu vel da!" – råbte Valman og sprang op med blussende kinder – "lad os da være gale engang igen, siden du endelig vil have det! Hvad var det, du sagde mig om elementånder? Meningen af al det galimatias var vel sagtens, at man skulle drikke sig lystig" –

"Gale-Mathias kan du kalde mig selv, om du vil – jeg håber virkelig at være hvad den krasse verdensforstand kalder gal; men hør nu! Er din sans sløv for naturens mysterier? siger du med den åndelige pøbel, at vin kun er saften af druer og dens hellige begejstring kun en rus? – siger du, at spiritus, selv naftaens og æterens, kun er en kemisk luftart men ingen levende ånd? – Jeg ved det bedre! – jeg går med en mægtig levende ånd i min vestelomme; jeg er dens herre og mester; med en håndvending kan jeg byde den at fare frem og give os vinger – med et vink kan jeg byde den at åbne os en ny fortryllet verden. – Den magiske kunst skal leve! Mesmerismen skal leve og æterens ånd frem for alt! Den har opløftet mig naturens trivielle hverdagsslør og gjort mig til åndernes herre, som Salomon og den herlige Faust."

"Evindelige gæk!" – råbte Valman og klinkede med ham – "din naragtige alvor gør mig lystig igen. Ja, jeg tror, du har ret – du er en magisk kunstner" – vedblev han og svimlede, idet han satte det tømte glas fra sig – "kan du gøre mirakler, så gør det, i alle engles eller djævlens navn! – sæt mig ind i den himmel, jeg savner – og jeg giver verden en god dag med alle dens grever og lykkelige elskere – jeg følger dig som en fri fugl gennem verden!"

"Vel, det er et ord! kom med dit glas, så vil jeg se hvad jeg kan gøre!" Nu tog han Valmans glas, fyldte det på ny og hældte nogle dråber deri af den lille flaske. Derpå satte han det på bordet og gjorde så mange underlige tegn og grimasser derover, at Valman måtte udbryde i en høj latter, som dog næsten gik over til forfærdelse, da Mathis i den højeste anspændelse syntes rent at være gået fra forstanden. Han talte ned i glasset ligesom det var fuldt af levende væsner. "Adlyder mig!" – råbte han og truede med vilde bydende miner – "adlyder eders herre og mester! Eller jeg kaster jer i brændende luer! Forlyster det øje, som ser jer! Opfylder den sjæl, som indånder eder! Skænker ham alt, hvad hans hjerte attrår! Og vi flyver sammen til de lyksalige øer!"

"Hvad gør du, menneske! Er du rasende?" – udbrød Valman – "vil du gøre mig gal med dine koglerier!"

"Har du øjne at se med, så se nu! – har du kraft og mod til at nyde, så nyd og svælg i den glædesstrøm, som opvælder for dig af naturens dybeste kilde!" – med disse ord satte Mathis glasset for den forbavsede Valman; derpå nedsvælgede han selv hastigt et fuldt glas vin og sank ligesom afkræftet ned på en stol.

Valman havde rejst sig heftigt; han stod nu med begge hænder fast stemmet mod bordet og stirrede ned i det glas, der stod for ham. Han så en besynderlig brusen og gæren deri, og af boblerne opsteg en højst behagelig duft, som han indåndede. – Han vedblev at stirre ned i glasset, og det var ham, som han så ned i en svimlende dyb brønd, hvori hans eget billede allerdybest nede kom til syne, som i et spejl; men nu dukkede der et andet billede op – det var Amalias – dog det var ikke hendes spejlbillede – det var hende selv – hun sad stille

slumrende i en løvhytte, og han stod ved hendes side. Kammen var faldet af hendes hår, og de yndige lokker nedrullede over hals og barm – hun syntes indslumret ved sit toiletspejl, i færd med sin påklædning, og hvad han før tog for vandet i brønden, var toiletspejlet, der var faldet om og lå på gulvet; det var heller ingen løvhytte mere, men en pavillon – grønne vedbendranker snoede sig om de smagfulde søjler, og gennem den halvt åbnede dør så man ud i en nydelig have. Hun gjorde en bevægelse som for at tildække sin hals, og Valman trådte undseligt tilbage. "Om forladelse, frøken Falk!" – stammede han og bukkede for glasset – "havedøren stod på klem, og jeg var så dristig at gå herind uden tilladelse. – Tilgiv mig for min kærligheds skyld!" – vedblev han – "jeg går straks – kun Deres billede hist i bækken må jeg medtage – det er hverken nogen brønd eller Deres sædvanlige toiletspejl – det er livets evige kilde selv – nu ser jeg det – oh! du stille herlige væld!" – hviskede han – "bær hendes billede til mine læber! – sluk den tørst, som fortærer mig! – hensmelt i min sjæl, du salige væsen! Og du skal evigt stå for mit øje og aldrig mere udslettes af mit hjerte!" – under denne forvirrede tale knælede han for bordet, satte sine læber til glasset og udtømte det i svimlende henrykkelse. Glasset faldt klirrende om på bordet og søndersløges. Valman så sig forundret om – "Hvor er jeg?" – udbrød han og tumlede op fra gulvet – "Hvor blev hun af? Ak! Hun slumrede jo og så mig ikke – dog jo, hun smilede til mig med de lukkede øjne – og hendes sjæl har jeg inddrukket med hendes billede." – Nu fik han først øje på Mathis, som havde rejst sig af stolen og betragtede ham med et triumferende nik. – "Kom, min tro ven! – min Achates! min Pylades! min Nisus og

Euryalus! min David og Jonathan!" – råbte Valman svinglende – "kom, du min barndoms underfulde genius! og hjælp mig at opsøge min kærligheds engel!" – med disse ord omfavnede han den rødnæsedede Mathis Frantsen, der nu skyndte sig at betale vinhusdrengen og gik, med sin svimlende ven under armen, ud på gaden. Der påtog Mathis sig et af sine ukendeligste ansigter og istemte nu med de mest overdrevne lovtaler sin begejstrede vens berømmelser over den skønne Amalia.

"Hvad?" – råbte Valman og blev pludselig skinsyg – "forræderske ven! du så hende? dine frække øjne vovede at beskue uskyldigheden på det hellige sted, hvor selv himlens engle var for urene til at skimte hende! Den dumdristighed skal koste dit liv – træk, træk, forræder! eller du er dødsens!"

"Husk på, vi går på gaden, min bro'er!" – hviskede Mathis – "vi har desuden ingen kårder ved hånden. Det var unægtelig lidt uforskammet af mig, at jeg vovede at se på hende – men du ytrede din henrykkelse så højt, at jeg endelig måtte se om den var grundet."

"Træk, træk, kujon! Eller jeg fugtler dig med den flade klinge" – vedblev Valman hidsigt; han trak sin stok ud gennem sin venstre hånd, som en kårde, og stillede sig i en angribende fægterstilling.

"Du skal få satisfaktion, min ven! Men ikke her" – sagde Mathis beroligende og klappede ham på skulderen – "du må jo også først have din kårde slebet – den er så stump som en sukkerrørs-stok. Lad os nu hellere drage til felts mod din grevelige medbejler og tage et par lejeheste til et ridderligt eventyr! Hvad gælder det? Jeg kender den karl – jeg jager ham af marken for dig med tre ord på en papirslap, hvis det er ham,

jeg mener" – med disse ord trak han ham bort med sig. Folk kom nu just fra kirke, og nogle så forundrede på den unge, pyntede, halvt berusede Valman og hans pudsige ledsager med den afstikkende gøglerdragt.

"Det er den fremmede taskenspiller, som kan ryste dukater ud af alle ærmer og gøre folk gale med dunst" – sagde en gammel borgermand – "den Hans Kvast skulle pokker ikke have lov til at trække penge ud af landet med sin hokuspokus!"

På agent Falks nye lyststed ved Strandvejen sad imidlertid den lille tørre agent ved frokostbordet med den fremmede såkaldte grev v. Schwalben, medens frøken Amalia holdt sit toilet i havepavillonen. I et sprog, der var en blanding af slet dansk og galt tysk, og med de stærkeste teatraliske armbevægelser beskrev den besynderligt udmajede greve sine godser i Tyskland. Efter en lang indledning foreslog han agenten, mod pant i hans gods og mod meget høje renter, at skaffe ham et kontant lån straks på nogle tusind daler. Agenten gjorde store øjne, dog uden at afbryde sin forretning med at pille et stegt hønseben.

Greven fremtog et ark stemplet papir, hvorpå en panteforskrivning lovformeligt var affattet, dog med summen og navnene in blanco; men godserne var nævnt, med en nøjagtig statistisk beregning af deres årlige betydelige indtægt efter middeltallet af de sidste års indtægter såvel af vinbjerger, som af bøndergods og fiskerier, stenbrud, skove og kulminer.

"Meget godt, hr. greve!" – sagde agenten og så i dokumentet. – "Prægtige godser!" – vedblev han og nikkede – "*Hohenstein*, det kender jeg godt fra min Rhinrejse; det ligger ved Schwalbach,

ikke sandt? – jeg har selv set ruinen af den gamle ridderborg – dersom godset svarer til ruinen, må det være anseligt – hm! og *Adolphseck!* Lad se! Den ruin kender jeg jo også – den er berømt af Adolph af Nassau, ham der var tysk kejser i det 13. århundrede – i sandhed en højst romantisk besiddelse – og hvad ser jeg? *Sonnenberg* – der var jeg jo også – i nærheden af Wiesbaden, ikke sandt? – det er også en af de herligste ruiner. Det må jeg tilstå, hr. greven er rig på interessante middelaldererindringer. Jeg læste dog ikke fejl? – der skal måske ikke stå *Sonnenberg* men *Sonnenstein* – det kender jeg også – det er en højst fortræffelig dåreanstalt. For lånet vil der intet være i vejen" – tilføjede han med et høfligt smil – "så snart jeg har hr. grevens adkomstbeviser for alle disse mærkelige besiddelser."

Med synlig forlegenhed rejste greven sig og så ud af vinduet – han vendte sig pludselig med en fornærmet mine og sagde i en fornem tone: "Jeg vil ikke håbe, hr. agenten anser mig for en eventyrer eller vindmager! – først med næste post venter jeg de dokumenter, hvorpå min eventuelle forskrivning støtter sig – De agter dog ikke at fornærme en adelsmand – en mand af ære, med en mistillid, som i langt højere grad ville krænke mig, end selv det alleruheldigste arrangement af denne ubetydelige pengesag?"

"Prægtige godser, hr. greve!" – gentog agenten og pillede roligt videre på sit hønseben, medens han atter så i dokumentet – "som sagt, der vil aldeles intet være til hinder, så snart posten har bragt de fornødne bevisligheder for Deres adkomst til ruinerne eller dåreanstalten. Apropos, om hindringer og opsættelse! Efter hvad min datter har betroet mig i morges, må jeg bede hr. greven om en opsættelse af dette noget hovedkulds

bryllup! Jeg havde, sandt at sige, forglemt en lille bi-omstændighed, som min datter huskede mig på – hendes samtykke nemlig. Det plejer jeg rigtignok aldrig at spørge om ved forretninger; men hun har virkelig nogen ret: Ved denne lejlighed kommer hendes mening på en måde i betragtning."

"Hvorledes!" – udbrød greven – "har frøkenen ikke selv i Deres påhør sagt mig, at hendes faders vilje var hendes!" –

"Det var kun sådan en pæn talemåde, hr. greve! hvormed hun ville sno sig fra det, til hun fik talt af hjertet med mig under fire øjne. Og det har der først været tid til i dag. Kun på de store helligdage har jeg ingen kontorforretninger."

"Jeg mærker nok, hr. agent" – sagde greven heftigt og gjorde en fortvivlet armbevægelse – "jeg må være skammelig miskendt her – jeg må være stillet i et falsk lys" – her blev han afbrudt af en tjener, som bragte ham en lille forseglet billet, en ridende herre nylig havde afleveret. Han læste den med synlig urolighed. "Undskyld mig, hr. agent! – en vigtig sag kalder mig pludselig herfra – men jeg skal udbede mig en forklaring – jeg skal vide at retfærdiggøre mig – det er en æressag, min herre!" – under denne afbrudte tale var han ude af døren, og kort efter red han i firspring ind mod staden, med ansigtet næsten tilhyllet af sin kappe.

"Hun havde dog ret! – en ægte Hans Kvast – en karl, som politiet skulle have fingre i" – mumlede agenten og blev rolig ved sin frokost – "havde jeg nu ikke siddet så godt her – skulle jeg, sandt for Herren, have ladet ham arrestere på stedet – og så ærkedum anser han mig for! – kontant lån i dag mod sikkerhed, der ventes med næste post – og består i ruiner – prægtigt! – jeg skal dog se efter, hvem der virkelig ejer

godserne! – havde jeg just ikke gjort den rhinrejse, havde jeg rigtignok pokker ikke kendt de gamle røverreder – haha – kuriøst nok!" –

Amalia trådte nu ind. "Fader!" – sagde hun glad og klappede i hænderne – "du har mærket hvad han er for en utålelig gæk og har givet ham afsked" –

"Kan nok være, min datter! dog, at han gør lidt spræl med sin slængkappe og de uægte diamanter – det kunne være lige meget – at han stjæler en replik af en tragedie eller en stump af en roman, når han taler begejstret, det er en meget uskyldig sag – at han gestikulerer dertil, som den, der præker i en juleleg, det rager mig heller ikke – at han endelig er et godt bump over de fyrretyve, skønt han kun vil være 30 år gammel, det er en fejlregning uden betydning i kontraktforhold – se, det kunne alt sammen passere; men at hans store godser ligger i Månen og har kun navn efter lutter gamle tyske røverborge, som har ligget i grus i mange hundrede år, og hvis rette godsbesiddere man vist kan finde i enhver rejsehåndbog – se! det er en utilgivelig fejl ved ham – og du har ret, du har nu din frihed!"

"Fortræffeligt! – jeg har min frihed og kan nu ægte hvem jeg vil."

"Det har jeg just ikke sagt – men sig mig, hvad synes dig om lyststedet?"

"Det er herligt! Haven er i særdeleshed nydelig – i pavillonen kan man ved højlys dag drømme de dejligste drømme!"

"Hvad bryder jeg mig om hvordan man kan drømme her? – har du beset kælder og spisekammer? jeg mener – er køkkenet efter dit ønske?"

"Hele huset er et feslot, lille fader! allerhelst når jeg nu aldrig mere ser den tåbelige greve her – og min fortræffelige fader aldrig vil tale til mig om bryllup med nogen anden – end ham, du ved nok!"

"Er du fra forstanden, barn! – har du rent glemt din brave solide fætter, som du dog jo holdt så inderlig af inden du fik den tossede nervesygdom og skulle kureres på tysk? – Vil du nu giftes med en drøm, en fiks ide? – andet er han ikke, denne hr. magnet-doktor, indtil han beviser mig, han har det, han kan leve af, og det skal jeg bevise dig. Den, der intet har at leve af, *kan* jo ikke leve – og den, der ikke *kan* leve, *lever* jo ikke – og den, der ikke lever, er jo ikke til uden i indbildningen og er altså kun en drøm eller fiks ide. Ser du, min datter! jeg har ikke glemt min logik."

"Se, lille fader!" – udbrød Amalia, idet hun så ud af vinduet og hilste – "der rider han nu forbi tredje gang og hilser anden gang. Var det nu en drøm eller fiks ide, *der* red forbi på den brune hest? – nej, fader! Du er virkelig meget mere fantastisk end jeg."

Agenten stangede sine tænder og greb en avis. "Nu tænker du vel snart på middagsmaden, barn!" – sagde han ligegyldigt – "og ser ikke efter Tårbæksrytterne! – Den doctor-amanuensis, med samt hans magnetiske fiksfakserier, vil jeg aldrig mere høre nævne!" – Nu var agenten i sit strenge lune, og Amalia skyndte sig til køkkenet.

I Bellevue steg ved middagstid et par lystige ryttere af; det var Valman og hans eventyrlige skolekammerat. De lod sig føre op på salen med den herlige udsigt over sundet, hvor de tændte

deres cigarer, forlangte vin straks og bestilte et middagsmåltid. Formiddagsrusen syntes noget forðunstet; men Valman var overstadigt lyksalig. "Engel fra Himlen!" – sagde han inderlig bevæget og omfavnede sin rød næsede ven – "du er en mirakelmand! Du har holdt ord – men jeg ved endnu ikke, om jeg våger eller drømmer. Den forheksede greve flygtede for mig som et jaget vildt, og medens du forfulgte ham, fik jeg jo velsignede hilsener. Siden jeg traf dig, er jeg blevet en helt, en fri, mægtig ånd. Jeg frier bestemt i dag formelig til hende. Et kun mangler mig endnu – rigdom – umådelig rigdom – en Fortunatuspung!"

"Ikke andet? min brø'er!" – sagde Mathis og lo, medens han fremtog en lille sort stav og slog en kreds om ham i luften – "har du glemt din Epictet? Den vise er rig – den vise er konge – men visdommen – følger jeg til – er liv – og livet, min brø'er, det oprindelige – det paradisiske – det æteriske liv – det lever, det sprudler, det bruser i den æteriske strøm i vort inderste og i det tilsvarende elementånds-fluidum i naturen. Se! der kommer alt den guddommelige nymfe, der på dette sted åbner os livskilden!" – Opvartningspigen kom just ind og satte en flaske vin og et par glas på bordet. – "Se!" – vedblev Mathis – "her har jeg den mægtige æterånd, der sætter den ydre naturs livskilde i psykisk forbindelse med vor inderste guddommelige natur!" – Han havde fremtaget den lille flaske af sin vestelomme og hældte nogle dråber deraf i glassene, som han fyldte med vin. "Nu kun et eneste glas, kammerat! Og du skal se, du er rig – du er konge – du er kejser – Fortunatuspungen har du i din hånd; men du ser den kun ikke." – De drak glassene ud og fyldte dem

på ny. "Udræk nu din hånd, min brø'er! og du skal se, jeg ryster dig så mange dukater ud af dit ærme, som du forlanger!"

Valman lo og udstrakte sin hånd. Mathis daskede ham på ærmet med den lille stav, og det klang, som han slog på fyldte pengepunge. Et øjeblik efter havde Valman en lille gul mønt i sin hånd; han ville lukke hånden til over den, men måtte åbne den for en ny, og således vedblev der at trille guldmønter ned i hans hånd, til han ikke længere kunne fastholde den stedse voksende dyng, som han til dels lod trille på gulvet. – "Herligt! herligt!" udbød han – "jeg er rig – jeg er konge! – og nu forstår jeg det – den sag er ligefrem – det er livets – det er kærlighedens evige mirakel. – Nu skal jeg aldrig mere spille tiden med at forbinde arme og ben, med at give de jammerlige mennesker brækpulver og laxativer – nu kan jeg flyve hen over Verden som en rig og mægtig ånd – alle dens skatte og herligheder kan jeg gribe!" – Med disse ord udbredte han sine arme, som det var vinger, med en bevægelse, som han fløj, og rev glas og flaske om. "Hør!" – vedblev han – "hør, hvor dukaterne nu klinger! – jeg ryster dem ned over den usle fattige jord med mine genius-vinger! – Lad dem nu gramses dernede om de lumpne dukater! Jeg holder mig til louisd'orerne!" – dermed greb han de største glasstumper på bordet og stak dem i sin lomme, medens Mathis dansede om på gulvet og sang.

"Kom, herre! Kom og hold styr på de fulde og gale mennesker!" – råbte nu opvartningspigen i den åbnede dør – "de flår alting i stykker derinde."

Værten trådte ind og begyndte at holde hus; men Mathis trådte imod ham med en fornem mine; han pegede på bordet, hvor der lå så mange blanke dukater – spurgte, om

middagsbordet var dækket, og forlangte champagne. Værten bukkede nu ærbødigt og åbnede døren til spisesalen, hvor bordet stod dækket. De lystige skolekammerater satte sig til bords. Under uafbrudt latter og jubel blev middagsmåltidet fortæret, og da champagnen var drukket, slog man glas og flasker ud af vinduet og tallerkenerne bagefter. Mathis betalte alt med klingende mønt. – Der lå mange penge på gulvet – det var drikkepenge til tjenerskabet, sagde han med en uforskammet mine. De unge herrer satte sig endelig svinglende til hest og fo'r i firspring bort fra gæstgiverstedet, hvor man endnu længe så forbavsede efter dem og mente, de dog nok måtte være et slags prinser, der slog sig løs som gale svirebrødre.

Efter en halv times vild galoppade, nærmede de sig agent Falks lyststed. Valman ville straks derind og fri til frøkenen.

"Opsæt det hellere til i morgen, kammerat!" – sagde Mathis – "den nye åndens kirke, jeg har åbnet dig i dag, betragtes jo endnu af den blinde menneskeslægt kun som en kippe eller krostue. Den tid er endnu ikke kommet, da æter-åndens sande livsfriske profeter æres og er velkomne svigersønner i de rige filisterhuse. Du er i stand til at blive kastet på døren, som en gemen drukkenbolt, når du nu vil vise dig for frøkenen i din herlighed, som det sande højere menneske, som den æterisk opløftede sejrherre over jammerlighedens anstændighedslove. Kom, lad os ride forbi! du er alt for ophøjet, min ven! til nu at nedlade dig til filistrenes døtre."

Han greb Valmans hest i bidslet og fik ham med møjle forbi lyststedet, hvor frøkenen stod i det åbne vindue. Hun syntes med forundring at betragte de forbiridendes adfærd og

svinglende bevægelser. Hun blev pludselig bleg og trådte tilbage, medens man på vejen kunne høre agentens latter og udråb: "Han har, min sjæl! højden!"

"Munter! kammerat!" – råbte nu Mathis og slap Valmans hest – "i galop til porten! Jeg må ikke lade publikum vente på mig i mit magiske lønkammer. Der skal du også se din gudinde! Eks-greven bandede på, hun kom bestemt, hvor nødig han end så det."

"Er det muligt! – men greven eller eks-greven, hvem var han da egentlig?" –

"Min amanuensis og første maskinist – en forløben skuespiller for resten, som jeg har min ulykke med og jager på døren i morgen. Han vil allevegne spille den fornemme herre og slå plader på egen hånd. Jeg advarede ham i en billet for politiet, og han skyndte sig til byen, for at skifte kostume." – De lo begge og fo'r bort i firspring.

Dr. Franzenius' magiske kabinet var kommet i ry. De høje indgangspriser og rygtet om det højst usædvanlige deri havde spændt nysgerrigheden. Den rige og fornemme verden strømmede dertil. Enhver, som allerede havde set det, satte det over alt, hvad man hidtil havde beundret; men hvad der var besynderligt og mest ubegribeligt ved disse kunster, var, at beretningerne om hvad man ville have set og fornummet, var aldeles forskellige, medens de fleste med en vis hemmelighedsfuldhed ytrede sig derom og syntes enten ikke at kunne eller ikke at ville sige, hvad det egentlig var, de så højlig havde glædet sig ved.

Om aftenen denne første pinsedag holdt der en lang række vogne uden for Hôtel du Nord, hvor det magiske kabinet var at se. Blandt de mange mennesker, der næsten spærrede gaden, gik der en ung, stadselig herre og syntes undertiden ligesom hovedsvimmel at støtte sig på sin sukkerrørsstok. Det var Valman. Han holdt øje med enhver herskabsvogn, der standsede ved hotellet, og med enhver person, der steg af. Endelig så han en åben wienervogn, hvori der sad en aldrende herre og en ung dame. De steg ud og gik ind i hotellet. Det var agenten og hans datter. Han fulgte dem i kort afstand med sin billet i hånden, for at sikre sig en plads i deres nærhed.

Ved indgangen til den store sal stod der en tilsyneladende automat med et voksansigt og klædt som en østerlandsk magiker; han modtog mekanisk billetterne og stak dem i sin lomme, medens han hver gang nikkede. Bag de døde glasøjne syntes der dog at udstirre et par levende øjne, og de fleste, der så ham i øjnene, følte sig uhyggeligt til mode derved. Agenten afleverede sin og sin datters billetter til dukken og gav ikke videre agt på dens mekanisme, men Amalia, som havde set den i øjnene, gav et lille skrig fra sig, idet hun greb sin fader fast om armen: – "Greven!" – hviskede hun – "det var hans fæle øjne."

"Ej, ej!" – sagde agenten højt og lo, idet han hilste automaten – "skal Deres Højvelbårenhed selv have ulejlighed at tage mod billetterne?"

Valman, som nu også havde afleveret sin billet, gav ikke agt på automaten, men måtte skynde sig for at få den plads blandt tilskuerne, som han ønskede. Det var en næsten aldeles mørk sal, man trådte ind i. Den oplystes kun af en eneste mat måneskinslampe under loftet. Det lykkedes Valman at få plads

umiddelbart bag ved den stol, hvorpå frøken Falk havde taget sæde. Han så kun hendes ryg og den dejlige nakke; men han hørte og kendte hendes stemme. "Gid vi var vel herfra!" – hviskede hun til faderen – "det afskyelige menneske har ret forskrækket mig."

"Amalia!" – hviskede nu Valman i sit inderste, og han var vis på, ingen kunne høre det; men han så en sitren i den unge piges skikkelse, som røbede, at hun havde fornemmet hans nærhed. Ved en vending af hendes hoved, så han et glimt af hendes ene kind. Den var bleg – og hun hældede sig tilbage mod stoleryggen, hvorpå han havde hvilet sin hånd.

"Giv agt! Nu begynder det!" – sagde agenten og satte sine briller på næsen. Et tæppe rullede til side i baggrunden af salen, og der hørtes en hemmelighedsfuld musik, ligesom langt borte, medens der efterhånden blev et dejligt landskab synligt, som med skuffende sandhed dukkede op af en tåge i svag morgendæmrings-belysning. Hvert øjeblik blev det klarere, og man så bestemt enhver genstand; men, uden at nogen bevægelse mærkedes, gled enhver skikkelse bestandig over i en anden, og hvor man nylig havde set det herligste landskab med bjerge og floder, fjerne borge og byer, så man snart et vildt brusende hav, med et skib i havsnød, og musikken antog samme vilde karakter – det klare dagslys var forvandlet til et uvejrs mørke; man hørte det tordne langt borte og så et lyn slå ned i det synkende skib – men i samme øjeblik var skibet en fugl, som fløj hen over en stille indsø i månelys.

Den måde, hvorpå disse billeder smeltede over i hinanden, og den høje grad af bedrag, hvormed enhver beskuer inddrog sig deri, havde den største overensstemmelse med de

forvandlinger i forestillingerne, der altid foregår i den sædvanlige overgang fra den vågne tilstand til søvn. Tilskuerne syntes også alle hensat i denne halvt drømmende, men yderst behagelige stemning. De sad stille med halvt åbnede øjne og stirrede frem for sig. Valman gik det ligeledes, og frøken Falk syntes ikke at bemærke, at stoleryggen, hun troede at hvile sig mod, var hans arm.

"Prægtigt!" – mumlede agenten og gabede, medens han satte sig i en mageligere stilling og hvilede sit hoved på skulderen af en aldrende, meget fyldig dame, der sad ved hans venstre side. Fuglen, man så flyve hen over den stille indsø i det klare månelys, havde imidlertid forvandlet sig til en bevinget genius med et stort overflødighedshorn i hånden, hvoraf en uendelig mængde blomster syntes at flyve ud og blive til prægtige sommerfugle – medens månen fremtrådte helt og blev til et besynderligt ansigt, der hvert øjeblik forvandlede sig. Den stille indsø var blevet til en dampende eng, og dens damp udbredte sig som et tågeslør over de slumrende tilskuere, medens musikken gik over i de mildeste, stedse mere dæmpede toneharmonier – og til sidst næsten ganske forstummede. En dødsstilhed syntes at hvile over alle tilstedeværende; men ethvert ansigt smilede som i den lykkeligste drømmetilstand. Endelig åbnedes et vindue – en frisk luftstrøm trængte ind – tågen forsvandt – musikken blev stærk og faldt pludselig ind med alle instrumenter med den prægtigt udførte finale af Don Juan. – Alle tilskuerne fo'r op og jublede med uendelige bravoråb. Dr. Mathias Franzenius stod og bukkede for publikum med et besynderligt grin, medens tæppet rullede ned

for ham. – "Mageløst! Mageløst!" hørte man tilskuerne råbe, og nu ravede de alle ud af salen, som halvt berusede.

Agenten havde fået sin naboerske, den korpulente dame under armen; først ved udgangen af salen mærkede han sin fejltagelse og overlod damen til hendes rette ledsager, der ligeledes havde taget fejl af sin dame. Valman tumlede med frøken Falk under armen ud af hotellet. Først på gaden i den friske luft kom hans besindelse tilbage, da han havde fulgt frøkenen og hendes fader til deres vogn og modtaget et håndtryk til afsked, som atter satte ham i den højeste henrykkelsestilstand.

I denne stemning tumlede han ind på en restauration, hvor han, efter aftale, traf sin magiske lærde skolekammerat, dr. Mathis, og hans amanuensis, hr. eksgreven, i det lystigste drikkelag. Valman følte sig så lykkelig, at han kunne omfavne alle mennesker, og i eksgreven så han nu heller ikke længere nogen farlig medbejler. Der blev sunget og pokuleret til midnat. Den såkaldte æteriske ånd, som fra denne dags morgen havde hensat Valman i en fortryllet verden, vedblev så uimodståeligt at henrive ham i sin himmelske hvirvel, at han derover ganske ville have faret vild på jorden og aldrig fundet vejen til sin bolig på hospitalet, hvis ikke dr. Mathis og eksgreven havde taget ham under armene og ledsaget ham til porten. Men selv i de velbekendte hospitalsgange fo'r han vild. Det var som den smukke frøken Falks billede var blevet siddende fast i hans begejstrede øjne. Han så hende bestandig for sig. Til sidst stod han i det natlige laboratorium, hvor Kadaver-Marthe stod ved den store kedel og pustede til ilden. Hendes gustne, rynkede ansigt var stærkt oplyst af flammen. "Fryd dig ved livet i dine

dages vår!" – sang hun med skingrende stemme og lo, medens hun trak et menneskehoved ved hårene op af kedlen og begyndte at skrabe det. Valman så intet af det hæslige natmaleri; han så kun en kvindelig skikkelse for sig; selv deri syntes han at skimte den skønne Amalias billede og i sin henrykkelses-forblindelse tumlede han i armene på den gruelige lig-kogekone og dansede jublende med hende hen ad det slibrige flisegulv ved ilden. – Da lo Marthe endnu højere. "Dejlige Amalia!" – udbrød han – "så er du endelig min! – så bøjer du dit yndige ansigt om til mig og rækker mig dine himmelske læber til det kys, der for evigt skal besegle vor pagt!" – med disse ord greb han Kadaver-Marthe om hovedet og trykkede hendes gustne mund mod sine læber; men i samme øjeblik sank han om på stengulvet uden bevidsthed.

Da Valman kom til sig selv, var det morgen. Han lå påklædt på sin seng og syntes at have bortsovet et helt liv. Han hørte klokkerne ringe til højmesse ligesom forrige dag. – Han var uvis om det, han syntes at erindre sig, var en drøm og om det endnu var første pinsedag, eller om han havde været beruset hele gårsdagen. "Nej" – råbte han glad og sprang op – "jeg har set hende – jeg har omfavnet hende – jeg har følt hendes læber brænde på mine –"

Da stod Marthe i den åbne dør igen, ligesom dagen før, og benradene på væggen raslede omkring hende i trækvinden. "Er brudgommen allerede på benene!" – sagde hun og lo – "Bruden er nu også pæn – men just ikke så hed som på ballet i nat. Se! her har jeg et kærlighedsbrev til Dem – og her er det smukke hoved, jeg var i gang med, da vi fik os den lystige svingom ved

køkkenilden!" Med disse ord lagde hun et brev på hans bord og tog et nylig skrabet dødningehoved frem under sit forklæde og satte ved siden af det på bordet.

Nu erindrede Valman, som en hæslig drøm, sin natlige afsindighed og hvorledes han virkelig havde danset ved et bål og holdt et kvindehoved mellem sine hænder, som han troede var Amalias, men som syntes ham blev til et grueligt hekseansigt. "Far til helvede, afskyelige heks!" – råbte han og styrtede som rasende ud af døren, medens han stak brevet ulæst i lommen. "Ja, jeg har været beruset – umådelig beruset" – sagde han ved sig selv, da han nogen tid efter havde fattet sig igen og befandt sig på gaden. – "Den afskyelige Mathis og hans fordømte moster har gjort mig gal. – Men så jeg dog ikke virkelig Amalia!" – vedblev han – "var jeg ikke blevet rig og havde lommen fuld af dukater?" Nu greb han i sin lomme og fik hånden fuld af skærende glasstumper. Han kastede dem bort af den blødende hånd og styrtede videre uden at vide hvorhen. Det var som hans fødder mekanisk bar ham samme vej som forrige nat. Han standsede ved agent Falks tomme gård og udstrakte hånden efter klokkestrengen; men han tog den hastigt tilbage fra det kolde metal og gik videre. Han nærmede sig kirken og åbnede nu mekanisk det brev, han havde modtaget. –

*"Efter Deres adfærd i går" – stod der – "kan hverken jeg eller min datter nogen sinde mere ønske at se Dem. – C.
H. Falk, agent."*

Han sønderrev brevet og skar tænder, medens han dødbleg tumlede ned i samme vinkælder, hvor han forrige dag havde truffet den lystige skolekammerat. Han satte sig på samme sted

som sidst og grublede over sin håbløse tilstand, medens han med kummerlig mine drak det lille glas vin, man havde sat for ham. "En ond ånd har åbnet mig et fortryllet feland" – mumlede han – "for at lade mig se derind og fortvivle udenfor, som en arm afsindig drømmer."

"Hænger du nu med hovedet igen, Christen Kirkelam!" – sagde en velkendt stemme tæt ved ham. Valman så op – lige foran ham sad Mathis med det fulde glas i hånden og nikkede. De var ene i skænkestuen. Valman gav sin selvforagt og sin fortvivlede stemning luft i en bitter selvanklagelse over hans karakterløshed og jammerlige eftergiven for enhver fristelse. Han forbandede sig selv og Mathis og den hele verden.

"Sladder!" – sagde Mathis og fyldte hans tomme glas – "Vil du vurdere dig selv og hele verden med tom hjerne og ørt hoved, inden du har fået livsånderne vakt på ny ved den sande spiritus supranaturalis? – Kalder du nu din begejstring en rus, en perial, en pisk, en blyhat, en donnert, en snitser, eller hvad alle de dumme øgenavne ellers hedder? – Forhåner du således det ædleste i din natur? Glemmer du, at det højeste liv er en evig salig rus, som aldrig kan bortsoves? Husk på Alexander den Store, min ven! Hvornår var han virkelig stor? Det var han kun, når han med det bekransede bæger i sin hånd gav al verdens konge- og krigerhæder døden og djævelen, medens han åbnede sine øjne for livets og åndens store verden i hans egen hjerne. Der så han ideen og satte sit liv til for den, som en helt og storartet martyr. Han drak sig ihjel som en fyldehund, siger de uindviede – og uindviet er ethvert asen, der ikke har mod til at trodse den fastende verdens dom, og sætte sit liv på ideen, med glasset i hånden, som Alexander den Store." Under denne tale

havde Mathis klinket med Valman, og de havde begge med latter udtømt deres glas.

"Dog, Fanden i vold med Alexander den Store!" – vedblev Mathis – "vi har selv lysende heroer i vor historie – husk på Odin, der drak sig til vismand og poet! – husk på den store nordiske konge, der druknede i mjødkarret! – husk på ham – hvad hed han nu! – ham, der i svimlende begejstring af gammelt øl søgte guddommen i fjeldkløften, der lukkede sig efter ham! – og står vor kristne tid heri tilbage for hedenskabet? – husk på en Peter den Store! drak han ikke som en svamp? – husk på de største genier! Hvorfra hentede de deres begejstring? Hvad var en Mozart – hvad var Wessel og Ewald blevet, hvis de ikke havde drukket? – og har du religion, min bro'er! – er du en ægte protestant, en rettroende lutheraner – kan du da glemme, hvad der har fundet dybest genklang i kristenheden af alt, hvad den store Luther har sagt: *Wer nicht liebt Wein, Weiber und Gesang, der bleibt ein Narr sein Leben lang!*" Dermed fyldte han glassene på ny og hældte nogle dråber deri af den lille flaske i vestelommen.

"Bravo, sataniske nar!" – sagde Valman – "du er tidlig i ånde på denne anden hellige pinsedag – du vil nok gøre mig gal igen som i går!"

"Gal, kammerat! lyksalig vil du sige. Har du nogensinde haft en lykkeligere dag i hele dit usle liv?"

"Jeg var lyksalig i min galskab – det er sandt – men min lykke var løgn og djævelsk blændværk," – sagde Valman med vild bitterhed. – "Den dejlige brud jeg drømte om, blev til en rynket heks, og min brudesal til din gamle mosters heksekøkken."

"Respekt for min moster! Hun er fra i dag salvet til dronning i vort nye rige, og deri skal du være kronprins! Drik, kammerat! Lad dem ikke fordunste, de velgørende naturånder, som vil åbne dig det lukkede paradys på ny og give dig umådelig rigdom og lykke!"

"Ha! Den rigdom kender jeg nu – dine lousid'orer ligger i rendestenen – de blev til flaskeskår i mine blødende fingre."

"Jammerlige prosaist!" – udbrød Mathis – "måler du ideens værdi efter dens lumpne materielle skikkelse i flovhedens øjne på fastende hjerte? – det er den største, den eneste synd, min brø'er! – denne udfalden af den æteriske verden. – Du er rig, min ven! du er den lykkeligste elsker – du er konge – du er kejser – du er alt hvad du vil – kast kun et blik herved i livets kilde – og du skal se det!" Med disse ord gjorde han nogle strygende håndbevægelser over det fyldte glas og satte det for Valman.

"Bort!" – sagde Valman og ville med afsky støde det fra sig; men næppe havde han kastet et blik i glasset, førend ligesom en uimodståelig magt krummede hans fingre derom. – "Jeg ser hende – ja, jeg ser hende!" – udbrød han og vedblev at stirre i glasset – "det er hendes blik – hendes smil – det er hendes sjæl, der dukker op og strømmer til mine læber, for at sammensmelte med mit inderste væsen." Med uimodståelig begærlighed drak han nu glasset ud til bunden. Mathis lo og fyldte det på ny. De nedsvælgede nu begge det ene glas efter det andet, og snart var de i samme overstadige stemning som forrige dag.

"Det er min bryllupsdag!" – råbte Valman til sidst – "bruden venter – kom, min tro ven! Du skal se min lykke! Vi skal følges

ad i liv og død som fostbrødre!" – Med disse ord ravede han ud af døren med Mathis under armen. Inden de var helt ude af vinhuset, blev de nu dog grebet af politiet og, trods alle indvendinger, ført til politikammeret, som anklagede for bedrageri med falske guldmønter, og Mathis tillige for anvendelse af farlige narkotiske midler ved hans magiske aftenforestillinger. Hans amanuensis, som man også havde været på spor efter, var flygtet.

Efter et foreløbigt forhør, som dog deres berusede tilstand gjorde hensigtsløst, blev de begge indtil videre satte i varetægtsfængsel. Næste dag var de imidlertid brudt ud af fængslet og sporløst forsvundet. På samme tid savnedes på hospitalet den gamle gangkone Marthe, der så fortræffeligt havde forstået at tilberede skeletter for de kirurgiske kandidater.

Tyve år efter hine pinsedage blev denne smukke forårsfest højtideligholdt i Jægersborg Dyrehave af en familie, hvori navnet Christen Valman ikke var forglemt. Familien bestod af en gammel herre og et midaldrende ægtepar, med deres to unge smukke døtre, tilligemed en ung købmand og en juridisk kandidat, som hørte til husets venner og døtrenes vel anskrevne tilbedere. Den gamle herre var de to unge pigers bedstefader, en lille tør mand, der gik gammeldags klædt med høje støvleskafter udenover benklæderne og en fin blå kjole med spencer af samme farve. Han bar en grå castorhat og støttede sig til en guldknappet spanskrørsstok. Det var den rige, nu 80årige agent Falk. Ægteparret var hans svigersøn, grosserer Knudsen, og den i sin ungdom så smukke Amalia Falk, der

endnu, som den aldrende fru Knudsen, havde bevaret en stor del af sin skønhed, men var påfaldende bleg. Denne bleghed, der for resten ikke klædte hende ilde, ansås for følgen af en nervefeber, hun for 20 år siden havde gennemgået, og muligvis af en magnetisk kur, der ved samme havde været anvendt, eller – hvad nogle læger påstod – var hin bleghed bevirket ved en narkotisk dunst, hun havde indåndet i et såkaldt magisk kabinet, som hun med sin fader havde besøgt, og hvorefter hun havde fået et farligt tilbagefald til den ved magnetismen standsede nervefeber. Lige derefter var hun blevet gift med sin fætter, Christian Knudsen, som havde været hendes første bejler og – hvad alle troede – lykkelige elsker, men som hun under sin sygdom og et helt år derefter syntes aldeles at have glemt. Man havde engang villet vide, at hun i hin mellemtid havde været hemmelig forelsket i den unge læge, der havde magnetiseret hende, men som var et udsvævende menneske, der forfaldt til drik og var forsvundet med en omrejsende gøgler. At det virkelig forholdt sig således, var både hendes fader og hendes ægtemand bekendt. Kun for dem havde hun åbenbaret, hvad hun selv anså for en ubegribelig sindsforvildelse, medens hun dog altid med en vis vemod og med dyb medlidenhed tænkte på hin unge vakre læge, som hun sidste gang havde set, da hun i en forunderlig bevæget tilstand blev fulgt til vogns af ham, efter hint besøg med hendes fader i det magiske kabinet.

I de sidste 19 år havde hun, indtil for kort siden, levet et lykkeligt familieliv. Men otte dage før denne pinsefest havde hun haft den store sorg at miste sin eneste søn. Han var hendes ældste og kæreste barn. Han var allerede student og over 17 år

gammel; han var pludselig død af et nerveslag, dagen efter et lystigt gilde, hvori han havde ophidset sig ved hede vine, og hvorfra han var blevet bragt i en aldeles bevidstløs tilstand. Denne hendes eneste søn havde allerede fra sin fødsel haft en mærkelig lighed med hin unge forsvundne læge, som hun så ofte med vemodsfuld medynk havde tænkt på. Efter hvad hun straks efter hans fødsel i et sygeligt øjeblik havde ønsket, var drengen blevet døbt med navnet Christen Valman, hvilket man dog senere højlig havde fortrudt, da det havde vakt opsigt og givet anledning til bysnak om hendes forhold til den forløbne magnetisør. Det unge menneske havde været fortrinlig begavet, men besynderlig nervesvag. Enhver nydelse af spirituøse drikke havde altid været ham på det strengeste forbudt af lægerne; men det var kun med den største selvovertindelse at han havde været i stand til at bekæmpe sin heftige tilbøjelighed netop i denne retning. Hans første betydelige overskridelse af hint afholdenhedsforbud var blevet hans død. Såvel faderen, som bedstefaderen, havde trøstet sig med, at det unge menneske, hvis han havde levet længere, dog vist enten var gået fra forstanden, eller havde styrtet sig ind i en eller anden lidenskabelig forvildelse. Der var nemlig en forunderlig pirrelighed i hans hele nervesystem og en lyst til overdrivelse i alt, hvad han tænkte eller foretog sig, der ofte havde ængstet hans venner. Det var dagen efter hans begravelse, den gamle bedstefader havde foranstaltet denne udflugt i den nysudsprungne skov. Det skulle ikke være nogen munter lysttur, men en stille sindsforfriskelse for dem alle.

"Så sommervarm en pinsetid kan jeg ikke erindre" – sagde agenten og kom sukker i sin te, medens han satte tobakspiben

fra sig i græsset.

"Jo, for 20 år siden" – sagde Amalia og en let farve fo'r over hendes hvide kinder.

"Rigtigt, da jeg havde købt lyststedet ved Strandvejen" – sagde den gamle – "men det var dog et kedeligt år; du var hvert øjeblik syg – og havde jo nær gjort mig gal med dine griller."

"Lad os ikke tænke derpå!" – afbrød svigersønnen ham og bragte snart en anden samtale i gang.

De unge mennesker kom nu fra en spadseretur i skoven og så alle ud som en stille lyksalighed havde blandet sig med deres vemod, medens de iagttog den stilhed, som passede til familiens sørgedragt og forældrenes stemning. Under en ofte standsende underholdning gik den smukke forårsaften hen i det grønne. Man kørte silde ad flere omveje tilbage, og, ved en fejltagelse af den noget berusede kusk, kom man henved midnat forbi Assistenskirkegården. Faderen og bedstefaderen mærkede det for sildigt til at forhindre det, og bestræbte sig for at få Amalia til at se til venstre side, for at hun ikke skulle kende stedet, hvor sønnens grav nu stod med de friske blomsterkranse. Det var temmelig mørkt, og de troede, det var lykkedes at aflede Amalias opmærksomhed fra kirkegårdsmuren. Hun sad tavs og stille i vognen, men da de kørte forbi den store gitterport, havde de hørt på hendes suk, at hun kendte stedet. Hvad der havde vakt hendes opmærksomhed, var glimtet ligesom af et lys eller en lygte langt borte på kirkegården. Næppe var de kommet forbi gitterporten, førend hun forlangte, der skulle standses. Kirkegårdsporten stod på klem – påstod hun – der var mennesker tilstede, og hun ville se, om det ikke var nogen, der tog blomsterne fra graven.

Det var just en uskik, hvorover der i den sidste tid ofte havde været klaget. Efter mange forestillinger mod dette indfald, sprang hendes mand alene ud af vognen og befalede kusken at køre til: Han skulle snart indhente dem til fods – han ville kun gøre graveren opmærksom på lyset derinde og spørge ham om hvad det havde at betyde.

Vognen rullede nu af sted og den stærke, noget heftige mand gik med hastige skridt hen mod graverens bolig. Han fandt imidlertid alle døre lukkede og alle lys slukket. Han besluttede da selv at undersøge sagen. Kirkegårdsporten fandt han ganske rigtig på klem, og han skimtede endnu lyset langt borte mellem træerne. Uden betænkelighed styrede han sin gang derefter og standsede endelig i nærheden af det sted på kirkegården, hvor han dagen før med dyb rørelse havde stået ved sin søns åbne grav og set jordpåkastelsen. Den samme stemning greb ham nu atter, men blandede sig med den uhyggelige forestilling, at han nu her skulle træffe mennesker, der – for at tilegne sig nogle blomsterpotter af ringe værd – var frække nok til at forstyrre denne gravens simple prydelser. Han gik med sagte skridt nærmere mellem de tætte buske af takstrær og de nedhængende sørgepile, hvorigennem hist og her et hvidt marmormonument skinnede frem i det matte stjernelys og enkelte glimt af det lys, som han havde fulgt, men som ofte havde bevæget sig og var forsvundet. Endelig stod han under en hængeask, hvor han ubemærket var vidne til et optrin, som opfyldte ham med harm og rædsel.

Ved en åben grav stod en lille smudsig og pjaltet mand, med et ildrødt gennemfuret ansigt, som omflagredes af nogle totter sortegråt hår, og med en blændlygte i hånden, medens en

stengammel kvinde, ligeledes i den smudsigste pjalteklædning og med et fuldkomment hekseansigt, var i færd med at afklæde et lig, der lå ved siden af en sønderbrudt kiste. I nogen frastand stod en høj aldrende mand med en spade i hånden og drak af en lille blå flaske, medens han med hæst stemme nynnede nogle vers af en lystig drikkevis.

"Rap dig, Marthe!" – sagde manden med lygten – "det pusler i buskene, synes mig. – Er det levende mennesker, kommer vi sagtens kun i rasphuset – og det var dog en forsørgelse på en måde; men er det de døde, der vil have deres lagener tilbage, slipper vi ikke så nemt. – Det var ret, Christen Kirkelam! Syng nu som jeg sang for lig i vor skolegang! Det kan behøves ved dette hundeliv. Drik dog ikke mere, end du kan rende, hvis nogen kommer! En opstandelsesmand svirer kun om dagen."

"Er I snart færdige, I sataner?" – sagde manden med spaden – "hvad er det for en stakkel, I nu har fat på?"

"En smuk ungkarl" – svarede kællingen – "han har lyse hår, som du, da du stod for spejlet og gjorde vind i din brudgomskjole. Ser jeg ret, så ligner han dig på en prik. Der er plade på kistelåget, Mathis! – bræk den af, hvis den duer noget! – står der noget at læse?"

Manden med lygten lod dens lys falde på et sønderbrudt ligkistelåg. "Tin" – mumlede han – "forsølvet tin – det er ikke umagen værd at bryde af – men hvad ser jeg: *Christen Valman* står der – ja, på min sjæl, Christen Valman – det er dig, kammerat! – det er din ungdomsskikkelse, man har begravet – haha, det er i sin orden! død har du jo været længe nok – den unge smukke Christen Valman er jo for længe siden gået i hundene."

"Er I gale!" – råbte manden med spaden og fo'r hen imod liget som han betragtede ved lygtelyset – derpå styrtede han sig henover det med et skrig.

"Fordømte djævla! Plyndrer I de døde? – plyndrer I min søn!" – lød nu en kraftig røst tæt ved dem, og den forfærdede fader trådte frem. – I samme øjeblik var blændlygten blevet usynlig, og manden, som bar den, var forsvundet. – Med et hæsligt skrig flygtede også den gruelige kvinde; men i stjernelyset så faderen sin søns lig ligge nøgent og udplyndret ved den sønderbrudte ligkiste. – Et halvberuset menneske i den usleste betlerdragt lå hulkende over liget og syntes i afsindighed at tale til det.

"Er du virkelig Christen Valman?" – hviskede den berusede – "er du min døde ungdom og kærlighed? – skulle jeg her samles med dig igen! – ak, Amalia! – er du nu også død og begravet?"

"Nej, hun lever – min søns moder lever" – sagde faderen, der havde nærmet sig den afsindige og ikke tvivlede på, det jo måtte være den forsvundne ulykkelige Valman – "kom til dig selv, elendige! Det lig, du der har gravet op for at plyndre – var Amalia Falks og Christian Knudsens eneste søn, som til uværdig erindring om dig blev døbt Christen Valman og som gik i graven med dit ansigt og med giften af din natur i sit inderste."

"Altså dog Christen Valman!" – lallede den berusede – "altså dog mig selv – mit andet jeg – min åndelige søn – var du hans fader i kødets verden? ja så! – men jeg var hans fader i åndens store verden – og han er min! – se, der har jeg pantet derpå" – vedblev han og trak en ring af sin magre finger – "bring hende den tilbage! nu er det ægteskab forbi! – godnat, papa! – hils min magnetiske brud! – hils min æterånds-elskede! – Jeg er for

længe siden – gået i hundene. Gud velsigne *hende!*" Han rakte ringen fra sig og tumlede syngende bort mellem gravene. Men det var nu ingen vild drikkeviser, han sang – men med en stemme, der næsten klang smuk og som syntes at bæve af gråd, sang han en salmemelodi; det var et brudstykke af den gamle ligsalme, han i sin barndom så tit havde sunget blandt skoledrengene.

Næste morgen fandtes der på Assistenskirkegården et dødt menneske, der så ud som en betler og i hvem man genkendte den for 20 år siden forsvundne kirurgiske kandidat Valman. På grosserer Knudsens angivelse blev der foretaget en streng undersøgelse angående ligplyndringen. En hel bande ligplyndrere blev opdaget og straffet; dog den berygtede dr. Mathis Frantsen og hans moster var flygtet med et skib til England. Der skal de nogle år efter være blevet hængt blandt en opdaget bande af de såkaldte opstandelsesfolk, der skaffer lig til anatomerne.

Der beredtes en familiefest i grosserer Knudsens hus ved midsommertid. Den ældste datters bryllup skulle fejres og den yngstes forlovelse med det samme erklæres. Hjertesagen havde allerede hemmeligt været afgjort mellem de unge mennesker på hin stille skovtur i pinsen; men først nu havde begge de lykkelige elskere opnået en stilling, hvori der kunne tænkes på et selvstændigt familieliv.

Alle glædede sig til denne dobbelte fest i familien. Amalia smilede også med inderlighed, når talen var derom og når hun så glæden i de andres ansigter; men selv led hun stille, og hendes besynderlige bleghed syntes at tiltage. Hendes mand

havde skjult for hende, hvad han sidste pinsenat havde været vidne til på Assistenskirkegården. Rygtet om de opdagede ligplyndrere og den som død genkendte kandidat Valman, havde man ligeledes holdt skjult for hende. Da hun nogle dage efter pinsefesten besøgte sin søns grav, havde hun fundet den bestrøet med frisk sand og prydet med endnu flere blomster, end på begravelsesdagen. Ved siden af den havde hun bemærket en anden, nylig opkastet grav, der næsten ligeså omhyggeligt var prydet med pinseliljer og andre forårsblomster. Den var ikke betegnet med noget mindesmærke eller navn, men af de blomster, hun havde medbragt til sønnens grav, havde hun dog uvilkårligt henlagt en på den fremmedes grav, der i dødens stille land var blevet hendes kære Christen Valmans nabo.

Dagen før den længe forberedte familiefest gik Amalia om i alle værelser for at efterse, om alt var så rent og pynteligt, som hun ønskede det. Hun opdagede en plet på en af de nylig polerede ruder. Hun gik ind i sin mands værelse for at finde en gammel avis til at afgnide denne plet med. Da hendes mand en halv time derefter kom hjem og trådte ind i sit værelse, så han med forskrækkelse sin kone ligge dødbleg og bevidstløs på sofaen, med en avis ved siden. Han greb bladet og så med skræk, at det indeholdt en udførlig beretning om hvad han havde anmeldt for øvrigheden angående hint natlige optrin og alt, hvad der senere om denne sag var oplyst. Nu opslog Amalia sine øjne, og en tårestrøm gav hendes smerte luft. Den kærlige ægtemand betroede hende straks alt, hvad han hidtil af omhu for hende havde fordulgt. Da hun hørte, at det var Valmans grav, hun selv, uden at kende den, havde lagt en blomst på,

bevægede det hende inderligt, og da hun nu betragtede den velbekendte, længe savnede ring, hendes mand havde modtaget til hende, var det som om en tung sten faldt fra hendes hjerte.

"Det var da ingen drøm!" – sagde hun og lagde ringen på bordet – "ham har jeg virkelig givet den – han har båret den i al sin nød og al sin forvildelse til hans sidste time – han har sendt mig den tilbage, uden had og bitterhed – den sidste lyd, du hørte fra hans læber, var en from forsonende salmetone. Gud ske lov! Nu er gåden løst, som jeg i 20 år har grublet på – nu er der fred i min sjæl. Gud vil være ham og os alle en forbarmende dommer for hans evige kærligheds skyld!"

Fra den time kom den naturlige farve tilbage på Amalias kinder. Det var som den gift, hun engang havde indåndet, nu var fordunstet. Hun var en lykkelig hustru og moder. Familiefesten den følgende dag blev ikke fordunklet af nogen skygge fra en forsvunden uhyggelig fortid.

Christen Bloks ungdomstreger

I

I den lille jyske købstad *** var der i året 182- bygget et nyt arresthus. Det gamle var så skrøbeligt, at fangerne bestandigt brød ud deraf, og det kunne borgmesteren ikke lide, undtagen når det undertiden – som man ville vide – skete med hans vilje og var ligeså lidt til skade for ham selv, som for en stakkels fange. Det påstod man havde været tilfældet med en forfulgt ven af ham, der var en meget "pæn mand" og kun var løbet bort med en kasse. Det nye arresthus var indrettet efter de skønneste mønstre for straffeanstalter og så snildt, at kancelliråden (som borgmesteren udelukkende kaldtes) fra sit eget hus selv kunne våge over de farligste fanger og udspejle deres hemmeligheder. Ingen skulle heller nu let undvige uden hans vidende og vilje. Den unge mestersvend fra hovedstaden, Christen Blok, der, som murpolerer og betroet konduktør, havde opført bygningen, havde forud måtte love at hemmeligholde enhver indretning ved fængslerne, som kancelliråden selv havde fundet på eller skyldte sit "yndlingsstudium af fængselsvidenskaben", som han plejede at sige.

Mellem hin unge mand og borgmesteren, der tillige var byfoged og byskriver, var der imidlertid opstået nogle tvistigheder, som endnu mere næredes derved, at arkitekten hele sommeren havde boet hos den gamle murermeister Falk, som borgmesteren havde et horn i siden på, og som på sin side heller ikke skånede sin høje øvrighed. Den lidt vel latterlige og heftige gamle havde mistet alt offentligt arbejde, havde måttet

afskedige både svende og drenge og var kommet i armod siden han, uden vidner, han kunne lide på, havde rejst en klage, der stillede borgmesterens samvittighedsfulde embedsførelse i tvivlsomt lys.

Mester Falk var ellers en ligeså godmodig som munter mand. Han havde været enkemand i femten år og havde en eneste datter. Han havde aldrig levet fornøjeligere dage, end den hele sidste sommer, medens han daglig havde leet sig til hoste og gråd i Christen Bloks selskab og taget del i alle de unge svendes gilder, hvori denne deres flinke formand, som mestersvend i de lystige brødræs laug, havde holdt overgivne bordtaler og udbragt de snurrigste skåler for byens øvrighed og alle tidens heroer. Denne lykkelige sommer var nu forbi. Bygningen var færdig og afleveret. Mestersvenden havde snøret sin ransel og stod klar til at vandre udenlands for om to år at komme hjem som "en virkelig kunstner med kvart-europæisk berømmelse", efter hvad han med ironisk mine, men med hemmelig alvor, havde ytret.

I en tarvelig, lav stue i det ældste og fattigste hus i byen sad den gamle mester Falk nu en morgen ved kaffebordet. Den lille trinde Sophie stod ved faderens side og klappede hans grå lokker. Det nydelige, noget skælmske ansigt så ganske forgrædt ud. Lige for dem stod Christen Blok i en blå lærreds bluse, med ransel på den stærke ryg og med stok og kasket i den venstre hånd. Hans friske, ungdommelige kæmpeskikkelse nåede næsten til bjælken. Det gulbrune hår krusede sig trodsigt om hans brede pande. I hans blå øjne tindrede en tilbagetrængt følelse gennem et kraftigt, næsten overmodigt udtryk af ungdommelig frimodighed og karskhed.

"Nu farvel da, Christen Galfrans!" – sagde den gamle og rystede hans højre hånd, idet han rejste sig og væltede den tømte kaffekedel, som Sophie glemte at tage op igen, medens hendes øjne og tanker dvælede ved den levende genstand for hendes opmærksomhed. "Vor Herre være din formynder og bevare din gode forstand både her og hist!" – vedblev den gamle, og øjnene begyndte at løbe i vand på ham ved tanken om den anden verden, som dog kun det mekanisk undslupne ord "hist" havde bragt ham ind på; men han tilføjede hastigt med et muntert smil: – "Bær dig snildt ad, mener jeg, både her hos vor forlorne borgmester, hvis du endelig endnu en gang vil i kast med ham, og blandt alle andre narre og slyngler, du træffer udenlands! – Gid du var vel ude af byen for det første! Vil du for resten have min velsignelse med, skal du få den!"

"Ja vist vil jeg så, gamle!" – svarede den unge svend – "og det helst i dobbelt mål!" Med disse ord greb han rask den unge piges hånd, der just gjorde en bevægelse med fligen af sit hvide forklæde til sine øjne. – "Hvem kan vide hvad det kan være godt for, både blandt de smukke piger udenlands og når jeg kommer tilbage og Sophie er blevet en rigtig voksen og forstandig pige, der ved hvad hun vil og kan skønne?"

Den unge pige så på ham med sine store brune øjne. Hun så et selvtillidsfuldt smil om hans mund og den mine af trodsig viljekraft, der så ofte trådte frem i hans åbne, dristige ansigt. Hun blev pludselig blussende rød helt ned på halsen og ville heftigt drage sin hånd ud af hans; men han holdt den fast.

"Nå, Gud velsigne jer da, børn!" – sagde den gamle med bevæget stemme, men standsede forbavset, da hans velsignelse ledsagedes af et lydeligt klask på Christen Bloks skæggede kind.

Det kom fra Sophies venstre hånd, som hun kun havde fri, medens den højre var i den kæmpestærke svends magt.

"Slip mig, hr. Blok!" – sagde hun med en vrede, der klædte hende nydeligt – "og skynd Dem af sted til de smukke piger udenlands! Jeg er ganske rigtigt et uforstandigt barn, der kan græde over ingenting og – blive vred på Dem for lige så lidt" – tilføjede hun mildere. – "De skulle heller ikke være så vis på" –

"Hvorpå? lille Sophie!" – udbrød han, da hun standsede, og han drog hende nærmere til sig. – "Giv mig kun så mange lussinger, som din lille nette hånd er i stand til! Men sig mig blot, hvad jeg ikke må være så vis på!"

"Det siger jeg nu ikke! Slip mig! Jeg kan ikke udstå Dem. De klemmer jo hånden af mig. De er jo så stærk, at alting må gå i stykker, hvad De rører ved" –

"Det må ikke hjælpe! Du holder nok, lille Sophie! – der er gode krummer i dig – og jeg må sige dig et trofast og oprigtigt farvel for hele to år." Dermed bøjede han sit hoved så nær mod hendes, at hans læber berørte hendes kind; men han følte i det samme et knappenåls-stik i armen. Han lo og hævnede sig på øjeblikket ved at trykke hende et virkeligt og ret hjerteligt kys lige på den friske kirsebærmund. – Med et spring var han ude af døren inden Sophie ret vidste, om hun græd af vrede over hans uforskammethed eller af sorg over hans bortrejse.

"Det afskyelige menneske!" – udbrød hun og gned sin mund ivrigt med forklædet – "jeg skal aldrig mere forsvare ham, når alle andre siger, han er vild og selvrådig og tror, han kan gøre alt, hvad han vil."

"Så du kan virkelig slet ikke udstå ham? Sophie!" – spurgte den gamle – "Se! se! det ville jeg dog have bandet på. – Sig mig

kun en ting, mit barn! Var det allerførste gang, han således var uforskammet og kyssede dig med vold og magt?"

"Ja vist var det, fader! Det kan du da nok vide. Kun en eneste gang har han på en måde ligesom kysset mig før – det bliver på søndag atten uger siden – men det var ganske anderledes da var han alvorlig og så velsignet og rar ud – det var på min konfirmationsdag, da jeg kom fra kirken; men det var kun på panden" – tilføjede hun med et suk.

"Ja så! sukker hun nu over, at det ikke var på munden?" – mumlede den gamle ved sig selv og smålo. "Nå, giv dig tilfreds, mit barn!" vedblev han højt – "nu er du jo fri for ham i lang tid. Hvad vil du sukke eller græde for, siden du dog slet ikke kan udstå ham?"

"Ja, deri har du ret, fader! Det var også kun i dag, jeg var så tosset. Det gjorde mig dog ondt, han skulle rejse. Men så skulle jeg blive vred og te mig så uartig. Hvad må han dog ikke tænke om mig?"

"Bah! lad ham tænke hvad han vil, mit barn! Meget ondt er det ikke – det tør jeg love dig for. Ser du ham igen en gang i verden, skal du se, han bærer intet nag til dig for den lille ørefigen."

"Men jeg stak ham med en lang knappenål, fader!"

"Ja så! Derfor rendte han vel så gesvindt, som han skulle til doktoren og få plaster på. – Nå ja! det stik forvinder han vel også om et par år. – Render han nu kun ingen værre staver i sig inden han kommer ud af byen! Du hørte jo nok, han havde noget nyt galskab for med borgmesteren?"

"Nej, fader! Jeg hørte slet ikke efter. – Jeg tænkte kun på, hvor her nu vil blive øde og tomt ... for dig" –

"Men for dig vel slet ikke?"

"Oh! Jeg skal nu jo ud blandt fremmede, så snart jeg kan få en kondition – men så sidder du her ganske ene."

"Slemmt nok, mit barn! men det kan nu ikke være anderledes. Vor herre har givet mig et let og lystigt sind, og det slår jeg mig nok igennem med, trods alle finter af denne kancelliråd. Alt arbejde har han dog ikke kunnet tage fra mig, og jeg vil hverken bytte lykke eller samvittighed med ham, hvor knapt jeg så får det. Har Christen Blok set rigtigt i de papirer, han har forputtet, kan nok noget komme for dagen en gang af hvad man så længe har hvisket om. Men for at fange ræve, må man nok selv være en halv ræv, og det er Christen Blok lige så lidt som jeg. Hvad han har betroet mig, må du tie stille med, hvis du har hørt en tøddel deraf – det kan styrte ham i stor ulykke. Jeg vil dog se, jeg får givet ham en advarsel endnu, inden han pirrer mere op i den bremserede."

Dermed skyndte den gamle sig ud af døren. Sophie tog kaffekedlen op og gik med urolige tanker til sit arbejde.

Borgmesteren stod i fuld uniform foran et stort spejl i sin dagligstue og holdt generalprøve på den patetiske del af en tale, han samme dag ville holde til højtidelig indvielse af den nye fængselsbygning. Han førte en person, der syntes at føle sig skabt til at "repræsentere den allerhøjeste," som han selv gerne udtrykte sig. Han var noget under middelhøjde, når han sad, men fulde tre alen, når han stod oprejst. Han var endnu i sine bedste år, ikke meget over de fyrretyve. Et par briller med guldstænger hvilede på hans lange, næsten gennemsigtige næse og gav hans stikkende grå øjne deres glans. Han bar et

glinsende sort hovedhår med omhyggeligt ordnede krøller, der syntes nylig forskrevet fra hovedstaden. Den rosenrøde farve på hans noget fremstående kindben og hans glinsende hvide tænder, der meget kom til syne, bar ligeledes kunstens umiskendelige præg. Det samme – påstod begge byens skræddere – var tilfældet med de fyldigere dele i hans ellers lidt for skarpe benbygning. Til dels med hensyn herpå og måske med bihensyn til den store formue, han havde sat over styr, og den strenge moralitet, han med tvivlsom ret gav sig mine af, havde Christen Blok en gang i en overgiven bordtale på svendenes herberg kaldt ham "den *forlorne* borgmester" og udviklet, hvorledes dette fremmede ord dog havde hjemmel hos os, i dobbelt betydning, både i hellig og profan tale, enten man tænkte på den forlorne søn eller på forloren skildpadde. Denne ubesindige tale, der var kommet borgmesteren for øre, havde gjort ham til den unge svends uforsonlige fjende.

Ingen til guddom udråbt kejser var imidlertid mere inderlig fornøjet med sig selv, end "kancelliråden." Måtte han også hemmeligt behjælpe sig med en del "forlorne" sager, hvortil somme også henregnede den samvittighed, han idelig talte så opløftende om, var dog en ting aldeles ægte hos ham – det var denne følelse af eget værd og sand fortjeneste, der altid følger den rette storhed. Den bevidsthed kunne ingen berøve ham, at som han her stod for det ubedragelige spejl, tog han sig prægtig og ærefrygtbydende ud. Med billedet af sin mærkelige personlighed for øje, følte han sig også grebet så stærkt af de understregne steder i sin tale, at han standsede og tog sine briller af, for at trykke silketørklædet, han nylig havde svinget i sin hånd, med forsigtighed mod sine øjne, uden at berøre de

røde kinder. Derpå kastede han et roligt sejrherreblik på sine to eneste tilhørerinder, som sad i sofaen ved et sybord, og i hvis miner han troede at læse dyb beundring og inderlig rørelse. Den ene var en overordentlig fyldig, men dog let bevægelig ældre dame, fru kancellirådinden. Hun så altid op til ham som til en guddom undtagen når der var nogen bestemt forskel i deres anskuelser. Den anden var en smuk nittenårig pige, frøken Emilie Strøm, der, som borgmesterens anbettede myndling, på mange måder var bundet til hans hus. Fruen græd virkelig og betragtede sin ægtemand med beundring. Emilies øjne syntes også fugtige, og hendes kinder var blussende røde, men af en anstrengelse, som hun listelig havde skjult bag sin syramme.

"Nå, hvad synes dig, min himmelske Concordia! vil det gøre virkning?" spurgte kancelliråden sin frue med ømhed og beskeden selvfølelse. – "Jeg er vel ikke ganske ung længere, men jeg tror dog, når det kommer an på liv og følelse og moralsk værdighed –"

"Ak! du er jo altid sød, min engel!" svarede fruen – "men i den kjole og med sådanne talemåder må du kunne smelte stene. Kun en ting vil jeg gøre dig opmærksom på, min engel!" tilføjede hun med dæmpet stemme, idet hun rejste sig og lagde hovedet kælent til hans øre: – "Jeg sidder, for Gud, altid med livet i hænderne, når jeg tænker på, at du kunne tabe nogen ting, når du bevæger dig så forskrækkelig stærkt både med hoved og ben" –

"Slidder, sladder, min bedste!" hviskede han ærgerligt og blinkede. – "De nye briller sidder nok fast!" sagde han højt "lad det være min sag, min bedste!" Derpå vendte han sig hastigt til

Emilie: "Nå, hvad siger De? frøken strøm! De er for æstetisk dannet til at tænke på andet end ånden i en tale."

"Du er en tølper, min engel!" – hviskede fru en temmelig højt og satte sig så fast i sofaen, at den knagede.

"De ser den tilstand, Deres begejstring har sat os begge i" – sagde den unge frøken med usikker stemme og skjulte sit ansigt halvt med sit lommeterklæde. – "Jeg er kun bange for en ting" – vedblev hun og hostede – "jeg sidder også med livet i hænderne, når jeg tænker på" –

"Nå, hvorpå da? hvorpå? frøken!" – spurgte kancelliråden uroligt og studsede.

"Alle byens damer er jo også indbudt," – vedblev hun – "det går aldrig godt" –

"Er der noget galt ved mig – nogen uorden i min påklædning?" sagde kancelliråden ængstet og beså sig i spejlet – "jeg ser dog intet – hvad mener De? for Himlens skyld" –

"Jeg mener Deres hentydning til den hemmelige ret og det grueligt smukke sted om samvittigheden og retfærdigheden med det blødende hjerte – det er alt for rørende – damerne vil få ondt – smedens kone besvimer bestemt. – Jeg ved hvor sort det blev for mine øjne." –

"Det er gode tegn – lad kun et par damer få ondt! Det skal jeg aldrig lade mig forstyrre af" – sagde kancelliråden med lettet hjerte og et selvtilfreds smil: – "I den patetiske del af en tale, skal jeg have den ære at sige Dem, bør man røre og selv være rørt – hedder det hos Hugo Blair – her måtte jeg jo gribe den rystende tanke om frihedens tab for den brødefulde – jeg måtte dvæle ved den nye, prægtige opfindelse med de enlige fængsler, hvor ingen må tale til fangen, hvor ingen lyd høres, hvor intet

lys skimtes, hvor samvittigheden sidder ene i mørket hos den skyldige, som i den hemmelige rets inderste lønkamre, medens retfærdigheden selv med blødende hjerte må nægte ham et glimt af sol og måne og de himmelske stjerner! – det sted var det vist, De mente – ikke sandt? – ja, himmelske stjerner! gør godt – ikke sandt? det vil røre!"

"Ganske forfærdeligt! Men ved det sted synes mig kun, De selv burde blive bleg – det må De endelig ikke glemme! – står det ikke også hos Hugo Blair? Dog, sig mig kun, hr. kancelliråd! Hvorfor skal vi egentlig være så rørte over den nye fængselsbygning?" – spurgte Emilie nu med munter stemme og tog tørklædet helt fra sit smukke, livlige ansigt – "og hvorfor skal et nyt arresthus indvies ligesom en kirke eller et domhus?"

"Hvorfor?" – udbrød borgmesteren med værdighed – "derom burde intet ædelt og fintfølende hjerte kunne spørge. – Bør en repræsentant for retfærdigheden og sædeligheden og den borgerlige orden i en stad" – her lagde han hånden med den hvide handske på sit bryst – "bør en øvrighedsperson, som repræsenterer den højeste magt og den allerhøjestes person" – her opløftede han sit hoved og indtog en majestætisk stilling – "bør en sådan mand lade nogen lejlighed gå forbi til at fremme statens moralske øjemed – til at vække de slumrende samvittigheder og virke forædlende på ånd og hjerte? – Det Satans menneske, hvad vil han nu her?" – afbrød han sig ærgerligt, da døren i det samme gik op og Christen Blok trådte ind med ransel og stok, som rejsende håndværker, men med en students frimodige væsen. "Hvad vil han her? min kære!" – spurgte kancelliråden i fornem tone, uden at gengælde den unge mands raske og ligefremme hilsen. – "Med håndværkerne

taler jeg kun på kontoret – der træffer han altid min fuldmægtig."

"Han må have mig undskyldt, min allerkæreste!" – svarede Christen Blok i en parodierende tone. – "Jeg kan, som De hører, antage Deres høflighedsformer, hvis De ønsker det. – Jeg kommer ellers ikke som murersvend i dag, men som bygningskonduktør. Jeg ville aflægge bygherren mit afskedsbesøg, inden jeg rejser, og spørge om De er tilfreds med nr. 3 og med lurendrejer-indretningen."

"Jeg har ikke fundet mig beføjet til nogen udsættelse på bygningen og dens indretning" – sagde borgmesteren afbrydende – "jeg frabeder mig i øvrigt ytringer, som kun rå og udannede mennesker uden anstød kan høre. Så vidt jeg ved, er alting mellem os afgjort, og jeg ønsker en lykkelig svendevandring!"

"Meget forbunden!" – svarede Christen Blok med et artigt buk. – "for dog ikke at forsømme så skøn en lejlighed til at sørge for min højere dannelse ved en mester i så mange slags kunster, skal jeg nu først tage mig den frihed at bivåne hr. borgmesterens indvielse af denne bolig for skælme. Dersom man er tilfreds med gavtyvelokalet og dets forbindelse med borgmesterens hus og hjem, kan jeg vel vente at blive nævnt med berømmelse i Deres tale. Jeg skal også være betænkt på en lille gentale til hr. borgmesterens ære, med de klareste oplysninger om Deres Velbyrdigheds uegennyttighed, ubestikkeligbed og samvittighedsfuldhed, både ved materialernes anskaffelse og ved udbetaling af arbejdernes lønning."

Borgmesteren vaklede og skiftede farve på den ene kind, idet han fo'r med tørklædet til sin pande og tillige bragte en slem uorden i sit hår. "Hvad! raser han? Menneske!" – råbte han og stampede – "*han* vil tale? og om mig vil han formaste sig til at tale?"

"Ganske bestemt! Men kun om Deres dyder, som De jo hører"

–

"Jeg forbyder ham det – jeg forviser ham af byen – jeg arresterer ham, som en urostifter – som den, der har vovet at trodse og fornærme sin øvrighed – som en falsk anklager – som en mistænkelig person, der må have sat sig i besiddelse af ham uvedkommende papirer" –

"Haha! Papirer?" – udbrød Christen Blok og lo – "hvad tænker De på? hr. kancelliråd! hvad for papirer mener De? dog aldrig de raderede regninger, der lå på Deres arkivbord i går aftes, og som jeg på ingen måde måtte efterse? har De savnet dem, er det et stort tab. – Deres højre kind sørger allerede, og De får pludselig en grå lok midt i panden."

Kancelliråden vendte sig forvirret og kastede et blik i spejlet; han fo'r hastigt med tørklædet over hele ansigtet og strøg sig over panden. Derpå vendte han sig, lige farveløs på begge kinder, mod sin modstander og sagde med fatning og i en meget nedladende tone: "Jeg har måske fornærmet Dem, hr. Blok! ved at behandle Dem som simpel håndværker. Nu mærker jeg, De er en dannet ung mand, som forstår at spørge på en sindrig måde. De har troet at opdage nogen uoverensstemmelser – nogle afvigelser fra sædvanlig vedtægt – eller hvad det kan være – i disse bygningssager – og De vil påtage Dem at berigtige slige småting – mod en billig

godtgørelse – naturligvis!" – med disse ord fremtog han sin tegnebog – "De har måske de formentlige oplysninger hos Dem?"

"Om nu så var – så mener De?"

"Nå ja! hvad skulle jeg mene andet, end i det tilfælde mener jeg – at De vil være så artig at meddele mig de bevidste oplysninger til nærmere prøvelse, mod at jeg naturligvis gengælder Deres artighed ved et skønsomt bidrag til Deres kunstrejse" –

"Ja så! – det mener De, at De mener" – udbrød den unge mand med en høj latter; men i det samme havde borgmesteren grebet i en klokkestreng, og to håndfaste politibetjente trådte ind. "Jeg beklager meget, min kære Blok!" – sagde nu kancelliråden med en overlegen mine – "at jeg indtil videre må sætte Dem i varetægtsfængsel og fratage Dem de papirer, De taler om og som De umuligt på lovlig måde kan være kommet i besiddelse af." –

Ved synet af politibetjentene havde Christen Blok straks indtaget en fast stilling med ryggen mod væggen og gjorde mine til med sine velbekendte stærke arme at forsvare sin frihed. Fruen skreg og styrtede ud af stuen; men Emilie rejste sig og betragtede den unge, forvovne mand med stor deltagelse. Borgmesteren stod ved den halvt åbnede dør et godt stykke bag ved betjentene, der allerede havde løftet deres stokke.

"Sætter De Dem til modværge mod øvrigheden, gør De kun Dem selv ulykkelig, unge, ubesindige menneske!" – sagde kancelliråden i en mild, human tone. – "Udlevér øjeblikkelig de papirer, De må have taget fra mit arkiv!" – tilføjede han i en

myndig tone – "og følg rettens folk uden modstand! Så kan De måske i morgen være på fri fod igen, når sagen er undersøgt."

Christen Blok svarede med en lystig latter, idet han vendte sine lommer, hvori der kun fandtes et lommetørklæde og et par cigarer.

På borgmesterens vink styrtede nu dog begge politibetjente over ham på en gang; men ved et par armbevægelser af den stærke, unge mand trimlede de begge hen ad gulvet som et par vanter.

Emilie stod forskrækket ved dette optrin og var i begreb med at forlade stuen; men et blik i den unge mands åbne, muntre ansigt bragte hende til at blive. "Det er jo hans spøg alt sammen, hr. kancelliråd!" – sagde hun beroligende – "hr. Blok har jo selv vendt sine lommer! Hvad De vil arrestere ham for, er jo kun hans lommetørklæde og to uskyldige cigarer – lader De ham ikke gå fri herfra, må enhver jo tro, det er Dem selv, der har uret!"

"Det forstår De Dem ikke på, frøken! Jeg må bede Dem tie eller gå herfra!"

Emilie tav, men blev og så med stigende deltagelse på det unge, dristige menneske, der syntes at lege med den fare, der truede ham.

"Han er en farlig person" – vedblev borgmesteren ivrigt – "han har øvet vold i mit hus mod rettens betjente. Går han ikke godvilligt i arresten, skal det komme ham dyrt at stå!"

"Nu vel!" – sagde Christen Blok ligegyldigt og kastede sin stok fra sig – "for en forandrings skyld vil jeg også prøve *det*! Den, der bygger hundehuller for andre, bør selv først indvie dem. Nu forstår jeg den ophøjede ide med indvielsesfesten i

dag. Godt! Lad mig da komme i det værste hul, jeg har rakt hånd til at opmure!" – han nikkede selvtilfreds som over en tanke, der nu først blev ham klar. – "Kom, I tapre riddere af politistokken! luk mig ind på nr. 3, så kan borgmesteren rigtig få at vide hvad det duer til!"

"Vel! han skal få sin vilje!" – udbrød borgmesteren hastigt. – "Sæt ham på nr. 3, det mørke kammer, ved I, og lås godt for ham! Han sidder på simpel fangekost indtil videre!"

På disse borgmesterens ord nærmede de fortunlede betjente sig med nogen betænkelighed til den stærke, overmodige svend, der netop havde givet dem så ubehagelig en prøve på sine kæmpekræfter. Christen Blok nikkede nu dog muntert og fulgte dem nogle skridt hen mod døren. Her vendte han sig og hilste den unge frøken. "Jeg takker Dem af hjertet, frøken Strøm! fordi De ville tage Dem af mig!" – sagde han med hjertelighed "kommer den dag en gang, jeg kan give Dem en ærlig håndsækning til gengæld, skal det være mig en lyst og glæde. Undskyld den smule håndgribelighed, jeg her kom for skade at forurolige Dem med! Det var en dum streg, som jeg nu vil gøre bod for i det sorte hul. – Nu skal jeg ikke såre Deres beskedenhed, hr. kancelliråd! ved nogen lovtale i dag over Deres dyder" – tilføjede han med en ironisk hilsen for sin strenge dommer – "men hvad jeg har at fremføre til Deres berømmelse, forbeholder jeg mig til jeg står for overretten!" – Derpå gik han rask ud af døren med betjentene.

"Det fordømte menneske!" – mumlede borgmesteren og stampede forbitret – "det er den sorteste sjæl, der nogensinde har forgrebet sig på øvrigheden og spundet rænker op mod

retfærdigheden og dens lovlige håndhævere. Mod ham gælder det at være på sin post!"

"De kan tro, der er ikke en ond dråbe blod i ham, hr. kancelliråd!" – sagde Emilie og betragtede med opmærksomhed borgmesterens forstyrrede udseende og skarpe, urolige blik "men behandler De ham hårdt – ville jeg ikke være i Deres sted for alverden."

"Hvad? Hvorledes mener De?" – spurgte kancelliråden forskrækket.

"Han lader til at have slemme tanker om Dem" – vedblev hun – "og han ved nok besked om noget, som De måske kan have taget fejl i."

"Hm, hm!" – mumlede borgmesteren – "han er en skumler – et højst farligt menneske."

"Han er en ærlig fusentast" – vedblev Emilie med varme – "han kan falde på de forunderligste ting – hvad han anser for ret, kan han med største lystighed sætte livet ind på, og hvad han vil, det sætter han igennem med en uhyre hårdnakkethed, om det også kun er et overgivent indfald. For resten er han det godmodigste menneske af verden og, med al sin kantethed, en ærlig, oprigtig sjæl. Jeg kender ham fra den lille Sophie, som syer for mig. Han har boet længe hos hendes fader. Hun ser meget godt hans fejl; men hun ved ellers ikke alt det gode, hun vil sige om ham."

"Jeg ved nok, han står i komplot med det prakkerpak – han stikker hovedet sammen med den gamle grinebider – og datteren kan han vel sagtens forlokke."

"Han har været som en kær søn der i huset" – sagde Emilie – "det ved jeg bestemt. Det er fattige, men meget agtværdige folk,

både fader og datter; men De har ganske vist gjort den gamle uret, hr. kancelliråd!"

"Det kan De ikke dømme om, frøken!" – afbrød han hende harmfuldt. – "Den gamle slubbet! Han ligger som han har redet. Det var ham, der ville føre vidner mod min erkendte redelighed ved auktionen over denne min egen gård. Har man hørt magen!"

"Men faldt hammeren dog ikke virkelig lidt for hastigt på bordet ved den lejlighed?" – spurgte Emilie med et listigt blik. – "Jeg forstår mig rigtignok ikke det mindste på slige ting; men det siger ikke alene Sophie og hendes fader og hr. Blok" –

"Må jeg bede Dem forskåne mig for at høre tale om det pak!" – afbrød borgmesteren hende nu myndigt. – "Jeg finder det meget upassende, at De lader datteren af min åbenbare fjende sy for Dem. – Jeg forbyder hende for fremtiden at sætte fod over min dørtærskel. – Jeg finder det også højst upassende, at De vil blande dem i mine sager og forsvare denne skumler og forbryder. Det fordømte menneske har nu bragt mig rent ud af stemning til denne højtidelige handling – og papirerne – jeg har – dog aldrig glemt" – han fo'r pludselig med hånden til sin lomme, som grebet af en tanke, der forskrækkede ham.

"Jeg skal straks bringe Dem i højtidelig stemning igen!" – sagde Emilie og satte sig til pianofortet – "hvad siger De om denne majestætiske symfoni!" –

"Nej" – mumlede borgmesteren beroliget og holdt en nøgle i sin hånd – "tom trussel! – Det er umuligt!"

Medens Emilie nu spillede og kancelliråden med højtidelig mine grundede på sin tale og hemmeligt ordnede sit

forstyrrede udseende ved nogle små håndbevægelser foran spejlet, gik Christen Blok frem og tilbage i det nye, bælgmørke fængselskammer nr. 3, hvor der hverken var briks, bord eller sengested. Han gned sine hænder med megen tilfredshed, medens han hørte hvorledes der af slutteren blev låset og stænget for ham. Han havde opnået hvad han ønskede: Et uforstyrret ophold i dette fængsel, til han måske kunne få udført hvad han kun ufuldstændigt havde forberedt.

Dette til de groveste forbrydere bestemte fængsel grænsede umiddelbart op til arkivet i borgmesterens bolig og var efter hans hemmelige anordning forsynet med et skjult hul i den tykke brandmur, der var så stort, at et menneske til nød kunne bringes ind eller ud igennem det. Dette hul var lukket fra arkivet med en tyk jernlem, både med lås og skodde. Gennem en lille skjult åbning på jernlemmen kunne man fra arkivet høre enhver lyd i det mørke fængsel. Dagen tilforn havde borgmesteren selv prøvet denne indretning og fundet den fortræffelig, enten man ville udforske eller pludselig overraske en fange; at den også kunne tjene til at underhandle med en fange og hjælpe ham til flugt talte han intet om.

Til denne foranstaltning havde Christen Bloks lune og mekaniske færdighed imidlertid føjet en anden, som var borgmesteren ubekendt. Jernlemmen havde en dobbelt ramme i muren og kunne tilligemed den hele inderste ramme, med lukket lås og skodde, meget nemt inddrages i fængslet eller åbnes ved et tryk på en skjult fjeder. Over denne parodi på borgmesterens dilettantskab i fængselsbygningskunsten havde han moret sig meget. I den tykke fængselsmur havde han desuden indrettet et skjult gemmested, hvori han havde gemt

en fil, et brækjern, et langt reb og alt, hvad en ulykkelig fange kunne behøve til at undkomme. Den, der ved disse undvigelsesmidler skulle frelses, måtte ganske vist understøttes af en usandsynlig lykke eller en sjælden anelsesevne. Gemmet i muren var, ligesom den lønlige forbindelse med arkivet, så vel forvaret, at kun den, der var indviet i den hemmelige mekanisme derved, kunne åbne det. Lurehullet i jernlemmen ville dog snarere kunne opdages af en opmærksom fange, da en fin lysstråle kunne trænge derigennem fra vinduet i arkivet, hver gang klappen for det åbnedes; og denne klap kunne også åbnes fra fængslet. Den fange, der opdagede dette, måtte endnu bedre end hans belurere kunne benytte det og fra fængslet selv udspejle alt, hvad der foregik i arkivet, som ikke savnede det fornødne lys til helt at overskues fra det mørke fængsel. Ved at anstille forsøg herpå, var Christen Blok, under sit arbejde i fængselskammeret, selv kommet til kundskab om borgmesterens underslæb, som bygningsinspektør. De forfalskede regninger, som han også aftenen før ved deres sidste afregning havde set på arkivbordet, havde nu i tre timer ligget skjulte i dette hemmelige gemmested i fængselsmuren tillige med en del andre mistænkelige papirer, der lå i samme bunke på borgmesterens bord lige under jernlemmen og som Christen Blok denne morgen gennem hullet havde flyttet til dette sikre og hemmelige gemmested i fængselskammeret. Herfra havde han tænkt at kunne tage dem med sig inden han et par timer derefter afleverede bygningen; men deri var han blevet forhindret. At de indeholdt mere ulovligt end de

raderede regninger, havde han den stærkeste mistanke om, efter hvad han i sit skjul i største skynding havde bemærket.

Det første, han nu foretog sig, var at overbevise sig om, at der for øjeblikket ingen var tilstede i arkivet. Ved hjælp af et kemisk fyrstøj og en stump vokslys, som han havde i vestelommen, fik han kigget så meget i papirerne, at han så sin mistanke om borgmesterens uredelighed fuldkommen bekræftet. Men han måtte skynde sig at puste lyset ud, da han hørte døren til arkivet knirke. Han gemte papirerne i al hast på sit bryst og knappede godt til for dem. At han nu blev beluret kunne han formode; men ses kunne han umuligt i det mørke, hvori han befandt sig. "Lur nu kun, lurendrejer!" mumlede han og lagde sig på det hårde gulv. For at more sig, begyndte han derpå at synge alle de lystige viser, han kunne. Ved middagstid blev der ved en lille skruehylde på den tillukkede dør sat en tinskål ind til ham med den simple fangekost, han allerede vilkårligt var blevet dømt til. Han lod imidlertid den slette føde smage sig godt og råbte til slutteren om den store fest var forbi, og om der ikke var givet befaling til at bringe ham i forhør eller skifte opholdssted.

Herpå fik han dog intet svar. Mads Fangefoged havde allerede modtaget det nye straffereglement, hvorom borgmesteren nylig havde talt så rørende på vidneforhørssalen, og i fængslet nr. 3 måtte intet menneske tale til nogen fange.

Der var nu atter dødsstille omkring den enlige fange. Tiden begyndte at falde ham lang, og han var nær ved at fortryde sin villighed til at lade sig indelukke i dette mørke hul, i stedet for i varetægtsfængslet, som han selv havde indrettet så lyst og bekvemt som muligt, og som tilbød en smuk udsigt over mark

og skov. Den vilkårlighed, hvormed han allerede blev behandlet, kunne måske gå så vidt, at man lod ham sidde her i mørke, uden forhør eller lovlig behandling, i flere døgn – og om det nu blev til uger – eller måneder? Det løb ham koldt ned over ryggen ved denne tanke; men han trøstede sig med, at han i alt fald havde to udveje til at sætte sig i frihed. Han fløjtede en lystig vise, svøbte sig godt ind i sin bluse og faldt endelig i søvn på gulvet. Han lo i drømme og syntes, han løb om kap med borgmesteren og så ham tabe først hatten, så håret, så tænderne og endelig største delen af den øvrige krop tilligemed et vigtigt klædningsstykke, medens han råbte, at det var hans moralitet og hans ære. Idet Christen Bloks latter herover blev lidt skadefro, syntes han, at han selv pludselig faldt ned i en uendelig dyb brønd, hvor han blev til en stor fisk, og at Sophie trissede en spand ned i brønden for at fiske ham op, men – hvad der var det grueligste, for at lave fiskefrikadeller af ham til sin fader. Han vidste, at hun ikke genkendte ham og i al uskyldighed ville fange ham som en fisk. Han ville råbe og give sig til kende; men det var ham umuligt, fordi han var og blev en fisk. Han vidste, at han ikke kunne undgå at blive fanget, for hun havde allerede fanget ham på hendes konfirmationsdag. – Han vågnede ved en lyd, som han syntes virkelig kom fra en brøndtrisse; men snart opdagede han, at det var en stærk snorken i hans nærhed. Han rejste sig og lyttede. Den snorkende lyd kom fra arkivet. Han så derind gennem det lille hul i jernlemmen. Månelysset oplyste hele værelset. Man havde flyttet en feltseng derind, og, så vidt han kunne se, var det borgmesteren selv, der havde valgt dette sted til sit sovekammer.

Uden lang betænkning gav Christen Blok nu efter for sin ubændige hang til overgivne streger. Han åbnede hastigt gemmestedet i muren og fremtog det reb, der fandtes derinde. Han kiggede atter ind til sin nabo. Han så, der stod en karaffel og et stort stykke postej på bordet. Feltsengen, borgmesteren sov på, syntes ham meget indbydende, hvis den blot var ledig. Han trykte på den hemmelige fjeder, og jernlemmen åbnede sig. Et øjeblik derefter stod han ved den sovende borgmesters seng. I en håndevending havde han bundet ham et tørklæde om munden og rullet ham så tæt ind i sengetæppet, at han hverken kunne røre arme eller ben, hvorpå han med stor behændighed surrede ham så fast sammen med rebet som et svøbelsesbarn. Ved således at blive puslet af et par kæmpenæver, måtte nødvendigvis den stærkeste sover få øjnene op; men førend den forskrækkede borgmester kunne begribe hvad der var sket ham og af hvis hænder han så besynderligt blev tumlet, var han forvandlet til en levende mumie, der kun havde næsen og øjnene til sin rådighed.

"Undskyld, Deres Velbyrdighed!" – sagde Christen Blok – "men nu er det Deres sag at indvie den nye fængselsbygning helt og prøve fortræffeligheden af nr. 3." Dermed puttede han ham ind i det mørke fængsel og lukkede jernlemmen efter ham.

Christen Blok slog sig nu til ro og gned lystigt sine hænder. Han tog først rigelig erstatning for den magre fangekost ved at lade vinen og postejen vederfares den grundigste anerkendelse. Derpå strakte han sig veltilfreds på borgmesterens afkølede og puslede seng, hvor han sov prægtigt til den lyse morgen. Da han vågnede, var der allerede færdsel på gaden, og det varede noget inden han besindede sig på hvor han befandt sig. Han så nu

borgmesterens silkeslåbrok på stolen ved sin seng. Med en lystig latter sprang han op og tog den på. Derpå spurgte han ved lurehullet til hr. kancellirådens befindende og hvorledes han var tilfreds med nr. 3.

"Djæbleblændte menneske!" – mumlede borgmesteren næppe hørligt under mundklædet, som han nok havde fået skubbet noget løsere – "det skal komme ham dyrt at stå!"

"Når jeg nu ringer, så får jeg vel kaffe?" – spurgte Christen Blok. – "Jeg har sovet fortræffeligt. Det var en ypperlig portvin, her stod – og postejen var upåklagelig. Vejret er prægtigt i dag, hr. borgmester! Solen skinner så dejligt herind. Førend jeg rejser, vil jeg dog i al magelighed drikke kaffe i Deres slåbrok. Ret betænkt, så rejser jeg dog ikke så hovedkulds" – tilføjede han. – "Når Mads Slutter har bragt Dem frokost og hjulpet Dem ud, kan De endnu træffe mig her i arkivet – så kan vi ved en cigar tale nærmere om papirerne, De ved nok, og om Deres skjulte fortjenester, som jeg har så gode beviser for." –

"Fordømte satan!" mumlede den dæmpede stemme i nr. 3. Christen Blok hørte dog ikke mere på ham. Han havde tændt sig en cigar og åbnet vinduet til gaden. Der gik nogle murersvende forbi til deres arbejde; han hørte, de talte ivrigt om ham og pegede op til fængslet, som de lod til at have stor lyst til at rive ham ud af. Men på fortovet under fængslet gik en gammel mand og vred sine hænder, medens han af og til trampede harmfuldt i stenene. Det var gamle mester Falk, der nu netop kastede et lynende blik op til borgmesterens vinduer. Christen Blok stak hovedet ud af vinduet og gav ham et vink, den gamle kendte Blok i borgmesterens slåbrok. Han satte et højst forundret ansigt op og nærmede sig med dæmpet latter.

"Stille!" – hviskede Christen Blok og lagde fingeren på munden. Han forsikrede sig først om, at ingen bemærkede dem, og lod derpå den papirspakke, han havde ved sit bryst, glide ud af vinduet. "Forvar den skat vel til vi ses!" – hviskede han og lukkede vinduet så snart han havde set mester Falk slentre hen ad gaden med hænderne på sin ryg og med pakken i sin lomme. Nu trak han i en klokkestreng og satte sig ved arkivbordet med ryggen mod døren. Kort efter trådte en tjener ind med kaffe og hvedebrød på en bakke. Han satte bakken på bordet og spurgte om hr. kancelliråden ellers havde noget at befale.

Blok rystede på hovedet, uden at vende ansigtet mod ham, og indhyllede sig i en damp af cigarrøg. Tjeneren gik langsomt ud af døren og forundrede sig højligt over at se sin herre første gang i verden smøge tobak og bære en gulbrun paryk, der i høj grad lignede eget hår.

"Fortræffelig kaffe! hr. kancelliråd!" – råbte nu Christen Blok ind i fængslet. Kort efter hørte han larm derinde og så, der var lys.

"Ih! du barmhjertige samaritaner!" – lød Mads Fangefogeds snøvlende stemme – "hr. borgmester! hr. kancelliråd! Deres Velbyrdighed selv og svøbt som et pattebarn og bundet med reb som en anden simpel kæltring!" –

"For Satan! Hjælp mig og hold mund!" – afbrød borgmesteren ham og lod nu til at have fået tørklædet helt fra munden.

"Ih! du retfærdige dommer i Israel!" – udbrød atter Mads Fangefoged – "hvor er borgmesterens hår? hvor er tænderne? og hvor er de rigtige ben?"

"Hold mund! – for Satan! og skaf mig mine klæder!"

"Men hvem har forbyttet borgmesteren? – og hvor er han, den anden gavtyv, den rigtige fange?"

"Derinde!" – råbte borgmesteren. – "Det er himmelskrigende! – han har brudt ind til mig – taget mig ud af min seng – puttet mig herind i dette Helvedes hul – udplyndret mig – sovet i min seng og nu drikker han min kaffe, det uhyre!"

"Umuligt, herre!" – råbte Mads – "her er intet brud på muren – det må være trolddom og djævelskab" –

"Hullet – det fordømte hul – dit asen!"

"Men her er jo intet hul" –

"Lige meget! – det kommer ikke dig ved! – men afsted! Hent mig mine klæder! siger jeg, og – hør!"

Mere hørte Christen Blok ikke af hvad der taltes. Der blev nu hvasket ganske sagte. Lyset blev slukket, og snart var der aldeles dødsstille i det mørke fængselskammer. Christen Blok begyndte nu alligevel at overveje sin stilling. Kort efter så han med nogen betænkelighed, at huset var omringet af mennesker. – Folk stimlede sammen på gaden, som der var ildebrand.

"Indbrud! – røveri! – et galt menneske!" – mumlede den ene til den anden. – "Borgmesteren myrdet!" – sagde nogle – "og ganske forskrækkeligt!" – tilføjede andre – "hår og kød er rent af ham – han er i en elendig tilstand" –

"Huden skal han dog have beholdt, men der er ikke en pille kød på ham" – sagde en spottefugl. "Han lever dog endnu" – sagde en anden. – "Men han gør det ikke længe" – forsikrede en gammel kone.

Der var imidlertid kørt en lukket vogn frem for borgmesterens dør. – "Det gale menneske skal køres lige til

dårekisten!" sagde nu nogle – "det er forskrækkeligt! – den arme borgmester!"

Christen Blok ville nu skynde sig ud af huset, for at tale folk til rette og oplyse hele sagen; han ville åbne arkivdøren, men fandt den lukket i lås; han løb til vinduet og rev det op; men i det samme styrtede der fire stærke karle ind til ham og kastede sig over ham. Efter en voldsom modstand blev han overvældet og bundet. Man stimlede sammen for at se ham. Nogle skreg og korsede sig over hans vilde udseende. Andre beklagede ham. Nogle ville trænge sig frem med magt og befri ham – blandt dem var gamle mester Falk. Forgæves råbte Blok, at det kun var et lystigt puds, men at han havde alvorlige ting at klage over mod borgmesteren – ingen kunne høre hvad han sagde for larm og skrigen af de mange mennesker. Mange havde set ham i borgmesterens slåbrok, som man først fik trukket af ham i gadedøren. "Gal er han rigtignok! Skade for den vakre, lystige karl!" – var en almindelig ytring. – Så hastigt som muligt blev han stuvet ind i den lukkede vogn, ledsaget af to politibetjente; en tredje satte sig hos kusken og vognen rullede ud af byen.

Den hele lille by var kommet i bevægelse ved denne usædvanlige begivenhed, som fortæltes forskelligt af enhver med de mest overdrevne tilsætninger. Borgmesteren – hed det – var af det gale menneske antaget for et svøbelsesbarn og stjålet ud af sin seng, til stor forfærdelse for kancellirådinden, som, målløs af skræk, måtte se på hvorledes hendes mand blev svøbt som et barn, og lullet for af den gale mand. – Kancelliråden var i svøbet bragt ud af sit hus og ind i det mørke fængsel gennem vinduerne. – Men da der netop intet vindue var på det fængselskammer, påstod andre det var sket igennem

taget. Alle ville vide, "at der var ikke et helt lem på borgmesteren – han havde desuden savnet en stor mængde regninger og andre vigtige papirer, som det gale menneske havde nedsvælget og troet, det var postejer. Den ulykkelige borgmester lå nu for døden af skræk og lemlæstelse." –

Næste dag viste imidlertid borgmesteren sig i fuldkomment velbefindende såvel på rådhuset som på byens gader. Om Christen Blok hørte man først nogle uger efter, at man med stor møje havde bragt ham til dåreanstalten i Slesvig, hvor han straks havde givet de mest utvivlsomme beviser på sin afsindighed ved at gennemptrygle både lægen, inspektøren og tre oppassere. Han blev nu også behandlet med stor strenghed og måtte både nat og dag holdes i spændetrøjen.

Den unge, talentfulde mands skæbne blev højlig beklaget af de fleste, som havde kendt ham; men ingen var utrøsteligere derover end gamle mester Falk og hans datter. Den gamle svor på, at Christen Blok var ved sin fulde forstand, men at borgmesteren kun havde sendt ham til dåreanstalten, for, om muligt, ved en sådan behandling at gøre ham virkelig gal eller få ham anset derfor og derved dække sin egen skam, tillige med alle de slyngelstreger, Christen Blok var kommet under vejrs med og visselig kunne føre beviser for, hvis han var fri.

Derom ytrede den gamle sig heftigst for sin datter og enkelte fortrolige venner, men forsigtigere i flere vidners påhør. Når rygтет af og til dog bragte et og andet sådant ord i omløb, blev det kun troet af få og snart neddysset, som en urimelig og ondsksfuld bagvaskelse af borgmesterens uvenner.

Næsten et helt år var forløbet. Det var en halvdunkel aften i august. Månen var skjult af en tyk regnsky. En smuk gig rullede hen ad den indgrøftede vej, der fører fra den lille købstad *** til nogle landsbyer og en større sædegård. I giggen sad en ung herre, indsvøbt i en brun rejsekappe og med kasketten dybt ned over øjnene. Han syntes hensunken i så dybe tanker, at han ikke bemærkede en høj fodgænger, der gik mellem grøften og det yderste hjulspor og åbenbart stod i fare for at køres over, hvis han ikke ville springe ned i den dybe muddergrøft. Dog, ligesom dette spørgsmål måtte afgøres, væltede giggen til den modsatte side, og herren, der kørte den, lå midt på vejen i en regnpyt, med tømme i hånden, medens hesten stod stille og vendte hovedet forundret tilbage mod ham. Den unge mand syntes endnu ikke rigtigt udrevet af sine dybsindige tanker. "Emilie!" var det eneste ord, der kom over hans læber, medens han blev liggende uden at gøre mine til at rejse sig.

"Med forlov! vil den gode herre blive liggende der og sylte valle?" – spurgte nu en dyb basstemme, og et par kraftige hænder løftede ham op. Den høje fodgænger stod for ham. Det var en stærktbygget ung mand i en afslidt blå bluse, med ransel på ryggen og en stor knortestok i hånden. Under en lille kasket brusede et fyldigt gulbrunt hår ham ned over kinderne, og han bar et skæg, som ikke syntes at have kendt kniv eller saks i et helt år. "Nå, hvordan står det til?" – spurgte han med et godmodigt udtryk i den barske, hule stemme.

"Jeg takker! ikke så ilde" – svarede den fortunlede gigherre med betvungen smerte i den klangfulde røst. – "Jeg begriber blot ikke, hvorledes det gik til."

"Det er meget begribeligt!" – sagde fodgængereren mut; – "jeg måtte jo endevende karriolen, for ikke at blive kørt i grøften!"

"Gud bevares! dertil har jeg nødt Dem med min uagtsomhed? Jeg beder Dem tusinde gange om forladelse! Kom De ikke til skade?"

"Åh nej! det var en nem sag, og jeg slap vel fra det; men *Deres* arm hænger så underligt – den skulle dog aldrig være brækket?"

"Jo, det tror jeg rigtignok. – Jeg har en del smerte i den – og den hænger lidt underligt, som De bemærker. Siden De er så god at tage Dem af mig, tør jeg måske bede Dem hjælpe mig giggen op! – Jeg kan snart være hjemme og så kan jeg sende min karl efter lægen. – Undskyld al den ulejlighed, jeg gør Dem!"

"Men, for Satan! menneske! Er *Deres* arm brækket, er det jo ikke Dem, der skal gøre undskyldninger!" – udbrød fodgængereren heftigt, næsten med vrede stemme, idet han hastigt løftede det væltede køretøj op og satte dets velvoksne ejer, så let, som det havde været et barn, op på sædet. Han havde tillige grebet pisk og tømme. Nu sprang han selv uden omstændigheder op i vognen.

"De er alt for god!" – sagde den syge herre med mat stemme – "De vil endog køre for mig – De gør mig en sand tjeneste! – Der ligger min gård." Han pegede på en stråttækt avlsgård, som lå enligt ved skoven lige foran dem. Derpå sank han bevidstløs tilbage på sædet, medens giggen allerede rullede af sted.

"Hm! Armen brækket" – mumlede den langskæggede kusk, uden at bemærke sin sidemands tilstand – "og så vil han hævne sig ved lutter fromhed og høflighed, den slubbert! – Jeg tåler ingen slags fornærmelser længere i verden!" – sagde han nu

næsten højt. – "Der er mange slags halunker til, både artige og grove." – Med et noget vildt blik betragtede han sin afmægtige sidemand, medens han gav hesten et smæk og lod den trave rask frem midt ad vejen. Ved det stærke ryk i vognen, faldt kasketten af hovedet på giggens besvimede ejer. Månen var kommet frem af den mørke sky og belyste nu hans smukke, ligblege ansigt. Den skæggede køresvend udstødte et skrig og standsede hesten med et voldsomt ryk.

"Er han død!" – udbrød han – "det er da Satan til historie! men så galt er det vel ikke – Halløj! hvordan er det fat? kammerat! men hvad i al verden er dette? er det ikke Peter Casper selv? – Hej! Du! Casper Lange! kære Peter Casper!" råbte han nu og ruskede i ham.

"Har jeg væltet dig ihjel? – vil du gøre mig den spilop og dø for mig midt på landevejen? – Lev op! dit skarn! din kælnes jomfru-hund!" – Tårerne kom ham i øjnene, medens han bandede og vedblev at ruske i ham. Den besvimede slog nu sine øjne op.

"Nå, Gud ske lov og tak!" – udbrød den skæggede køresvend – "Du havde nær skræmt livet af mig, din slubbert! Hvad skal den dumme dånen til? Du er ellers" – bandede han – "dog den bedste af alle de narre, jeg har kendt." Han satte hesten i firspring med et vældigt smæk. – "Kender du mig ikke?" – vedblev han – "jeg er gale Christen Blok – og jeg kommer lige fra dårekisten. – Men nu skal du se, jeg kan køre og bringe dig hjem i en ruf!"

Den syge stirrede forskrækket på sin underlige sidemand, uden at mæle et ord, og det gik fort i galop hen ad den smudsige vej, så dyndet sprøjtede dem begge om ørerne.

Det var ejeren af den såkaldte lille Bøgedalsgård, cand. phil. Lange, der således, i halvt bevidstløs tilstand, med sin brudte arm blev kørt til sit hjem, uden at give en lyd fra sig, medens den hastige kørsel forvoldte ham voldsomme smerter.

Denne unge mand havde for et halvt år siden forladt universitetet, for at føre et stille, beskedent liv som jordbruger på den lille landejendom, som en arvet formue havde sat ham i stand til at købe. Bøgedalsgårdens skønne beliggenhed ved skov og sø, i nærheden af hin lille købstad havde en dobbelt tillokkelse for ham. Det var ikke blot hans kærlighed til naturen og landlivets fred, men en anden og hemmelig kærlighed, der havde smykket dette hans nye hjem med alle en romantisk fantasi og en drømmende elskovs trylleries. Foråret og sommeren havde han med stille forhåbninger anvendt på at sætte avlsbruget i god stand og forskønne den lille hyggelige våning. Ved sine hyppige besøg i købstaden havde han næsten altid haft anledning til at prise sin lykke. Det sidste besøg havde både fortryllet og nedslået ham. Det var dette besøg, der havde sat ham i den dybsindige stemning, hvori han nær havde kørt Christen Blok i grøften og som havde hans uheldige væltning til følge.

Casper Lange var en stille poetisk natur, med et ganske særegent talent for at føle sig lykkelig og med en kærlighed til alle mennesker og til alle Guds skabninger, der næsten altid skinnede ham ud af de livlige brune øjne. Uden at tiltro sig nogen gave for kunstnerisk virksomhed, var han i høj grad modtagelig for det skønne. Derom vidnede alle hans omgivelser, såvel hus som have, såvel hans lille udsøgte

bogsamling som de smagfulde kunstværker, hvormed han efterhånden udsmykkede de små, hyggelige værelser. Alting havde der et lyst og livsglad anstrøg. For første gang siden han tog gården i besiddelse var nu hans smukke sovekammer forvandlet til en sygestue.

Dagen efter uheldet med armen lå han her på madrassen i sin simple jernseng, bleg og stille, uden at tage del i de sædvanlige, ham alt så kære sysler. Hans venstre arm hvilede på tæppet, i stiv forbindelse, som et dødt svøbelsesbarn. Han holdt en bog i den højre hånd; men hans blik gled ofte ud over bogen og syntes gennem vinduet at søge hvile på spidsen af kirketårnet i den lille købstad, som der var fri udsigt til. Lægen havde for nylig forladt ham og anbefalet ham seks ugers tålmodighed samt fuldkommen sjæls- og legems-ro, hvorimod han havde givet ham håb om at få den brudte arm lige så stærk og veldannet som tilforn.

Den unge mand var, uagtet sin bleghed, særdeles smuk; der var et usigeligt mildt og kærligt udtryk i det fine, ædelt dannede ansigt, og som han lå der, med de sorte bløde hår over den hvide pande og med de mørkebrune øjne vendt mod lyset, så han ud som en drømmende østerlandsk eventyrhelt, hvis slægt kunne være kommet til norden med de milde vaners stamme.

"Jeg er med alt det dog et lykkeligt menneske!" – sagde han halvhøjt ved sig selv – "jeg ved jo nu, hun holder af mig og om jeg så aldrig" –

Videre kom han ikke i betragtningen over sin lyksalighed; han drog et dybt suk, der uvilkårlig modsagde hans lyksalighedsfølelse, medens den brækkede arm tillige syntes at smerte ham og havde tabt sin rolige stilling.

I det samme rejste en høj skikkelse sig i den dunkle krog af værelset. Det var den gamle, kære skolekammerat, Christen Blok, som han nu med glad bevidsthed genkendte i den vilde, skæggede svend, der forrige aften havde væltet hans gig og kørt ham hjem. Med største iver havde Christen Blok også hentet lægen og våget hele natten ved den syges leje. Nu havde han fået sig en styrkende blund i krogen, efter at lægens ytringer havde beroliget ham. Med sit uredte hår og skæg, i den lurvede, overstænkede bluse, så han noget uhyggelig ud. Der var også noget vildt i hans adfærd, såvel som i hans store, rullende øjne, som havde sat skræk i alle husfolkene. Med en egenmægtighed, som han var herre i huset, havde han anordnet alt, hvad der behøvedes til den syge herres pleje. Såvel i stald som i køkken havde han givet strenge beviser for den herskermyndighed, man mente, den syge herre i sin svaghed havde overdraget ham. Nu gned han sine øjne og betragtede hr. Lange med et skarpt blik. "Er der noget i vejen?" – brummede han – "ligger du godt således?"

"Udmærket godt!" svarede den syge. – "Jeg ligger netop og glæder mig over den dejlige udsigt, jeg her har, siden du fik det kostelige indfald at vende sengen med mig. Lyset skærer mig kun lidt i øjnene; derfor vil de af og til løbe i vand."

"Jeg vil slå rullegardinet ned – jeg vender sengen med dig igen" –

"Nej, på ingen måde! Hvad glæde havde jeg så af udsigten? – Jeg ligger ganske fortræffeligt. – Jeg har det i alle måder ypperligt – og jeg kan ikke noksom takke dig" –

"Hold mund med den sladder, kammerat! Jeg har handlet som en slyngel mod dig. – Det ved jeg nok – men derfor skal du

ikke drille mig. Dog, jeg ved det nok – det er heller ikke din mening. Spar nu kun dine taksigelser, til du får noget at takke for – og lig roligt som doktoren har sagt! Vil du ellers have nogen ting udrettet, så sig til! Jeg skal skaffe dig alt, hvad du peger på, hvad det så gælder! Hvad sukkede du nys for? og hvorfor var der vand i dine jomfruøjne? Herud med sandheden, Casper! Jeg er en gammel karl, som du ikke skal putte blå i øjnene."

"Jeg trænger til ingenting for øjeblikket, du gamle, trofaste ven!" – sagde den syge og klappede hans stærke hånd – "jeg har langt større grund til at glæde mig, end til at være bedrøvet. Jeg kan aldrig noksom takke Vor Herre for al den lykke, han har forundt mig. Lidt mismodig blev jeg før; men det var skammeligt. Vil du endelig fornøje mig med noget, så fortæl mig hvorledes du har tumlet dig om i verden siden vi sad sammen på skolebænken! I tre år hørte jeg jo slet intet fra dig. Jeg søgte dig flere gange forgæves; men du kom aldrig til mig. I fjor hørte jeg, du var sat – du var sendt – du var i kur og pleje, vil jeg sige" –

"Sendt til Slesvig – sat i dårekisten, vil du sige – men du nænner det ikke. – Det er ellers ganske rigtigt: I fjor omtrent ved denne tid blev jeg sat i dårekisten." Christen Blok lo halvt lystigt, dog ikke uden bitterhed, og hans højre hånd knyttede sig uvilkårligt.

"Du var syg, sagde man, men du blev vel godt behandlet – og nu er du jo, Gud ske lov, fuldkommen rask igen."

"Jeg var bindegal, påstod man, og nu skal jeg være gjort klog igen i dårekisten; men løgn var det ene, som det andet. Da vi to sås sidst, var nok den dag, jeg rendte af latinskolen og du kom i

øverste klasse. Jeg røg af i latinen, ved du – det var aldrig min sag; men bygmester ville jeg være. Da du blev student med præ, blev jeg murersvend med al ære; – men med studenten ville jeg ikke søge laug. – Jeg kender nok jeres storsnudethed i det øjeblik, I hedder studenter. – I tror da, ingen er et rigtigt menneske, som ikke kan skrive sine dumheder op på slet latin. – Nå, lad den fugl flyve! – Dig gjorde jeg ganske uret – du var måske ikke som de andre. Jeg holdt mig til mine lige. På svendeherberget havde jeg lystige dage og nætter. En gang imellem måtte jeg betale lystigheden med en mulkt eller et par dages politi-arrest. Jeg hed Den lystige Murer eller gale Christen Blok, ligesom i skolen. Men håndteringen havde jeg lært til bunds. – Jeg vandt siden også et par medaljer på akademiet, som elev i bygningsfaget. Jeg blev mestersvend på det bedste værksted i byen og konduktør eller bygmester på anden hånd i småstæderne. I fjor ville jeg være vandret udenlands; men så var det, jeg havde det uheld at komme i dårekisten for den smule spøg med den forlorne borgmester."

"Den historie kender jeg" – sagde Lange – "det var rigtignok den galeste streg af dig, jeg endnu har hørt – men var det kun din gamle ubændige overgivenhed, som jeg gerne vil tro – og var måden man tog det på, en hævn af dine uvenner, som jeg har hørt nogle ymte om så måtte lægen dog vel snart mærke, hvorledes det hang sammen."

"Nej, det mærkede han ikke, den dosmer! Jeg blev vred, ser du, da han ikke ville tro mig på mit ord, og så pryglede jeg straks både ham og inspektøren og et par næsvis karle læsterligt igennem. Det overbeviste de dumme mennesker dog så lidt, at man holdt mig hele tre måneder i spændetrøjen. Jeg

måtte nu gå lægens hele kur igennem med styrtebade, med spanske fluer, med åreladninger, brækpulvere og alt muligt djævelskab, til jeg blev spag som et lam og næppe kunne røre en hånd. Så fandt jeg på at anstille mig som et rigtigt dårekistelem, der både kan få forstand og frihed ved at give andre ret. – Jeg holdt politiske taler uden sans og mening – jeg lod som jeg først efterhånden kom til forstand under styrtebadene og roste min doktor, som den viseste mand i verden. Det hjalp og jeg skulle for seks uger siden have været udskrevet som fuldkommen helbredet. Men så begik jeg den dumhed, ærligt at skrifte den hele sandhed, hvorledes jeg havde forstilt mig og holdt dem alle for nar. – Men så var Fanden løs – så hed det, jeg havde fået et tilbagefald og var gal igen. Det oprørte mig – jeg var kommet til kræfter – lægen fik atter en banket trøje – og jeg kom i spændetrøjen igen. Jeg havde sikkert siddet der endnu og var vist blevet virkelig gal til sidst, havde ikke en Guds engel, formoder jeg, taget sig af mig og fået min tilstand, efter højere ordre, undersøgt af en fremmed læge fra hovedstaden. Nu har jeg to lægers attest for, at jeg rigtignok har været gal, men er lykkelig og fuldkommen helbredet ved deres kunst."

"Men, kære ven!" – spurgte Lange med en tvivlsom mine – "var du dog ikke virkelig syg og noget fortumlet i hovedet? – Den hele historie forekommer mig dog alt for besynderlig."

"Det går dig som de fleste andre, min bro'er! Man vil tro alt andet, undtagen sandheden; – siger man den, er man halvgal, og vil man prygle den i folk, er man bindegale. Men nu er min historie ude. Lad mig nu til gengæld vide hvad der er i vejen

med dig, foruden skavanken med armen! – for meget lyksalig er du, min sjæl, ikke, med det pebersvendeliv, du her fører."

"Selv om der ikke var et helt lem på mig og jeg skulle leve her som pebersvend til min død, måtte jeg dog prise mig lykkelig ved at vide – hvad jeg ikke har ret til at sige dig eller nogen."

"Nu vel, så se, om jeg ikke selv kan stave mig dertil! Den Emilie, du havde i hovedet, da du lå på næsen midt i mudderet i går aftes, og hvis navn fløj dig af munden i stedet for et fornuftigt "Fanden gale", da du havde brukket din arm – skulle hun ikke hændelsesvis hedde Emilie Strøm og være den samme dejlighed, vi begge beundrede, som barn, på vort sidste skolebal? og skulle den store hemmelighed, du ville prise dig lykkelig ved at vide, selv uden et helt lem og som døende pebersvend, ikke være den temmelig friske nyhed, at hun er ligeså forgabet i dig, som du i hende?"

"Du tager på livets romantik som en bjørn på en sommerfugl, min brave ærlige ven! Men det er nu din måde. Jeg ved, du mener mig det prægtigt, og jeg vil intet fordølge dig. Det er rigtignok Emilie Strøm, som jeg kun behøver at tænke på, for aldrig at blive fuldkommen ulykkelig. Borgmesteren, som du satte i arrest, og som sendte dig til dåreanstalten, har, som en sortekunstner, bygget en forhekset mur imellem os, som kun en mægtigere lys magi kan nedbryde. I foråret fandt jeg adgang i hans hus, ved at sætte en lille kapital i hans gård på tredje prioritet, efter en avisopfordring. Jeg er siden kommet der en gang hver uge og har gerne taget til påskud at sætte en lille sum i sparekassen, han er bestyrer for. Emilie så jeg da næsten hver gang. Borgmesteren var altid så artig at modtage mig som gæst i familiens dagligstue; men han drev høfligheden så vidt, at han

aldrig lod mig være et øjeblik indenfor sin dør, uden personlig at deltage i underholdningen tilligemed sin frue. Dog kærlighed er opfindsom, ved du. Jeg vidste altid at drage Emilie ind i samtalen, og den drejede sig da ofte om bøger, vi to næsten alene kendte. Ved hentydninger til karakterer, situationer og stemninger, der var både borgmesteren og hans frue fremmede, lod der sig da sige tusinde ting, som havde betydning for os, men ikke for de andre. Jeg lånte også Emilie bøger, og ved dem har jeg talt mere med hende i seks måneder, end det måske, selv under langt heldigere forhold, havde været muligt i seks år. Jeg havde altid sat små mærker ved de ord eller linjer, der omtrent udtrykte, hvad der lå mig på hjertet, og når jeg fik bøgerne tilbage, fandt jeg hendes svar i dem ved andre tegn. Ved mit sidste besøg havde jeg, ved et lykkeligt tilfælde, en velsignet hemmelig samtale med hende og blev vis i min sag. Jeg må formodentlig i min glæde have røbet hensigten med mine hyppige besøg og det lyksalige håb, der nu var blevet mig til vished. Borgmesteren var den dag den fornemme mand – han var kold og afmålt. Han gav mig tydeligt nok at forstå, at han ikke oftere havde lejlighed til at tage mod mine besøg, og henviste mig i forretningssager til sit kontor og sin fuldmægtig."

"Jeg forstår hele historien" – afbrød Christen Blok nu sin ven, der talte mere, end han syntes at kunne tåle. – "Hvis Emilie Strøm nogensinde gifter sig, kommer hendes formynder velsagtens i rasphuset, som forøder af hendes midler. Sig mig nu kun en ting, kammerat! er det dig om pigen ganske alene at gøre?"

"Naturligvis" –

"Giv lidt tid! forstå mig ret! – Vil du ikke, som forstandig ægtemand, anse det for pligt både mod dig selv og hende og dine mulige efterkommere, at gøre lovlig fordring på de midler, hendes nederdrægtige formynder sidder inde med?"

"I det stykke kender du mig dog nok" – sagde Lange med et af sine smukkeste blikke. – "Jeg giver alverdens formyndere en god dag, når talen er om den pige, jeg elsker; og hun vil ikke bringe den mand i ulykke, der dog på en måde er hendes plejefader. Jeg har, Gud ske lov! nok til os begge. Hun vil nøjes med den ydre lykke, jeg kan tilbyde hende; og mine mulige efterkommere" tilføjede han og lo – "de kan jo aldrig for dyrt betale muligheden af deres tilblivelse."

"Bravo!" – sagde Blok og knugede hans hånd – "du er den samme, som hin dag i vor skoletid – husker du det ikke nok? – da vi satte os til at vurdere alverdens herligheder, både rigdom, ære, skønhed, magt, styrke, og hvad det hedder alt sammen. Jeg gav dig dog ret til sidst i mit hjerte, hvor urimeligt lavt du end takserede alt andet i verden, end denne idelig opkogte og forpiskede kærlighed, ingen af os kendte, men jeg gerne ville gøre nar af, som en dum uvorn grinebider. – Nu ved jeg, hvordan du har det, Casper Lange, og du skal snart få det bedre, hvis Vor Herre ellers vil som jeg. Når du kan tåle det, så skriv nu kun et par ord til den forlorne borgmester! – forlang hans samtykke uden komplimenter, og lov ham, at du ikke lovligt vil rage op i hans formynder-regnskab og bringe ham i Forbedringshuset, siden det dog næppe vil forbedre så gammel en slyngel. Du kan gerne sætte det i høfligere stil, om du vil. Send det brev så kun til mig! der er min adresse – og, hvad gælder det? – om seks uger, når du med begge arme kan

omfavne den, du har kærest, skal du have bruden her i huset og hverken savne kongebrev, præst eller brudefører! Og nu farvel! – hold dig kun rolig og bliv frisk! – resten skal være min sag!" – dermed var han ude af døren.

Folkene i huset blev meget glade, da de så den nye stormægtige huskommandant spænde ranselen på sin ryg og tage sin knortestok i hånden. Først gav han dem dog, på hr. Langes vegne, en nøjagtig forskrift for hvad enhver af dem havde at iagttage, med hensyn til deres syge herres pleje så vel som til gårdens drift og orden i det hele taget. Han talte dog denne gang i så godmodig en tone og tilføjede så oprigtig en berømmelse over deres kærlighed og omhu for deres fortræffelige herre, at de så ham gå bort med langt bedre tanker om ham, end da han forrige aften bragte dem deres herre lemlæstet hjem i den tilsølede gig.

De seks uger var gået. Langes arm var helbredet.

Det var en af de sidste dage i september. Der havde fra den tidlige morgen været fugleskydning i den lille købstad ***, og borgmesteren var blevet fuglekonge. Han gav i den anledning et stort middagsgilde for de anseligste borgerfamilier, og om aftenen skulle der være borgerbal på gæstgivergården. En time før middagsselskabet skulle samles, stod kancelliråden foran spejlet i sin dagligstue i en splinterny uniform, der hverken manglede snøreliv eller vat, og prydet med en stor grøn papegøje i et bånd, ligesom en elefantorden. Hans frue sad i sin bedste pynt i sofaen og beundrede ham.

"Du har ret, min himmelske Concordia!" – sagde han med et selvtilfreds smil – "det klæder mig ikke så ilde. Jeg hører ikke til

de mennesker, der bryder sig om stads og fjas; men i min stilling er det pligt, med så megen værdighed som muligt, at repræsentere statens højeste magt og selv den allerhøjestes person. Du ser også ud som en virkelig dronning i dag, min hjerte" –

"Fugledronning kan jeg dog ikke sige, jeg skøttede om at hedde" – svarede fruene – "det klinger dog som noget, man kun vil fjase med, og som ikke er ægte. – Du behøver ikke at se så surt, min engel! jeg tænkte såmænd ikke på dine" –

"Godt, meget godt, min bedste!" – afbrød han hende med værdighed. – "Du har fuldkommen ret! Dette fuglekongevæsen er rigtignok kun en slags leg, og jeg ville anse det for uanstændigt for en mand som mig at tage del deri, hvis jeg ikke følte mig hævet over al forfængelig smålighed. En sådan borgerlig dekoration giver dog altid en vis anseelse i en lille by som denne. Jeg bliver vist også snart i virkeligheden noget mere. Jeg har tre gange mindet om justitsrådstitlen, og nu må den vel snart komme. Den anden udmærkelse, du ved nok, har jeg sikkert håb om. Med al min foragt for det tomme skin og for alle ydre tegn på ære, som den sande fortjeneste kan se dybt ned på, indrømmer jeg dog også alt sligt sin "berettigelse" – som man nu så træffende siger. Du vil ikke misforstå mig, min Concordia! når jeg betror dig, hvad jeg drømte i nat –"

"Hvor kan du tro det? min engel! hvad drømte du?"

"Det forekom mig, at jeg stod for en stor forsamling i en prægtig belysning og netop i den dragt, hvori du nu ser mig, og selv med denne borgerlige dekoration, men tillige prydet med et overmåde prægtigt halsbånd, som alle folk stimlede sammen for at beundre. Det betyder måske endog en af de højere

ordener, der bæres om halsen. Slige spring har man før set – og hvem kan vide" –

"Ak, min engel!" – sukkede hans frue – "den drøm huer mig slet ikke. – Siden du i fjor blev puttet som et svøbelsesbarn ind i det sorte gavtyvehul, er jeg tit så angst og bange for, at det dog en gang tager en gal ende med al din herlighed. Den, der drømmer om halsbånd og ophøjelse, siger man jo" –

"Kom nu ikke med nogen dumhed, min hjerte!" – afbrød han hende ærgerlig. – "For det første eksisterer den infame retshandling, du tænker på, slet ikke mere i vor nuværende humane retspraksis" –

"Og for det andet er du en stud, min engel!" – sagde fruen og satte sig fastere i sofaen.

"Bliv nu ikke vred, min hjerte! men hør hvad jeg ville sige! Dernæst er jeg lige så forsigtig, som du er tavs og tro, min himmelske Concordia! – Jeg er for dygtig en jurist til, at nogen lumpen anklager så let skal bringe mig i ulejlighed. De godtgørelser for små tjenester i mit fag, jeg af og til har taget imod, men som mine fjender kalder bestikkelser, kan nu ingen føre bevis for, siden denne ondskabsfulde Blok er gjort uskadelig. Hvad der var galt med de regninger, den uforskammede karl sladrede om, er nu bragt i orden. Alle farlige papirer som det ikke er aldeles nødvendigt at gemme på, brænder jeg nu altid straks."

"Men det allervigtigste har du passet på som en dosmer, min engel! og hvorledes skal det gå med de umyndiges midler, du har stadset og gæstereret op, og med hvad der kan fordres af Emilies arv?"

"Det ved du jo, min bedste! At få et regnskab til at se ordentligt ud, forstår min fuldmægtig, og revisionsantegnelser kan han vise tilbage med en spids pen."

"Men er han tro? min engel! der er kun få ærlige mennesker til i verden."

"Tro som guld. – Jeg har desuden hånd i hanke med ham: – Han står og falder med mig selv. Hvad der bevisligt er Emilies arv, kan ingen fordre udbetalt uden hendes ægteviede mand, og at en sådan kreditor aldrig melder sig, må vi sørge for."

"Men om han nu dog slap ud en gang af dårekisten, denne forfærdelige Blok, kan han da ikke bringe dig i ulykke? – At han ikke var, hvad man kalder virkelig gal, da du satte ham i dårekisten, ved dog en og anden. Han er det dog sikkert også, der har ranet både vor store engelske nødhjælp og alt, hvad du skulle have brændt, hvis du ikke altid havde været en" –

"Jeg beder dig, min himmelske Concordia! svar til dit skønne navn og forstyr ikke vor mageløse enighed! Oprip heller ikke min sorg over hint tab! det er det føleligste, jeg har lidt, og hvad der er harmeligst, jeg har en sikker formodning om, hvor det findes, men kan naturligvis ikke åbenbart rekvirere det."

"Det er vel denne mester Falk, du har mistænkt – ham, der klagede over dig og altid lo, når han mødte dig?"

"Ja, den gamle grinebider – han og Blok stak altid hovederne sammen – jeg har ham i kikkerten – jeg får nok ram på ham en gang. – For hans gode ven, denne satans Blok, er jeg nu dog sikker. – Det har jeg ikke betroet dig – han er, Gud ske lov! blevet virkelig gal. Midt i juni skulle han, trods alle mine modforestillinger, have været udskrevet af anstalten, og jeg var i en dødelig angst; men så blev han til al lykke rigtig rasende. Det

var en guddommelig styrelse, min Concordia! Nu slipper de ham nok ikke ud fra anstalten, så længe jeg punktligt betaler for ham."

"Den gang har De gjort regning uden vært, hr. kancelliråd!" lød nu en barsk stemme, og en høj, langskægget person af et temmelig vildt udsende, men i en smuk sort frakke og med en skinnende hvid halskrave, trådte med ransel og stok frem fra den halvt åbnede dør, som han ubemærket var kommet ind af. Fruen skreg og faldt i afmagt. Borgmesteren skælvede, men fattede sig øjeblikkelig. "De overrasker mig, hr. Blok!" – sagde han, tilsyneladende rolig, og gjorde et skridt hen mod døren, med et sideblik til klokkestrengen. – "Jeg troede Deres helbredstilstand desværre endnu forbød Dem at forlade den ellers så fortræffelige anstalt."

– "Jeg er udskrevet af den fortræffelige anstalt, som aldeles helbredet!" – svarede Blok mut. – "Jeg har doktorattest i mit ransel. Desuden er jeg i besiddelse af adskillige andre smådokumenter, som jeg skal fremlægge, når det behøves. Jeg har hørt tale om et og andet, som De skal have savnet. Derom kunne jeg have givet oplysning den morgen, jeg tog mig den frihed at drikke kaffe i Deres slåbrok; men deri blev jeg så hovedkulds forhindret, at jeg nu først kan have den ære at give oplysning både derom og om grunden til Deres kristelige omhu for min forstand."

Borgmesteren vaklede, men trådte et skridt tilbage og syntes at have taget en klog beslutning. "Må jeg bede Dem tage plads, hr. Blok! – min frue befinder sig ilde, som De ser" – han nærmede sig klokkestrengen; men Christen Blok kom ham i

forkøbet og klippede strengen over med en saks, der lå på bordet.

"Deres frue slår øjnene op!" – sagde Blok – "og her står jo vand. Jeg ønsker en samtale med Dem begge uden vidner, og De gør selv klogest i at undgå al opsigt."

"Som De ønsker, hr. Blok! – berolig dig, min hjerte!" – her vendte borgmesteren sig til sin forskrækkede frue og blinkede – "det er den fortræffelige unge mand, der i fjor blev syg her, som du erindrer. – Jeg beder Dem, tag plads, hr. Blok! – lad os tale roligt og besindigt sammen! Efter hvad der var passeret imellem os, vil De selv indse, at jeg ikke kunne handle anderledes. Jeg måtte betragte Deres adfærd som et pludseligt udbrud af sindssvaghed, og det var min pligt, både som kristen og stedets øvrighed, øjeblikkelig at sørge såvel for Deres helbredelse, som for min egen personlige sikkerhed. Det glæder mig af hjertet nu at gense Dem så lykkelig helbredet. Behag at tage plads!"

Blok afslog den gentagne høflige opfordring og borgmesteren vedblev meget mildt og roligt:

"De er altså i besiddelse af nogle papirer, som tilhører mig. De vil formodentlig under visse betingelser levere mig dem tilbage?" – han kastede et betydende blik til sin kone, som havde rejst sig og nærmede sig døren.

"Jeg må bede fruen beholde Deres plads!" – sagde Blok og stillede sig mellem hende og døren, uden at tabe borgmesterens bevægelser af sigte. "Jeg har et brev fra min gode ven, Casper Lange, som vil interessere Dem begge."

Fruen havde, kun lidet beroliget, taget plads igen i sofaen. Borgmesteren læste brevet med store øjne og rakte hende det.

"Et meget æret tilbud!" – sagde han – "dog derpå skal jeg sende hr. Lange skriftligt svar, når jeg har overvejet sagen. For øjeblikket venter jeg selskab. – De dokumenter, De talte om, ønsker jeg imidlertid straks at kunne modtage, mod at jeg opfylder enhver billig betingelse, De måske ville have den godhed at bestemme." Under disse ord havde han, ligesom i tanker, taget en hundreddalerseddel frem, som han ligegyldigt legede med i hånden.

"Jeg har også kort tid" – svarede Blok og så på sit ur – "om dokumenterne kan vi tale en anden gang og aldeles gratis fra min side. – Hr. Lange vil helst have bryllup i dag, ser De. – Kongebrev og alt er i orden, på en lille formalitet nær. Han har haft et uheld med en arm og må holde stuebryllup. Jeg har påtaget mig at være hans brudedefører, og vognen holder netop her for døren til bruden. Af hans brev har De set, at han ikke har i sinde at begynde sit ægteskabelige liv med juridiske kævlerier, når de kun underskriver den vedlagte attest for, at De, som formynder, intet har at erindre mod ægteskabet. De ved selv, at Deres samtykke kan undværes, hvis vi vil tage loven til hjælp. Men, som sagt, det juridiske vrøvl holder vi ikke af – og bryllupper skal man aldrig opsætte."

Borgmesteren havde nærmet sig vinduet, medens han atter så i brevet; han kastede et blik ud af ruden og så, at der virkelig holdt en lukket vogn for døren.

"De går hastigt til værks, hr. Blok!" – sagde han nølende. – "Først må jeg dog vide, om frøken Strøm indvilliger i så forunderligt og hovedkulds et bryllup og vil betro sig til en næsten vildfremmed mand, som en pålidelig brudedefører. – Gå og hent hende, min hjerte!" – med de sidste ord henvendte han

sig til sin frue, som atter havde rejst sig og nu nærmede sig døren.

"Nej, tillad mig selv at hente hende og føre hende til vogns!" – tog Blok hastigt ordet – "jeg nødes til at pålægge Dem begge blot nogle minutters stuearrest. Jeg ønsker hverken hindring eller opsigt, ser De, og jeg har taget mine forholdsregler. Frøkenen er underrettet om det hele. Hun er forberedt og rejsefærdig. Gør De kvalm, skal hele byen øjeblikkelig høre, hvad jeg har beviser for i min ransel. Betænker De Dem på at underskrive attesten? Smør væk, som det kun var en anbefaling til dårekisten!"

Borgmesteren troede at se et vildt truende blik i den kæmpestærke mands øjne. Han greb hastigt en pen og underskrev attesten med rystende hånd. Christen Blok lo og forvarede den. Derpå lukkede han døren til de indre værelser i lås og stak nøglen i sin lomme, hilste borgmesteren og hans frue og gik roligt ud af døren til forsalen, som han på samme måde låsede efter sig.

Borgmesteren stod med stift opspilede øjne og stirrede på sin frue. – Han styrtede pludselig hen til vinduet for at springe ud eller råbe om hjælp, men blev stående, som lammet af skræk, ved at tænke på hvad det forfærdelige menneske havde i sin ransel og hvor mægtig den mand nu var, der havde arresteret ham i hans egen stue.

"Skrig Gewalt!" – råbte fruén – "hvad er du for en nathue, min engel! – har du ikke begge betjente her udenfor? Skal det gale menneske således forhåne os? – skal han nu bortføre frøkenen – vor allerbedste indtægt, ved højlys dag lige for din næse? – og dine fordømte papirer dem beholder han jo" –

"Ti stille, min himmelske Concordia! Det er netop ulykken! – et uforsigtigt ord kan i dette vanskelige øjeblik styrte mig i den største fare. Vi må undgå al opsigt og skandale! – Vi må lade som om alt sker med vor gode vilje! Så snart de er ude af byen, lader jeg dem indhente – i mørkningen sætter jeg den Satan ved vingeбенet i al stilhed – og Emilie" –

"Se, der kommer hun, sandt for Herren!" – udbrød fruen – "og i fuld brudestads, ej, ej, både med krans og slør – se! hun smiler og hilser op til os – hun stiger til vogns. Det er til at briste af harme over!"

"Hils igen! og brist ikke, min hjerte! hils ret mildt og kærligt! – lad kun gaberne derude se det! – Jeg vil også vise mig og komplimentere dem værdigt. – Se så! Det så vel ud som en faderlig velsignelse. – Rejs nu ad Helvede til! – jeg skal snart indhente jer" –

"Det vil jeg ikke håbe, min engel! men skynd dig nu og giv betjentene ordre! Lad straks smeden dirke os dørene op! – vi kan jo på øjeblikket vente det hele tossede selskab" –

"Rolig, rolig, min bedste!" – hviskede borgmesteren og åbnede vinduet. – "Vi har selv ved en uforsigtighed lukket os inde, forstår du? Der har vi betjentene. Du skal se, det går. I aften har jeg hans ransel! – det er hovedsagen."

Den fremmede vogn rullede nu ned ad gaden med den brudeklædte frøken Strøm, og der var megen snak i byen om hendes pludselige bryllup. Den høje skæggede mand, der havde ledsaget hende og kun så ud som en pyntet håndværkssvend, var især genstand for mange gisninger. Nogle påstod, det var brudgommen, og at det var en simpel person, som

borgmesteren ikke kunne være bekendt at vise alt for megen høflighed men det var dog nok en person, som havde mægtige patroner. Andre påstod, at det var en fremmed fornem herre, der rejste inkognito. – Han blev straks til en prins og skulle kun vies til venstre hånd med frøkenen. Det var efter højere ordre, hed det – men et sådant ugudeligt ægteskab stred mod borgmesterens kristelige tænkemåde. Derfor ville hverken han eller hans frue være til stede ved vielsen. Derfor havde de også kun fra vinduet hilst frøkenen til afsked – uden en gang at følge den "russiske prins" ned ad trappen.

Ingen havde kendt Christen Blok, undtagen gamle mester Falk, som han havde nikket til og givet et hemmeligt vink, da han steg til vogns med frøkenen. Den gamle vidste ikke hvad han skulle tro derom; men at der var spillet borgmesteren et puds, kunne han begribe, og det fornøjede ham inderligt. At Blok selv var brudgommen, kunne han på ingen måde tro. Når Christen Blok en gang skulle have bryllup, ville han nok hente bruden et andet sted, mente mester Falk. "Hm! Hm!" – mumlede den gamle og så efter den forsvindende vogn. "Næppe har vi fået den pokkers karl vel ud af dårekisten, førend han gør gale streger igen. Men en kærnekarl er han, min sjæl! – Sophie har også talt hans sag, som en flink pige! – Det drømmer han måske mindst om – men glemmer han hende for nogen fornem frøken, er han en slubbet."

Næppe havde borgmesteren uddelt sine hemmelige befalinger gennem vinduet til betjentene og ved smedens hjælp fået begge dørene til sin dagligstue opdirket, førend allerede de pyntede borgere og deres koner samledes i hans hus, hvor

herren og fruene tog imod dem med megen værdighed, medens de dog havde møje med at skjule deres uro.

Den store nyhed med frøken Strøms pludselige bryllup og den almindelige nysgerrighed efter at erfare sammenhængen med denne besynderlige begivenhed havde fortrængt enhver anden genstand for underholdningen. Borgmesteren og hans frue bestormedes straks med spørgsmål og udfrittelse både som lykønskninger og i alle mulige former; men de iagttog herom, efter aftale, den mest diplomatiske forsigtighed. "Det var en familiehemmelighed" – erklærede borgmesteren, – "som han af højere hensyn anså sig for uberettiget til at afsløre." Om den langskæggede mand, som havde ledsaget bruden, ville han lige så lidt ytre sig – og hans anseelse vandt betydeligt ved den hemmelighedsfulde værdighed, hvormed han tilbageviste ethvert spørgsmål, medens han, som høflig vært og dagens helt, spillede sin rolle fortræffeligt.

En mere majestætisk fuglekonge havde de jævne ærlige borgere aldrig set. En og anden trak dog på smilebåndet, og en af de muntreste borgerkoner hviskede temmelig højt, at kancellirådindens engel dog måtte have taget sig nok så dejligt ud således, som Mads Fangefoged i fjor havde fundet ham i det sorte hul og viklet ham ud af en virkelig løjert.

"Den gale mand havde jo bildt sig ind, han var moder til det lange svøbelsesbarn og ville med vold og magt give ham die" – hviskede en anden.

Der blev fniset en del ved det hjørne af bordet, hvor disse bemærkninger faldt. Beværtningen svarede imidlertid til værtens finhed og pragt, og da de gode vine havde fremkaldt almindelig lystighed, hviskedes der ikke megen ondskab om

den "forlorne borgmester" og om alle de historier, man vidste om ham.

Den lukkede brudevogn, der var en svær gammeldags karet fra en herregård i omegnen, rullede imidlertid så rask af sted som de to unge lejeheste kunne løbe med den. Næppe var den dog kommet et lille stykke udenfor byen, før den standsede på den anden side af en bakke, hvor to veje skar hinanden, og hvor der holdt en let jagtvogn med to personer i. Den ene var Casper Lange, der straks sprang af og hjalp med overvættes glæde sin skønne brud ud af kareten og op i jagtvognen. Den anden person var en fætter til frøken Strøm og var til stede som hendes forlover. I største hast hjalp Christen Blok dem til sæde ved hinandens side og sprang selv op på det forreste sæde ved siden af fætteren. Med et lystigt hurra greb han derpå tømmen og kørte i firspring hen ad vejen til en kirkeby i modsat retning, medens kareten, med fast tillukkede døre og tilhyllede vinduer, kørte i jævnt trav hen ad vejen til Bøgedalsgården.

Den svære karet havde ikke nået halvvejen før den blev indhentet, og kusken blev standset af to ridende politibetjente fra byen. De befalede ham at vende og følge med dem. De var bevæbnet med pistoler og fordrede ubetinget lydighed, idet de fremviste tegnet på deres magt, den lille elfenbenshånd. Kusken syntes herover meget forfærdet og adlød. En af betjentene sprang af hesten, med den truende pistol i hånden, og ville åbne vogndøren; men dertil var han ikke i stand, da håndgrebene var afskruede.

"Vognen er til at lukke op fra inden" – sagde kusken – "men det vil jeg dog sige Dem" – tilføjede han med lavere stemme,

idet han lukkede det ene øje – "der er et par pufferter i sidelommerne."

Betjentene gav hinanden et betænkeligt blik; de efterså fængkrudtet på deres pistoler og beholdt dem spændte i hånden, medens hver af dem red om ved sin side af vognen, for at have øje med begge vogndøre.

"Så længe han forholder sig rolig, kan vi jo med?" – sagde den ene og så lidt ængsteligt til den dør, han red nærmest.

"Ja vel, kammerat!" svarede den anden med et råt grin – "hvad han kan have at snakke med frøkenen i enrum, kommer os jo ikke ved. Levende skal han skam ikke undslippe, hvis han prøver på at bryde ud!"

De befalede nu kuskens at køre om ad den store landevej, som var en betydelig omvej, og det gik så langsomt, at de først kunne komme tilbage til byen, når det mørkned.

Omtrent på samme sted, hvor Christen Blok og Emilie havde skiftet vogn noget efter middag, mødtes de to samme vogne i tusmørket. I jagtvognen sad nu den lyksalige hr. Lange ved sin ægteviede bruds side. På det forreste sæde sad hans gode ven, præsten fra den landsby, i hvis kirke de var viet, tillige med Emilies fætter og forlover, der nu var kusk. Ved siden af vognen red Christen Blok på præstens ridehest og sang lystigt. Idet han nu fik øje på den tomme tilhyllede karet, der så ængsteligt blev bevogtet af de to drabelige politiryttere, kvaltes pludselig hans sang af en dæmpet latter.

"Pak Dem ind! Det bliver køligt!" – sagde han til brudeparret med et advarende vink. – De trak også kapperne sammen over deres varme kinder, medens han selv kun rykkede sin kasket lidt ned over øjnene og fløjtede.

"Der kører de nok med en stakkels fange!" – sagde præsten; men fætteren, som genkendte den gammeldags karet og så de blinkende pistoler, kneb præsten i armen og piskede på hestene.

Da kareten var kommet dem et godt stykke forbi, sprang Christen Blok af sadlen og bad fætteren holde et øjeblik. Han bandt ridehesten bagved til jagtvognen, tog sin ransel ud af den og kastede den på nakken med sin stok. Derpå knugede han brudeparrets hænder og ønskede dem lykke og velsignelse. "Nu kun et lille eventyr til – og måske et meget smukt og kærligt!" sagde han – "så vil jeg se at smutte alle fængsler og dårekister forbi og virkelig komme af sted på min udenlands vandring, at jeg dog en gang kan vise mine venner, jeg kan lave andet end gale streger. Nu tror du vel ikke mere, jeg har en skrue løs, min gode ven! Det var dog ikke så galt af mig, at jeg således i en håndevending skaffede dig den nydelige brud; men det skyldte jeg dig for din arms skyld. Nu er feltskærløn og svie betalt. Nu kan du favne hende med to hele arme og sige mig tusind tak for al min ulejlighed med at vælte din vogn. Om et par år skal jeg se ind til jer på Bøgedalsgård – hvis jeg ikke har fået andensteds ærinde – så tænker jeg eders lykke er blevet tredobbelt!"

Han gav dem ikke tid til at sige ham alt, hvad de ville, eller gentage deres indbydelse til i det mindste at dele deres glæde denne aften; han knugede deres hænder endnu en gang med trofast inderlighed; han trykkede også præsten og fætteren i hånden – så sprang han afsted, som en vildmand, med et mægtigt hurra for ægteparret, og blev ledsaget af deres tak og velsignelser. De hørte ham synge i tusmørket, da de ikke længere kunne se ham og tilvinke ham deres farvel.

"Vor Herre bevare ham, det kære, vilde menneske!" – sagde Lange, da jagtvognen atter satte sig i bevægelse. – "Der er en ubændig natur i ham. Jeg kunne undertiden næsten grue for ham, hvis jeg ikke holdt så inderligt af ham. Afsindig har han dog, Gud ske lov! aldrig været; men at han ikke blev det, var et Guds under. Det er skammeligt, som man har handlet med ham. Men hans mod er ikke knækket; gid kun overmodet var det!"

Emilie talte også med stor deltagelse om sin kæmpemæssige brudefører. Hun kunne aldrig glemme djærvheden i hans åsyn og det åbne frimodige blik, hvormed han havde set på hende ved hint optrin forrige år i borgmesterens stue, hvortil hun var vidne. Men da de næste morgen sagde, han var vanvittig, og hun så dem rive borgmesterens slåbrok af ham i gadedøren, var hun blevet bange for vildheden i hans miner. Siden havde hun dog troet Sophies forsikringer om hans sjælssundhed – og da hun nu havde genset ham og hørt hans plan til denne dags lykkelige eventyr, havde hun straks fattet en ubegrænset tillid til ham og kunne med tryghed have fulgt ham hvorhen det skulle være.

På vejen til sit nydelige brudehus kastede Lange nu ofte kappen til side med sin helbredte arm, medens han holdt sin brud omarmet med den anden. Han tilhviskede hende de gladeste og kærligste ord, som hun besvarede mere ved blik, end ved tale. Først da de var ene i hendes nye hjem, kunne hun med klare ord gentage for ham alt, hvad hun i det sidste halve år kun ved hentydninger og hemmelige tegn havde kunnet sige ham.

På Bøgedalsgården var der den aften en stille, men lykkelig fest.

Med en lystig sang, der ofte afbrødes af latter, gik Christen Blok i det voksende tusmørke hen ad landevejen og i samme retning, som den tomme karet var kørt med sine to ridende drabanter. Han måtte nødvendigvis, inden han begav sig på udenlandsrejsen, have en lystig aften endnu med gamle mester Falk og sige ham og den lille Sophie farvel. Muligt kunne det også føje sig, at han kunne få lidt mere at sige til Sophie. Det måtte nu komme an på, om hun ikke var bange for det skæg og det ry, han bragte med fra dårekisten, og ikke for alvorligt ville besvare hans kærtegn med knappenålstik. Under disse tanker gik han fløjtende ind ad byporten, medens den vraltende karet, der var blevet opholdt af de nysgerrige portbetjente, først nylig var kørt ind i borgmesterens gård og nu ved smedens hjælp skulle åbnes. En del nysgerrige mennesker havde fulgt den, og nogle havde listet sig ind ad porten. Dette var tilfældet med en del gadedrenge, der af gårdskarlen blev udjaget, lige som Christen Blok kom forbi. Han kunne straks vide hvad der var på færde og kunne umuligt modstå sin lyst til at se hvad der foregik. Det lykkedes ham at smutte ind i den mørke port og skjule sig der, medens drengene blev jaget ud. Men så blev porten smækket i lås. Nu var han nødt til at blive der, til den åbnedes eller han måske siden kunne liste sig ud gennem haven. Han fortrød sin ubetænksomhed og længtes dobbelt efter at se Sophie og den kære gamle. Hvad han her så i sit skjul ville han dog nødig have undværet.

Borgmesteren, der først for nylig havde taget afsked med sit middagsselskab, stod i sin uniform og med hele sin fuglekongestads i døren til sin rummelige gårdsplads. Den fremmede kusk var kommet smeden til hjælp og gav ham en vrøvlende forklaring over, hvorledes karetten skulle åbnes uden at brækkes i stykker. Begge politibetjente stod imidlertid, med deres opløftede stokke i den ene hånd og pistolerne i den anden, beredt til at gribe og fængsle det udløbne dårekistelem, der, efter borgmesterens erklæring, ved en skammelig list havde bortført frøkenen – en historie, der forresten var dem ubegribelig, da bortførelsen var sket for alles øjne, både i borgmesterens og hans frues påsyn.

"Giv nu agt, og grib ham sikkert!" – råbte borgmesteren med streng, befalende røst – "hans ransel tager I allerførst fra ham og bringer mig den straks! I undersøger ham nøje! I tager alle knive og skarpe redskaber fra ham! I kan binde ham armene på ryggen, hvis han gør modstand! – Besynderligt, at jeg ikke kendte ham før i det øjeblik, han steg til vogns!" – tilføjede han med et blik til de omstående husfolk. – "Jeg troede, han var den mand, han gav sig ud for – den stakkels frøken har han også skammeligt bedraget."

Efter nogen besværlighed åbnedes nu karettdøren. Betjentene trådte lidt forsigtigt tilbage, af frygt for, at den gale mand skulle styrte ud på dem – eller skyde med en puffert fra vognen.

"Træd ud, frøken Strøm!" – sagde borgmesteren. – "Stakkels bedragne pige, som har måttet sidde i vogn med det gale menneske! Hun ligger vist besvimet derinde af forskrækkelse. – Kom til Dem selv, bedste frøken! De er i sikkerhed! Herud, dumdristige rømningsmand og dårekistelem!" – råbte han med

stærk røst. – "Han er fanget, Blok! Her nytter ingen modstand."

–

Alle stod spændte. Der var dødsstille i kareten, og der kom ingen ud. Det var temmelig dunkelt i gården, og i kareten var der bælgmørkt. Endelig kom gårdskarlen med en lygte. Med megen betænkelighed nærmede han sig den åbnede karetdør, men tabte lygten af forskrækkelse, da han troede at høre en puslen derinde, idet en kat kun løb ham forbi. Den stærkeste politibetjent tog nu mod til sig, greb lygten og så ind i vognen. "Tom, tom! Fuglen er fløjet!" – råbte han og alle trængte forbavsete til, for at se derind. Den fremmede kusk, som havde spændt fra kareten og nu i al magelighed ville trække sine heste til stalden, stod ved dette syn med armene over brystet og lo hjerteligt.

"Hvad griner den karl af?" – udbrød borgmesteren, som selv havde vovet sig til vogndøren og overbevist sig om, at kareten var tom. – "Han må jo vide, for Fanden, at han kører med tom vogn og hvor menneskene er blevet af, som sad i den?"

"Jeg har kørt med tom vogn hertil – det ved jeg nok" – sagde karlen og smiskede – "men, hvor de folk nu er henne, som jeg agede for i middags, kan jeg ikke vide – dem kørte jeg ikke videre end til Galgebakken, som borgmesteren nok kender – der tog de anden befordring."

"Er han gal med!" – råbte borgmesteren – "hvad befordring tog de da ved Galgebakken? Og hvor kørte de hen?"

"Der holdt et pænt lille køretøj med grønne agestole og med to brune for; den ene var såmænd en hest, og den anden var et øg. – Hesten havde en hvid blis i panden; men sorte haler havde de begge to. – Øget var noget nær – –"

"Fanden i vold med hestene!" – afbrød borgmesteren ham.

"Den ene var kun en hest, siger jeg – den anden var jo et øg" – overskreg karlen ham.

"Fanden i vold både med øget og hesten! Men hvor blev folkene af?"

"Folkene? Ih! de kørte ad vejen til den kirkeby, der ligger til venstre, når man holder fra sig jævne møllen lige neden for Galgebakken, som borgmesteren jo nok kender, der hvor man pisker og retter skælme og gavtyve."

"Ja vist, ja vist, de kørte altså til den første kirkeby" –

"Om de skulle til den første kirkeby eller til den anden eller tredje, kan jeg ikke vide; for den vej fører til så mange kirkebyer. Jeg skulle ikke age dem længer, – end, som jeg siger, til Galgebakken, som borgmesteren sagtens må kende; – så skulle jeg køre med vognen lige til herregården, hvor jeg havde hentet den gamle kasse – og så ride hjem på den blakkede med den stjernede og få dem begge skoet hos smed Jørgen i Hestemøllestrædet til i morgen, når de skal gå med pakkeposten, for husbonds brune har fået spat, og den grå" –

"Fanden i vold med dine og din husbonds heste! dem spørger jeg ikke om. – Ved du ingenting mere? Dosmer!"

"Jo, gu' ved jeg mer! Men dosmer kan den selv være, der vil dosme mig! – Jeg havde ikke nået Per Jensens hus ved sandgraven før disse to farlige politimænd kom farende efter mig, med tungen ud af halsen, og nødte mig til at vende tilbage og køre Fanden i vold om ad den store landevej, og det var en hel mils omvej, og nu skal jeg have betaling både for den mil og de to andre mil, jeg må køre frem og tilbage med den tomme kasse som en nar."

"Han står i komplot med den gale mand, hr. borgmester!" – sagde den ene politibetjent – "han har holdt os for nar og bildt os ind, den gale var i vognen og havde lukket sig inde med frøkenen og havde pistoler" –

"Meget mistænkeligt! sæt ham fast, den uforskammede knægt!" – bød borgmesteren, og betjentene greb allerede karlen i brystet.

"Jeg skal ikke rende fra jer" – sagde karlen roligt – "og jeg skal sidde så fast, som I forlanger, når I giver mig noget at leve af og en snaps eller to dertil. – Jeg tøver her så længe, I vil; men min kørsel og tidsspilde vil jeg have betalt. Om jeg havde nogen i kassen eller ikke, har ingen spurgt mig om og kom jo heller ingen ved. At vognen var til at lukke op fra inden, har jeg sagt og det vil jeg stå ved. Den var til at lukke op både fra inden og fra uden; her har jeg håndgrebene; dem skruer jeg gerne af og putter i lommen, når jeg kører ene mod natten med en sådan kasse og vil have mig en lur; – jeg kunne ellers både få mere og mindre læs, end jeg skøtter om. At der er lommepufferter i vognen, har jeg rigtig nok også sagt – og det ved jeg, der altid er – jeg har kørt med den før – men de pufferter er aldrig ladet."

"Slip ham, svend! og luk ham porten op, det vrævehoved!" råbte nu borgmesteren arrigt. – "Lad ham køre fanden i vold og det straks! – Vil han så have anden betaling for sine drillerier, end en banket ryg, kan han søge mig!"

"Det skal have gode veje!" – sagde kusken og lo – "kommer nogen mig for nær, har jeg gode næver på skaft, og min husbond vil nok sende borgmesteren regningen." Medens han nu fløjtede og gav sig til at spænde hestene for igen, lød der et anskrig fra den mørke port – og betjentene løb til.

"Her! en gavtyv! en landløber! en løsgænger, der står på lur!" råbte gårdskarlen og betjentene i munden på hinanden og trak en høj person frem, i hvem borgmesteren straks med forundring og stolt hævnglæde kendte Christen Blok, og da han så ranselen på hans ryg, var det tillige, som en stor sten faldt fra hans sammensnørede hjerte.

"Ej, ej, god karl! fik vi dog fingre i dig!" – udbrød han og nikkede hoverende. – "Gud ske lov!" tilføjede han med et virkeligt hjertesuk, uden at han lige i det øjeblik tænkte på Vor Herre. "Spænd straks ranselen af ham, svend! og ræk mig den! Så af sted med ham på øjeblikket til nr. 3! forstår I? – Undviger han på vejen, er I ulykkelige."

"Vær ikke så streng imod mig, Deres Velbyrdighed!" – sagde Christen Blok i en ydmyg tone, men med et listigt smil. – "Lad mig beholde min frihed! Hvem ved, om jeg ikke kan være hr. borgmesteren til tjeneste igen ved en anden lejlighed? Den ene honnette ravn hugger jo aldrig øjet ud på den anden. Husk på, hr. kancelliråd, De er konge i dag!" – tilføjede han – "lad denne Deres hædersdag ende kongeligt og vær højmodig, som det anstår en rigtig fuglekonge, en ædel ørn blandt denne verdens lavtflyvende borgmestre!"

"Af sted med ham! – følg kun alle med! Ranselen kan jeg selv bære ind." Med disse ord skyndte borgmesteren sig med den vigtige ransel i hånden til arkivet, der nu både var hans arbejdsstue og sovekammer, og som var blevet forsynet med en stor jernstang, hvorved jernlemmen med lurehullet til fængselskammeret nr. 3 alene kunne åbnes fra dette lønkammer.

Den hele dag havde borgmesteren været i spænding og bevægelse; han havde opofret sin middagshvile for sine fuglekongepligter og havde intet øjeblik fået ombyttet sin stive hædersdragt med slåbrokken. Om en time skulle han åbne borgerballet. Nu var dog undersøgelsen af den vigtige ransel ham en langt betydeligere velfærds- og æressag. Han lukkede sin dør i lås, tændte vokslysene på arkivbordet og spændte ranselen op med begærligt sitrende hænder. Men med forfærdelse kastede han den på gulvet og trampede forbitret på den, da han intet andet havde fået ud af den, end gamle klædningsstykker og noget linned. Han greb ranselen igen, vendte ud og ind på den; men der fandtes ingen dokumenter. Endelig opdagede han et skjult rum, hvorfra han i den højeste spænding fremtog nogle papirer. Det var Christen Bloks attester om hans fuldkomne helbredelse og udskrivning fra dåreanstalten. Der fandtes endnu et papir, og det syntes ham bekendt. Han udfoldede det for lyset – det var et blyantsrids til et slags tårnbygning, – han drejede det om, og han så – en uhyre lang næse. Han rev det i tusind stykker tilligemed attesterne for Bloks forstand. – Han klemte sine tænder løse; han stampede så hårdt, at hans ene læg fik en skæv retning.

"Papirerne!" – mumlede han, – "hvor har han dem? Det fordømte menneske!" – I det samme hørte han en bevægelse i fængselskammeret; han nærmede sig den tilspærrede jernlem og lagde øret til den lille åbning. Fangen var bragt derind. Mads Fangefoged var efter ordre med for at udfritte ham. Borgmesteren var lutter øre.

"Det var en nem visitats, hr. Blok!" – sagde Mads – "snushanerne blev flove – hverken sølv, guld eller kniv – ikke

engang en lille lærke i lommen! – Se så! Nu er her dog ikke så slemt som sidst; – jeg har altid ment det godt med Dem, hr. Blok, og jeg kan nok begribe, de er ingen røver eller morder."

"Her skal jeg altså have frit logement i nat!" – sagde Christen Blok i en munter tone. "Bravo! Borgmesterlukafet! – det kan jeg lide – det har jeg altid holdt mest af – her sang jeg mine lystigste viser, da jeg murede på det – og her lå den forlorne borgmester i svøbet på indvielsesfesten. Det var en kostelig nat! Nu har han sagtens fået sat pind for slige løjer."

"Det kan De tro, hr. Blok!" – svarede fangefogeden. – "Den spilop skal De ikke anden gang få lejlighed til."

"Det er begribeligt, Mads! Din borgmester er en snild mand. Men hvis han vidste, hvor jeg har mine dokumenter og hvem der vil spørge efter mig i morgen – så gav han mig gerne rejsepenge til og lod mig løbe jo før jo heller. Du er dog vel vis på, at han ikke står der inde og lurere på os?"

"Det lader han nok være med!" – svarede Mads Fangefoged polisk – "borgerne har bal i nat. Der skal holdes tale og drikkes skål for ham. Nu er han allerede der henne og åbner ballet med smedens kone; – for smeden er brandmajor og første repræsentant, skal jeg sige Dem."

"Så vil vi, min tro, også have os en lystig aften, Mads! Jeg mærker, du er en honnet karl, og mener mig det godt, som du siger. Både lys, stol og bord for en daler! og en lille sladder endda for ingenting! – det er honnet."

"Det er rigtig nok imod reglementet, hr. Blok! Men, herre du barmhjertige samaritaner! Man er dog et kristent menneske på en måde og har et slags hjerte i livet, for en fejls skyld. Hr. Blok var også altid så flinkt og lystigt et menneske, og fordi det en

gang har rablet lidt for et menneske – ih, herre du barmhjertige samaritaner! derfor er sådant et menneske dog lige fuldt et menneske på en måde og kan være et meget ypperligt menneske."

"Tak for dine gode tanker om mig, Mads! Det er næsten rørende at høre en slutter og tyvetrækker tale så menneskeligt om menneskeligheden."

"Ej, hr. Blok! Man lærer dog altid noget; hver gang jeg har hørt en tale af borgmesteren, flyder ordene altid bedre for mig. Men det er sandt, hr. Blok! da De blev visiteret af betjentene, så jeg nok, De stak en lille pung op i ærmet; – er det ikke sikrest, jeg får den i forvaring? Jeg skal ærligt svare Dem til den og ikke forvanske Dem en skilling; – mig kan De stole på" –

"Du er en ærlig sjæl, Mads, og det er mere, end man skulle se på dig! – Man skal aldrig skue hunden på hårene! – Jeg har kendt folk, der har grinnet lige så smørret som du og været så ærlige, at jeg turde have ladet dem tælle mine penge i mørke og betro dem alle mine hemmeligheder. Se, der har du pungen! Skaf os vin og glas! – Jeg trakterer."

Borgmesteren så nu, at lyset forsvandt i fængslet, og han hørte, fangefogeden lukkede døren. Det faldt ham ind, at den listige fange, som kendte lurehullet, kunne have bemærket, der var lys i arkivet, og måske meget godt vidste, at han blev beluret. Han listede sig nu hen til arkivbordet, pustede lysene ud, åbnede døren og lukkede den igen lydeligt, men blev i det mørke kammer. Derpå listede han sig med kattetrin tilbage til lurelemmen og satte sig stille i sin lænestol, med øret til hullet i lemmen.

"Der var bestemt nogen der inde med lys!" – mumlede nu Christen Blok temmelig højt. – "Hm! Det var nok kun hans tjener. Jeg så jo, han var pyntet og skulle i stads. Vil jeg hævn mig på ham for den dårekiste-historie, må jeg nu kun holde tand for tunge. Man kan let forsnakke sig ved et glas vin. Mads Polisk er en hul broder. Fanden kan tro de karle, selv når man bestikker dem og drikker sig en ærlig rus med dem."

Døren til fængslet gik kort efter igen – og der kom lys.

"Her er vin, hr. Blok! og det af den rette tøndel!" – lød nu Mads Fangefogeds stemme. – "Vi kan gøre os så lystige som vi vil! Borgmesteren er rigtig nok på borgerballet og kommer ikke hjem før efter midnat."

"Prægtigt, Mads! Din skål!" – Der blev nu drukket og snakket en del. Mads var især rig på spørgsmål og uudtømmelig i at rose borgmesteren som en "stadsmand", man skulle vise respekt og ikke vove at drive spas med. Hans snøvlende stemme havde et udtryk af moralsk salvelse, der lignede borgmesterens taler ved højtidelige lejligheder.

"Din skål nok en gang, Mads! – og din stadsmands med!" – sagde derpå Christen Blok med bevæget stemme – "i dit selskab bliver man et ædelt menneske, Mads! og når jeg drikker, bliver jeg blød om hjertet. Der var rigtig nok slemt på dåreanstalten – det kan du tro – men jeg havde gjort det så galt, at jeg ikke kunne fortænke nogen i, man tog mig skrap. – Du skulle bare have prøvet styrtebadene! Sådant et helt glas vin midt i fjæset er ingenting derimod. Om forladelse! blev du våd? – det var synd for den gode vin! – drik og bliv også våd indvendig! Så gør det ingen ting."

"Vil De ikke være ordentlig, hr. Blok! Så tager jeg, sandt for Herren, mit lys og lader Dem sidde her ene i mørke. Men det siger jeg Dem endnu en gang, borgmesteren er en stadsmand."

"Det siger jeg jo også, Mads! Det er et Satans hoved, der sidder på ham, og du skal se, han bliver politiminister eller sådant noget stort til sidst. Sådant en mand er det gal mands gerning at spøge med – det har jeg måttet bekende."

"Men i dag har De jo spillet ham en Fandens streg igen med denne bortførelse, som pokker kan blive klog på."

"Det var en uskyldig sag, Mads! Det gjaldt om at gøre et par mennesker lykkelige, og det ved du selv, så kan en brav karl ikke dy sig."

"Men det vil komme Dem dyrt at stå, hr. Blok! på fri fod kommer De da ikke i mange måneder – det kan jeg love Dem for." –

"Mener du det? Mads!" svarede den lystige fange og fløjtede. "Hvad vædder vi dog? Er jeg ikke ude af byen inden solen står op og ude af landet inden man kan stævne mig til vidne og spørge mig om hvad jeg ved, så ser det værre ud med din borgmester, end med mig."

"Åh, Fanden heller! hvordan skulle det være muligt?" – spurgte Mads.

"Er du vis på, ingen lurar på os der inde? for hvor snild og dygtig en mand din borgmester end kan være, under jeg ham dog en dygtig tøraf for alle hans lurendrejerier."

"Der er ingen sjæl hjemme hos borgmesterens!" – sagde Mads – "De, der ikke er med på ballet, er henne at glane derpå. Hvad var det ellers, De ville have sagt, som borgmesteren ikke måtte vide?"

"Ja så, Mads Polisk! vil du fritte mig ud? – og det så fint, at jeg næppe kan mærke det! Nej tak, min gode karl!" – vedblev Blok ligesom halvt beruset – "Du skænker som en skælm! – Du vil nok have mig til at skrifte, så du kan bringe nyt til din stadsmand! – Nej, hvad jeg ved, det ved jeg, og hvor jeg har mine dokumenter, det ved jeg også, og hvad der vil komme for lyset, når jeg kommer i forhør og forlanger amtmanden i tale –"

"Jo pyt! hvem bryder sig om hvad en arrestant forlanger? Har De aldrig før været i forhør hos os? hr. Blok! Hvad der bliver skrevet i protokollen, kommer det kun an på, og den fører vor fuldmægtig. Hvad en person kan have at sige, som kommer lige fra dåreanstalten, gør vi slet ingen ophævelser af; men hvad vi har vidner på, det gælder. At arrestanteren ved højlys dag har listet sig ind i borgmesterens hus og spærret både ham og hans frue inde – medens den dumdristige person voldeligt har bortført en fornem frøken af huset og måske handlet ilde med hende og smidt hende af ved Galgebakken – at arrestanteren så siden har listet sig her ind i byen ved nattetid og er blevet anholdt i borgmesterens port, som en højst mistænkelig person – se, alt det er der nu vidner nok på, hr. Blok! – og De kan få lov til at sidde her et helt år, inden De kan blive dømt til fængsel på livstid eller måske ført tilbage til dåreanstalten, hvis De kan være så heldig at få doktorattest for, at De er gal igen."

"Bravo, Mads! Du skulle være generalfiskal! – jeg beundrer dig."

"Meddomsmand har jeg været mangen god gang, hr. Blok! og jeg ved såmænd nok hvordan det går til i retten."

"Men hvad vædder vi dog, velstuderede hr. Mads! Når Hamborgerposten kommer på mandag, og den unge håbefulde

arkitekt Christen Blok ikke står nævnt i aviserne som den, der efter en lykkelig overstået sindssygdom allerede er ude af landet på en kunstrejse – hvis det ikke står ord for ord i næste avis – så skal du se artige ting: Så kommer den mand, der har mine dokumenter i forvaring, og har amtmanden med sig og banker på borgmesterens dør og beder ham straks lade Christen Blok hente ud af fængslet, for at han selv kan tage seglet fra sine dokumenter og bevise – men hvad var det, Mads! mig syntes, der var noget, der rørte sig i arkivet der inde, og jeg hørte en klokke ringe" –

"Det kan jeg ikke vide!" – sagde Mads. – "Men jeg har andet at gøre, end stå her og prate! – god nat!" Dermed skyndte fangefogeden sig ud af fængslet, tog lyset med sig og lukkede døren efter sig i lås.

Næsten en halv time sad Christen Blok nu alene i det bælgmørke fængsel og overvejede sin besynderlige stilling.

Tiden forekom ham uendelig lang, og han tænkte på, at nu havde gamle mester Falk og Sophie vist hørt, hvad der var hændet ham og vare i stor uro for ham. Han håbede dog, snart at se dem fuldkommen beroligede, og opfriskede sit mod ved en af sine lystigste viser.

Visen var ikke sunget til ende, før fængselsdøren atter gik op og Mads Slutter trådte ind med lyset i den ene hånd og Bloks ransel i den anden. Han rømmede sig nogle gange, og et fiffigt grin fortrak hans mund, medens han dog satte et ynkeligt ansigt op. "Det er en smuk historie!" – sagde han, – "der er jeg kommet net i fittetfadet for Deres skyld, hr. Blok! Fuldmægtigen har bemærket, jeg har bragt Dem lys og slået en sladder af med Dem. Jeg kan sikkert vente min afsked i morgen, når

borgmesteren får det at vide. Jeg bliver dømt en svær bøde til. Men det skal Fanden vente på! Jeg har fået et godt indfald."

"Nå, lad høre, Mads! Det var stor synd skulle så ædelt menneske, som du, komme i ulykke for min skyld og fordi du på en måde har en slags hjerte i livet som du selv siger."

"Det er vist og sandt, hr. Blok! Et menneske kan forse sig af kristen kærlighed til sin næste; men derfor er han lige fuldt et menneske på en måde og skal ikke tåle, man behandler ham som en hund. Jeg har taget min beslutning. Jeg rejser herfra endnu i denne nat. Jeg har en morbroder i Slesvig; hos ham kan jeg få penge – så har jeg mit gamle lærebrev endnu, som skomagersvend, og kan fægte mig frem i verden. Jeg har nu en gang fattet kærlighed til Dem, hr. Blok! og hør hvad jeg vil gøre for Dem! Jeg vil befri Dem og bringe Dem sikkert herfra. Jeg vil straks bestille vogn, og vi skal være langt her fra inden nogen hund kan gø ad os i morgen!"

"Ædle, højhjertede Mads! det vil du gøre for mig og af ren kristen menneskekærlighed, uagtet jeg før slog dig et helt glas vin i øjnene! – det er mere end højmodigt. – Du er en stor sjæl, Mads! Jeg er beredt, så snart jeg får ordnet mine sager."

"Ja, det tænkte jeg også på" – sagde Mads. – "Jeg kan snart få ordnet mine sager; men hvor har De Deres? – For De har jo næsten ingenting med Dem. De dokumenter, De talte om, som en god ven havde i forvaring! dem må De vel sagtens have med? – dem har De vist brug for undervejs?"

"Naturligvis! Jeg har gode venner lige herfra til Hamborg og har noget at afgøre næsten i hver by. Jeg har også en og anden at sige farvel til her i byen. Men det kan ikke stå så længe på. – Luk

mig nu kun ud straks! Så kan vi jo mødes lidt efter midnat ude i Møllekroen."

"Godt! Deres ransel har jeg bragt med – den lå i borgmesterens forstue, og der har såmænd ingen rørt ved den endnu. Men kunne vi ikke følges ad straks, hr. Blok? Mig kan De dog nok betro hvad det er for gode venner, De vil besøge her i byen!"

"Det kommer ingen ved, og jeg vil ingen spionerier vide af! Jeg kan vel gå sikkert, hvor jeg vil, for vægterne og jeres snushaner?"

"De er næsten snydefulde allesammen; de skal holde styr på gadedrengene udenfor balsalen. Kom her ildebrand, så det galt ud – så skulle jeg også røre trommen; men den kan nu stå i min gadedør – jeg giver den hele by Fanden! ligeså meget for at frelse Dem, hr. Blok! som for min egen skyld – det kan jeg sværge på. Det er altså en sikker aftale, hr. Blok! Jeg holder ved Møllekroen med en vogn lidt efter midnat, og så kommer De ganske bestemt!"

"Tag mit ransel med dig, Mads! så har du sikkert pant for mig, og så har jeg intet at slæbe på."

"Meget godt, hr. Blok! det skal blive en lystig rejse!" – sagde Mads med et listigt grin. – "Jeg tager en lille lærke med. – Kunne jeg få opspurgt et par rejsekammerater, var det ikke af vejen. Der bliver plads nok på vognen, og det sparer os en del skillinger!"

"Det må være din sag, snilde, betænksomme Mads! – Jeg har for resten penge nok – når jeg kommer til næste by. Du er en prægtig karl, og jeg skal nok forskyldte dig for det."

Med et veltilfreds nik lukkede Mads nu fængselsdøren op for sin befriede fange og fulgte ham helt ud af gadedøren, hvor slutteren blev stående så længe han med sit spejdende blik gennem halvmørket kunne øjne ham. Så snart Christen Blok var forsvundet ved hjørnet til en sidegade, fløjtede Mads og skyndte sig ind i sin stue. Han pakkede en bylt sammen, stak et par stykker reb i sin lomme, tog en stor knippel i hånden, lukkede sin stue i lås og satte den store tromme, som stod der, ved gadedøren, som han ikke låsede. Derpå listede han sig ind ad borgmesterens port, hvorfra han kort efter kom ud igen med to politibetjente. De hviskede sammen, og hver af dem gik hastigt til sin side. Noget efter gik en høj, stiv mand, tæt indhyllet i en kappe, ud fra samme port. Det var borgmesteren selv, som nu først begav sig op på gæstgivergården, hvor han, som festens helt, længe havde været ventet med utålmodighed.

Imidlertid var Christen Blok trådt ind til gamle mester Falk, som han traf alene ved det tarvelige aftensbord. Den gamle sprang sjæleglad op fra stolen, da han så ham, og gengældte hjerteligt hans favntag. "Nå, så kom du dog, Christen Galfrans! og er ikke rendt ud af landet med frøkenen!" – udbrød den gamle – "Hvad var det for nye Satans historier med dig? – og for en time siden ville folk vide, du sad fanget her igen og var grebet i et indbrud hos borgmesterens. Jeg troede nok, det var løgn og sludder. – Men tal dog, menneske! hvad ser du så underligt efter?"

"Ih, hvad andet skulle jeg se efter, end Sophie? Hvorfor kommer hun ikke? Hun er dog ikke syg?"

"Ikke, det jeg håber!" – svarede den gamle. – "Hun har nu i tre måneder været hos sin moster i København, og der bliver hun

til hun kan få en god stilling" –

"Hvad! i København? og der har jeg dosmer drevet om i hele seks uger, uden at kunne føle på mig, at hun var mig så nær! Men hvad skal det betyde, mester Falk! har du forskudt dit eget barn, for at sidde ene her og måbe, som en gammel, barnløs gøg?"

"Nej, min gode ven! forskød jeg sådan et barn, fortjente jeg, gudsdød, at spændes i den gamle gabestok ved sprøjtehuset og stå til spot for hele byen! – Hårdt nok var det at skilles fra hende; men brødet skal vi have begge to, og kan det ikke ske ved samme bord, må det ske på anden måde. Ingen af os vil ty til andre, når vi kan hjælpe os selv og Vor Herre vil lægge sin hjælp dertil. Men nok om den sag! nu vil jeg være lystig til mode, og det skal *du* være med til, så længe vi to er sammen! Fortæl mig nu allerførst det galskab, du har haft for i dag, så skal jeg fortælle dig, hvad der er mere værdi end alle dine galeste indfald!"

Blok fortalte nu historien med hans gode ven Casper Langes armbrud og det lykkelige bryllup, som han for få timer siden havde været vidne til, og den gamle fik en flaske vin frem, som i et helt år havde ventet på så lykkelig en dag. De satte sig glade til det lille bord og drak brudeparrets skål med hjertens glæde.

"Det vil Sophie også glæde sig over!" – sagde den gamle – "og når hun hører hvor snildt du har teet dig ved denne lejlighed, vil hun kunne fortælle det ved hove, når hun kommer der igen, til yderligere bevislighed for at du dog er meget for klog til at holdes i spændetrøjen."

"Nu er det nok dig, farlil, som det rabler for!" – udbrød Christen Blok og gjorde store øjne – "er Sophie blevet hofdame

eller prinsesse kanske, siden hun sådan går ud og ind ved hove og fører sladder om, hvem der har holdt bryllup eller sidder i dårekisten?"

"Nå ja, en murermesterdatter kan i vore tider gerne komme så vidt, og du skal ikke opholde dig over Sophie, når hun med sådan *gåen ud og ind* ved hove har *sladret* dig ud af dårekisten – forstår du mig nu? slubbet?"

"Er det muligt? gamle!" – råbte Christen Blok og sprang op – "vil du gøre mig virkelig tosset? Den lille bly Sophie har haft mod til at gå lige til kongen?" –

"Nej, det havde hun slet ikke mod til; men hun gik til dronningen, og dog ikke ganske lige: Hun gik først til en af hendes damer, og så kom hun til majestæten – og, hvor bange hun var, så gik det dog som det var smurt, så snart hun først kom til at fortælle hvorledes det hang sammen med alt dit galskab, og at man nok til nød kunne holde styr på dig med en knappenål." –

Christen Blok lo og græd på en gang. Han tog den gamle om livet og dansede rundt med ham i stuen, så både bord og stol væltede, glassene sloges itu og vinflasken trillede hen ad gulvet.

"Stop, kammerat!" – råbte den gamle og fik fodfæste – "den historie er ellers nok værd at danse og springe over; men lad det nu være nok med dansen, til vi får musik og til Sophie en gang kan være med! – Flasken holdt dog – og to hele kopper har jeg," – tilføjede han, medens han tog flasken og hentede to hankeløse kaffekopper – "havde du spildt den gode vin, havde vi nu intet haft til at drikke Sophies skål i" –

Den skål blev nu drukket med stor jubel.

"Hm! Det var dog mærkeligt nok!" – sagde Christen Blok og faldt i tanker med den tømte kop i hånden – "så blev det dog den lille Sophie, der virkelig skulle fiske mig op, da jeg var blevet til en dum fisk og sprællede i brønden – men at hun ville lave fiskefrikadeller af mig til sin fader – det var sludder." –

"Ja, det har du ret i, søn! Det er til visse sludder, alt, hvad du der står og snakker! – Du er nok blevet godt beværtet ved brylluppet i dag. Jeg mærkede dog ikke, du fejlede noget, da du kom, og du stod godt fast på dine ben ved den svingom, du fornøjede mig med."

"Det var kun en dum drøm, jeg tænkte på, fa'er!" – sagde Blok og lo. – "Sligt kan man jo gerne tale om, uden at være på støvlerne. Men hør nu et alvorligt ord om din Sophie! Jeg får hende nu ikke at se i to hele år, og hun var jo et halvt barn endnu, da vi, sås sidst. Hvordan *jeg* har det, mærker du nok; men hvordan *hun* kan have det om hjertet om to år, det kan ingen af os vide. Binde hende med noget løfte til et nys udskrevet dårekistelem, vil jeg ikke; men hils hende nu kun fra Christen Blok og sig, hun er en Guds engel, og jeg har et spørgsmål til hende, som jeg ikke vil komme frem med før jeg har vist hende og dig og hele verden, at jeg med alt det galskab, jeg har haft ord for, dog duer til noget. Du skal høre fra mig, når jeg vil være mig selv bekendt og har drevet det til noget ordentligt; kan du så give mig et nys om, at Sophie tænker på et godt svar på mit spørgsmål, så vil det give mig et dygtigt skub frem i frisk og lystigt mod."

"Det har lange udsigter, min dreng!" – svarede den gamle i lidt nedstemt tone og fo'r med hånden over de grå øjenbryn. – "Før jeg hører de store tidender fra dig, og før du kan få svar på

så langtrukket et spørgsmål, får jeg nok andet at lytte efter, end hvad Sophie kan få i sinde at svare dig. Det vil jeg også helst være udenfor, enten hun svarer med eller uden knappenål. At hun vil råde sig selv i det stykke og hverken se til højre eller venstre, er jeg vis på. Jeg skal bede godt både for dig og for hende, hvordan det så går, og hvor jeg så er på arbejde, når du kommer tilbage. Frisk og lystigt mod har du snarere for meget end for lidt af, min gode karl!" – tilføjede han i sin gamle, muntre tone. – "Men det lider jeg dig netop for! – Se nu kun til, du slipper vel afsted en gang ud af landet og giver alle narre og forlorne borgmestre Fanden!"

Medens den gamle talte, havde Christen Blok bemærket en puslen udenfor vinduet og troet at se et øje bag ved en rude, der ikke var skjult af den forfaldne vinduesskodde.

"Det er sandt, fa'er!" – sagde Blok nu hastigt og blinkede til den gamle – "hvad var det for et pragtstykke, jeg skulle se der inde i dit sovekammer?"

Den gamle kastede et sideblik til skodderne og nikkede – "hvad andet, end den lumske Mikkell, jeg så længe har haft et godt øje til!" – sagde han højt og lo – "kom! her hænger han inde på knagen – ham traf jeg rigtig på pelsen, kan du tro."

De gik nu begge ind i mester Falks sovekammer, der rendte ud til gården. Der blev leet meget der inde, og de kom snart efter tilbage i fuld latter. Blok havde en udstoppet rævebælg under armen, og den gamle havde en forsegletpapirspakke i hånden.

"Lad nu *mig* sørge for Mikkell, så kan *du* sørge for hunden!" – sagde Blok. – "Du kan jo bisætte den for det første og selv mure kapellet!"

"Rigtigt!" – svarede den gamle og nikkede – "og skulle jeg have forfald, når du kommer igen, skal Sophie nok sige dig fra mig hvor hunden ligger begravet!" – De lo begge ad deres forblommede tale. "vil du nu lyde mit råd, Christen Blok!" – tilføjede den gamle med dæmpet stemme – "så lad papegøje være papegøje! – lad den farlige fugl, du har i hovedet, flyve! – lad det i alt fald være nok med Mikkel!"

"Lad det være *min* sag, fa'er! Nu farvel!"

"Men, hvad pokker! glemmer du det allervigtigste?" – sagde den gamle med stærk røst. – "Tag de Satans dokumenter med dig og lad en prokurator få dem fat! Jeg vil ikke have mere med det kram at gøre. Nu må du selv passe på dine *bevisligheder*!"

"Det kan du tro, jeg skal!" – svarede Blok og greb den forseglede papirspakke, som lå på bordet – "her har jeg hele den forlorne borgmester i min lomme!" Han forvarede pakken med stor omhyggelighed i sin brystlomme og knappede sin frakke godt sammen. Derpå tog han en alvorlig og hjertelig afsked med den gamle og var snart ude af gadedøren.

Da Christen Blok trådte ud på gaden, så han en lang skikkelse, i hvem han troede at kende den fiffigste af politibetjentene, liste sig bort fra mester Falks vindue og forsvinde i den dunkle gyde, der førte til byens sydlige port. Den port var det netop, Blok ville ud af. Om han for resten ville mødes med Mads Fangefoged ved Møllekroen og betro sig til hans befordring og hans mulige "rejsekommerater," ville han nok betænke sig på. Han syntes nu først at have noget at besørge, som aftvang ham en hemmelig latter. Han gik ind i en krambod og købte sig nogle småting; derpå slentrede han op til

torvet med den udstoppede rævebælg under armen. Han blev stående ved borgmesterens gård og så op til vinduerne. Der var kun lys i fruens værelse; hun syntes ikke at have haft lyst til at være fugledronning på ballet. Han så sig om på den vel bekendte plads, hvor han hele forrige sommer havde haft sit daglige arbejde. Her havde han altid sunget glad, hver gang den lille Sophie gik forbi og nikkede til ham. Han tænkte på, hvorledes han nu havde hende at takke for sin frihed – måske selv for den forstand, man nu rigtignok kunne fordre attest for, og muligheden i at blive til nogen ting i verden.

"Hvorledes mon hun nu ser ud?" – tænkte han, og det herligste billede stillede sig ham for øje – han følte atter det lille knappenålstik i armen og det nu et helt år gamle kys, hvormed hun måtte bøde derfor. Hint kys og det halvt vrede, halvt kærlige blik, der havde ledsaget det, havde vidunderligt hjulpet ham gennem et helt års fangenskab og dulmet hans voldsomme harme, når han ingen arm kunne røre til at "gennemprygle hele den lumpne verden." Han følte sig nu fri og glad, som en løsladt fugl, og kunne have sprunget gennem byen, for at flyve ud i den store, fremmede verden, som han nu så frisk og frejdig ud imod; men det var dog som en overgiven, koboldagtig dæmon holdt ham tilbage. Han gik nogle gange frem og tilbage på torvet og blev hver gang stående ved det gamle sprøjtehus; han nikkede og lo – gik så hen til købmandens port tæt derved og så på en tom tjæretønde, hvori der stod nogle tørrede kviste. Den tønde havde stået der fra hundredagene og havde da været fyldt med vand, efter gammel forsigtig skik i de små købstæder, til hastig hjælp ved pludseligt ildebrandstilfælde i tordenvejrstiden. Ligesom i tanker gav han sig til at trille denne

tønde helt ud på torvet i nærheden af det gamle sprøjtehus. Det var temmelig mørkt. Det var langt over sengetid, og han så intet menneske i nærheden. Derpå gik han til fængslet og greb i døren til Mads Fangefogeds bolig. Forstuedøren var åben. Han så på den store tromme, der stod, og lo atter med et lystigt nik. Derpå stillede han sig ligesom på vagt i skyggen af den gammeldags fremspringende karnap, mellem sprøjtehuset og borgmesterens port, og syntes at more sig fortræffeligt med sine egne tanker, medens han af og til lo dæmpet og gned sine hænder.

Det var imidlertid næsten blevet midnat. Lysene var slukket i de fleste huse. Der var dog langt flere folk vågne end sædvanligt på denne tid i den lille by; men næsten alle vågne øjne var sysselsat med ballet på gæstgivergården ved byens nordre port. Alle andre steder var der lige så øde og stille som på torvet. Vægterne forsømte endog denne nat at råbe; de var ikke ganske ædru og ville helst holde orden udenfor gæstgivergården, hvor karle og piger forlystede sig med at kigge ind i balsalen og gøre deres bemærkninger.

"Mon de ikke snart kan få aftygget og begynde på dansen igen?" – sagde en rask pige. – "Hejsa! hvem der kunne være med!"

"Nu skal skålen vist drikkes!" – sagde en anden. – "Smed Philipsen skal føre ordet; han er jo første borgerprotestant eller hvad det hedder – se! der står han lige for borgmesteren med glasset i hånden – han er så rød i sit hoved som en tyr."

"Ej, ej!" – sagde en karl og tog begge piger om livet – "det vil blive fornøjeligt at høre på; smeden har drukket to snapser og

fem glas punsch, medens jeg har stået her – nu må han sagtens have mod i brystet til sin præken."

"Han har, såmænd, grundet længe nok på den!" – sagde en smededreng; – "han har læst i så mange gamle aviser – og jeg har fået en lussing i dag, hver gang jeg talte til ham."

Nogle vinduer var åbnet for at forfriske luften i salen, og man kunne høre og se alt, hvad der foregik.

Der blev slået til lyd på et glas. Den summende snakken derinde ophørte. Smeden hævede armen med glasset i hånden og indtog en fast stilling, ved at sprede benene vidt fra hinanden – han stirrede på borgmesteren og syntes slået af det ærefrygtbydende i hans skikkelse og højtidelige mine. Smeden rømmede sig tre gange og begyndte med noget usikker stemme: "Ærede medborgere! Danske mænd og koner! Der gives øjeblikke i livet" – han standsede og rømmede sig. – "Der gives store øjeblikke i livet, som en berømt mand har sagt," – begyndte han igen; men det stoppede atter for ham. "Danske mænd og koner!" – begyndte han tredje gang. – ("Hold mund, flab! Lad mig selv!" hviskede han til en ung borger, der ville hjælpe ham). "Danske mænd og koner!" – tog han atter til orde – "der står en stor mand iblandt os – han står her for os, som – som – som – (Hold mund! det kommer nok" – hviskede han til sidemanden.) – Men det kom ikke. Smeden havde glemt sin hele tale. I hans nød faldt nogle ord ham ind af hvad han, som ligbærer, havde hørt, da den sidst afdøde borgmester blev begravet. "Ja" – vedblev han med stærkere røst – "han står – siger jeg – han står, som et lysende eksempel for efterslægten – siger jeg – han ser forklaret ned på os fra sin herlighed blandt de forevige borgmestre – siger jeg." –

Men nu mærkede han, det var rent galt, medens en og anden begyndte at fnise. Med et fortvivlet mod greb han til sin sidste nødhjælp – han sang med brølende stemme: "Og dette skal være vor fuglekonges skål – hurra!"

Under et nidobbelt hurra til hans ære bukkede borgmesteren, nedladende – og, med synlig bestræbelse for at fjerne al letsindig spøg, skyndte han sig at komme til orde. Med en streng majestætisk mine takkede han "de gode borgere" for deres "loyale tænkemåde" og smeden navnlig for hans "skønne og hjertelige ord" og forsikrede, med hånden lidt neden for hjertet, hvor den grønne papegøje hang, at han følte sig "alt for rørt til at kunne udtale sine følelser." – På smedens opfordring afbrødes han af en ny hurrasalve, og han fandt det nu diplomatisk at forlade scenen med en glimrende udgang. Han hilste med værdighed til alle sider og bad sine "ærede undergivne nu ikke lade sig forstyrre i deres glæde, fordi han måtte trække sig tilbage til sine alvorlige forretninger i statens tjeneste."

"Det vil sige, han vil gå hjem og lægge sig, og det er det bedste, han kan gøre!" hviskede en af de yngre borgere, så snart han var ude af døren – og nu fik stemningen luft, medens den ene tog ordet fra den anden. –

"Han var da satans hoven i aften!" – "Det er en fed karl at gøre stads af!" – Man lo og spøjte. Man drillede smeden med hans ligprædiken. Han smurte altid for tykt på for borgmesteren, hed det. Kancelliråden lukkede også altid et øje, mente man, når smeden kom med sine regninger til det offentlige. "Men derfor har kancelliråden jo frit hestebeslag på jorden" – bemærkede en spottefugl – "og behøvede dog ikke at løftes til

himlen som papegøjekonge." Men nu klappedes der til borddansen, og under den mægtigt udbrydende lystighed glemte man snart papegøjekongen og hans forklarelse blandt de forevige borgmestre.

Lige som borddansen var allerlystigst i gang, blev den dog pludselig afbrudt ved larm og skrig udenfor – man hørte brandtrommen på gaden. "På torvet! på torvet!" – råbtes der. Mange styrtede ud – de fleste herrer med forbyttede hatte. – Musikanterne løb også bort. – Alle fulgte de folkestrømmen ned mod torvet. Midt på gaden ved et sidestræde faldt smeden over den store brandtromme, som her stod forladt. På torvet brændte der et stort blus; men det var kun en tjæretønde med en visk halm i. Det så smukt ud i den milde, stille efterårsnat, og der var slet ingen fare ved det. En stærk lysning faldt på det gamle sprøjtehus. Her var en stor mængde mennesker sammenstimlet. De skreg og lo mellem hinanden. – Der var noget på færde, som man aldrig havde set mage til. Borgmesteren stod her i sin fulde stads, med sin papegøjedekoration på maven, med ryggen op mod sprøjtehus-stolpen, i en besynderlig stiv stilling. Han slog ud med hænder og fødder, men sagde ikke et ord, og det så ud, som om han havde en kommenskringle i munden.

"Hvad er det? hvad er det?" – "hvad går der af manden?" – råbte man i munden på hinanden – "er han groet fast til sprøjtehuset?" – "hvad har han i munden?" – "hvad er det for et halsbånd, han har på?" – "der hænger jo en stor hængelås ved – og der hænger jo en ræv ved siden af ham!"

"Død og pølse!" – skreg smeden forfærdet – "har jeg set mage i mine livfødte dage! – det er jo vor gamle, rustne gabestok, hr.

borgmesteren står låst i – og han har en knebel i munden – plads! – af vejen! lad mig komme ham til hjælp!"

"Det er i gabestokken han står!" – råbte nu vel hundrede stemmer og lo – "borgmesteren står i gabestokken!" "Hurra!" skreg gadedrengene – "det er mudder!" – Mange af dem havde aldrig før rigtig vidst, hvad en gabestok var, skønt de ofte havde set det forrustne halsjern på sprøjtehusstolpen. Borgmesteren havde selv strengt forbudt at tage det bort. Det skulle hænge der "til evige tider til skræk og advarsel for alle gavtyve."

Ved smedens hjælp havde borgmesteren snart fået kneblen ud af munden. – "Løs mig gesvindt!" – sagde han – "dirk låsen op! bræk den af! prygl de satans drenge! roligt her! jeg vil tale til folket!"

"Ti dog stille, Deres Velbyrdighed! det bliver kun til mere grineri! lad mig først få låsen af! – nej, så lille en dirk har jeg ikke – nej, det går, min sjæl, ikke! – det er ingen nem sag – den må files over – en fil, en fil! – hent en fil i mit værksted, I forbandede drenge! Skynd jer og hold op med at grine! I øgleunger!"

"Hurra! Hurra! Fuglekongen i gabestokken – det er evige løjer!" – skreg de uvorne drenge, og det varede temmelig længe inden en smededreng kom løbende med en fil.

Imidlertid havde borgmesteren givet sit ansigt så megen ro og værdighed som muligt, og flere gange tiltalte folket, uden at det dog havde været ham muligt at få ørenlyd for mængdens spørgsmål, forundringsråb, latter og larm.

"Fil nu løs, smed! – skynd dig, medens jeg holder folket i respekt!" – sagde han nu, en del beroliget, i fuld tillid til sin myndighed og imponerende værdighed. – "Stille! stille! ærede

forsamling! oplyste borgere!" – råbte han med høj røst – "det er en mærkelig begivenhed – det er en højtidelig handling, I her er vidner til – det er ingenlunde et letsindigt gøglespil til at le ad – her er sket et brud på statens værdighed – det er anarki – det er majestætsforbrydelse – fædrelandet er i fare! – Det er en gal mand, som har gjort det – et udbrudt dårekistelem – fil mig ikke i halsen, smed! men skynd dig! – Han overfaldt mig" – vedblev han – "han var stærk som en bjørn. – Fil, smed! – for Satan! skynd dig! – Min dreng tabte lygten og tog flugten. – Den gale lagde mig en knebel i munden – han spændte mig fast – han stak ild i tønden – det var den gale, der rørte brandtrommen – ingen vægttere – intet politi. – Det varer da en Helvedes tid, smed! – Du filer jo ikke" –

"Det er umuligt, når borgmesteren vil holde taler – og jeg ikke må file Deres Velbyrdighed i halsen" –

"Hvor er den gale?" – "Hvor blev han af?" – "Det var da forskrækkeligt!" – skreg nu tilskuerne. – "Så det er en virkelig, naturlig gabestok, kancelliråden står i?" – "Er her da hverken vægttere eller politi?"

"Jo, her er vi!" – råbte nu en af vægterne. – "Det er da forfærdeligt! Men hvad kunne vi gøre for det? – Hvem kunne tænke, at nogen kunne fordriste sig til at sætte borgmesteren ved skampælen?"

Politibetjentene var nu også kommet til. De gjorde en forskrækkelig larm – de bandede og holdt hus – de slog til de ellevilde gadedrenge og forbød enhver tro undersåt at le – men selv havde de dog besvær med at holde alvorlige miner, og munterheden blandt de talrige tilskuere var det umuligt at holde i tømme. Gabestoks-optrinnet var snart blevet til en

underholdning for den hele by. Det varede næsten en halv time inden smeden kunne få hængelåsen overfilet, medens han idelig blev standset af borgmesterens forbandelser over hans langsomhed. Ved enhver sådan utålmodig ytring holdt smeden op med at file og forsikrede, at han ikke længere end højest nødvendigt ville lade en sådan mand som en kancelliråd og borgmester stå i gabestokken – det var så hjertebrækkende et syn, at det måtte røre selv de hårdeste grovsmede – han var desuden, som borgmesteren vidste, kleinsmed; men han kunne ikke begribe, hvorledes fornuftige folk og gode borgere kunne stå og grine af sådan en ulykke –

"Hold mund, dummerhoved! og fil!" – råbte borgmesteren, endnu mere utålmodig. – Han ville atter tale til folket, og smeden måtte atter holde op – hans fil var også noget sløv, og det gik langsomt. Næsten alle byens folk havde derved fået tid til at komme på benene, for at se det "hjertebrækkende syn," som smeden bestandig kaldte det. Selv damerne fra borgerballet var kommet helt hen til sprøjtehuset og havde ikke kunnet modstå lysten til at se, hvorledes borgmesteren tog sig ud i den stilling. Drengene vedblev, trods politibetjentenes trusler, at råbe hurra. Et par oboister kom bag efter med deres instrumenter i hånden, som de i forvirringen havde taget med. De satte uvilkårligt klarinetterne til munden og blæste en lystig fanfare.

Da endelig bøjl'en faldt af halsen på den befriede borgmester, sprang han, som en kat, der er kommet op af vandet, til sin port. Den deltagende folkeskare fulgte ham med dæmpet latter, men med mange trøstende tilråb, og ville opmuntre ham med bravoråb og håndklap. –

"Gå ad Helvede til med jeres skrål allesammen!" – råbte borgmesteren og smældede porten i for dem. – "Jeg har længe nok stået til skue for jer grinebider-pak! – Hej, svend! hvor er du? se om porten er i lås! – det var da Satan til hædersdag!"

Gårdskarlen lukkede porten i lås og fulgte sin herre op ad trappen til hans dagligstue, uden at mæle et ord, men med et opspilet ansigt og med tårer i øjnene af tilbageholdt latter. I dagligstuedøren kom fru en sin mand i møde med blussende kinder og flyvende hår. I den ene hånd holdt hun en ske og i den anden en æske med kølende pulver.

"Det er da en uhørt skandale!" – råbte hun forbitret, – "jo, du er rigtignok en hædersmand!" –

"Så ved du det?"

"Jo, det skulle jeg mene! – Jeg har stået her i vinduet en halv time og set dig stå til nar for hele byen! det var en dejlig historie, min engel! – det er dog grueligt, at man skal have sådan et ålehoved til mand!"

"Men det var jo vold og overlast, min bedste!"

"Hvorfor slog du ikke fra dig? – hvad er du for en usselryg, min engel!"

"Ti stille, min himmelske Concordia! Du ser jo min tilstand – jeg er så stiv som en pind – og ærgret mig har jeg. – En mand, som mig, kan man se i en sådan stilling og virkelig le! – Mit blod er i oprør" –

"Her er kølende pulver til dit dumme blod, min engel! – det må du tage straks! – jeg har taget tre, medens jeg så dig stå i gabestokken – og så i seng med dig! – jo du er en hædersmand! det er en dejlig historie!"

Snart var nu borgmesteren bragt til sengs og han bandede sig i søvn, medens de muntre byfolk med vedvarende latter skiltes ad og borgerballet med dobbelt lystighed fortsattes.

Under gabestoksopttrinnet på torvet var Christen Blok uhindret kommen ud af byens søndre port og havde forsigtigt nærmet sig den såkaldte Møllekro, hvor han så Mads Fangefoged stå alene ved en forspændt vogn, der havde en halvvoksen knøs til kusk.

"Du har dog ikke ventet på mig, du højst fortræffelige Mads!" sagde Blok og gned fornøjet sine hænder. – "Lidt blev jeg opholdt; men nu er jeg fuldkommen færdig, og nu vil jeg også straks af sted. Du fik ingen rejsekammerater opspurgt, ser jeg – men det er lige meget – nu til vogns! – og rask vil vi køre – jeg betaler!"

"Et par rejsende havde jeg dog opspurgt, som ville med" – sagde Mads og nølede. – "Jeg tænker, vi har dem vel straks. De rendte ad byen til, da det klemte. – Hvor monstro ilden var? – det kan da ikke have haft noget at betyde, for der blev straks ringet af."

"Det var ingenting!" – sagde Blok – "der var kun sat ild i en visk halm på torvet. – Nu op med dig og lad os kile på!" – Dermed sprang han selv op i vognen og tog sæde.

Mads tøvede endnu og så hen ad vejen imod byen. "De har vel ingenting glemt, hr. Blok! – Deres penge og dokumenter har De vel fået med?"

"Ja, vel! Alt er i orden!" – sagde Blok – "her har jeg det vigtigste!" – han trak den forseglede papirspakke frem og stak den i sin venstre sidelomme igen, uden at knappe sin frakke. –

"Det er en dejlig mild nat – og varm har jeg rendt mig. Nu – til vogns og af sted! – Tøver du længere, Mads, så kører jeg fra dig! – Jeg vil også straks have mig en lur."

Mads steg nu noget nølende til vogns og tog plads ved Christen Bloks venstre side, med et opmærksomt blik til hans sidelomme.

"Se så! Smør nu på, lille kusk! Du skal få gode drikkepenge!" – sagde Blok. Han satte sig mageligt i sædet og lo af og til, medens vognen rullede af sted med dem.

"De må nok have meget fornøjelige tanker, hr. Blok!" – sagde Mads frittende. – "De har velsagtens besøgt gamle venner og drukket mangan god skål til afsked?"

"Åh ja! Men sig mig en gang, Mads! hvad ville du sige, hvis du en gang så din borgmester stå ved sprøjtehuset med det gamle smukke halsbånd på, som hænger der?"

"Det er nogle forskrækkelige tanker, De morer Dem med, hr. Blok! Men det er noget, intet fornuftigt menneske kan tænke sig."

"Men derfor kan *jeg* godt, Mads! Det har din borgmester jo givet mig attest for i fjor."

De kom nu til en sidevej. Kusken syntes tvivlrådig og så sig spørgende tilbage.

"Lige frem!" – befalede Mads.

"Nej, til højre!" – råbte Blok med bydende røst.

"Ja hvem skal jeg nu lystre?" – spurgte kusken.

"Den stærkeste, mener jeg" – svarede Blok og lagde sin kæmpehånd på hans skulder. Knøsen drejede øjeblikkelig til højre og piskede på sine heste.

Mads så forbavset på sin sidemand. "Nå ja, hr. Blok!" – sagde han eftergivende – "den vej kan vi jo også komme ud af landet. Jeg mente ellers, De ville sove, hr. Blok! det kunne jeg nu også have lyst til."

De tav nu begge en god stund. Christen Blok havde strakt sig tilbage og snorkede højt. Hans højre hånd hvilede på hans knortestok – den venstre var faldet ned på sædet, og hans frakke stod helt åben. Mads rejste sig forsigtigt i sædet og betragtede hans stilling. Han betænkte sig et øjeblik, bøjede sig frem mod den lille kusk og pikkede ham på skulderen.

"Skulle jeg springe af vognen" – hviskede han – "så bryd dig ikke om det – men kør kun rask til! – og når du kommer til folk, så lad dem hjælpe dig at få ham bundet og bragt videre! Se, der har du borgmesterens brev til alle sognefødter! – hvor du viser det frem, vil man nok sørge for krabaten."

"Ja så!" mumlede knøsen og tog imod brevet. – "Det kan blive vanskeligt nok, skal jeg være ene med den gale! Han kan jo tage tømme fra mig og køre, hvor Fanden han vil."

"Det får nu gå, som det kan!" – hviskede Mads – "men jeg har min ordenans. Har jeg først fingre på *det*, jeg skal have, ligger der ikke stor magt på den gale karl. – Kør kun rask af sted, til du træffer på folk – og gør som jeg siger!"

Knøsen tav med betænkelig mine. Mads undersøgte atter med stor forsigtighed sin stærke sidemands tilstand og stilling. Det lod til, at Christen Blok sov trygt og havde morsomme drømme, for hans snorken klang af og til som en slags latter. Papirspakken var nær ved at falde ud af hans sidelomme. Pludselig tog Mads nu mod til sig – han greb pakken i sin hånd og sprang ud af vognen, men fik i det samme så vældigt et

bagslag med Christen Bloks knortestok, at han tumlede skrålende til jorden.

"Kør til og lad ham ligge, den rad! Han kommer snart på benene" – råbte Blok til den forskrækkede køresvend, der skyndte sig at piske på sine heste – "og så kan du levere mig brevet til '*sognefødderne*'" – vedblev Blok – "det vil jeg nok selv besørge. Nu kører du kun rask til, så længe jeg sidder på vognen og lukker ikke din mund op til noget menneske på vejen, hvis du ellers vil beholde hele lemmer!" Knøsen rakte ham brevet og tav, men turde næppe se på ham.

"For resten skal du ikke være bange for mig!" – tilføjede Blok muntert og klappede ham på skulderen. – "Vi to skal nok blive gode venner, og du skal ikke være min kusk for ingenting!" Dermed rakte han knøsen en sølvdaler, og nu lod det til at gå lige lystigt hen ad vejen for dem begge.

Da borgmesteren næste morgen sad i sin slåbrok og søgte at trøste sig over gårsdagens ulykkelige hændelser ved sin chokolade, medens han, på lidt stivhed i halsen nær, befandt sig fuldkommen vel – trådte Mads Fangefoged halvt krybende ind til ham, med den højre arm over sin lænd og en omhyggelig indsvøbt pakke i den skjulte hånd.

"Ih! Du barmhjertige samaritaner!" – udråbte han – "er borgmesteren dog levende endnu, efter al den spot og forsmædelse, og kan drikke skokelade?"

"Sludder, Mads! – jeg fejler ingenting. Jeg vil ikke have snakket derom; den sag skal neddysses. Nå, hvordan gik det jer? Løb han i fælden? Fik I bugt med ham? den satan! fik I hans dokumenter?"

"Nu skal hr. borgmesteren høre! – det var en forskrækkelig historie, og jeg forvinder det såmænd ikke så snart. – Jeg troede, mit bagred var slået midt over. – Han løb rigtignok i fælden, den Satan! – men jeg var så godt som ene med ham. Skytte-Jens og stærke Hans Jacob var allerede kommet; men de fik bisselæder i skoene og rendte til byen, da det klemte, for at se borgmesteren stå i" –

"Fordømt sludder, Mads! – Hvordan gik det så? – fik du" –

"Ja gu' fik jeg – nu skal hr. borgmesteren bare høre! – Jeg fik rigtignok mere, end jeg skøttede om! – Borgmesteren skulle bare have følt den drøjert, han lagde mig over lænden med sin knortekæp – jeg ville hellere ti gange stå i ga..." –

"Fordømt sludder, Mads! fik du bundet ham? – spørger jeg, og fik du" –

"Nej, på det lag, hr. borgmester! bundet ham fik jeg ikke – det lod jeg nok være – han kunne jo have bukket begge ender sammen både på mig og knøsen – bundet ham fik jeg ikke – men den tøraf, jeg fik over bagredet, skulle hr. borgmesteren barestens" –

"Fik du papirerne, dosmer! – fik du dokumenterne? dit fæ! Fanden i vold med dit bagred! det spørger jeg ikke om" – råbte borgmesteren spændt og hidsig.

"Ja, dokumenterne fik jeg, hr. borgmester, og de ti daler har jeg ærlig fortjent – her er hele pakken – den er ikke så lille endda – han havde den ved brystet; men jeg var snild." Mads tog hånden fra sin ryg med den indsvøbte pakke – men rakte den ikke fra sig før han havde den tidalerseddel i hånden, som borgmesteren hastigt rev op af sin lomme. Medens Mads nu vidtløftigt fortalte, hvorledes det alt sammen var gået til og

hvert øjeblik gned sin lænd og ømmede sig, viklede borgmesteren med strålende ansigt det store lommetørklæde af papirspakken og mumlede. "Det var bravt! – det var dog en lykke! – nu skal alt blive dækket, og jeg har endda" – Han rev seglet fra pakken, og Mads troede, han var blevet pludseligt gal – for han så borgmesteren fare rundt i stuen som besat og rive i pakken, medens en mængde gamle adresseaviser fløj ham om ørene og dækkede det halve gulv.

3

Næsten to år var forløbet efter dette gabestoksopttrin, som havde gjort epoke i den lille bys historie. Denne besynderlige begivenhed var vel ikke – som nærmeste vedkommende havde ønsket det – blevet neddysset; men den var dog ikke ligefrem kommet til offentlig kundskab. Nogle hentydninger dertil i en provinsavis var i et følgende nummer af bladet blevet tilbageviste, som grundede på en misforståelse og nogle ubetydelige optøjer af en sindssvag.

En søndag eftermiddag i september sprang der en høj, kraftig mand i en fin rejsekappe af en postvogn på gæstgivergården og gik straks ned igennem byens hovedgade til torvet. Han så opmærksomt på nogle nye bygninger og stod længe stille på torvet, hvor der var sket en del forandringer.

"Med forlov! hvor er sprøjtehuset?" – spurgte han en kramboddreng, der stod i en dør.

"Der ovre!" – svarede drengen og pegede på en ny bygning lige over for ham, på hvis store dobbelte port der var malet en sprøjte.

"Ej, ej! et nyt altså?"

"Ja, det gamle stod næsten midt på torvet" – sagde drengen og kneb munden sammen, for ikke at le. – "Det blev revet ned og flyttet det år, den forrige borgmester stod i gabestokken." Drengen lo nu af fuld hals.

"Det må have været en underlig historie!" – sagde den fremmede med et smil – "hvor blev den borgmester af?" –

"Det må pokker vide!" – svarede kramboddrengen. – "Han kunne ikke nære sig her i byen for den komedie. Alle mennesker drillede ham med det, og vi drenge fnisede altid, når vi mødte ham. Han søgte embede andetsteds, siger man; men så fik han en slem sag med Overformynderiet for alle de umyndiges penge, han sad inde med, – og så pakkede han ind og smurte haser en smuk nat med hele sparekassen og byens fattigkasse. Man tror, han slap over til England."

"Ja så! den slyngel! slap han bort? Men sig mig – murermester Falk bor dog vel i sit gamle sted hist i gyden?"

"Nej, han blev såmænd begravet i mandags otte dage. Det er efter hans ligtog, det par grankviste endnu ligger dér på gaden."

–

"Herre Gud! er han død, den brave gamle! – og datteren – hvor er hun?"

"Hun er nok husjomfru på en gård her i nærheden, som hedder Bøgedalsgården."

"Hos Langes? ja så! – Var han længe syg, den gamle Falk?"

"Det var nok i fjor, noget før borgmesteren pakkede ind, at han fik sit knæk, stakkel! Der blev gjort indførsel hos ham af borgmesteren for nogle lapperier, og der var vrøvl om nogle papirer, han ingen besked vidste med. Siden gik han altid lidt i tåget og kunne ingenting huske. Men han havde det ellers ret

godt; – datteren kom tit hjem, og hun var hos ham på det sidste. Hr. Lange tog sig nok også af ham og skaffede ham lidt indbo igen. Nu skal huset og hele klatten sælges."

"Ja så! hvornår skal det være?"

"Det står at læse på hjørnet! – Farvel!" – sagde drengen og skyndte sig ind i kramboden, hvor der kaldtes på ham. Den rejsende gik hen til gadehjørnet og læste plakaten om den forestående auktion. Derpå gik han ned ad gyden, hvor gamle mester Falk havde boet. Han bukkede sig på vejen og tog en grankvist op fra gaden af det grønt, der havde været strøet til sidste ære for den gamle mester Falk.

"Hvem var den herre, du stod så længe og pratede med, knægt!" – spurgte købmanden – "havde han ikke set så fornem ud og været så pænt raget, ville jeg bandet på, det var den gale murersvend, Blok – han, som satte den forlorne borgmester i gabestokken."

"Det er aldrig muligt!" – mente drengen – "den karl så jo ud som en vildmand og havde jo virkelig været i dårekisten."

"Ja, gal må han vel have været – det var også ham, der året forud brød ud af fængslet og puttede borgmesteren der ind i sit lukaf. Men hvor gal han var – en snild og dristig krabat var han dog. Det var underligt, som den fornemme herre lignede ham!"

På Bøgedalsgård sad en aften den unge proprietær Lange med en bog i hånden ved det fælles dagligstuebord. Hans smukke, unge kone sad ved hans side. Hun var lidt bleg endnu efter den sidste forøgelse af deres huslige lykke. En lille spæd pige sov på hendes skød; en rask dreng, der dog næppe havde fyldt det femte fjerdingår, kravlede rundt på tæppet ved hendes

fødder og legede med en kattekillling. Emilie rakte sin mand hånden og pegede på det sovende barn på sit skød.

"Ja, hun er dejlig, Emilie! hun har også dine velsignede øjne" – udbrød Lange med strålende ansigt og lagde bogen til side.

"Kan du endog se det gennem hendes lukkede øjenlåg?" – svarede den unge moder med et skalkagtigt smil – "nå ja, øjnene vil jeg nok være bekendt, når hun lukker dem op; men den stygge pande og hagekløften må du alene bære skammen for."

"Vi har det dog dejligt her sammen!" – sagde Lange og betragtede hende og børnene – "det var stor synd, om vi lod det dumme brev gøre os mismodige."

"Gud ske lov! Nu ser du glad ud igen!" – sagde Emilie kærligt og strøg håret fra hans hvide, skønne pande.

"Du skal se, du får nok et lån andetsteds, og der er jo længe til december."

"Skulle jeg også nødes til det allerværste, og må vi sælge gården" – sagde han med et let suk – "så vil Vor Herre nok hjælpe os endda. Jeg kan jo undervise i sprog, til jeg får en embedseksamen, så kommer jeg nok ind i noget – og om vi også skal få det lidt knapt i nogen tid, er vi dog de lykkeligste mennesker i verden ikke sandt?"

Hun bekræftede det med et inderligt kys og et kærligt, sorgløst blik, først til ham og så til begge de små. Derpå begyndte hun at nynne en munter vise for den mindste, der gjorde mine til at vågne.

Ingen, som havde set de to mennesker her sammen, ville have troet, at det åbnede brev, der lå på bordet, havde omstyrtet hele deres ydre lykke. Casper Lange, der syntes skabt til at føle

sig lykkelig og i højeste grad var det i sit huslige forhold, havde heller aldrig kunnet udholde at se nogen ulykkelig, når han, selv med egen fare, kunne hjælpe. Han var noget uforsigtig gået i borgen for en ven, om hvis redelighed han var overbevist, men hvis uforskyldte ødelæggelse havde draget Langes med sig. For at opfylde sin forpligtelse, som "kautionist og selvskyldner," havde han forrige år været nødt til at låne en betydelig sum af en rig velynder, mod sikkerhedspant i den lille kære landejendom. Ved denne velynders uventede død var hele den lånte kapital nu opsagt af skifteretten til udbetaling i næste termin.

"Det værste er dog næsten med vor gode, kærlige Sophie!" – sagde den unge kone noget efter, da hun havde lullet barnet igen i søvn. – "Nu har hun dog os i sin forladthed, den kære sjæl! Men mærker hun vore omstændigheder, vil hun straks tro, hun er os til besvær, og vil bort. Jeg ved heller slet ikke hvorledes vi skulle undvære hende. Der kommer hun! Lad hende for alting ikke mærke nogenting!"

En overordentlig smuk, ung pige, i hvem man næppe skulle genkende murermester Falks lille buttede Sophie, kom nu ind med en dækkekurv og bredte dug på bordet. Hun var mere klædt som en net tjenestepige end som en jomfru. At hun sørgede for sin fader, så man ikke alene på de sorte bånd, hun bar, men på det stille vemod i hendes ellers sunde og livlige åsyn. Det barnlige i hendes ansigt var vel ikke forsvundet; men der havde ved siden af dette udviklet sig noget af faderens djærve viljekraft og en bestemtthed, der dog var ledsaget af den yndigste kvindelighed og af en dyb, stærk følelse.

Hun tav og så med kærlig opmærksomhed på begge de unge ægtefolk, som hun kun ville betragte som sit herskab, uagtet hun dog ikke stod langt tilbage for dem i åndsdannelse og bestandig af dem blev draget ind i deres fortroligste omgang.

Den unge kone lagde det sovende barn på sofaen og hjalp Sophie med at brede dugen. "Du har glemt den tredje serviet, kære Sophie!" – sagde hun venligt – "for du bliver dog nu kønt her inde i aften?" –

"Nu skal børnene nok i seng!" – svarede Sophie og rødmede – "det må jeg jo nok besørge? – og så var der en del andet, der skulle ordnes; – her kommer vist også fremmede i aften – lænkehunden er så urolig – og så ville jeg helst være der ude."

"Men Lange vil læse højt i aften."

"Det var jo herligt! – så kommer jeg, hvis porthunden spår fejl."

Medens de endnu talte om dette, rullede der en vogn ind ad porten og kørte op for døren. Sophie gik ud med børnene, og en fremmed trådte straks efter ind.

"Hvad ser jeg!" – udbrød Lange og fløj ham i armene – "er det muligt! Christen Blok!"

"Ham selv!" – svarede den fremmede og rystede hans hånd – "din brudedefører – den gale svend, om du vil – men nu en ganske fornuftig bygmester og en holden mand. Den kvarteuropæiske berømmelse er vel ikke kommet endnu" – tilføjede han – "men den kan komme! Når jeg en dag vil prale, skal du se, hvad de store mestre siger om mig. – Du er den gamle, ser jeg – men din kone vil nok ikke rigtig kendes ved mig" –

"Jo til visse, kære hr. Blok!" – udbrød Emilie glad og rakte ham hånden. – "Vær hjertelig velkommen! – vi har tit tænkt på

dem og talt om dem hver dag. – Jeg kendte Dem dog ikke straks."

"Vildmandsskægget savnede De vel, frøken! – nej, kære Emilie! må jeg nu vel nok sige? – min adfærd, som Deres brudefører, mindede måske dog lidt om dårekisten. – Hvad der svarede dertil i mit sind har jeg vel også for en del lagt af; men på lidt af det overflødige overmod nær, er jeg dog næstendels den samme."

"Netop således ventede vi at gense Dem" – sagde Emilie – "og en større glæde kunne De ikke have skaffet os. – Husker De, hvad vi skriver i dag? – Det er netop to år siden, De var min brudefører; – på dette klokkeslæt var det nok, De stod på trinnet af vor lille jagtvogn og sagde os farvel; – og husker De hvad De lovede os? – De har punktligt holdt ord" –

"Det vil jeg helst, når jeg kan. Nu kommer jeg for at se, om Deres huslige lykke, som jeg håbede, er blevet tredobbelt" –

"Det er den! – det er den!" – råbte Lange og slyngede armen om sin indtagende kone: – "Her ser du den ene og største del af min lykke" –

"Hvor er de to andre?"

"Kom, du skal se de to englebørn!"

"Det skal glæde mig! Dog nu sover de velsagtens; – det er synd at forstyrre dem! – lad mig se dem vågne; I slipper mig ikke så snart. Jeg bliver nu også eders nabo. Jeg har købt gamle mester Falks hus inde i byen. Det bygger jeg om, og så – men hvor er Sophie? – hun er jo dog her i huset? – hun er dog frisk og fattet efter den kære gamles bortgang? – Bryder hun sig noget om mig?"

"Hun sidder to stuer herfra og luller vore små i søvn" – sagde Lange.

"Kom! Jeg kan jo gerne se rollingerne straks uden at vække dem!" – sagde Blok hastigt – "før mig kun ind til dem!"

"Nej, du har ret! Det er synd at forstyrre dem!" – sagde Lange med et skalkagtigt smil. – "Bekend kun, det var Sophie, du tænkte på! Og det er hun vel værd!" – vedblev han hjerteligt. – "Hun har taget den sorg så smukt – og således tager hun alting. Hvor meget hun bryder sig om dig, min ærlige ven! – ja det får du selv spørge hende om ved lejlighed! – Så meget ved jeg kun: Hver gang vi har nævnt dit navn, er hun gerne blevet rødkindet, og dine gale historier finder hun ikke så gale. – Men der er hun!"

Sophie trådte nu ind med en tallerken og serviet til den fremmede; men hun tabte begge dele med et glædesskrik, da hun så og kendte Christen Blok. Hun fløj et par skridt hen imod ham, og hendes arme løftede sig uvilkårligt; men i det samme syntes hun forskrækket over sig selv og lod armene synke; – hun trådte tilbage og var blevet blussende rød.

"Er det virkelig Sophie!" – udbrød Blok forbavset og stod som fortryllet. – "Jeg havde aldrig tænkt, De kunne blive så – så" –

"Så afskyelig!" – sagde Lange og lo. – "Ja, ser du, således går det, min ven! når man rejser flere år udenlands, uden at skrive et ord til sine venner – så er meget forandret, når man kommer hjem."

Snart var nu al forlegenhed borte og den hyggeligste stemning udbredt blandt disse fire mennesker, hvis glæde ved hinanden var så inderlig, at den udelukkede enhver tanke, der kunne forstyrre den. Den kære gæst skulle nu se, hvor herligt

Lange havde fået sin bolig indrettet efter den plan, Christen Blok havde forelagt ham på hans bryllupsdag. Børnene måtte han nu dog endelig se i kurven og vuggen, hvor de sov så nydeligt. Selv det nye haveanlæg måtte han se og netop i det klare, stille måneskin. Enhver af dem havde så meget at fortælle ham, og selv medbragte han hele to års rejseeventyr. I haven blev til sidst Sophie alene hans ledsagerinde. De blev temmelig længe borte og kom med stille glæde tilbage som forlovede.

Blok havde straks bestemt brylluppet til Sophies fødselsdag i den skønne maj måned. Til den dag skulle hendes gamle fædrenehushus være helt forynget og ombygget. Så skulle den lille købstad have en bygmester, ved hvem det hele land skulle forskønnes. Ringere lykke ventede ikke Christen Blok af sit talent og sine kundskaber, medens han allerede havde erhvervet sig tilstrækkeligt til at nedsætte sig og tage borgerskab, hvor han ville.

Det var en lykkelig aften på Bøgedalsgården. – Emilie omfavnede den stille, dybt bevægede Sophie. De gamle skolekammerater knugede ofte hinandens hænder og drak hinandens og deres elskedes skål. Alle gamle og nye historier kom frem, fra deres skoletid til den aften, giggen væltedes – fra Christen Bloks indgang og udgang af det nye fængsel og dåreanstalten til Emilies bortførelse – fra gabestokhistorien til denne aftens stille, lykkelige fest.

Da endelig Emilie og Sophie gik til ro og de to venner endnu sad sammen i fortrolig samtale – faldt Langes blik et par gange med uro på brevet, der lå på bordet med skifterettens store segl, medens et uvilkårligt suk afbrød hans livsglade ytringer.

Hans ærlige ven blev opmærksom og spurgte om det brev intet slemt indeholdt. Efter nogle udflugter kom det til en forklaring. Christen Blok hørte, hvorledes sagerne stod og rynkede panden. Efter nogen betænkning nikkede han roligt og rakte sin ven hånden. "Gå nu kun til sengs og sov ubekymret!" sagde han rask – "med Guds hjælp kan det vrøvleri nok blive klaret."

Videre ville han ikke ytre sig om det, og de gik begge til ro.

Næste morgen tidlig havde de forlovede en hemmelig samtale med hinanden i haven. Ved kaffebordet så de begge lidt stille, men inderlig glade ud. Blok fortalte nu, at Sophie og han dog, efter nøjere betænkning, havde besluttet at udsætte deres bryllup et års tid eller to, som andre fornuftige folk, og ikke lige med det første bygge det gamle hus om, der havde så mange smukke erindringer. Sophie syntes, hun endnu var for ung til at være husmoder og hun ville gerne blive en sommer eller to endnu på Bøgedalsgården hos de kære venner. Han kunne også have godt af at arbejde nogen tid under en ældre mester inden han nedsatte sig som selvstændig bygmester. Både Emilie og Lange betragtede dem begge med forundring.

"Jeg skal vel også have svært ved at få borgerskab, førend folk har fået tid til at se, om jeg rigtig har fundet min forstand igen udenlands!" – tilføjede Blok. – "Jeg får nu en slump penge tilovers, som jeg ikke ved hvor jeg skal gøre af" – vedblev han "kunne jeg få sat dem hos en ærlig mand og i en fast ejendom, så jeg det helst. Jeg har tænkt på at sætte den skat i din gård, Lange! Den kan ingensteds stå sikrere – så kunne du jo udbetale de fremmede penge, der står i den! Dermed kunne vi begge være lige godt tjente." Dette sagde han i så ligegyldig en

tone, at Emilie endog troede, det var en tjeneste, han anmodede Lange om.

"Så er hele ulykken jo forbi, kære Lange!" – udbrød hun sjæleglad, uden at ane, at de forlovede kendte deres omstændigheder.

Lange sad længe med opspilede øjne og betragtede nøje både Sophies og Bloks milde, kærlige ansigter, hvori dog en stille selvfor nægtelse var skjult. Pludselig styrtede tårerne ud af hans øjne, idet han fo'r op og omfavnede dem begge.

"Nej, nej!" – sagde han – "det skal aldrig i verden ske! – For min skyld vil I opsætte eders bryllup! – for at redde min og Emilies lykke, vil I opofre eders egen og opgive eders kæreste ønske! – Du vil arbejde som svend igen, kære, trofaste ven! Nej, sådan et offer kan og vil jeg ikke modtage."

"Gør ingen ophævelser, min gode ven!" – afbrød Blok ham. – "Det var jo kun et forslag – og hvor kan du vide, der stikker andet derunder, end min egen og Sophies lyst til en smule romantik og en interessant forlovelsestid? Forkaster du mit forslag – nu vel, så vil vi ikke tale mere om det" –

"Sophie!" – udbrød Emilie og kyssede hende – "begynder du nu at spille komedie med os! Det var altså for vor skyld, du var for ung til at blive husmoder, og du ville meget hellere blive hos os, end betro dig til den vildmand i den første halvsnes år – ikke sandt? Hvem har da sagt dig noget om de dumme pengehistorier? Det var jo min og Langes kedsommeligste hemmelighed – det skulle hverken sætte dig eller Blok romantiske griller i hovedet. Siden vi nu dog har ladet vor kaffe blive kold over de finanssager" – vedblev hun og lo – "vil jeg blot gøre de kære venner opmærksom på, at jeg i grunden er en rig

kone. Overformynderiet vil nok snart skaffe os meget mere, end vi behøver, af hvad min formynder ikke selv har disponeret over" –

"Nu vel! Det er jo prægtigt!" – afbrød Christen Blok hende lystigt – "kommer tid, kommer råd! – I alt fald" – vedblev han i sin gamle egenmægtige tone og slog så heftigt i bordet, at kaffekopperne dansede – "gården skal du beholde, Lange! Og lykkelige skal I min sjæl, være – så vidt det står til mig, om jeg så skal sætte både skifteret og overformynderi, ligesom den slubbert af borgmester, i gabestokken! Lad os nu slå de sager ud af hovedet indtil videre! og følg mig til byen med Sophie! Så skal I se hvor net jeg dér vil indrette mit ungkarleliv i de lykkelige forlovelsesdage, jeg nu jo først begynder på!"

Alle gik ind på dette forslag, og hele familien, selv begge de små, besøgte samme dag med Blok og Sophie den lille købstad og gamle mester Falks tidligere bolig.

Rygtet havde snart udbredt sig i købstaden og hele egnen om "den gale murersvends" tilbagekomst, som en fin, velhavende herre, der nu var en berømt bygmester og ville nedsætte sig der. Man havde altid godt kunnet lide ham for hans lystighed og raske væsen; men mange troede dog, at det rablede noget for ham, og at han ikke for ingenting havde været i dårekisten. Huset, som han havde købt og som var gammelt og forfaldent, foretog han ingen forbedring ved; men man så ham ofte rive en væg ned og mure den op igen, uden at man kunne finde nogen begribelig grund dertil. Spurgte man ham derom, svarede han gerne, at han gjorde jagt på en rotte eller at der måtte ligge en død hund begravet, som forpestede luften. Sagen forholdt sig

imidlertid noget anderledes. Sophie havde ingen besked kunnet give ham om den pakke papirer, han havde givet gamle mester Falk i forvaring og bedt ham indmure et sted i huset, men kun betro hemmeligheden til Sophie. Den gamles sløvhed i det sidste år syntes at have bragt ham denne sag i forglemmelse. Den sidste dag, han levede, syntes han vel at have haft noget hemmeligt at betro hende; men hvad det var, kunne hun på ingen måde begribe. Han havde sagt, at hun skulle vide "hvor borgmesterens hund lå begravet" – han havde "muret graven og sat et monument derover" – men han lo selv af sin forvirrede tale, og hun havde antaget det for fantasier uden al betydning.

Christen Blok havde kun gjort et flygtigt bekendtskab med de papirer, han havde fralistet den bedragerske borgmester. Så meget havde han kun set, at nogle af dem vidnede om underslæb, bestikkelser og flere slette streger. De havde uden tvivl været bestemte til at tilintetgøres eller måske snarere til at true andre med, der var indviklet i borgmesterens bedragerier og muligvis kunne have papirer i hænde, hvormed de kunne skade ham. Disse papirer havde Blok ofte tænkt på og undertiden bebrejdet sig dette indgreb i en mands private hemmeligheder, som rigtignok var en slyngel, men dog ikke derfor stod under hans inkquisition. At han i sin iver havde grebet hele den pakke, hvori de forfalskede regninger lå, og at han var rejst bort uden rigtig at undersøge alt, hvad den indeholdt – havde han ligeledes fortrudt. Han havde to gange drømt på sin udenlandsrejse, at han holdt et stort beskrevet papir med mange underskrifter i sin hånd, og at der stod en fremmed mand ved hans side og pegede med et strengt blik derpå. Det var skrevet i et sprog, som han ikke forstod; han

havde set et navn deri, som var ham bekendt – men som han ikke siden kunne erindre. Nu forekom det ham, at det var Emilies familienavn, Strøm. Det anede ham, at et sådant dokument kunne være i denne pakke og måske være af vigtighed og vedkomme Emilies formue. Nu, da den bedragerske borgmester var undvejet, kunne vel beviserne for hans slette streger ingen interesse mere have; men det forekom Blok bestandig, at der måtte kunne findes oplysninger om bedragerier, som det endnu kunne være vigtigt at komme på sporet af. Al hans søgen derom var imidlertid frugtesløs; men den førte ham til en anden opdagelse, som fornøjede ham meget. Ved at gennemse hver krog i det gamle hus, fandt han et lille pulterkammer, hvori mester Falk ligesom havde indespærret sin sjæl og sit lune. At den gamle, lystige mand i sin ungdom havde været en god tegner, var bekendt; han havde især haft anlæg for portrættegning og en ualmindelig gave til pudsig opfattelse af hverdagslivet. Hjerteløs spot holdt han vel ikke af, og han var alt for godmodig til at stille nogen agtværdig person i et latterligt lys; men noget smittet var han dog blevet af den nyere tids spøgetone og lyst til vrængbilleder. Han morede sig mere over alt sligt, end han ville være bekendt for sig selv. På hans gamle dage var der kommet en del bitterhed i ham ved hans strid med den forfængelige og lidet hæderlige borgmester, og det fornøjede ham inderligt at tænke sig ham i ret latterlige stillinger.

Blok fandt nu flere værdifulde frembringelser af den gamles humoristiske lune, der hang i skødesløse blyantsrids på væggen i hint pulterkammer. Deriblandt var også to temmelig detaljerede genrebilleder, hvori den bortrømte borgmester

spillede hovedrollen. På det ene så man ham, som et uhyre langt svøbelsebarn, med en hvid bomulds nathue, føres i procession af en mængde nisser og kobolder i de pudsigste stillinger. I spidsen for disse vrængbilleder dansede Christen Blok, meget genkendelig, men i en koboldkonges skikkelse, der ingenlunde smigrede ham. Blok lo dog hjerteligt af det og fandt i sit portræt et træffende udtryk af det overmod og den trods, der unægtelig i hin tid havde overvægten i hans ubændige væsen.

"Nå ja, gamle!" – sagde han – "du har dog ikke gjort mig meget værre, end jeg var – du holdt dog af mig, og ingen fornøjede sig mere end du over mine drengestreger."

Det største og omhyggeligst udførte billede forestillede den pyntede borgmester i halsjernet ved sprøjtehusstolpen, i det øjeblik, da smeden filede på hængelåsen ved hans hals. Hele selskabet fra borgerballet med mange af byens bekendte ansigter var at se på dette billede. Det var holdt i en kraftig tone med stærke skygge- og lyspartier, som et natstykke, der oplystes af den brændende tjæretønde. De jublende gadedrenge og de blæsende, halvberusede oboister var ikke glemte. Af damerne var også adskillige meget genkendelige; selv borgmesterens frue var antydet i et åbent vindue med en ske og en pulveræske i hånden. borgmesteren selv stod i det stærkeste lys, og hans ansigt var allerfortræffeligst. Smedens var også ypperligt; det så man dog kun i halv profil. Blandt de pudsigte grupperede tilskuere havde den lystige gamle tegnet sig selv meget træffende, idet han holder begge hænderne på maven og ler hjerteligt.

Det var ikke Blok muligt at se på dette billede uden at le højt, og da man ofte hørte denne latter i hans pulterkammer, når man vidste, han var ene, bidrog dette til at bestyrke den mening, at han undertiden var lidt forrykt og hverken var blevet fuldkommen helbredt på dåreanstalten eller på sin kunstrejse.

Han levede imidlertid et virksomt, men temmelig enligt liv i sin ungkarlestand. Han var trådt i forbindelse med en anset bygmester i hovedstaden, hvem han havde meddelt plan til en kirkebygning, der til foråret skulle opføres, og som Blok skulle have tilsyn med som konduktør. Han arbejdede flittigt i sit hjem og besøgte jævnligt Sophie og Langes. Om sit bryllup talte han nu intet, og heller ikke om Langes fortvivlede pengesager.

Den frygtede december termin var snart for hånden, og frygten blev aldeles uden håb, da Lange en postdag havde modtaget den nedslående underretning, at der aldeles ingen erstatning kunne ventes af den undvegne borgmesters opbudsbo for Emilies betydelige tilsatte fædrearv. Med samme post var der kommet et brev fra skifteretten, som Lange åbnede sidst og med skælvende hånd; men til hans forbavselse faldt der ud af denne en kvittering for hele den lånte sum, hvorfor Bøgedalsgården stod i pant.

Lange og Emilie så sig nu, mod deres vidende og vilje, reddet. Hvorledes det var sket kunne de ingen tvivl have om. Christen Blok og Sophie triumferede. At Blok, på sin gamle måde, hårdnakket havde sat igennem, hvad han en gang havde besluttet, og uden videre havde betalt Langes gæld, lod sig ikke skjule. For øjeblikket kunne Lange ikke gøre andet, end lovformeligt at opsætte sit gældsbevis til sin ædelmodige ven og takke ham for hans gode mening; men hensigten var ikke

opnået. Såvel Emilie som Lange følte sig ved dette offer for deres lykke ret ulykkelige. Bloks og Sophies triumf var tilintetgjort, da de så den uheldige følge af, hvad der var sket.

"Vær nu rimelige, kære venner!" – sagde Blok en dag – "den sag er nu afgjort og står ikke til at ændre – hverken Sophie eller jeg vil forandre, hvad vi med frisk og frejdigt sind har besluttet. Det kunne du nok vide, Lange! Og mig kender du dog så godt, at du ikke kunne tro, jeg ville lade det blive ved løs snak, når jeg havde en plan for, som på nogen måde lod sig udføre."

"Du glemmer, at andre mennesker også kan have karakter og fast vilje, min kære, egenmægtige ven!" – svarede Lange – "og at netop de mest blødhjertede mindst kan tåle, hvad der er deres inderste følelse imod."

Da Christen Blok nu så det usædvanlige syn af en virkelig mørk sky på sin kærlige vens pande og tårer i den ellers så livsglade Emilies øjne, fo'r han heftigt op med et udbrud af sin gamle ubændighed. "I skal, pinedød! være lykkelige!" – sagde han – "men hvorledes, må Vor Herre vide. Nu står min forstand stille." – Dermed fo'r han bort, og ingen så ham i flere dage på Bøgedalsgården.

I byen teede han sig så underligt, at man troede, han havde fået et tilbagefald til hans tidligere formentlige afsindighed. Han begyndte formelig i den strengeste vintermåned at rive sit hus ned over hovedet på sig, med egne hænder, uden at ville se noget menneske. Det var blevet ham til en fix ide, at han måtte finde disse papirer fra borgmesterens falsknerkontor, skønt han ikke vidste, hvad de nu skulle hjælpe til, efter at det var oplyst, at hele Emilies formue var sat over styr. Drømmen om hint papir stod ham dog bestandig for øje. Han havde nu

besluttet at rive det hele hus ned, til han fandt hvad han dog vidste der måtte findes.

En nat drømte han, at gamle mester Falk var levende og stod i pulterkammeret ved hans side, næsten i samme stilling som på hans tegning af gadeoptrinet. Han syntes, den gamle lo hjerteligt, men holdt kun den ene hånd på maven, medens han med den anden pegede på den forlorne borgmesters naragtige ræveansigt og nikkede.

Det første, Blok foretog sig, da han næste morgen vågnede, var at springe op på pulterkammeret og nedtage denne tegning, der hang på husets tykkeste mur. Her opdagede han straks en sten, som syntes senere indmuret end de øvrige. Han løsede den og fandt et hul i muren, hvorefter han uddrog den ham vel bekendte og så længe søgte papirspakke. Han åbnede den og ragede om blandt de mange regninger og breve, indtil han til sidst fik øje på et dokument i det engelske sprog, som han ikke forstod. Da han stod med det i sin hånd, erindrede han så levende hvad han to gange havde drømt derom på sin udenlandsrejse, at han næsten troede at se en fremmed hånd, der pegede på det. Han forvarede hastigt alle papirerne ved sit bryst og forlod kammeret.

På Bøgedalsgården havde man været urolig over Christen Bloks usædvanlige udeblivelse hele tre dage. Man havde været nedslået og forstemt. Lange havde skrevet en del og sendt breve bort. Han havde været så bevæget derved, som om det havde været en beretning eller et mindedigt over en kær afdød, han havde afsendt. Endelig kom der en billet fra Blok, hvori han kun skrev, at han kom med det allerførste og håbede at se gladere

ansigter end sidst. Langes ansigt havde også virkelig opklaret sig og fået en del af sit sædvanlige lykkelige udtryk tilbage. Emilie var rolig og mild; men hun kunne dog ikke tilbageholde et suk af og til, medens hun syslede med børnene og glædede sig over deres yndighed. Sophie sad tavs ved sit sytøj, men slog ofte sine store brune øjne med inderlig kærlighed op, for at betragte begge de hende så kære mennesker, hvis lykke hun og Blok så gerne ville opretholde. Man kunne se på hendes smukke øjne, at hun både havde våget og grædt; men der var et udtryk i hendes ansigt, der lignede faderens, når han med frisk sind følte sig stærkere end sin skæbne.

Det var noget op på formiddagen. Postbuddet havde netop bragt aviser og breve. Lange havde straks med iver grebet amtets provinsavis.

"Ja, nu står det der!" – sagde han til sin kone og rakte hende bladet. – "Nu vil vi betragte det, som skrevet med Vor Herres finger, og lade ham råde. Hidtil har lykken været med mig! – jeg er født en julemorgen, og du skal se, Emilie! man behøver ikke nødvendigvis at bo på Bøgedalsgården, for at være tilfreds."

Sophie havde modtaget avisen af Emilies hånd og set med hende, hvad der stod med store bogstaver i tillægget. Bøgedalsgården var anmeldt til auktion om otte dage og med en begejstret beskrivelse over dens yndige beliggenhed ved skov og sø i en af landets herligste egne, med udsigt til kirketårnet i en lille købstad og mange andre herligheder, i en stil, der syntes mere passende for en roman, end for et avertissement.

"Vi vil leje et par små smukke værelser ved volden eller i Nyhavn, højt oppe, med en dejlig udsigt til de grønne træer eller til havet!" – sagde nu Lange og greb Emilies hånd. – "Vil det

ikke gå med eksamen og kan jeg ingen timer få i sprog – ih, nå! så kan jeg sidde hjemme hos dig hele dagen og skrive artikler til bladene."

"Og jeg kan sy damepynt eller give timer i musik!" – sagde Emilie og faldt ham glad om halsen. – "Vi skal nok komme ud af det!"

De sprang nu begge fornøjet op og gik ind i det andet værelse – faderen med drengen på armen, moderen med den mindste ved brystet; – men Sophie blev siddende med avisen i hånden og græd. Hun så klart hvorledes disse kære mennesker, med al deres nøjsomhed og kærlighedslykke, dog måtte gå en kummerlig fremtid i møde.

Kort efter kom Emilie og Lange med hjertelig latter og spøg tilbage, hver med sit barn på armen. Sophie så ud af vinduet, for at skjule sin bekymring for dem.

Tusind planer fløj hende gennem det lille hoved om, hvorledes hun kunne få dem fra den fortvivlede beslutning at sælge gården for at udbetale Bloks kapital. Han kunne selv købe den – tænkte hun – men hvad kunne det hjælpe dem? – Hun elskede dem så højt, at hun ikke vidste, hvad hun hellere ville finde sig i, end at se dem i den armod og nød, hvis bitterhed deres nøjsomme sind ikke anede. Pludselig vendte hun sig nu om, ligesom med en fast beslutning, og sagde med en ligegyldighed, som forbavsede dem: "Jeg gifter mig ikke med Christen Blok, hvis han nu vil være så tåbelig at sætte sig ned og bygge på egen hånd. Nogle år i det mindste vil jeg se tiden an!" – tilføjede hun på deres forundrede spørgsmål i en temmelig koldsindig tone og med en ret filistrøs mine. – "Jeg holder usigelig meget af ham – det forstår sig; men til husfader duer

han ikke endnu. Hvad han ejer, vil han straks sætte over styr, hvis det ikke står på et sikkert sted, hvor det ikke kan røkkes." –

"Hvorledes?" – udbrød Lange – "er det virkelig din mening? Sophie!" –

"Ja, derfor var det også, jeg fandt det så klogt og rigtigt af ham at sætte hele sin formue ud, hvor den kunne blive stående, og lade være at bygge og sætte sig ned endnu som mester. Hans byggelyst er et rent raseri hos ham. Blev han nu mester – og jeg tog ham – og han kunne rutte som han ville med sine penge, ville han inden et år have ødelagt sig. Han må også have savnet mig nogen tid, for at sætte rigtig pris på mig!" – vedblev hun og knejsede lidt stolt – "han må blive en sat og ordentlig mand før jeg tager ham. Jeg har en moster i Sverige – hun kan skaffe mig en god stilling til første maj – hende rejser jeg nu til, så snart hr. Lange sælger Bøgedalsgården – det har jeg urokkeligt besluttet."

"Men kære pige!" – udbrød Emilie – "jeg kender dig ikke igen"

–

"Ja, sådan er jeg i grunden – jeg kan også have min egen vilje, når det endelig skal være."

"Men kære, gode Sophie! hvem havde troet, der stak sådan en stridig sjæl i dig?" – sagde Lange – "og jeg, som troede, du elskede den brave Blok så inderligt og havde en ganske anden anskuelse af hans værd og af livet i det hele" –

"Når jeg rigtig vil noget," – sagde Sophie med et halvt lystigt, halvt stolt nik – "så kan ingen i verden bringe mig fra det – sådan har jeg været, fra jeg var ganske lille."

Lange og Emilie så med forundring på hende og vidste ikke, hvad de skulle tro om denne pludselige forandring med den

milde, sagtmodige Sophie. Hendes raskhed og bestemthed havde de rigtignok beundret, den gang hun netop var konfirmeret og hun på egen hånd, trods alle indvendinger, rejste til hovedstaden, for selv at tale Christen Bloks sag. De havde troet, hendes kærlighed til ham var langt dybere. De havde tiltroet hende mere sand følelse, end hun nu røbede – denne kolde beregning af hvad der var sikrest og klogest, var dem noget ganske fremmed hos hende. I de to år, hun havde været i deres hus, havde de heller ikke bemærket så megen fasthed i hendes sind og endnu mindre nogen egensindighed eller noget halsstarrigt lune. Nu stod hun for dem, som en lille trodsig filisterheltinde, med kækt oprejst hoved, med blussende kinder – og med en bestemthed i de muntre øjne, som for resten klædte hende nydeligt. – "Jeg tager ham ikke, før han har bedre forstand" – gentog hun – "og jeg rejser bestemt til Skåne den samme dag, her bliver auktion over Bøgedalsgården" –

Hun afbrødes nu ved en larm i gården. Lænkehunden gøede. En vogn rullede ind ad porten med tre herrer. Det var Christen Blok med hans og Langes ven, præsten fra nærmeste landsby, og den nye byfoged, hr. Steffens, der, ligesom præsten, var deres skolekammerat og gode ven. Det strålende ansigt, hvormed Blok sprang af vognen, i sin stadseligste dragt og med en stor papirsrulle i hånden som en kommandostav, vidste de ikke at forklare sig. Alle tre gæster var inde i stuen, førend man fik tid til at komme dem i møde.

"Kære venner!" sagde Christen Blok – "tillad mig i dag at være kommandant her på Bøgedalsgården! Jeg bringer to gæster med, som vil tage til takke med, hvad huset formår. Men først beder jeg min gode ven Casper Lange jage enhver sky fra sin

smukke pande – og den kære fru Emilie forvise enhver nok så dejlig perle fra sine øjne! – Her bringer jeg sort på hvidt for, at mine gode venner her er så velhavende folk, at de straks kan indløse enhver forpligtelse og udvide Bøgedalsgården til en meget anstændig lille herregård. Din poetiske auktionsanmeldelse, min egensindige ven! behøver du ikke at tilbagekalde – det har jeg ganske prosaisk besørget."

Han rakte de forbavsede venner to dokumenter med mange segl og underskrifter, hvis fuldkomne rigtighed både byfogeden og præsten bekræftede. Det ene var en kodicil til agent Strøms testamente, der, i det tilfælde, at hans datter Emilie giftede sig og fik livsarvinger, også indsatte hende til eneste arving af en, efter oprettelsen af hans egentlige testamente, ved arv erhvervet betydelig kapital, der stod i en londoner-bank. Det andet dokument var et deposito-bevis til agent Strøm for 10.000 pund sterling, som af ihændehaveren kunne hæves i den engelske bank. Agent Strøm havde med egen hånd på dokumentet betegnet det som bilag til hans testamente-tillæg. Denne påtegning var dog næsten helt afklippet. Christen Blok fortalte, hvorledes han var kommet til at blive Emilies virkelige værge mod hendes nu bortrømte formynder. Det syntes som bedrageren enten pludselig var blevet overrasket under den påtænkte forfalskning, eller måske af sin egen samvittighed var blevet tvunget til ikke uden i nødsfald at fuldføre dette bedrageri og, som ihændehaver, hæve beløbet.

Alle glædede sig over det lykkelige fund.

"Men om jeg nu ikke havde fundet de papirer, havde I så været ulykkelige?" – spurgte Blok – "jeg ærgrer mig næsten over, at det filisteri skulle gøre udslaget." –

"Nej, nej!" – sagde Lange og greb Emilies hånd – "gør os fattige i morgen vi er dog at misunde!"

Sophie bekræftede, at det i det mindste var deres fulde alvor at være de lykkeligste af alle mennesker – på tagkammeret med den smukke udsigt til masterne i Nyhavn.

Inden glæden herover endnu havde udtalt sig, bad Christen Blok Sophie og Lange pynte sig og følge ham til landsbykirken – Sophie, som brud, Lange, som brudefører, og Emilie, som husmoder og veninde. Kongebrev, forlovere, præst og alt var i den prægtigste orden, ligesom på Langes og Emilies bryllupsdag – og man måtte finde sig i, at "den gale Christen Blok" gjorde alting noget brat og egenmægtigt.

"Men kære ven! Du har dog gjort regning uden vært" – sagde Lange med et halvt smil i det betænkelige ansigt – "Sophie *tager dig ikke*, før om nogle år måske, når du har fået bedre forstand på at være husfader og ved fraværelse har lært at sætte rigtig pris på hende – det har hun netop på det bestemteste forsikret os." –

"Omstændighederne har forandret sig!" – sagde Sophie og lo, idet hun hjerteligt omfavnede sin djærve brudgom. – "Nu får jeg nøjes med den forstand, han har, og han lærer vel også at sætte pris på mig uden fraværelse."

Emilie, som nu først forstod den højhjertede piges list, omfavnede hende, inderligt bevæget. Lange kunne heller ikke tilbageholde sin følelse – han gjorde hende afbigt for hans skammelige tanker om hendes nye filistrøse tænkemåde. Begge lo ad deres kortsynethed og bebrejdede hende den forstillelse, hvormed hun virkelig havde skuffet dem.

Der blev nu en herlig uforberedt fest på Bøgedalsgården, som mindede om Langes og Emilies bryllupsdag. Brudeparret kørte til kirke i den samme gig, Christen Blok først havde gjort bekendtskab med, da han væltede den. Langes fulgte dem, med byfogeden og præsten, i den lille jagtvogn, som de havde så kær fra deres bryllupsdag. Da siden brudeparrets skål blev drukket i den hyggeligt opvarmede havesal på Bøgedalsgården, hvorfra man over de rimpudrede buske kunne se kirketårnet i den lille købstad – tænkte Lange på de dage, da synet af dette tårn, hvis skygge den gang faldt over Emilies vindue, gav ham så friskt et håb på hans korte og eneste sygeleje.

"Vi to er dog de lykkeligste mennesker i verden!" – hviskede han til Emilie – "men Blok og Sophie vil Vor Herre vist gøre ligeså lykkelige, hvis det er tænkeligt."

Alle havde de gode ønsker og kærlige ord til det kønne brudepar. Sophie var inderlig glad, men stille. Hun syntes, at den røde brystsløjfe, Emilie denne dag havde fæstet på hende, i stedet for den sorte, dog skar hende i øjnene og fik dem til at blinke. Christen Blok så, hvad hun tænkte på. Han trykkede kraftigt hendes hånd og rejste sig.

"Tak, I kære, tro venner, for al eders kærlighed!" – sagde han med en bevægelse, som man sjældent før havde set i hans muntre, kraftige åsyn. – "Nu er min gale ungkarletid da forbi, og jeg håber, Sophie ikke oftere skal have nødig at hjælpe mig ud af dårekisten. Mine gale streger fortryder jeg dog ikke – og hvad jeg har døjet for dem, har jeg haft godt af. Havde jeg ikke gjort det så galt, var det dog næppe gået så godt og glædeligt for os alle. En trofast gammel ven savner både Sophie og jeg i aften" – vedblev han og trykte Sophies hånd, som han ikke havde

sluppet. – "Han lo altid hjerteligt, når jeg kom vel fra mine galskaber. Det er vor gamle, ærlige fader Falk. Til hans erindring vil vi tømme et glas i stilhed! Gid vi alle må samles med ham en gang, hvor glæden er uden latter, men vist uendelig bedre, end al verdens lystighed og spøg!"

Der blev en kort, alvorlig standsning i bryllupsglæden, der dog snart igen gjorde sig gældende.

"En ting må du kun love mig, min kæreste Sophie! hvis det skal gå godt i vor ægtestand!" – sagde brudgommen noget derefter, da alle rejste sig muntre op fra bryllupsbordet.

Sophie så spørgende på hans alvorlige ansigt.

"At du ingen af de lange gammeldags knappenåle vil bære i aften" –

"Bare denne!" – svarede hun og pegede på den simple nål, der fastholdt hendes bryllupssløjfe – "det er en tre års gammel ven."

Dette skal have givet anledning til den første lille tvist i deres ægtestand, der dog endtes fredeligt, og Blok vil påstå, det var den eneste.

Sophie bar fem og tyve år derefter den samme skæbnerige knappenål, som brystnål, på sin sølvbryllupsdag. Nu bæres den af hendes yngste datter. Den ældste er gift med den unge hr. Lange, der i denne fortælling kun har leget med en killing, men som nu er en selvstændig mand, og blandt andet har den besynderlige mening, at andre mennesker kan være ligeså lykkelige som hans fader.

1864 Efterladte eventyr og fortællinger

Efterladte fortællinger

(1864)

Pulcinellen

– en fortælling

På den store plads Navona i Rom stod en smuk efterårsdag 1818 blandt almuehoben en del nysgerrige rejsende ved en ganske simpel fjællebod, fra hvis åbne bræddeteater den lavtkomiske farceperson, der kaldes *Pulcinel*, især ved sin mærkværdige kvækkende stemme fremkaldte latter omkring sig. Denne folkemaskes afskyelige kvække-stemme, der forekommer Italienerne så komisk, frembringes ved et lille metal-instrument, som gøgleren skjuler i munden. Lyden af hvert ord, han fremsiger, bliver derved halvkvalt og synes mere at komme fra ganen, end fra brystet. Stemmen ligner således noget papegøjens, ligesom maskenæsen ligner samme fugls krumme og spidse næb.

Nogle gejstlige gik forbi med harmfulde miner; for gøgleren tillod sig dristige og vantro ytringer mod kirken, idet han pegede på den hældende kirkebygning på pladsen og efterlignede kæmpefigurens stilling ved det store vandspring. Ved billedhuggerens satiriske lune til spot over den uheldige bygmester, synes denne figur at ville holde på kirken, når den en af dagene falder.

Hele pladsen var, som sædvanlig, opfyldt af en myldrende menneskehop mellem de mangfoldige skure – med frugter og kødvarer – og de kogende kedler med makaroni og kastanjer, som de fattige lastdragere med deres stolte skikkelser i de lasede kapper klyngede sig om i maleriske grupper.

Ved første øjekast syntes pulcinellen på fjællebods-stilladset at henhøre til de ganske almindelige gøglere af den slags, som man ligegyldig går forbi; men så man lidt nøjere på ham, blev man uvilkårligt stående. Det var heller ikke alene den rå almue, der flokkedes om ham; det var ikke blot den fremmede, for hvem al ting endnu er nyt, som her standsede; blandt det bestandigt afvekslende gadepublikum sås en hel del kunstnere, som daglig indfandt sig her og betragtede synet af denne fjællebodsskuespiller som et studium. Han fremtrådte sædvanligvis iført den almindelige pulcineldragt med de melhvide benklæder og samme slags vams med de vide ærmer og besat med hjerter af rødt tøj, samt kantet med frynser. Hans bælte var af hår. Fra den lange, blottede hals udfaldt en bred, udtakket lærredskrave over bryst og skuldre; hans høje, hvide pande og kulsorte hår skjultes for en del af den grå filthue med en rød kvast i den lange spids. Tre-fjerdedelen af hans ansigt var skjult af den sorte halvmaske med den krumme, spidse fuglenæb-næse. Kunstnerne kaldte ham "Den døende pulcinel på Piazza Navona", og hvad de først og fremmest kom for at se, var hans dødsscener, som travesterede Don Juan eller doktor Faust, hvormed han sædvanligvis sluttede sine forestillinger. I disse som oftest blot mimiske monologer, hvori han afkastede masken, forstod han med en skuffende natur og sandhed at efterligne en virkelig døendes minespil og bevægelser, og mangen kunstner havde i sine kompositioner benyttet udtrykket i hans ansigt og stillinger. Han var betydeligst som mimiker, hvorfor han ofte kun sværtede en del af sit ansigt og maskerede sig alene med den lange, krumme næse. Undertiden føjede han også ord eller sang til sine pantomimer. Det var

enten improviseret, når han var i det lune, eller replikker af skuespil, han havde læst eller spillet. Han manglede hverken kundskaber eller dannelse; han havde for en kort tid endog været berømt som tragisk skuespiller, på St. Carlo-Teatret i Neapel, og givet gæsteroller med "Furore" både i Milano, Florens og Rom; men han skulle have ført et skrækkelig vildt liv. Han var nu blevet aldeles forfalden og var således nedsunken fra de store teatre til fjælleboden, skønt han næppe var over tredive år og endnu besad en sjælden mandig skønhed med mærkelige glimt af den ødelagte genius. Der var megen tale om ham blandt kunstnerne, medens i mellemakten hans medhjælper, en lurvet, rå gøgler, spiste blå og man ventede på "den døende pulcinel", som mimiker, i et noget forandret kostume.

"Han må være melankolsk til fortvivlelse!" – sagde en ældre kunstner: – "døden synes jo den eneste tanke, der endnu ret kan oplive ham; men han spotter døden som livet, som jord, himmel og helvede. Så vel i Faust som i Don Juan giver han vist i grunden sig selv."

"Han skal jo ligne Byron og have parodieret ham i sin burleske Don Juan," bemærkede en yngre kunstner; "det gad jeg dog nok have set!"

"Hans travesterede Don Juan var et mesterværk trods gøglerierne og den forargelige frivolitet", tog den ældre kunstner ordet igen; "den såkaldte "Svanesang", han gerne sang, som Don Juan, var højst slibrig, og det undrer mig ikke, den blev forbudt. Han lod deri et helt forvorpent libertinerliv drage sig forbi med de alleryppigste billeder. Hans frækhed var dog blandet med et lune, som han næppe i nogen anden rolle kan tilegne sig. Selv når han var allermest frivol, røbede dog hans

humor en lønlig foragt for lavheden i det liv, han skildrede, og han måtte komme frækheden til hjælp ved at nedsvælge det ene glas Orvieto efter det andet. I hans højeste libertiner-svimmel stod Kommandantens stenbillede fra gravmælet for ham og strakte den spøgelsesagtige stenhånd ud imod ham. Der f'ør da pludselig et forunderligt udtryk af gru, blandet med vild trods, over hans ungdommeligt overmodige ansigt – han greb rask den lange stenhånd, og så begyndte hans mimiske døds kamp under en tragikomisk – humoristisk udgydelse af livsforagt og fortvivlet ateisme, dog med selvmodsigende tro på den ånde verden, han både fornægtede og håned. Man så alle tegn på den gradvis sejrende død i hans miner og bevægelser, indtil han med et kvækkende pulcinel-skrig, som man både lo og gyste ved, styrtede om som et virkeligt lig ved stenspøgelsets fødder."

Nogle nys ankomne rejsende beklagede, at de ikke havde set hans forbudte Don Juan.

Alle var enige om, at det var et stort talent, der i denne fjællebodspulcinel gik til grunde.

Denne gang ville han give sin Faust.

"Nu kommer han!" – lød det. Man talte nu ikke længere om ham, men trådte nærmere til hans fjællebod.

Han havde afkastet den grå, spidse filthue tillige med pulcinelvamsen, men bar endnu maskenæsen og de lange, melhvide underklæder, der halvt skjultes af en kort, noget lappet silkekappe. En sort, temmelig afslidt fjerbaret sad skråt på det sortlokkede hoved, og en glasagraf skinnede derpå i sollyset som et diamantsmykke. Ved hofte bar han en spids, forrusten stålkårde. Idet han nu tog den lange, spidse papnæse

fra sit ansigt og kastede den ned blandt de leende tilskuere, så man først hans ansigt uden alle kunstige forvanskninger. Det var blegt, men svarede påfaldende til forestillingen om den verdens-foragtende grublerånd, som man tænker sig hos en Faust. Han var høj og noget mager, men ædelt bygget. I hans hele væsen var der en vis højhed og åndelig magt, som forbavsede; men i hans mørke blik var der en uhyggelig ild.

"Fornøj jer kun over mit aflagte papegøjenæb, meget ærede jordbeboere!" sagde han med den kvækkende pulcinelstemme, men med en mine, som om han så ned til en lilleputverden fra en umådelig højde. "Det næb er symbolet på den verdslige visdom, jeg har efterplapret på de høje skoler; den skat testamenterer jeg til Deres herskabeligheder! Jeg har længe nok gjort mig til nar for den ære og berømmelse, middelmådighedens planet kan give mig. Jeg står nu ved mit ophøjede livsmål – mit berømmelige liv har kulmineret. Om ti minutter kommer en vis mand og henter mig." Han lod, som han drog et lommeur frem og betragtede det. "Ti minutter! – så lang frist har jeg til at udle mit liv og levnet og den pilleriverden, jeg forlader!" vedblev han med en bitter latter. "Jeg er et mislykket kunstværk, skal jeg have den ære at sige Dem – jeg er et fuskerværk både af min skæbne og mig selv og min berømte, poetiske skaber. Jeg har været anlagt til noget stort – det kan De nok se på mig endnu, mine højtærede velyndere! Jeg var en lærd, ung mand, uden tvivl et geni, som man kalder det; jeg havde drevet det så vidt i filosofien, at jeg så, det var juks med al menneskelig viden. Jeg gav al den dagligdags lærdom døden og djævelen, men lagde mig efter den dybe, hemmelighedsfulde magi. Jeg overskred menneskenaturens grænser. Jeg tvang en

mægtig ånd fra dybet til at krybe for min fod, som en puddelhund, og adlyde mine bud, som min slave; men jeg måtte forpligte mig til at give min krop og sjæl i hans vold, når en vis tid var omme. I den tid, skulle man tro, kunne jeg dog have udrettet noget stort, i det mindste noget større, end de pjalter af menneskeslægts-generationer, der hidtil er blæst hen over Jorden. Kunne jeg just ingen ny og bedre verden have skabt, måtte jeg dog kunnet bortsparke den gamle, rådne dyndklump, vi her kryber om på, som myrer og skarnbasser. En storartet, verdensopløftende Antikrist måtte jeg i det mindste kunne være blevet – og hvad drev jeg det til, selv med Satans vold og magt? – Til at blive den jammerlige karl, De her ser, og er så nedladende at grine ud på sit yderste. – En ganske almindelig, liderlig fugl, en svirebroder, der har gjort dumme hokuspokus med studenter og håndværkssvende i kroer og kipper – en Don Juan med doktorhat, der har rejst på galante eventyr gennem verden og gjort en profession af sin meget yndede frækhed – en temmelig gemen forbryder – en borgerlig tragediehelt, som i femte akt falder i skarpretterens hånd. Den eneste forskel er, at min ærede bøddel er den lede Satan selv i egen høje person, som nu ret straks vil give sig den frihed at råbe: "Hid til mig! signor Fauste! Lad mig annamme din pjaltede sjæl!" – her gjorde han en pause, medens han så sig spejdende om, med et karikeret udtryk af angst.

"Hvad pokker!" – udbrød en tysk kunstner til sin sidemand – "har han læst vor store Goethes Faust? Har han den uforskammethed at ville kritisere dens geniale plan?"

"Det er hans eget liv, han kritiserer fortvivlet, den arme djævel!" – svarede den tiltalte. – "Det er hans ramme, bitre

alvor; kun narrestemmen gør det til fjas – tys!"

"Han er i sin fulde ret, den Satan! – det må jeg tilstå!" – vedblev pulcinellen igen med frejdig mine. – "Det er efter en frivillig kontrakt, underskreven i bedste form med mit blod og med et par vederhæftige djævle til vitterlighedsvidner. Dog hvad der er ret eller uret, generer mig naturligvis ikke. Hvad der sker, er det rette! siger jeg med en stor filosof. Kan jeg tage løgnens papa ved næsen, skal det være mig en fornøjelse. Han er med al sin magt dog kun en uhyre nullitet i grunden; men det er jeg selv og alt, hvad Fanden kan tage, desværre jo også. Prøve kræfter med ham vil jeg dog og sælge ham mit lumpne liv så dyrt som muligt!"

Han trak nu sin kårde, ridsede en kreds omkring sig med dens spids og stillede sig midt i kredsen i en trodsende forsvarsstilling. Han lod atter, som han så på sit ur. "Jeg har endnu nogle minutter tilbage" – . vedblev han – "og jeg skal benytte dem til at skrifte ganske oprigtigt for alle disse åndrige velyndere, som jeg ikke vil ulejlige med bønner for min sjæl, men som jeg i alt fald håber med gunstige bifaldsklap og bravoråb ville ledsage mig til Helvede. Jeg er, for min person, fuldkommen moden til denne omflyttelse – eller rettere nedflyttelse i universets store skole og opdragelsesanstalt. Af de syv kardinaldyder er der ikke en eneste, jeg har været mester i; men i mine forsøg har jeg dog haft store mønstre for øje. I *visdom* tog jeg kong Salomon til mønster; derved kom jeg til den visdom, at al ting i verden og følgelig visdommen selv var idel tant og forfængelighed. Med den visdom gav jeg mig Fanden i vold og blev ikke større mester i *mådeholdenhed*, end denne vise konge blev det i sit harem. I *retfærdighed* tog jeg kong David til

forbillede, og det gik mig med en hel del dekorerede ægtemænd, som det gik hin mand efter Herrens hjerte – med hr. Urias." Denne frækhed ledsagede han med nogle miner og håndbevægelser, som vakte rå latter blandt almuen.

Tapperheden" – vedblev han, – "er den eneste kardinaldyd, som jeg bilder mig ind at have et lille gran af; men den har man kaldet trods og forstokkethed. I denne dyd tog jeg Fanden selv til mønster. Ingen er dog taprere end den, der tør trodse den Almægtige. – I stedet for *tro, håb og kærlighed* har jeg naturligvis kun *vantro, fortvivlelse og had*; men det er jo kun mine egne private, fine følelser, og de kommer ingen ved, mener jeg, uden mig selv.

"Med de syv så kaldte *dødssynder* er forholdet omvendt," – vedblev han med en stolt og trodsig mine – "dem står jeg ikke tilbage i for nogen ærkebisp. Min *stolthed* vil jeg ikke af med: Er nogen egenskab *superb*, må det jo være *superbia*! Ved den holder jeg endnu mit hoved oprejst, trods syv gange syv millioner dødssynder, om de var til, og jeg var skyldig i dem alle – trods lige så mange millioner helveder, som det, jeg forlader med Deres filisterverden, og det, jeg fri står på randen af, med min geniale overordentlighed. Hvad jeg mest har forslået tiden med, er hvad min skriftefader kalder *luxuria*. Dertil regner han for det meste, hvad de franske meget net kalder *libertinage*. Deri har jeg, som sagt, fulgt den vise kong Salomons og den lystige Don Juans gloriøse eksempler. I *frådseri*, hvad lærde kalder *gula*, står jeg vistnok en del tilbage; men drikke vil jeg om kap med Satan selv og hans hele kleresi, NB. når jeg selv må vælge drikkevarerne. – Er jeg praktisk taget en stympet i *gerrighed*, på grund af min naturlige flothed og temmelig unge alder, så

respekterer jeg den dog, som den solideste og varigste af alle de så kaldte lidenskaber, som dog re det eneste, der sætter ild i vore kødklumper. Men hvad jeg har drevet det til et slags mesterskab i, uden al anstrengelse, alene ved naturligt geni, er de dødssynder, man kalder *vrede* og *løgn*, men som i mit system kaldes *hjerter* og *hoved*. Kan Padre eterno selv vredes og det i al evighed på de arme djævl og vantro slyngler – skulle vi da være mæhæ og ikke blive rasende gale, når nogen slyngel sætter sig op mod vor vilje? Nej, vreden er just stemplet på vor kraft og majestæt, som skabningens herrer! Hvad løgner angår, så er den for mig den allerhøjeste poesi. Mit hele liv er jo en løgn, vil man sige. Jeg henregnes selv personlig til sagnhistorien eller folkeovertroen, og tager Fanden mig ikke, slår den historiske kritik mig bestemt ihjel, om også den æstetiske lader mig leve med poesien i løgnlivet. Dog denne dødssynd er min allerstørste trøst. Er nemlig hele mit liv en stor løgn, så er det jo også løgn, hvad jeg her står og anklager mig selv for eller praler af i min forvorpenshed: Jeg er måske da endog en eksemplarisk dydig, ung mand, som Satan ikke kan krumme et hår på, og – det er sandt! – min største fortjeneste har jeg rent glemt, formodentlig af beskedenhed: jeg er opfinder af den ædle presse, som hele verden ved; den fortjeneste alene må jo kunne opveje tusinde livs forbrydelser! – Tænk, dyrebareste publikum! Alle trykte bøger og den store bladmagt, som snart vil afsætte alle absolutte suveræner og selv tage plads på deres troner – den verdensbehersker kan man i grunden takke mig, den forsvorne dr. Faust, for. Jeg ser i ånden de uhyre virkninger af min presse: Der er ingen visdom og intet galskab i den menneskelige hjerne, som ikke vil få luft og udsprede sig over

verden på mine typevinger. Hvad der flyver ud fra verdensåndens store hjerne vil være herskerbud for alle nerver og muskler i menneskeheden – og kommer ideerne først i næverne, så bliver næveretten først intellektuel, filosofisk og moralsk – så begynder først rigtig den store, blodige kamp for ideer, der skal gennemføres med alle optænkelige mordredskaber og vedvare til verdens sidste dag. Men giv agt, mine herskabeligheder! Der er en lille hage ved denne min fortjeneste: Når Fanden nu om nogle minutter har taget mig, bemægtiger han sig allerførst min presse. Djævelens ideer flyver da verden rundt på mine typer og formæler sig med menneskeåndens; deres yngel vil i årtusinder beherske alle sjæle på Jorden – Helvedes grænser ville udvide sig, og Jorden vil til sidst blive en provins uden konstitution i Satans absolutte monarki. Se! Det bliver på en måde mit værk – jeg er ikke så ringe endda – og gør Fanden mig ikke til kultusminister i sit rige, er han en dosmer. Men min sidste frist er straks udløbet – over min største fortjeneste havde jeg nær glemt min syvende og sidste dødssynd – det er den allerværste – det er den, de lærde kalde *acedia* – det er den ubekymrighed for, hvad man kalder sjæl og salighed – den dovne melankoli, der siger: Fanden i vold med det hele! Det er juks! – det er denne blaserthed og indolens – denne fem-være-lige-laden, dog uden fred og hvile, der har gjort mig til en ørkesløs grubler og forbitret mig selv al fornøjelse ved min så kaldte ryggesløshed. Men se! Der kommer min dæmoniske kreditor – den hund af en Djævel, jeg har forskrevet mig til! Han ser ud som et jammerligt bønhase-flikværk af et bundtmagerprodukt uden liv og ånd – men lur ham! – i den ubetydeligste skikkelse er han

allerfarligst. Forbløffe mig skal han dog ikke! Nu vil jeg kun bede Dem, mine skønsomme velyndere! ikke at spare på Deres ærede lunger og håndlæder, når De ret straks vil have den fornøjelse at se Fanden slæbe af med en sjæl, som ikke er Deres egen!" Under slutningen af pulcinellens tale som dr. Faust, var der langsomt krøbet en uhyre stor puddelhund-skikkelse ind på brædderne. Dens lodne, sorte hud var så slet sammenlappet, at man kunne skimte hans medhjælper, den plumpe blåræder, der var skjult under hundeskindet. Der blev almindelig latter; men under latteren hørtes et kvindeligt skrig.

"Ak, moder! Nu kommer Djævelen og henter ham!" – jamrede en meget smuk, men besynderlig bleg, ung pige, der i en fattig, men broget og fantastisk dragt stod ved en kogende kastanjekedel, hvor hun hjalp en gammel kone med kogningen. Hun stirrede på fjællebodsgøgleren og det store hundeskræmsel, der nærmede sig ham. Der var gru og angst i hendes vildt glødende blik. Det sorte hår flagrede opløst over hendes marmorhvide kinder, og hun strakte hænderne sitrende ud med en bevægelse, som hun ville op på brædderne og forsvare ham.

"Tys, stille, barn! Se ikke på ham!" – sagde moderen og greb hendes hånd – "tager Fanden ham nu, er det løn som forskyldt. Du er ikke den eneste, han har svoret sig Djævelen i vold for at ødelægge. Pas kastanjerne, barn! Og se ikke på ham, det uhyre!"

"Stakkels Margarita!" – sagde en medlidende makaroni-kogerske og rørte i sin kedel – "hun var såmænd lige på forstandig, som hun er dejlig, men gik fra vid og sans over hans troløshed, det skarn! – den Hellige Jomfru være hende nådig!"

"Hovedhund!" – råbte nu pulcinellen og stirrede på hundeskræmslet, der snoede sig i bugter rundt om ham og knurrede – "vil du være min herre og dommer? Er du andet end et umælende dyr eller fæhoved af komediant – er du den mægtige ånd, du vil gælde for – så vis dig i din majestæt! Med en ringere natur end min egen, vil jeg hverken skifte ord eller prøve kræfter!"

Hundeskræmslet rejste sig nu på bagbenene. Det havde en hestefod og forfærdelige kløer. Det sprudlede ild af et slags dragesvælg. – Det greb pulcinellen i faustkappen med den ene klo og viste ham med den anden et papir med blodrøde bogstaver.

"Vel! Det har sin rigtighed! Kontrakten er udløbet!" – vedblev pulcinellen og lo vildt med den kvækkende stemme. – "vil du flyve til Helvede med mig på min kappe? Velan!" – han rev kappen af sine skuldre og udbredte den på brædderne. – "det kan ske, når jeg er færdig! og med tilbørlig patos har fremsagt min udgangsreplik for dette æstetisk dannede publikum!"

Idet den unge pige så den oprejste djævleskikkelse og de flammer, den udspyede, styrtede hun med et krampeskrig i moderens arme og blev hastigt bortfjernet.

Pulcinellen studsede for et øjeblik, men var straks inde igen i sin rolle. Dog nu var det, som gøgleren i ham pludselig var forsvundet, og den ødelagte kunstnerånd atter ville udtræde af sin ruin. Han fø'r med hånden over munden og borttog uden tvivl det skjulte instrument, der vanhældede hans stemme. Han vendte sig mod djævleskikkelsen med sand tragisk højhed i blik og miner, og med sin smukke, naturlige stemme, uden spor af ironi og travestering, fremsagde han på italiensk i ubunden stil

den glimrende replik i Byrons Manfred, hvormed helten i sin dødsstund trodser dæmonen, han har forskrevet sig til, og ligesom tilintetgør ham. Han ser dæmonernes fyrste for sig, men træder ham under øjne med sin åndsoverlegenhed; han føler en større magt i sin egen vilje, end alle dæmoners tilsammen. Han bøjer sig kun for nødvendigheden i den undergang, han selv med frihed har valgt og beredt sig, medens han endog til sidst med æteistisk overmod afviser enhver åndemagt udenfor sit eget væsen. "Hvad jeg har øvet – er øvet!" – lød det med sandt tragisk udtryk fra skuespillerens læber, og – med en sandhed, som om han udtalte sin egen dybeste følelse, tilføjede han med hånden knuget mod sit bryst: "Jeg føler en kval her, som du hverken kan forøge eller formindske." Men nu løftede han sit hoved med en kraft og stolthed, som syntes at trodse den evige dommer selv med de fordømte, og med afsindig selvmodsigelse vedblev han: "Den udødelige ånd er ansvarlig for sig selv, men ikke for dig eller nogen anden fordømt! – Den er sit eget ophav, sin egen tilintetgører – hverken tidens eller rummets træl – den afryster sin dødeligheds slør og bliver hvad den er i al evighed." Han syntes at vokse til en kæmpe, uagtet han var ligbleg, men sank pludselig sammen, som af gru over sig selv. "En ruin er jeg – det ved jeg!" – sagde han med dyb, næsten døende stemme – "men *du* var ikke min sjæls forstyrrelse; det var jeg selv. – Jeg var ene og *vil* være ene. Bort, du overvundne! – dødens hånd knuger mig – men ikke *din*!" Han havde atter hævet sig i al sin kraft. Med et voldsomt stød nedstyrtede han nu djævleskikkelsen, hvis skjulte statist forskrækket tog flugten og lod sin lodne hud tilbage.

Tilskuerne lo og klappede; men man holdt pludselig inde; for nu begyndte den dødblege pulcinel sin mesterlige efterligning af en døendes miner og bevægelser. Han ville formodentlig, trods det tragiske alvor, der syntes at have overvældet ham, give sin afskedsreplik til verden et komisk udtryk ved den kvækkende pulcinelstemme, og han tog hastigt metalinstrumentet i munden. I det samme hørtes et fjernt skrig endnu af den ulykkelige, vanvittige pige. Gøglerens øjne spilede sig op. Han så ud som en, der kvæles. Hans døds kamp blev nu pludselig så sand og naturlig, som det var tænkeligt. "Jeg dør! – jeg dør!" – skreg han med den pudsérliche pulcinelstemme og blev belønnet med stort bifald. "En læge! – en læge!" – skreg han – "en præst!" Og bifaldet blev endnu stærkere.

"Gud forbarme sig! Han har dog aldrig sunket sin kvækkepipe?" – udbrød en stemme blandt kunstnerne; men den overdøvedes af det stormende bifald.

"Han gør det mesterligt! – mageløs sandt!" råbte man og klappede.

"Evige Fader!" – stønnede han endelig, som med det sidste åndedrag – "tilgiv – tilgiv – at jeg ikke tror på dig! – tilgiv og frels!"

"Bravo, nar! Bravo, pulcinel!" lød det rundt om ham, og han styrtede nu om som et lig.

Bifaldet vedblev en tid lang.

Da man endelig blev træt af at råbe bravo, hørte man med forfærdelse, at den ulykkelige pulcinel denne gang havde givet sin dødsscene for alvor, og at pulcinelstemme-instrumentet var kommet ned i hans hals og havde kvalt ham. Det tilsyneladende

tilfælde havde upåtvivlelig en dybere grund. At den vanvittige piges skrig og en rest af den ædlere natur i den ødelagte kunstners sjæl nærmest havde foranlediget, hvad der var sket, var højst sandsynligt. I den samvittighedens nemesis, der åndelig havde knust ham, under bifaldslarmen for sandheden i hans døds-kamp-spil, så mangen alvorlig tilskuer et vistnok grueligt, men også trøstende bevis på, at den dybere følelse i ham ikke aldeles var forsvundet, og at han dog havde forladt denne verden med et slags anger over sit ryggesløse levnet.

På Piazza Navona så man aldrig mere den smukke, blege pige ved kastanjekedlen. Det skrig af hende, der havde dræbt pulcinellen, havde været ledsaget af hendes sidste suk og hendes bøn til den Hellige Jomfru for hans sjæls frelse.

De tvende dråber

Legende

En gammel, grublende klosterbroder sad en sommernat i sin celle med en bog foran sig, hvori hans levned var opskrevet og hvori han, som sædvanlig, ville nedskrive en eller anden opbyggelig tanke, inden han lagde sig til at sove i ligkisten, der stod ved hans side og tjente ham til seng. Ved lampen stod et krucifix, med et dødningehoved under, med indskrift: Memento mori, og et timeglas, som han mekanisk vendte, hver gang det var udrundet. I sin højre hånd holdt han en dyppet pen, hvori blækket efterhånden samlede sig i spidsen til en dråbe. Han stirrede på den sorte dråbe med ufravendt blik, medens hans ånd syntes fordybet i den tanke, han ville nedskrive; men det var ham, som tanken blev større og vægtigere, jo længere han grublede derpå; også den sorte dråbe i pennen blev større og tungere; men faldt dog ikke af.

Han tænkte på det ondes oprindelse og væsen, og på betydningen deraf hos alle sjæle. Han tænkte nærmest på det ondes første rørelse i hans egen sjæl og på enhver skikkelse, hvori det var fremtrådt i hans liv, fra hans tidligste barndom, til den time i hans oldingeliv, som han nu vidste ville udrinde, med det sidste sandskorn i glasset.

Enhver af de mangfoldige fristelser, han, ved sin mægtige tro og åndens kraft i hans vilje, havde overvundet, stod atter for ham i sin mest tillokkende skikkelse, og han bævede. Det var ham, som den længst udkæmpede kamp med alle verdslighedens og begærlighedens dæmoner skulle begynde på

ny og han nu, i sin dødsstund, skulle overvældes af de magters forenede kræfter, som han ofte med hele sin ungdoms og manddoms styrke kun med møje havde besejret i deres enkelte fremtrædelser. Ikke blot de overvundne fristelser rejste sig på ny, men de uovervundne, med deres uendelige følgerække, stod i levende billeder for hans åndelige blik – og han blegnede.

I sin rædsel over det ondes magt i hans eget liv og under en næsten afmægtig kamp med dets lokkende og truende genfærd slap han tanketråden, som han ville følge til det dæmoniskes allerførste ophav. Alle enkelte billeder af, hvad der har fristet og forstyrret menneskesjæle, samlede sig for hans indre øje i en eneste forfærdelig skikkelse, hvis ubestemte omrids udviklede sig, som et tågeslør, over al verden. Han så i det uendelige tågeslør den skuffelsernes kåbe, hvorunder løgnens fader, som denne verdens fyrste, skjuler sig. Han så ikke alene sig selv, men den hele skabte verden – endnu og indtil alle dages ende – liggende dybt ligesom begravede i det onde – og det var ham som den store sjælefyende nu greb ham og førte ham ud over Jorden og alle stjernehimle for at vise ham det ondes magt. Han holdt dog endnu pennen med den sorte dråbe i sin hånd. Han følte hele sin åndskraft, og han besvor dæmonen at vige tilbage til sit ophav og skjule sig i dråben, der var indviet til hans tanke. Den magt, som holdt ham ud over verdensrummets uendelige ocean, syntes nu fra sin falske verdens omfattende storhed at sammenkrympe sig til sin oprindelse, i sin muligheds første punkt i den lille sorte blækdråbe, der bævede på spidsen af den gamle besværgers pen. Dråben faldt, men det hele uendelige verdensrum blev sort deraf for besværgerens øje, som den mørkeste gravhvælving. Pennen var faldet af hans hånd, og med

grænseløs forfærdelse styrtede han selv ned i det uendelige mørke.

"Forbarmende Gud og Frelser!" udbød han og trykkede det krucifix til sit bryst, som havde stået ved hans lampe og som han ubevidst havde grebet, inden han bortførtes i det svimlende syn. Det var ham nu som det døde frelserbillede fik liv i hans hånd og så på ham med den evige, almægtige kærligheds tåre i øje.

På denne dråbe stirrede han nu alene, som før på den sorte dråbe i hans pen. Den voksede og faldt, og hvor den faldt, blev verdensrummets sorte ocean et øjeblik til et blodhav; men i samme øjeblik stod solen op derover og han så, det var et hav af himmelske roser. I samme nu belyste morgensolen i klostercellen den gamle seers åsyn og skikkelse, han lå bleg, men stille, med et næsten forklaret ansigt i sin ligkiste.

Lampen var udbændt, timeglasset var endnu ikke helt udrundet; men inden dets sidste sandskorn udrandt, stod de fromme klosterbrødre ved den døendes leje og modtog hans sidste velsignelse.

Hans pen lå på gulvet, en blækdråbe lå på bladet. I det åbne cellevindue stod en rød blomst, han en gang havde hjembragt fra Østerland og fra hvis fine blad en rosenrød dugdråbe var nedfalden på karmen.

Den døende pegede ud mod den rosenrøde morgenhimmel og fortalte brødrene i få ord, hvad han havde set. Det sidste sandskorn udrandt af timeglasset. Den gamles røst var forstummet med hans sidste bøn. Hans hænder lå foldede over hans bryst. Hans øjne var lukkede; men hans sidste suk var blevet til et himmelsk smil på hans læber. Ved hans jordefærd lå

bogen med hans levned og hans fromme aftentanker ved hans bære. Hans sidste tanker om det ondes magt og oprindelse stod, som en eneste stor blækdiråbe, på det sidste blad; men ved bogens side stod den røde blomst endnu med sine lange nedhængende blomsterklokker, der havde en dugdråbe fra sommernatten i hvert af de fine bægere.

Det var den blomst, som de lærde kaldte fuchsia, men som siden almindelig kaldes Christi Bloddråbe.

Fjendskab efter døden

En fortælling.

Det var i vinteren 1813, i det år, Sorø Akademibygning var brændt, som siden blev opbygget igen af kong Frederik den Sjette; i en af de tilbagestående gårde ved akademiets ruiner var der et muntert aftenselskab samlet. Talen var til sidst kommet på spøgelseskapitlet, som den gamle pensionist inspektør X. især var stærk i, og som var hans kæreste underholdningsgenstand. Det var en uhyggelig hjemvej, han og hele selskabet havde at gå. Forbi ruinerne ved den tilbageblevne munkegang, der støttede sig til den gamle klosterkirke, gennem den mørke kloster-allé ved kirkegården. Dette havde givet samtalen denne retning. Der blev fortalt flere gruelige spøgelseshistorier, og inspektøren var ret i sit es. Som sædvanlig lo man i førstningen, og der var ingen, som ville anses for så indskrænket, at han skulle røbe mindste tilbøjelighed til at antage muligheden i slige afvigelser fra den bekendte naturs love eller den sunde tilværelses erfaringer.

"Jeg tør dog vædde" – sagde inspektøren – "at her ingen er til stede, som efter alle disse historier har lyst til at gå ene forbi gravkapellet hist ovre og gennem klosteralleen, når nu klokken snart bliver tolv." Alle de unge herrer lo, og enhver af dem påstod, at han ville bevise det modsatte.

"Kender De historien om de to syngende spøgelser bag kapelgitteret og den uhyggelige vægterskikkelse ved kirkegårdsporten?" – vedblev inspektøren med en hemmelighedsfuld mine og et flertydigt smil.

"Nej, fortæl, fortæl!" – lød det blandt de unge damer – "det må jo ret være grueligt morsomt!"

"Tør jeg spørge, om det er et sagn eller en vilkårlig digtet historie?" – spurgte en ældre herre, den rolige historiker professor N., og polerede sine briller, for ret nøje at give agt på den gamle inspektørs miner, der syntes ham at spille mellem ironi og højtidelig alvor.

"Min hjemmel kan jeg ikke opgive" – svarede den gamle – "De må gerne antage, at jeg selv kun har drømt det. Om det kan have nogen mulig historisk grund, vil De selv bedst kunne bedømme. At den spøgelseshistorie, jeg tænker på, kunne have en meget antagelig psykologisk grund, vover jeg kun at påstå. Forudsætter man nemlig muligheden af, hvad man kalder gengangervæsen eller ditto uvæsen, synes det mig aldeles i sin orden, når jeg kan finde tråden dertil i en sjælelig tilstand, som vedvarer efter døden."

"Forklar Dem lidt nøjere!" – bad man.

"Skal jeg tænke mig åbenbarelses af bortfarne ånder mulige," – vedblev han – "helst til bestemte tider og som oftest med gentagelse af en og samme handling, må jeg søge grunden dertil i en slags vanvid eller en til vanvid grænsende lidenskab, der, som fiks ide, har rodfæstet sig i en ulykkelig afdøds sjæl og udøver sådan en magt over ham, at han derover har tabt al evne til at tilegne sig en højere tilværelses fred og salighed."

"Gale ånder altså? – sjæle, som efter døden er vanvittige?" – udbrød historikeren og lo. – "De anser altså vor ærede planet for ånde verdenens dårekiste!"

"O ja! til dels – hvorfor ikke?" – svarede inspektøren med sit humoristiske smil. – "Det kunne vi måske med føje kalde vor

jordklode, selv med hensyn på vor indbildte visdom og de filosofiske galskaber, vi dog alle mere eller mindre laborerer af. Men for at holde os til de undtagelser fra vort dagligdags galskab, som vi kalder gengangere, så går jo ideen om deres vanvid eller rasende lidenskabelighed allerede gennem vor hedenold. Erindrer De sagnet hos Saxo og i sagaerne om Hedin og Hogne, som hver nat vækkes af deres grave ved Hildes tryllesange og fornyr deres rasende kamp efter døden gennem århundreder? Den sandhed har allerede den skandinaviske hedning følt dybt, at det kun er kærligheden, som gør salig, men så længe hadet og det bitre fjendskab hersker i en sjæl, har den ingen fred og kan ikke blive hjemme i nogen højere og bedre verden, men må drages tilbage til den fredløshedens sfære, som den ikke har kunnet svinge sig ud over på den store, altforsonende kærligheds vinger." – Den gamle var nu kommet ind i sin åndeteori og anførte sagnene i Edda om den døde Svafas tilbagekomst til Helge og moderens til hendes forladte børn i middelaldersangen, som beviser på, at "selv kærligheden i sin ædlere skikkelse kan forvilde sjælene fra deres højeste hjem, når de mangler hengivelse i den store kærligheds styrelse, men vil råde sig selv og falde ud af det evige gudsrige i en vanvittig higen efter hvad de elsker på Jorden."

"Men historien – spøgelseshistorien" – afbrød en af de unge piger ham; – "hvad De siger om kærligheden, er overmåde rart; men nu skulle vi jo høre noget ret grueligt!"

"Spøgeriet har jeg jo allerede nævnt" – svarede inspektøren; – "men jeg kan gerne fortælle det noget omstændeligere. Hvad der efter min mening gør det mærkeligt, er den vistnok uhjemlede faktiske begivenhed, der er sat i forbindelse dermed,

og som virkelig giver det, hvad jeg kalder den eventyrlige sandsynlighed og forklarer det psykologisk. Jeg vil kun fortælle det under den forudsætning, at man med mig for et øjeblik vil antage muligheden af en lidenskab eller et frivolt vanvid, der, som fiks ide, kan beherske sjælene selv efter døden og drage dem tilbage til det sted, de stirrer efter i den samme jammerlige, sindsforvirrede stemning, hvori de er gået over fra den ene tågede tilværelse til den anden, uden andet udbytte af deres menneskeliv, end en eneste, dybt rodfæstet og derved usigelig bitter følelse –"

"Fortæl – fortæl historien!" – afbrød man ham utålmodigt, – "vi er tilstrækkeligt troende!" – og han fortalte:

"Når fuldmånen er kommet over sit højdepunkt og nogle sekunder efter midnat kaster sit hele lys ind gennem gitteret mod vest på det sydlige gravkapel hist ovre ved den gamle klosterkirke, medens der falder en slagskygge over den såkaldte fratergård fra den vestlige murren af den nedbrændte akademibygning, vil man undertiden bag ved gravkapellets runde gitter have bemærket to i månelysset fremtrædende dødningehoveder, fra hvis kødløse kæbeben med de hvide, skinnende tænder en dæmpet sang synes at udgå. Dette skal dog kun være tilfældet i det øjeblik, vægteren råber tolv midt i klosteralleen og kun når han synger de fire betydningsfulde linjer af vægtersangen:

Det var ved midnatstide
Vor Frelser han blev født,
Til trøst al verden vide,
Som ellers var forødt!

Den lyd, der da menes at komme fra de to dødningehoveder, skal være ligesom en smertefuld, uhyre melankolsk, men tillige rædselsfuldt vrængende gentagelse især af de sidste ord og toner i vægtersangen, således, at ordet "*forødt*" fornemmelig høres. Meget forstandige folk ville imidlertid påstå, at disse to dødningehoveder i virkeligheden kun er to hvide kalkpletter på den indre, månebelyste væg i gravkapellet, og at den formentlige dødningesang må være genlyden af vægtersangen, der kastes tilbage fra den del af gravkapellet, der vender mod udgangen af klosteralleen. – På samme tid om natten – især når det er julenat – ville nogle også have set en skyggeagtig skikkelse bag gitterstængerne i kirkegårdsporten ved den mørke alle. Man vil i denne skyggeskikkelse have set omridset af en kæmpestor vægter, der stirrer ud ligesom med ildøjne gennem et dødningehoved og strækker med sin benradhånd en lang, rusten morgenstjerne ud mellem kirkegårdsportens gitterstænger efter de forbigående. Dette har man også søgt at forklare som et optisk bedrag, nemlig som en virkning af månelys på kirkegården og skyggespillet af de gamle, store ege ved gitterporten. Disse bortforklaringer kunne dog ikke betage fænomenet sin betydning og mærkelige sammenhæng med fortællingen, som knytter sig dertil for den, der har lyst og stemning til at sætte sig ind deri; men ekkoet og månelysspillet er befriende udveje for enhver, som føler sig fremmed og uhyggelig til mode ved mod sin vilje at drages ind i det overnaturliges sfære."

"Det er en udvej, som vi prosaister må være Dem takskyldige for," – bemærkede historikeren; – "men derved tilintetgør de jo selv virkningen af det formentlig overnaturlige i fænomenet."

"Det vover jeg, og tror dog, det bliver lige kraftigt," – vedblev inspektøren. – "historien, der hører til, er ganske kort og simpel; men dens historiske hjemmel må jeg, som sagt, bede mig fritaget for at opgive."

På selskabets opfordring fortalte han nu følgende:

"I det gamle ridderlige akademis tid skal her have studeret to unge adelsmænd, hvis navne jeg dog ikke kan angive. De skulle have været brødre og hørt til en anselig adelig slægt, som med dem er uddød her i landet. Familien skal have ejet det sydlige gravkapel ved kirken, der siden blev erhvervet af den sehestedske familie og nu benævnes efter denne slægt. Ligkisterne fra kapellets første besiddere må vel være nedgravet under gulvet. Der findes intet monument over dem. Ved deres rigdom og pragt, så vel som ved deres skønhed og indtagende væsen skulle de to unge adelsmænd have vakt stor opsigt; men for gudsfrygt og rene sæder var de ingenlunde berømt. De gjaldt for vittige hoveder og levede i den lystige tid, da pietismen fra Christian den Sjettes dage var fortrængt fra de højere stænder med vid og spot, men kun hist og her endnu holdt sig blandt almuen, hvor den undertiden antog en så meget mørkere karakter. De skarpe modsætninger i denne overgangstid viste sig; også her i den fine verden ansås det for det bedste bevis på talent og ånd at gøre sig lystig over alt, hvad der havde et gudeligt eller ærbart udseende, medens de forhånede pietister i deres yderlighed fordømte enhver ytring af glæde og livslyst. Blandt flere ofre for den herskende letsindighed og ryggesløshed nævnte man imidlertid med billig harme en datter af den gamle vægter på klosterets grund. Hun havde været overmåde smuk og var opdraget i streng tugt af

den gamle fader, der hørte til en pietistisk sekt og beskyldtes for skinhellighed og åndeligt hovmod.

Den unge pige var blevet forlokket af den ældste af de lystige brødre. Hun var i sin beskæmmelse blevet hårdt behandlet af faderen og var død i vanvid.

Hendes sidste ord til faderen havde været den forsikring, at det ikke ville gå denne verdens hellige bedre efter døden, end de vanhellige og besmittede. Den gamle vægter var bekendt for sine herkuliske kræfter. Han var mørk og indesluttet. Han tænkte nat og dag på hævn over sin datters forfører, som han påstod ikke alene havde berøvet hende æren, forstanden og livet, men dræbt hendes sjæl og styrtet hende i den evige død ved at spotte hendes tro og udrive hende af de helliges samfund. Han vidste, en af brødrene var den skyldige, men ikke hvem af dem det var, og han overførte sit glødende had på dem begge. Han havde dog blandt sine fromme sektbrødre svoret på, at han ikke ville hævne sig og ikke løfte hånd mod nogen af de ryggesløse brødre, før end han fik et vink dertil af Guds ånd og med frelst samvittighed kunne sige: "Far til Helvede i Guds navn!" Således nærede han sit had og sin hævnlyst under en from maske for sig selv, og han var aldrig mere opbygget, end når der i de gudelige forsamlinger taltes om de evige helvedsstraffe og den elendighed, der ventede de ugudelige, som døde i deres synders flor og bortreves uden bod i deres ryggesløshed.

De unge adelsmænd fortsatte imidlertid uanfægtet deres lystige levned. De havde en hovmester, som intet bånd lagde på deres vildhed og ungdommelige overmod, men ofte selv deltog i deres nattesværmerier. Når de tit ved midnat eller hen ad

morgenstunden kom hjem fra deres jagtture og lystridt i omegnen, kom de gerne farende gennem byen, som på løbske heste, med larm og vilde sange. Herover havde de ofte haft småstridigheder med vægtere i byen. Den gamle vægter på klosterets grund, hvis kæmpekræfter de kendte, og som de vidste hadede dem til døden, havde de dog som oftest undgået åbenbar strid med. Når de red gennem klosterporten for at afgive deres heste ved stalden, så de ofte den kæmpehøje gamle stå mørk og rolig på sin post, med den store morgenstjerne i hånden. Han stirrede gerne på dem med et blik, der bragte dem til besindelse og undertiden fremkaldte en kold gysen hos den ældste. For om muligt at formilde den barnløse gamle, havde den skyldbevidste unge herre ofte tilsendt ham rigelige gaver, uden dog ligefrem at røbe fra hvem de kom. Ingen sådan gave havde den mørke vægter vel afslået, men han havde kun nikket tavs til den ham fremmede overbringer og straks bragt pengene til præsten, for at lade dem uddele blandt de fattige, dog altid under den betingelse, at de skulle bede om fred for de fromme og retfærdig straf over de ugudelige. Den yngste broder havde dog ikke kunnet undlade af og til at drille den gamle vægter med hans hellighed, især når den gamle en gang imellem havde drukket noget mere end tilbørligt på sin post, og ved sin stive holdning gjorde sig møje med at skjule det. Ethvert sådant drilleri forøgede hadet i den gamles bryst til begge de letsindige brødre, der gerne gik ham syngende forbi fra stalden, ledsagede af hovmesteren og en lang rideknægt. Således var forholdet over et år efter vægterdatterens død.

En julenat kom begge de unge adelsmænd temmelig berusede hjem fra et gilde i Krebshuset, hvor det var gået så

vildt til, at hovmesteren var blevet bevidstløs tilbage og den lange rideknægt var faldet af sadlen i en grøft. Uden hatte og med flyvende kapper var de to unge herrer faret gennem byen under latter og lidet harmonisk drikkevisesang. Da de rede gennem klosterporten, råbte den gamle vægter just tolv. Uden måske at tænke på, at det netop var julenat, eller bekymre sig om den dobbelte forargelse i deres kådhed, vrængede de efter ham og gentog sangen om Frelserens fødselstime i en spottende tone, medens den yngste tillige gav vægteren et slag over kabusken med sin ridepisk.

"Målet er fuldt!" – mumlede vægteren – "i Guds navn, far nu til Helvede *begge* og syng således om jer frelse til dommedag!" I det samme lo den stærke gamle for første gang siden datterens død og svang den store, jernpiggede morgenstjerne mod den hvide, smukke pande, der var ham nærmest. Den ældste broder styrtede med knust pande af sadlen. I en fortvivlet kamp mellem broderen og den rasende vægter faldt det ene morderiske slag efter det andet på begge sider med morgenstjernen og kolben af en jagtbøsse – til de begge lå bevidstløse på jorden, og få timer derefter var de døde. Kun så meget havde de i deres dødstime kunnet forklare, at foranledningen til det tredobbelte mord blev åbenbar. De var alle tre således bortgået uden bod og sakramente og i den bitreste stemning. Til denne omstændighed og til den frivole vrængen af sangen om Frelserens fødsel knytter sig nu en i det mindste poetisk-psykologisk mulighed i de to unge menneskers fredløshed efter døden, indtil en klarere tilstand i deres sjæle kan være indtrådt. Fortællingens strenge nemesis har heller ikke givet den gamle, mørke datterhævner fred, uagtet han

havde gemt sin hævn til han troede med frelst samvittighed at kunne udøve den i Guds navn. Hvis de har ret, der nu bortforklarer det overnaturlige i, hvad jeg her har fortalt, som optiske bedrag, står disse rædselsbilleder kun symbolsk tilbage og minder om en hadets og forvildelsens yderlighed i sjæle, som nu måske ved en kærlighed, der er større end alt had, kunne være kommet ud over det åndelige vanvid og den første personlighedens dommedag."

Da den gamle inspektør havde endt sin fortælling, brød selskabet op. Vægteren råbte just tolv.

"Pas nu på, når vi går forbi gravkapellet og kirkegårdsporten!" – sagde en af de unge herrer skæmtende til den af de unge piger, som havde været ivrigst efter at høre historien.

"Jeg stoler på Deres mod og beskyttelse!" – svarede hun og greb hans arm. Det samme gjorde de andre unge damer, så længe der var en herrearm ledig. Ingen fik lejlighed til at gå ene forbi kapellet og kirkegårdsporten. Vægteren råbte endnu, og det forekom alle de unge piger, som om slutningen af sangen virkelig gentoges fra gravkapellet. Herrerne lo; men da de gik forbi kirkegårdsporten, så de dog skarpt og mistænkeligt til gitterstængerne og fordoblede uvilkårlig deres skridt gennem den mørke alle. Man forlængede imidlertid spadsereturen i det klare månelys udenfor alleen, og en af de unge herrer kom højest lykkelig og *forlovet* hjem den aften. Inspektøren gik bag efter dem alle med et skalkagtigt smil om sin mund, men veg pludselig til side og studsede, da en høj vægterskikkelse trådte imod ham ved kirkegårdsporten. Det var den virkelige vægter på akademiets grund, som havde endt sit råb og hilste ham med sit rolige "God morgen!"

Faster Helene – Brev fra en landsbypræst

November 1834.

Jean Paul har et sted skrevet en smuk hæderstale over gamle jomfruer, som hellere ville udsætte sig for deres enlige stands forladthed og den hjerteløse spot, hvormed de ofte krænkes, end leve i hæder og overflødighed ved en mands side, som de uden sand tilbøjelighed måtte have narret, for at gøre et anstændigt parti, som det kaldes.

Jeg kender en sådan gammel jomfru. Jeg kunne også have lyst til at holde en hæderstale over hende; men jeg vil dog hellere fortælle dig, hvad jeg ved om hendes livs historie.

Hun har været overordentlig smuk; hun kunne endnu næsten gælde for en skønhed, hvis hun ville skjule de grå hår; men dertil er hun ikke at bevæge. Hun synger endnu forunderlig dejligt. Der er et udtryk i hendes sangstemme, som trænger til sjælen, og hvad hun fortæller eller læser højt, bliver så sandt og levende, som det hverken var fortalt eller læst, men af os selv oplevet. Hun er søster til min nabopræst Vagener; hun ligner broderen og er de smukke jomfruer Vageners faster. Hun kaldes aldrig andet af alle omegnens folk, end faster Helene.

Hun klæder sig simpelt og altid ens, men gammeldags, som for fyrretyve år siden. Til nogen forandring i sin klædedragt har broderbørnene ikke kunnet overtale hende; den er ærbar og beskeden, og jeg finder den både bekvemmere og smagfuldere end den nyeste modedragt. Med sine små albueærmer bevæger faster Helene sine arme frit, medens de andres ser ud som luftballoner, der vil flyve til himlen med en dukke mellem sig.

Hendes pande er høj og uden betydelige rynker. I dannelsen af næse, mund og hage er der en finhed og åndrighed, som trodser enhver alder, men i de store, brune øjne er der denne forunderlige dybde, hvori man ingen grænse ser, men som åbner os indsigten i en uendelig verden. At faster Helene aldrig har elsket i sin ungdom, derom er hele familien forsikret.

Hun har afslået mange glimrende partier og blandt andet en meget rig og elskværdig mands hånd, på hvem der, som man plejer at sige, intet var at udsætte og som hun selv intet andet havde imod som bejler, end at hun ikke elskede ham højere end mange andre mennesker; derfor skal hun have lidt meget af sine frænder, og når hendes broderdøtre fortalte hende om deres kærlighedssystemer, anså de Helene som en uindviet i kærlighedens mysterier, der ingen ide eller erfaring havde derom.

For tragedier og digte, hvori en ædel kærlighed er fremstillet, har hun en særdeles forkærlighed. Undertiden synes hun ved slige skildringer dybt bevæget.

I søndags var familien til kommunion; jeg er deres skriftefader. Faster Helene deltog i den hellige handling. Da jeg i skriftestolen berørte den oprigtighed i vort inderste mod den alvidende, der burde gå forud for vor andel i det store kærlighedsmåltid, og de andre, efter sædvane i deres andagt, stille slog øjnene ned, hævdede hun sine mod krucifixet over min skriftestol, og jeg har aldrig set dem så dejlige. Hun bevægede læberne, uden at der kom nogen hørlig lyd over dem, og kan noget menneske siges, i sandhed at tale med sin Gud, så var det vist tilfældet med hende i dette øjeblik. Til min og de tilstedeværendes forskrækkelse, blev hun dog pludselig dødbleg

og faldt i afmagt i det øjeblik, jeg lagde min hånd på hendes hoved, for at meddele hende kirkens betingede absolution.

Hun måtte bortføres af skriftestolen og kunne da ikke deltage i kommunionen.

Da vi kom tilbage fra kirken, fandt vi hende til vor glæde fuldkommen frisk, skønt hun var meget bleg den hele dag.

Da jeg omtalte og beklagede denne indtrufne hindring i hendes fromme forsæt, greb hun min hånd og sagde med sagte stemme: "Det var måske en lykke, gode hr. pastor! Det oprigtige sind, De fordrede af mig, medbragte jeg ikke; så længe der er en eneste fold i vort hjerte, som vi selv gerne ville skjule for den alvidende, så længe, sagde and De jo selv, var vi uværdige gæster ved herrens bord."

Hvad kan den gode, fromme faster Helene have at skjule for sin Gud, tænkte jeg, men jeg spurgte ikke. Vi blev afbrudt af familiens spørgsmål til hendes befindende. Hendes milde svar havde straks beroliget alle, og faster Helene var, som sædvanlig, særdeles underholdende.

Den livlige familiereds, jeg befandt mig iblandt, var i de sidste otte dage blevet forøget med en familie fra hovedstaden, en gammel kammerråd Sandholt med hans kone og deres to yngste sønner. Sønnerne er teologiske kandidater og er forlovede med de smukke døtre i huset.

Den sandholtske familie plejer at besøge min kollega nogle uger hvert efterår, og da er der altid megen munterhed i præstegården. De fire nye forlovede spadserer, læser og musicerer sammen.

Begge fædrene taler om deres ungdomshistorier; de har været skolekammerater fra deres barndom, og de har i

erindringen fra skolen den eneste materie, hvori de med interesse kunne samstemme; senere har de fulgt forskellige veje. Min gode nabopræst lever mest i sit landbrug, kammerråden i sine kollegialforhold og i musikken. De to mødre underholder sig om børnenes udstyr, som allerede ligger på rede hånd og bestandig forøges.

Faster Helene, som ingen fortrolig har, men sysler stille med sit håndarbejde, tager dog venlig del i alles glæde. Hun bliver undertiden kaldt til hjælp, når de (dog mest for løjer) diskuterer. I alt, hvad der gælder smag og fin takt for det skønne eller sande, er hendes mening dog den afgørende. Af de elskendes råd er hun naturligvis som en uindviet udelukket, dog når hun på opfordring siger et ord med, må hun finde sig i at tilbagevises, som den, der aldeles intet begreb har om hvad noget menneske i vor tid kalder kærlighed. Deri finder hun sig med et stille smil, men mener dog, at hvis der er noget sandt i den følelse, som hun synes der tales vel meget om, så måtte også hun kunne fatte det, om hun end ingen erfaring har i dette delikate kapitel.

En grundbetingelse i de unge pigers kærlighedsteori er den ubetingede fortrolighed og oprigtighed mellem elskende – uden den betingelse er ingen kærlighed mulig, påstår de, og heri finder de medhold hos deres elskere; og de nye kandidater forfægter ivrigt denne sætning, når undertiden skolelæreren af diskussionslyst gør nogle indvendinger derimod.

Jeg har nogle gange været vidne til disse, temmelig trivielle diskussioner, som gerne ender med, at faster Helene sætter sig til pianofortet og spiller smukke melodier, hvortil hun synger ordene med meget udtryk og følelse. Begge de smukke

broderdøtre spiller og synger også med megen færdighed – helst ny opera-musik; jeg har tit beundret deres færdighed, men hvad jeg savner deri, er udtryk og sans for poesi. De kunne sjældent huske mere end ét vers af en sang, og dette gentager de bestandig, som oftest endda unøjagtigt. Hvad sangen handler om, er dem aldeles ligegyldigt; de synger kun for musikkens skyld. Jeg har nylig hørt en af dem synge vaudevillesangen om hattene til den tragiske sang i Røverborgen: "Jeg gerne dør", men uden nogen som helst komisk eller tragisk udtryk. Jeg spurgte hende, hvorfor hun ikke sang de rette ord – "Var de ikke de rette?" spurgte hun ligegyldigt, uden at tænke på andet end noderne. Det er nu blevet temmelig almindeligt at synge uden den fjerneste tanke for, hvad man synger, og jeg bliver kold ved al tankeløs sangmusik.

Ingen i den hele familie interesserer sig for poesien uden gamle faster Helene. I den sandholtske familie går det næsten ligeledes. Moderen lever kun i det praktiske husvæsen, hvori hun vist er meget stærk; enhver anden syssel er hende fremmed. Sønnerne ville gerne diskutere med mig om teologiske sager, men jeg mærker, at det kun er for at anbringe deres udtog af kollegier, som de kan udenad. Hvad de i øvrigt fægter for, er at få alt overnaturligt ud af skrift og kristendom.

Deres fader, den gamle hr. Sandholt, taler jeg gerne med. Han er en høj mand med kulsort hår og et strengt, alvorligt ansigt. Han er noget tunghør, i det mindste er hans opmærksomhed ofte fraværende ved den sædvanlige underholdning, og der foregår ingen forandring i hans alvorlige ansigt; kun når der høres musik, er han i høj grad opmærksom.

Han indlader sig ikke i samtalerne om teologi, men holder sig til sin gammeldags børnelærdom.

Hvad han helst taler om, næst efter sine embedssager, er musik og poesi, og kun, når talen kommer derpå, bliver han livlig.

Den aften, efter at begge familierne havde været til kommunion, sad jeg med den gamle faster i sofaen; der blev spillet og sunget af døtrene i huset. Vi sad tavse, af høflighed, men jeg så et besynderligt minespil i den gamles ansigt. Det var ingenlunde fornøjelse over den fortræffelige Don Juan, hvis brillianteste numre blev foredraget med den største mekaniske færdighed, men uden spor af udtryk og uden at man hørte et ord af, hvad der blev sunget. Hvad den gamles ansigt udtrykte, var en blanding af spot og fortvivlelse. Det var, som om hun ville le og skriges på én gang; men hun gjorde ingen af delene. Hun nøjedes med at gøre en bevægelse som hun troede, ingen bemærkede, men af hendes stemning forstod jeg, at faster Helene fandt, det var skade, at man ikke hørte teksten, og at de unge mennesker syntes at tænke på alle andre ting; jeg gav hende stille ret. De, der tænker på andre ting, når de synger Mozarts musik, tænker i grunden på ingen ting. Vi tav begge, og vi var begge glade, da man var færdig med finalen.

Da Julie rejste sig, bad søsteren faster Helene om at spille, med megen berømmelse over hendes udtryksfulde maner, medens de gav deres elskere et skalkagtigt vink til at understøtte deres bøn, af hvis opfyldelse de syntes at love sig en lille om just ikke uskyldig spas. Faster Helene lader sig aldrig længe nøde; hun satte sig til pianoet og spillede et gammeldags forspil, hvorunder man ikke undlod at gøre miner til hinanden.

Hun spillede en smuk melodi med meget udtryk, dog uden at synge. "De må endelig synge," bad Julie atter, "de synger meget bedre end vi."

"Det siger jeg også," sagde gamle Sandholt; faster Helene syntes noget undselig over denne berømmelse; hun føjede nu også de unge mennesker og sang *Negervisen af Peters Bryllup*.

Der var lidt gammeldags i hendes maner; men udtrykket var så dejligt, at der kom mig tårer i øjnene. De unge mennesker bag hendes stol stødte jævnlige til hinanden, men den gamle hr. Sandholt var bevæget; han havde skjult sit ansigt med begge sine hænder, og han græd; ingen mærkede det uden jeg. Kort efter forlod faster Helene stuen. De unge mennesker gjorde sig nu frit lystige over hendes maner. Den gamle Sandholt hørte det ikke.

"De skulle have set hende i hendes ungdom," sagde han og gav mig hånden, "det var som den hellige Cæcilia eller en af hendes salige engle var kommet ned til os for at give os et præludium til den store sjæleharmoni hist oppe. Jeg hørte hende første gang synge på min bryllupsdag," tilføjede han, "det er nu over 42 år siden; det var netop den sang af Schultz og Thårup hun sang den gang. Hun synger den dejligt endnu."

Jeg sagde et par ord til den gamle jomfrus berømmelse.

"Til visse, hr. pastor!" sagde han, "det er en sjæl, som jeg ikke har fundet mage til i denne verden; jeg har set hende hver dag, et helt år, og undervist hende i generalbassen; hun har komponeret flere bekendte melodier. Jeg lærte hende kun de første grundregler for komposition. Men hvad jeg lærte af hende, havde mere at betyde; jeg takker hende for de bedste og skønneste tanker i min sjæl."

"Lad os nu få Mozarts søde Requiem," sagde den ældste datter, "den passer her jo bedst i dag, siden vi har været til alters. Hvad må hr. pastoren tænke om os, hvis han hørte, det var af den ugudelige Don Juan, vi sang! Ja, lad os få det allerkæreste *Dies illa, dies irae*, og med *Tuba*, eller hvad det hedder! Det er dog et sødt nummer! Det må du synge første stemme i; det passer bedst for din stemme – og *Tuba mirum*, det vil jeg synge, og så kan du vel sekundere mig, søde Julie?"

"For Himlens skyld, syng ikke Mozarts Requiem!" udbrød hr. Sandholt og rejste sig heftigt, "syng hvad De vil, børn! men dræb mig ikke med det guddommelige Requiem!"

"Når det er så smukt, svigerpapa! hvor kan det så dræbe Dem?" spurgte den yngste datter, vel naivt.

"Vi synger det ikke godt nok for ham," svarede søsteren; "jeg synger for nymodens. Faster Helene, det er den rette gamle skole!" Hun trådte just atter ind i stuen og broderdøtrene plagede hende atter om at synge.

Hun lader til at holde meget af dem; men de fortjener det ikke. Hun satte sig til pianoet for at føje dem, og søstrene smålo med deres forlovede; til min glæde blev de snart kede af at høre på faster Helenes musik og gik ind i den anden stue for at spille gnav. Faster Helene mærkede dog, at hun kun havde to tilhørere; hun satte sig så helt ind i den herlige komposition, at hun syntes kun at leve og ånde deri. Hendes stemmes følelsesfulde foredrag henrev mig; jeg så til min sidemand. Han sad, som opløst i de saligste harmonier, med et åsyn, som strålede af henrykkelse.

Da faster Helene holdt op, stod Sandholt med udbredte arme og som han ville styrte sig for hendes fødder; men han

standsede pludselig og sagde: "Smukt, skønt, jomfru Helene! Meget smukt! Deres foredrag er som for 42 år siden, da jeg vendte bladet for Dem og jeg med den stemme, jeg havde, udførte mit parti med; men nu er det forbi – jeg har ikke kunnet synge i ti år. – Spille kan jeg da endnu; skal vi have en time sammen? Det er længe siden, vi musicerede med hinanden, jomfru Helene!"

"Gode hr. Sandholt, spil De nu ene!" sagde den gamle jomfru, idet hun rejste sig fra pianoet og hr. Sandholt indtog hendes plads.

Hans fingre løb over tangenterne med virtuositetslethed, og han præluderede så fantastisk, som jeg kun sjældent har hørt mage til, men der var også i hans maner noget gammeldags.

"Jeg har dog halvt holdt skridt med tiden," ytrede lian for sig selv; "hvad jeg i de sidste ti år har komponeret, har ingen hørt. Schultzes og Abbé Voglers musik vil ingen mere høre, og selv den kære Haydn er ikke mode mere, på nogle kantater nær, der endnu synges. Den simple sang holder jeg endnu allermest af."

Han foredrog nu adskillige gamle sange, som faster Helene faldt ind i med en glæde og et ungdommeligt liv, som om hun endnu var en tyve års pige.

Begge de gode mennesker musicerede således en hel time sammen og syntes slet ikke at bemærke min nærværelse. De skiftedes til at spille og synge deres kære ungdomssange, som jeg for det meste også kendte, og som fra min barndom kom venligt tilbage i min erindring.

Endelig sang faster Helene en efterårssang, som hun uden tvivl selv havde sat i musik. Teksten til den var også kort; jeg hørte hvert ord, som blev sunget med et sådant udtryk, at jeg

beholdt det i min erindring. Medens det grønne løv af træerne i haven skjulte hele vinduet og Aftenstjernen tindrede ned til os sammen med den opstående måne, sang hun, med vemodig stemme, i den halvdunkle havestue:

Falmer liv med løv i skoven –
Er den fagre tid forbi –
Vinterstjernen står foroven
Med skærsommerflammen i.
Har du glemt de gamle dage?
Flyr de dig som drøm forbi?
Deres stjerne blev tilbage,
Med en evig livsglans i.

Den høje hr. Sandholt stod ved vinduet; jeg så, der randt tårer ned over hans rynkede kinder; han gjorde en hastig armbevægelse, ligesom han ville synke i den gamle jomfrus arme, men da afbrødes pludselig den musikalske underholdning.

"Nej, det må du dog se, min søde mand! Har du set mage til dynevår?" sagde hr. Sandholts husholderiske husmoder, og bar et stort stykke dynevår hen til ham.

"Solidt tøj!" sagde hr. Sandholt i sin sædvanlige rolige tone.

Faster Helene rejste sig fra pianoet, og vi fik ikke mere resten af den aften.

Efterskrift.

Otte dage efter fik jeg brev fra min nabopræst, at hans gamle søster var død og skulle begraves om nogle dage; han indbød mig til at vise hende den sidste ære og følge hende til jorden.

Jeg fandt familien meget fattet og rolig ved dette, vel nok uventede dødsfald.

Natten efter den søndag, da hun blev syg i skriftestolen, var hun blevet heftigt syg. Hun havde ladet sin broder kalde og forlangt skriftemål og sakramente af ham. Hvad hun har betroet broderen, talte han naturligvis ikke om.

Sandholts familie var der endnu; de var alle meget rolige, den gamle Sandholt også; dog så jeg, der kom ofte tårer i hans øjne på faster Helenes begravelsesdag. Han havde skrevet og komponeret en simpel gravsang, som på kirkegården blev afsunget over graven. Musikken var smuk, dyb og rørende; ordene blev trykt – her har du dem:

Død! Din bolig er oplukket,
Jord! Du tager, hvad du gav,
Gem det kære billed, grav!
Her dets sjælelys er slukket –
Ånden flygted', farven faldt:
Herren har sit barn hjemkaldt!

Fred med støvet, vi nedlagde!
Fred med ånden, Herren tog!
Salighedens time slog –
Himmeltoner sjælen vakte –
Den forløste ånd er fri –
Ved Guds trone samles vi!

Anmærkning ved udgiveren (C. A. Reitzel):

Denne fortælling var kun i kladde ved Ingemanns død. Man ved ikke, om han har villet tilføje præstens anskuelse af forholdene.

Efter hvad præsten havde set og hørt, måtte han formode, at Sandholt havde elsket Helene, uden selv at være sig det bevidst – hvad der er sandsynligt, da han så åbenhjertet udtaler sin begejstring over hende – og det er således først den sidste aften (da han bliver så stærkt bevæget) at han får bevidstheden om, hvor meget hun kunne have været for ham, om de tidligere var mødtes.

Helene har vistnok aldrig anet, at han følte andet end venskab for hende. Hun har følt sig lykkelig derved, men hendes glæde over hans ejendommelighed har gjort hende det umuligt, med kærlighed at slutte sig til nogen anden, uden at hun dog var sig grunden bevidst.

Først da præsten i skriftestolen taler om den oprigtighed i vort inderste mod den alvidende, der bør gå forud for vor andel i det store kærlighedsmåltid, slår det ned, som et lyn i hende; hun er sig pludselig sin kærlighed bevidst, og da han er en gift mand, står det for hende som en svær brøde; hun er angst for, at hun måske dog forsætligt har gjort sig blind, for at skuffe sig selv og den alvidende, der ser alt. Lynet når hende også legemligt; senere er hun kommet sig legemligt og får fattet sig åndeligt; men da hun om aftenen ved pianofortet kommer til at genleve mange svundne øjeblikke, ryster det hende således, at hun om natten bliver syg til døden.

Dette har måske Ingemann troet, at læseren selv ville uddrage af fortællingen, og derfor ikke tilføjet noget.

Det hemmelige vidne

En fortælling.

Der levede i året 1816 i København en aldrende dame, frøken F., om hvem man vidste, at hun undertiden ufrivilligt så, hvad ingen andre bemærkede. Hun var høj, mager og alvorlig; hendes ansigtsformer var store og betydende. Hendes mørke, dybtliggende øjne havde en besynderlig glans, og hun så meget skarpt selv i halvmørke; men hun var så tunghør, at man måtte tale meget højt til hende for at forstås, og når flere talte sammen i et værelse, hørte hun kun en uforståelig surren. En slags magnetisk klarsyn havde uden tvivl i hendes afsondrede tilstand udviklet sig hos hende, uden at dette dog satte hende i nogen mærkelig overspændt tilstand. Hun syntes kun i enkelte øjeblikke åndsfraværende eller henfalden i tanker og så da ubestemt hen for sig uden at fæste blikket på nogen for andre synlig genstand. Hvad hun i slige øjeblikke så, var som oftest billeder af noget fraværende eller noget tilkommende, som senere punktligt indtraf. Således havde hun flere gange forudset uventede dødsfald og andre uforudset indtrufne ulykkestilfælde. At det sjældent var noget glædeligt, hun forudså, gav hende for mange noget uhyggeligt, og hun omgikkes kun meget få familier. De, der kendte hende nøje, havde imidlertid både agtelse og kærlighed for hende. Hun var stille og fordringsløs, og det var yderst sjældent, hun uopfordret ytrede noget om sine besynderlige syner.

Hun kom ofte i en familie, hvor hun var meget yndet. Manden i huset var en udmærket historiemaler, og konen var

særdeles musikalsk. Den gamle frøken havde et sundt og skønsomt blik for kunsten, og hvor tunghør hun ellers var, virkede musikken dog altid velgørende på hende; hun påstod, at hun selv kunne udfylde, hvad hun ikke hørte, at hvad hun troede at høre; hun havde selv i sin ungdom været meget musikalsk, og når hun så fingerbevægelserne på fortepianoet, troede hun at høre musikken, selv når nogen, for at gække hende, blot efter noderne løseligt berørte tangenterne, men uden virkelig at spille.

En, formiddag sad hun ene i sofaen i denne families dagligstue og var beskæftiget med et håndarbejde. Kunstneren havde besøg af en munter, meget vittig og satirisk ven, og stod i en livlig samtale med ham ved vinduet. De lo ofte under samtalen og forandrede undertiden deres stemmer på én og samme måde, hvorefter der altid fulgte en høj latter, der dog langt fra var så harmløs og godmodig, som spøgen og munterheden sædvanligvis var der i huset.

Da samtalen var endt, og kunstneren havde fulgt sin ven ud af døren og var kommet tilbage, spurgte den gamle frøken, hvem det var, han havde haft besøg af.

Han nævnte sin muntre vens navn, som han mente, hun kendte ret godt.

"Ja! *ham* kendte jeg nok" – svarede hun – "men den anden?"

"Hvilken anden" – spurgte kunstneren og studsede.

"Ham, den høje mand med det lange, magre ansigt, som stod der – ham med det stærke, sorte, ligesom uredte hår og de buskede øjenbryn – ham, der så ofte lagde hånden på brystet og pegede op imod loftet, i særdeleshed, når De og Deres lystige ven lo."

"Kendte De ham" – spurgte kunstneren og blev bleg – "har De set ham før? – lagde De mærke til hans særegne klædedragt og den underlige vane, han har?"

"Jeg mindes aldrig at have set ham før, men jeg syntes nok, han var klædt noget sært, omtrent som en gammeldags skolemester fra landet" – og nu beskrev hun hans lange, slåbrokagtige frakke, med de store knapper og sidetasker, og de gammeldags, højskaftede støvler, der ikke syntes at have været børstet i lang tid. "Den underlige vane, De taler om" – tilføjede hun – "var vel sagtens den egne måde, hvorpå han rokkede med hovedet, når han ikke syntes at være af samme mening som de andre; det havde i mine øjne noget stødende og storagtigt, om jeg så tør sige – men der lå dog altid tillige noget smerteligt i hans minespil, som ordentlig rørte mig, især når han af og til lagde den højre hånd på brystet og pegede opad med den venstre, ligesom en, der beråber sig på sin samvittighed, og tager Gud til vidne på, hvad han siger. – For resten undrer det mig, at jeg næsten ikke så ham bevæge læberne. For – at høre, hvad der taltes om, var mig naturligvis umuligt."

Den forbavsede malers bleghed var i høj grad tiltaget – han vaklede og holdt sig ved en stol. – Kort efter greb han sin hat og ilede ud af døren. Den person, den gamle frøken nøjagtigt havde beskrevet, var en ungdomsven af ham, som han i de to sidste år havde stået i et spændt forhold til, og som slet ikke havde været til stede, men om ham havde næsten hele samtalen med hans lystige ven drejet sig. De var kommet ind i en overgiven og temmelig skånselsløs bedømmelse af dette menneskes karakter og væsen og havde til vrængbillede fremhævet enhver formentlig skyggeside hos ham – de havde

endogså moret sig ved at efterligne hans besynderlige stemme, og havde i lunefuld overdrivelse ikke alene tillagt ham en latterlighed i væsen og adfærd, som de ingenlunde med sandhed kunne påvise, men tillige en fuldkommen mangel på ånd og hjerte, hvilken dom de dog kun grundede på hans noget ensidige smag og en vis tør, pedantisk hofmestertone, som han ikke var fri for.

"Hun er gal, den gamle frøken – hun har gjort mig gal med" – mumlede maleren på gaden og standsede – "han var der jo ikke – vi ses jo ikke mere – hun har jo aldrig set ham før – men det er netop ulykken og gåden" – vedblev han; – "lige meget hvem der er gal – hun, eller jeg – eller vi begge – uret har jeg gjort ham, skammelig uret! – Jeg må nu se ham og sige ham alt."

Han løb ind i en urtebod og så i en vejviser; efter en halv times gang fo'r han op i et hus på tredje sal i en afsides gade og ringede heftigt på en dør. En pige åbnede døren og berettede på hans spørgsmål, at den mand, han spurgte om, var syg og kunne ikke tale med nogen.

"Mig må han tale med – jeg må se ham!" – svarede maleren og trængte sig ind. Han trådte ind i en dunkel sygestue, hvor han fandt sin sære ungdomsven liggende bleg og stille på en sofa i sin gamle, grå frakke og med de store, ubørstede støvler på. Den heftige deltagelse, hvormed den uventede besøger spurgte til hans befindende, syntes at forbavse og glæde den syge. "Du", sagde han – "du her! Bekymrer du dig om mig? – Har du endnu noget til overs for mig! – Jeg gjorde dig dog skændig uret for to år siden, da jeg så dit store, mesterlige kunstværk – og intet livligt begejstret ord havde for, hvad jeg dog siden med glad beundring erkendte. Selv for en time siden

har jeg gjort dig uret på en anden måde. Jeg drømte netop om dig – og syntes, du forhånede mig og udlo mig – og levnede mig ikke ære for en halv skilling i samtale med en lattermild mand, der kappedes med dig i at efterabe alle mine særheder."

"Tilgiv, tilgiv! – Du drømte sandt!" – afbrød maleren ham og brast i gråd, medens han i lidenskabelig heftighed kastede sig ned for den syges leje og omfavnede hans knæ. Det kom nu til en forklaring mellem de to så længe adskilte venner, som ved de gensidige tilståelser følte sig inderligere sammensluttet end, nogensinde. Den usædvanlige bevægelse var så langt fra at virke skadeligt på den syges nervespændte og tungsindige tilstand, at den tværtimod fremkaldte en lykkelig vending i hans sygdom. På uger derefter var han fuldkommen helbredt.

Den gamle frøkens spøgelsesagtige syn var dem en gåde; men den hang så nøje sammen med, hvad de begge på forskellig måde havde været sig bevidst, at de deri måtte se et mærkeligt bevis på det på den tid så meget omtalte magnetiske klarsyns virkelighed. De blev fra den tid af uadskillelige venner. Maleren beholdt hele sit liv en uvillkårlig rædsel for at sige eller høre nogen uretfærdig dom, eller noget hårdt og krænkende ord om nogen fraværende; det var ham da undertiden, ligesom den forurettede som et hemmeligt vidne kunne stå ved siden af med hånden på brystet og pege op ad mod den dommer, der ene kender alle hjerter og sjæle til fulde.

Den fremmede

En fortælling.

I en rig og mægtig venetiansk patricierfamilie, hvis navn en gang har været meget bekendt, skal der i hver slægtsrække have været en af naturen vanheldet yngre søn, der næppe havde lighed med et menneske, men snarere lignede den slags fostre af en bizar fantasi, som den hedenske folketro hensatte til koboldernes eller bjerggnomernes sfære. Det vanheld, påstod man, var betingelse for slægtens rigdom, magt og hele udvortes lykke – og denne lykke var for århundreder siden erhvervet af slægtens stamfader på en hemmelighedsfuld, uhyggelig måde. Hvis nogensinde en sådan vanskabning giftede sig eller blot kunne vinde kærlighed hos nogen kvinde, der havde set ham, ville slægtens lykke være forbi og dens navn udslettes. Hver gang en sådan vanskabt søn blev født i familien, var der al tid stor stads og højtidelighed, og man hilste et sådant barns fødsel som et nyt, usvigeligt pant på slægtens fremtidige flor og herlighed.

Om familiens stamfader ville man kun vide, at han havde været simpel soldat og udmærket sig både i de italienske borgerkrige og som lejesoldat i fremmed tjeneste. Han havde ved den vildeste tapperhed og ved mange besynderlige omstændigheder opsvunget sig til høvding for en hel uovervindelig krigerhær. Med den lod han sig leje af krigsførende potentater for uhyre summer, for hvilke han til sidst tilkøbte sig en slags fyrstendømme tilligemed principetitlen og al den hæder og lykke, der ved guldets magt, forenet

med kløgt og snildhed, kunne skaffes til veje. I sin første ungdom skulle han have været vanfør og meget grim; men efter en mirakelkur ved en hellig kilde – som han siden påstod – var han blevet anset for den smukkeste og mest velskabte mand, man kunne se, og havde næsten været uimodstælig for enhver kvinde, der så ham. Der mumledes allehånde om en pagt med dæmonernes fyrste. Han omkom ved et jordskælv og sank pludselig gennem et flammesvælg i jorden – men i en høj alder, og hans slægt blomstrede i århundreder. I det attende århundrede havde familien opgivet den ærgerrighed, der søger sin tilfredsstillelse i krigens farer og besværligheder, medens den ad diplomatiske veje havde åbnet sig adgang til de største statsembeder og æresposter, ved flere af Europas hoffer.

Familiens overherre sørgede altid omhyggeligt for, at et veltruffet portræt af enhver søn i slægten blev opbevaret i familiegalleriet. Blandt rækken af disse adelsmænd fandtes der regelmæssigt i hver generation en lille, dværgagtig vanskabning med et uformeligt, stort hoved og som oftest med det afskyeligste udtryk af dyriskhed, sløvhed og opblæst hovmodig dumhed. Dette var dog ikke tilfældet med den sidste i rækken, som vist nok havde et højst uformeligt ydre, men hvis blik dog havde noget besynderligt tiltrækkende, når man uden at agte på ansigtsformerne kunne blive fortrolig med øjnene.

Denne sidste, yngre søn af familien levede i året 1804 i Paris. Dette formentlige offer for slægtens ydre lykke var som sædvanlig ved sin fødsel blevet hilst med jubel i familien. Der var intet blevet sparet på hans pleje og opdragelse. Han var blevet opfødt som en prins og undervist på det omhyggeligste i de videnskaber og kunster, hvortil han havde lyst og anlæg. Han

var ingenlunde blottet for åndsevner. Han var i denne henseende et dobbelt særsyn i familien, medens alle de foregående vanskabninger i denne slægt havde været halve dyr, uden interesse for andet end for vellevned og de groveste sanselige nydelser.

Guilliemo var denne unge mands dåbsnavn. Han havde fra sin barndom haft en påfaldende lyst til at høre eventyr og senere til poetisk læsning ved siden af en brændende begærlighed efter alt, hvad der i den strengere videnskabelighed stod i nærmest forbindelse med åndens hemmelighedsfulde verden. Så vel naturvidenskaberne som teologien og filosofien syntes han kun at ville studere, for at tilfredsstille denne sin higen efter klarhed i sit eget og menneskeslægtens forhold til væsnernes ophav og deres evige fremtid. Han havde også tidligt udviklet et stort talent for musikken, hvori han havde drevet det til et sjældent mesterskab, som violinist. I sin faders hus havde han allerede som barn ladet sig høre ved store fester og vakt beundring ved sit violinspil, men altid skjult bag et forhæng, og uden nogensinde at ville vise sig for nogen fremmed. Det portræt, man havde af ham, var malet uden hans vidende af en skjult kunstner. Med de foregående vanskabninger i familien havde det som oftest været tilfældet, at de havde anset sig selv for yderst velskabte og indtagende; ved deres forfængelighed i forening med deres indskrænkede åndsevner og gruelige skikkelse havde de idelig udsat sig for latter, uden at det krænkede dem i deres selvtilfredse indbildskhed. Guilliemo havde derimod allerede som barn haft den fuldeste bevidsthed om afskyeligheden i hans skabning. Han havde aldrig kunnet se

sit uhyre hoved og sin puklede dværgeskikkelse i spejlet uden et dybt og smerteligt suk. Den uvilkårlige latter, synet af ham opvakte, skar ham dybt i hjertet og havde i nogen tid fremkaldt en bitterhed i hans sind, som han dog efterhånden aldeles fik udryddet. Han havde af naturen det blødeste og kærligste sind, der kunne strømme over af følelse, når han troede sig ene og ubemærket, men han besværede ingen dermed og ville ikke udsætte sig for latter ved at røbe det. Han var aldrig at bevæge til at træde ud af huset og nyde frisk luft, uden om natten, når det var bælgmørkt, eller morgen og aften i paladsets strengt tillukkede have, hvor han ikke kunne befrygte at blive set af noget menneske. Hele dagen tilbragte han i sine tillåsedede gemakker, hvor han sysselsatte sig med musik, læsning og videnskabelige arbejder og ingen andre mennesker så, end sin ældste lærer og den gamle tjener, der fra hans barndom havde været bestemt til hans opvartning; alle andre, også lærerne, var han usynlig for bag et tæppe. Selv familien havde han en afgjort modbydelighed for at se eller lade sig se af. Det var, som han vidste eller anede, at han var et ufrivilligt offer for dens glans og herlighed, og der var ikke en eneste blandt hans slægtninge, som havde mindste deltagelse for hvad han åndeligt levede i. Man havde imidlertid føjet ham i alt, og han var opvokset som en slags eremit i sin faders hus. I en alder af 22 år var han efter sit ønske sendt til Paris med den gamle tjener og den noget underlige, aldrende hovmester, der fra hans barndom så godt som havde været hans eneste selskab.

Denne hovmester, dr. Pietro Carbone, var en lærd antikvar og medlem af mangfoldige akademier og lærde selskaber. Hans titler alene indtog næsten den halve side af titelbladet på enhver

bog, han lod prente. Klarhed i formen besad han dog ingenlunde, og hans navn var kun bekendt blandt de lærde, som han selv tilsendte sine skrifter, hvilke dog næppe nogen havde læst, undtagen hans sætter og han selv.

Dr. Carbone var en yderst godmodig og retsindig mand, men uden deltagelse for nogen ting i verden, der ikke enten stod i forbindelse med den specielle antikvariske undersøgelse og de besynderlige beretninger i gamle familie-arkiver, der netop beskæftigede ham, eller havde særdeles hensyn til den unge, ulykkelige mand, som han ikke alene var mentor for, men som han elskede som en af sine egne bøger. Den lighed fandt han også selv mellem enhver af sine bøger og Guilliemo, at indholdet i grunden var fortræffeligt, men formen noget uheldig og i alle andres øjne et grueligt misfoster.

Guillielmos plan med hans ophold i Paris var, om muligt, at erhverve sig kundskab til den store, bevægede verden og det mangfoldige liv i denne kulturens hovedstad, uden selv at blive bemærket eller være genstand for den råhedens hån og latter, han i enhver mindre stad troede sig udsat for. Offentligt ville han dog her lige så lidt vise sig som noget andet sted; men den måde, hvorpå han bevarede sit inkognito, vakte her mindre opsigt. Gennem jalousierne i en tæt tillukket karet beså han hele staden og dens nærmeste omgivelser. Han så kejseren i hans generalers midte, og det store folkeliv på boulevarderne og den elysæiske mark. I en kunstfærdig maskeradedragt med en slags stylteben, der forvandlede ham fra en dværg til en kæmpe, besøgte han de såkaldte redouter eller store offentlige halv-maskerader, hvor man kunne komme i hvilket kostume, man ville, med eller uden maske, eller selv uden maskeradedragt,

blot med en lille dukke-maske hæftet på kjolen, og med fuldkommen maskefrihed, uden alt andet selskabeligt ceremoniel. Her herskede tilsyneladende den størst mulige frihed, og personligheden syntes her aldeles forsvundet, medens det skjulte politi dog lige så strengt som hemmeligt holdt øje med alt, hvad der kunne have noget politisk øjemed. Dette var imidlertid allermindst tilfældet med Guillielmos maske, og han kunne med den største sikkerhed bevæge sig mellem de lærde og de skønne ånder, som han først og fremmet opsøgte. I dette inkognito indlod han sig i livlig underholdning med mange af videnskabens og litteraturens notabiliteter. Hans lige så grundige som alsidige kundskaber, hans lethed i at udtrykke sig i de nyere sprog, hans dybsindige og livlige ånd og måske frem for alt det skønne, ædle sind, der åbenbarede sig i alle hans ytringer, vandt ham snart mange udmærkede personers deltagelse, og "Kæmpemasken fra Redouterne" var snart blevet genstand for en langt større opmærksomhed, end han ved sin dværgeskikkelse havde befrygtet. Nysgerrigheden efter at vide, hvem han var, ville dog næppe have foruroliget ham, men en omstændighed indtraf, der bragte ham til pludselig at trække sig tilbage til sit hotel og sit ensomme studerekammer, hvortil ingen havde adgang uden dr. Carbone og den gamle italienske tjener.

Blandt de bekendtskaber, han i "kæmpemasken" havde gjort, var også en for sin skønhed og sine talenter berømt ung dame, der sædvanligvis viste sig uden maske ved sin faders arm. På hende havde hans åndrige underholdning og måske det pikante og hemmelighedsfulde i hans formummede væsen gjort et indtryk, der ved flere samtaler med ham var steget til en

romantisk, lidenskabelig hendragelse. Hun havde røbet denne følelse på så utvivlsom en måde, at det ikke kunne undgå hans opmærksomhed. I det øjeblik, den tanke blev ham klar, at et ædelt, kvindeligt hjerte slog varmt for ham, og han alene kunne takke sin åndelige natur for det, følte han tillige for første gang; at hans sind også var modtageligt for den ømmeste af alle følelser, som han måtte anse for en afsindighed at nære hos sig. Han så den uhyre skuffelse, han måske allerede havde foranlediget – og han gruede for dens tænkelige følger. Han så også, hvor ydmygende en mulig opdagelse af hans ydre skikkelse ville blive for ham, og hvor latterlig han, som ulykkelig elsker, ville blive, når han kastede sin maske. Fra det øjeblik af var det, han forsvandt fra redouterne og blev eremit i Paris, som han hele sit foregående liv havde været det i sit hjem.

Den unge, skønne, rigtbegavede dame havde gjort et dybere indtryk på ham, end han selv troede. Han faldt kort efter i en svær sygdom, og en læge måtte hentes. Lægen måtte dog hverken se hans ansigt eller hans skikkelse. Der var draget et tæt forhæng for den del af værelset, hvori han lå på sygelejet. Gennem en sprække deri kunne han udstrække sin ganske vist påfaldende lille, men vel dannede hånd og lade lægen undersøge hans puls. Han talte kun med lægen gennem forhænget, og ingen så ham fremdeles uden hovmesteren og den gamle tjener.

Hemmeligheden med hans tilstedeværelse i Paris var dog for en del – enten ved lægen eller ved hotellets folk – blevet røbet. Man vidste vel ikke, hvem han var og hvorledes han så ud; men at "Kæmpemasken fra Redouterne" levede i det dybeste inkognito i det store hotel på Grèvepladsen og lod sig kalde

signor Forestière (5: *Den fremmede eller gæsten*), samt at han for øjeblikket lå i en farlig sygdom, stod snart, som en kuriøs nyhed, i alle dagblade. Der blev nu daglig spurgt til hans befindende af de mange, som havde fået deltagelse og agtelse for ham. Ingen blev modtaget, men han lod dem ved tjeneren give den meddelelse om hans tilstand, som lægen afgav, og lod dem altid hjerteligt takke for deres deltagelse.

En dag bragte den gamle tjener ham et visitkort, hvorpå der stod "Le Vicomte de Frimon avec sa fille". Han studsede og hans kinder brændte i feberhede; men han tav. Tjeneren havde givet den aldrende herre og den unge dame samme besked og taksigelse som alle andre. Næste dag blev den samme visit gentaget med indstændigt ønske om en kort samtale med signor Forestière; men tjeneren havde som sædvanlig i de høfligste udtryk takket for deltagelsen, men beklaget, at hans herre allermindst nu kunne se nogen hos sig. Hans sygdom havde forværret sig, og tjeneren kunne ikke selv den dag få ham i tale. Den tre die dag var hans tilstand endnu betænkeligere, men han var ved fuld bevidsthed og spurgte, om der siden havde været noget bud fra vicomte Frimon. Tjeneren afgav to visitkort med samme påskrift som det første; af disse var det ene netop personligt afgivet af den samme aldrende herre. Den unge dame, han havde under armen, havde især vist megen urolighed, og de havde gentaget deres indstændige ønske om et øjeblikks samtale under hvilke som helst betingelser med hensyn på signor Forestières inkognito. De ville begge komme igen om en time og høre besked.

"Vel!" – sagde Guilliemo med svag stemme – "om en time vil jeg modtage dem og tale med dem gennem forhænget! Bed dr.

Pietro føre dem her ind! Sørg for, at hverken lægen eller nogen anden forstyrrer os!"

En time derefter førte den bekymrede hovmester for første gang under den hele rejse to fremmede ind til sin unge ven og undrede sig over denne afvigelse fra hans sædvanlige adfærd.

"Han er meget syg, min herre!" – sagde han i forsalen til den gamle vicomte – "jeg frygter, det vil angribe ham at tale med nogen; men han har bestemt ønsket det; han må føjes i alt, siger lægen. – det er mig intet godt omen."

"Han er dog ikke opgivet?" – udbrød den unge dame heftig.

Inden dr. Carbone kunne svare, trådte de over dørtrinnet til det store sygeværelse, der ved en pult, et skrivebord og en mængde bøger så ud, som det tidligere havde været en lærds arbejdsstue. Både pult og bord var så lave, at pulten måtte antages at have stået oven på bordet, for at begge kunne bruges af en siddende person. Der stod kun to almindelige stole og en udstoppet skammel i værelset. Et stort forhæng skjulte den dybere del af værelset lige for vinduerne. Dr. Pietro nærmede sig forhængen, nævnte de indtrædendes navne og drog begge stolene nærmere hen til tæppet, dog halvt vendte mod lysningen fra vinduerne. Et svagt udtalt "velkommen!" med en særdeles smuk, blød stemme hørtes bag tæppet.

"Ja! Det er ham! – det er hans stemme!" – udbrød den unge pige med dæmpet røst, og faderen begyndte med en undskyldning for deres besøg, som han var bange var til besvær; men han og hans datter måtte med egne øren forvisse sig om, hvorledes deres ubekendte ven befandt sig. Han var overbevist om, at signor Forestière hverken ville anse det for nysgerrighed eller påtrængenhed, at de så indstændigt havde udbedt sig en

kort samtale med ham. Det var en ren *åndelig* interesse – forsikrede den gamle herre med eftertryk – der havde draget såvel ham som hans datter til denne bolig. Signor Forestière var på redouterne blevet dem begge en inderlig kær ven. Selv om de aldrig skulle se hans ansigt i verden, måtte de dog høre hans stemme endnu én gang, inden de næste dag forlod Europa for bestandig. – det var dem en hjertetrang at vide ham overbevist om deres højagtelse og hengivenhed.

"Ja, kære signor Forestière," – udbrød nu den unge pige – "hvad min fader siger, er hvad jeg nødvendigvis måtte have sagt Dem, og min utålmodighed er skyld i, at vi således forstyrrer Dem. Jeg kunne hverken have levet eller døet rolig, hvis jeg ikke endnu én gang kom til at tale med Dem. Jeg er et forkælet barn, som De nok har mærket – min kærlige fader har altid føjet mig i alt, og hvor strengt han end holder på det selskabelige livs skikke og hvad der kaldes *konveniens* i den store verden, har han dog ikke kunnet nægte mig at føre mig her hen – og han har selv villet sige Dem, hvad der lå mig på hjertet. Lad mig tilføje, hvad han endnu ikke ved, men hvad jeg føler trang til at udtale for Dem af min inderste sjæl!" – vedblev hun med stigende heftighed – "De er det første og eneste menneske, som har forstået mig ganske. De har uforbeholdent åbnet mig et indblik i en skøn og ædel sjæl, der samstemmer med mig i, hvad der er mig helligst og højest for denne og alle mulige tilværelser" –

"Moderer dine udtryk, min datter!" – afbrød faderen hende med dæmpet stemme – "hr. Forestière kunne jo efter sådanne overdrevne ytringer tro" –

"Ja, lad ham kun tro, hvad jeg ikke længere vil fordølge, om så hele verden her var vidne dertil!" – vedblev den unge pige med

begejstringens mod, og hendes dejlige sorte øjne funkledede – "vi rejser jo i morgen og ser aldrig mere dette vedtægts og formaliteternes rige. Hr. Forestière får jeg aldrig at se i denne verden – det ved jeg af hans bestemte forsikring – hvorfor skulle jeg nu da ikke sige ham til afsked, hvad han allerede må have mærket og hvad jeg skal gentage i det øjeblik, vi mødes åsyn for åsyn i klarhedens og sandhedens evige rige? – Han er den eneste mandlige ånd, jeg føler mig evindeligt hendraget til i en aldeles sjælelig og uegennyttig kærlighed." –

Så vel vicomten som den lærde dr. Carbone så forlegne ned for sig ved denne den unge, begejstrede piges ufordulgte kærlighedserklæring. Hun slog selv de funkledende øjne ned og var blevet blussende rød; men nu glemte de alle tre alt andet af forbavselse over de glædes- og smertesudråb, de i den forunderligste blanding hørte bag tæppet.

"Jeg er det lykkeligste og dog det elendigste af alle mennesker!" – lød det med den fremmedes stemme: – "den skønneste og ædleste kvinde, jeg har set – den eneste kvindelige sjæl, som har kunnet elske mit væsen, uden at se eller bekymre sig om min ydre skikkelse – hun skal være så ulykkelig at skuffes af en stemmes klang eller af forgængelige, henfarende ord, der dog kun er toner fra en skjult, uanskuelig natur – hun skal antage sin sympati med mine meninger og anskuelser for den evige følelse, der kun virkelig kan blive til, hvor tvende væsner står helt og klart for hinanden! – Bedste, kæreste signora! De har gjort mig uendelig lykkelig; men jeg kan ikke tænke mig denne lyksalighed uden så stor en smerte, at jeg synes at opløses og forgå derved. – Kære dr. Pietro! Tag det lille blad, du vil finde på min pult i den tilbundne mappe – læs det

for de venner, jeg nu kan se ved mit leje her i mørket, skønt jeg er skjult for deres øjne!"

Han tav. Dr. Carbone åbnede mappen på den lave pult, fremtog det beskrevne blad og læste, hvad der for tre dage siden var skrevet:

"Jeg overlever ikke denne sygdom. Jeg forudføler min befrielse. Hvad der rører sig i mig er mægtigere, end livet i mit forkrænkelige legeme. Skulle nogen med venlig deltagelse spørge om mig, når jeg er forsvundet, så meddel dette mit farvel til endelighedens verden! Jeg har skjult mit ansigt og min skikkelse for menneskene. Var det en svaghed, så bed min skaber tilgive mig den! Jeg er et offer for min hele slægts brøde og for den del deraf, jeg sagtens har tilegnet mig i mit verdslige sind. Jeg bliver det sidste vrængbillede af jordnaturen i min slægt. Dens usalige lykke skal forsvinde med mit liv; men dens højere natur skal frelses med mig, når ånden sejrende kan fremskinne i mit væsen. Er det en drøm eller fantasi? – Nej! Den forestilling har mangen gang styrket og opløftet mig i kampen mod den ulykke, jeg skal lære at betragte som betingelse for, hvad der er højere end al lykke.

Der har næppe levet noget menneske med en inderligere trang til kærlighed, end jeg, skønt jeg nu først fuldt er blevet mig det bevidst; men det blev min skæbne, at ingen kunne se mig uden afsky. Hvor dybt det har smertet mig, kan ingen begribe, som Gud har givet et menneskeligt legeme. Dog min udødelige sjæl, selv med den gruelige betingelse for dens tilværelse, takker og priser jeg min skaber for i al evighed – kunne min åndelige natur alene drage en eneste sjæl til sig i kærlighed, ville jeg nu gå lykkelig herfra med det visse håb, at

jeg en gang med mit hele væsen kunne omfavne en sådan elsket og elskende sjæl – uden at frastødes og fortvivle – over umuligheden i at elskes alene for åndens og hjertets skyld." –

"O!" – udbrød den unge pige – "det er ingen umulighed! – De må se ud som De vil – De må være et uhyre af grimhed – jeg elsker Dem dog." –

Næppe havde hun udtalt dette ord, før tæppet fo'r til side – daglyset faldt på Guilliemos store, uformelige ansigt. Han så på hende med et stråleblik, der ligesom sprængte hans store øjne. – Hun blegnede – hun syntes at kæmpe med at tilbagetrænge et skrig – og sank bevidstløs tilbage i stolen.

Næsten i samme øjeblik udbrød dr. Carbone: "Hjælp! Hjælp! Han dør!" – Lægen, som havde stået uden for døren, styrtede nu ind. Guilliemo drog sit sidste åndedrag. Lægen lagde hånden på hans stillestående hjerte – og studsede ved synet af den skabning, der lå for ham. Han lukkede de brystne øjne, tilhyllede den dødes ansigt og drog forhænget for hans leje. Den gamle hovmester og tjeneren styrtede jamrende ind til liget.

Men nu var den unge pige kommet til sig selv. – "Jo dog – dog," udbrød hun – "selv *sådan* må jeg elske dig evindeligt – i dit blik så jeg din sjæls højhed." Hun rev forhænget til side og kastede sig knælende ned ved den tilhyllede dødes leje.

"Kom, mit barn!" – sagde faderen – "det er kun liget af vor fremmede ven, du knæler ved."

"Hør mig!" – hviskede hun til den døde – "hør mig i din ånds tanke! Tag bevidstheden om min kærlighed med dig i din evighed! Ingen anden kan jeg elske som dig – jeg skal nu først se dig i den skikkelse, der tilhører din udødelige ånd – dit

væsens sande åsyn har jeg alt skimtet. – Dit sidste blik skal jeg kende dig på – blandt de forklarede." –

Vicomte Frimon drog nu sin datter bort fra liget og bragte hende ned til vognen i en halvt ubevidst tilstand.

Nogle dage derefter stod der i bladene, at "Kæmpemasken fra Redouterne", den så kaldte signor Forestière, der havde vundet så mange åndelige notabiliteters opmærksomhed, var død i hotellet på Grèvepladsen, og at hans lig var ført til Venedig af hans omgivelser.

Dr. Pietro Carbone skal have optegnet flere beretninger om den familie, hvori han selv havde været hovmester, men som i de første år af det nittende århundrede må være uddød.

Vicomtesse Charlotte Frimon er 1852 død ugift i sit 70. år på sine rige besiddelser i Amerika. Hendes hus har, som faderens i hans levetid, altid stået åbent for enhver *fremmed*; intet navn har der været en bedre anbefaling. I den gamle elskværdige dames læseværelse fandtes blandt en del familieportrætter et tilsløret billede, som hun selv havde malet. Det forestillede blot et par øjne, men med et blik, der, skønt det så ud, som det var det sidste, dog var usigelig dejligt og syntes at indeslutte et indre liv af uendelig rigdom.

Kilden og Dugdråben

Kilden

Hvor glinser du lyksalig i morgenrøden på din bævende rosenbladsvugge, du klare, himmelfaldne engletåre!

Fra hvilket af de himmelske øjne fald du? sig, er en glædeståre fra de salige hjem – og hvad vil du på jorden?

Dråben

Jeg vil betro dig en salig hemmelighed, du jordens stille, grædende datter! – og din gråd skal blive til en liflig sang!

Du skal synge den for din brudgom, den rullende bæk, og I skal smelte sammen favn i favn og synge det for åen og den mægtige flod.

Og I skal alle forglemme jer selv i den store alkærligheds dyb og synge med mægtigere røst den voksende sang for oceanet, så det kan svulme og udjuble det for himmelens stjerner.

Kilden

Ak! men når jeg er udrunden i bækken, og bækken i åen og floden og det store hav, så forgår vi jo tilsammen i det bundløse dyb!

Se, det ved jeg! og derfor græder jeg bestandig; min højeste fryd er at udstrømme i bækken, og den bliver dog min grav.

Hvor jeg risler, skal sangfuglen engang flagre ned og skrabe i sandet og tørste. En isgrå jæger skal komme og lytte forgæves og spørge: Hvor er kilden, som sang her, da mit hår var gult;

den sang lifligt for mig og min ungdomsbrud i de dejlige nætter; men da er jeg bortrullet! Ingen skal da høre på Jorden mere, hvad jeg sang – ensom og stille, i min måneskinsnat for de elskende sjæle!

Dråben

Hvad du sang, ensom og stille, for de elskende sjæle, det skal tusinde kilder gentage, som kommer efter dig; men hvad engelens øje så over måne og stjerner, da jeg fødtes i nat og faldt fra de saliges himmel, det kunne alverdens tårer og kilder, det kunne alle bække, floder og have kun forenet udsynge til den Eviges pris.

Kilden

Men hvor er jeg da! og du venlige salighedsdrømmer! hvor er du da selv? Klare tåre fra det himmelske øje! du er da bortdunstet i den tomme luft, fra din rosenbladsvugge, og luftoceanet giver dig aldrig tilbage.

Dråben

Det er hemmeligheden, jeg vil betro dig, du jordens stille, grædende datter!

Så du, hvor jeg sitrede i nat i det blinkende stjernesvær? det var af usigelig længsel efter den morgenrøde, i hvis glans jeg nu bærer af glæde.

Nu ved jeg, det vil ske, hvad jeg anede i nat, da jeg drømte min første drøm i stjernelyset på min rosenbladsvugge. Se! nu stiger solen; hvert øjeblik drager den en liden del af mit

væsen op i det store grænseløse lufthav, hvori jeg om en føje stund skal forsvinde.

"Dugdråben svandt for solen," ville da blomsterne sige; jeg opløses og forgår, har du allerede sagt – men jeg ved, hvad engelen tænkte, da jeg i nat blev til i hans glædeståre – i mig faldt hans tanke til jorden, jeg blev dugdråben på den nysudsprungne rose, og tanken i mig var drøm, mens jeg slumrede.

Den mindste dråbe, hvori en himmelsk tanke rører sig, den er evig, som himmeltanken. Bliver den sig klar og får røst, er den udødelig som et menneskes sjæl – den kan vokse i det uendelige og blive til en verden – og se! nu begynder jeg allerede at forsvinde, at opløses, at forgå, som du siger. Jeg taber mig mere og mere i det store lufthav – jeg glemmer mig selv i salig glæde, jeg går op i mit væsens store ophav, jeg bliver til ét med mit element; men jeg dør ikke, jeg optager kun et større liv i mit væsen, jeg bliver til en dråbe igen, men i en højere natur. – Vid! lufthavet, som havet på Jorden, er kun en dråbe i det store himmelocéan, hvori alle verdener svømmer.

O! jeg ved det – enhver af disse verdener var engang en liden dråbe, som jeg – i dråben faldt et støvgran, men befrugtet af en tanke fra Gud, og støvgrannet blev til en verdenskerne, og dråben voksede og blev til en vandrende stjerne – og nu bevæger den sig som en mægtig klode om Guds sol.

Og se! – en sådan verden kan jeg også blive, for der lever en guddomstanke i mig, der er større og herligere, end alle verdens skatte.

Guldfuglen eller, Den plukkede høne

Et eventyr

1. kapitel

To danske guldsmedesvende var på vandring i fremmede lande og kom en St. Hans aften til de mærkeligste bjerghøjder i Hartzen. De var begge præstesønner fra Sjælland og havde nogle år siddet på bæk sammen i en lærd skole, som de for deres overdrevne frihedssiver måtte forlade. Siden var de kommet i guldsmedelære sammen og havde nu i nogle år været på svenderejse. De havde således vænnet sig til hinandens selskab, at de syntes uadskillelige, uagtet deres forskellige livsanskuelse idelig ville drage dem til modsatte sider. Den ældste, Poul Flinterup, var en stærk, bredskuldret ung mand på en fem og tyve år med et noget overmodigt udtryk i det kække, sortskæggede ansigt og en vis hensynsløshed i væsen og adfærd, som for mange var frastødende. Han syntes mest at have øje for livets og tingenes vrangside, og hans latter klang ofte som spot. Andres mening om ham var ham ligegyldig. Hvad han tænkte, troede og ville, kom hverken de vise eller dosmerne ved – påstod han – og man blev hverken bedre eller slettere enten man kaldtes from eller ryggesløs – hverken kløgtigere eller dummere, enten man kaldes klog eller gal. Når han sagde hvad han mente og gjorde hvad han syntes bedst, ville han tage hvad der fulgte på, og dermed troede han nok, han kunne slå sig igennem verden.

Hans rejsekammerat, Peder Dalby, var et velvoksnet men fint bygget ungt menneske på hen ved to og tyve år med et åbent og

livsglad ansigt, hvori dog en dybere naturs alvor med overvejende inderlighed smukt og tiltalende afspejlede sig. De lyseblå øjne og det blonde hår gav ham et mindre kraftigt udseende, men i hans stille blik kunne ofte den retsindige viljes magt gøre sig gældende lige over for de stærkere naturers heftighed og egenmægtige kraft.

Denne St. Hans aften hen ved solnedgang var de to flinke fodvandrere kommet gennem det lille fyrstendømme Grubenhagen ind i grevskabet Wernigerode og nærmede sig Brocken, det berygtede Bloksbjerg. De gik rask og tog sig godt ud på fjeldstien. De så mere ud som rejsende studenter, end som håndværkssvende. De stod heller ikke meget tilbage i almindelig dannelse og i de højere interesser, der ellers synes at være den studerende ungdom forbeholdt. Et vist romantisk anstrøg syntes også udbredt over deres ydre. Der hang fine, hvide halslinninger frem over deres blå, korte lærredsbluser. Peder havde vendt ærmerne indad og bar sin folderige bluse som en kappe. På deres sorte fløjlsbaretter havde de sat grønne kviste som fjer og en stjerneblomst som agraf. De svingede deres vandrestokke som lette kårder og sang lystigt som et par vel tilfredse lykkeriddere.

De havde fået lyst til at bestige Brocken inden midnat, for med egne øjne at overbevise sig om, hvorvidt noget usædvanligt naturfænomen i denne bjergegn måske kunne have fremkaldt sagnet om de mange dæmoniske spøgerier, som især i denne nat skulle foregå der oppe på det store heksebal. Det var især Poul Flinterup, som var ivrig for denne undersøgelse, og han havde formået sin rejsefælle til livlig deltagelse i dette eventyr.

"Det er naturligvis fantasteri og løgn, som det meste af, hvad der prates om her ude" – sagde Poul – "men er mester Urian til, må han naturligvis have hjemme her blandt tyskerne – den ære må vi unde dem – man snakker jo heller aldrig andet end tysk i vore gode, danske ordsprog."

"Det er tegn på, at nationalhadet er et gammelt onde hos os" – sagde Peder – "det har vi dog ingen ære af. Jeg tror godt, man kan være dansk, uden at se lutter løgn og djævelskab hos andre folkefærd. Man hører dog ikke mængstedes så mærkelige tanker som her til lands."

"Forstod du hvad de berliner-studenter med de mange filosofi-ord talte om på kippen i går?" Peder tav og så med et drømmende blik hen for sig i den store, vilde bjergnatur. "At de både havde opfundet krudtet og den rette kristendom kunne jeg dog nok forstå. At de nu også havde fået øjnene op for Satan og hans dybe, hemmelighedsfulde ide, hørte jeg nok også, de påstod. Men hvad de vist for nylig havde fået ind om den sag, havde de næppe givet sig tid til at fordøje. Det meste klang mig ligesom det græsk, vi slap for i skolen."

"Det klang mig dog meget dybsindigt" – bemærkede Peder – "men det var rigtignok stik imod, hvad vi har lært i vor barndom." – "Så vidt jeg forstod" – sagde Poul og lo – "ville de gøre Djævelen til Vor Herres venstre hånd, som skulle brydes med den højre til verdens sidste dag og så falde af som en forloren jernhånd ligesom Gøtz von Berlichingens." – "Nå ja" – sagde Peder – "således kunne det nok i korthed oversættes på din maner."

"Djævelen var ingen skabning, men et princip, sagde de, og dog en ånd – både uskabt og dog på en måde kreaturlig. – Det

klang mig rigtigt nok lidt selvmodsigende – både virkelig til og dog kun en mulighed i os og den hele verden, som først bliver til virkelighed, når vi give det onde eller modsigelsen i os magt til at fremtræde i tanke, ord eller handling."

"Nu ja, det forstod jeg nok," sagde Poul og standsede – "det var ikke Vor Herre, mente de, men os selv, der i grunden hver dag skabte Satan og gjorde ham til en person; men det var i sin orden, mente de, og han var aldeles nødvendig både for menneskene og for Vor Herre selv, for at verden kunne blive til og bestå en tid og gå sin skæve gang, til den til sidst gik Fanden i vold eller blev til intet med ham; for det skal den jo dog en gang, vidste de, og jo før det kan ske, jo bedre! Før kan Vor Herre ikke komme til enevoldsmagten. Derfor jo værre det går til i denne mislykkede verden, jo bedre; jo større modsigelsen, forbandelsen, løgningen, tvedragten og sletheden bliver, jo herligere bliver sejren. Satan er Vor Herres dygtigste minister, det var de da enige om, og det alleruundværligste drivhjul i hans verdensmaskineri. Derfor må han hverken bespottes eller foragtes; han er den næststørste magt til dages ende og, rigtig beset, en ganske honnet person i grunden – han er denne verdens gud, som man egentlig burde oprejse altre for og dyrke, hvis man kom til rigtig tysk forstand på hans betydning. Men der må en stor ånd til, som deres Morten Luther, for rigtig synligt at kunne få Djævelen ud af sig selv og verden og brydes med ham eller slå ham et blækhud i panden. Var det dog ikke omtrent meningen?"

"Derfor er det nok kun de store tyske ånder forbeholdt at give Fanden rigtig virkelighed, og derfor har han ganske rigtigt hjemme på Bloksbjerg, som jo er det største bjerg i deres store

fædreland, og den eneste værdige residens for deres gode ven Mephistopheles."

Poul Flinterup lo, og man gik videre.

"Jeg tror dog du gør dem nogen uret" – sagde Peder – "de ville vist ikke forgude det onde; men det kom næsten til at se således ud, når de gjorde dets repræsentant til en uskabt ånd og næsten til Guds egen forudsætning."

"Det blev jo det samme som Guds fader" – udbrød Poul – "så kunne de gerne være gået lidt dybere i teksten og begyndt familieskabet med Fandens oldemoder." – "Lad os ikke tænke mere derpå!" – afbrød Peder ham alvorligt – "hvor det onde kommer fra, kan dog ingen sige os rigtigt. Det går dog lige så fuldt over vor forstand som over tyskernes. Men det ved jeg, at had og bitterhed mellem folkefærd er af det onde, hvorfra det så kommer og enten vi roser os af et stort eller et lille fædreland."

De tav nu begge noget forstemte.

Solen var imidlertid gået ned, og månen, der var i sidste kvarter, ydede dem kun et sparsomt vejlys, da de omtrent havde nået midten af bjerghøjden, hvor et gammelt helgenbillede efter sagnet betegnede grænsen mellem dæmonernes og de kristne menneskers enemærker. De var næsten trætte og havde forglemt at forsyne sig tilstrækkeligt med fødemidler.

"Jeg vil håbe, der er en god kro der oppe! Det plejer jo aldrig at mangle, hvor mester Urian holder kongres!" – bemærkede Poul. – "Nu rask frem! Fanden i vold med alle bededags-ansigter!" Dermed sparkede han til det gamle helgenbillede, så det styrtede om. Derved syntes en fugl skræmmet op, og dens ravneagtige skrig klang som en dæmpet latter i fjeldkløfterne. "Se så! Nu er vejen ryddet!" – vedblev Poul overgivent. – "Sandt

at sige, jeg gad nok gøre lidt bekendtskab med mester Urian, hvis han måske dog skulle være til på en måde. Mere geni end alle andre, skal han jo have fået, den rad! Og med lykken skal han jo drive grossererhandel; men dum er han dog nok i grunden, og et par rigtig snilde karle, som vi, skal nok kunne tage ham ved næsen!"

Peder rystede på hovedet og mente, det var bedst at vende om og lade den hele spøg fare. Det var dog kun Vor Herre, der rådtte for lykken, og djævleriet var det aldrig værd at spøge med, enten det var til for vort udvortes syn eller ikke. De havde tabt bjergstien af syne og ledte nu om den. "Det er sært, vi endnu ikke har set en eneste heks ride os forbi på sit kisteskaft!" – sagde Poul og fløjtede – "men se! der kommer jo en ud af krattet!"

En lille krumbøjet, kvindelig skikkelse med et gammelt, rynket ansigt og med et stort knippe johannesurter under armen, kom virkelig til syne på fjeldskrænten tæt ved dem, og idet hun satte sin krykkestav frem for sig, kom hun til at snuble. Det så et øjeblik ud som hun red på staven, inden hun aldeles tabte ligevægten. "Nu rider hun, min sjæl!" udbrød Poul og lo, "og se! der ligger hun!" Over Peder Dalbys ansigt fo'r vel også et uvilkårligt smil, men med et hastigt spring kom han det gamle menneske til hjælp; han fik hende hastigt draget bort fra fjeldskrænten og bragt på benene. Han spurgte med deltagelse, om hun ikke havde stødt sig.

"Å, nej! ikke mere, end jeg kan tåle!" – svarede hun og nikkede mildt til ham. – "Tak for din håndsækning! unge knøs! – her er slemt i aften, og jeg var nær tumlet ned i Ulvedybet der." hun pegede på en dyb afgrund tæt ved dem, som de nu først så, idet

månen trådte frem fra en sky. "Mange tusind tak!" – gentog hun – "kan jeg hjælpe dig en gang i verden, skal det være mig kært. Din kammerat har mit lille uheld skaffet en stor fornøjelse, hører jeg" – tilføjede hun, medens Poul endnu lo. "Gid han må få fuldt så megen glæde af sin egen vandring med de unge ben!" med disse ord humpede den gamle kone ind i krattet og forsvandt. Poul lo endnu, men Peder tyssede på ham, og medens de steg videre op ad bjerget, opstod der en lille trætte mellem dem. "Hvis man ikke kendte dig bedre" – sagde Peder – "skulle man tro, du gerne så folk brække halsen, når det blot så lidt pudsérligt ud."

"Du har ret!" – svarede Poul – "det var jo tilmed en dame, og jeg glemte ridderløftet fra vor drengetid. Du trak dog også lidt på smilebåndet, inden du huskede på ridderligheden mod de skønne. Jeg gad også nok se den dydshelt, der ikke her havde glemt damen over heksen på kisteskaftet!"

"Men det var jo den smukkeste gamle kone, man kunne se!" – indvendte Peder. – "Jeg ville før have holdt hende for en af de gode, velgørende feer, man har så mange smukke eventyr om, end regne hende til de dæmoniske vrængbilleder, denne bloksbjergegn er så rig på."

"Nå ja! køn har hun vist været i sin ungdom" – sagde Poul – "og kan hun hekse sig ung igen, har du måske gjort din lykke. Men lad os nu se, vi finder vej til et herberg, enten vi når de rette hekses dansesal i aften eller ikke!"

Man skred med anstrengelse videre frem ad en bjergsti, som nu viste sig for dem, men som stedse blev ukendeligere og til sidst aldeles forsvandt i den tiltagende skumring. Et stærkt uvejr, som længe havde truet, brød nu løs med torden og

skylregn. De trætte fodgængere søgte ly under buskene, der her var små og sjældne. Jordbunden var blevet glat; de måtte idelig træde på tudser og andet slibrigt kryb. Til sidst måtte de selv mere krybe end gå, medens de gennemvåde til skindet og ligeså forkomne af sult som af træthed mere og mere forvildede sig mellem bjergkløfterne. De kom tre gange tilbage til samme sted, hvor det gamle, omstyrtede helgenbillede lå ved randen af den dybe bjergkløft. Endelig skimtedes der et lysglimt dybt nede under en fremragende bjergskrænt. "Se! Se!" – udbrød Poul – "der nede må være et hus!" – og de skyndte sig ned ad et slags trappesti af sten og grene, der syntes at gøre den bratte nedstigen mulig. De fulgte lysglimtet, som vel ofte forsvandt for dem igen, men dog atter kom til syne, når de var nær ved at opgive alt håb. Til sidst stod de ved en slags grotte, der næsten helt var skjult af brombærbuske og enebærkrat. Fra en lille rude i stenvæggen skinnede lyset nu klart. De kunne ingen dør eller åbning øjne, men de kiggede ind gennem ruden, og inden for så de nu en gammel kone, der sad og spandt.

"Jeg tør bande på, det er hende – kosteskaftsheksen – din dejlige fe!" udbrød Poul. – "Bed hende kønt lukke os ind, Peder! Dig lovede hun jo alt godt!"

Peder Dalby satte sin hvide pande mod rudens stenramme og bad om husly med så smuk og indtrængende stemme, at selv den værste heks næppe ville have afslået hans bøn. Straks efter åbnede sig også en hidtil usynlig dør i stengrottehuset og en venlig stemme bad dem træde ind. Grotten, de trådte ind i, hvælvede sig med høje buer over deres hoveder, og en klar lampe oplyste hvælvingen. Ved indgangen modtoges de af den lille gamle kone; men hun syntes dem nu højere og mindre

affældig, end da de så hende på bjergstien. Hun havde sat sin rok til side og nejede på ret gammeldags måde for dem med en anstand og værdighed som en fornem dame, medens hun med mild og gæstfri artighed og en fintdannet stemme bød dem velkommen og beklagede deres forkomne udseende. Hun satte straks en bakke af bjergkrystal for dem med frugt og brød – og en herlig vin i to blinkende krystalskåle. Så snart de hermed havde styrket sig, åbnede hun døren til en mindre sidegrotte, der også var oplyst af en lampe. Her stod to gammeldags løjbænke med hynder og tæpper, og på væggen hang der fint linned og adskillige klædningsstykker af et besynderligt udseende. Hun bad dem frit benytte sig af, hvad hendes lejlighed tilbød, og forlod dem med et venligt god nat, som Peder besvarede med stor taknemmelighed. Poul nikkede og kastede sig i sine våde klæder og med de smudsige støvler på den ene løjbænk, hvor han straks faldt i en tung søvn, noget bedøvet af den stærke vin, hvis rundelige mål han helt havde udtømt. Peder, der kun havde drukket halvt så meget, skilte sig fra de gennemvåde klæder og iførte sig tørt linned til at sove i. Han hang sin våde klædning til tørre i lufttrækket ved en stor kamin og nærmede sig den ledige løjbænk for at lægge sig til hvile. Men nu hørte han en fortryllende musik, der opfyldte ham med liv og glæde. Al træthed og trang til søvn var forsvundet. Uvilkårligt iførte han sig en af de klædninger, der hang på væggen, og stod snart i en prægtig gammeldags ridderdragt, uden endnu selv at lægge mærke dertil. Musikken vedblev, og han så med forbavselse, at et forhæng måtte være draget til side fra grottens baggrund; for en stor række af høje hvælvinger viste sig her i den prægtigste fakkelbelysning for

ham som en uoverskuelig dyb fjeldkirke. Han trådte nogle skridt frem og stod i en sidegang, der, førte hen mod det oplyste alter. Her stillede han sig ved en pille, hvorfra han kunne se helt ned gennem den brede søjlegang, der ved hans venstre side førte op imod det strålende højalter. Nu så han først, at kirken efterhånden opfyldtes med mennesker, og at der skulle foretages en højtidelig handling, hvis betydning dog ikke var ham klar.

Gennem den store søjlegang kom en skare af små nydelige børn med fakler i hænderne og i skinnende hvide klæder. I deres midte gik en dejlig, ung dame, der først nylig syntes udtrådt af barnealderen, og som en høj, gammel herre førte ved hånden. De så begge ud som fyrstelige personer, og de ledsagedes af en lang skare herrer og damer i pragtfulde, gammeldags hofdragter. De nærmede sig med en dyb hilsen højalteret, hvor en gejstlig modtog dem med velsignelsestegnet efter romersk-katolsk kirkeskik. De standsede ved alterfoden, og den unge dame vendte sit ansigt til den side, hvor Peder Dalby stod ved pillen. Han blev så forbavset over hendes skønhed og så henrykt over det kærlige, men besynderligt drømmende blik, hvormed hun betragtede ham, at han næsten tabte sin besindelse. Hvad der videre foregik bemærkede han med spændt opmærksomhed, men som gennem et tågeslør. Han så, det måtte være en fyrstelig trolovelses-handling, han bivånede. Alt gik derved til, som det havde været skik i riddertiden og som han erindrede det fra nogle bøger, han havde læst i sin barndom. Medens den dejlige sang vedblev, ledsaget af harpetoner, fremtrådte der en ung, ridderlig klædt herre ved en gammel dames hånd og bøjede sit knæ for alteret.

Peder så dog ikke ridderens ansigt, medens han selv uvilkårligt i samme øjeblik havde forandret sin plads og var sunket på knæ. Hans øjne var kun fæstede på den unge, knælende dame, hvis fortryllende blik endnu syntes at dvæle på ham. Den gejstlige holdt en kort tale og lagde den unge dames højre hånd i ridderens, medens han vekslede de trolovedes ringe. I det øjeblik, dette skete, tabte Peder Dalby den sidste rest af besindelse, idet han bemærkede, at han knælede tæt ved den unge dame og fornam, at den ring, han bar på sin egen finger, bevægede sig. "Er det muligt?" – udbrød han højt og rejste sig – "er jeg selv den lyksaligste af alle dødelige!" – Han var svimlende trådt tilbage. Men i samme nu var det hele syn med al dets herlighed forsvundet. Tæppet var atter draget for den tilsyneladende åbning i hans sovegrotte og syntes nu forvandlet til en fjeldvæg af sleben granit, der var blank som et spejl og i det nu matte lampelys dunkelt gengav billedet af den hele grotte. Han stod ene ved det leje, han havde været i begreb med at hvile sig på. – "Ak! En dejlig drøm!" sukkede han og afførte sig den fremmede ridderdragt, hvori han genkendte sig i den store spejlvæg.

Dette hans spejlbillede, mente han nu, måtte have bragt ham til at indblande sin person i det forsvundne drømmebillede. Han kastede sig fortumlet på lejet og faldt straks i en fast søvn, hvori han dog endnu syntes omflagret af de yndige billeder og omtonet af de dejligste harpetoner og barnestemmer. Da han vågnede, skinnede morgensolen ind til ham gennem en lille åbning i grottens østlige hjørne. Han sprang frisk og munter op fra sit leje, efter at han uvilkårligt havde foldet sine hænder og i sit hjerte takket Vor Herre for den lifligste nat, han havde

oplevet. Han så nu, at hans rejsekammerat også var på benene og stod ved en åbning i grottemuren, hvorigennem der kom daglysning fra vest.

På Peder Dalbys "god morgen!" svarede Poul adspredt, som fordybet i sig selv: "Det var da satan til karl, den hr. Urian! Hvem skulle have troet, han var til og var så nem at komme til rette med?"

"Hvad går af dig, Poul!" – spurgte Peder – "har du drømt om den onde?"

"Så noget nær!" – mumlede Poul – "hvis jeg ikke virkelig har været på hekseballet i nat og sluttet kontrakt med mester Urian. Hvorvidt han for resten er den onde, kan dog nok være et spørgsmål. Måske har de tyske studenter og deres lærde professor dog ret! – man skal respektere ham som princip og ånd – den rad! Jeg har måske dog været stor ånd nok til at komme i rapport med ham og give ham skikkelse udenfor mig – som Morten Luther kunde."

"Spøg ikke med sligt! Hvad drømte du da?"

"Så jeg ikke fjeldvæggen hist var en slags sten, der kunne tjene os til barberspejl, om vi ville rage hele kroppen – ville jeg forbande mig på, jeg var krøbet ud gennem stenvæggen og havde virkelig været der oppe på Bloksbjergtoppen i nat og fået mig en dygtig svingom med de allervævreste hekse. Liv var der skam i de rakkere, men forbandet grimme var de dog i grunden og ækelt frække dertil. Jeg lod også burscherne beholde dem alle til hobe med hud og hår. Det var de lærde herrer, vi traf i kroen. Jeg holdt mig til drikkebordet på det store hjul under galgen. Der gik det morsomt nok til, og der var han selv med. Han så rigtig nok ud som en abekat med et rævehoved, det er vist og

sandt; men hatten med hanefferen – og den spanske maskeradekappe med den spidse kårde gav ham et stadseligt udseende. Akkorden, han foreslog mig, var heller ikke så urimelig. Penge skulle jeg få nok af i spillehusene, når jeg kun ingen skilling gav ud til nogen stodder eller blev øm om hjertet ved nogen lamentering over nød og elendighed og sligt vrøvl. Deri kunne jeg sagtens tjene ham. For resten kunne jeg rutte som jeg ville med den uudtømmelige rigdom, han lovede mig. Men allerførst skal jeg have mod til at gribe det første rene guld, jeg ser, enten det tilhører levende eller døde."

"Det har været en styg drøm, Poul!" bemærkede hans rejsekammerat.

"Ikke så gal endda!" – svarede Poul – "sundhed og godt huld skulle jeg aldrig mangle, så længe jeg kun ikke løb i vand eller ild for at redde syndige kroppe, eller tog mig på at snappe nogen lumpen sjæl fra sin mester og herre. Se! det kunne jeg også sagtens gå ind på, siden jeg hverken er ulk eller brandmajor eller præst, når så hverken sot eller stål, vand eller ild herefter kan bide på mig."

"Men er du gal! kære Poul! hvad betyder alt dette?"

"Ti stille! der er mere endnu!" – vedblev Poul ivrigt. – "Af hvad man kalder ære i den dumme verden, skulle jeg få fuldt op, når jeg kun aldrig ville spørge om det var fortjent eller ikke og aldrig skamme mig over, hvad man kalder bagdøren, dit- og dat-vejen eller de små kneb."

"Fy, Poul! Så lumpent kan du da hverken have tænkt eller drømt!" –

"Hør videre og du skal beundre min honnetitet! Så længe jeg nøjagtigt opfylder betingelserne, men ingen time længere, skal

jeg have penge, sundhed og ære i overflod; men min frihed vil jeg beholde og altid have uhindret valg. Hvad man kalder lykke hos de skønne skal det heller ikke skorte på, så længe jeg kun aldrig vil blive forknytt eller blødsøden over en dråbe vand i et kvindeøje. Se! det gik jeg ind på alt sammen. Men nu kommer knuden – nu skal du se storheden i min karakter! Min moralske frihed og selvstændighed holdt jeg, som sagt, fast på, det koste hvad det ville. Ved den første overtrædelse af en eneste blandt alle betingelserne i de respektive lykkejægerfag ville jeg uden et muk finde mig i den allerusleste armod, det elendigste helbred, den hånligste foragt blandt alle de andre halunker, der kalder sig dydige mennesker, og – i det bitreste had hos alle de narre, der har troet, jeg var et skud krudt værd i grunden. Der var dog ét punkt til, det havde jeg nær glemt. Hvad man kalder salighed i den tilkommende verden ville jeg indtil videre nu ikke bryde mig en snus om. Derom ved ingen dog rigtig besked, og det vil jeg lade stå hen, til den tid og den sorg kommer. Mere forlangte han ikke. Det var slet og ret aftale på tro og love, uden skriftlig kontrakt med pen og blæk eller blod og alle slige dumme fiksfakserier. I 24 timer kunne jeg dog endnu betænke mig på det hele, og det syntes mig en ganske honnet akkord på begge sider."

"Det var dog en fæl og forfærdelig drøm, Poul!" – sagde Peder Dalby. – "men slå nu de stygge tanker af hovedet og lad os komme videre! Bloksbjerg har du vel fået nok af for denne gang. Jeg har både sovet og drømt dejligt. Men hverken vågen eller i drømme vil jeg have noget med den del af Bloksbjerg at gøre, som du har tumlet dig rundt på i nat. Det kom vist af, at du drak for meget og sov ind i de våde klæder. Deraf har du fået

feber i blodet, og alle slemme tanker i dig har fået råderum." – "Præk," – mumlede Poul – "jeg kan endnu jo altid gøre hvad jeg vil!"

Peder iførte sig nu sine vel tørrede klæder. Han tog sin ransel på ryggen og sin vandrestav i hånden, for at sige farvel til deres venlige veninde.

Men Poul havde atter stillet sig hen ved grotteåbningen mod vest. Han strakte nu pludselig hele armen ud af åbningen og drog den tilbage med en skrigende høne i hånden. "En guldhøne, min sjæl! eller jeg er slagen med blindhed!" – udbrød han med en lystig latter. "Det er det første rene guld, jeg ser, – det skal være mit, enten det tilhører levende eller døde! – der var dog noget i sludderen, skal du se! – lån mig din prøvesten, Peder! Er ikke hver fjer på denne høne ægte guld, vil jeg lade mig hænge!" – "Er det muligt!" – udbrød Peder Dalby forbavset. – "er der virkelig slige skabninger til? Det er dog en mærkelighed i naturen, som vi må undersøge!" Han fremtog en lille prøvesten og bestrøg hønens fjer med den. "Ja, i sandhed! Det er vidunderligt! De fine, dejlige fjer er det reneste guld. Slip nu den smukke fugl ud igen! Nu ved vi jo, der er guldfugle til, og det er dejligt!"

"Slippe den? – nej, da måtte jeg være gal!" – var Pouls svar. – "den lykkefugl er nu min, og slipper jeg den, giver jeg slip på al min lykke i verden. Er kællingen så Fandens oldemoder selv – hun skal aldrig se den høne mere! Sig du hende farvel fra mig! Jeg løber med min fangst! Den ligger nu lunt og godt under min bluse!"

I et spring var han alt ude af grotten, hvori de havde sovet, og fo'r hastigt gennem den store sidegrotte, hvor den gamle, stille

kone allerede sad flittig ved sin rok og spandt. Peder løb efter ham og søgte forgæves at kalde ham tilbage, medens han selv standsede og hilste på deres værtinde.

"Min kammerat tog eders guldhøne med sig!" – sagde han forlegen og med blussende kinder. – "Jeg vil håbe, det kun var hans spøg. Han har aldrig før strakt sin hånd ud efter fremmed gods. – Poul! Kære Poul!" – råbte han – "for Guds skyld! Kom dog tilbage! Du beskæmmer os og gør stor uret!"

"Han kommer nok igen, min unge ven!" – sagde den gamle kone, mild og rolig, medens hun langsomt rejste sig fra sin stol og satte rokken til side. "Udgangen finder han dog ikke, førend jeg kommer med bjergnøglen. Men tøv kun lidt!" – vedblev hun – "I skal dog ikke drage fastende herfra! En varm morgendrik kan I have godt af – begge!"

Medens hun syslede ved arnestedet og satte to dampende stenkummer på fjeldstykket, der tjente hende til bord, stak Poul Flinterup sit krusede hoved ind i grotten og sagde med listig mine: "Om forladelse! lille madam! Jeg ville rigtig nok have listet mig herfra som en hønsetyv; men da det er første gang, jeg er på de veje, og siden jeg mærker, jeg er i fangenskab her, kommer jeg nok til at rykke ud med min fangst for at slippe herfra! Frihed er mig dog altid kærere, end al verdens guld og alle lykkefugle!"

"Kom kun nærmere og få en drik vand, min hr. hønsetyv!" – svarede den gamle og nikkede med et godmodigt smil. – "Det er rigtig nok min sidste guldhøne, du ville rende bort med; men jeg har spundet guld nok af mine hønsefjer, og siden du holder mere af frihed end af guld, skal du have begge dele! – kom kun nærmere!"

Poul trådte nu helt ind og lod guldhønen slippe ud på gulvet. Den rystede sine forpjuskede fjer og fløj op på skødet af den gamle kone, der havde sat sig i sin stol igen. Hun trak rokken til sig, og de rejsende så nu, at tenen var fyldt med guldtråd og at det var lutter revne guldhønsefjer, der var bundet om rokkehovedet.

"Her er et rigtigt guldspinderi, ser jeg!" – sagde Poul og tømte kummen med den varme, velsmagende drik. – "Tak, mo'ertil! Hvem skulle have troet, der var så megen gæstmildhed og husflid og al slags dyd på Bloksbjerget! I er, min sjæl! den honnetteste heks, jeg har set; for dem jeg så på hekseballet i nat, skal jeg just ikke rose."

"I tager fejl, unge mand!" – svarede den gamle alvorligt – "hvis I tror, mørkets rige strækker sig videre i verden, end eders onde tanker giver det rum. Men I tager ikke mindre fejl, hvis I tror, det onde kun er drøm og hjernesvind og at man kun kan lege med helvedilden uden at brænde sig!"

"Lad mig om det, mo'ertil!" – mumlede Poul. – "er I så from og dydig, som I lader til, så lukker I os nu vel ud af jeres bloksbjerghule og giver mig guldhønen med – for med den ved jeg nu, jeg kan gøre min lykke og på en ganske naturlig måde!"

"Nu vel!" – svarede den gamle og rejste sig fra stolen, medens guldhønen fløj op på hendes hånd og lod sig klappe – "jeg under jer det så godt begge to, som I har hjerte og forstand til og som Vor Herre vil give jer lykke til. Vejen til den store, vide verden skal nu straks stå jer åben!" – Dermed tog hun en stor, rusten nøgle op af lommen. – "min sidste guldfugl vil jeg give jer med, og I må eje den begge to med lige ret; men I skal være gode imod den! Jeg har kun én skat, som er mig dyrebarere. Den skat

tror jeg vist, du har set i nat på en måde, min unge, brave ven!" – Her vendte hun sig til Peder Dalby, der stod stille og betragtede hende forbavset, medens det pludselig forekom ham, at hun havde været den gamle dame, som i hans nattesyn førte ridderen, der blev til ham selv, frem for alteret. "Lad mig nu se, I fuldender eders vandring så fromt og viseligt, som I har ånd og lys til i eders sjæle!" – vedblev den gamle. – "Se! Der er eders fælles ejendom!" Dermed rakte hun guldhønen hen mod dem begge. Poul greb den straks begærligt og skjulte den under sin bluse. Peder syntes så fordybet i sine tanker og i erindringen om, hvad han denne nat havde oplevet, hvad enten det så var drøm eller trylleri, at han ligesom mekanisk fulgte den gamle, der nu førte dem ud af sin grotte og satte den store, gamle nøgle mod fjeldmuren. Den skjulte dør åbnede sig straks, og de trådte ud i den frie bjergluft, hvor morgensolen på det prægtigste oplyste den nederste, skovbegroede side af bjerget.

Peder vendte sig om for endnu en gang at hilse og takke den vidunderlige, gamle kone; men hun var hastigt trådt tilbage, og fjeldmuren havde lukket sig imellem dem. –

2. kapitel

"Nå, Peder! det var dog en gang et slags eventyr!" – udbrød Poul og kastede sig i græsset, medens han fremtog den sprællende guldhøne og betragtede den. – "Når vi nu som ærlige venner har delt denne urolige skat imellem os, så vil vi drage hver sin vej, for vi passer dog ikke rigtigt sammen. Vi kommer til at flække det sølle kræ i to lige dele – eller plukke hønen sammen og dele guldferene!"

"Det dejlige dyr! Hvor kan det falde dig ind? – det var da stor synd!" – sagde Peder heftigt – "vi skulle jo være gode mod det nydelige dyr – det var hendes næststørste skat – og hun gav os den kun under den betingelse."

"Ej! hvad magt ligger der på en gammel kællings griller og en hønes liv, når vi nu ikke på anden måde kan skilles som ærlige venner? Vil du ikke som jeg, nøder du mig til at beholde det hele kræ alene. Det er jo kun med dens fjer, jeg kan hente mig fortunatuspungen!"

"Er du nu pludselig blevet pengegerrig? Poul!"

"Forstå mig ret, Peder! Jeg giver i grunden så vel rigdom, som alt det andet juks, man kalder lykke i verden, en god dag; kun til at spille bold med kan både fortunatuspungen og lykkefuglen være god nok. Min vurdering af, hvad man kalder stort og vigtigt, kender du. Hvad man pryglede os ind i skolen, som det vigtigste i verden, værd at huske på til alle tider, var jo kun de trivielleste lumpnerier fra først til sidst, med alle de rævestreger, man kalder statskunst, med al den umenneskelighed, man kalder krigskunst og heltebedrift, med alle de jammerligheder, man kalder store begivenheder, men som man skal plages med at lære navne og årstal på.

Eventyrene, vi læste i smug, var dog meget morsommere; men skal eventyret betyde noget, må det sandt og virkeligt træde ind i livet, og her flyver det os jo som en tam høne lige i næverne! Studenten med de lange støvler havde ret: skal et tanke-eksperiment være grundigt, må det gøres til livs-eksperiment! Som sagt, vil du ikke som jeg, hvad denne vor lykkefugl angår, nøder du mig til at rende bort med den og begynde mit virkelige eventyrliv som en halv slyngel."

"Du vil ikke bedrage mig, Poul! det stoler jeg på!" – sagde Peder og så ham venligt ind i øjnene. – "Lad det gå med eventyrlykken som det vil! Men slette karle vil vi ikke blive! Skån nu kun det stakkels dyr! Så længe jeg har en skilling, skal du intet savne!"

"Det er meget kønt og dydigt af dig, Peder! Men når vi har spist til middag i dag, har ingen af os nok flere skillinger i lommen, end til et natteherberg – og pokker skal nu søge arbejde! Det filisteri er jeg kommet ud over! Se til naturen – den er der forstand i! Hvem i verden arbejder uden det dumme trældyr mennesket – og de andre sølle fæ, vi drager ind i vor trældom? For de frie fugle og hjorten i skoven er hele livet en lystig leg. Se! Det frie og lystige liv vil jeg nu prøve uden arbejde og hvad man kalder flid, stræbsomhed, udholdenhed, sparsomhed – og hvad alle de kedsommelige dyder hedder. Hvorledes det så hænger sammen med denne vidunderfugl, og hvad naturforskerne så ville sige derom – den er nu i min hånd. Men jeg er snart ked af at slæbe på den. Til hvad besvær ville det ikke blive os at holde livet i det kræ, om vi også kunne enes om at rejse verden rundt sammen som stoddere med en ubrugelig skat i vore hænder. Nej, Peder! Hønen må i alt fald række hals; i morgen så plukker vi den sammen fjer for fjer, og hver tager sin lige del af skatten. Skroget kan vi dele som steg til vort afskedsgilde. Det er det eneste fornuftigste og det redeligste skifte, man kan tænke sig."

Peder søgte forgæves at bringe sin kammerat på andre tanker. Han tilbød sig at bære hønen og påtage sig al ulejligheden med dens pleje; men Poul ville ikke slippe den og

ikke indlade sig på noget forslag, der ikke straks bragte ham det guld, han ville forsøge sin lykke med i spillehusene.

"Det allerheldigste lykkespillerliv" – bemærkede Peder – "er jo dog kun et slet og uhæderligt dagdriverliv. Det har du altid før været enig med mig om; men nu er der nok faret en lykkespillerdjævel i dig."

"Jeg har altid holdt af at lege effen eller ueffen så vel med dalere som med nødder" – svarede Poul. – "jeg spiller jo også gerne med to bolde. At bortkaste hvad man har i hånden og gribe hvad der er i luften, det er jo netop den allerstørste fornøjelse. Havde jeg jordkuglen i den ene hånd og himmelkuglen i den anden, kunne jeg have lyst til at spille bold med dem begge!"

"Det er en forfærdelig lyst, Poul!" – sagde Peder næsten forskrækket. – "jeg ved ikke mere hvad jeg skal tro om dig."

"Tro hvad du vil! – Jeg gør hvad jeg vil og tager hvad der følger på!" – sagde Poul bestemt og de tav nu begge.

Uden at være kommet til enighed gik de ned af bjerget sammen og holdt middag i en kro ved landevejen. Poul forlangte vin og blev snart oprømt. Han holdt en lang skåltale til ære for sin gode ven, hvis ophøjede egenskaber han priste som en sjælden forening af alle den ideale verdens dyder. Han tog en rørende afsked med ham i håbet om en gang at se ham igen som minister i sandhedens, frihedens og de store idealers rige, medens han selv indtil videre som beskeden dagdriver ville se sig om i de prosaiske lykkeridderes verden. Under måltidet havde han ladet guldhønen hoppe ned på gulvet. Den rystede glad sine vinger og fløj op på Peder Dalbys skulder, hvor

den fornøjet blev siddende og lod sig fodre med brødkrummer af hans hånd.

"Se dog, Poul!" – sagde Peder til sin rejsekammerat – "kunne du næppe at plukke en eneste fjer af den nydelige fugl? Den er jo ganske tam og er os allerede så hengiven, som var den vor bedste veninde!"

"Jeg har aldrig sværmet for høns!" – svarede Poul – "selv om de også var stegte, og jeg overlader dig gerne hele skroget. Jeg har for resten sagt dig mit sidste ord om den lumpne høne, og derved bliver det! Vi har vrøvlet længe nok om det." Det var imidlertid blevet uvej, og de rejsende måtte være glade ved at have tag over hovedet. Peder tog en bog ud af sin ransel, hvorved eftermiddagen blev ham kort. For at undgå videre strid talte han ikke mere til sin kammerat, som holdt sig til vinflasken og fornøjede sig med at betragte uvejret fra vinduet.

"Prægtigt, storartet!" – udbrød Poul, da lynilden, under et forfærdeligt tordenbrag, slog ned lige for hans øjne og kløvede toppen på en høj poppel ved krostedet, uden at der skete videre skade. "En ubændig karl, den ånd i naturen! Men selv mod ham ved man jo råd. – Selv i det usleste fæ er mere forstand. Se om ikke svanen og ænderne hyttede sig – kun træet stak næsen i sky og var endnu dummere, end den kåde naturånd."

Peder havde lagt bogen fra sig – "Kære Poul!" – sagde han sagtmælet – "jeg gruer nu for de vilde naturmagter i dit stolte sind! Det er lettere at foragte dem end at bekæmpe dem."

"Lad mig om det! min gode ven!" – var Pouls svar. – "Jeg har en slags lynafleder i mig – den kalder jeg *vilje*, mod den formår naturmagterne i mine egne luner ikke mere end hele din filistermoral og dit ganske fortræffelige hjerte, som jeg for

resten har al respekt for. – Vi får nu slå os til ro for i nat" – tilføjede han ligegyldigt. – "Når vi har sovet på, hvad vi har kævledes om i dag, skal du se, alt føjer sig, som det skal og må. Der er dog vist noget i sludderen, som studenten med de store støvler holdt på: Hvad der sker, det må ske og er dog i grunden det eneste fornuftige."

"På den måde blev vi til maskiner og alt det slette jo godt" – indvendte Peder – "og det mener du dog lige så lidt som jeg."

"Det vil vi tale nærmere om, når vi har taget praktisk prøve i vor livsfilosofi!" – svarede Poul, og der blev nu ikke vekslet flere ord imellem dem den aften. De gik begge tidligt til ro, medens uvejret begyndte at tage af. De lå hver i sin seng i et fælles sovekammer. Guldhønen satte sig på sengekanten over Peders hoved og faldt i søvn med ham. Poul syntes halvt beruset og snorkede højt. Da Peder om morgenen vågnede, var både Poul og guldhønen forsvundet. Pouls ransel og vandrestok var også borte, og vinduet mod landevejen stod åbent. Der var ingen tvivl om, at Poul Flinterup havde holdt ord og havde listet sig bort med den fælles skat, hvis deling man ikke kunne blive enige om.

Peder Dalby blev såre bedrøvet så vel over den dejlige fugl, som nu vist blev slagtet og plukket, som over sin gode vens uredelighed og det vilde lykkejægerliv, han nu sandsynligvis ville hengive sig til, efter alt hvad han havde ytret om den rigdom og styrke – den falske ære og elskovslykke, han havde drømt om i bjerggrotten. At Poul i sit hjerte foragtede alt det tomme og falske, og at det kun havde været en ond drøm, men ingen virkelig pagt med den onde, han forrige nat havde fortabt sig i, søgte Peder imidlertid at trøste sig med. Han tænkte nu

på, hvad han selv så levende havde troet at høre og se i den besynderlige drømmegrotte. Hvorledes han var blevet trolovet og havde skiftet ring med den dejligste af alle damer i verden, stod atter så klart for hans indre øje, at han svimlede.

Hans øjne fæstede sig uvilkårligt på den ring, han altid bar på sin venstre hånd og som var hans afdøde faders trolovelsesring og et kært arvegods efter hans moder. Nu bemærkede han først, at ringen ikke længere var glat som tilforn, men prydet med en dejlig glitrende ædelsten.

"Hvad er dette?" – udbrød han – "en fremmed ring! Og min egen er borte! Har jeg da virkelig byttet ring med hende – ak! med drømmebilledet – hende! Den dejligste af alle skikkelser i verden? – det er jo umuligt! – det har været en spøg af vor venlige værtinde. Det kan være sket, mens jeg sov. På den måde har hun villet medgive mig en kostbar erindring." Han vedblev at give sine tanker lyd, som han gerne plejede, når han var alene og der var noget, der særdeles levende satte hans hjerte i bevægelse. – "Hun var rig – hun spandt jo guld – hun forekom mig som en dronning eller mægtig fe fra moders gamle eventyr – en ond troldkvinde var hun ikke, det tør jeg dø på! – Gud velsigne hende også for denne gave!" – tilføjede han, medens han fuldendte sin påklædning. – "nu vil jeg dog aldrig kunne glemme den lyksaligste nat, jeg har oplevet, selv om al dens herlighed jo var drøm!" Han bar en silkesnor om halsen med en ring af hans afdøde forældres hår; derpå hang han nu også diamantringen og forvarede den ved sit bryst. Hvor vred han var på Poul for ranet af den dejlige fugl, hvis kostbare fjer nu skulle gøre hønsetyven til en spillefugl, måtte han dog hjerteligt ynkes over ham. "Stakkels Poul!" – sukkede han – "hans onde

drøm kan føre ham i stor fordærvelse – Vor Herre give det gode i ham magt over det djævelskab, der med al hans vantro dog spøger i hans hjerne!" Han forlod nu herberget, efter at han med nød og næppe havde klaret regningen for sig selv og sin undvegne rejsekammerat. Han spurgte om vej til bjergstaden Clausthal og erfarede, at han måske nok kunne nå derhen inden natten. En bid brød til tæring på vejen havde han dog fået med i sin ransel, og han begav sig frejdigt på den dagvandring, der skulle føre ham til herberg og til arbejde hos en berømt guldsmed i denne stad.

Den anviste vej førte ham gennem en stor, mørk granskov, hvor han bestandig skulle holde sig til højre, medens der gik flere sideveje til venstre, der førte til et meget besøgt og af lykkespillere yndet badested. Ved en af disse sideveje så han hen ved middag en besynderlig skabning hoppe op af vejgrøften, medens den gav en ynkelig lyd fra sig. Den så ud som en nøgen fugleunge, der endnu ikke havde fået dun, men den var større end en fuldvoksen due og var blodrød over hele legemet. Den flagrede uroligt med de skaldede vinger, som om den ville flyve op til hans bryst, men kunne ikke. Dens øjne syntes bønligt fæstede på ham, og de nøgne, sitrende vinger blødte. Med stor medlidenhed troede han i den ulykkelige skabning at genkende den nys så dejlige guldhøne, som nu var grusomt berøvet alle sine skønne og kostelige fjer. På øjnene troede han bestemt at kende den. Han bøjede sig og tog den op på sin hånd. Han rev sin linnede halskrave af og svøbte om den. Derved syntes den at finde lindring, og den skjulte sig ved hans bryst, medens den med en velbehagelig og ligesom taknemmelig pippen hvilede på hans arm under blusekappen.

"Stakkels kræ! Du kan måske dog leve!" – sagde han og opsøgte i sin ransel nogle brødkrummer, som den med stor begærlighed pillede op af hans hånd.

Ved den første kilde, han kom til, lod han den syge høne drikke og badede den med kildevandet, hvorved den lod til at finde stor vederkvægelse.

Efter en besværlig vandring nåede han om aftenen den lille bjergstad og blev vel modtaget af den gamle, berømte guldsmedemester, som han havde anbefaling til og så gerne ville i svendetjeneste hos. Der blev straks anvist ham et hyggeligt værelse i baghusets kvist, som stod ubenyttet, og hvor han kunne indrette sig som han ville. Da han her vågnede den første morgen, så han med glad overraskelse, at man herfra kunne træde lige ud i en lille have på bjergskrænten og havde her den herligste udsigt over hele Hartzlandet. Han kunne aldrig få noget bedre hospital til sin syge rejsekammerat, der havde sovet roligt under hans kappe hele natten. I den lille have, der havde tilhørt børnene i huset, men nu stod forladt, fandt han et muret dukkehus, hvori han straks indrettede en blød og lun rede til sin syge fugl. Han plejede den med stor omhu og holdt den skjult for alle, medens han selv sørgede for sin opvartning og altid holdt sit kvistværelse med den lille bjerghave lukket.

Med utrættelig flid og iver gjorde han nu store fremskridt i sin kunst og blev snart den berømte mesters dueligste svend. Hans omhu for den plukkede guldhøne blev heller ikke frugtesløs. Den mishandlede fugl blev daglig friskere, og inden en måned begyndte den at få dun, der i den næste måned blev til de dejligste guldfjer. En morgen opdagede han til sin store

glæde, at den havde lagt et æg i sin rede. Det var et prægtigt guldæg. Hver dag kom der nu et nyt, og snart begyndte den at udruge dem. Det var en stor glæde for Peder, da han en efterårs morgen hørte guldhønen klukke i børnehaven med en vis jublende klang og så den spadserere der i en klynge af ti små nydelige, gulddunede kyllinger. Snart blev kyllingdunene til guldfjer, og han havde således en hel flok unge guldhøns, alle lige så skønne som moderen. Der var et par haner iblandt dem, og de var endnu skønnere og større end hønsene.

De unge guldhøns lagde også snart guldæg og udrugede guldkyllinger. Skallerne af de udrugede æg samlede han omhyggeligt; de bestod af det reneste guld. Alle hønsene fældede fjer til visse tider og fik nye i stedet. Både de fældede fjer og guldæggeskallerne smeltede han og forarbejdede deraf de kostbareste og kunstfærdigste klenodier, som han solgte for betydelige summer. Han arbejdede imidlertid med ufortrøden flid hos den gamle, berømte mester til han kunne gøre mesterstykke, og købte af sin mester det lille baghus, han beboede, med den tilhørende børnehave, der nu vrimlede af guldhøns, som ingen anden havde adgang til.

På tre år blev Peder Dalby således en rig mand, medens hans ry som kunstner blev almindelig udbredt. Den gamle mester glædede sig over sin lærlings store fremskridt uden at bekymre sig om, hvad han ellers syslede med, eller ytre nogen forundring over hans rigdom og det meget guld, han kunne anvende til sine arbejder. Da mesteren så det kunstværk, Peder Dalby havde forfærdiget som mesterstykke, omfavnede han ham og erklærede ham for sin overmand. Dette arbejde var en fyrstekrone, som i kunst og pragt overtraf alt, hvad man hidtil

havde set af guldsmedarbejde. Af taknemlighed forfærdigede også den unge mester et kosteligt guldbæger til sin kære læremester, da den gamle, hvis syn var svækket, kort tid derefter opgav guldsmedekunsten og forlod Clausthal. Peder Dalby købte nu hele hans store gård med værkstedet og en meget stor have, som var omgivet af høje mure og blev indrettet til guldhønsegård og beskyttet mod rovfugle ved et stort ståltrådsnet. Den gamle høne, moderen til hele flokken, blev dog fremdeles i børnehaven med en mindre del af den stedse voksende yngel. Den blev altid holdt i stor ære af sin herre. Den gik prydet med et kostbart halsbånd, hvorpå den straks kunne kendes i flokken. Den vedblev at slutte sig til sin velgører med stor kærlighed. Den tog altid helst sin føde af hans hånd og sov om natten på sengestolpen over hans hoved i det enlige kvistkammer.

Alle talte nu med stor berømmelse om den rige, fremmede guldsmed i Clausthal, der dog ansås for en særling, siden han levede så afsondret og aldrig syntes at tænke på noget familieliv. Men ingen vidste, hvorledes hans unge hjerte var opfyldt af det dejlige billede, som han i sin drømmegrotte havde set. Det stod vel fjernt, men altid levende i hans erindring, og når han var ene, betragtede han ofte den skønne, funklende diamantring, han skjulte ved sit bryst. For at ikke hemmeligheden ved hans rigdomskilde skulle røbes, og han derved udsættes for rovgerrige efterstræbelser, måtte han anvende forsigtighedsregler, der forekom alle andre som de besynderligste griller. Han brugte intet tyende til sin personlige opvartning og tilstedede ingen adgang til baghuset eller haverne. Han så kun sine svende og drenge på værkstedet og i

det store forhus, hvor han dog også med rundelig gæstfrihed modtog og ofte beværtede stadens anseligste kunstnere og lærde, så vel som de rige købmænd og adelsmænd, der hørte til hans velyndere og kunder tilligemed de mangfoldige rejsende, som kom for at se og beundre hans kunstarbejder. Nogle mumlede om, at den stille, hemmelighedsfulde kunstner nok måtte være en guldsmager og besidde de vises sten. Alkymien dyrkedes just på den tid af mange, og landets egen fyrste syslede dermed. Ved siden af sin kunst dyrkede også Peder Dalby med stadig flid naturvidenskaberne; han havde tillige gjort sig bekendt med mange af de videnskaber, som syntes at stå i mindst forbindelse med hans kunst, men havde statsstyrelsen og finansvæsenet til formål. Ved hans omgang med så mange åndrige og begavede mennesker havde hans hele væsen og adfærd efterhånden modtaget en udvikling, som var ganske usædvanlig i hans stand og åbnede ham adgang til de mest ansete selskabskredse. Det familieliv, han savnede, søgte han i sine enlige timer at erstatte ved åndelige sysler. Den største del af baghuset havde han indrettet til bibliotek. Han syntes således at leve så lykkeligt, som nogen rig og hædret ungersvend kan leve, hvis nærmeste omgivelse dog kun er en stor familie af fjerkræ, og hvis eneste fortrolige veninde og stuekammerat er – en høne.

3. kapitel

En dag holdt der en gammeldags herskabsvogn med et fyrsteligt våben for den navnkundige guldsmed Dalbys dør i Clausthal, og en gammel, stiv herre trådte uanmeldt ind i hans værksted med en overordentlig dejlig, ung dame under armen.

Det var den firsindstyveårige, såkaldte "Halvskillingsfyrste" Claus den 36., hvis fyrstendømmes fabelagtige lidenhed med de små lysthusslotte Hartzenheim og Brockenburg hidtil har været udelukket så vel af geografien som af historien og været henvist til sagnene om Bloksbjerg. Den gamle herre rådede imidlertid med absolut suverænitet over sit lille, fattige stamgods, der siden – som et par private lyststeder – skal være indlemmet i fyrstendømmet Grubenhagen og grevskabet Wernigerode, hvis man ellers tør fæste lid til de usikre beretninger om et sådant halvskillings-fyrstendømmes tilværelse. Den gamle fyrste ledsagedes af sin datterdatter, en ung skønhed på sytten år, som var hans yndling og eneste slægtning. Hendes moder var død ved hendes fødsel, og faderen, der var en fremmed eventyrer, men havde vundet indgang i fyrstehuset, som alkymist, havde sat livet til ved en eksplosion i det fyrstelige laboratorium på Hartzenheim. De fyrstelige personer var kommet her, for at bese den berømte guldsmeds arbejder og måske selv bestille nogle klenodier hos denne mester. Ved deres uventede indtræden stod Peder Dalby så fordybet i tanker ved sit arbejde, at han ikke havde bemærket deres komme og den ærefrygtsfulde forbavselse, hvormed de hilstes af hans svende. Den gamle herre var straks blevet stående for at betragte kunstnerens vidt berømte mesterstykke, den diamanbesæede guldkrone, som en svend nærmest ved indgangen just var i færd med at afpudse. Den unge dame derimod syntes kun lidet at lægge mærke til de glimrende guldklenodier, men betragtede med desto større opmærksomhed den unge kunstner selv, hvis fint udviklede ansigt med et smukt udtryk af sværmerisk håb og længsel belystes af en løndomsfuld herlighedsglans fra hvad

han just i dette øjeblik med indadvendt blik beskuede, medens han kun mekanisk syslede med sit arbejde.

Pludselig mødtes de unge menneskers blik, og et uvilkårligt, men dæmpet udbrud fra dem begge røbede en gensidig genkendelse. Peder Dalby så nu virkelig og lyslevende for sig den fortryllende skikkelse, som netop i samme øjeblik i en fantasi-erindring havde foresvævet ham, og som aldrig havde forladt hans sind og tanke siden den besynderlige drømmenat i grotten. En lignende forestilling med hensyn til hans personlighed opfyldte den unge piges sind.

Det var dog, som de begge med lige hastighed vidste at skjule hvad der foregik i deres inderste, medens en høj rødme farvede deres kinder under den fremmede, gensidige hilsen. Fyrsten nærmede sig og studsede – med et underligt forskende blik på den unge kunstner, men syntes adspredt og åndeligt fraværende, medens han iagttog en vis fornem ligegyldig nedlatheds-adfærd, der betegnede den medfødte bevidsthed om hans højhed og fyrstelige værdighed lige over for en udmærket, men kun borgerlig personlighed. Dalby trådte nu ham og hans datterdatter med dyb ærbødighed i møde. Han foreviste dem sine bedste kunstsager, men vovede næppe at fæste sine øjne på den unge, dejlige prinsesse. Hvad fyrsten fornemmelig beundrede, var mesterstykket, den vidt berømte fyrstekrone, som han nu første gang så, og om hvis pris han spurgte kunstneren i en tone, der tydeligt røbede hans hensigt om at afkøbe ham dette klenodie. Peder Dalby bukkede dybt for den ærværdige fyrsteolding og svarede med beskeden og dæmpet røst, idet han bøjede sit knæ og nedlagde kronen for hans fod, at dette smykke vel ikke var til fals, men ville yde ham

den skønneste lykke, når det måtte værdiges at pryde den ærværdige fyrstes hoved, for hvis fod han i dyb underdanighed nedlagde det.

Fyrsten studsede atter og syntes utilfreds med dette offer af den fremmede kunstner. "I er alt for forekommende, unge mand!" – svarede han med et nedladende smil, men med stift opløftet hoved – "som absolut suveræn af Hartzenheim og Brockenburg tilkommer mig ingen kejserkrone til mit hoved; til min stilling passer dog endnu mindre modtagelsen af slig gave. – I mit museum kan imidlertid eders sjældne kunstværk finde sin passende plads" – tilføjede han – "hvis I tillader mig" – han standsede med en lille tør hoste – "nå ja, måske" – vedblev han – "hvis jeg en gang ved lejlighed måtte finde anledning til at erstatte eder dets fulde værdi. Lad det indtil videre forblive i eders væрге! For øjeblikket var det mere materialet, end kunstværket selv, jeg ville tage i øjesyn." Han trådte atter tilbage og betragtede guldet i den smukke krone nøje, samt prøvede det med et lille kemisk apparat, han havde fremtaget af sin lomme. "Fortrinligt guld! – 18 karat!" – mumlede han. Dermed forlod fyrsten af Hartzenheim den unge kunstners værksted med en mild og gunstig hilsen. Peder Dalby havde næppe hørt hvad der blev sagt. Han havde rejst sig fra den knælende stilling, der fuldt så meget gjaldt den unge prinsesse, som hendes næsten pudsérigt majestætiske bedstefader. Han fulgte dem til dørtrinet af deres vogn, hvor hofbetjentene hjalp herskabet ind. Idet vognen rullede bort, gengældtes hans dybe hilsen med et nådigt nik af fyrsten og et blik af prinsessen, hvori han troede at læse, at hvad der foregik i hans hjerte ingen hemmelighed var for hende. Som en drømmende gik han

tilbage til sit værksted med en ydmygende følelse af det uhyre svælg, der adskilte ham, selv fra den mindste af alle fyrstelige verdener. Men det var ham dog som hans livs største og skønneste drøm nu til dels var indtrådt i virkeligheden og som eventyrverdenen fra hans barndom ville åbenbare sig for ham i den ydre tingenes orden på en måde, der vistnok var ham en ubegribelig gåde.

4. kapitel

Den tredje dag efter fyrsten af Hartzenheims besøg i værkstedet hos hr. von Dalby (som man straks efter denne begivenhed benævnte den unge kunstner), blev han ved en fyrstelig løber tilsagt til "usynlig audiens", som det hed, det vil sige, til at møde uden hofdragt og kårde i fyrstens allerhemmeligste lønkammer. Højest forbavset og forventningsfuld begav han sig på den bestemte time til slottet. Han havde iført sig sin bedste kjortel, men gik beskedent til fods den lille fjerdingvej fra Clausthal til Hartzenheim. Dette bjergslot, som man nu forgæves ville opsøge i fyrstendømmet Grubenhagen, var en ganske besynderlig bygning i en stil, som syntes foster af et sært ejendommeligt bygherrelune. Slottet havde fuldstændig form af et lige opstillet, kolossalt sneglehus, der støttede sin svære, nederste spiralthvælving til et fjeld, som det med sine tre andre lette, stedse snævrere spiralthvælvinger hævede sig højt op over. Hvor den fjerde hvælving endte, løftede der sig et lille, rundt tårn, der havde åbning til alle fire verdenshjørner og syntes indrettet til observatorium. Den store, grotteformige portal, der indtog næsten en tredjedel af hele slottets højde og bredde, havde mægtige søjler og to høje

svaler over de brede, halvrunde porte. At der førte en snegletrappe op gennem alle fire hvælvinger; kunne man se gennem de store, runde glasluger, der som ugleøjne i skrå retning snoede sig op ad de udhængende murhvælvinger.

Peder Dalby blev længe stående og betragtede forbavset dette besynderlige snegleslot. "De er formodentlig hr. von Dalby, der er tilsagt til usynlig audiens," lød endelig en stemme i hans øren, og han så en hofbetjent for sig i fyrsteligt livré, som på hans bekræftende svar førte ham ind gennem den åbnede halvport og til venstre op ad den høje snegletrappe til en forsal i den øverste tårnbygning. Her modtoges han af en dværg i generalsuniform, der med en pibende stemme bød ham vente til glasset var udrundet. Dermed pegede den lille mand på et næsten udrundet timeglas, der stod midt på et bord, mellem en mængde regninger, ansøgninger og andre papirer. Han støttede sig til sin sabel og stirrede med stift opspilede øjne på timeglasset, medens Peder Dalby så sig om og betragtede malerierne i den runde forsal. De var alle i samme stil og røbede en fælles, fantastisk mester. De syntes at forestille hovedmomenter af den gamle fyrstes liv eller snarere en række eventyr, hvor fyrstens personlighed var inddigtet; for hans meget lignende ansigt og skikkelse, skønt i forskellige livsaldre, forekom som hovedperson i alle disse barokke billeder, hvori feer, gnomer og alle mulige natur- og elementånder holdt fest til ære for fyrsten af Hartzenheim og hans familie. Ved fyrstens side sås ofte et nydeligt barn, som på de tre sidste billeder blev større og kendeligere og i det sidste kun halv fuldendte billede umiskendeligt var portræt af hans datterdatter, den unge, dejlige prinsesse Mechthilde. Her førtes hun ved sin

bedstefaders hånd gennem en stor hvælvet fjeldkirke, som var opfyldt af de samme naturånder, man havde set i de foregående billeder. Den del af billedet, som ikke var fuldendt, lod kun skimte et svagt antydet afrids af en høj, gammel kvinde med en ung ridderskikkelse ved hånden. Dalby stod højest forbavset ved dette syn, og det var ham som hele hans vidunderlige drøm i grotten på Brocken her var antydet, og han selv var den unge ridder, der fremførtes ved den høje, feagtige kvindes hånd. Han fik dog ikke tid til længe at betragte dette skyggerids. "Det sidste sandskorn er udrundet!" lød dværggeneralens fine stemme ham i øret – "træd nu ind, hr. von Dalby, til usynlig audiens!" I det samme åbnedes den ene fløjdør til fyrstens allerhemmeligste lønkammer, Dalby trådte derind og døren lukkedes efter ham.

Ved et sort marmorbord sad den gamle fyrste her lige for ham i en tronstol, der hvilede på glasfødder ligesom en isolereskammel. På bordet stod en stor himmelglobus mellem en mængde glaskolber, retorter og andre kemiske apparater. På kaminen brændte der en blå flamme under en smeltedigel. Fyrsten syntes fordybet i en stor, opslagen foliant med gammeldags udseende og røde typer. Da døren lukkedes, løftede han langsomt sine øjne fra bogen og hilste den indtrædende med et mildt, nedladende nik, medens han, halv adspredt, henpegede på en taburet ved hans høre side, ligesom han ville indbyde gæsten til der at tage sæde; men hans besindede sig straks og lagde den store bog på taburetten. Peder Dalby blev beskudent stående med et dybt buk og tav. Fyrsten betragtede ham nøje og efter nogen betænkning udbrød han halvhøjt som i sine egne tanker: "Virkelig adept

altså? – en indviet i videnskabernes videnskab? – en af de få lykkens yndlinge, som har fundet hvad der kun forundes én sjælden genius i hvert århundrede – men som dog endnu ikke er ud over den lavere menneskenaturens ydre grænser" –

"Jeg tror at forstå hvad Eders fyrstelige Højhed behager at tænke" – tog Peder Dalby frimodigt ordet – "men jeg er så langt fra at være guldmager, at jeg tværtimod anser hele den hemmelighedsfulde alkymi for en stor, videnskabelig skuffelse. Hvad den lavere menneskenatur angår, hvis ydre grænser Eders fyrstelige Højhed ikke tror mig ud over – så bøjer jeg mig vistnok for enhver højere stillet personlighed, uden dog i stand og fødsel at erkende nogen væsentlig betingelse for menneskenaturens sande adel og værdighed." – "I sandhed!" – udbrød fyrsten og studsede – "I besidder en nobel tænkemåde og derhos en udviklet divinationsgave – mine tanker har I ganske rigtigt opfattet med hin indre sans. Tvivler I på alkymiens realitet, har I dog ganske vist på anden måde opnået dens materielle Resultat. Forstå mig i øvrigt ret, unge mand! geni og lykke agter jeg også for betydende magter i tingenes verden, og hvor de har gjort sig gældende, kan der indtræde muligheder, hvor ellers umuligheder råder, med hensyn på den vistnok uhyre afstand mellem mennesker af høj og lav herkomst. Tag plads på taburetten, unge mand! Jeg erkender Eder værdig dertil ved en hemmelig audiens." Med disse ord lagde fyrsten den store bog tilbage på bordet og skød den ryddede taburet noget fra sig med et gunstigt, indbydende vink. Peder Dalby bukkede, men blev stående. "Jeg tilhører den agtede middelstand, min høje fyrste!" – svarede han med selvfølelse og et beskedent smil – "den plads, jeg skulle indtage i

nogen højere kreds, måtte jeg vide mig berettiget til ved anden adkomst end den højtstående nedladdenhed."

"Det må jeg lide!" – sagde fyrsten halvhøjt – "den, der føler åndens adel i sig, er lønligt udkåret til ophøjelse."

"Om jeg tør kalde det andet, end blot lykke, og om jeg er udkåret til nogen anden ophøjelse, end den, vi alle håber i en anden verden, det ved jeg ikke," – vedblev Dalby – "men jeg har gjort en opdagelse i naturens hemmelige verden, som muligvis kan medføre en forandring ikke blot i min, men også i mange andres stilling og ydre vilkår. Kun en ven af mig, der desværre på en farlig vej er blevet lykkejæger, har kundskab derom." Og nu fortalte han fyrsten, på hvilken besynderlig måde han og hans ven Poul Flinterup var kommet i besiddelse af en guldhøne, der måske hørte til guldfasanernes bekendte race, men hvis tilværelse hidtil ikke var erkendt i naturvidenskaben. Ved den sjældne lykkefugl var han allerede blevet ejer af en fyrstelig formue – tilføjede han – og han glædede sig i det håb, at den høje fyrste ville være ham behjælpelig med anvendelsen af denne naturhemmelighed til virkelig gavn, i det mindste for et lille folk, der var skikket til at modtage den lykke og frihed, som måske kunne sættes i forbindelse med en sådan levende og altid voksende rigdom, der langt overskred nogen privatpersons forsvarlige adkomst. Han havde medbragt nogle guldfjer og guldæggeskaller, som han overrakte fyrsten til bevis på sandheden i hans beretning.

Med stor forbavselse rejste fyrsten sig. "Er det muligt?" – sagde han – "den ægte, mingreliske *Phasianus aureus*, som argonauterne fandt ved floden Phasis, og som med det gyldne vædderskind siden blev henført til myternes og fablernes

verden!" – Og uden at sige et ord kastede han fjerene og skallerne i den opglødede digel. Han stirrede med spændt opmærksomhed på smeltningen og undersøgte nøje det opløste metal. "Rigtig!" – udbrød han og sank tilbage i armstolen – "aldeles ublandet. Dette er det vidunderligste, jeg i den ydre naturregion har opdaget – og hvad I fortæller, unge mand! samstemmer aldeles med hvad mit familiearkiv beretter om min stammoder, den såkaldte Hartzdronning, og hendes hemmelighedsfulde bolig her i mit lille – desværre næsten ødelagte og forsvindende fyrstendømme. Ved Eder vil det upåtvivlelig nu komme for dagen, hvad jeg, siden min datterdatters fødsel, med håb og længsel har grundet på, og hvad så vel hun som jeg synes at have oplevet i et mærkeligt drømmesyn. Vis mig den ring, I upåtvivlelig morgenen efter sidste St. Hans nat vil have opdaget på Eders finger!"

Dalby fremtog ringen, højst forbavset, og overrakte fyrsten den.

"Ganske rigtigt!" – udbrød den gamle herre – "det er min stammoders ring, som altid kommer på ubegribelig måde, men altid medbringer min slægt lykke og velsignelse. Med den ring har min stammoder nu på en måde forenet dig og din lykke med mit fyrstehus; men det er endnu en dyb hemmelighed. Før du er hævet fra din egen stand til en stilling og rang i verden, som kan tillade det ellers umulige – kan der ikke være tale om noget andet forhold mellem os, end det standsmæssige." dette blev udsagt med så stolt, majestætisk en mine, at Peder Dalby bøjede sig dybt. Fyrsten rejste sig nu og løsne et højrødt bånd af sin morgenkjole, hvori der hang en guldtriangel med en emaljeret sol i himmelblå grund. "Se her!" – sagde han og hang

dekorationen i Dalbys knaphul – "med denne udmærkelse kan jeg, for det første, modtage dig til audiens i mit lønkammer, og du er nu min geheime skrift-sekretær; tag plads!" – her pegede han på taburetten – "og lad os nu nærmere tale om denne værdifulde guldhønseavl og hvad der kan bringes ad deraf, når den drives i det store. På den alkymistiske vej er jeg hidtil kommet i armød; min stammoders eventyrvej vil jeg nu forsøge."

Over tre timer henrandt under Peder Dalbys hemmelige samtale med fyrsten. Til hofmændenes forbavselse trådte nu den unge guldsmed ud af det fyrstelige lønkammer med den lille stats Fortjenesteordens dekoration på sit bryst.

Fra den dag kom han jævnlig til hoffet og havde ofte hemmelige samtaler med den gamle fyrste, der havde udnævnt ham til sin allerhemmeligste lønkammer-sekretær.

På kort tid steg han fra den ene værdighed til den anden, og det påstodes, at han havde stor indflydelse på den hele lille stats regering og især på finansvæsenet, der hidtil havde været i den ynkeligste forfatning, men nu pludselig kom i en blomstrende tilstand. Den gamle fyrste, den så kaldte halvskillingsfyrste, fordi han var så forarmet og beherskede så liden en landstrækning, havde i sin alderdom med sine alkymistiske sværmerier ødelagt den hele statsformue og pådraget landet en betydelig statsgæld. Desuagtet var han højlig elsket af sit lille folk. Efter hans bekendtskab med den unge, fremmede guldsmed, som var blevet hans yndling, opgav han aldeles sine alkymistiske forsøg og forkastede den hele hemmelige videnskab som sværmeri eller påfund af bedragere. Han gav befaling til at konfiskere og brænde alle de alkymistiske skrifter,

som der fandtes i hans land og holdt ikke sine egne tilbage. Fyrstens fødselsdag højtideligholdtes ved et fyrværkeri, der sluttede med afbrændelse af et stort bål, hvorpå de således bandlyste bøger blev brændt. Han forandrede hele sin gamle statsstyrelse. Han indførte en friere forfatning og udstedte et finansbudget, hvorefter statsgælden på tyve år skulle være betalt og et slags overskud deponeret i hans allerhemmeligste lønkammer. – Peder Dalby udnævntes med det samme til statskasse-administrator og optoges under navnet Peder de la Valle i den hartzenheimske, såkaldte ufødte adelstand, som den gamle, underlige fyrste havde oprettet i modsætning til den gamle, fødte adel, og, inden året var udrundet, var den nye statskasse-administrator steget til greve, med hemmelig hertugrang, der, som en slags hofværdighed, kun havde gyldighed på slottet. På samme tid blev et af de fyrstelige slotte, det tilforn ubeboede Brockenburg, virkelig overdraget til ham, forvandlet til skatkammer under hans bestyrelse og beskyttet af en stærk ansat vagt. Her dreves guldhønseavl som en statshemmelighed under grev Peder de la Valles overbestyrelse.

Rygtet ville vide, at den højt stillede, begunstigede finansminister skulle, som hertug af Brockenburg, ægte prinsesse Mechthilde af Hartzenheim, og med hende overtage den lille stats regering, når den gamle fyrste nu på sine sidste dage ville trække sig tilbage til privatlivet. Dette rygte var ikke aldeles ugrundet. Peder Dalby havde ikke alene vundet den gamle fyrstes gunst, men Mechthildes genkærlighed havde åbnet ham et paradys, som han aldrig havde troet var at finde i denne verden. Han trængte ikke efter herredømmets ydre anseelse, men benyttede sin store indflydelse til at indføre alle

nyttige foranstaltninger og sørge for de fattige og syge ved oprettelsen af milde stiftelser og hospitaler.

I det fjerde år efter eventyret i grotten, da Peder Dalby var fyldt sit seks og tyvende år, og prinsesse Mechthilde sit nittende, blev med stor pomp hertug Peder af Brockenburgs og prinsesse Mechthilde af Hartzenheims formæling offentligt bebudet det hele land.

Aftenen forud for deres bebudede bryllupsdag sad de lykkelige elskende sammen på klinten ved den stille, dybe indsø, som begrænsede slotshaven på Hartzenheim, og hvorudover man havde den herligste udsigt til Hartzburg og Brockenburgs slot. Det var den lykkeligste skærsommer, han havde oplevet, og den fjerde St. Hans aften efter den eventyrlige nat på Brocken, som han nu kaldtes herre over og bar navn og titel af. De elskende talte om det ubegribelige i deres liv og deres kærligheds-lykke, om det trylleri eller den besynderlige, samstemmende drømmetilstand, hvori de begge den nat havde troet at se hinanden og bytte ringe i den store, underjordiske kirke. De havde ofte talt om det før og bare nu på deres fingre de ringe, som virkelig den nat måtte være udvekslet imellem dem og som var en sikker stadfæstelse om, at dette møde med al dens ubegribelighed, dog ingen almindelig drøm var. De var nu begge kommet til den tro, som ved synet af familiens lykkering havde bestemt den gamle fyrste til at forene de elskende, trods den store standsforskel, selv mellem en lille, ubekendt halvskillingsfyrste og en stor, berømt guldsmed; de kunne ikke begribe andet, end at det måtte have været fyrsteslægts vidunderlige stammoder, den gamle Hartzdronning selv, der således, på en hemmelighedsfuld

måde, endnu levede her i verden og ved et af sine tryllemidler for fire år siden, havde ført dem sammen og bestemt dem for hinanden. Efter sagnet havde hun været en mægtig, velgørende fe og havde lovet familiens stamfader, at hans og hendes slægt aldrig skulle uddø, så længe det klenodie bevaredes, hun havde givet ham på hans bryllupsdag og som aldrig måtte savnes ved noget bryllup i slægten. Det klenodie var diamantringen, som den lykkelige elsker nu bar på sin hånd.

De talte længe sammen og afbrød ofte deres samtale med ømme kærtegn, medens de skiftevis holdt den dejlige diamantholdt mod den luende aftenrøde og glædede sig ved dens vidunderlige farvespil.

Der knyttede sig flere vidunderlige sagn til den ring. Den havde flere gange været forsvundet på en ubegribelig måde og længe forgæves været søgt, men var altid på en lige så ubegribelig måde kommet tilbage.

Forsvindelsen var altid indtruffet, når slægten var nær ved at uddø, og der kun var en eneste søn eller datter tilbage. På den sidste søns eller datters giftermål har ringen altid haft en vigtig indflydelse; den var enten ved et besynderligt tilfælde fundet eller på en hemmelighedsfuld måde modtaget af den lykkelige mand eller kvinde, ved hvem slægten på ny skulle opblomstre. Kongen havde, som det syntes, ofte været efterstræbt af dæmoniske magter, som lod til at stå i forbindelse med det kogleri og heksevæsen, der sagdes at drive sit spil på den del af Bloksbjerg, der var øde og ufrugtbar, men som af fromme hænder var udskilt fra den skønne, frugtbare del af bjerget ved et mægtigt helgenbillede.

At det var det helgenbillede, Poul Flinterup i overgiven kådhed havde sparket omkuld, var der ingen tvivl om. Derpå havde Peder Dalby mangan gang tænkt og hver gang besluttet at lade stedet opsøge og billedet oprejse på ny, men han havde altid slået det hen igen, som en overtroisk ide, eller forglemt det. Nu kom atter talen derpå, og den lykkelige brudgom lovede sin brud, at deres første foretagende efter brylluppet skulle være en lysttur til Brocken, hvor de da selv ville sørge for, at det gamle, beskyttende helgenbillede blev oprejst og holdt i ære.

Uden at være papister havde såvel den gamle fyrste som hans datterdatter en nedarvet kærlighed til alt, hvad der stod i forbindelse med den dunkle, romantiske middelalder; selv de vilde, mørke sagn om Bloksbjergs-koglerierne havde de en hemmelig gru for, der vidnede om at de anså dem for noget mere end overtroiske levninger fra uvidenhedstiden. Det var, som om slægtens palladium, den mærkelige diamantring og de familiesagn, der knyttede sig til den, havde givet deres forestillingskreds en ejendommelig noget sværmerisk retning. Dette gav dem imidlertid begge i Peder Dalbys øjne noget meget elskværdigt, og uagtet han kun fuldstændig kunne gå ind på det poetiske i disse forestillinger, uden ret at kunne tillægge dem nogen egentlig faktisk gyldighed, fandt han dog et ganske eget trylleri selv deri, og dette trylleri syntes ham altid skønt udbredt over den unge prinsesses væsen, medens hun, med næsten barnlig tro på det ubegribelige, drog ham ind i denne eventyrets og drømmenes tilværelses-verden.

Hun var aldrig skønnere, end når hun talte om disse genstande, og nu, da hun sad ved hans side, som en eventyrprinsesse, han næste dag skulle virkelig ægte, og lod

trylleringen, som havde forenet dem, spille i aftenrøden, blev han så henrevet af hendes elskværdighed og skønhed, at den overstrømmende lyksalighedsfølelse overvældede ham, at han omfavnede hende så heftigt, at ringen fløj ud fra hendes fingre. Først da de rejste sig for at gå tilbage til slottet, savnedes ringen, og Mechthilde blegnede. "Ring, ringen!" udbrød hun forfærdet, "hvor er den blevet af? Jeg havde den nylig!" – "Vær rolig, du kære! Den kan ikke være langt borte," sagde Peder og skjulte sin forfærdelse; "var den også faldet her i søen, den skal og må jo findes." De ledte nu begge på klinteskrænten ved søen og stirrede ned til sandbunden i den stille, klare sø, men solen var gået ned, tusmørket faldt på, og det blev aldeles mørkt, uden at de havde fundet det vigtige klenodie, hvoraf deres forbindelse og hele lyksalighed afhang. Fandtes det ikke inden næste dag, kunne brylluppet ikke fuldbyrdes. Uden slægtens lykkering på sin hånd kunne ingen brudgom, efter den gamle familielov, forenes med en brud af denne fyrsteslægt.

Der blev søgt den hele nat med fakler på klinteskrænten og i vandet ved skrænten, men forgæves – der blev stor sorg på slottet – den forud bebudede og prægtigt forberedte formæling måtte på grund af eventuelle hindringer opsættes.

Førend ringen genfandtes, kunne den gamle fyrste ikke, mod den strenge fyrstelov, lade formælingen fuldbyrde. Det gik ham selv til hjertet, han elskede sin datterdatter som sin øjsten, og Peder Dalby var blevet ham kær som en søn; han havde set inderligheden i deres kærlighed, men nødtes dog til, på en måde, at forvise den unge, elskede mand fra hoffet i Hartzenheim, medens han for fremtiden måtte tilbringe et enligt og glædesløst liv på det gamle, uhyggelige slot, han som

hertug af Brockenburg nu beboede. Vel søgte han ved fortsættelse af sine goddædige foranstaltninger til de fattiges og nødlidendes hjælp at formilde savnet og sorgen; men hans sundhed led derved, og han måtte, efter lægens råd, foretage en sundhedsrejse. Der udsattes nu en uhyre pris for tilvejebringelsen af den tabte diamantring.

5. kapitel

I det år, da Peder Dalby var blevet adlet under navn af Peder de la Valle og med sin titel af greve og hertug af Brockenburg offentligt var blevet erklæret for prinsesse Mechthilde af Hartzenheims forlovede, opholdt Poul Flinterup sig i den store kejserstad, hvor han under sit adelsnavn friherre von Feuerstein gjorde stor lykke såvel ved sin rigdom og pragt, som ved det lune, der sjældent svigtede ham.

Han havde lejet et af de anseligste hoteller i staden, hvor han førte det overdådigste liv i en omgangskreds af de fornemste og rigeste unge mennesker af adelstanden og de største handelsmatadorers sønner. Her gjorde han hyppigt gæstebud, hvorved alt, hvad der kaldtes stort og glimrende i kejserstaden, var samlet, og det strømmede over af alle de yppighedens og vellevnedssager, der kunne skaffes til veje ved en fyrstelig rigdom. Her var der, næsten daglig, store assembléer, koncerter og baller, hvorved de fornemste herskaber og de skønneste damer i kejserstaden lod sig se – og lykkespillet, som siden hans ankomst var blevet mode i kejserstadens højeste kredse, blev dér spillet af mange, uagtet det var ulovligt, men med en vis forsigtighed kunne det drives, uden indsigelse. I et særskilt kabinet stod undertiden et faraobord, hvorom mangfoldige

lykkejægere samledes, der ønskede sig samme rigdom og held, som den berømte friherre von Feuerstein. Man vidste, han havde sprængt så mange banker, som behøvedes til erhvervelsen af en uhyre formue. Denne var flere gange blevet forødt og genvundet. Af og til, når der begyndte at blive ebbe i kassen, holdt han selv bank, og på kort tid var så var hans fortunatuspung fyldt på ny.

Under hele dette levned havde han vel erhvervet sig en del menneskekundskab og al den finhed, som der gøres fordring på i det dannede selskab; men hvad der hørte til åndens og hjertets højere udvikling var forsømt, og alle hans interesser drejede sig om det ydre liv og dets forlystelser.

Tomheden af dette liv følte han dog selv med en hemmelig gru, og hvad der foregik i hans inderste, afprægede sig efterhånden i hans hele væsen og adfærd. Med en næsten overstrømmende sundhedsfylde syntes han dog i høj grad overmættet af alle de nydelser, han havde haft smag og sans for og var utilfreds med sig selv. Intet havde i grunden tilfredsstillet ham. Den rigdom, han kom så let til og altid lige så let kunne genvinde, hver gang den var forødt, havde han ikke engang den pirrende fornøjelse af at komme i frygt for at miste, eller i anstrengelse og spænding for at erhverve. Undertiden kunne han i overmættelse ret ønske, for en forandrings skyld at være fattig og nødlidende.

Den overvættes, såkaldte ære, han havde opnået ved de små kunstgreb, han selv foragtede – **og havde, uden mindste bevidsthed om fortjeneste – ydmygede hans stolthed, og i ondt lune kunne han måske ønske at ombytte al den jammerlige herlighed med bevidstheden om en eneste god gerning eller en

stor tanke, som det var værd at leve, handle og tænke for. Selv af sin uforstyrrede sundhed var han næsten ked, og han søgte mangelgang forgæves ved at storme mod sit helbred, at få lejlighed til at sætte pris på den.

Den store yndest, han stod i hos de skønne, smigrede vel endnu altid hans forfængelighed – han var sig det fuldt bevidst og skjulte ikke sin storagtighed – men han opdagede altid, at det enten var hans rigdom eller fornemhed, der tiltrak dem. Med et tomt hjerte og uden anden kærlighed, end den, han endnu havde til sig selv, følte han sig ked af den såkaldte, mageløse lykke, der ved sin besynderlige vedholdenhed og tilsyneladende sammenhæng med hans Bloksbjergsdrøm, undertiden, trods hans forkastelse af alt, hvad han kaldte overtro, ængstede ham.

En dag havde han tabt en ubetydelig ring og var blevet glad over dog at kunne opleve et lille uheld; men samme middag fandt han en langt skønnere ring med en ubetalelig diamant, på spidsen af den gaffel, hvormed han i et stort selskab gennemstak et stykke af den sjældne fisk, mallen, som kokken til denne fest havde forskrevet fra en fjeldsø i Hartzen; han satte ringen tavs på sin finger, men fra det øjeblik kom endnu oftere den ængstelighed over ham, han ikke kunne forklare sig, men kaldte dumhed og overtro.

På sine rejser havde han i de tre sidste år været ledsaget af to fantastisk klædte pager, som begge syntes at slutte sig til ham med stor hengivenhed og troskab, den ene som rideknægt; han var en ung mulatdreng, olivenbrun af hudfarve og havde været bajads ved et beriderselskab; han var altid lystig og forstod at underholde sin herre ved sine bajadsløjer; han havde sort,

krøllet hår og et fint og listigt ansigt. Den anden var stille og havde været kordreng i et munkekloster; han var bleg, men havde vundet sin herres gunst ved sin påfaldende skønhed og selv ved det udtryk af melankoli, der altid var udbredt over hans barnlige, jomfruelige åsyn. Mange antog ham også for en virkelig forklædt ung pige og ytrede mistanke om et hemmeligt og ømt forhold til hr. von Feuerstein. I hele hans omgangskreds var det kun dette unge menneske, hos hvem han opdagede noget, som aftvang ham agtelse; dog indlod Poul sig sjældent i nogen samtale med Angelo, undtagen når han overvældedes af den stemning, som han kaldte sin misère eller sin agoni, hvori han plagedes af en slags fortvivlelse, som han søgte at forjage ved selvspot, men hvorved Angelo havde et vist greb på at formilde ham ved sit stille, fromme væsen, hvorfor Poul undertiden kaldte ham sit kirkelam. Den lille, nydelige Angelo sørgede udmærket med orden og nøjagtighed for hans daglige fornødenheder og var blevet ham uundværlig. Angelo var fra sin barndom opdraget i det kloster, han var løbet fra, og vidste intet om sin herkomst. Han havde selv indfundet sig og tilbudt sin tjeneste. Han talte godt italiensk, men forstod og talte nu også sin herres sprog, som han alene betjente sig af i hans pagers nærværelse. Angelo lignede den antikke amorskikkelse, men således, som den undertiden er gengivet i forbindelse med Psyche af kristelige kunstnere, med udtrykket af en højere og ædlere natur og af den slags romantik, den livslystige græker ikke kendte. Hans mørkeblå øjne svømmede ofte ligesom i et mildt, vemodigt måneskær, og hans lange, gule lokker krøllede ned om hans halskrave, som kronen på den hængende birk.

Mulatten var opvokset som et frit naturbarn, og havde udviklet sig i det lystige selskab.

(Anm. ved udgiveren (C. A. Reitzel):

Her kommer et afsnit i manuskriptet, som man ikke har kunnet dechifrere; det er kun få linjer. Indholdet er, efter hvad den, som Ingemann har læst eventyret for, kan erindre, således som fortalt.

En ungarsk baron, major i østerrigsk tjeneste, havde hos Poul bortspillet ved hasardbordet, først alle sine penge og så på sit æresord værdien af sine baronier i Ungarn. Efter at have tabt alt, blev han så fortvivlet over således at have ruineret sin familie, at han samme aften skød sig en kugle for panden.

Morgenen efter denne begivenhed, en kold efterårsdag, sad den rige friherre von Feuerstein mod sædvane uden selskab ved sit overdådige frokostbord i det store hotel i kejserstaden. Den vævre mulat opvartede og fyldte hyppigt glasset med tokayer, under en livlig og munter samtale med sin nedladende herre, der havde opfordret ham til at smage et glas. – Mulatten ledsagede ofte sine ord med mimik og bevægelser, der mindede om den bajadsrolle, han oprindeligt havde dannet sig til, og disse løjer lo Poul tit af.

Angelo syslede, tavs og stille, med ordningen af nogle blomster i vaser, medens de yppige retter med hyppig vekslen sattes på bordet af hotellets taffeldækker. "Nu skal I sætte jer begge to, drenge! og tage til jer, hvad I har lyst til," sagde friherren, da desserten var sat frem. "Det er nok første gang i tre år, jeg ingen gæster har til frokost. Historien i aftes har nok sat en skræk i blodet på mine ærede velyndere."

"Det var også forskrækkeligt, nådige herre," svarede mulatten med et pudsérligt Pierrot-ansigt, medens han ugenert adlød opfordringen og spiste grådigt, "ja det har gjort stor opsigt. Nådige herre! når kun ikke politiet vil blande sig i sagen og holde på den strenge lov mod hasardspil!"

"Ikke andet! Så betaler jeg den største mulkt, man forlanger, og rejser min vej; det er ikke første gang sligt er hændt mig."

"Men man snakker om fængsel og pinligt forhør og beskyldning for trolddom. – Ja, nådige herre må vel le! Det er det løjerligste ved det hele; tænk at ligge på pinebænken, herre!" Han kastede sig ned på gulvet og gav nu en pudsérlig efterligning af en sådant pinligt forhør. Poul var udbrudt i en lystig latter.

"Trolddom! Pinebænk!" sagde han, "har jeg hørt mage! Men så dum kan ingen i vor tid være for alvor; det gælder måske kun en lille, lovformelig plade, øvrigheden her vil slå den nye Fortunatus."

"Gunstige beskytterinder havde majoren og mange mægtige venner," vedblev mulatten, "og hans frue, den dejlige ungarerinde, endnu flere; han gjorde nogle mindre høviske grimasser, som Angelo dog ikke så. Man ved, hun har været her i aftes selv, og bedt forgæves, med tårer, om udsættelse."

"Man skal respektere mit princip," afbrød Poul og lo bittert; "hun er en slesk kokette, hun kan græde, når hun vil; det slags øjenvand har jeg lært at vogte mig for. – Spillegæld er en æressag, majoren var en gæk, men en spiller af ære" – vedblev han – "det nye baroni er nu mit, her ligger dokumenterne, de blev sendte punktligt en halv time, før han skød sig. Måske bliver her optøjer, når han skal begraves, og jeg vil dog undgå

det vrøvl. Pak ind, mulat! I morgen rejser jeg og tager baroniet i besiddelse."

"Lad hellere det tomme slot og hele godset i stikken, herre! og rejs til et andet land. Armene her er lange, de når også over Ungarns grænser, og tænk på – pinebænken!" Han gjorde sine løjer. "Nu vel, pak kun ind straks! På rejseruten kan vi siden tænke." Mulatten bortfjernede sig med et bajadsbuk for at adlyde sin herres befaling, og Angelo stod alene for ham, med en frugtkniv i den højre hånd, hvormed han havde gennemskåret en appelsin og stærkt såret sin venstre hånd, uden at mærke det. Blodet randt med appelsinsaften på en sølvtallerken, og der stod tårer i hans stille, blå øjne, som med stor bekymring var fæstede på hans herre.

"Hvad er dette, dreng! skærer du hånden af dig og ved ikke selv af det? kom, lad mig hjælpe dig!" udbrød Poul deltagende og ville gribe hans hånd.

"Det er ingen ting, herre!" sagde Angelo og trak hånden hurtigt til sig, medens rødmen kom tilbage til hans kinder; han svøbte sit lommetørklæde om den sårede hånd og sagde med frygtsom stemme: "Jeg blev så bange, herre! Var det ikke bedst, om vi rejste straks! Og de papirer, der ligger, som skulle give herskabet ret over det nye slot – de synes mig forfærdelige blodpenge."

"Sliddersladder, dreng! – men ret betænkt – hvad behøver jeg det krammeri." Han krøllede papirerne sammen og kastede dem ud af det åbne vindue i kanalen. "Se, Angelo! Nu svømmer jo det hele slot og gods der, let som en svane!" Han vendte sig bort og syslede med nogle sager i sit rejsechatol. Han skrev hurtigt et lille brev og forseglede det. "Kvindetårer, dreng! dem

bryder jeg mig ikke en snus om. Det var dig med dit bededagsansigt og dit vrøvl om blodpenge, der forledte mig til den dumme streg. Jeg ved ikke hvoraft det kommer," vedblev han, "men du er nær ved at bringe mig i strid med mine grundprincipper og hvad jeg, rigtig nok kun i drømme, har lovet Urian."

"Ak, kære herre! Hvad er det dog for en forfærdelig drøm, De somme tider taler om? Hver gang jeg hører det, bliver jeg angst – det er jo næsten, som en af de græsselige historier, jeg hørte i klosteret om forskrivelser til den onde; selv om man kun havde drømt om det, måtte det være grueligt; jeg ville i herrens sted skrifte for en præst og gøre bod." – "Jeg har min religion for mig selv," sagde Poul, "og dertil hører hverken skriftemål eller bod, men bryd dig aldrig om det, Angelo! Enten var det mine egne tanker, som blev til drømmevrøvl, og så har det jo ingen ting at betyde, eller det var et slags kogleri af denne hr. Urian på Bloksbjerget, som jo ikke virkelig er til, og ham tænker jeg nok, jeg kan tage ved næsen, enten han er til eller ikke. I alt fald, min sjæl råder ingen over uden jeg selv, og det tilkommende er det tids nok at tænke på, når det kommer. Holder jeg ikke akkorden, og går lykken pokker i vold, så kan jeg have den fornøjelse at prøve, hvad nød og ulykke er; men så bliver jeg måske et bedre menneske og netop, som du vil have mig, og så er det jo i grunden det allerbedste." – "Ak ja, kære herre!" udbrød Angelo hastigt, "Gud give De da var ret ulykkelig både i lykkespil og hos damerne, og især hos denne falske grevinde Pappenheim; i alt andet ville jeg med hjertelig glæde dele Deres ulykke og hjælpe Dem til at blive så god og velsignet, som Vor Herre vist har bestemt Dem til fra først af."

"Du er en from dreng, Angelo!" sagde Poul, og klappede ham på den blussende kind; "man mærker straks, du er kommet ud af klosteret; men jeg er aldrig ret blevet klog på din historie. Det første du kan huske, er jo kun den smukke klosterhave, med de dejlige blomster og den gamle munk, som så faderligt tog sig af dig?"

"Ja, kære herre! Og den gang kunne jeg nok være en fire-fem år gammel. Han var så god og from, den gamle pater Antonio! Han lærte mig at bede og synge og læse; jeg måtte, fremfor alt, love ham hver dag at tænke på Vor Herre og den hellige Jomfru og elske dem over alt – og min næste, som mig selv; men min næste, sagde han, var især den, som gjorde vel imod mig, og derfor har jeg, siden han blev begravet, næst Vor Herre og den hellige Jomfru, holdt mest af min største, menneskelige velgører i denne verden." – "Snak, dreng! Mener du mig, er du en gæk! gør jeg vel imod nogen, så strider det mod mit princip. Den sludder om velgørenhed gider jeg aldrig høre. Det er lutter løgn og affektation. Hvad godt man gør, er altid for ens egen skyld, for hvad nytte eller fornøjelse man har af andre. Anderledes er det hverken med dig eller med mulatten. Når mulatten sørger for at ryste mine lunger, vil du helst tage dig af min sjæl, og når du ikke bliver kedsommelig og vil holde prædikener for mig, klæder det dig ret smukt, og kan også more mig en gang imellem, for en forandrings skyld; men hvorfor var det egentlig, du løb bort af dit kloster, og hvorfor kom du just til mig? – var munkene onde imod dig, da den gamle så pludselig døde?"

"Jeg var kun bange for, de havde noget ondt i sinde med mig; de talte så underligt, og den dag, jeg gik med faklen ved pater

Antonios ligbåre, og de just kom forbi, kære herre! og nikkede til mig, og jeg hørte, de var den rige, fremmede herre, der ville have en fader- og moderløs dreng til at rejse med Dem som page, så betænkte jeg mig ikke længe, men løb lige fra pater Antonios grav til deres hotel og så –" – "Ja, resten ved jeg. Gå nu og hjælp mulatten med indpakningen. I aften rejser vi herfra; men det er sandt! denne billet har du at aflevere egenhændigt til grevinde Pappenheim, inden vi rejser. Der behøves intet svar."

Angelo modtog en forsegleet billet og gjorde en bevægelse, for at gå, men vaklede og var blevet dødbleg. Klædet om den sårede hånd var gennemtrængt af blod, han sank bevidstløs om på gulvet. Poul ilede forskrækket til og rev den snævre pagetrøje op for drengens bryst for at skaffe ham luft, men trådte forbavset tilbage ved opdagelsen af, at den formentlige dreng var en dejlig, ung pige. Han fattede sig dog straks og knappede pagetrøjen hastigt til, men hældte vand af en karaffel over den besvimes ansigt. Angela, som vi nu vil kalder hende, slog øjnene op og så først uroligt på sin klædning, men da hun fandt den i sædvanlig orden, rejste hun sig beroliget med et taknemmeligt blik til sin herre, og skyndte sig ud for at få blodet vasket af sin hånd og få den bedre forbundet. Det havde intet at betyde, forsikrede hun – og ville ingen hjælp modtage; såret var også ubetydeligt.

Billetten til grevinde Pappenheim blev nøjagtigt besørget, og samme dags aften fulgte Angela og mulatten deres herre i en lukket rejsevogn ud af staden.

Han skulle allerede været indstævnet for retten, men havde fundet det rådeligst at forlade kejserstaden i al hast og stilhed.

Han strøede straks rigeligt dukater om sig til alle hotellets folk, og han undkom uden al besvær.

6. kapitel

Ved et berømt badested uden for kejserriget standsede først friherren af Feuerstein sin ilrejse. Her lod han til at berede sig et længere ophold. Han lejede det største hotel, det såkaldte Fürstenhaus, til sig selv og til et andet herskab, som han ventede. Tre dage senere indtraf der også et herskab, som tog halvdelen af hotellet i besiddelse, den meget bekendte grevinde Pappenheim, der medførte en hel lille hofstat af kammerjomfruer og kammertjenere, hushovmester, kok og herskabsjæger. Hun kom i sin smagfulde rejsevogn med fire vælige morenkopper, og blev modtaget med musik og stor stads i hotellet.

Den rette badetid var vel forbi, men de varme bade besøgte endnu af mange. Her var nu hver dag glimrende forlystelser, baller, koncerter, lystture til vogns og på æsler i den smukke bjergegn. Der var ikke plads i hotellets gårde og stalde til alle de vogne og heste, der anskaffedes. Næsten hver aften var der stor salon hos friherren og grevinden, hvor faraobordet sjældent manglede, og grevinden ofte vandt store summer, især når friherren tog del i spillet, lagde sin pung ved siden af hendes og lod hende spille for fælles regning. Hun modtog aldrig nogen gave fra ham, men hun solgte ham af og til, for uhyre priser, nogle smykker med ædelstene, som kendere dog vurderede temmelig lavt. Hun bedrog ham åbenbart, det vidste han meget godt, men hun var smuk, koket og underholdende, og det morede ham. Hans venskabelige forhold til denne dame syntes

at være begrundet i den underholdning, han fandt i hendes selskabelige omgang, hvori de overbød hinanden i skarpe og skånselsløse bedømmelser af alle andre, og i den fælles prunklyst, der dannede et storartet, næsten fyrsteligt salonliv omkring dem, hvori de, som vært og værtinde, lod sig hylde af det store, fornemme badeselskab. Rygtet om et ømmere forhold mellem dem, var vel uundgåeligt, men svækkede ikke deres anseelse og syntes dem selv aldeles ligegyldigt. Rejselivets ubegrænsede frihed og en fuldkommen selvstændighed, vedkendte de sig som deres fælles princip.

Enhver af dem beboede sin egen etage og havde sin særskilte opvartning, men ved alle festlige sammenkomster sad de ved hinandens side som et hædret fyrstepar. Mulatten og Angela stod ved slige fester altid i deres eventyrlige pagedragter bag ved friherrens stol – kun når han var ene, omgikkes han dem begge, som sine lige – og tre glimrende lakajer bag grevindens.

Med den vævre mulat lo og spøjte han som sædvanlig, men, når af og til det mørke lune kom over ham og han følte sig tom eller ængstelig til mode, kunne han nu hele timer give sin uro og bitre verdensforagt luft, eller, som han kaldte det, udøse sit hjerte for sit kirkelam. Han lod sig aldrig mærke med, hvad han havde opdaget om Angelas køn, men dreng kaldte han hende ikke mere, og hans adfærd mod hende havde uvilkårligt medført en større opmærksomhed end tilforn, ligesom en slags inderlighed i hans blik og miner, når han så hende, var umiskendelig.

En dag havde han som sædvanlig med kold ligegyldighed bortvist en flok påtrængende, til dels forarmede plattenslagere, hvorimod han havde udøst store summer til mangfoldige dyre

genstande af alle mulige slags, som de, der kendte hans særheder, aldrig undlod at medtage opskruede regninger på.

Blandt gæsterne på dette badested var en tilforn berømt general, der besøgte badet som invalid med sin aldrende, svagelige frue, men hvis betydelige pension, på grund af politiske forhold og en uforsigtig ytring af den gamle hædersmand, pludselig var blevet kaldt tilbage. Han havde bestemt at forlade badet, for, efter lægens råd, at besøge et andet; men han truedes med personligt gældsfængsel, da han, i forventning af sin store pension, havde levet et halvt år der på kredit.

I denne yderlige nød havde han henvendt sig til den rige friherre von Feuerstein med anmodning om et lån, eller en kaution på hans æresord, men havde fået et høfligt afslag. Aldrig til noget menneske at give lån, kaution eller gave, var hans ufravigelige princip, forsikrede han, som han havde stadfæstet med et ubrødeligt løfte. I dette punkt stemte hans veninde, grevinde Pappenheim, aldeles overens med ham.

Mørk og fortrædelig sad friherren den aften alene i sit værelse, da Angela trådte ind og satte, som sædvanlig, en karaffel friskt kildevand på hans bord. Angela havde tårer i øjet, men bukkede tavs og stille, for at bortfjerne sig.

"Du er bedrøvet, kirkelam!" sagde friherren, "hvad er der gået dig imod?" – "Det gør mig så ondt for generalinden," sagde hun, "jeg så hende gå trøstesløs fra grevinde Pappenheim. Det gælder kun en hjælp på nogle måneder, for så bliver der en forandring i deres stilling; men der er ingen barmhjertighed hos dem, der formår det."

"Heller ikke hos mig, mener du. – Deri har du ret. Giver jeg eller låner jeg en halv daler bort af barmhjertighed, bliver jeg en stodder – ved du – hvis min rigdom og spillelykke har sin grund i hin Bloksbjergsdrøm, og lader jeg mig bevæge af en kvindetåre, er det forbi med min lykke hos de skønne."

"Men det lykkespillerliv gør Dem jo dog kun ulykkelig, herre! og forhærder Deres hjerte. De har jo selv tit sagt, De var ked af den rigdom, og at den tyngede på Deres sjæl. De har jo aldrig elsket nogen kvinde, siger De – hos de skønne har De jo således intet at tabe. Generalindens tårer har De jo desuden ikke set!"

"Men dine har jeg set, kirkelam!" – mumlede Poul – "og de er de eneste, jeg har ondt ved at modstå."

"Men det er jo kun pagetårer," svarede Angela med et mildt smil. – "Ja vel, det er sandt, det er kun kvindetårer, jeg skal vogte mig for at røres ved; men var du også en kvinde, gav jeg nu efter og lod det komme an på en prøve. Der er nøglen til min kasse; udbetal generalinden, uden bevis eller videre snak, den sum, hun behøver, og vær så fornøjet; men intet ord til nogen om den barmhjertigheds-dumhed!" Angelas åsyn syntes forklaret af glæde, hun modtog nøglen af sin herres hånd, medens hun greb hånden og vædede den med sine tårer: "Ak! Blev De også fattig herefter, kære herre!" udbrød hun, "denne eneste gerning gør Dem rig på velsignelse, og mistede De alle andre kvinders gunst, én ved jeg dog er til, hvis hjertelag ingen trolddom kan forandre."

"Ja så! En kvinde kender du! den Fugl Phønix gad jeg se, når jeg først bliver stodder. Den fornøjelse kan jeg nok have inden otte dage. Lige meget, gør – som jeg har sagt! Lad komme, hvad der vil – det hele liv er mig dog tomt; jeg er en pjalt, som

Fanden ikke engang vil tage op på en landevej! Gå nu, kirkelam! Vær så barmhjertig, som du vil, på mine vegne; men bild dig ikke ind, jeg er blevet from og goddædig; jeg er kun en nar, som nu har fået lyst, for alvor, til at drukne hele sin timelige lykke i en dråbe vand." Angela tav og gik med et blik til sin herre, hvori han så den dybeste og inderligste hengivenhed. Selv gik han til sit sovekammer og ville i nogle dage intet besøg modtage.

En dag gjorde det stor opsigt ved badet i ****, at den skønne, rige grevinde Pappenheim pludselig havde forladt badestedet, og – som man ville vide – efter en heftig og højrøstet ordstrid med hendes ven friherren, hvorved den syge generals navn ofte var blevet nævnt. Man vidste, generalen havde fået en stor, uventet hjælp af den sære friherre, men var rejst bort, uden at kunne få sin velgører i tale. Kort efter havde friherren selv, den forhen så lykkelige spiller, tabt uhyre summer ved farao-bordet til en fremmed herre, som til sidst sprængte hans store i guld oplagte bank. For at tilfredsstille alle krav på den tomme bankkasse lod han nu bortsælge såvel sine heste og vogne, som alt sølvtøj og mangfoldige kostbarheder af guld og ædelstene. En dag læste man i avisen med hans navn en humoristisk artikel. Han takkede deri sine formående velyndere, som han tillige nævnte ved deres navn, fordi de, til gengæld for hans lumpne dukater havde overøst ham med glans og herlighed og taget til takke med hans tokayer, skildpadder og gåseleverpostej. Han sluttede med den erklæring, at han for resten, som en til lykke forulykket dilettant i den kunst at drømme sig Fanden i vold til lykken, nu frasagde sig denne lykke, og *den*, at blive til en stor guldfugl, ved at plukke alle mindre guldfugle, overlod han nu til andre narre.

Han havde nu lært ved et fire års kursus på erfaringsvejen, at man, for at opnå den hastigste lykke i tomhedens og stolthedens regioner, kun behøvede at tro så slet som muligt om andre og selv vogte sig for enhver, så kaldet, god tanke, følelse og handling. Når man kun holdt det onde for en drøm og det gode for noget, man kunne undlade eller opsætte, til man var ked af det slette – så kom den lykke af sig selv, som de fleste mennesker attrå, men de færreste dog er tilstrækkelig slette til at opnå og holde fast på. – Han kaldte sig friherre von Feuerstein med den lange hale af andre høje, værdigheder, men sagde, at han for fremtiden var og blev, slet og ret omvandrende guldsmedesvend Poul Flinterup fra Sjælland.

Denne bladartikel vakte stor forbitrelse blandt Pouls høje velyndere. De, som ikke var nævnte, eller ikke var ramt af den forrige friherres spøg, lo på de andres bekostning, men anså den tilsyneladende spøgefugl for at være blevet vanvittig af fortvivlelse over den pludselige forarmelse og ringeagt, han nu fremhævede som sin virkelige lykke.

Som en simpel, omvandrende håndværkssvend forlod Poul badestedet. Hans ene page, mulatten, var forsvundet. Nogle ville have set den lystige mulat, klædt som herskabsjæger, i grevinde Pappenheims følge, og om denne berygtede dame udbredtes derfor blandt almuen det sagn, at hun var en slags troldkvinde, der altid klæbede sig fast ved én eller anden forsvoren lykkeridder for at påse, at han holdt kontrakten med hendes mester og herre.

7. kapitel

En smuk efterårs morgen gik Poul, efter nogle ugers vandring, hen ad den smukke vej over Rhindalen ved Rüdesheim. Ved hans side gik Angela i en vakker håndværksdrengs-bluse og syntes endnu mere glad end sin herre. "Hurra!" udbrød Poul og svingede sin rejsehue, "nu er jeg blevet et rigtigt menneske igen. Jeg føler mig så let i sindet, som havde jeg kastet et uhyre bjerg fra mit hjerte. Fanden har dog sikkert haft en finger i spillet med mig, enten han er til eller ej udenfor vore sjæle og vore tåbelige drømme. I Mainz søger jeg nu arbejde i et guldsmedeværksted. Jeg kan jo sagtens fortjene brødet til os to." – "Jeg kan også tjene noget, og meget mere end jeg behøver," sagde Angela, og gjorde et glædeshop; "jeg kan flette ringe af hestehår og dreje ravperler til paternosterbånd; det lærte jeg i klosteret."

"Og du forstår dig jo på al husgerning, som du kunne være en pige, og har langt mere forstand på at se hvad godt og smukt der står i alle de bøger, jeg har set, end nogen student." – "Jeg har endnu to daler i min pung," vedblev Angela, og trak en lille pung op af sin lomme. "For dem kan vi mageligt komme til Mainz, og derfra ned ad den herlige Rhin til Köln; o det er dejligt!"

"Ja så! Jeg skal nu rejse på din bekostning – lad gå da! Jeg har aldrig glædet mig på nogen vandring, som på denne. Vor tarvelige kost i disse uger bekommer mig fortræffeligt; men har du lagt mærke til, hvorledes alle mennesker, især alle smukke kvinder ser surt til mig og kimser af mig? Det kommer nok af – ja hvoraf kommer det? – køn har jeg aldrig været, og før jeg drømte, jeg gav mig Fanden i vold, brød kvinder sig ikke mere

om mig end jeg om dem. Det dumme kælenkab, man kalder elskov, har altid forekommet mig bedst som stof til komediespil og lystige indfald; det kunne straks kvinderne se på min næse, og kun så længe jeg kunne stikke den i vejret, som en rig og fornem nar, fandt man mig elskværdig og kaldte mig en pæn mand, og det morede mig, men gjorde mig dog flov i grunden. – Hejsa! nu er også det forbi."

"Gud ske lov!" sagde Angela, halv sagte; "men skulle vi nu ikke gå op til St. Rocus-kapellet hist og takke Vor Herre og den hellige Jomfru og St. Rocus for dette nye, friske liv, de har skænket os?"

"Den hellige Jomfru og St. Rocus giver jeg en god dag," sagde Poul. "Vor Herre kan jeg bedst takke under hans egen store kirkehvelving, hvis han ikke har andet at gøre end at bryde sig om en lystig stodders og kætters taknemmelighed." – "Ak, kære herre!" sukkede Angela, "gid De bare var et Kristent menneske og ville gøre bod, så tilgav Vor Herre Dem måske nok hin forfærdelige synd, allerhelst, siden den dog kun var en styg drøm; af alle de lykkegaver og herligheder, der blev lovet og givet Dem af de onde magter, har De nu jo kun én tilbage, som De måske dog for en del står i gæld for til en hemmelighedsfuld og uhyggelig naturmagt. Jeg mener den urokkelige sundhed, De endnu bestandig glæder Dem ved, og kunne De ved den hellige Jomfrus, eller St. Rocus forbøn bevare den uden synd ..." – "Du er en overtroisk gæk," – afbrød Poul hende og klappede hende på den rødmosse kind – "det har jeg selv været på en måde; halvt om halvt har jeg troet på det dumme drømmekogleri, jeg har fortalt dig om. Nu er jeg helt kureret for det galskab, og herefter skal du aldrig se mig ængstet af de

skrupler, du kaldte sorg over mine synder. Det er jo netop den sorg, man skulle blive kvit, når man ret kunne tro på kærligheden."

"Ak nej! ak nej!" sukkede Angela, "den sorg skal man aldrig give slip på, af den kommer først den rette, uforgængelige glæde."

Under denne samtale, der begyndte at tage en alvorlig retning, fortsatte de vandringen lige mod floden, til de standsede ved et lille færgested, hvor der tilbødes dem plads i en båd, der gik tværs over floden til Bingen. Derfra kunne man da komme med pramme, der droges af heste mod strømmen lige til Mainz, eller for en ringe fragt have plads på transportskibet ned ad floden lige til Koblenz og Köln.

"Prægtigt!" udbrød Poul, "vi farer straks til Köln og har både strømmen og vinden med os." De steg glade ned i båden og den stødte fra broen.

I båden sad der allerede en rejsende, tæt indsvøbt i sin kappe. Først da båden med de tre rejsende var midt ude i floden, lagde Poul rigtig mærke til den medrejsende og studsede. Det var den samme fremmede og noget aldrende lykkeridder, som på badestedet havde taget lykken fra ham og sprængt hans bank tre gange på et døgn.

"Ej! Ej!" udbrød Poul, "skal vi ses endnu en gang: det var da en Fandens lykke, De havde, da vi sidst sås!"

"Ganske rigtig, en *Fandens* lykke" – gentog den fremmede, med et mørkt blik – "men hvad hjælper det mig nu, når akkorden om 24 timer er udløbet og han tager mig med hud og hår og måske kaster min sjæl i ovnen, som en udbrændt cigar."

"Om forladelse, min herre!" spurgte Poul, "skulle den ædle Rüdesheimer-vin have sat Dem i det fatale humør, man med rette kunne kaldes en helvedes stemning? Mig har den altid tilforn sat i paradisstemning, men nu behøver jeg intet andet middel til den stemning, end følelsen af min frihed og ungdomskraft." – "Men al ting har en ende," mumlede den fremmede, "havde jeg for tyve år siden tænkt på den dag i morgen, havde jeg måske dog betænkt mig på det terningekast, som har gjort mig til millionær, til jeg får fyldt mit 50de år. Det fylder jeg netop i morgen ved denne tid; det havde jeg glemt, da vi sås sidst. Er jeg ikke så heldig, at sætte livet til og komme i skærsilden inden 24 timer, så råder Mørkets Fyrste over min sjæl til alle dages ende."

"Overtro – min herre! papistisk overtro, med Deres tilladelse," – svarede Poul – "der er ingen skærsild til i kras legemlig betydning udenfor papisternes hjerner, og over vore sjæle råder ingen uden Vor Herre, enten vi lever eller vi dør, det er min tro!"

"De er protestant, min herre! lutheraner?"

"Protestant på en måde, om just ikke lutheraner, zwinglianer, eller hvad alle de sekter hedder. Jeg protesterer mod alt, hvad der, så vel blandt protestanter som papister, strider mod forestillingen om en god ånd, der har magt over al ting. Ham har jeg rigtig nok sjældent tænkt på, eller troet, han ville tænke på mig, før jeg nu har mærket det. Jeg har selv en gang haft tvivl om hans tilværelse; men alt det vrøvl er jeg nu blevet kvit, med al den rigdom, ære og gunst, jeg kun havde løgngen og hans papa at takke for, hvis han ikke selv er den største af alle løgne."

"Vi er altså to kættere på ét bræt," tog den fremmede hastigt ordet, "og hvad der er mærkeligere; to lykkejægere, som Fanden har haft fingre i, og aldrig vil slippe." Han rejste sig i båden med en vild glæde i det udmagrede ansigt og med et blik, der røbede et pludseligt udbrudt vanvid. "Hejsa! kammerat!" råbte han med en forfærdelig stemme, "nu har vi dog følgeskab; begge må vi af sted, så snart terminen løber ud. – Nu ned i dybet med os og lige ind i skærsilden efter den dåb. Ro til! færgemand! kun tre favne frem og vi sluges af Bingenhvirvlen!"

Færgemanden var blevet så forfærdet over, hvad han havde hørt, at han ikke havde givet agt på bådens retning og virkelig var kommet nær ved den farlige hvirvel i Rhinen, mellem Bingen og Rüdesheim. Han anstrengte sig nu af alle kræfter for at komme ud af den voldsomme strømning, der allerede begyndte at rive båden med sig og ligesom suge den med ind i en spiralkreds. Både Poul og Angela havde rejst sig, for at hindre deres rasende rejsefælle i at vælte båden, som han med en vild latter syntes at have i sinde, men båden var imidlertid kommet i en hvirvlende bevægelse. Færgemanden sad dødbleg og lod armene synke. "Gud hjælpe os!" udbrød han, "vi er forlorne!" I samme øjeblik var det, som om båden bevægedes ned i afgrunden af den mægtige hvirvelstrøm. Den gales latter blev til et hylende hvin. Båden kæntrede og de styrtede alle ud i den hvirvlende strøm.

Det lykkedes dog Poul, der var en dristig svømmer, at gribe Angela og kæmpe sig ud med hende gennem den hvirvlende strøm. Det kostede ham en umådelig anstrengelse. Da han nåede flodbredden, slap han udmattet Angela; hun lå bleg og bevidstløs ved hans side. Færgemanden havde også reddet sig

til land, men den fremmede herre så man intet til. Poul samlede sine kræfter og stirrede på Angela, han havde kun sans og tanke for hende, han rullede hende i græsset under heftige, fortvivlede udråb og anstrengelser, og med grænseløs glæde så han, at hun rørte sig. Hun op slog sine øjne og viste sig ved fuld bevidsthed.

"Tak, tak for livet her i verden, kære herre!" udbrød hun; "men se, se! der kommer han til syne, den ulyksalige!" Hun pegede på den skikkelse, der nu ligesom udspyedes af Bingenhvirlen og dreves hen imod klipperne ved Rüdesheim. Poul så i Angelas blik, at hun bad for den ulykkeliges frelse. – Hun gjorde selv en uvilkårlig bevægelse, som hun ville forsøge at komme ham til hjælp, men hun vaklede. Poul betænkte sig nu ikke, han styrtede sig ud i floden igen og bragte virkelig på få øjeblikke den gamle herre op ved fjeldskrænten under Rüdesheim. Den gamle drog ånde, men kun et øjeblik; hans hoved var knust mod en fjeldspids, han åndede sidste gang; men knuget i de sammenfoldede hænder holdt han en relikvie i en korsdannet sølvkapsel, hvori der var indridset billedet af en synderskikkelse, der går gennem flammer til Paradiset.

Poul var selv så sønderstødt og afkræftet, at han af færgemanden og Angela måtte ledes til det nærmeste fiskerhus, hvor der kunne sørges for hans pleje.

Her faldt han i en hidsig feber, hvori han uafbrudt fantaserede om, at han var fortabt og havde givet sig Djævelen i vold. Også hans grumhed mod den plukkede guldhøne og hans uret mod Peder Dalby var genstand for hans forstyrrede fantasier. Angela plejede ham med stor omhu og trøstede ham med kærlige ord. Da han efter seks ugers forløb rejste sig fra

sygelejet, følte han sig fuldkommen glad og livslustig, men han så ud som en udlevet olding, hvis ungdoms bedste kraft var brudt og hvis helbred var aldeles ødelagt. Men han havde set Angelas uforandrede kærlighed – han følte sig løst fra det sidste bånd, der syntes at binde ham til de mørke, dæmoniske magter.

"Jeg er da nu en rigtig forarmet, ringeagtet, svag og ussel stodder," sagde han, "men aldrig har jeg følt mig før så lykkelig. Gud ske lov og tak. Jeg fornemmer, at Vor Herre har tilgivet mig og jeg har set, at du elsker mig, velsignede Angela! – jeg har længe vidst, at du var en kvinde, men nu ved jeg først, at en kvinde kan elske mig, selv i den usleste skikkelse, og at jeg kan gengælde en sådan ubeskrivelig kærlighed. Gud ske lov og tak evindeligt!" Angela græd af glæde og sank til hans bryst. "Ja visselig," sagde hun, "jeg har elsket dig fra den første gang, jeg så dig ved fader Antonios bære. – Nu er du min fader og vi skal altid være sammen."

Hun havde betalt sin sidste daler til fiskerfolkene for hans pleje og fulgte sin glade, men oldingeagtige ven ud i den vide verden for at opsøge et sted, hvor hun kunne få arbejde og sørge for hans ophold.

8. kapitel

På det samme badested, Poul Flinterup havde forladt, som en forulykket fortunatusspiller, ankom som badegæst, en fremmed, ung mand, som tildrog sig en usædvanlig opmærksomhed. Han var noget bleg og stille; men hele hans væsen og personlighed var præget af en så umiskendelig betydenhed, at han trak alle begavede og ædlere naturer til sig. Uagtet det borgerlige navn, han bar, og skønt han i

fremmedbogen havde skrevet professionist, ville man dog med vished vide, han ikke var nogen ringere person end hertugen af Brockenburg, minister hos den gamle fyrste af Hartzenheim, der skyldte denne udmærkede mands genius og virksomhed i det hele rige, at han på sine gamle dage havde vist sig som grunder af sit lille fyrstendømmes faste lykke. Peder Dalby rejste således inkognito på sit eget navn.

Alt hvad han nu hørte om den forsvundne friherre von Feuerstein, måtte straks vække erindringen om hans forvildede kammerat – og at denne ødelagte lykkespiller von Feuerstein havde været Poul Flinterup, læstes nu, efter hans egen afskedsartikel, i alle offentlige blade.

Blandt de mange anekdoter, der fortæltes om von Feuersteins næsten dæmoniske lykke, hørte Peder også en dag, hvad man ville vide om den overordentlig kostbare diamantring, som han, lig en ny Polycrates, ved sit yppige taffel havde fået på sin gaffel, samme dag han havde mistet en af ubetydelig værdi, og at denne ring var fundet i en malle fra en indsø ved Hartzen.

Peder troede nu at være kommet på sporet efter det, for ham så vigtige, hartzenheimske familieklenodie, men ingen vidste den forsvundnes opholdssted.

Peder Dalby forlod nu hurtigt badestedet, for om muligt at opsøge sin forsvundne kammerat eller den ubekendte junker, der nu var kommet i besiddelse af hans vigtige ring. Alle efterspørgsler var forgæves. Efter et helt års omflakken vendte han tilbage til det ensomme klippeslot Brockenburg, uden håb om at finde det tabte lyksaligheds-klenodie og med opgivelse af den lykke, der syntes ham vidunderlig bestemt – men dog lige fuldt havde været et gode. Han havde nu den glæde at se de

velsignede frugter af den frihed og velstand, han havde udbredt omkring sig i det lille land.

Han begav sig straks til Hartzenheim, hvor han blev modtaget med alle de hædersbevisninger, der tilkom ham som hertug af Brockenburg. Uagtet den gamle fyrste var den allerliberaleste i sit hjerte og havde givet sit folk den allerfrieste forfatning, holdt han dog urokkeligt fast på det hele rang- og titelvæsen og al den gammeldags pragt og glans, der skulle omgive hans fyrstelige person. I frihedsbrevet var der lovet afskaffelse af alt dette skinvæsen, men til bestemmelse af tiden, når det skulle ske, havde han fordret for folket og riget en betænkningstid på hundrede år. Kun under fire øjne var den gamle herre udelukkende menneske, og så ligefrem og hjertelig som muligt.

Da Peder Dalby, efter modtagelsesceremonierne, var ene med fyrsten i hans lønkammer, betragtedes han med spændt forventning af den gamle fyrste, der straks spurgte om han medbragte det vigtige familieklenodie. Da fyrsten hørte hans lidet tilfredsstillende svar, rystede han betænkeligt på hovedet og en dyb bekymring afspejlede sig i hans smukke, drømmende ansigt. "Min kære, trofaste søn! ak, jeg tænkte dog så vist, du bragte ringen med!" sukkede han, – "min Mechthilde har været så vis derpå, hun har ventet dig hver dag. Kom! Hun er nu aldrig langt fra mig."

Han greb Peder ved hånden og førte ham gennem det værelse, der adskilte hans gemakker fra den kære datterdatters.

Mechthilde havde hørt det glade udråb, der var fløjet som en løbeild gennem slottet: "Hertugen er kommet!" Hendes skønne kinder blussede og de dejlige øjne lyste. Hun ilede ham og

bedstefaderen med åbne arme i møde, men lod armene synke og blev bleg, da hun så det skuffede håb i begges ansigter, og det samme udtryk af stille vemod i den unge hertugs åsyn, som da han for et år siden var rejst bort. – Der var intet særskilt brev udvekslet mellem dem; det stred mod konveniensen under det stedfindende forhold.

Glæden over at se ham igen gav hende dog straks kindernes rosenfarve tilbage.

"Vær velkommen – også uden bruderingen, kære, kære Peder!" udbrød hun og rakte ham sin hånd, uden at bemærke forbavselsen og misbilligelsen i fyrstens ansigt. "Omfavne dig, tør han nu jo ikke," advarede han, "men se dig og tale med dig, kan han dog igen, når bedstefader, eller en dame, er til stede." – "Vi ved dog begge hvad vi ved, og vor lyksalighed er større end vi et helt år kan udsige." – "Nok, mit barn! om eders lyksalighed; der er måde med den!" afbrød den gamle fyrste hende, med et dæmpet suk. "Tag nu plads, prinsesse!" vedblev han i stiv konversationstone, "og lad os begge, i sømmelig form, høre, hvad H. D. Hertugen har at berette om sin mission."

Den strøm af uendelig kærlighed, der opfyldte Peders sjæl og nu ville udvælde fra hans læber, standsede pludselig og trængte sig tilbage i hans inderste, medens den tvang, fyrstens nærværelse pålagde ham, måtte give denne hans tilnærmelse til prinsessen den ydre form af en højtstående, men fremmed prins' opvartning, uden berettigelse til noget andet sprog end hofmandens. Det kostede ham megen overvindelse i denne tone at begynde og fuldende beretningen om sin mislykkede rejse, og han forlod fyrsteslottet uden at have talt et eneste ord til Mechthilde om, hvad han et helt år havde tænkt og følt med

hensyn til hende. Han rejste samme dag til Brockenburg og han kastede sig atter med iver ind i utrættelig virksomhed som bestyrer af alle goddædigheds-foranstaltninger i fyrstendømmet. Han genså vel af og til endnu den gamle fyrste og hans datterdatter, men ceremoniellet stod som en urokkelig mur imellem dem. Kun ved enkelte store hoffester tillod det særlige forhold den hædrede hertug og minister, den suspenderede brudgom, at han nærmede sig og talte med prinsessen, og dette måtte altid være i overhofmesterindens og hofdamens nærværelse. At deres hjerteforbindelse var uopløselig, var de dog begge overbeviste om. Denne deres gensidige bevidsthed, som de for et år siden med frihed og begejstring havde udtalt, men som nu intet ord måtte udsige, bekræftedes dog ved hvert blik, der veksledes mellem dem, og heri fandt de så rig en kilde til liv og glæde i det inderste sind, at det skuffede håb om nærmere forbindelse og et bestemt løfte til fyrsten, ikke var i stand til at nedtrykke dem. Bleggheden på den virksomme statsmands kinder var vel ikke forsvundet, og et vemodigt træk om hans mund røbede af og til det store savn, men lægerne var nu dog ret vel tilfredse med den almindeligt beundrede og elskede ministers sundhed, og på den skønne prinsesse Mechthilde kunne ingen se – hvad selv hendes fortrolige veninder kun gættede af udtrykket i prinsessens dunkle øjne – når den stille hertug af Brockenburg efter nogle dages besøg, som oftest efter en hoffest, tog afsked med hoffet i Hartzenheim, for atter i flere måneder at indeslutte sig i sit stedse enlige bjergslot.

En efterårsaften sad den stille hertug af Brockenburg efter anstrengt forretningsvirksomhed ved lampen i sit bibliotek,

medens han gennembladede en gammel eventyrbog, som han kendte fra sin barndom. Han tænkte på sit eget eventyrliv, der, som så mange andres, begyndte med en drøm om prinsessen og det halve rige, men nu syntes at skulle i virkeligheden ende med et pebersvendsemede uden andet selskab end en høne. I den halvt drømmende syssel blev han afbrudt, idet den tro tjener meldte ham, at der hele dagen havde stået en fattig krøbling på krykker ved hans dør. Man havde forgæves henvist ham til det nye, nærliggende hospital for fremmede krøblinger og syge, men han havde hårdnakket påstået, at han ikke ville forlade den store ministers dør uden at have talt med ham. Han var dog undseligt trådt tilbage ved hertugens hjemkomst, men lå nu stille på stentrappen.

"Lad ham komme!" sagde hertugen og lagde sin bog til side. Den skikkelse, der nu indtrådte i den store, halvdunkle bogsal, var i højeste grad elendig. Hans ansigt var farveløst og udmagret, hans knæ bøjede sig vaklende under vægten af et værkbrudent, sammenkrummet legeme, der kun syntes at bestå af skind og ben, og han støttede sig frem på sine krykker med stor møje, men hans øjne spillede dog med et besynderligt liv.

"Sæt dig, stakkels menneske!" sagde Peder med deltagelse og rullede selv en armstol hen til ham. "Du har afslået den hjælp, man her har tilbudt dig – hvormed kan jeg ellers tjene dig?" – "Med en halv times opofrelse af Deres kostbare tid, Deres Durchlaughtighed!" svarede en stemme, der syntes Peder bekendt, men som han dog ikke vidste, hvor han skulle henhøre. "Nu vel," sagde Peder – "for øjeblikket har jeg intet vigtigere arbejde for end at hvile mig og læse gamle eventyr, sig frem: Hvem er du og hvad bringer dig til mig?" – "Jeg kunne prise min

lykke, for jeg har drevet det til en slags mesterskab i usselhed uden at forknyttes; jeg kan nu intet skridt krybe længere, heller ikke på disse krykker, men kun vente den indbildte ulykke, man kalder døden, men som jo kun er en forvandling – at miste ære, gods og liv er jo den største lykke, der kan forundes nogen, når ingen af delene duer. Jeg er en rigtig pjalt af et menneske, men hverken en stodders eller en drukkenbolts navn gør noget til sagen, når han kun er et virkeligt, selvstændigt menneske," svarede krykkemanden, og tog plads i lænestolen med en ret tilfreds mine, skønt han ikke syntes at have kræfter til at rejse sig igen. "Det er dog bedre end ingen ting, eller om han var blevet en hel komplet djævel. Den rest af menneskelighed, jeg har tilbage, ved jeg allerede giver mig adkomst nok til at få den mand i tale, som jeg har beundret mest af alle, siden navnet grev Peder de la Valle eller hertugen af Brockenburg er blevet det største i dette halvskillingsfyrstendømmes friheds- og humanitetssværmeri, og er kommet på alle undertryktes og nødlidendes læber; før jeg så Dem, har jeg kun ønsket at opleve den dag, da jeg kunne slæbe mig frem for Hans Durchlauchtigheds åsyn og sige: "Gode Per Dalby – tak for sidst! du har spillet dit kort bedre end jeg. Du har en høne at plukke med mig; den sag skulle vi dog klare!"

"Poul – Poul Flinterup!" – udbrød Peder højst overrasket, og ville omfavne ham, men Poul hindrede ham deri med sin krykkestav. "Rør ikke ved mig, D. D." sagde han, "jeg er en smule spedalsk, skal jeg have den ære at sige dig." – "Stakkels, stakkels Poul! Skulle jeg således se dig igen!" udbrød Peder og greb hans hånd trods advarslen. "Jeg har søgt efter dig mangfoldige steder, hvad har du dog gennemgået!" – "Ak ja! – det kunne vel

ikke blive anderledes, dog alt kan måske blive godt endnu, jeg vil kun ingen sludder høre om min jammerlighed; jeg siger dig jo, at deri består min allerstørste lykke; du ved, hvorledes jeg halvt eller helt bevidst syntes at have sluttet en slags kontrakt med hr. Urian. Jeg troede ikke rigtigt derpå, og det gør jeg heller ikke endnu; men i Fandens kløer har jeg været på en måde; det ser du nok, hvad enten den rad er til eller ej uden for os. Nu har jeg til min store lykke tabt både rigdom, ære og sundhed, brudt med alt, hvad jeg havde kært i verden og sønderrevet enhver tråd, der bandt mig til hint drømmehelvede. Hvad jeg nu har tilbage af mulighed til at blive et helt menneske, om ikke i denne, så i en anden verden, det har jeg af Vor Herre, mener jeg, og det kan ingen drømt eller virkelig Satan tage fra mig," – "Kære Poul!" – udbrød Peder med stor deltagelse – "du har lidt meget for din dæmoniske drøm." – "Det har jeg nok! Det har desværre været mere end en flygtig drøm; der er magter til, må du tro, som kan gøre vore hemmeligste tanker til handling og virkelighed i vor sjæl, når de står i pagt med vor vilje og hele åndsretning; derom er jeg overbevist."

Nu fortalte Poul sit hele spille- og rigmandslevned fra den tid, han sneg sig fra ham med guldhønen, indtil den seneste tid af hans omflakken, hvori han et helt år havde prøvet alle fattigdommens og krøblingelivets elendigheder. Hvad han dvælede længst ved, var skildringen af al den elendighed og nød, Angela havde døjet; "Imod det var alt det andet som ingen ting at regne, Peder! så længe jeg havde den engel ved min side," sagde han med bevæget røst, og fo'r hen over sine øjne med bagen af den skindmagre hånd. "Hun vågede over mig,

arbejdede og bad for mig både nat og dag; da jeg kom op, støttede hun mig ved sin hånd, til jeg fik krykker; hun ledte mig fra kloster til kloster i de papistiske lande og alle vegne fandt hun husly og næring for os begge. Hun var det eneste menneske, som holdt af mig; hun forlod mig ikke i min elendighed; men for to måneder siden blev hun pludselig dødssyg, og hun blev bragt til et nonnekloster for at modtage den sidste olie; men jeg blev sendt bort fra klosteret, som en kættersk landstryger, der ville have skilt kirken fra sit uskyldige lam. Jeg hørte ligklokkerne ringe for hende i klosteret. Siden den dag har jeg været nær ved at tabe modet; men som sagt, jeg må jo prise min lykke – rigtig lidende og jammerlig skulle jeg jo være. Jeg lod mig piske over grænsen, jeg har betlet og humpet mig frem hertil, jeg har sammesteds overnattet hos kvæget i stalden som en tigger. Jeg var en flået ræv, en plukket guldhøne, om du vil! – dog det var alt sammen kun løn som forskyldt. Guldhønen har jeg tit tænkt på i de sidste ugers lidelser. Dens guldfjer ville jeg have, jeg ville have skåret halsen over på den, før jeg plukkede den, men hver gang så den så besynderligt på mig, at det blev mig umuligt."

"Det var vel en styg gerning, du begyndte dit lykkejægerliv med," sagde Peder, "men værre var det dog med de mange mennesker, du med dit spil har gjort ulykkelige." – "Det har gjort mig mere ondt for den stakkels høne, end for alle de andre guldfugle, jeg har plukket," vedblev Poul. "De var vedblevet at være tåber her i denne verden – og i den anden håber jeg, de har fået øjnene op for det rette." – "Den sag tager du noget for let" – svarede Peder. "Hvad vor guldhøne ellers angår, så sidder den der sund og frisk og får sig en aftenblund bag på min stoleryg."

Den halve del, du fratog mig af dens fjer, skal jeg ikke gøre fordring på; den har mange gange fået nye fjer siden, den har nu fået en stor familie og skaffet en umådelig skat af guld til veje, hvoraf jeg har sikret dig halvdelen som din retmæssige ejendom. Du er måske i dette øjeblik den rigeste privatmand i verden; du ejer en fyrstelig formue, mod fuldkommen sikkerhed i dette lands finansbeholdning. Du sidder her på dit og mit fælles slot, jeg har købt og betalt det af vor fælles kasse, og kan du nu tåle at høre, hvad der vil glæde dig allermest – din gode, kære Angela er ikke død i hint kloster, hun blev helbredet, hun har søgt efter dig i mange måneder. Jeg kender hende godt, hun kom hertil for en måned siden for at lede efter dig, hun er nu sygeplejerske i vort hospitium, hun kender ret godt sygepleje og håbede her snarest at træffe dig."

Poul havde rejst sig, og han havde stirret med højt opspilede øjne på Peder. Med en oldings faste kraft udbrød han: "Angela, Angela lever! Hun er her, og du har tilgivet min troløshed og delt din lykke med mig, og Angela lever – jeg er den lykkeligste mand på Jorden! – Men," vedblev han efter et ophold, "nu kommer lykken, som en spottefugl til mit kadaver. Jeg kan holde bryllup som en prins straks i morgen; jeg kan blive begravet, som en konge i overmorgen, om ikke just i kristenjord, for jeg er en kætter endnu. Der står min lykke for mig og smiler så skælnsk; at den har det ironiske smil, er dog ikke din skyld, Peder! Tak, du tro, ærlige sjæl! Lån mig nu en dødsseng og lad Angela vide, jeg er her. Send så bud efter en præst, der kan vie os, og bestil en ligkiste!" Med disse ord faldt han udmattet til jorden, og med stor bekymring bragte Peder sin døende, spedalske ven til sit eget sovekammer. Det var som

Peders kærlighed til hans ungdomsven nu helt udfyldte ham og udelukkede enhver anden tanke af hans sjæl. Poul åbnede øjnene endnu en gang, nikkede til Peder og gav et suk, hvorpå han sank tilbage uden tegn til liv.

Der var straks blevet sendt bud efter lægen, præsten og Angela. Hoflægen var kommet. Præsten havde først villet forberede Angela på denne tidende.

Hoflægen var en lille, men en stærk, muskelknudet mand på nogle og halvtredsindstyve år med et stort, løveagtigt hoved, hvis rige, gråsprængte hårfylde nåede ham til skuldrene. Under hans mægtige, fremstående pande lynede et par øjne med umådelig kraft i det faste, granskende blik. Han var berømt som forfatter af et skrift om håndsberørelse og den stærke viljes anvendelse i lægekunsten, og havde selv med held nogle gange opdaget den åndelige viljes indflydelse på livskraften, hvorfor han af almuen betragtedes som en mirakelmand. Hans allerfleste patienter var imidlertid døde, før han kom, eftersom man ikke lod ham hente, før al anden hjælp var opgivet.

Da denne mand en time før midnat steg af vognen i Brockenburgs gamle slotsgård og støttet til sin lange, med udskårne slangeprydelser omvundne, knortestok gik hen mod slotstrappen, tav pludselig de urolige dogger på gårdspladsen og krøb ind i deres pælehuse, medens gårdsfogeden gik foran ham med en lygte i den bævende hånd. Tjenerne ventede mirakeldoktoren, og det var som alle døre sprang op for ham af sig selv. Han gik tavs og tankefuld gennem forsalen og et par andre sale til hertugens sovekammer.

"For sildigt, kære doktor!" lød hertugens røst ham i møde, "min ulykkelige ven er død!" Lægen tav og undersøgte liget nøje.

Det var allerede koldt, det lå stift udstrakt med den højre hånd tæt sammenknyttet på brystet. Lægen greb den stivnede hånd og ville åbne den, men betænkte sig, og han lod sin hånd glide hen over ligets ansigt og bryst; da greb han Peders hånd og bad den bekymrede hertug om at forsøge, om ikke en vennehånd og en åndelig kærligheds vilje kunne være virksommere end lægens.

Peder greb sin genfundne, men nu livløse vens hånd og holdt den længe med ømhed mellem begge sine. "Kære Poul!" sagde han med bevæget røst, "kunne jeg meddele dig liv af mit liv og tilbagekalde din sjæl med magten af min sjæls inderlige kærlighed, så ved den alvidende, det er min stærkeste vilje i dette øjeblik, og så sandt det også er den almægtiges vilje, skal og må det ske."

Disse ord fløj ham ligesom uvilkårligt fra læberne, medens han pludselig følte sig opfyldt af den mægtigste viljekraft og en klippefast tro, selv på det umuliges mulighed, når han nu kun med sin hele sjæl kunne fastholde den hemmelige forbindelsestråd, han allerede syntes at have grebet og som åndeligt knyttede hans inderste, uforgængelige væsen til alle sjæles og kræfters ophav. I den stemning havde han bøjet sine knæ og lå, som gennemglødet af en ildstrøm, ved den dødes leje med vennens kolde, lukkede hånd imellem sine. Det var som hans inderligste liv udgød sig gennem hans glødende hænder i den døde hånd, de omsluttede, og meddelte den liv og varme. Han følte virkelig de kolde, stive fingre bevæge sig mellem hans hænder; den krampagtigt lukkede hånd åbnede sig, og der udfaldt i Peders hænder en lille elfenbensæske. Han bemærkede det dog ikke, medens han med forbavselse og glæde så

dødsblegheden forsvinde af Pouls ansigt og hans tillukkede øjenlåg åbne sig. I samme øjeblik var en yndig, kvindelig skikkelse trådt ind og lå nu knælende med Pouls venstre hånd mellem sine på den modsatte side af hans leje.

"I, Angela!" lød en mat stemme fra Pouls læber, "kæreste Angela og du, trofaste Peder! en af jer ved hver hånd! Jeg var ikke spedalsk, Peder! Jeg løj for at prøve dit venskab. Du glemte dig selv og min spedalskhed og omfavnede mig, og du, kære Angela! vedblev at elske mig som stodder og krøbling. Nu har jeg alt, hvad mit hjerte begærede; kan jeg nu ikke leve, er kærligheden i mig dog død og magtesløs." – "Nej, nej! – evig, levende og mægtig er den nu i din sjæl, enten du lever eller dør," udbrød Peder; "men nu ved jeg det vist, du dør ikke denne gang, Poul! Du skal snart rejse dig sund og glad fra dit leje, ikke sandt? doktor!" – "Det skal vi snart få at vide," svarede hoflægen med bestemthed og følte den syges puls, "men nu ingen hjerteekspektioner mere for denne gang, D. D. Tag den unge pige med Dem og forlad os. Jeg må være ene med Deres ven, hvis han ellers skal fastholde livskraften." Både Peder og Angela rejste sig for at adlyde den alvorlige læges bud. Glæden over det håb, han havde givet dem, strålede i Angelas øjne, og Peder syntes vis på dets opfyldelse. "Men hvad er dette," sagde Peder, og bemærkede nu først den lille elfenbensæske i sin hånd – Poul hævede sig halvt i lejet, medens han endnu fastholdt Angelas hånd. – "Mit testamente!" sagde han med et mildt smil og sank atter dødbleg tilbage på lejet. – På lægens vink skyndte Peder sig nu med Angela ud af værelset og lægen blev ene med den næsten opgivne syge.

Seks uger derefter var der stor fest på Hartzenheim. Peder Dalby, eller hertug Peder de la Valle af Brockenburg holdt bryllup med prinsesse Mechthilde af Hartzenheim. Den forsvundne og længe forgæves søgte diamantring, det hartzenheimske familieklenodie, som nødvendig betingelse for denne forbindelse, var fundet i den lille elfenbensæske, Peder havde modtaget af sin halvdøde vens hånd, tillige med en seddel, hvori der stod: "Min ven Peder Dalby! Tilgiv mig og vær lykkelig! En drøm har sagt mig, at dette klenodie vil fuldende din lykke." Pouls drøm havde haft ret. Ingen var på den dag lykkeligere end Peder Dalby og hans dejlige brud. Dog næsten lige så lykkeligt var et andet brudepar på samme dag; det var den fuldt helbredte Poul Flinterup og den tro, elskende Angela. Ugen efter den dobbelte bryllupsfest på Hartzenheim foretog begge de lykkelige brudepar en lystrejse til Brocken. Den gamle fyrste, som ikke selv kunne følge med, lod sin datterdatter og hendes gemal befordre med fyrstelig pragt i en gylden glaskaret, ledsaget af hertugens løbere og heiduker. Poul Flinterup med sin kære Angela kørte i en ny, simpel, men magelig rejsevogn, han havde anskaffet sig. De steg af ved foden af bjerget. Da de var kommet omtrent midt på bjerget, så de det gamle helgenbillede oprejst på sit sted. Angela knælede og bad andægtigt ved det. Mechthilde og Peder bøjede også deres hoveder og foldede stille, andægtige deres hænder, dog uden at knæle for helgenbilledet. Poul Flinterup vendte sig bort og mumlede noget for sig selv. Da de alle atter stod ved bjergets fod og forgæves havde ledt efter drømmegrotten, hvor man troede, Hartzdronningen boede, fandt der en bevæget afsked sted. Angela og Mechthilde græd ved hinandens bryst; de havde

fået hverandre hjertelig kær, men her måtte de adskilles. Poul rystede trofast sin vens hånd og sagde med en stemme, der også vidnede stærkt om en bevæget følelse: "Det får nu være, som det vil med al den overtro, der dog også havde sine gode som onde sider, men vi må nu tage afsked med eventyrlivet, med disse bloksbjergdrømmerier. Jeg vil ikke nægte, at de har grebet noget underligt ind i mit liv og levnet – men jeg kan dog ikke for alvor tro andet, end hvad jeg ved, at jeg har været på gale veje og været nær ved at gå pokker i vold, men nu er blevet et sundt, lykkeligt og ganske skikke ligt menneske og har fået en rar, velsignet kone. Hun er rigtig nok lidt katolsk i hovedet, men det gør intet til sagen. Du har bragt friheden ind i dette lille land og du har udrettet meget godt her; hvordan det så hænger sammen med vor store rigdom, Peder! så er det nu forbi med vort fællesskab. Du har udbetalt mig tusinde gange mere end jeg behøver til at udfolde den største praktiske virksomhed i mit fædreland; der mødes vi vel igen, når du længes efter hjemmet, eller du ikke længere her ude har eventyrlykken med dig. Jeg er en prosaisk hund, Peder! men det kan jeg sige dig forud, med romantikken og eventyret er det snart ude i hele verden. Dertil hører ikke alene din guldfugl og hendes store familie, men en smuk dag vil den hele guldhøneskat ligge under for en hønse-epidemi, eller hvad vi andre vil kalde en pengekrise og naturforskerne vil påstå, at der aldrig har været guldfugle til. Med den gyldne frihed, du har indført i halvskillingsdomænet, vil det ikke gå et hår bedre, derfor vil nok den aristokratiske reaktion, så vel som de tyske stormagter og hele det hartzenheimske folk sørge. Den tid vil komme, da det lille frie og lykkelige halvskillingsfyrstendømme,

Hartzenheim, så vel som det hertugelige gulfugleslot Brockenburg vil være udslettet både af historie og geografi, og selv vort mærkelige levnedseventyr vil blive betragtet som en fabel eller et par lykkejægeres drømme om de lykkegaver, som kommer fra, hvad man kalder det ondes eller det godes højst forskellige kilder. Farvel, kære Peder! Gud velsigne dig! Farvel, Deres Durchlauchtighed! – farvel, dejligste prinsesse! Jeg ønsker nu lykke til prinselivet." De gode venner skiltes nu ad, men hvad Poul havde forudsagt, skete. Da vennerne samledes efter fem og tyve års adskillelse til sidst i det kære fædreland, som to af de lykkeligste familiefædre i landet, levede de hver i sin stilling, Peder som videnskabsmand og Poul som fabriksejer uden alle ydre tegn på højhed, glans og ære, eller på lykkens dæmoniske eller eventyrlig-romantiske gaver. Peders efterkommere udførte i en stor, offentlig virkekreds stamfaderens filantropiske ideer om national-frihed og velstand i forbindelse med de højere, åndelige interessers udvikling i en lille, selvstændig stat, medens Pouls efterkommere med stor indsigt og duelighed gjorde deres store formue frugtbringende i borgerlig-praktisk retning. Mechthildes og Angelas døtre i alle følgende led, elskede dog altid mest den skønne eventyrverden og opfattede deres forældres og bedsteforældres liv som et sandt og virkelig oplevet eventyr af guldsmedsvendene Flinterup og Dalby. I deres besiddelse er en fugl, der anses for en afbildning af deres forfædres guldhøne. – I Peder Dalbys rejse-memoirer kan man læse, hvad der i dette eventyr er, virkelig begivenhed.

Fragment af "Julerosen"

I de strengeste vintermåneder kan man se den såkaldte julerose i vore haver: Det er den store, hvide helleborus, som vor almue har givet dette smukke navn. Blomsten er i sin form, med sine fem blade og sine mangfoldige støvtråde, ikke ulig den vilde hybenrose i vore skove, men den er hvid, som den sne, den ofte halvt udfoldet, står i skjul under og som den så yndigt dukker frem af, så snart det øverste snelag smelter. Julerosen er en plante uden bark og torne; dens blade er grønne hele vinteren, når hybenrosen kun har beholdt tornegrenene og sine højrøde bær.

Juleaften 184- stod to små tiggerbørn i pjaltede klæder og med deres brødposer i hænderne uden for havestakittet ved den gamle herregård og tittede ind i haven. De kunne se de strålende lysekroner i den store sal på herregården, hvor der var musik og børnedans om et stort juletræ. Tiggerbørnene var søskende – det var en dreng på syv år og en lille pige på seks år. De holdt hinanden i hænderne og hoppede af glæde, da de så lysene og børnedansen i havesalen. De slap hverandres hænder, smed brødposen i sneen, klappede i hænderne og begyndte at danse sammen.

"Det var dog dejligt, Hans!" sagde den lille pige – "nu er vi jo med til gilde hos de store – vi har både spillemænd og lys, og her er så herligt at danse, og når vi kommer hjem til fader og moder med dette spedelys og den lille julekage og disse fire dejlige æbleskiver, vi fik der i køkkenet, så skal det endnu blive allerherligst." – "Anna!" sagde drengen, "når vi så får spist, så tager jeg fiolinen, moster gav mig på markedet, så flytter vi

bordet hen mod sengen, og så skal du danse med fader og moder på de nye, røde sten."

"Og så skal jeg fortælle fader og moder om al den herlighed, vi har set," sagde Anna, "og pynte op for dem med buksbom og vintergrønt – og se! der står jo en pinselilje – nej! det er jo en hvid rose; turde vi tage den, var vi dog lykkelige."

"Nej, Anna! – det tør vi ikke," svarede Hans; "den står jo i herskabets have, og den har vi ikke lov til at røre."

"Men den stikker jo hovedet ud til os gennem pindegærdet," sagde Anna, "og den stikker ikke, og der står jo så mange andre der inde – den eneste tør vi nok tage, Hans!" Hun havde den allerede afbrudt mellem sine små fingre, hun kyssede den og hoppede af glæde, men Hans så nu forskrækket en høj mand, med en kort tobakspibe i munden, komme ud af havelågen og hørte en dyb stemme brumme: "Se er det jer, der stjæler mine blomster og brækker stakittet i stykker! Nu skal I da ske en ulykke, I tyveunger!" Han greb Hans i nakken og den lille pige hårdt ved hånden, hvori hun holdt blomsten, og trak dem af sted med sig op mod gården.

Anna græd, men Hans var blevet bleg. Han så den høje mand alvorligt i ansigtet. "Gør ikke min lille søster fortræd," bad han, "det var mig, der tog den dejlige julerose og gav hende; men jeg har aldrig taget noget før og stakittet har jeg ikke rørt ved." – "Du lyver, knægt! Jeg så jo selv, det var tøsen der, der nappede den hvide helleborus." – "Lad mig få huggene! Jeg har rigtig nok løjet," sagde drengen, "og det med vilje, men gør intet ondt ved min lille søster, hun har intet ondt gjort med vilje, lad mig få huggene!"

"Prægtig dreng!" mumlede den høje mand ved sig selv og glemte at ryge; han stak piben i lommen, klappede begge børnene på kinden og sagde højt, med formildet stemme: "Denne gang skal I slippe for hug, begge to, siden det er juleaften; men sig mig: Har I langt hjem? – det er jo allerede sildigt og vi får vist sne i nat." – "Å tak, mange tak, rare, lange mand! – Ingen af os skal have hug," udbrød den lille pige, "og den dejlige julerose – må jeg beholde den til moder?"

"Ja vist, unge!" brummede den gamle; "men hør, min dreng! kan du også finde hjem med din søster?"

"Ja, det kan jeg godt!" udbrød Hans med et glædeshop; "mange, mange tak! Kom Anna!" Drengen tog nu sin lille søster ved den ene hånd og begge poserne i den anden, nikkede, og løb bort med hende, medens de fine sneflokke flagrede tæt om dem. De mærkede det ikke og løb ufortrødent videre og var snart kommet den høje mand ved havelågen af syne. Snefoget tog imidlertid stærkt til, og han gik betænkelig gennem haven og rystede på hovedet, medens sneflokkene satte sig fast i hans lange, grå lokker. Børnene var imidlertid kommet ud på åben mark. Frosten tiltog og snefoget blev stærkere ved hvert skridt, de gik. En skarp vind, som de havde lige i ansigtet, hvirvlede sneen som en røg om i luften og blændede dem, så de snart tabte sporet af vejen og vidste ikke, hvor de var. Hans mærkede det først, men tav, for ikke at forskrække sin lille søster; han holdt hende fast ved hånden, tog begge de svære poser i den anden hånd og trak hende så hastigt af sted, det var muligt for ham.

Bemærkning ved udgiveren

Denne ufuldendte fortælling ville Ingemann til dels have støttet til en begivenhed, som konferensrådinde Bruun, født Schønheider, havde fortalt ham. Denne fortælling anføres her, som den af hende er meddelt i året 1864:

"For omtrent tyve år siden, midt i januar, i stærk frost, gik en lille pige på en otte-ni år fra landsbyen Toplinge i nærheden af Viborg til en anden landsby, Rind, for at hente mælk til sin moder. Ved at gå over et vandsted blev hendes ben våde, og et stærkt snefog, som overfaldt hende, gjorde det umuligt for hende at gå videre. Hun blev således siddende to dage og nætter, og ravnene begyndte allerede at flokkes om hende og pikke hende på hovedet. Hun læste sine bønner, som hun havde lært i skolen og troede ganske vist, at hun skulle dø. Da sognefogden, som tillige med sognets mænd var ude for at opsøge hende, tog hende på sine arme, stræbte hun imod og bevægede læberne; for rigtig tale kunne hun ikke mere. Manden bøjede derfor sit øre til hendes læber og hørte, at hun hviskede: "Glem ikke min moders mælk!" Ved tilbørlig hjælp kom hun atter til kræfter. Hun kunne senere aldrig tåle at tale herom."

Fragment af en ubenævnt fortælling

1. *Den rejsende og hans hund*

Det var en kold oktoberaften ved solens nedgang. En skarp østenvind fejede store skymasser hen over ævred-markerne. Nogle hundrede skridt fra en forfalden, nu nedlagt kro i det nordlige Sjælland – sad, på en kæmpehøjs overligger, en ungdommelig, kvindelig skikkelse i en stilling, der kunne have tjent en kunstner til afbildning, medens den fattige skønne, til beskyttelse mod blæsten, havde svøbt sig i et forrevet hestedækken og drømte mindst om, hvorledes hun tog sig ud.

Den unge, næppe fuldvoksne pige, vogtede fåreflokken omkring højen; hendes korte, grønne hvergarnsskørt var mange steder sammenlappet med klude af andre farver. Den rige, mørke hårfylde syntes alle vegne at ville fremstrømme under en lille, blegrød hue, der var bundet med sort uldgarn under hagen. De små fødder var uden strømper og sko, og hun gned dem ofte mod hinanden, for at holde dem varme.

Hun strikkede på en sort uldstrømpe og havde sin lærebog liggende åben på sit skød. Hun bevægede læberne, medens hun strikkede og så i bogen på én gang. Af og til løftede hun sine øjne og holdt hånden over de stærke øjenbryn, for at se, om fåreflokken var samlet inden for stengærdet, der adskilte marken fra landevejen. Aftenrøden belyste da så yndigt et ansigt, at enhver, som så det, måtte forbavses. Det var et af de ansigter, som man ikke ved, til hvilken himmelegn man skal henføre, men som dog mere synes at tilhøre Nordasien end Nordeuropa.

I de store, mørke øjne lyste der hin rene og stille ild, som selv syntes at måtte kunne betvinge de vildeste naturer og bane sig vej til ethvert menneskehjerte.

Pludselig sprang hun nu ned fra stenen og tabte både strikkesøjlet og bogen. Hun slog hænderne forskrækket sammen, idet hun så fåreflokken adspredt af en stor, gulbrun hund, som med hule, korte bjæf sprang om på marken og forfulgte et lille, sort lam.

Bag stengærdet på landevejen holdt en herre til hest og søgte forgæves at kalde hunden tilbage fra den utidige jagt.

"Gud forbarme sig, en løve!" råbte pigebarnet, "han vil opsluge os. – Stakkels lille Mette! – han myrder hende, den ugudelige!"

"Fy Caro! hid!" råbte den rejsende herre med forstærket røst og fik endelig sin ulydige dogge tilbage. Han løftede ridepiskeren imod den, medens den ydmygt krøb på sin bug foran hestens fødder og syntes sønderknust af anger over sin brøde; herren skammede den ud med streng røst, men han rørte den ikke med snerten. Imidlertid var den unge pige løbet ned på marken, hvor hun nu lå knælende med det lille, sorte lam i sine arme. Hun havde revet tørklædet af sin hals og dermed forbundet det blødende dyrs ben, medens hun klappede det under mange beklagelser og kærlige ord.

Den fremmede herre blev holdende stille på vejen og råbte på vogterpigen, idet han trak en pung frem af lommen. Pigen var dog så bekymret over sit yndlingslam, at hun ikke hørte hans undskyldende tilråb, men fra krovænget kom nu med stærke skridt en kæmpehøj mand med et glubsk, dyrisk ansigt og med en lodden hue trykket ned over den korte pande. Han svingede

en stor trækølle i sin hånd og slæbte et kohårsreb med en tøjrepæl efter sig. Det var kromanden, der ejede marken og fåreflokken. Han steg hastigt over gærdet og stod i en truende stilling foran rytteren. Hunden fo'r knurrende imod ham, men satte sig ved et ord af sin herre mellem hesten og den truende skikkelse. Daggens stumpede hoved var fremstrakt; dens lange ørelapper løftede sig, de glatte nakkehår rejste sig, dens øjne tindrede glubsk og den syntes beredt til kraftig at forsvare sin herre, i det øjeblik, han tillod det.

"Jeg er villig til skadeserstatning," sagde den rejsende, "De er formodentlig ejeren til det lam, min lapsede hund har gjort jagt på?"

"Det var en sildigfødning, men af udmærket race," brummede kromanden – "dyr for dyr! Det er lige regning! den bulbider skal nu være min, eller jeg slår den ihjel her på stedet."

"Den lyster ingen anden herre end mig" – svarede den fremmede, – "tru den ikke! jeg kan ikke svare for følgerne!"

"Jeg er en gammel dyretæmmer," – sagde den høje kromand, med et skarpt blik, der overgik dyrets i styrke, – "derpå skal De se en prøve!" Næppe havde han sagt disse ord, før han med sikker hånd havde kastet tøjret med en løkke om hundens fremstrakte hals. Med et voldsomt ryk i rebet sprang han tilbage mod stengærdet og trak det hylende dyr med sig gennem et gab i gærdet.

"Slip min hund, ubarmhjertige menneske!" – råbte rytteren og tvang sin tilbagesprungne hest frem – "jeg betaler dobbelt, hvad lammet er værd, men min hund har ingen ret til at mishandle."

"Bæstet er nu mit! det spolerede gimmerlam kan De tage. Det er lige for lige!" – var kromandens svar, medens han med trodsig hånlatter slæbte den modstræbende, halvvalte hund efter sig over marken.

Den rejsende ville sætte over de nedrevne gærdestene, men hans urolige hest stejlede. Medens han, som en vel øvet rytter, tumlede med hesten, forsvandt kromanden med hunden bag en pilehæk; men da den rejsende havde bragt hesten til ro, stod den lille fårevogterske med det sorte lam i sine arme lige for ham ved åbningen i stengærdet. "Gud ske lov! herren kom ikke til ulykke," – udbrød hun glad – "lille Mette kommer sig nok, nu slikker hun min hånd. – Vær kun ikke bedrøvet, gode herre!" vedblev hun – "det var jo ikke Deres skyld; men herren skulle rigtig nok have oplært Deres store Pasop noget kristeligere; jeg troede, han var en virkelig løve, skønt han ingen manke havde; men vær nu kun ikke bedrøvet, gode herre!" gentog hun; "hos husbond får han streng tugt; jeg skal dog nok være god imod ham, når han vil gå i sig selv og omvende sig; men for Guds skyld! kom aldrig ind til vores og kræv ham tilbage! Husbond er det ikke godt at komme i ufred med for noget menneske i verden."

"Ja så! det så han mig nok ud til, den dyreplager! men er han så farlig for alle mennesker, hvorledes kommer du så ud af det med ham? min lille pige!" – spurgte den rejsende og betragtede den yndige skikkelse med forbavselse og stor deltagelse. "Jeg beder aldrig husbond om nogen ting, men Vor Herre kun om al ting, og så må dog husbond give mig, hvad Vor Herre vil!" sagde pigen og slog øjnene undseligt ned ved den fremmedes indtrængende blik. "Når Claus Bjørnetrækker en gang imellem

vil slå mig ihjel, så ser jeg bare op til den store husbond i Himmelen og så tør ingen røre mig."

"Men hvorfor vil du tjene den mand, når han er så slem?"

"Det er jeg nødt til, herre!" – svarede pigen med vemodig stemme – "ellers måtte jeg jo dø af sult; men alt er jo beskikket af den almægtige fader!" tilføjede hun med et klart, tillidsfuldt blik; "han gør det nok også godt med al ting, om også denne verden forgår, sagde fader Nicole. Siden han blev borte, har jeg rigtig nok ingen anden tilflugt haft i verden end bjørnekulen."

"Blev din fader borte? hvad vil det sige? barn!"

"Ak ja! Det kan ingen begribe. Vor Herre må have taget ham, uden at nogen fik det at se. Det bliver nu tre år siden til påske. Fader gik rundt og solgte dejlige billeder, med Jesusbarnet og hans moder og nydelige engle på. Derfor fik han alt, hvad han behøvede af de italienske kræmmere. Siden moder døde på den store hede, fulgte jeg ham alle vegne. Vi havde ingensteds rigtig hjemme, for vi lå altid på rejser. Her kom vi så grumme trætte hin påskeaften og havde nær aldrig fået nattely i kroen. Jeg sov dog så rart på høstænget og jeg drømte så dejligt om Guds søn – hør bare!" vedblev hun med tindrende øjne, "det var, som jeg så hvorledes han stod op fra de døde, han kom slet ikke ud, som man altid har tænkt sig det, af nogen grav, men han steg op for mine øjne i øst, der, hvor himlen mødes med jorden ligesom solen og månen, når de står op på himlen. Han kom fra sit rige fra den anden verden, hvor vi alle skal hen en gang, når vi kender ham og tror på ham, og han havde den samme legemsskikkelse, som den, han lod dem korsfæste og begrave; men det var hans åndelige legeme, det vidste jeg godt. Det var, som jeg så, hvorledes han stod op. Han havde således i ånden og

i åndens legeme forkyndt alle de mange sjæle, der fra Adams og Evas tid var døde, uden at kende ham og hans rige, at det visselig skulle blive godt med os alle, enten vi var levende eller døde, selv om vi først kom til ham i hans rette rige og kendte ham i den anden verden. Se! Alt dette vidste jeg i min drøm, medens jeg sov på høstænget. Fader skulle ligge i stalden og passe på kassen og pengene; men da jeg kom ned, påskemorgen, fra høstænget, var fader borte, og ingen vidste, hvor han var blevet af."

"Det er besynderligt, men kom han da ikke igen?"

"Nej aldrig! jeg løb hele dage og nætter om efter ham og græd og kaldte alle vegne på ham forgæves; så kom jeg her tilbage og var syg og næsten død, og siden har jeg tjent her for føden." Hun tav og syntes med møje at tilbageholde sine tårer.

"Stakkels barn! hos den husbond har du det næppe godt. Du må jo fryse i de usle klæder, du har på; der har du penge til strømper og sko, og en varm klædning!" Han ville kaste pengepungen over til hende.

"Gør ikke hesten sky, gode herre!" bad hun ængsteligt og så sig tilbage. "Klæder og sko får jeg dog aldrig lov til at købe; mærker han, jeg har penge, tager han dem straks fra mig, og tror han, jeg har flere, bliver det forfærdeligt."

"Arme barn! er der da ingen ting, jeg kan gøre for dig," spurgte den deltagende herre, "er der da intet skikkelig menneske, som kan tage sig af dig?"

"Jo vist er her; både præsten og hans kone er så rare og gode imod mig – han lærer mig nu også at være glad og takke Vor Herre for al ting, både ondt og godt, og når først påske er forbi" – der lød nu en stærk, skrallende lyd over marken, som af en

sækkepibe. Pigebarnet blev pludselig tavs. "Farvel!" tilføjede hun kun med lav stemme, "husbond blæser på sækkepiben."

Hun nikkede venligt til afsked. "Bi kun et øjeblik! tag den med!" råbte den rejsende og kastede en sammenrullet skotsk plaid, han havde foran sig på sadlen, over til hende, medens han satte sin hest i gang og hilste hende uden at bemærke hendes adfærd ved den overraskende gave. Hun var blevet både glad og forskrækket og havde stået uvis et øjeblik, om hun turde modtage det fine, kostbare klædningsstykke, hvori hun kunne indsvøbe sig fra hoved til fod og aldrig mere fryse. – Med en hastig beslutning, havde hun dog nikket efter ham, taget kappen under armen og skyndt sig med sit gimmerlam hen mod fåreflokken, der allerede havde samlet sig om en indelukt fold på marken, hvorved der stod et lille bræddeskur til vogterpigen. Den rejsende så sig på afstand tilbage, og da stod hun nydelig draperet med hendes plaid på kæmpehøjen og søgte ved livlige armbevægelser at give ham sin taknemmelighed til kende, medens hun tillige ville betro ham sin lille plan: At gemme det smukke klædningsstykke i bræddeskuret for alles øjne og kun pynte sig med det, når hun var ene. Den rejsende så med stor deltagelse hendes bestræbelser for at takke ham på afstand og red nu langsomt hen ad landevejen, medens han tænkte på det stakkels forladte barn, over hvis skæbne og ulykkelige stilling han et øjeblik syntes at have forglemt tabet af sin kære, trofaste hund.

Han kom nu forbi et gammelt bindingsværkshus med forrevet tag, skæve vinduer og døre og et brøstfældigt rækværk uden for. Det var bjørnetrækkerkulen, som almuen kaldte det. Han hørte fra det lukkede gårdsrum et hult hundebjæf, som

pludselig forstummede; han troede at kende sin ranede hunds nødråb og formodede, at den havde mærket sin herres nærhed. Han standsede sin hest med et ryk, men hvor harmeligt og smerteligt det end var ham, at forlade det ham så kære og tro dyr i den rå dyretæmmers vold, så han dog, at her intet var at foretage lige med det første, men han besluttede at henvende sig til nærmeste øvrighed og måske der tillige få sat det stakkels forladte barn under sikker beskyttelse.

Det begyndte at mørkne, og den rejsende red nu frem i stærkt trav for at nå et sted, hvor han kunne overnatte; dog snart lod han hesten falde ind i et langsomt skridttrav, medens han uvilkårligt fordybede sig i tanker og forestillinger om fortid og fremtid. Den rejsende hed Villiam Spener. Han var eneste søn af den rige handelsmand og konsul, der stod i spidsen for handelshuset Eduard Spener & Comp. Den unge mands udseende var i høj grad fordelagtigt, og hans tænke måde syntes at svare dertil. Hans ranke, vel dannede skikkelse tog sig smukt ud til hest. Han bar en let ridedragt i engelsk smag, og i hans adfærd syntes begrebet om en rigtig gentleman at ville gøre sig gældende, men hans sprog og hele dannelse var dansk. Han var født af en dansk moder; faderen var en indfødt englænder, der dog havde tilbragt største delen af sit liv i Danmark. Den unge Villiam Spener havde først for nylig fyldt sit tre og tyvende år, og levede endnu – mere i håbet om en rig og skøn fremtid og i ubestemt drømmerier om alt det herlige, han ventede at opleve, end han kunne siges at have grebet ind i virkeligheden med fast og sikker hånd. Som tilkommende bestyrer af hans faders store handelshus havde han nu for første gang påtaget sig en vigtig forretning i husets anliggende, hvortil der udfordredes

betænksomhed og praktisk sans. I sine forældres hus havde han under en duelig huslærers vejledning modtaget den omhyggeligste undervisning i alle de videnskaber og sprog, som uden at føre til nogen bestemt embedsstilling i statens tjeneste, på den mest alsidige og harmoniske måde måtte kunne udvikle det rent menneskelige i hans natur og væsen. Han havde en gang tiltroet sig poetisk talent, men havde snart opdaget, at det kun var en levende modtagelighed for poetiske stemninger, han besad, uden nogen ejendommelig frembringelsesevne; han havde derfor opgivet den poetiske dilettantisme, medens der dog i hans sind var blevet en vedvarende hang tilbage til at lade fantasien og følelsen råde, helst når han foretog enlige fodvandring, eller som nu, lod sin ridehest føre ham frem, hvorhen den ville, gennem fremmede egne i den hemmelighedsfulde mellemtilstand mellem dag og nat. Synet af den unge pige havde gjort et mærkeligt indtryk på ham, og han tænkte meget på nogle ord, hun havde sagt, der syntes afvigende fra de sædvanlige anskuelser, så vel fra katolikkers som protestanternes forestillinger, men som aldeles samstemmede med hans egne tanker. Han tænkte sig hende udviklet både åndelig og legemligt, men i ganske andre forhold end de virkeligt mulige, og hans fantasi forvildede sig i lutter tågebilleder.

2. Præstegården

Det blev stedse mørkere og koldere; Villiam Spener savnede nu sin bortgivne plaid og følte sig gennemisnet, som af febergysninger; han var vedblevet at ride uden at give agt på vejen. Endelig standsede han ved en hindring og bemærkede nu

først, at han befandt sig i en landsby og var kommet ind på en kort sidevej, mellem to rækker høje popler, der førte til en temmelig stor gård tæt ved en landsbykirke. Hesten var standset ved den lukkede port. Han formodede det var en præstegård, og i tillid til sine landsmænds gæstfrihed bankede han på porten med skaftet af sin ridepisk. Straks efter hørte han træskotrin i gården, og porten åbnedes. På sit spørgsmål, om der ingen kro var i landsbyen, hvor han kunne få husly for sig og for sin hest, fik han til svar, at den nærmeste kro var bjørnetrækkerkullen, men der var det ikke ganske rådeligt at overnatte; men her var rigtig nok præstegården. Han steg af hesten og overlod den til karlen, medens han gik over gårdsrummet til den halvt åbnede forstuedør, hvor en høj mand i slåbrok straks kom ham mild og venlig i møde, med et lys i den ene hånd og en bog i den anden. Det var præsten, som bød sin sildige gæst velkommen, uden at spørge, hvem han var eller endnu ret at have set hans ansigt; først da de begge var trådt ind i præstegårdens dagligstue, hvor en ung, smuk kone rejste sig fra stolen ved en vugge og med yndig hjertelighed bød den fremmede velkommen, faldt skinnet af to lys på den unges mands ansigt – og præsten udbrød forbavset: "Villiam Spener! min kære, unge ven! er det dig? og ved du ikke, hvem du gæster? Kender du ikke din religionslærer, i sjette klasse i Handels-Instituttet?" – "Hr. Strøm, kære hr. Strøm! Er det her, De er blevet præst? Det kunne jo aldrig træffe heldigere, og her ser jeg Deres frue! De har allerede et barn i vuggen, det er jo dejligt."

"Ja vist, både moder og barn er dejlige!" afbrød præsten ham muntert, "og prægtigt var det, vi så uventet skulle se dig. Du er blevet et helt hoved højere, siden vi sås; du er blevet en rigtig

gentleman; men du ser noget forkommen ud, min ven! Rejser du således i oktoberblæst om, som en tyndklædt sommerfugl? – Men er du plyndret på vejen eller har du tabt alt rejsetøjet?"

"Min vadsæk hænger i behold på min sadel. Rejsekappen har jeg rigtig nok for så vidt tilsat, som – men det kunne ikke være anderledes. – Når jeg nu får en kop varm the af Deres frue og De kan overlade mig en seng i nat og en rejsekappe i morgen – så har det ingen nød med mig, men des mere med en lille stakkels pige, som på en måde er i bøddelhånd; derom må vi siden holde råd, inden jeg kan sove roligt i Deres velsignede præstegård, kære hr. Strøm!" – "Du kommer altså fra "Bjørnekulen", " sagde præsten; "vel, at du ikke skal overnatte der! men hvil dig nu først, så kan vi altid siden holde råd." Præsten fik nu sin fordums lærling til sæde i sofahjørnet, og hans kone sørgede for teen, efter at hun først havde fået det sovende barn, tillige med vuggen, flyttet ind i forældrenes sovekammer.

I præstefolkenes hyggelige dagligstue snurrede temaskinen på bordet, og nu meddelte Villiam Spener præsten og hans kone sit lille eventyr på denne hans forretningsrejse til Sverige og Norge, hvorfra han skulle foretage en treårs rejse for handelshuset til syden.

Da han endte sin beretning, udbrød han med en noget overspændt beskrivelse over det fattige, forladte pigebarn, hvis skikkelse og hele væsen havde vakt så varm en deltagelse hos ham.

"Du har gjort bekendtskab med Anna Marie fra bjørnetrækkerkulen," sagde præsten, "vi kender hende godt, hun er vor lille yndling, og vi har været bekymrede over hendes

mislige stilling i den rå kromands tjeneste. Til første maj kommer hun her i huset og skal få det godt. Hendes moder skal have hørt til de jyske taterfolk, faderen var en omvankende italiener, som solgte kobberer for udenlandske kunsthandlere. For øjeblikket kan der dog ikke foretages noget for hende. Vil du lyde mit råd, så indlader du dig aldeles ikke med kroværten eller sætter vor øvrighed i bevægelse imod ham, den slubbert! han er et uhyggeligt menneske her på egnen. Lovens arm har han vidst at undvige, men der mumles gruelige ting om ham. Pigebarnet er et fader- og moderløst barn, som sognet nødig vil tage sig af; hun er nu i hans tjeneste. Han holder på sin husret og lader hende ikke gå nogen time før lovlig skiftetid."

"Forlanger du ad rettens vej hunden tilbage, kan du være vis på, at den er død inden 24 timer. Den fremmede bissekræmmers forsvinden er ikke den eneste begivenhed, vi er kommet til kundskab om." – "Forbarmende Gud! siger man, han myrdede hendes fader? Det arme barn!" udbrød Villiam Spener forfærdet, "og hun har trællet i tre år i hans hus, og hun skal blive der et halvt år til, det er forfærdeligt!" – "Det er uundgåeligt, kære ven!" svarede præsten, "vi har netop ængstet os derfor. Ethvert voldsomt skridt ville udsætte hende for mishandling af hendes husbond, men med Guds hjælp har hun også et forsvar i sine dunkle øjne, og – i den mægtige sjæl, der ligesom lyser ud af dem, en større kraft, end nogen magt, lov og al øvrighed her mægter at udøve. Er hun først sikret med liv, lemmer og helbred, først da kan der tænkes på, hvad der kan gøres for hende. To gange om ugen har jeg nu lejlighed til at indvirke på hendes elskelige sjæl, og hver gang stiger vor kærlighed til hende, men – din deltagelse i den sag angriber

dig! Du bliver så bleg!" I det samme sank den unge mand bevidstløs tilbage i sofaen. Der blev stor uro og bekymring i præstegården. Man bragte den kære gæst til sengs og sendte vogn efter nærmeste læge.

Snart blev man dog fuldkommen beroliget. En forkølelse, i forbindelse med en heftig sindsbevægelse, havde pådraget den unge, kærnesunde mand et let feberanfald, der nødte ham til i tre dage at opsætte sin rejse.

Han fantaserede den første nat om en dejlig eventyrprinsesse, som af troldfolk var forvandlet til en tiggerpige og vogtede får i en trolds tjeneste, men som han ridderligt skulle befri af de onde magters vold, efter hendes ønske. Deri blandede sig forestillingen om hans hund, som var blevet til en løve og mødte ham i en hule, hvor den kom ham til hjælp i kampen. Næste dag var dog feberen forbi, og den anden dag hvilede han, i glad fornemmelse af sin tilbagevendte sundhed, på sofaen i præstens studerekammer. Her blev han en uset tilhører af sin forrige religionslærers konfirmationsundervisning i det tilstødende større værelse. Der begyndtes med et salmevers, og han lyttede med stor opmærksomhed til den rene, yndige sopranstemme, der, ledsaget af præstens dybe bas, beherskede barnekoret. Det var italienerens og taterkvindens forladte barn, som med det skønneste og inderligste udtryk var forsangerinde og udhævede salmeordene med det inderligste udtryk. Selv hendes talestemme kendte han under den hele undervisning; hun var den eneste af konfirmanderne, som med sine egne ord klart udtalte sig, medens de andre næsten altid besvarede præstens spørgsmål med lærebogens ord, skønt den så sædvanlige

oppremsen i munden på hverandre her var bortfjernet. Det traf sig, at undervisningen netop drejede sig om de dunkleste, mindst udviklede punkter i den kirkelige kristendoms lære: Døden, opstandelsen og det evige liv. Præstens spørgsmål var således stillede, at den unge pige fik lejlighed til at ytre sig med fuldkommen frihed: "Hvad der dør af os, er kun det sanselige legeme," mente hun, "og det bliver til jord, vand eller luft igen, som det har været; det er heller ikke dette legeme, der skal opstå, men vi har et andet, åndeligt legeme inden i os; det er udødeligt, ligesom sjælen; det er det gudsbillede, hvori vi er skabt; det dør aldrig ganske, men det synes dog dødt og begravet, så længe vi synder og vil andet, end hvad der er Guds vilje. Det skal bestandig opstå i os både her og i den anden verden – det er opstandelsens verden; og Vor Herre selv på korset er opstandelsen og livet. Hos ham er vi altid i hans rige, men når først hans rige er kommet til alle sjæle, er opstandelsen sket – så skulle alle sjæle være samlede hos Gud i herlighedens og forklarelsens rige, – og det evige liv skal begynde allerede her, men forklares først, når Guds rige er blevet alt i alle sjæle, og Gud er alt i alle."

Hvad Villiam nu hørte, greb ind i hans egen overbevisning, men det blev fremført på så simpel og barnlig en måde, at det derved netop fik en slående magt. Præsten lod hende helt udtale sig, uden at afbryde hende med et ord; da hun tav, sagde han mildt og kærligt: "Alt hvad du der siger, lille Anna Marie! har mange kristne lærde tænkt og søgt at godtgøre af skriftens ord; men de har tillige måttet indrømme, at det ikke således er opfattet hos nogen af oversætterne og fortolkerne af skriftens

ord, eller stemmer med, hvad der til alle tider har været kirkens lære."

Da de andre konfirmander var gået, sagde præsten til Anna: "Havde jeg kun de fornødne attester om dig, eller i det mindste vished om, at du virkelig har været kristeligt døbt; for det er lige så formasteligt at gentage dåbens pagt, som det er fornødent, at den må være sket, før du kan bekræfte den. Jeg venter svar på min forespørgsel i denne vanskelige sag; i alt fald skal jeg gøre, hvad jeg kan, for at du, med Guds hjælp, skal finde vejen til hans rige."

"Tak, tak, kæreste hr. præst!" sagde hun. "Andet behøver vist intet menneske i verden, og skal jeg endelig være døbt for at blive salig, kan det jo lige så godt ske med mig i den anden verden, som med alle de mange tusinde sjæle, som aldrig har vidst, hvad det var at døbes. Jeg ved jo: Herren frelser de fortabte, hans rige er ikke af denne verden."

Efter konfirmationsundervisningen havde præsten og hans forrige discipel en lang og alvorlig samtale med hinanden om dåben og dens nødvendige kirkelige meddelelse både i denne verden og til dages ende, hvis den var betingelsen for indgangen til Guds rige, og om hvorvidt læren om det tilkommende liv, om den kristelige opstandelse og om de sidste ting, kunne forenes med begrebet om Guds almagt og algodhed, som alle sjæles skaber, frelser og helliggører. Kunne præsten end ikke samstemme i alt, måtte han dog i hjertet billige sin fordums discipels anskuelser, skønt han på kirkens vegne på forskellige punkter måtte bestride dem.

"Vedbliver du endnu at holde dagbog?" sagde præsten, da Villiam Spener næste morgen stod rejseklædt for ham og hans

hest stod sadlet for døren. "Jeg har, efter Deres råd, i to år holdt bog over mit indre livs historie så vel som over, hvad jeg ellers har oplevet, der indeholdt noget mærkeligt; men det duer ikke, mærker jeg, bestandig ligesom at gå på lur efter sig selv, og blive sig enhver åndelig bevægelse alt for klart bevidst; man hindrer derved sin frie, naturlige udvikling og står i fare for at blive en grubler og selvplager. Jeg har min dagbog her i lommen og agter, som snarest, at kaste den i kakkelovnen." – "Så lad mig hellere beholde den til erindring og til udfyldelse af, hvad jeg mangler af dit indre livs historie, siden du forlod Handels-Instituttet."

Præsten modtog den meget smukt indbundne lommebog, og de tog en hjertelig afsked.

Den unge, rige mand havde givet præsten en anvisning på en tilstrækkelig sum til den forladte piges forsørgelse, med gentagen opfordring til, om muligt straks, at befri hende for trældommen i den rå dyreplagers tjeneste, og med let og frejdigt sind drog han nu et fuldt, rigt fremtidsliv i møde.

3. Præsten og kromanden

Samme formiddag Villiam Spener havde forladt præstegården, havde præsten en embedsforretning i sit anneks; han lod sin kusk, mod sædvane, køre til kroen; han rejste sig for at stige ned, da den svære kromand viste sig på trappen og syntes forbavset. Han lettede på sin lodne hue og skyndte sig ud for at sætte trappestigen til vognen. "Deres Velærværdighed vil virkelig beære mit ringe hus!" sagde han, og rynkede panden med en mistroisk mine. "Jeg har i disse dage haft besøg af en rejsende, som kom her forbi for et par dage siden," sagde

præsten, og trådte med værten ind i krostuen. "Den unge herre havde en stor, engelsk dogge, som han satte megen pris på." – "Deres Velærværdighed," afbrød kromanden ham: "Jeg sætter netop lige så megen pris på mit spanske lam, som hans engelske dogge har spoleret for mig. Den sag har jeg afgjort uden rettergang. Det skambidte lam er jeg villig til at udlevere, men doggen beholder jeg, til man ved lov og dom kan pånøde mig nogen anden erstatning. Jeg er en dyreelsker, Deres Velærværdighed! det er nu en gang min kæphest. Jeg kender ingen større fornøjelse, skal jeg have den ære at sige Dem, end at bringe de bæster til at krybe for min fod, som jeg ved helst ville opsluge mig, hvis de kunne." Han sagde dette med et uhyggeligt blik, der måtte synes farligt for enhver uven, der vovede at nærme sig ham. "Nå ja! så taler vi ikke mere om den sag," svarede præsten. "Den unge mand kunne ikke opsætte sin rejse for at få sin hund, han er nu rejst udenlands og har andet at tænke på. Jeg kom ellers nu for at tale med Dem om det forældreløse pigebarn, som sognet ikke har villet tage sig af, men som nu er i Deres tjeneste; jeg har antaget hende til konfirmationsundervisning, men jeg skulle have underretning om hendes dåb; må jeg udbede mig, hvad De ved derom." – "Om hende har jeg for tre år siden berettet både præst og øvrighed alt, hvad jeg vidste," svarede kromanden. – "Hun er en halvtosset fjante, som der aldrig bliver menneske af; det har og den afdøde skolelærer bevidnet." – "Da er jeg dog af en anden mening," sagde præsten, "hun kan både læse og forstå, hvad hun læser, og hun kan tale, som andre mennesker. Skrive og regne kan hun ikke; men det kan hun lære. Jeg har fæstet hende, som barnepige, til majdag. Kunne De, mod en erstatning,

overlade os hende straks, ville De vise min kone en betydelig tjeneste." Med disse ord tog præsten sin tegnebog frem, og synet af en del bankosedler fremkaldte et grisk udtryk i kromandens ansigt. "Derom kunne vi måske nok komme til rette, Deres Velærværdighed!" sagde han høfligt; "en hyrdedreng kunne jeg vel snart få i hendes sted, skønt det er i utide, men han bliver skam dyr!" og nu gjorde han en uforskammet regning på alle de omkostninger, det ville medføre. Uden indvending lagde præsten den forlangte sum på bordet, og sagen var afgjort. "Velbekomme hvem som får hende!" sagde kromanden med et skadefuldt grin. "Når hun får lidt mere sul på kroppen, kan hun om et par år blive en ganske køn tøs at se til – men hun ender sagtens i dårekisten. Havde De så vel kendt hende som jeg, ville De næppe have taget dem af hende. Tør De betro Deres barn til den taterfjante, hr. pastor! så bliver det deres egen sag; men truer De hende ikke straks på liv og lemmer, render hun fra Dem og kaster barnet fra sig ud i svinestien. Havde jeg ikke straks sat en skræk i livet på hende, var hun for længe siden rendt Fanden i vold og havde ladet fårene skøtte sig selv." – "Det kommer an på et forsøg," – sagde præsten; "for at redde en menneskesjæl er det min pligt at gøre hvad jeg kan, og som sagt, jeg har grund til at tro, hun er langt bedre åndeligt begavet, end jeg nok ved, hun har ord for." – "Nå ja! tag hende med på stedet, som hun går og står, hun har kun de pjalter, hun har på kroppen, og jeg har intet ansvar, hverken for krop eller sjæl. – Hej!" råbte han til en karl, "hent straks Tater-Ane fra folden og lad hende tage alle sine pjalter med sig; – hun skal straks herfra." Karlen nikkede og gik; kort efter kom han tilbage med pigebarnet. Så snart Anna Marie hørte, at hun

straks skulle komme i tjeneste hos præstens, sprang hun højt i vejret af glæde og klappede i hænderne. "Farvel, husbond! Vær god ved lille Mette og den fremmede hund! Se! der kommer Mette humpende efter mig; måtte hun følge med mig, ville jeg dog tro, I var en rar mand, husbond! hvor hårdt jeg end har haft det, siden fader blev borte." – "Hvad er dette, kan hun snakke som et menneske!" udbrød kromanden forbavset; "det er første gang, jeg hører et forstandigt ord af hendes mund. Hun har aldrig villet snakke med andet tungemål end hendes kæltringesprog og det italienske kaudervælsk, og med fingre og arme og de satans øjne, som ingen kan hamle op med. Pak dig nu straks, tøs! og kom aldrig mere inden for min dør. Det krallik af et lam kan du beholde, så kan du ikke sige, du går herfra uden løn." – "Tak! tusind tak for lille Mette!" sagde Anna Marie, og nejede med et nydeligt nik, medens hendes store, sorte øjne dog ligesom holdt kromandens glubske dyretæmmerblik stangen, og let som en kattekillling fløj hun ned ad trappen, greb sit lille, sorte lam i sin arm og sprang op ved siden af præstens kusk, hvor hun tog lammet på skødet og nikkede sjæleglad til præsten, som tavs og rolig steg til vogns og kørte hjem; hun drog nu fra den strenge fåretjeneste med stor glæde ind i præstegården som barnepige.

4. Anna Maries nattevandring

Anna Maries kæreste ejendom, den rejsende herres plaid, havde hun dog ikke vovet at tage med sig af frygt for kromandens griskhed; den lå skjult i hendes vogterskur på marken; men den følgende nat gik hun hemmeligt tilbage for at hente den. Til hendes forskrækkelse blev hun, på kromandens mark,

modtaget af et hult hundeglam, og hun så den store dogge stå lænket til bræddeskuret, som hendes efterfølger ved fårenes natlige bevogtning. Hun tog dog mod til sig og nærmede sig den store, brune hund med så venlig en tiltale, at den snart blev from som et lam. Den tav og logrede med halen, medens den uhindret lod hende krybe ind i skuret. Hun kom tilbage med den dyrebare kappe, klappede hunden til taksigelse og udfoldede den store kappe for at indhulle sig i den, til værn mod den kolde natteluft. Der faldt et par hjortelæders ridehandsker ud af en lomme, hun ikke havde bemærket, og hunden greb med begærlighed straks den ene. Det tro dyr syntes på lugten at have genkendt denne sin herres ejendom, der havde været i umiddelbar berøring med hans hånd, og var ikke at formå til at slippe den. "Nu vel, min gode ven!" sagde pigebarnet, "så får du beholde den ene handske, jeg gemmer den anden, så har vi begge to noget at passe på for ham." Med den akkord syntes hunden særdeles tilfreds, den gjorde hende mange høflige komplimenter og lagde sig roligt ind i skuret i sin lange lænke med handsken mellem de store poter; den lagde opmærksomt sit store hoved med de kloge øjne oven på poterne, og det lod til, at den på liv og død ville forsvare denne skat mod hvem det skulle være. Siden gjorde Anna Marie, så ofte det var hende muligt, den store, smukke hund et lille besøg, – når hun fik lov til at hente posttasken i kroen – og tillige den hende endnu så kære lammeflok. Hun havde da gerne et stykke brød med til sin ven og efterfølger i fårevogterembedet, og snart var hunden hende så hengiven, at den langt fra tilkendegav sin glæde, når hun lod sig se, og syntes i hendes kærtegn at finde den eneste trøst i sin trældom og i skilsmissen fra sin herre. Hver gang hun

kom, hentede hunden den hjortelæders handske i skuret, ligesom for at vise hende, at den ikke havde glemt sin herre; men den slap ikke handsken af sine tænder og tog kun afsked med sin veninde med øjnene og med den logrende hale. Det lille, sorte lam, som Anna Marie havde plejet og holdt så meget af, haltede bestandig lidt på det ene bagben, hvor doggen havde såret det. Det fulgte hende overalt, som en tro hund, og måtte snart deltage i hendes besøg til Caro, med hvem det syntes at være trådt i et næsten søsterligt forhold.

Anna var dén nat lykkeligt kommet hjem med sin skat og foreviste den – næste dag – for sit herskab, med fuldstændig meddelelse af dens historie og hendes natlige udfart for at bringe den i sikkerhed.

Kort efter kom der brev fra Villiam Spener, hvori han bad om, – hvis de kunne – at redde hunden og sørge for den; han kunne dog ikke tage den med på sin rejse; han sendte en bjørneskindspels og bad om, at han måtte beholde den lånte rejsekappe til erindring om sit første lille rejseeventyr. Til prinsessen, der vogtede får i troldens tjeneste, sendte han en deltagende hilsen.

5. Anna Maries liv i præstegården

I tre år hørte man aldeles intet til Villiam Spener, og siden man vidste, at han næppe mere kom til Danmark, betragtedes han næsten som en kær afdød, med hvem gensynet var henvist til den anden verden; der taltes ofte om ham i præstegården og hyppigt kom hans lille dagbog frem. Anna Marie, som havde begyndt med at være barnepige for ægteparrets førstefødte søn, delte siden den elskelige husmoders omsorg for to små piger,

medens drengen løb om imellem dem og lod som han læste i ABC-bogen, hvori han dog endnu kun kendte de store bogstaver. Anna Marie havde i hele tre år udviklet sig i den grad, både åndeligt og legemligt, at hun delte alle de højere interesser, der gav samlivet i præstegården en sjælden frihed og skønhed, medens hun med føje gjaldt for en ganske udmærket skønhed. Så vel det glødende italienske blod, som den vist oprindelig asiatiske natur syntes at gøre sig gældende i hendes væsen og skikkelse. Hun var lidenskabeligt heftig, men beherskede sig med en viljekraft, som hentede al sin styrke fra den dybe fornemmelse af det inderlige samfund med alle skabningers evige frembringer, bevarer og fuldender i al tilværelsen – og i visheden om, at Gud ville gøre alt godt til sidst. Hertil holdt hun sig urokkelig, og kun hvad hun dertil kunne knytte af kirkens protestantiske lærdomme, var hende sandhed. Betænelighederne ved hendes konfirmation var først efter et halvt år blevet hævede ved en høj grad af sandsynlighed for, at hun måtte være døbt. Hun bar nemlig om halsen en lille messingmedalje, som syntes at have hørt til et paternosterbånd, og da faderen vist nok var katolsk kristen, antog man, at han næppe havde forsømt at lade barnet døbe. Hun var nu næsten sytten år og allerede genstand for alle unge herrers beundring, når hun med den muntre, selskabelige præstefamilie undertiden viste sig i selskabskredsen på herregårdene eller i købstaden og hos præstefamilierne i omegnen.

En søndag eftermiddag i maj måned 18- sad præstefamilien glad ved kaffebordet og havde bestemt straks efter at køre til skoven og se den i dens nu fuldt udfoldede vårpragt. Alle tre

børn skulle med, til stor jubel for de to ældste, den yngste var for lille til at forstå sig derpå; hun sad dog pyntet på barnepigens arm og syntes at glæde sig. Anna Marie havde hjulpet husmoderen med tilberedelserne til skovturen, og hun havde fremtaget den blå cashmeresplaid, der tjente hende både til sjal og til rejsekappe. Hver gang hun så eller brugte dette dyrebare klædningsstykke, stod den unge, rejsende herre for hendes indre øje, og han spillede en større rolle i hendes stille sind, end hun nogensinde lod sig forlyde med. Ingen havde med større opmærksomhed opfattet enhver smuk eller karakteristisk ytring i hans dagbog end hun – og hun syntes at have gennemlevet med ham alle de år, hvorom der var optegnelser i den lille røde bog.

"Her står noget om en Villiam Spener," sagde præsten, efter at have åbnet posttasken og gennemset et provinsblad. Det var en korrespondent-efterretning til bladredaktøren om det store handelshus Spener & Comp., som nu, ved den gamle Speners død, formentes at skulle forflyttes til London, hvor den afdødes universalarving, Villiam Spener, der allerede var millionær, efter forlydende skulle forblive, og denne hans arving var den eneste, huset i de sidste tre år havde stået i kompagni med.

Denne efterretning vakte stor deltagelse i præstegården. Anna Marie var den eneste, der aldeles ikke ytrede sig derom; men hun syntes fra den dag mere stille end tilforn. For at opmuntre hende tog præsten hende med på en rejse til hovedstaden, hvor de lod hende forblive et halvt år hos præstens slægtninge, for at modtage mere uddannelse i sprog og musik.

6. Anna Maries liv i hovedstaden

Det er juleaften fire år efter Villiam Speners afrejse fra Danmark. I Strøms præstegård var der festlig glæde. Børnene havde juletræ og Anna Marie var kommet tilbage fra hovedstaden for at tilbringe den glade jul i præstegården. De kredse, hun i hovedstaden havde bevæget sig i, hørte til den dannede middelstand. Den rigdom af højere kunstydelser, hovedstaden ene er i besiddelse af, havde udviklet hele den sans for det skønne, hun havde samlet i sit sind, fra den tid, hun med sin fader vandrede om og solgte litografier og kobberstik. Hun havde ofte besøgt teatret og især glædet sig over den højere opera og de fremstillinger af den dramatiske poesi, hvori den ideale livsbeskuelse ene var fremherskende, medens hun med deltagelse dog også havde lært at kende den lette, lystige opfattelse af menneskelivets vrangside. Hendes religiøse anskuelser havde, med enkelte afvigelser fra den kirkelige rettroenhed, sluttet sig i inderlighed til den kristendom, der med varme og begejstring for den guddommelige åbenbaring holder fast ved Verdensfrelseren og alle sjæles bestemmelse til en salig optagelse i Guds rige under fortsættelsen af gudsbilledets udvikling i vort indre, – med forkastelse af læren om – evige pinsler, uden hensigt og mål, om – sjælenes søvn, uden udvikling af deres væsens helhed til dages ende og om – de henfarnes genforening med deres lig til evig dom efter den tro, hvori de for årtusinder siden døde. Så vel uvisheden om hendes dåb som den opfattelse af dåbspagten ord, hun ved sin konfirmation havde vedkendt sig, havde stillet hende på et standpunkt, der syntes i grunden at udelukke hende fra ethvert kirkeligt samfund i kristenheden, og hun anså sig mere og

mere som henvist til det gudsrige, der vel, som begyndelse og som en skjult helligdom, kun var til stede i denne verden, men som ikke var af denne verden og først helt og sandt ville åbenbares i den store sjælenes verden, som ligger udenfor den jordiske tilværelse. I denne sin afsondrede åndelige stilling havde hun med stedse større bevidsthed fundet sig til rette og i stilhed ved Bibelens læsning dannet sig et slags dogmatik, der faldt sammen med, hvad der for hende var saligheds lære for alle sjæle, men hverken var katolsk eller protestantisk kirkelære. Heri havde hun ikke alene fundet fuldkommen fred og beroligelse, men tillige den inderligste livsglæde, og tilegnet sig en beskuelse af forholdet mellem Gud og verden og af sammenhængen i den hele tilværelse, som gav hende styrke til –

— —

Bemærkning ved udgiveren (C. A. Reitzel).

Her ender manuskriptet.

Indholdet affortællingen, som særskilt er nedskrevet og nedenfor anført, går kun lidt længere:

7. —

"Hendes liv i hovedstaden, bekendtskab med engelske metodister, hendes brev om metodistlæren til præsten Strøm, siden hans svar; hun sværmer hemmeligt for den hende personligt ubekendte Villiam Spener, hvis karakter hun, af hans dagbog, kender og beundrer, og hvis kappe hun gemmer som en helligdom. Hun indser umuligheden af et nærmere forhold her på Jorden og resignerer på jordisk kærligheds lykke, vender sig med hele sin sjælestyrke til det åndelige og det tilkommende

liv, vil indvies i alle kristelige bekendelser og sekters mysterier for at finde overensstemmelse med hendes egen troserkendelse."

Mellem fjerde og femte kapitel havde Ingemann anført et kapitel, som skulle indeholde Villiam Speners dagbog; men der er intet skrevet deraf.

Med hensyn til hele fortællingen, da var det Ingemanns hensigt at udvikle, hvorledes Anna, idet hun søgte at trænge ind i de forskellige kristelige bekendelsers lærdomme, dog aldrig lod sig forvirre af deres uoverensstemmelser, idet hun med fuld sjælekraft fastholdt troen på Gudfaders kærlighed og barmhjertighed, sønnens frelserkraft og åndens helliggørende virkning, så at hun omsider kommer til lyksaliggørende klarhed. Villiam Spener kommer da tilbage og de udvikler deres fælles ideer. Fortællingen ville have endt med deres lykkelige forening, deres glade håb for dette, og sikre fortrøstning til det tilkommende liv.

Om "Samlede eventyr og fortællinger"

Forfatter: B. S. Ingemann (1789-1862).

Førsteudgaver og kilder

Krønike om Hr. Helias og Jomfrue Beatricia, i "*Julegave. En Samling af Digte*". Trykt og forlagt af Boas Brünnich, København 1816.

Denne udgave efter: Bernh. Sev. Ingemann: *Samlede Eventyr og Fortællinger* bd. 9-10. Kunstforlaget Danmark, København 1913.

Eventyr og Fortællinger af B. S. Ingemann. Trykt og forlagt af Boas Brünnich, København 1820.

Denne udgave efter: Bernhard Sev. Ingemann: *Samlede Eventyr og Fortællinger* bd. 4.-13., Kunstforlaget Danmark, København 1913. Digtet "*Vinterkvælden*", som indleder samlingen, er hentet fra førsteudgaven.

Noveller af B. S. Ingemann. Forlagt af C. A. Reitzel, København 1827.

Denne udgave efter: Bernh. Sev. Ingemann: *Samlede Eventyr og Fortællinger*, bd. 8 og 12, Kunstforlaget Danmark, København 1913

Tre Fortællinger: Prof. Ingemann: *Varulven, den levende Döde, Corsicaneren : tre Fortællinger*. Paa Forfatterens Forlag, trykt hos B. Luno & Schneider, København 1835.

Denne udgave efter: B. S. Ingemann: *Samlede Eventyr og Fortællinger* bd. 9-11. København, Kunstforlaget Danmark, 1913

Nye Eventyr og Fortællinger af Bernh. Sev. Ingemann.
Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Reitzel,
København 1847.

Denne udgave efter: B. S. Ingemann: *Samlede Eventyr og Fortællinger*, bd. 9-11. Kunstforlaget Danmark, København 1913. Forordet efter førsteudgaven.

Fire nye fortællinger af Bernhard Sev. Ingemann.
Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Reitzel,
København 1850.

Denne udgave efter: B. S. Ingemann: *Samlede Eventyr og Fortællinger*, bd. 6-8. Kunstforlaget Danmark, København 1913.

Efterladte eventyr og fortællinger.

Disse fortællinger udkom ikke i bogform i Ingemanns levetid, men blev af hans forlægger, C. A. Reitzel, udgivet i 1864 efter hans død som "Tredie Afdelings trettende Bind" i serien "*Eventyr og Fortællinger*", hvori forlaget løbende havde udgivet Ingemanns kortere prosastykker siden 1847.

I de ældste udgaver findes ud over det materiale, der er medtaget her, et par sider med "*Ordsprog og Sentenser*" og "*Et par optegnelser om træk fra krigen*", der dog kun er nogle spredte noter af den slags, man i senere tider har liggende på små gule sedler bagest i skrivebordsskuffen eller i rodeafdelingen i et notatprogram, fordi der ikke er noget bedre sted at

gøre af dem.

Den korte dialogfortælling "*Kilden og Dugdråben*" er hentet i førsteudgaven fra 1864 – den er ikke medtaget i de senere udgaver. De øvrige er taget fra B. S. Ingemann: "*Samlede Eventyr og Fortællinger*" bd. 12–13, Kunstforlaget Danmark, København 1913.

"*Pulcinellen*" havde tidligere været trykt i *Illustreret Tidende* (8.4.1861), "*Fjendskab efter døden*" i *Danmark, Illustreret Almanak* (1861), "*Det hemmelige vidne*" i *Dansk Folkekalender* 1848, og "*Den fremmede*" i *Folkekalender for Danmark* (1858), de øvrige havde så vidt det er oplyst ikke været offentliggjort før i "*Efterladte Eventyr og Fortællinger*".

Redigeret af: Kim N. Jensen.

Forside: Efter illustration af Rasmus Christiansen (1863-1940) til "*Kristen Bloks Ungdomsstreger*" (udg. Gyldendal 1903).

ISBN 978-87-7628-357-5

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-612-6 (Ølstrykke 2018).

© 2026 eBibliotek 1800

www.ebib1800.dk

Note 1:

Hep! Hep!: Dette forfølgelsesråb har man udlagt ved begyndelsesbogstaverne af de ord: "Hierosolyma est perdita", dvs. Jerusalem er ødelagt.

Note 2:

Schukelmeier: eller blot hr. Meier, var et spotteord, der skal betyde smugler, og hvormed den hamborgske pøbel beskyldte de danske for at have indsmuglet de franske i Hamborg.

Note 3:

Nys meddelte forvandlings-fantasi: Fortællingen "Varulven"

Red. anm.

Note 4:

Padre eterno: Den evige fader. *Forf. anm.*